

George R. R. Martin

Grozničavi san

Naslov izvornika Fevre Dream

Za Howarda Waldropa, vraškog pisca, vraškog prijatelja grozničavog sanjara kakvog nema.

PRVO POGLAVLJE

St. Louis, travanj 1857.

Abner Marsh elegantno kucne drškom svog štapa od hikorija po pultu recepcije kako bi privukao službenikovu pozornost. Došao sam vidjeti čovjeka po imenu York, reče. Josh York, vjerujem da se tako zove. Imate li ovdje nekog takvog?

Hotelski službenik bijaše stariji čovjek s naočalama. Lecnuo se na zvuk kucanja, a potom se okrenuo, spazio Marsha te se nasmiješio. Ta, ako to nije kapetan Marsh, reče srdačno. Nijesam vas vidio pol' godine, kapetane. AF dočuo sam za vašu nesreću. Strašno, upravo strašno. Ovdje sam od 36. i još nikad nisam vidio tak'u ledenu blokadu.

Pustite sad to, odvrati Abner Marsh razdraženo. Unaprijed je očekivao takve primjedbe. Plantažerova kuća bila je omiljeno svratiste među parobrodarima. Sam Marsh ondje je redovito večerao prije te okrutne zime. Ali od ledene blokade počeo ga se kloniti, i to ne samo zbog cijena. Koliko god je volio jelovnik Plantažerove kuće, nije mu se sviđala vrsta klijentele koja je onamo zalazila: kormilari, kapetani i časnici, sve sam riječni svijet, stari prijatelji i protivnici, i svi su znali za njegovu nesreću. Abner Marsh nije želio ničije sažaljenje. Samo mi recite gdje se nalazi Yorkova soba, odsječno zapovjedi službeniku.

Službenik nervozno kimne glavom. Gospodin York neće bit u svojoj sobi, kapetane. Pronaći ćete ga u blagovaonici, gdje objeđuje.

Sad? U ovaj sat? Marsh zirne na kičenu hotelsku uru, a potom raskopča mjedena puceta na svom kaputu i izvuče vlastiti zlatan

džepni sat. 'Deset minuta iza ponoći, izusti u nevjerici. Kažete da jede?

Da, gospodine, tako je. Taj vam gospodin York sve radi u svoje doba, a nije od onih kojima možete reći ne, kapetane.

Abner Marsh proizvede nepristojan zvuk u dnu svog grla, spremi sat u džep i okrene se bez riječi, pa se zaputi bogato ukrašenim predvorjem dugim, teškim koracima. Bio je krupan čovjek i ne odveć strpljiv, a nije navikao na ponoćne poslovne sastanke. Nosio je svoj štap kočoperno, kao da nikad nije doživio nesreću, i kao da je još bio onaj stari.

Blagovaonica je bila gotovo podjednako veličanstvena i raskošna poput glavnog salona na velikom parobrodu, s lusterima od brušenog stakla, ulaštenim mjedenim instalacijama, stolovima prekrivenim finim bijelim platnenim stolnjacima i najboljim porculanom i kristalom. U normalno doba, stolovi bi bili prepuni putnika i parobrodara, ali sada je prostorija zjapila prazna, a većina svjetala bila je ugašena.

Možda se nešto ipak moglo reći u korist ponoćnih sastanaka, pomisli Marsh; barem neće morati trpjeti izraze sućuti. Blizu kuhinjskih vrata dva crnačka konobara tiho su razgovarala. Marsh se ne obazre na njih već se uputi na drugi kraj prostorije, gdje je dobno odjeveni stranac večerao sam.

Muškarac ga je sigurno čuo kako se približava, ali nije podigao pogled. Bio je zaposlen grabljenjem lažne juhe od kornjače iz porculanske zdjele. Kroj njegova dugog crnog kaputa jasno je pokazivao da nije bio jedan od ljudi s rijeke; istočnjak, dakle, možda čak i stranac. Bio je krupan, uočio je Marsh, no ni približno tako krupan kao Marsh; sjedeći, ostavljao je dojam visine, ali nije imao ništa od Marshova obujma. Isprva gaje Marsh smatrao starcem jer mu je kosa bila bijela. Onda, kad se približio, shvatio je

da uopće nije bila bijela, već vrlo svijetloplava, te je neznanac odjednom poprimio gotovo dječjački izgled. York je bio glatko izbrijan, na njegovu duguljastom, hladnom licu nije bilo ni brka ni zalistaka, a put mu bijaše svijetla poput kose. Ima ruke poput žene, pomisli Marsh kad se zaustavio pokraj stola. Kucnuo je štapom po stolu. Platno je prigušilo zvuk, učinivši ga nježnim pozivom. Vi ste Josh York? upita.

York podigne pogled, i njihove se oči susretnu.

Do kraja svojih dana Abner Marsh sjećao se tog trenutka, tog prvog pogleda u oči Joshue Yorka. Sve misli koje je imao, sve planove koje je skovao usisao je vrtlog Yorkovih očiju. Dječak, starac, kicoš i stranac, sve je to nestalo u hipu, i postojao je samo York, samo čovjek, njegova moć, san, intenzivnost. Yorkove oči bijahu sive, zapanjujuće tamne na tako blijedom licu. Zjenice mu bijahu sitne točkice, žarko crne, a prodrle su ravno u Marsha i odvagnule dušu u njemu. Sivilo oko njih činilo se živim, pokretljivim, poput magle na rijeci za mračne noći, kad obale iščeznu i kad se svjetla izgube, a na svijetu ne postoji ništa osim vašeg broda, rijeke i magle. U toj magli, Abneru Marshu ukazivale su se stvari; vizije načas ugledane i potom nestale. Hladna inteligencija virila je iz te tmine. Ali ondje je vrebala i zvijer, mračna i strašna, okovana i gnjevna, bjesneći na maglu. Smijeh, samoću i okrutnu strast; sve je to York imao u svojim očima.

Ali najviše je u tim očima bilo snage, strahovite snage, siline neumoljive i nemilosrdne poput leda koji je razbio Marshove snove. Negdje u toj magli Marsh je mogao osjetiti pomicanje leda, sporo, tako sporo, i mogao je čuti jezivo lomljenje njegovih brodova i svih njegovih nada.

Abner Marsh je u svoje doba mnoge iadvladao u igri zurenja, te je izdržao njegov pogled vrlo dugo, stisnuvši rukom štap tako čvrsto da se pobjojao kako će ga prelomiti. Ali naposljetku je odvratio oči. Muškarac za stolom odgurne juhu, dade mu znak rukom i reče: Kapetane Marsh, očekivao sam vas. Molim, pridružite mi se. Glas mu bijaše mek, školovan, bezbrižan.

Da, reče Marsh pretjerano tiho. Izvukao je stolac nasuprot York u i spustio se na nj. Imao je rumeno lice i gustu crnu bradu koju je nosio kako bi prikrio spljošteni nos i lice puno bradavica, ali čak mu ni zalisci nisu mnogo pomogli; nazivali su ga najružnijim čovjekom na rijeci, i on je to znao. U svom teškom modrom kapetanskom kaputu s dvostrukim nizom mjedenih puceta bio je zastrašujuća i imponantna prilika. Ali Yorkove oči iscijedile su iz njega zadnju kap kočopernosti. Taj čovjek je fanatik, zaključio je Marsh. Već je viđao takve oči ranije, na luđacima i huškačkim propovjednicima, a jednom i na licu čovjeka zvanog John Brown, dolje u prokletom

Kansasu. Marsh nije želio imati ništa s fanaticima, propovjednicima, abolicionistima i trezvenjacima.

Ali kad je York prozborio, nije zvučao poput fanatika. Moje ime je Joshua Anton York, kapetane. J. A. York u poslu, Joshua za prijatelje. Nadam se da ćemo s vremenom postati i poslovni suradnici i prijatelji. Njegov ton bijaše srdačan i razborit.

Vidjet ćemo, odvraći nesigurno Marsh. Sive oči njemu nasuprot sada su djelovale suzdržano i pomalo zabavljeno; što god daje vidio u njima, nestalo je. Osjećao se zbunjenim.

Vjerujem da ste primili moje pismo.

Imam ga ovdje, reče Marsh, izvlačeći presavijenu omotnicu iz džepa kaputa. Ponuda se činila poput nevjerojatno sretnog preokreta, spasa za sve što je smatrao izgubljenim. Sad u to više nije bio tako siguran. Želite ući u posao s parobrodima, zar ne? reče nagnuvši se naprijed.

Pojavio se konobar. Večerati ćete s gospodinom Yorkom, kapetane?

Molim vas, ponuka ga York.

Mislim da hoću, odvraći Marsh. York ga je možda mogao pobijediti u zurenju, ali nije bilo čovjeka na rijeci koji ga je mogao pobijediti u jedenju. Naručio bih malo te juhe i tuce kamenica, te par pečenih pilića s krtolama i što već s time ide. Dobro ih zapecite, pazite. I nešto da sve to zalijem. Što pijete, York? Burgundac.

Dobro, donesite mi bocu istog.

Yorku se to činilo zabavnim. Imate impresivan apetit, kapetane.

Ovo je impersivan grad, pažljivo izgovori Marsh, i impersivna rijeka, gospodine York. Čovjek mora paziti da ostane u formi. Ovo nije New York, a ni London.

U potpunosti sam svjestan toga, reče York.

Pa, nadam se da jeste, ako se kanite baviti parobrodarstvom. To vam je najimpersivnija stvar na svijetu. Da se bacimo ravno na posao, onda? Vi posjedujete parobrodsku liniju. Ja želim kupiti polovicu vlasničkog udjela. Budući da ste tu, pretpostavljam da vas moja ponuda zanima.

Prilično me zanima, složi se Marsh, i prilično zbunjuje. Djelujete kao pametan čovjek. Pretpostavljam da ste me dali provjeriti prije nego što ste mi napisali ovo pismo. Kucnuo ga je prstom. Trebali biste znati da me ova protekla zima gotovo uništila.

York ništa ne reče, ali nešto na njegovu licu poticalo je Marsha da nastavi.

Parobrodaska tvrtka rijeke Fevre, to sam ja, nastavi Marsh. Nazvao sam je prema mjestu gdje sam rođen, uzvodno uz Fevre blizu Galene, a ne zato što sam radio samo na toj rijeci, jer nisam. Imao sam šest brodova, koji su uglavnom prevozili robu gornjim tokom Mississippija, od St. Louisa do St. Paula, uz nekoliko izleta uz Fevre, Illinois i Missouri. Dobro mi je išlo, kupovao sam nov brod ili dva gotovo svake godine, razmišljajući o tome da uđem na tržište Ohija, ili možda čak New Orleansa. Ali prošlog srpnja mojoj je Mary Clarke prsnuo kotao te je izgorjela gore blizu Dubuquea, izgorjela sve do razine gaza odnijevši stotinu mrtvih. A ova zima bila je strašna. Četiri moja broda zimovala su ovdje u St. Louisu. Nicholas Perrot, Dunleith, Slatka groznica i moja Elizabeth A., nova novcata, jedva četiri mjeseca u službi i k tomu ljupka brodice, gotovo 92 metra dugačka s 12 velikih kotlova, jedan od najbržih parobroda na rijeci. Zaista sam se ponosio svojom Gospom Liz. Stajala me 200.000 dolara, ali vrijedila je svaki pefei. Stigla je juha. Marsh okusi žlicu i namršti se. Prevruća, primijeti. Dakle, u svakom slučaju, St. Louis je dobro mjesto za prezimljavanje. Ovdje dolje nema previše leda, niti on dugo traje. No, ove je zime bila druga pjesma. Da, gospodine. Ledena blokada. Prokleta se rijeka debelo zaledila. Marsh položi krupnu crvenu ruku na stol, s dlanom prema gore, i polako savije prste u šaku. Stavite unutra jaje i dobit ćete predodžbu, York. Led može zdrobiti parobrod lakše nego što ja mogu zdrobiti jaje. Kad se lomi još je gore, goleme gromade klize niz rijeku, razbijajući gatove, nasipe, brodove, gotovo sve. Na kraju zime, izgubio sam svoje brodove, sva četiri. Led mi ih je oduzeo.

A osiguranje? upita York.

Marsh se baci na svoju juhu, bučno je srčuci. Između žlica, odmahnuo je glavom. Nisam kockar, gospodine York. Nikad se nisam pouzdavao u osiguranje. To je kocka, ništa više, samo što se kladite protiv sebe. Ono novca što sam imao, ulagao sam u svoje brodove.

York kimne. Mislím da još posjedujete jedan parobrod.

To je točno, odvrati Marsh. Dokrajčio je juhu i dao znak da mu donesu iduće jelo. 'Eli Reynolds, mali brod od 150 tona s krmenim kotačem. Koristio sam ga na Illinoisu, jer ne gazi duboko, a zimovao je u Peoriji, te je izbjegao ono najgore od leda. To je moja imovina, gospodine, sve što mi je preostalo. Nevolja je u tome, gospodine York, što Eli Reynolds ne vrijedi mnogo. Nov me stajao samo 25.000 dolara, a to je bilo pedesete.

Prije sedam godina, reče York. Nije to mnogo vremena.

Marsh odmahne glavom. Sedam godina strahovito je mnogo za parobrod, reče. Većina ih ne potraje dulje od četiri ili pet. Rijeka ih jednostavno pojede. Eli Reynolds je bolje sazdan od većine, ali mu svejedno nije preostalo toliko dugo. Marsh je naćeo svoje kamenice podižući ih na njihovoj ljušturi, gutajuć ih cijele i zalijevajuć svaku zdravim gutljajem vina. Stoga me ovo zbunjuje, gospodine York, nastavio je nakon što je nestalo petšest kamenica. Želite kupiti polovicu vlasničkog udjela moje linije koja nema nego jedan mali, stari brod. U vašem ste pismu naveli cijenu. Previsoku cijenu. Kad sam imao šest brodova, možda je Parobrodaska tvrtka rijeke Fevre toliko vrijedila. Ali ne sada. Progutaó je još jednu kamenicu? Vaša * vam se investicija neće vratiti ni za deset godina, ne s Reynoldsom. On ne može ponijeti dovoljno tereta, niti putnika. Marsh obriše usne ubrusom i promotri stranca na suprotnoj strani stola. Hrana ga je okrijepila, te je sada osjećao da je došao k sebi i da vlada situacijom. Yorkove su oči bile prodorne, dakako, ali u njima nije bilo ničeg strašnog.

Potreban vam je moj novac, kapetane, reče York. Zašto mi to govorite? Zar se ne bojite da ću pronaći drugog ortaka?

Ja ne poslujem na takav način, odvrati Marsh. Na rijeci sam već trideset ljeta, York. Splavario sam do New Orleansa kad sam još bio dječak, te radio i na batanama i na dereglijama prije parobroda. Bio sam i kormilar i časnik i pomoćni strojar, pa čak i potrkalo. Bio sam sve što se može biti u ovom poslu, ali jedno nikad nisam bio. a to je varalica.

Poštenjaćina, reče York, s toćno toliko sarkazma u glasu da Marsh nije mogao dokućiti je li mu se rugao. Drago mi je što ste

smatrali shodnim da me obavijestite o stanju vaše tvrtke, kapetane. Ono mi je već bilo poznato, dakako. Moja ponuda stoji.

Zašto? grubo upita Marsh. Samo budala baca novac. Vi mi ne sličite na budalu.

Jelo je stiglo prije nego što je York stigao odgovoriti. Marshevi pilićí bijahu prekrasno hrskavi, baš onako kako je volio. Odrezao je batak i gladno ga naćeo. Yorku su poslužili debeli odrezak goveće

pečenke, krvav i sirov, koji je plivao u krvi i soku. Marsh je promatrao kako gaje napao, vješto, lako. Njegov je nož kliznuo kroz meso kao da je maslo, nijednom ne zastavši kako bi sjeckao ili pilio, kao što je to Marsh često činio. Držao je viljušku poput gospodina, premjestivši je iz ruke u ruku kad je odložio nož. Snaga i elegancija; York je imao obje u tim svojim duguljastim, blijedim rukama, a Marsh se tomu divio. Čudio se kako ih je ikad mogao smatrati ženskim rukama. Bile su bijele, ali snažne, tvrde poput bijelih tipki koncertnog klavira u glavnoj kabini Eclipsea.

Pa? ponuka Marsh. Niste mi odgovorili na pitanje.

Joshua York zastane na trenutak. Naposljetku reče: Bili ste poštteni prema meni, kapetane Marsh. Neću vam uzvratiti na iskrenost lažima, kao što sam namjeravao. Ali neću vas ni opteretiti istinom. Postoje stvari koje vam ne mogu otkriti, stvari koje i ne biste željeli znati. Dopustite da vam izložim svoje uvjete u ovakvim okolnostima, pa ćemo vidjeti možemo li se kako nagoditi. Ako ne, rastat ćemo se prijateljski. Marsh odreže komad prsa sa svog drugog pileta. Nastavite, reče. Nikamo ne idem.

York odloži nož i viljušku te spoji vrhove prstiju. Iz osobnih razloga želim biti vlasnik parobroda. Želim putovati ovom velikom rijekom u udobnosti i privatnosti, ne kao putnik već kao kapetan. Imam san, cilj. Tražim prijatelje i saveznike, i imam neprijatelje, mnogo neprijatelja. Pojednost vas se ne tiču. Budete li me zapitkivali o njima, slagat ću vam. Nemojte navaljivati. Oči su mu na trenutak postale hladne, a zatim se smekšale kad se osmjehnuo. Jedino što vas treba zanimati jest moja želja da posjedujem i zapovijedam parobrodom, kapetane. Kao što možete vidjeti, nisam čovjek s rijeke. Ne znam ništa o parobrodima ni o Missisippiju, osim onoga što sam pročitao u nekoliko knjiga i naučio u tjednima koje sam proveo u

St. Louisu. Očigledno, trebam ortaka, nekoga tko poznaje rijeku i njezine ljude, nekog tko može nadgledati svakodnevne poslove na mom brodu, i dati mi slobodu da slijedim vlastite ciljeve.

Taj ortak mora imati i druge kvalitete. Mora biti diskretan, jer ne želim da moje ponašanje koje je, priznajem, kadikad neobično postane jedino o čemu se po pristaništima priča. Mora biti pouzdan, jer ću cjelokupnu upravu predati u njegove ruke. Mora biti hrabar. Ne želim slabića ni praznovjernog čovjeka, niti nekog tko je pretjerano religiozan. Jeste li religiozni, kapetane?

Nisam, reče Marsh. Nikad nisam mario za popovanje propovjednika, a nisu ni oni za mene.

York se nasmiješi. Pragmatik. Želim pragmatičnog čovjeka. Želim čovjeka koji će se usredotočiti na svoj udio u poslu i neće mi postavljati previše pitanja. Cijenim svoju privatnost, pa ako se moji postupci kadikad čine čudni, neosnovani ili hiroviti, ne želim da im se itko suprotstavlja. Razumijete li moje zahtjeve?

Marsh se zamišljeno povuče za bradu. Što ako razumijem?

Postat ćemo ortaci, odvratu York. Neka odvjetnici i činovnici vode vašu liniju. Vi ćete putovati sa mnom po rijeci. Ja ću obavljati službu kapetana. Vi sebe možete nazvati kormilarom, častikom, sukapetanom, kako god želite. Stvarno upravljanje brodom prepustit ću vama. Moje naredbe bit će rijetke, ali kad budem zapovijedao, pobrinut ćete se da me slušaju bez pitanja. Imam prijatelje koji će putovati s nama, smješteni u kabinama, i to besplatno. Možda im odlučim dodijeliti položaje na brodu, s onim dužnostima koje budem smatrao prikladnima. Nećete dovoditi u pitanje te odluke. Možda steknem druge prijatelje na rijeci, te i njih dovedem na brod. Vi ćete im pružiti dobrodošlicu. Ako se možete pridržavati ovih uvjeta, kapetane Marsh, zajedno ćemo se obogatiti i putovati vašom rijekom u udobnosti i raskoši.

Abner Marsh se nasmije. Pa, možda. Ali to nije moja rijeka, gospodine York, a ako mislite da ćemo putovati u raskoši na starom Eli Reynoldsu, strašno ćete se rasrditi kad se ukrcate na nj. To vam je rasklimana stara kada s prilično bijednim smještajem, a uglavnom je puna stranaca koji se voze na palubi od jednog nevjerojatnog mjesta do drugog. Nisam bio na njemu dvije godine stari kapetan Yoerger sada upravlja njime umjesto mene ali kad sam ga posljednji put vozio, prilično je gadno zaudarao. Ako želite raskoš, trebate se raspitati o kupnji Eclipsea ili Johna Simondsa.

Joshua York gucne svoje vino i osmjehne se. Nisam ni mislio na Eli Reynoldsa, kapetane Marsh. To je jedini brod koji imam.

York odloži svoje vino. Hajde, reče, namirimo ovdje račun. Zatim možemo prijeći u moju sobu i detaljnije raspraviti o svemu.

Marsh je uložio slabašan prosvjed. Plantažerova kuća nudila je izvrstan desertni jelovnik, a njemu je bilo žao propustiti ga. York je međutim ustrajao.

Yorkova je soba bila prostran, lijepo namješten apartman, najbolji koji je hotel nudio, obično rezerviran za bogate plantažere iz New Orleansa. Sjednite, York će zapovjedničkim tonom pokazavši Marshu velik,

udoban stolac u salonu. Marsh sjedne, dok je njegov domaćin skoknuo u unutrašnju prostoriju i vratio se trenutak kasnije, noseći malen, željezom okovan kovčeg. Spustio gaje na stol i počeo otključavati bravu. Dođite ovamo, reče, ali Marsh je već ustao i primakao mu se. York podigne poklopac. Zlato, tiho izusti Marsh. Pružio je ruku i dotakao kovanice, propustivši ih kroz prste, uživajući u dodiru meke žute kovine, njezinu sjaju i zveketu. Jedan je novčić prinio usnama i kušao ga. Pravi je, reče pljucnuvši. Bacio je novčić natrag u škrinju.

Deset tisuća dolara u zlatnicima od dvadeset dolara, reče York. Imam još dvije škrinje jednake ovoj, i jamstvena pisma banaka u Londonu, Philadelphiji i Rimu za znatno veće svote. Prihvatite moju ponudu, kapetane Marsh, i imat ćete drugi brod, kudikamo veći od vašeg Eli Reynoldsa. Ili bih možda trebao reći da ćemo mi imati drugi brod. Osmjehnuo se.

Abner Marsh je namjeravao odbiti Yorkovu ponudu. Novac mu je bio prijeko potreban, ali je bio sumnjičav čovjek kojemu nisu trebale tajne, a York je tražio od njega da previše toga uzme zdravo za gotovo. Ponuda je zvučala predobro; Marsh je bio uvjeren da se tu negdje skriva opasnost, i da će loše proći bude li pristao. Ali sada, dok je zurio u boju Yorkova bogatstva, osjećao je da gubi odlučnost. Nov brod, velite? protisnuo je slabašnim glasom.

Da, odgovori York, a to je daleko više od cijene koju bih vam platio za polovicu udjela u vašoj parobrodskoj liniji.

Koliko... započne Marsh. Usnice mu bijahu suhe. Nervozno ih je oblizao. Koliko namjeravate potrošiti na izgradnju tog novog broda, gospodine York?

Koliko bi trebalo? tiho upita York.

Marsh uzme šaku zlatnika, i pusti ih da mu se zveckajući prosu kroz prste natrag u škrinju. Kako sjaje, pomislio je, ali sve što je rekao bilo je: Ne biste smjeli nositi sa sobom toliko novca, York. Ima nitkova koji bi vas ubili za samo jedan od ovih novčića.

Znam se obraniti, kapetane, reče York. Marsh opazi izraz u njegovim očima i osjeti studen. Zalio je razbojnika koji bi pokušao ukrasti zlato Joshue Yorka.

Hoćete li prošetati sa mnom? Po nasipu?

Niste mi odgovorili, kapetane.

Dobit ćete odgovor. Najprije pođite sa mnom. Želim vam nešto pokazati.

Dobro, reče York. Zatvorio je poklopac kovčega, a mek žuti sjaj iščeznuo je iz sobe koja je odjednom djelovala skućeno i o Umorno.

Noćni zrak bijaše svjež i vlažan. Njihove su čizme odjekivale dok su hodali mračnim, pustim ulicama, York gipkim, elegantnim korakom, a Marsh teškim, dostojanstvenim. York je nosio komotan kormilarski kaput krojen poput pelerine, te visok stari šešir od dabrovine koji je bacao duge sjene na svjetlu polumjeseca. Marsh je šibao pogledom po mračnim uličicama između neuglednih ciglenih skladišta, te nastojao ostavljati dojam čvrste, mrgodne snage dostatne da preplasi lupeže.

Nasip bijaše krcat parobrodima, njih barem četrdeset bilo je privezano uz gat i brodove pristane. Čak i u ovaj sat ondje nije bilo posve tiho. Goleme hrpe tereta bacale su crne sjene na mjesecini, a oni su se mimoišli s lučkim radnicima koji su besposličarili na sanducima i balama sijena, premještajući bocu iz ruke u ruku i pušeci svoje lule od kukuruznog klipa. Svjetla su još gorjela na prozorima kabina desetak ili više brodova. Wyandotte, parobrod s Missourija, bio je osvjetljen i ispuštao je paru. Opazili su čovjeka kako stoji visoko gore na najvišoj palubi jednog golemog parobroda s bočnim kotačima, znatiželjno ih promatrajući. Abner Marsh poveo je Yorka

pokraj njega, mimo povorke zamračenih, tihih brodova čiji su se visoki dimnjaci ocrtavali naspram zvijezda poput niza crnih stabala s čudnovatim cvjetovima na vrhu.

Naposljetku se zaustavio pred velebnim kićenim parobrodom s bočnim kotačima čija je glavna paluba bila natrpana teretom, a podignuta ga je rampa štitila od neželjenih uljeza dok se nježno trljao uz svoj trošan stari brod pristan. Čak i u tami polumjeseca njegovo je blještavilo bilo vidljivo. Nijedan parobrod na nasipu nije bio tako velik i ponosan.

Da? tiho i s poštovanjem izusti Joshua York. Možda je upravo to prevagnulo, pomislio je Marsh kasnije poštovanje u njegovu glasu.

Toj e Eclipse, reče Marsh. Vidite, ime mu piše na boku. Uperio je svoj štap. Možete ga pročitati?

Posve jasno. Odlično vidim noću. Ovo je poseban brod, dakle?

Dakako da je poseban. To je Eclipse. Svaki prokleti čovjek i dječak na ovoj rijeci ga poznaje. Sad je star izgrađen je 52., prije pet godina. Ali još je veličanstven. Stajao je 375.000 dolara, vele, i vrijedio svakog novčića. Nikad nije bilo većeg, luksuznijeg, impersivnijeg broda od ovog ovdje. Proučio sam ga, provezao se na njemu. Znam. Marsh pokaže štapom. Dugačak je 111 metara i širok 12, a veliki mu je

salon dug 100 metara, i nikad niste vidjeli ništa slično. Ima zlatan kip Henryja Claya na jednom kraju i Andyja Jacksona na drugom, a njih vam dvojica pilje jedan u drugog preko cijelog tog vražjeg prostranstva. Ondje je više kristala, srebra i obojenog stakla nego što je Plantažerova kuća ikad mogla sanjati, uljanih slika, hrane kakvu nikad niste okusili, i zrcala i to kakvih zrcala. A sve to nije ništa naspram njegove brzine.

Dolje na glavnoj palubi nosi svojih 15 kotlova. Ima zaveslaj od 11 stopa, kažem vam, nema broda na toj rijeci koji bi se mogao natjecati s njime kad ga kapetan Sturgeon naloži. Uhvatio je i do dvadeset devet kilometara na sat uzvodno, bez po muke. Tamo 53. postavio je rekord od New Orleansa do Louisvilllea. Napamet znam vrijeme. Četiri dana, devet sati i trideset minuta, i prestigao je vražjeg A. L. Shotwella za pedeset minuta, koliko god je Shotwell brz. Marsh okrene lice prema Yorku. Nadao sam se da će se moja Gospa Liz jednog dana ogledati s Eclipsea, potući njegov rekord ili stići na cilj rame uz rame s njim, ali u tome nikad ne bi uspjela, sada to znam.

Samo sam se zavaravao. Nisam imao novac potreban da se sagradi brod koji bi mogao pobijediti Eclipse.

Dajte mi taj novac, gospodine York, i dobit ćete ortaka. Eto vam odgovora, gospodine. Želite pola Parobrodske tvrtke rijeke Fevre, i ortaka koji šutke upravlja svime i ne pita vas za vaše poslove? Dobro. Onda mi dajte novac da izgradim ovakav parobrod.

Joshua York je zurio u veliki brod s bočnim kotačima koji je spokojan i tih u tami lako plutao na vodi, spreman za sve izazivače. Okrenuo se prema Abneru Marshu s osmijehom na usnama i blijedim plamenom u svojim tamnim očima. Dogovoreno, bilo je sve što je rekao. Pružio je ruku.

Marsh raširi usta u iskrivljen osmijeh pun neravnih zuba, obuhvati Yorkovu tanku bijelu ruku svojom mesnatom šapom i stegne je. Dogovoreno, onda, reče glasno, pa upre svom svojom golemom snagom, stiskati i gnječiti, kao što je uvijek činio kad je sklapao poslove, kako bi iskušao volju i hrabrost ljudi s kojima se pogađao. Stiskao bi sve dok ne bi ugledao bol u njihovim očima.

Ali Yorkove oči ostale su jasne, a njegova se ruka čvrsto sklopila oko Marshove snagom koja je bila iznenađujuća. Stezala se sve čvršće i čvršće, a mišići ispod te blijede kože grčili su se i napinjači poput željeznih opruga, Marsh je teško progutao i nastojao ne kriknuti.

York mu ispusti ruku. Dođite, reče, čvrsto pljesnuvši Marsha po plećima i nagnavši ga da malčice zatetura. Moramo skovati planove.

DRUGO POGLAVLJE

New Orleans, svibanj 1857.

Kiseli Billy Tipton stigao je na Francusku burzu točno iza deset, te promatrao dok su dražbovali četiri bačve vina, sedam sanduka tekstila, te pošiljku namještaja prije nego što su uveli robove. Stajao je šutke, laktovima naslonjen na dugačak mramorni šank koji je dopola okruživao rotondu, pijuckajući apsint dok je promatrao dražbovatelje kako oglašuju svoju robu na dva jezika. Kiseli Billy bijaše crnomanjast, mrtvački blijed čovjek, duguljastog konjskog lica izbrazdanog od kozica koje je prebolio kao dječak, kose tanke, smeđe i krhke. Rijetko se smiješio, a imao je zastrašujuće oči boje leda. Te oči, te hladne i opasne oči Kiselom su Billyju bile zaštita. Francuska burza bila je grandiozno mjesto, sve u svemu previše grandiozno za njegov ukus, i posve sigurno nije volio tamo zalaziti. Nalazila se u rotondi hotela St. Louis, ispod visoke kupole s koje se dnevna svjetlost slijevala na dražbenu platformu i ponudače. Kupola je lako mogla imati osamdeset stopa u promjeru. Visoki stupovi okruživali su prostoriju, galerije su se pružale oko unutrašnjosti kupole, svod je bio bogat i ukrašen ornamentima, a zidovi prekriveni neobičnim slikama, šank je bio od čistog mramora, pod je bio mramoran, pultovi dražbovatelja bijahu mramorni. Mušterije bijahu profinjene poput dekora; bogati plantažeri iz krajeva uzvodno uz rijeku, te mladi kreolski dendiji iz starog grada. Kiseli Billy prezirao je kreolce, njihovu raskošnu odjeću i bahato držanje, te tamne, prezrive oči. Nije volio zalaziti među njih. Bili su vruće krvi i svadljivi, pretjerano skloni dvoboju, a kadikad je neke od onih mlađih vrijeđao Kiseli Billy način na koji je kasapio njihov jezik i buljio u njihove žene, njegovo nečasno, otrcano, drsko amerikanstvo. Ali tada bi ugleda njegove oči, blijede, zureče i obrubljene zlobom te bi se, najčešće, povukli.

Ipak, prepušten samom sebi, kupovao bi svoje crnce prijeko u Američkoj burzi u St. Charlesu, gdje je vladanje bilo manje ugladeno. Engleski se govorio umjesto francuskog, a on se osjećao manje neumjesno. Veličanstvenost rotonde u St. Louisu nije ga se doimala, izuzev vrsnoće pića koja su služili. Unatoč tome, odlazio je tamo jednom mjesečno, jer nije imao drugog izbora. Američka burza bila je dobro mjesto za kupnju poljskog radnika ili kuhara, crnputog koliko vam drago, ali za finu djevojku, jednu od onih mladih zagasitih ljepotica s tek jednom osminom crnačke krvi kakve je preferirao Julian, morali ste na Francusku burzu. Julian je želio ljepotu, inzistirao je na ljepoti.

Kiseli Billy je radio ono što mu je Damon Julian zapovijedao.

Bilo je oko jedanaest kad su raščistili posljednje bačve vina, a trgovci počeli dovoditi svoju robu iz robovskih torova u Moreauu. Esplanadi i Common Streetsu; muškarce i žene, stare i mlade, čak i djecu, nerazmjern broj njih svijetle kože i bjeloputa lica. Bili su i inteligentni, predmnijevao je Kiseli Billy, vjerojatno su govorili francuski. Postrojili su ih na jednom kraju prostorije na pšegled. a nekolicina mladih kreolaca samosvjesno se ushodala duž reda, izmjenjujući frivolne primjedbe i odmjeravajući dnevnu ponudu izbliza. Kiseli Billy ostao je za šankom i naručio još jedan apsint. Posjetio je većinu torova još jučer i promotrio sve što se ondje nudilo. Znao je što želi.

Jedan od dražbovatelja udari batićem po svom mramornom stolu, a kupci smjesta prekinuše razgovor i okrenuše se kako bi mu poklonili svoju pozornost. Mahnuo je rukom, a mlada se žena od nekih dvadesetak godina nesigurno uspne na obližnji sanduk. Bila je to sitna kvarteronka, krupnih očiju, ljupka na svoj način. Nosila je kretonsku haljinu i zelene vrpce u kosi, a dražbovatelj joj je stao pjevati pretjerane hvalospjeve. Kiseli Billy je nezainteresirano promatrao dok su se dva mlada kreolca nadmetala za nju. Napokon je bila prodana za nekih 1.400 dolara.

Zatim su na dražbu stavili neku stariju ženu, navodno vrsnu kuharicu, a zatim jednu majku s dvoje djece, koje su uspjeti prodati zajedno. Kiseli Billy je čekao tijekom još nekoliko licitacija. Bilo je podne i četvrt, a Francuska se burza dupkom ispunila ponuđačima i promatračima kad je predmet koji je on odabrao došao na red.

Zvala se Emily, rekao im je dražbovatelj. Pogledajte je, gospodo, brbljao je na francuskom, samo je pogledajte. Kakvo savršenstvo! Godinama se ovakvo nešto ovdje nije nudilo, godinama, a proći će ih još, prije nego što ponovno ugledamo nekog poput nje. Kiseli Billy se morao složiti. Emily je bilo šesnaest ili sedamnaest, procijenio je, ali je već poprilično stasala u ženu. Izgledala je pomalo uplašeno na dražbenoj platformi, ali tamna jednostavnost njezine haljine ljupko je isticala njezin stas, a imala je prelijepo lice krupne tople oči i nježnu kožu boje bijele kave. Julianu će se svidjeti.

Licitiranje je bilo živahno. Plantažeri nisu imali koristi od takve profinjene djevojke, ali šestorica ili sedmorica kreolaca zapalili su se za nju. Drugi su robovi nedvojbeno dali Emily nekakvu predodžbu o onome što ju je možda čekalo. Bila je dovoljno dražesna da s vremenom stekne slobodu i daje koji od tih otmjenih kreolskih kicoša uzdržava u maloj kući u Ramparts Streetu, barem dok se ne oženi. Išla bi na kvarteronske balove u Orleansku dvoranu, nosila svilene oprave i vrpce i bila uzrokom više od jednog dvoboja. Njezine kćeri imale bi još svjetliju put i odrastale u istom otmjenom okruženju. Kad bi ostarjela, možda bi naučila uređivati kosu ili voditi pansion. Kiseli Billy pijuckao je svoje piće, ledešog lica.

Ponude su rastle. Do 2.000 dolara otpali su svi osim trojice ponuđača. U tom trenutku, jedan od njih, garav, ćelav muškarac, zatražio je da se razodjene. Dražbovatelj otresito izda naredbu, a Emily pažljivo razdriješi haljinu i iskorači iz nje. Netko dovikne lascivan kompliment koji izazove salvu smijeha kod publike. Djevojka se slabašno osmijehne dok se dražbovatelj nacerio i dodao osobnu primjedbu. Tada se licitiranje nastavilo.

Kod 2.500 dolara ćelavac je odustao, napasavši oči. To je ostavilo dvojicu ponuđača, oba kreolca. Triput su uzastopce jedan drugog nadvisili ponudama, podigavši cijenu na 3.200 dolara. Tada je nastupio trenutak oklijevanja. Dražbovatelj je izmamio posljednju ponudu iz mlađeg od dvojice muškaraca: 3.300 dolara.

Tri tisuće četiristo, tiho će njegov takmac. Kiseli Billy ga je prepoznao. Bio je to mršav mladi Kreolac po imenu Montreuil, ozloglašeni kockar i duelist.

Drugi muškarac odmahne glavom; licitacija je završila. Montreuil se s iščekivanjem smijuljio u Emilyn pravcu. Kiseli Billy pričekava tri otkucaja srca, sve do trenutka kada se batić spremao udariti. Tada odloži apsint i reče: Tri tisuće sedamsto, zvonkim, jasnim glasom.

Dražbovatelj i djevojka iznenađeno podignu oči. Montreuil i nekolicina njegovih prijatelja ošinuše Billyja mračnim, prijetećim pogledima. Tri tisuće osamsto, reče Montreuil.

Četiri tisuće", reče Kiseli Billy.

Bila je to visoka cijena, čak i za takvu krasoticu. Motreuil nešto primijeti dvojici muškaraca koji stajahu pokraj njega, pa se sva trojica iznenada zavrte na peti i udalje iz rotonde bez ijedne riječi, dok su im koraci gnjevno odzvanjali po mramoru.

Čini se da sam dobio licitaciju, reče Kiseli Billy. Odjenite je i pripremite za odlazak. Ostali su buljili u njega.

Ali dakako! reče dražbovatelj. Drugi dražbovatelj ustane sa svog pulta i batićem privuče pozornost gomile na još jednu profinjenu djevojku, a Francuska burza ponovno zabruji.

Kiseli Billy Tipton povede Emily niz dugačak nadsvođen prolaz koji je vodio iz rotonde na St. Louis Street, pokraj pomodnih trgovina odakle su im besposličari i bogati putnici dobacivali znatizeljne poglede. Kad je iskoračio na svjetlost dana, trepćući od blještavila, Montreuil se stvori pokraj njega. Monsieur, započne.

Govorite engleski ako mi se namjeravate obraćati, oštro će Kiseli Billy. Ovdje sam gospodin Tipton, Montreuil. Njegovi se dugi prsti tržnu, a on uperi svoje ledene oči u sugovornika.

Gospodine Tipton, izusti Montreuil na jednoličnom engleskom, bez naglaska. Lice mu je neznatno porumenjelo. Iza njega, njegova su dva suputnika ukočeno stajala. Već sam gubio djevojke, reče kreol. Ova je upadljiva, ali izgubiti je ne znači ništa. No uvrijedio me način na koji ste licitirali, gospodine Tipton. Izvrgli ste me ruglu tamo unutra, namamili me pobjedom i napravili od mene budalu.

No, no, reče Kiseli Billy. No, no.

Igrate opasnu igru, upozori ga Montreuil. Znae li tko sam ja? Da ste džentlmen, izazvao bih vas na dvoboj, gospodine.

Dvoboji su nezakoniti, Montreuil, primijeti Kiseli Billy. Ili niste čuli? A ja nisam džentlmen. Okrenuo se prema kvarteronki.

koja je stajala uza zid hotela, promatrajući ih. Dođi, reče. Udaljio se niz pločnik, a ona ga je slijedila.

Dobit ćete što vas ide za ovo, monsieur, dovikne Montreuil za njim.

Kiseli Billy se ne obazre na nj i skrene za ugao. Hodao je žustro, kočopernim korakom koji mu je nedostajao na Francuskoj burzi. Na ulicama se Kiseli Billy osjećao kao kod kuće; ondje je odrastao, ondje je naučio preživljavati. Ropkinja Emily hitala je za njim što je brže mogla, tapkajući bosim nogama po ciglenom pločniku. Ulice Vieux Carrea bijahu obrubljene kućama od cigle i žbuke, svaka sa svojim ljupkim željeznim balkonom koji je gledao na usku šetnicu, otmjeno koliko vam drago. Ali same ulice nisu bile popločane, a nedavne kiše pretvorile su ih u more blata. Duž šetnica zjapili su otvoreni žljebovi, duboki jarci od čempresovine puni mutne vode, zasićene smradom izmeta i smrdljive kanalizacije.

Prošli su pokraj urednih malih trgovina i robovskih torova sa čvrsto zabrtvljenim prozorima, pokraj elegantnih hotela i zadimljenih birtija punih mrzovoljnih slobodnih crnaca, pokraj tijesnih, vlažnih uličica i prozračnih dvorišta od kojih je svako imalo svoj zdenac ili fontanu, pokraj nadmenih kreolskih gospođa s njihovim pratnjama i gardedamama, te pokraj skupina odbjeglih robova u željeznim ovratnicima i lancima, koji su čistili žljebove pod budnim okom nesmiljenog bijelca s bičem. Domalo su potpuno napustili Francusku četvrt, te zašli u opasniji, noviji, američki predio New Orleansa. Kiseli Billy je ostavio svog konja svezana pred jednom birtijom. Uzjahao ga je i zapovjedio djevojci da hoda uz njega. Udarili su na jug iz grada, te ubrzo ostavili glavne drumove zastavši tek jednom, nakratko, kako bi Kiseli Billy odmorio konja i pojeo nešto suhog, tvrdog kruha i sira iz svojih bisaga. Dopustio je Emily da posrče malo vode s izvora.

Jeste 1' vi moj novi gazda, gospon? upitala ga je tada, na neobično dobrom engleskom.

Nadglednik, odvratil Kiseli Billy. Upoznat ćeš Juliana večeras, djevojko. Nakon mraka. Osmjehnuo se. Ti ćeš mu se svidjeti. Tada joj je naredio da umukne.

Kako je djevojka išla pješice, napredovali su sporo, te se gotovo spustio sumrak kad su dospjeli na Julianovu plantažu. Cesta se pružala uz močvarni rukavac rijeke i vijugala kroz gustiš drveća čije su grane otežale od španjolske mahovine. Zaobišli su velik, ogoljeli hrast i izašli na polja, obojena crvenkastom nijansom na zagasitom svjetlu zalazećeg sunca. Protezala su se neiskorištena i obrasla od ruba vode do kuće. Duž rukavca rijeke nalazio se star, istrunuo gat i spremište za drva za parobrode u prolazu, a iza velike kuće bio je niz robovskih stračara. Ali robova nije bilo, a polja se nisu obrađivala već godinama. Kuća nije bila tako velika kao što plantažne kuće inače jesu, ni posebno grandiozna; bila je to stamena, četvrtasta građevina od posivjelog drva, čija se boja ljuštila na bokovima, a njezino jedino upadljivo obilježje bio je visok toranj s kružnim vidikovcem.

Dom, reče Kiseli Billy.

Djevojka upita ima li plantaža ime.

Nekoć je imala, odvrati Kiseli Billy, prije mnogo godina kad ju je posjedovao Garoux. Al' on se razbolio i umro, ko i svi njegovi krasni sinovi, pa sad nema ime. A sad začepi i požuri.

Poveo ju je otraga, do svog ulaza, te otključao lokot ključem koji je nosio na lančiću oko vrata. Imao je tri vlastite sobe u služinskom dijelu kuće. Odvukao je Emily u kupaonicu. Svući tu odjeću, obrecne se Kiseli Billy.

Djevojka nespretno požuri da ga poslušna, ali ga pogleda s<f strahom u očima.

Ne gledaj me tako, reče on. Julianova si. Neću se petljat s tobom. Ugrijat ću malo vode. Imaš kadu u kuhinji. Oprat ćeš sa sebe prljavštinu i odjenuti se. Rastvorio je ormar od slojevito izrezbarenog 4 drva i izvukao opravu od tamnog brokata. Evo, ovo će pristajat.

Ona zine. Ne mogu nosit ništa takvo. To je haljina za bijelu gospođu.

Začepi gubicu i učini kako ti kažem, reče Kiseli Billy. Julian te hoće lijepu, curo. Tada ju je ostavio i pošao u glavni dio kuće.

Zatekao je Juliana u knjižnici kako tiho sjedi u mraku u velikoj kožnoj fotelji, s čašicom brendija u ruci.

Svud oko njega, prekrivene prašinom, ležale su knjige koje pripadahu starom Reneu Garouxu i njegovim sinovima. Nitko ih nije dotakao godinama. Damon Julian nije bio čitač.

Kiseli Billy uđe i zaustavi se na smjernoj udaljenosti, šuteći sve dok Julian nije prozborio.

Dakle? napokon upita glas iz tame.

Četiri tisuće, reče Kiseli Billy, al svidjet će vam se. Mlada je, fina i nježna, lijepa, zbilja lijepa.

Ostali će uskoro stići. Alain i Jean već su tu, budale. Spopala ih je žeđ. Dovedi je u plesnu dvoranu kad bude spremna.

Razumijem, brzo će Kiseli Billy. Bilo je nevolje na aukciji, gospon Julian.

Nevolje?

Kreolski varalica, po imenu Montreuil. I on ju je htio, nije mu se dopalo što je netko nadmašio njegovu ponudu. Mislim da bi mogo postat znatiželjan. Kockar je, često ga viđam po igračnicama. Biste li htjeli da vam ga skinem s vrata jedne od idućih noći?

Pričaj mi o njemu, zapovjedi Julian. Glas mu bijaše gladak, mek, dubok i čulan, bogat poput dobrog konjaka.

Mlad, tamnolut. Crnih očiju, crne kose. Visok. Duelist, vele. Nagao čovjek. Snažan i vitak, al' ima zgođušno lice, ko i većina takvih kao on.

Ja ću se pobrinuti za njega, reče Damon Julian.

Razumijem, gospodine, odvrati Kiseli Billy Tipton. Okrene se i vrati u svoje odaje. „

Emily se preobrazila kad je odjenula brokatnu haljinu. I ropkinja i dijete posve su iščezli; okupana i pristojno odjevena bila je žena tamne, gotovo vanzemaljske ljepote. Kiseli Billy pažljivo ju je proučio.

Proći ćeš, reče. Hajde, ideš na bal.

Plesna dvorana bila je najveća i najsjajnija prostorija u kući, osvjetljena trima golemim lusterima od brušenog stakla u kojima je plamsalo stotinu sićušnih svijeća. Pejzaži riječnog rukavca izvedeni bogatim uljanim bojama visjeli su sa zidova, a podovi bijahu od divno ulaštenog drva. Najednom kraju odaje široka dvostruka vrata otvarala su se u foaje; na drugom, velebno se stubište uzdizalo i granalo na obje strane, obrubljeno blistavom balustradom.

Čekali su kad ju je Kiseli Billy uveo.

Devetero ih je prisustvovalo, uključujući samog Juliana: šestorica muškaraca, tri žene muškarcu u tamnim odijelima europskog kroja, žene u svijetlim svilenim opravama. Osim Juliana, svi su čekali na stubištu, nepomični i tihi, smjerni. Kiseli Billy ih je sve poznavao: blijede žene koje su se zvale Adrienne, Cynthia i Valerie, crnomanjastog, naočitog Raymonda dječakog lica, Kurta čije su oči gorjele poput vreljih ugaraka, i sve ostale. Jedan od njih, Jean, blago je drhtao dok je čekao, usnice su mu se povukle s dugih bijelih zuba, a ruku su potresali sitni grčevi. Zed ga je strahovito obuzela, ali nije mario. Čekao je Damona Juliana. Svi su čekali Damona Juliana.

Julian se zaputi plesnom dvoranom prema ropkinji Emily. Kretao se otmjenom elegancijom mačke.

Kretao se poput plemića, poput kralja. Kretao se poput tame koja klizi, žitka i neizbježna. Bio je garav muškarac, na neki način, premda mu je koža bila vrlo blijeda; kosa mu bijaše crna i kovrčava, odjeća zagasita, oči svjetlucavi kremen.

Zaustavio se pred njom i nasmiješio. Julian je imao čaroban, produhovljen osmijeh. Savršeno, rekao je jednostavno.

Emily porumeni i zamuca. Umukni, obrecne se Kiseli Billy na nju. Ne govori dok ti gospon Julian ne zapovjedi.

Julian prijeđe prstom po jednom mekom, tamnom obrazu, a djevojka zadrhti i pokuša ostati mirna. Lijeno joj je pomilovao kosu, a zatim podigao njezino lice prema svomu i pustio da mu oči upijaju njezine. Na to se Emily lecnula i preplašeno povik%jla. ali Julian položi ruke s objiju strana njezina lica i ne dopusti joj da odvrti pogled. Divno, rekao je. Prelijepa si, dijete. Ovdje cijenimo ljepotu, svi mi. Pustio joj je lice, uzeo njezinu malu ruku u svoju, podigao je i okrenuo, te se sagnuo kako bi usadio mek cjelov na unutrašnju stranu njezina zglavka.

Ropkinja se i dalje tresla, ali nije se odupirala. Julian je blago okrene, i preda njezinu ruku Kiselom Billyju Tiptonu. Hoćeš li nam ti učiniti čast, Billy?

Kiseli Billy posegne iza leđa i izvuče nož iz korica na križima. Emilyne se tamne oči iskolače, prestravljene, i ona se pokuša istrgnuti, ali on ju je čvrsto držao i bio brz, vrlo brz. Sječivo se jedva pojavilo a već je bilo vlažno; jedan jedini munjeviti rez po unutarnoj strani njezina zglavka, gdje je Julian pritisnuo usne. Krv navre iz rane i stane curiti po podu, a kapanje glasno odjekne u tišini dvorane. Djevojka kratko zajeca, ali prije nego što je posve znala što se događa, Kiseli Billy spremi nož u korice i odmakne se, a Julian je ponovno primi za dlan. Još jednom podigne njezinu vitku ruku, te prinese usne njezinu zglavku i stane sisati.

Kiseli Billy se povuče k vratima. Ostali napuste stubište i priđu bliže, dok su ženske oprave tiho šuštale. Stajahu u gladnom krugu oko Juliana i njegova plijena, tamnih i zažarenih očiju. Kad je Emily izgubila svijest, Kiseli Billy skoči naprijed i uhvati je ispod pazuha, pridržavši je. Bila je laka poput perca. Kakva ljepota, promrmlja Julian kad se otrgnuo od nje, vlažnih usana, očiju snenih i zasićenih. Osmjehnuo se.

Molim te, Damone, preklinjao je onaj kojeg su zvali Jean, tresući se poput čovjeka kojeg je obuzela groznica.

Krv je tekla polako i tamno niz Emilynu ruku dok je Julian dobacivao Jeanu hladan, zloban pogled. Valerie, reče, ti si sljedeća. Blijeda mlada žena ljubičastih očiju, u žutoj haljini, stupi naprijed, dražesno klekne i stane lizati jezivu bujicu. Tek kad je jezikom očistila ruku, pritisnula je usne na otvorenu ranu. Raymond je bio sljedeći, s Julianovim dopuštenjem, zatim Adrienne, a potom Jorge. Naposljetku, kad su ostali završili, Julian se okrene Jeanu uz osmijeh i znak rukom. Ovaj se baci na nju s prigušenim jecajem, istrgnuvši je Kiselom Billyju iz zagrljaja i stane zubima trgati meko meso njezina vrata. Damon Julian s gnušanjem se namršti. Kad bude gotov, reče Kisćlom Billyju, počisti to.

TREĆE POGLAVLJE

New Albany, Indiana, lipanj 1857.

Magla je gusto poglela na rijeku, a zrak bio vlažan i prohladan. Bilo je netom iza ponoći kad se Joshua York, stigavši napokon iz St. Louisa, susreo s Abnerom Marshom u napuštenom brodogradilištu New Albanyja. Marsh je čekao gotovo pola sata kad se York pojavio, iskrsnuvši iz magle poput kakve blijede prikaze. Iza njega, nečujno poput sjene, išlo ih je još četvero.

Marsh se zubato osmjehne. Joshua, reče. Kratko je kimnuo ostalima. Upoznao ih je nakratko u travnju u St. Louisu j!Eije nego što je otputovao u New Albany da nadgleda izgradnju svog sna. Bili su to Yorkovi prijatelji i suputnici, ali Marsh nikad nije susreo čudnije društvanice. Dvojica bijahu muškarci neodređene dobi i stranih imena koja nije mogao ni upamtiti ni izgovoriti; zvao ih je Smith i Brown, na Yorkovo veselje. Neprestano su mrmljali nešto jedan drugom na nekom nerazumljivom jeziku. Treći čovjek, istočnjak upalih obraza koji se odijevao poput pogrebnika, zvao se Simon i uopće nije govorio. Žena, Katherine, navodno je slovila kao Britanka. Bila je visoka i nekako pogrbljena, bolećiva, ocvala izgleda. Podsjećala je Marsha na velikog bijelog lešinara. Ali bila je Yorkova prijateljica, kao i svi oni, a York ga je upozorio da bi mogao imati neobične prijatelje, te je Abner Marsh držao jezik za zubima. Dobra večer, Abner, reče York. Zaustavio se i obazreo po brodogradilištu gdje su napola izgrađeni parobrodi ležali poput kostura u sivoj, lebdećoj magli. Hladna noć, zar ne? Za lipanj? Istina. Dolazite izdaleka?

Uzeo sam apartman u Galt Houseu tamo prijeko u Louisvilleu. Unajmili smo čamac da nas preveze preko rijeke. Njegove hladne sive oči sa zanimanjem su proučavale najbliži parobrod Je li ovaj naš?

Marsh frkne. Ta stvarčica? Tako vam svega, ne, to je samo nekakva jeftina škuna s krmenim kotačem koju grade za trgovačku flotu Cincinnatija. Niste valjda mislili da ću staviti krmeni kotač na naš brod? York se nasmiješi. Ne zamjerite mi moje neznanje. Gdje je onda naš brod?

Podite ovuda, reče Marsh široko mahnuvši svojim štapom. Poveo ih je do polovice brodogradilišta. Tamo, reče pokazujući.

Magla se razdijeli pred njima, i on se ukaže, visok i ponosan, bacajući u sjenu sve druge brodove oko sebe. Njegove kabine i ograde blistale su svježom bojom bijelom poput snijega, jasnom čak i pod sivim velom magle. Visoko gore na najvišoj palubi, na pola puta do zvijezda, njezina kormilarnica kao da je svjetlucala; stakleni hram, čija je kićena kupola bila svud unaokolo urešena finim rezbarijama zamršenim poput irske čipke. Njegovi dimnjaci, dva stupa koji stajahu malo naprijed na gornjoj palubi, uzdizali su se do stotinu stopa, crni, uspravni i nadmeni. Njihovi pernati, narezani vrhovi rascvali su se poput dva tamna metalna cvijeta. Io up bijaše vitak i kao da se protezao unedogled, jer mu je krmu zaklanjala magla. Poput svih prvoklasnih brodova imao je bočne kotače. Postavljena po sredini broda, golema zaobljena izbočenja za kotače stršila su poput divova, nagoviještajući golemu snagu lopatica skrivenih unutar njih. Činila su se još većima zbog odsutnosti imena koje će uskoro biti narisano na njima.

U noći i magli, među svim tim manjim, običnijim brodovima, izgledao je poput vizije, bijele sablasti iz sna nekog čovjeka s rijeke. Oduzimao je dah, pomislio je Marsh dok su ondje stajali.

Smith je mrmljao, a Brown mu uzvraćao, ali Joshua York je samo promatrao. Promatrao je strahovito dugo vremena, a zatim kimnuo. Stvorili smo nešto prelijepo, Abner, primijeti.

Marsh se nasmiješi.

Nisam očekivao da ću ga zateći gotovo dovršenog, reče York.

To vam je New Albany, reče Marsh. Zato sam i došao ovamo, umjesto u neko od brodogradilišta u St. Louisu. Ovdje su se gradili brodovi otkad sam bio dječak, a samo lani načinili su ih dvadeset i dva, dok ih ove godine vjerojatno imaju gotovo isto toliko. Znao sam da mogu obaviti posao za nas. Trebali ste biti tu. Došao sam s jednim od onih kovčežica zlata, iskrenuo ga na upraviteljev stol, i rekao mu: 'Želim izgraditi parobrod, i želim ga izgraditi što prije, i hoću da bude najbrži, najljepši i najbolji vrazji brod koji ste ikad izgradili, čujete? A sad mi dovedite vaše inženjere, najbolje koje imate. Nije me briga ako ih morate izvući iz kakvog kupleraja tamo prijeko u Louisvillu, samo mi ih dovedite večeras da možemo započeti. I dovedite mi najbolje tesare i ličioce i sastavljače parnih kotlova i sve ostale vragove, jer ne dobijem li samo najbolje, strahovito ćete požaliti.' Marsh se nasmije. Trebali ste ga vidjeti, nije znao bi li buljio u zlato ili slušao mene, jer se i jednog i drugog nasmrt prepao. Ali odradio je sve kako treba, mora se priznati. Kimnuo je prema brodu. Naravno, još nije dovršen. Drvenariju još treba prebojiti, bit će većinom modra i srebrna, da se slaže s onim srebrom koje ste poželjeli u salonu. I još čekamo pokoji komad prvoklasnog namještaja i zrcala koja ste naručili iz Philadelphije, i tome slično. Ali uglavnom je gotov, Joshua, uglavnom je spreman. Dođite, pokazat ću vam.

Radnici su ostavili fenjer navrh hrpe drvne građe blizu krme broda. Marsh kresne šibicu po nozi, upali fenjer i zapovjednički ga gurne u Brownove ruke. Evo, vi ovo nosite, reče otresito. Zaputio se teškim korakom po dugom mostu na glavnu palubu, dok su ostali išli za njim. Pazite što dotičete, rekao je, ponegdje je boja još svježija.

Najniža, ili glavna paluba, bila je ispunjena mašinerijom. Fenjer je gorio jasnim, postojanim svjetlom, ali Brown ga je neprestano pomicao naokolo, te se činilo da se sjene glomaznih strojeva pomiču i prijeteći skaču kao da su živi stvorovi. Dajte, držite to mirno, zapovjedi Marsh. Okrenuo se prema Yorku i stao pokazivati, upirući svoj štap poput dugačkog prsta od hikorija prema kotlovima, velebnim metalnim valjcima koji su zauzimali obje strane prednjeg dijela palube. Osamnaest kotlova, ponosno će Marsh, tri više od Eclipsea. Svaki je promjera devedeset šest centimetara i dugačak osam i pol metara. Njegov se štap zaklati. Peći su sve izrađene od vatrostalne * opeke i željeznog lima, a podigli smo ih s palube na potpornje, što umanjuje mogućnost požara. Iznad njihovih glava iscrtao je putanju parnih cijevi, koje su se pružale od kotlova do strojeva, te su se svi okrenuli prema krmi. Imamo cilindre od trideset šest inča, visokotlačne, i zamah od jedanaest stopa, isto kao Eclipse. Ovaj će broj tako sažvakati rijeku da će to biti nešto strašno, kažem vam.

Brown je mrmljao, Smith mu uzvraćao, a Joshua York se nasmiješio.

Podimo gore, reče Marsh. Čini se da vaše prijatelje strojevi pretjerano ne zanimaju, ali mislim da će im se gore više svidjeti.

Stubište bijaše široko i raskošno, ulaštena hrastovina s ljupko izbrazdanom balustradom. Počinjalo je blizu pramca, a njegova je širina zaklanjala kotlove i strojeve od onih koji su se ukrcavali, te se zatim

račvalo i elegantno izvijalo na svaku stranu kako bi izašlo na drugu palubu, ili palubu za kotlove. Hodali su desnom stranom, predvođeni Marshom i njegovim štapom i Brownom s njegovim fenjerom, a čizme su im lupkale po drvenom podu promenade dok su se divili finim gotičkim detaljima stupova i ograde, sveukupnoj pomno izrađenoj drvenariji, izrezbarednoj cvjetovima, viticama i žirevima. Vrata i prozori kabina pružali su se ispred i iza u dugom, dugom nizu; vrata bijahu od tamne orahovine, prozori od obojenog stakla. Kabine nisu još namještene, reče Marsh otvorivši vrata i uvevši ih u jednu od njih, ali nabavljamo samo najbolje, perine i pernate jastuke, zrcalo i uljanicu za svaku \$pbu. Naše kabine su osim toga i prostranije nego što je uobičajeno nećemo moći primiti baš toliko putnika kao neki drugi brod naše veličine, ali imat će više prostora. Osmjehnuo se. Moći ćemo im i više naplaćivati. Svaka je kabina imala dvojna vrata; jedna su vodila van na palubu, a druga u unutrašnjost, u veliki salon, glavnu kabinu parobroda. Glavna kabina nije ni približno gotova, reče Marsh, ali svejedno dođite pogledati.

Ušli su i zastali, dok je Brown podizao fenjer da osvijetli cijelo njezino golemo, odjekujuće prostranstvo. Veliki salon pružao se cijelom duljinom palube s kotlovima, neprekinut i nezakrčen ničim osim središnjim brodskim stepenicama. Prednji dio je kabina za gospodu, stražnji za dame, objasni Marsh. Bacite pogled. Nije još dovršen, ali bit će nešto posebno. Onaj mramorni šank tamo dugačak je dvanaest metara, a iza njega ćemo postaviti jednako veliko zrcalo. Dao sam ga naručiti. Imat ćemo zrcala na vratima

svake kabine, u srebrnim okvirima, i gotovo 4 metra visoko zrcalo tamo, na suprotnom kraju damske kabine. Pokazao je uvis svojim štapom. Sad se ništa ne vidi budući da je mrak, ali prozori su od oslikanog stakla i pružaju se cijelom duljinom salona. Ovdje ćemo prostrijeti jedan od onih briselskih tepiha, a tepihe će imati i sve kabine. Imamo srebrni hladionik za vodu sa srebrnim šalicama koji će stajati na pomodnom drvenom stolu, a imamo i koncertni klavir, te nove novcate baršunaste stolce, i prave platnene stolnjake. No ništa od toga još nije ovdje.

Čak i bez tepiha, zrcala i namještaja, dugačka kabina ostavljala je veličanstven dojam. Zaputili su se njome polako, u tišini, a na nemirnom svjetlu fenjera djelići njezine svečane ljepote iznenada su poprimali oblik iz tame, da bi opet nestali iza njih: visoki bačvasti svod s njegovim svinutim gredama, izrezbaren i oslikan detaljima nježnim poput vilinske čipke. Dugi nizovi vitkih stupova sa svake strane ulaza u kabine, izbrazdan je nježnim kanelirama. Crni mramorni šank s debelim žilama boje. Uljani sjaj tamnog drva. Dvostruki niz lustera, svaki s četiri velike kristalne kugle koje su visjele iz paučine kovanog željeza, čekajući samo ulje i plamen i sva ta zrcala da obasjaju cijeli salon čudesnim, blještavim svjetlom.

Kabine su mi se učinile premalenima, iznenada će Io therine, , ali ova će prostorija biti veličanstvena. Marsh se namršti na nju. Kabine su velike, gospodo. Osam četvornih metara. Šest je uobičajeno. Ovo je parobrod, znate. Okrenuo joj je leđa i uperio svoj štap. Činovnički ured nalazit će se sasvim naprijed, kuhinja i nužnici smješteni su kod izbočenja. Znam točno kojeg ću kuhara unajmiti. Nekoć je radio na mojoj Gospi Liz.

Krov palube s kodovima činila je orkanska paluba. Uspeli su se uskim stubištem i izašli ispred velebnih crnih željeznih dimnjaka, a potom još kraćim stubištem do gornje palube, koja se prostirala od dimnjaka do izbočenja. Kabine za posadu, reče Marsh ne gnjaveći se s obilaskom. Kormilarnica je stajala navrh gornje palube. Poveo ih je gore i unutra.

Odatle se vidjelo cijelo brodogradilište; svi manji brodovi obavijeni izmaglicom, crne vode rijeke Ohio iza njih, pa čak i daleka svjetla Louisvilea, sablasni treptaji u magli. Unutrašnjost kormilarnice bila je prostrana i udobna. Prozori bijahu od najboljeg i najprovidnijeg takla, uokvireni oličenim rubom. Posvuda se sjajilo tamno drvo i ulašteno srebro, blijedo i hladno na svjetlu fenjera.

A tu se nalazilo kormilo. Vidjela mu se samo gornja polovica, toliko je bilo golemo, a čak je i ona bila visoka poput Marsha, dok mu je donji dio ležao umetnut u prorez u podnicama. Bilo je izrađeno od podatne crne tikovine, hladne i glatke na dodir, a ručke su nosile ukrasne srebrne prstene kao što plesačica nosi podvezice. Činilo se kao da kormilo doziva kormilarove ruke.

Joshua York se približi kormilu i dotakne ga, prelazeći blijedom rukom po crnom drvu i srebru. Tada ga obuhvati, kao da je i sam kormilar, i dugo vremena ostane tako, s kormilom u rukama, zamišljenih sivih očiju koje su zurile u noć i neuobičajenu lipanjsku maglu. Ostali su zamukli, a na kratak trenutak Abner Marsh mogaše gotovo osjetiti da se parobrod kreće, da plovi nekom tamnom rijekom uma, na neobično i beskonačno putovanje.

Joshua York se tada okrene, i prekine čaroliju. Abner, reče, volio bih znati upravljati ovim brodom. Možete li me naučiti kormilariti?

Kormilariti, ha? iznenađeno će Marsh. Nije mu bilo teško zamisliti Yorka kao vlasnika i kapetana, ali kormilarenje je bilo nešto posve drugo – no sam upit pobudio je u njemu naklonost prema njegovu ortaku, pomogao mu da ga napofcon razumije. Abner Marsh je znao kako je to željeti kormilariti. Pa, Joshua, odvrati on, mnogo sam vremena proveo za kormilom, i to je najbolji osjećaj na svijetu. Biti kapetan, to nije ništa prema kormilarenju. Ali to nije nešto što jednostavno pokupite, ako shvaćate što želim reći.

Kormilo djeluje lako savladivo, reče York.

Marsh se nasmije. Dakako da jest, ali nije kormilo ono što morate savladati, nego rijeka, York, rijeka. Dobri stari Mississippi. Radio sam kao kormilar osam godina, prije nego što sam kupio vlastite brodove, s ovlašću plovidbe po gornjem toku Mississippija i po Illinoisu. No nikad po Ohiju, niti donjem Mississippiju, jer koliko god sam znao o parobrodarstvu, ne bih mogao kormilariti tim rijekama ni za živu glavu – nisam ih poznavao. Za one koje jesam, trebale su mi godine da ih upoznam, a učenje nikad nije prestalo. Ali sada sam izbivao iz kormilarnice toliko dugo da ću ih morati sve ponovno upoznati. Rijeka se mijenja, Joshua, itekako se mijenja. Nikad nije dvaput zaredom ista, a morate poznavati svaki njezin pedalj. Marsh pride kormilu i s ljubavlju metne ruku na njega. Međutim, namjeravam kormilariti ovim brodom barem jedanput. Predugo sam ga sanjao da ga ne bih poželio uzeti u vlastite ruke. Kad se budemo natjecali s Eclipseom, namjeravam odraditi smjenu u kormilarnici, nego što. Ali ovaj je brod predobar za išta drugo osim New Orleanske rute, a to znači donji tok rijeke, pa ću ga i sam morati početi proučavati, naučiti svaku prokletu stopu. Za to treba vremena i truda. Promotrio je Yorka. Još želite kormilariti, sad kad znate što to podrazumijeva? Možemo učiti zajedno, Abner, odgovori York.

Yorkovi suputnici počеше se vrpeljiti. Tumarali su od prozora do prozora, Brown premještajući fenjer iz ruke u ruku, Simon smrknut poput mrtvacu. Smith nešto prišapne Yorku na njihovu stranom jeziku. York kimne. Moramo se vratiti, reče.

Marsh baci posljednji pogled oko sebe, oklijevajući s odlaskom čak i sada, te ih izvede iz kormilarnice. Kad su prešli pola puta kroz brodogradilište, York se okrene i pogleda natrag prema njihovom parobrodu koji sjedaše na svom stupovlju, bijeleći se u mraku. I ostali su zastali, te su šutlo čekali.

Poznajete li Byrona? upita York Marsha.

Marsh razmisli na trenutak. Znam momka po imenu Blackjack Pete koji je jednom plovio na Grand Turku. Mislim da se preživio Brian.

York se osmijehne. Ne Brian, Byron. Lord Byron, engleski pjesnik.

O, reče Marsh. Taj. Nisam baš od onih što čitaju poeziju. No čuo sam za njega. Bio je šepavac, zar ne? I priličan ženskar.

Upravo on, Abner. Nevjerojatan čovjek. Imao sam sreću upoznati ga jednom prilikom. Naš me parobrod podsjetio na pjesmu koju je jednom napisao. Počeo je recitirati.

Gle, ide lijepa kao noć kraja

Zvezdanog neba, vedrih klima, Sve najljepše od mraka i sjaja U liku svom i oku ima,

Umekšanom svjetlom raja,

Što od neba ga dan ne prima.

Byron je pisao o ženi, naravno, ali riječi mi djeluju prikladno i za naš brod, zar ne? Ta pogledajte ga, Abner! Sto mislite?

Abner Marsh nije posve znao što bi mislio; prosječni parobrodar nije išao naokolo deklamirajući poeziju, a nije znao ni što bi odgovorio nekome tko jest. Vrlo zanimljivo, Joshua, bilo je sve što je uspio protisnuti.

Kako ćemo ga nazvati? upita York, očiju sveudilj uprtih u brod, i s malim osmijehom na licu. Daje li vam pjesma kakvu ideju?

Marsh se namršti. Nećemo ga nazvati po tamo nekom šepavom Britancu, ako ste to na to mislili, odvrati otresito.

Ne, reče York, nisam to predlagao. Imao sam u vidu nešto kao Tamna gospa, ili—

I ja imam nešto u vidu, reče Marsh. Na kraju krajeva, mi smo ipak Parobrodsko tvrtka rijeke Fevre, a ovaj brod je ostvarenje svega o jemu sam ikad sanjao. Podigao je svoj štap od hikorija i uperio ga u bok. Staviti ćemo ga točno tamo, velikim modrim i srebrnim slovima, tinim i kitnjastim. Grozničavi san2. Osmijehnuo se. "Grozničavi san protiv Eelipsea, o toj će se utrci pričati dok svi ne pomremo.

Na trenutak, nešto čudno i sablasno zatreperi u Joshuinim sivim očima. Tada nestane jednako brzo kao što se pojavilo. Grozničavi nm, izusti. Ne smatrate li taj izbor pomalo... pa, zloslutnim? Mene podsjeća na bolest, na vrućicu, smrt i izopačene vizije. Snove koje... nove koje ne bi smo smjeli sanjati, Abner. Marsh se namršti. Ne bih baš rekao daje tako. Meni se sviđa.

Hoće li se ljudi pristati voziti na brodu s takvim imenom? Parobrodi su nekoć prenosili tifus i žuticu. Želimo li ih podsjećati na takve stvari?

Vozili su se na mojoj Slatkoj groznici, reče Marsh. Voze se :ia Ratnom orlu i na Sablasti, čak i na brodovima nazvanim po . rvenokošcima. Vozit će se i na njemu.

Preveo Ivan Goran Kovačić. Eng. fever; groznica.

Koštunjav, blijed muškarac zvan Simon tada nešto primijeti, glasom koji je strugao poput zahrđale pile i na jeziku koji je Marshu bio nepoznat, iako nije bio onaj isti kojim su mrmrljali Smith i Brown. York ga sasluša, a lice mu poprimi zamišljen izraz, iako je i dalje djelovao zabrinuto. Grozničavi sari, ponovi. Nadao sam se nekom zdravijem imenu, ali Simon me uspio razuvjeriti. Neka bude po vašem, Abner. Neka se zove Grozničavi san.

Dobro, odvrati Marsh.

York odsutno kimne glavom. Sastanimo se sutra za večerom u Galt Houseu. U osam. Moći ćemo isplanirati naše putovanje u St. Louis, te raspraviti o posadi i opskrbi, ako vam to odgovara.

Marsh dade otresit pristanak, a York i njegovi suputnici upute se prema njihovu čamcu, izgubivši se u magli. Dugo nakon što su otišli, Marsh je stajao u brodogradilištu, zureći u tih, nepomičan parobrod. Grozničavi sari", izusti naglas, samo da isproba okus riječi na jeziku. Ali začudo, prvi put ime je zazvučalo pogrešno u njegovim ušima, opterećeno aluzijama koje mu se nisu sviđale. Zadrhta je, na trenutak neugodno prozebao, a zatim prezirno frknuo i otputio se u krevet.

ČETVRTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Ohio, srpanj 1857.

Grozničavi san napustio je New Albany po mraku, jedne sparne noći na početku srpnja. Tijekom svih svojih godina na rijeci Abner Marsh se nikad nije osjećao tako živim kao tog dana. Proveo je jutro posvetivši se posljednjim sitnim pojedinostima u Louisvilleu i New Albanyju; unajmio je brijacha i ručao s ljudima iz brodogradilišta te poslao hrpu pisama. U vrelini poslijepodneva smjestio se u svoju kabinu, napravio posljednju provjeru parobroda kako bi se uvjerio da je sve u redu, te pozdravio neke od putnika dok su pristizali. Večerao je navratnanos, a zatim se zaputio na glavnu palubu da vidi kako strojar i njegovi pomoćnici provjeravaju kotlove, te da nadgleda časnika dok je vršio ukrcaj posljednjeg tereta. Sunce je nemilice pržilo, a zrak bio težak i nepomičan, te su lučki radnici blistali od znoja dok su nosili sanduke, bale i bačve preko uskih mostića za ukrcaj, a časnik ih cijelo vrijeme psovao. Na drugoj strani rijeke u Louisvilleu, znao je Marsh, ostali su parobrodi također isplovljavali ili se tovarili: velik i niskotlačni Jacob Strader Cincinnatijske poštanske pruge, brzi Južnjak Parobrodske tvrtke Cincinnati & Louisville i pola tuceta manjih brodica. Čekao je da vidi hoće li ijedan od njih krenuti nizvodno, osjećajući se strahovito dobro, unatoč vrućini i rojevima komaraca koji su se vinuli s rijeke kad je zašlo sunce.

Glavna paluba bila je natrpana teretom sprijeda i straga, ispunivši većinu prostora koji nisu zauzimali kotlovi, peći i strojevi. Brod je nosio sto pedeset tona bala duhanskog lišća, trideset tona željeznih poluga, nebrojene bačve šećera, brašna i brendija, sanduke pomodnog namještaja za nekog bogataša u St. Louisu, nekoliko blokova soli,

nešto bala svile i pamuka, trideset bačvi čavala, osamnaest kutija pušaka, nešto knjiga, papira i sitnica. I mast. Tucet velikih bačvi prvorazredne svinjske masti. Ali mast nije zapravo bila teret; Marsh ju je osobno kupio i naredio da je utovare na brod.

Glavna je paluba bila krcata i putnicima, muškarcima, ženama i djecom, brojnima poput riječnih komaraca, koji su vrvjeli i miljeli među teretom. Ukrcalo ih se gotovo tri stotine, plativši dolar po glavi za prijevoz do St. Louisa. Prijevoz je bilo jedino što su i dobili; jeli su onu hranu koju su ponijeli sa sobom, a oni sretniji pronašli su mjesto za spavanje na palubi. Bili su većinom stranci, Irci, Šveđani i krupni Danci koji su svi urlali jedni na druge na jezicima koje Marsh nije poznao, pijući, psujući i

šamarajući svoju djecu. Tu se dolje nalazilo i nekoliko traperera i običnih radnika, presiromašnih za išta drugo osim prijevoza na palubi po Marshovoj jeftinoj pristojbi.

Putnici u kabinama platili su punih deset dolara, barem oni koji su putovali sve do St. Louisa. Gotovo sve su kabine bile popunjene, čak i po toj cijeni; činovnik je rekao Marshu da se na brodu nalazilo sto sedamdeset sedam putnika u kabinama, što je Marsh ocijenio dobrim brojem, sa svim tim sedmicama u njemu. Popis je uključivao tuce plantažera, jednog čelnika velike krznare u St. Loui u. dva bankara, bogatog Britanca i njegove tri kćeri, te četiri redovnice i na putu za Iowu. Ukrkali su i jednog propovjednika, ali to je bilo u redu jer nisu prevozili nijednu sivu kobilu; među ljudima s rijeke vladalo je uvriježeno mišljenje da su propovjednik i siva kobila na brodu bili pozivnica za katastrofu.

Sto se posade ticalo, Marsh je njome bio vrlo zadovoljan. Dva sadašnja kormilara nisu bila ništa posebno, ali unajmili su ih samo privremeno da prevezu parobrod do St. Louisa, jer su bili kormilari s rijeke Ohio, dok je Grozničavi san odlazio raditi na New Orleansku prugu. Već je poslao pisma u St. Louis i New Orleans, a tamo je imao nekoliko brzih kormilara s donjeg Mississippija koji su ih iščekivali u Plantažerovoj kući. No ostatak posade, Marsh je bio siguran, mogao se mjeriti s parobrodarima na bilo kojoj svjetskoj rijeci. Strojari bijaše Whitey Blake, nabusit čovuljak čiji su bijeli brkovi vječno bili umrljani mazivom iz strojeva. Whitey je plovio s Abnerom Marshom na Eli Reynoldsu, a kasnije na Elizabeth A. i Slatkoj groznici, te nije postojao nitko tko je poznao parni stroj bolje od njega. Jonathon Jeffers, činovnik, imao je zlatne naočale i unatrag zalizanu smeđu kosu, te kičene gamaše na kopčanje, ali bio je strašan u računanju i cjenkanju, nikad ništa nije zaboravljao, žestoko je pregovarao i još žešće igrao šah. Jeffers je radio u glavnom uredu linije sve dok mu Marsh nije pisao da dođe na Grozničavi san. Stigao je odmah; unatoč svom kicoškom izgledu, Jeffers je u dnu svoje mračne, račundžijske duše, bio čovjek s rijeke. Nosio je i štap s mačem čija je drška bila od zlata. Kuhar bijaše crnac po imenu Toby Lanyard koji je s Marshom radio četrnaest ljeta, još otkad je Marsh kušao njegovu kuhinju dolje u Natchezu, kupio ga i darovao mu slobodu. A prvi časnik palube čije je ime bilo Michael Theodore Dunne iako su ga svi zvali Dlakavi Mike, osim radnika koji su ga nazivali Gospodin Dunne Sir bio je jedan od najkrupnijih, najopakijih i najtvrdoglavijih ljudi na rijeci. Bio je visok dobrano iznad metar i osamdeset, zelenih očiju, crnih zalistaka i gustih crnih kovrčavih dlaka posvuda po rukama, nogama i grudima. Imao je pogan jezik, groznu narav i nikad nikamo nije išao bez svoje gotovo metar duge crne željezne močuge. Abner Marsh nikad nije vidio da je Dlakavi Mike ikog odalazio tom močugom, osim jednom ili dvaput, ali mu se uvijek nalazila u ruci, a među radnicima se pričalo da je jednom rascijepio glavu nekom čovjeku koji je ispustio bačvu brendija u rijeku. Bio je strog, pošten časnik i nitko ništa nije ispuštao dok je on motrio. Svi na rijeci vraški su poštivali Dlakavog Mikea Dunnea.

Bila je to prokleta dobra posada, ti ljudi na Grozničavom snu. Od prvog su dana radili svoj posao tako da su, u času kad su sve zvijezde zasjale nad New Albanyem, teret i putnici bili već ukrcani i zapisani, para se zahuktala, peći se rasplamsale zastrašujućim rumenim svjetlom i bilo je toliko vruće da je na donjoj palubi bilo toplije nego na pristaništu Natchez UnderTheHill za vedre noći, a u kuhinji se pripremao fini obrok. Abner Marsh je sve provjerio, pa kad je bio zadovoljan, uspeo se u kormilarnicu, koja stajaše blistava i dostojanstvena ponad sveopćeg kaosa i urlanja. Krmom natrag, reče svom kormilaru. Kormilar povikom zatraži još pare, te namjesti dva velika bočna kotača za vožnju unatrag. Abner Marsh se s poštovanjem odmakne, a Grozničavi san glatko klizne u crne, zvjezdane vode Ohija. Kad su se našli na rijeci, kormilar obrne kotače i usmjeri veliki parobrod nizvodno, a on malčice zadrhti i uplovi u glavni kanal bez pol muke. Kotači su se glasali klipklop klipklop dok su bučkali i prevrtali vodu, brod se kretao sve brže i brže brzinom struje i vlastite pare, svjetlucav i brz poput parobrodarova sna, brz poput grijeha, brz poput samog Eclipsea. Iznad njihovih glava, dimnjaci su ispuštali dva duga pramena crnog dima, a oblaci iskri izlijetali su i nestajali za njima, spuštajući se na rijeku kako bi uginuli poput crvenih i narančastih krijesnica. U očima Abnera Marsha dim, para i iskre koje su ostavljali za sobom bili su ljepši, čudasniji prizor nego svi vatrometi kojih su se nagledali u Louisvilleu 4. srpnja. Kormilar podigne ruku i njihova parna sirena se oglasi, a njezin ih dug, rezak urlik zagluši; bio je to divan zvižduk, divlje, jecave oštine i praska koji se mogao čuti miljama daleko. Tek kad su svjetla Louisvillea i New Albanyja iščezla za njima, a Grozničavi san zaplovio između obala crnih i pustih kao prije jednog stoljeća, Abner Marsh je postao svjestan da se Joshua York popeo u kormilarnicu i stajao pokraj njega.

Lijepo se dotjerao, odjeven u hlače i snježnobijeli frak, s tamnomodrim prslukom, bijelom košuljom punom nabora i ukrasa, te modrom svilenom kravatom. Sat na lancu koji se pružao preko njegova prsluka bio je srebrn, a na jednoj blijedoj ruci York je nosio veliki srebrni prsten, sa svijetlomodrim, blistavim kamenom. Blijilo, mgdro i srebrno; bile su to boje broda, a York je izgledao kao dio njega.

Kormilarnica bijaše zastrta napadnim modrim i srebrnim zastorima, a prostrani tapecirani divan u pozadini bio je modar, kao i voštano platno. E pa, sviđa mi se vaša odjeća, Joshua, reče mu Marsh. York se osmjehne. Hvala, reče. Učinila mi se prikladnom. I vi izgledate dojmljivo. Marsh si je kupio nov kormilarski kaputić s blistavim mjedenim pucetima, i kapu na kojoj je ime parobroda bilo izvezeno srebrnom niti.

Da, odvratni Marsh. Nikad nije znao primati komplimente; psovke su mu išle lakše i prirodnije. No, reče, jeste li bili na nogama kad smo se otisnuli? York je veći dio dana prespavao u kapetanovoj kabini na gornjoj palubi, dok se Marsh znojio, brinuo i obavljao većinu konkretnih kapetanskih dužnosti. Marsh se postupno priviknuo na običaje Yorka i njegovih suputnika da bdiju noću, a spavaju tijekom dana. Znao je i druge koji su to činili, a jedini put kad je Yorka o tome :tao. Joshua se samo nasmiješio i Marshu ponovno izdeklamirao .Ninu o danu koji umekšano svjetlo raja ne prima.

Stajao sam na orkanskoj palubi, ispred dimnjaka, i sve sam vidio. < >re je postalo svježije kad smo napokon krenuli.

Brz parobrod stvara vlastiti vjetar, odvratni Marsh. Nije važno liko je dan vruć ni koliko jako bukti drvo, tamo gore uvijek je fino i svježije. Ponekad mi bude malko žao onih dolje na glavnoj palubi, uli vrag ga odnio, ionako plaćaju samo dolar.

Naravno, složiti se Joshua York.

U tom času začu se težak udarac, a brod se blago zatrese.

Što je to bilo? upita York.

Vjerojatno smo upravo prešli preko kakvog balvana, odvratni Marsh. Je li tako? upita kormilara.

Okrznuli smo ga, odvratni čovjek. Ne uzrujavajte se, kapetane. Nije bilo štete.

Abner Marsh kimne i okrene se prema Yorku. Pa, hoćemo li se spustiti u glavnu kabinu? Svi su putnici sigurno još na nogama, budući da nam je ovo prva večer na putu, pa se s nekima možemo upoznati, popričati i provjeriti je li sve kako valja.

Bit će mi zadovoljstvo, odvratni York. Ali prije toga, Abnere, biste li mi se pridružili u mojoj kabini fla piću? Trebali bismo proslaviti naš polazak, ne slažete li se?

Marsh slegne ramenima. Piće? Pa, ne vidim zašto ne. Pozdravio je kormilara dotaknuvši kapu. Laku noć, gospodine Daly. Poslat ću vam malo kave, ako želite.

Ostavili su kormilarnicu i uputili se u kapetanovu kabinu, zastavši na trenutak dok je York otključavao vrata inzistirao je da njegova kabina, kao i sve luksuzne kabine na brodu, ima dobre brave. To je bilo pomalo čudno, ali Marsh je bio spreman pristati. Naposljetku, York nije navikao na život na parobrodu, a njegovi ostali prohtjevi većinom su se pokazali prilično razumnima, poput onog srebra i zrcala koji su glavni salon učinili tako veličanstvenim.

Yorkova kabina bila je triput duža od putničkih kabina i dvaput šira, te je prema parobrodskim mjerilima bila ogromna. No ovo je bio prvi put da se Abner Marsh zatekao u njoj otkad ju je York preuzeo, te se znatiželjno ogledao oko sebe. Par uljanica na suprotnim krajevima kabine obasjavao je unutrašnjost toplim, ugodnim svjetlom. Široki prozori od obojenog stakla sada su bili mračni, zatvoreni i zastrti teškim crnim baršunom koji je djelovao meko i raskošno na svjetlu lampi. U jednom kutu nalazila se visoka komoda s lavorom vode, i srebrno uokvirenim zrcalom na zidu. Tu se nalazio uzak, ali naizgled udoban krevet, dvije velike kožnate fotelje i širok pisaći stol od palisandrovine s mnoštvom ladica, otvora i kutaka. Stajao je u ravnini sa zidom. Iznad njega bio je obješen lijep stari zemljovid riječne mreže Mississippija. Površina stola bila je prekrivena u kožu uvezanim knjigama obračuna i hrpama i hrpama novina. Bila je to još jedna osebujnost Joshue Yorka; čitao je velik broj novina iz gotovo cijelog svijeta novine iz Engleske, novine na stranim jezicima, Tribune gospodina Greeleyja, naravno, i Herald iz New Yorka, gotovo sve novine iz St. Louisa i New Orleansa, te svakovrsne tjednike riječnih gradića. Svakodnevno su mu dostavljali pakete novina. Knjige također; u kabini se nalazio visok ormar za knjige, i bio je krcat, a bilo je naslagano još svezaka na stoliću pokraj kreveta, na kojem se napola istopila voštanica za čitanje.

No, Abner Marsh nije gubio vrijeme na razgledanje knjiga. Pokraj ormara za knjige nalazila se drvena polica za vina, s dvadesft ili trideset boca uredno položenih na bok. Uputio se ravno prema njoj i izvukao bocu. Boca nije bila označena, a tekućina u njoj bila je zagasito crvene boje, tako tamne da je djelovala gotovo crno. Kapica od sjajnog crnog voska pokrivala je čep. Imate li nož? upitao je Yorka, obrćući bocu u ruci.

Mislim da vam se ne bi svidjela ta berba, Abner, reče York. Držao je pladanj s dva srebrna pehara i kristalnom buteljom. Ovdje imam izvrstan šeri. Ne biste li radije kušali njega?

Marsh je oklijevao. Yorkov šeri obično je bio dobar i nije ga želio propustiti, ali poznavajući Joshuu, zaključio je da je svako vino koje je čuvao u svojim privatnim zalihama moralo biti vrhunsko. Osim toga, bio je znatiželjan. Premještao je bocu iz ruke u ruku. Tekućina u njoj prelijevala se polako, klizeći lijeno poput kakva slatkog likera. Što je uostalom ovo? upita Marsh mršteći se.

Neka vrsta domaćeg napitka, odvratni York. Dijelom vino, dijelom brendi, dijelom liker, a nema okus nijednog od njih. Rijetko

piće, Abner. Moji suputnici i ja osobito ga volimo, ali većini se ljudi ne sviđa. Siguran sam da bi vam šeri bolje prijao.

'Pa, reče Marsh odvučnuvši bocu, što god vi pijete vjerojatno će i meni pasati, Joshua. No, servirate dobar šeri, to je istina. Razvedrio se. Čujte, nikud nam se ne žuri, a mene je spopala strašna žeđ. Zašto ne bismo kušali oboje?

Joshua York se nasmije, smijehom čistog neusiljenog užitka, dubokim i melodičnim. Abner, reče, vi ste jedinstveni, i vrlo dojmljivi. Svidate mi se. Vama se, međutim, neće svidjeti moj mali napitak. Ipak, ako inzistirate, kušat ćemo oboje.

Smjestili su se u dvije kožne fotelje, dok je York odložio pladanj na niski stol između njih. Marsh mu doda bocu vina, ili čega već. Odnekud iz besprijekornih nabora svog bijelog odijela, York izvadi tanak nožić, s drškom od bjelokosti i dugačkim srebrnim sječivom. Prerezao je vosak, i jednim vještim potezom zario vršak noža u čep, izvukavši ga uz slab prasak. Liker se slijevao polako, cureći poput crvenocrnog međa u srebrne pehare. Bio je neproziran i naizgled prepun sićušnih crnih trunčica. No bio je žestok; Marsh podigne svoj pehar i onjuši ga, a količina alkohola u njemu izmami mu suze na oči. Trebali bismo nazdraviti, reče York podigavši vlastiti pehar.

Za sav novac koji ćemo zaraditi, našali se Marsh.

Ne, ozbiljno će York. One njegove demonski sive oči zračile su nekom teškom melankolijom, pomisli Marsh. Nadao se da York neće opet početi recitirati poeziju. Abner, nastavi York, znam što vam Grozničavi san znači. Želim da znate i što on znači meni. Ovaj dan početak je novog veličanstvenog života za mene. Vi i ja zajedno, stvorili smo ga takvim, i od njega ćemo napraviti legendu. Oduvijek sam se divio ljepoti, Abner, ali ovo je prvi put u mom dugom životu da sam je stvorio, ili pripomogao u njezinu stvaranju. Dobar je to osjećaj, donijeti nešto novo i dobro na svijet. Pogotovo za mene. A vama moram zahvaliti na tome. Podigao je svoj pehar. Nazdravimo Grozničavom snu i svemu što predstavlja, prijatelju ljepoti, slobodi, nadi. Za naš brod i bolji svijet!

Za najbrži parobrod na rijeci! odvratni Marsh pa su ispili. Umalo se zagrcnuo. Yorkovo privatno piće klizilo je poput vatre ofurivši mu grlo i raširilo svoje tople pipke po njegovoj nutrini, ali u njemu se ćutjela i neka vrsta odvratne slatkoće, i natruha neugodnog mirisa

koji ni sva njegova žestina i slatkoća nisu potpuno mogli prikriti. Imalo je okus nečeg što je istrunulo u boci, pomislio je.

Joshua York iskapi svoj pehar jednim dugim pokretom, zabačene glave. Tada ga odloži na stranu, pogleda Marsha i ponovno se nasmije. Izraz na vašem licu, Abner, predivno je groteskan. Nemojte misliti da morate biti uljudni. Upozorio sam vas. Zašto ne kušate malo šerija?

Mislim da hoću, odvratni Marsh, mislim da hoću.

Kasnije, kad su dvije čašice šerija isprale okus Yorkova pića iz Marshovih usta, zapodjenuli su razgovor. Koji je naš idući korak nakon St. Louisa, Abner? upita York.

Tržište New Orleansa. Nema druge linije za ovako veličanstven brod.

York nestrpljivo odmahne glavom. Znam to, Abner. Samo sam se pitao kako namjeravate ostvariti svoj san o porazu Eclipsea. Hoćete li ga potražiti i baciti mu rukavicu? Ja sam voljan, ukoliko nas to neće pretjerano zadržati i skrenuti s puta.

Volio bih daje tako jednostavno, ali nije. Grom i pakao, Joshua, na rijeci je tisuću parobroda, i svi bi oni voljeli pobijediti Eclwse. On ima svoje rute, baš kao i mi, te putnike i teret koji mora prevesti.

Ne može se cijelo vrijeme utrkivati. Uostalom, njegov kapetan bio bi budala kad bi od nas prihvatio bilo kakav izazov. Tko smo uopće mi? Nov parobrod netom pristigao iz New Albanyja za koji nitko nije ni čuo. Eclipse ne bi ništa izgubio ni dobio natječući se s nama. Isprazio je još jednu čašu šerija i pružio je Yorku da mu je napuni. Ne, najprije moramo obraditi naše tržište, izgraditi si reputaciju. Postati poznati i na gornjem i na donjem toku kao brz brod. Ubrzo će ljudi pričati o njegovoj brzini, početi se zapitkivati koliko su Grozničavi san i Eclipse usporedivi. Možda ćemo, recimo, naletjeti na nj nekoliko puta na rijeci i propustiti ga. Raspirivat ćemo glasine, a narod će se početi kladiti. Možda ćemo prevaliti koju od Eclipseovih ruta, i oboriti njegov vremenski rekord. Brz parobrod dobiva posao, znate.

Plantažeri, otpremnici i njima slični, žele svoju robu dopremiti na tržnicu što je prije moguće, pa koriste

najbrži dostupni brod. A putnici, pa svi se oni vole voziti na slavnim brodovima ako imaju novca. Stoga, vidite, dogodi se to da nakon nekog vremena ljudi počnu misliti da smo mi najbrži brod na donjem toku, posao počne

stizati nama, a Eclipse malčice zaboli tamo gdje je najosjetljiviji, .1 novčaniku. Da vidite kako će nam tada biti lako dogovoriti utrku, : dokazati jednom i zauvijek tko je brži.

Razumijem, reče York. Predstavlja li onda ovo putovanje u St. Louis početak izgradnje našeg ugleda? Pa, neću pokušavati obarati nikakve vremenske rekorde. Ovo je nov brod, tek ga moramo razgaziti. Još nemamo ni naše stalne kormilare, nitko još nije posve upoznat s time kako se sam brod \ lada, a moramo dati Whiteyju vremena da riješi sve sitne probleme sa strojevima i da valjano uvježba svoje pomoćnike. Odložio je praznu čašu. To ne znači da ne možemo započeti na neki drugi način, dodao je sa smiješkom. Imam nešto na umu u pogledu toga. Vidjet ćete.

Dobro, reče Joshua York. Još šerija?

Ne bih, odvratih Marsh. Mislim da bismo trebali sići u salon. Počastit ću vas pićem za našim barom.

Garantiram da će imati bolji okus od tog vašeg bučkuriša.

York se nasmiješi. Sa zadovoljstvom, reče.

Ta noć za Abnera Marsha nije bila poput drugih. Bila je to čarobna noć, poput sna. Mogao se zakleti da je trajala barem četrdeset ili pedeset sati, a svaki je od njih bio neprocjenjiv. On i York bdjeli su do zore, pijući i čavrljajući sve u šesnaest, diveći se bez prestanka ljepoti broda koji su izgradili. Dan kasnije, Marsh se probudio s takvom glavoboljom da se jedva sjećao polovice onoga što je radio prethodne noći. Ali neki su trenuci ostali neizbrisivi u njegovu pamćenju.

Sjećao se da je stupio u veliki salon, i da je to bilo ljepše od ulaska u najbolji hotel na svijetu. Lusteri su blistali, svijeće plamsale, a prizme svjetlucale. Zbog zrcala se duguljasta uska kabina činila dvostruko širom nego što je bila. Gomila se okupila oko šanka, razgovarajući o politici i sličnom, a Marsh im se neko vrijeme pridružio i slušao kako se tuže na abolicioniste i prepiru oko toga treba li Stephen A. Douglas postati predsjednikom, dok je York otišao pozdraviti Smitha

Browna koji su za jednim od stolova kartali s nekim plantažerima i jednim zloglasnim kockarom. Netko je tandrkao po klaviru, vrata kabina neprestano su se otvarala i zatvarala, a cijelo je mjesto prštalo od svjetlosti i smijeha.

Kasnije su se spustili u drugačiji svijet na glavnoj palubi; teret je posvuda bio naslagan, radnici i putnici na palubi spavali su na namotajima konopaca i vrećama šećera, jedna se obitelj okupila oko male vatre koju su naložili kuhajući neko jelo, a neki pijanac ležao je u nesvijesti iza stubišta. Strojarnica bijaše preplavljena paklenski crvenim sjajem peći, a Whitey stajaše usred svega toga, košulje natopljene znojem i s mazivom na bradi, urlajući na svoje pomoćnike kako bi ga čuli od pištanja pare i klopota kotla koji su mlatili vodu. Sipke su ulijevale strahopoštovanje, pomičući se naprijednatrag moćnim zamasima. Promatrali su neko vrijeme, York i on, sve dok im vrućina i vonj strojnog ulja nisu postali neizdrživi.

Nešto kasnije popeli su se na orkansku palubu, dijeleći bocu pića. šećući i razgovarajući na svježem povjetarcu koji je stvarao sam brod. Zvijezde su blistale poput damskih dragulja nad njima, barjak Grozničavog sna vijorio se i na pramčanom i na krmenom stijegu, a rijeka oko njih bila crnja od najcrnjeg roba kojeg je Marsh ikad vidio.

Plovili su cijele noći s Dalyjem koji je odradio dugu smjenu gore u kormilarnici, tjerajući ih naprijed dobrim tempom iako, znao je Marsh, ni blizu onom koji su mogli ostvariti u krajnjoj nuždi niz mračni Ohio, okruženi posvemašnjim ništavilom. Bila je to čarobna plovidba, bez ijednog panja, plutajućeg balvana ili pješčanog pruda lroji bi je zagorčali. Samo su dvaput morali poslati čamac naprijed da ispita dubinu, i oba su puta pronašli dobru vodu kad su spustili olovo, te je Grozničavi san vozio dalje. Nazreli su nekoliko kuća na obali, većinom zatamnjenih i zatvorenih preko noći, ali u jednoj je visoko na prozoru gorjelo svjetlo. Marsh se pitao tko je ondje bio budan, i što je pomislio kad je parobrod prošao mimo. Sigurno je predstavljao divan prizor, sa svojim osvjetljenim palubama, glazbom i smijehom koji su dopirali preko vode, iskrama i dimom iz svojih dimnjaka i uočljivim imenom na boku Grozničavi san ispisan tustim, kitnjastim modrim slovima sa srebrnim rubom. Gotovo je poželio da je i on na obali samo kako bi to vidio.

Veliko uzbuđenje te noći dogodilo se točno prije ponoći kada su opazili još jedan parobrod gdje pred njima mlati vodu. Kad ga je Marsh ugledao, primio je Yorka za lakat i poveo ga u kormilarnicu. Gore je bilo tijesno, Daly je još stajao za kormilom, pijuckajući kavu. a druga dvojica kormilara i trojica putnika sjedili su na divanu iza

n jega. To nisu bili ljudi koje je Marsh unajmio, no svi su se kormilari mogli voziti besplatno ako su željeli, takav je bio običaj na rijeci, a u pravilu su se vozili u kormilarnici kako bi čavrljali s čovjekom za kormilom i pratili rijeku. Marsh se na njih nije obazreo. Gospodine Daly, obratio se svom kormilaru, pred nama je parobrod.

Vidim ga, kapetane Marsh, odvrati Daly s lakonskim osmijehom.

Pitam se koji je to brod? Imate li kakvu ideju, Daly? O kojem god da se brodu radilo, nije bio nešto naročito; zdepast parobrod s krmenim kotačem i s kormilarnicom četvrtastom poput kutije za kekse.

Doista nemam, odvrati kormilar.

Abner Marsh se okrene prema Joshui Yorku. Joshua, reče, vi ste sada stvarni kapetan, i ne bih vam htio prečesto nametati svoje mišljenje. Ali istinu govoreći, strahovito me kopka koji je to parobrod ispred nas. Zašto ne naredite Dalyju da ga sustigne, pa da se mogu malko opustiti.

York se osmjehne. Svakako, reče. Gospodine Daly, čuli ste kapetana Marsha. Mislite li da Grozničavi san može sustići brod pred nama?

Može on sustići bilo što, odvrati kormilar. Doviknuo je strojaru da mu pošalje još pare, ponovno povukaj) parnu sirenu, a divlji vrisak vile narikače odjekne rijekom kao da upozorava prvi parobrod da ga Grozničavi san progoni.

Prasak je dostajao da izmami sve putnike iz glavnog salona na palubu. Čak je podigao putnike na palubi s njihovih vreća brašna. Nekoliko ih je dolutalo gore i pokušalo ući u kormilarnicu, ali Marsh ih je sve ponovno otjerao dolje, zajedno s trojicom koji su se već ondje zatekli. Kao što putnici često čine, svi su pohrlili prema pramcu broda, a potom na lijevi bok kada je postalo jasno da će s te strane mimoići drugi brod. Prokleti putnici, promrmlja Marsh Yorku. Nikad se ne znaju dobro rasporediti. Kunem se, jednog će dana svi poletjeti na istu stranu i prevrnuti neki siroti parobrod ravno na bok.

Uza sve svoje pritužbe Marsh je bio oduševljen. Whitey je dolje pod njima ubacivao još drva, peći su hučale, a veliki se kotači okretali sve brže i brže. Sve je završilo gotovo u trenu. Činilo se kao da Grozničavi san proždire milje između sebe i drugog broda, a kad ga je pretekao, s donjih se paluba začulo isprekidano klicanje, umilna glazba za Marshove uši.

Dok su jurili pokraj malog parobroda s krmenim kotačem, York pročita njegovo ime na kormilarnici. Čini se da je to Mary Kaye. reče.

Pa neka sam proklet! reče Marsh.

Je li to poznat brod?

Vraga, reče Marsh. Nikad nisam čuo za nj. Ima li išta bolje od toga? Tada se grohotom nasmije i potapša Yorka po plećima, te su se ubrzo zatim svi u kormilarnici smijali.

Prije kraja noći Grozničavi san sustigao je i mimoišao petšest parobroda, uključujući jedan s bočnim kotačima koji je bio gotovo jednako velik, ali više nije bilo uzbudljivo kao prvi put kada su prestigli Mary Kaye. Htjeli ste znati kako ćemo započeti, reče Marsh Yorku kad su napustili kormilarnicu. Pa, Joshua, počelo je.

Da, odvrati York, osvrnuvši se za sobom, tamo gdje se Man Kaye gubila u daljini. Doista jest.

PETO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN rijeka Ohio, srpanj 1857.

S glavoboljom ili ne, Abner Marsh bio je predobar riječni mornar da bi prespavao dan, pogotovo tako važan dan poput ovog. Uspravio se na postelji oko jedanaest, nakon nekoliko oskudnih sati sna, pljusnuo malo mlake vode po licu iz lavora na noćnom ormariću, i odjenuo se. Posao je čekao, a York neće ustati do sumraka. Marsh natakne kapu na glavu, namršti se svom odrazu u zrcalu i malčice pročešlja bradu, a zatim dohvati svoj štap i teškim se korakom spusti s gornje palube na palubu s kotlovima. Najprije je posjetio nužnike, a zatim šmugnuo u kuhinju. Propustio sam doručak, Toby, rekao je kuharu koji je već pripremao ručak. Neka mi jedan od tvojih momaka ispeče petšest jaja i krišku slanine, i neka sve to pošalje na gornju palubu, hoćeš? I kavu. Mnogo kave.

U velikom salonu Marsh brzo popije jedno dva pića, zbog kojih se ćutio malko bolje. Promrmljao je nekoliko uljudnih riječi putnicima i konobarima, a potom požurio na gornju palubu da pričeka svoje jelo.

Pošto se najeo, Abner Marsh se ponovno osjećao kao onaj stari.

Uspeo se do kormilarnice nakon doručka. Straža se izmijenila, a za kormilom se nalazio drugi kormilar kojemu je društvo pravio tek jedan muktaš. Jutro, gospodine Kitch, Marsh će kormilaru. 'Kako vuče? Ne mogu se požaliti, odvrati kormilar. Zirnuo je u Marsha. Obijestan je taj vaš brod, kapetane. Ako ga vodite u New Orleans, radije si uzmite dobre kormilare. Treba mu čvrsta ruka za kormilom, e da. Marsh kimne. To nije bilo neočekivano; bržim je brodovima često bilo teže upravljati. Nije ga zabrinjavalo. Nijedan kormilar koji ne zna svoj posao neće se približiti kormilu Grozničavog sna. Kojom brzinom odmičemo?

Pristojnom, odvrati kormilar slegnuvši ramenima. Može on i bolje, ali gospon Daly veli da vam se ne žuri, pa smo se malko ulijenili.

Pristani u Paducahu kad stignemo tamo, naredi Marsh. Moramo otpremiti nekoliko putnika i istovariti neki teret. Utrošio je nekoliko minuta čavrljajući s kormilarom, te se naposljetku vratio na palubu s kotlovima.

Glavna kabina bila je namještena za objed. Žarko podnevno sunce slijevalo se kroz prozore u kaskadi boja, a pod njima se cijelom dužinom kabine pružao dugačak niz stolova. Konobari su postavljali srebrninu i porculan; kristalne čaše blistale su punim sjajem na svjetlu. Iz kuhinje do Marsha su dopirali tračci čudesnih mirisa od kojih su rasle zazubice. Zastao je i pronašao jelovnik, preletio ga pogledom i zaključio da je još gladan. Osim toga, York još nije ustao, a bilo je dolično da se jedan od kapetana pridruži putnicima iz kabina i ostalim časnici za ručkom. f

Ručak je, prema Marshovu mišljenju, bio izvrstan. Marsh je pojeo pladanj pečene janjetine u umaku od peršina, malog goluba, mnogo irskih krumpira, mladog kukuruza i cikle, te dvije kriške Tobyjeve slavne pite od oraha. U času kad je ručak završio, bio je posve srdačno raspoložen. Čak je dopustio propovjedniku da održi malo predavanje o širenju kršćanstva među Indijancima, iako obično nije trpio mahanje Biblijom na svom brodu. Morao je nekako zabaviti svoje putnike, zaključio je Marsh, a čak je i najljepši krajolik s vremenom postajao dosadan.

U rano poslijepodne Grozničavi san uplovio je u Paducah, koji je ležao na kentuckyjskoj strani rijeke, tamo gdje se Tennessee ulijeva u Ohio. Bila im je to treća postaja na putu, ali prva duža. Zastali su nakratko u Rossboroughu tijekom noći kako bi iskricali tri putnika, a zalihu drva i malu količinu tereta preuzeli su u Evansvilleu dok je Marsh spavao. Ali u Paducahu su morali istovariti dvanaest tona željeznih poluga, kao i nešto brašna, šećera i knjiga, dok je tamo na ukrcaj navodno čekalo nekih četrdeset ili pedeset tona drvene grade.

Paducah je bio veliki grad s razvijenom drvnom industrijom kamo su se splavi s balvanima svakodnevno spuštale niz Tennessee, zakrčivši rijeku i prepriječivši put parobrodima. Poput većine parobrodara Marsh nije imao velike koristi od splavi. Noću na njima često nije bilo svjetla pa bi ih pregazio kakav nesretni parobrod, a potom su još imali obraza psovati, vikati i gađati se predmetima. Na sreću, u blizini nije bilo nijedne splavi kad su uplovili u Paducah i privezali se. Marsh je bacio jedan pogled na teret koji je čekao na obali rijeke uključivao je nekoliko visokih hrpa sanduka i nešto bala duhana te zaključio da je lako mogao ugurati još tereta na glavnu palubu. Bilo bi šteta, pomislio je, ostaviti Paducah i prepustiti svu tu robu nekom drugom parobrodu.

Grozničavi san je već bio privezan za gat, a mnoštvo lučkih radnika spuštali su mostiće i započinjali s istovarom. Dlakavi Mike kretao se među njima vičući: Brže, niste putnici koji su izašli u šetnju, i Ispustiš li to, mali, mlatnut ću te ovim željezom po glavi, i slične stvari. Rampa se spustila s treskom, a nekoliko putnika za Paducah počelo se iskrcavati.

Marsh se odlučio. Pošao je u činovnikov ured gdje je zatekao Jonathona Jeffersa zaposlenog nekim teretnim listovima. Morate li to sada raditi, gospodine Jeffers? upitao je.

Pa baš i ne moram, kapetane Marsh, Odvrati Jeffers. Skinuo je naočale i obrisao ih rupcem s vrata. Ovi su za Cairo.

Dobro, reče Marsh. Pođite sa mnom. Idemo na obalu da otkrijemo kome pripada onaj teret što tamo sjedi na suncu, i koje mu je odredište. Mislim da nešto od toga sigurno ide za St. Louis, pa možda možemo štogod i zaraditi.

Odlično, odvrati Jeffers. Pridigao se sa stolca, izravnao svoj uredan crni kaputić, provjerio je li veliki željezni sef zaključan, te uzeo svoj štap s mačem. Znam jednu dobru krčmu u Paducahu, dodao je dok su odlazili.

Marshov pothvat pokazao se unosnim. Lako su pronašli otpremnika duhana, i odveli ga u krčmu, gdje ga je Marsh uvjerio da povjeri svoju robu Grozničavom snu, dok je Jeffers iskamčio dobru cijenu. Za to su im trebala neka tri sata, ali Marsh je bio prokleta zadovoljan obavljenim poslom kad su se on i Jeffers ležernim korakom uputili prema obali i Grozničavom snu. Kad su stigli onamo, Dlakavi Mike

je ljenčario na gatu pušeci crnu cigaru i razgovarajući s časnikom nekog drugog broda. To je sada naše, reče mu Marsh, upirući prema duhanu svojim štapom. Reci momcima da ga što brže utovare kako bismo mogli krenuti.

Marsh se naslonio na ogradu druge palube, zaklonjen u sjeni i zadovoljan, promatrajući kako podižu i prenose bale dok je Whitey ložio kotlove. Tada je slučajno opazio još nešto; povorku hotelskih zaprega koja je čekala na cesti točno pred pristaništem. Marsh je znatizeljno zurio u njih, čupkajući brkove, a zatim se zaputio u kormilarnicu.

Kormilar je jeo komad pite i pio šalicu kave. Gospodine Kitch, reče mu Marsh, ne krećite dok vam ne zapovjedim.

Zašto, kapetane? Još malo pa će završiti s utovarom, a para se zahuktala.

Pogledajte tamo, reče Marsh podignuvši štap. One zaprege voze putnike na ukrcaj, ili čekaju da stignu. Nisu tu zbog naših putnika, ali takav se doček ne priređuje bilo kakvom parobrodu koji uplovi u luku. Imam predosjećaj.

Nekoliko trenutaka kasnije njegov je predosjećaj bio nagrađen. Bljujući paru i dim i ljeskajući se niz Ohio brzinom samog vfcga, dag, elegantan parobrod s bočnim kotačima pojavi se na vidiku. Marsh ga odmah prepozna, čak i prije nego što mu je mogao pročitati ime; Južnjak, iz Parobrodske tvrtke Cincinnati & Louisville. Znao sam! reče. Sigurno je ostavio Louisville pola dana poslije nas. No. brže je plovio. Primakao se bočnom prozoru, odgrnuo ukrasne zastore koji su zaklanjali vruće popodnevno sunce, te promatrao kako drugi parobrod uplovljava, privezuje se i počinje iskravati putnike. Neće se dugo zadržati, reče Marsh kormilaru. Nema što istovariti ni utovariti, samo putnike. Pustit ćete ga da isplovi prvi. jeste li razumjeli? Pustit ćete ga da malčice odmakne niz rijeku, a onda ćete se otisnuti i krenuti za njim.

Kormilar dokrajči posljednji zalogaj pite s vilice i otare ubrusom komadić puslice iz kuta usana. Želite da pustim Južnjaka ispred nas i da ga onda pokušam sustići? Kapetane, udisat ćemo njegovu paru sve do Caira. Nakon toga, izgubit će nam se iz vida.

Abner Marsh se natmuri poput oblaka iz kojeg se sprema udarili grom. Što ste time mislili reći, gospodine Kitch? Odbijam slušati

takve riječi. Ako niste dovoljno sposobni, samo recite, pa ću istjerati gospodina Dalyja iz postelje i dovesti ga ovamo da preuzme kormilo.

Ali ono je Južnjak, ustraje Kitch.

A ovo je Grozničavi san, i da niste to zaboravili! vikne Marsh. Okrenuo se i izjurio iz kabine namrštena lica. Svi su prokleti kormilari umišljali da su kraljevi rijeke. Naravno da su to i bili kada se brod nalazio na rijeci, ali to im nije davalo pravo da rogobore zbog jedne male utrke i sumnjaju u njegov parobrod. Njegov je bijes ishlapio kad je spazio da Južnjak već prima putnike. Nadao se nečem takvom od trenutka kad je ugledao Južnjaka na drugoj obali rijeke, gore u Louisvillu, ali nije se usuđivao previše nadati. Uspije li Grozničavi san prestići Južnjaka, već će dopola izgraditi svoj ugled kad ljudi na rijeci dočuju o tome. Južnjak, i njegov brat Sjevernjak predstavljali su ponos svoje plovidbe. Bili su to posebni brodovi, izgrađeni za brzinu još '53. Bili su jedini parobrodi manji od Grozničavog sna za koje je Marsh znao da nisu prevozili teret već samo putnike. Nikako nije shvaćao kako su ostvarivali profit, ali to nije bilo važno. Ono što je bilo važno jest koliko su bili brzi. Sjevernjak je '54. postavio novi rekord od Louisvillu do St. Louisa. Južnjak ga je oborio iduće godine, i još uvijek držao najbrže vrijeme; ravno dan i devetnaest sati. Visoko gore na svojoj kormilarnici nosio je pozlaćene paroške koji su ga obilježavali kao najbrži parobrod na Ohiju.

Sto je više razmatrao mogućnost da ga izazove, Abner Marsh je bivao to uzbuđeniji. Odjednom mu padne na um da je to bilo nešto što Joshua ne bi htio propustiti, ma koliko mu nedostajalo sna. Marsh pohrli prema Yorkovoj kabini, odlučan da ga izvuče van. Oštro pokuca na vrata drškom svog štapa. Nije bilo odgovora. Marsh pokuca još jednom, glasnije i upornije. Hej, tamo unutra! zatutnji. Izvucite se iz postelje, Joshua, idemo se utrkivati!

Nikakav zvuk i dalje nije dopirao iz Yorkove kabine. Marsh pokuša otvoriti vrata i otkrije da su zaključana. Prodrma ih, udari šakama o zidove, pokuca po zatvorenom prozoru, podvikne; sve uzalud. Prokleti da ste, York, reče, ustajte, inače ćete sve propustiti. Tada mu sine zamisao. Vratio se bliže kormilarnici. Gospodine Kitch, sir, proderao se odozdo. Nije bilo onoga koga Abner Marsh nije mogao nadglasati kad bi dobro napregnuo pluća. Kitch promoli glavu kroz vrata i spusti pogled k njemu. Oglasite sirenu, reče mu Marsh, i nemojte prestajati dok vam ne mahnem, jeste li čuli?

Vratio se k Yorkovim zaključanim vratima i ponovno stao lupati, a iznenada se oglasi i parna sirena. Jednom. Dvaput. Triput. Dugim, gnjevnim zvižducima. Marsh zavitla štapom.

Vrata Yorkove kabine se otvore.

Marsh baci jedan pogled na Yorkove oči, a usta mu se objese u pola povika. Parna sirena se ponovno oglasi, a on žurno mahne. Utihnula je. Ulazite ovamo, protisne Joshua York ledenim šapatom.

Marsh ude, a York zatvori vrata za njim. Marsh ga je čuo kad je okrenuo bravu. Nije ga vidio. Nije vidio ništa. Kad su se vrata zatvorila, u Yorkovoj je kabini postalo mračno kao u rogu. Čak se ni zraka svjetla nije mogla ušuljati kroz vrata ni kroz zatvorene, zastrte prozore. Marsh se osjećao kao daje oslijepio. Ali u njegovim mislima zadržala se vizija posljednjeg što je vidio prije nego što ga je opkolila tama: Joshua York, kako stoji na vratima nag kao od majke rođen, kože mrtvački bijele poput alabastera, usana nadignutih u životinjskom bijesu, očiju poput dvaju maglovitih sivih procjepo iza kojih zjapi pakao.

o 'Joshua, reče Marsh, možete li upaliti svjetiljku? Razgrnuti zastor, ili nešto? Ništa ne vidim.

Ja vidim posve dobro, odvrati Joshuin glas iz tame za njegovim leđima. Marsh nije čuo da se pomakao. Okrenuo se i spotaknuo o nešto. Ne mičite se, zapovjedi York glasom tako silovitim i gnjevnim da Marsh nije imao druge nego da mu se pokori. Evo, upalit ću vam svjetlo, prije nego što mi razbijete kabinu.

Šibica kresne na suprotnom kraju sobe, a York je prinese svojoj voštanici za čitanje, te zatim sjedne na rub svoje zgužvane postelje. Nekako je uspio navući hlače, ali lice mu je i dalje bilo kruto i strašno. Evo, reče. A sada, zašto ste došli? Upozoravam vas, bolje vam je da imate valjan razlog!

U Marshu uzavre srdžba. Nitko nije tako govorio s njim, nitko. Južnjak je do nas, Joshua, prasne on.

Najbrži prokleti brod na ovoj rijeci, ima rogove i sve. Spremam se potjerati Grozničavi san za njim, pa sam pomislio da biste to voljeli vidjeti. Ako smatrate da to nije dovoljan razlog da vas izvučem iz kreveta, onda niste nikakav parobrodar niti ćete to ikad biti! I pripazite kako se ponašate sa mnom, jeste li čuli?

Nešto sijevne u očima Joshue Yorka, i on se pomakne da će ustati, ali dok je to činio, zaustavi se i odvrati lice. Abner, reče. Zastane mršteći se. Ispričavam se. Nisam namjeravao biti neuljudan prema vama, niti vas zastrašiti. Vaša je namjera bila dobra. Marsh se zapanji kad opazi da mu se ruka divlje zgrčila prije nego što ju je obuzdao. York prijeđe mračnu kabinu u tri brza, odlučna koraka. Na njegovu stolu počivala je boca njegova osobnog napitka, ona koju je otvorio prethodne noći kada ga je na to natjerao Marsh. Nalio je pun pehar, zabacio glavu i ispraznio ga nadušak. Ah, šapnuo je tiho. Ponovno se okrenuo sučelice Marshu. Abner, reče, dao sam vam vaš brod iz snova, ali ne na dar. Sklopili smo pogodbu. Vi se imate pokoravati mojim naredbama, poštovati moje ekscentrično ponašanje i ne postavljati nikakva pitanja. Namjeravate li izvršiti svoj dio pogodbe?

Čovjek sam od riječi! nepokolebljivo će Marsh.

Dobro, reče York. A sad slušajte. Imali ste najbolje namjere, ali pogriješili ste kad ste me onako probSDili. Da to više nikad niste učinili. Nikad. Ni zbog kojeg razloga.

Ako kotao eksplodira, a mi se zapalimo, trebam vas ostaviti da se ovdje pržite, je li?

Yorkove oči bijesnu na polusvjetlu. Ne, prizna. Ali možda bi za vas bilo sigurnije da tako postupite.

Ćudljiv sam kad me iznenada probude. Nisam svoj. Događalo se, u takvim prilikama, da sam činio stvari koje sam kasnije požalio. Zato sam bio tako otesit s vama. Ispričavam se zbog toga, ali ponovno bih tako postupio. Ili još gore. Razumijete, Abner? Nikad ne ulazite ovamo dok su moja vrata zaključana.

Marsh se namršti, ali nije znao što bi rekao. Naposljetku, ipak je sklopio pogodbu; ako se York namjeravao srditi zbog malo izgubljenog sna, to je bila njegova stvar. Razumijem, reče. Prihvaćam ispriku, a i vi imate moju, ako vam to nešto znači. A sada, želite li

doći gore i gledati kako prestižemo Južnjakal Budući da ste se već probudili?

Ne, odvrati York smrknuta lica. Nije da me ne zanima, Abner. Itekako me zanima. Ali morate shvatiti potreban mi je počinak, životno potreban. A ne volim danje svjetlo. Sunce je prejako, peče. Jeste li ikad imali jaku opeklinu? Ako jeste, onda možete razumjeti. Vidjeli ste kako sam bjeloput. Sunce i ja nikako ne idemo zajedno. To je zdravstveno stanje, Abner. Ne želim dulje o tome raspravljati.

U redu, reče Marsh. Pod njegovim nogama paluba je počela blago vibrirati. Parna sirena oglasila se svojim prodornim jaukom. Isplovljavamo, reče Marsh. Moram ići. Joshua, žao mi je što sam vas omeo, iskreno.

York kimne, okrene mu leđa i stane si ponovno nalijevati svoj škodljivi napitak. Znam. Ovog puta ga je pijuckao. Idite, reče. Vidjet ćemo se večeras, za večerom. Marsh se primakne vratima, ali Yorkov ga glas zaustavi prije nego što ih je dospio otvoriti. Abner.

Da? reče Marsh.

Joshua ga počasti blijedim, tankim osmijehom. Prestignite ga. Abner. Pobjedite.

Marsh se naceri i napusti kabinu.

Kad je stigao u kormilarnicu, Grozničavi san se odmaknuo od pristaništa, i okretao lopatice unatrag. Južnjak je već dobrano odmaknuo niz rijeku. U kormilarnicu se natisnulo dobrih petšest kormilara izvan službe koji su razgovarali, žvakali duhan i bacali oklade hoće li ili neće doći drugi brod. Čak je i gospodin Daly prekinuo svoj odmor da bi se popeo i promatrao. Svi su putnici znali da se nešto sprema; donje su se palube ispunile dok su se smještali uz ogradu i gurali se na kaštel da bolje vide.

Kitch zavrti velebno crnosrebrno kormilo, a Grozničavi san skrene prema glavnom kanalu otisnuvši se u brzu struju iza svog takmaca. Zatražio je još pare. Whitey ubaci malo smole u peći te su narodu na obali priredili pravu predstavu ispuhujući velebne oblake gustog crnog dima dok su plovili dalje. Abner Marsh stajaše iza kormilara, oslanjajući se na svoj štap i škiljeći. Poslijepodneвно je sunce blistalo na bistroj modroj vodi pred njima, stvarajući zasljepljujuće odraze koji su plesali i treperili i od kojih su boljele oči, osim tamo gdje ih je valovita brazda Južnjakovih kotača rasjekla na tisuće ognjenih komadića.

Na trenutak je izgledalo lako. Grozničavi san hrlio je naprijed, para i dim vijorili su se iz njega, američke zastave na pramcu i krmi lepršale ko sam vrag, njegovi kotači sve bržim ritmom mlatili su po vodi, a strojevi tutnjali u potpalublju. Razmak između njega i drugog parobroda vidno se počinjao smanjivati. Ali Južnjak nije bio Mary Kaye, mizeran parobrod s krmnim kotačem koji se mogao prestići kad se htjelo. Nije prošlo mnogo prije nego što je njegov kapetan ili kormilar shvatio što se događa, te im odgovorio izazivačkim skokom u brzini. Njegov se dim zgusnuo i doplovio natrag k njima, a njegova brazda postala još silovitija i uzburkanija, te je Kitch morao široko skrenuti Grozničavi san da bi je izbjegao, ostavši pritom bez dijela struje. Razmak između njih opet se povećao, a potom se ustalio. Nastavi za njim, reče Marsh kormilaru, kad je postalo jasno da su dva parobroda držala svoje položaje. Ostavio je kormilarnicu i otišao u potragu za Dlakavim Mikeom Dunneom, kojeg je naposljetku zatekao na kaštelu glavne palube, s čizmama na sanduku i velikom cigarom u ustima. Okupi radnike i mornare, zapovjedi Marsh časniku. Želim da izravnavaju brod. Dlakavi Mike kimne, ustane, zgazi cigaru i stane urlati.

U nekoliko trenutaka većina se posade našla na krmi i lijevom boku kako bi bar donekle stvorili protutežu putnicima od kojih je većina nagrnula naprijed i na desni bok da promatraju utrku. Prokleti putnici, promrmlja Marsh. Grozničavi san, sada malo bolje uravnotežen, počeo se ponovno prikradati Južnjaku. Marsh se vrati u kormilarnicu.

Oba su broda sada grabila punom snagom, i bila poprilično ujednačena. Abner Marsh je smatrao Grozničavi san moćnijim, ali to nije dostajalo. Bio je teško natovaren teretom i duboko gazio kroz vodu, i još k tomu po Južnjakovo brazdi te su mu se valovi razbijali o pramac i usporavali ga, dok je Južnjak hitao naprijed bez pol muke, ne noseći ništa drugo osim putnika i ne imajući pred sobom ništa osim otvorene rijeke. Ukoliko ne dođe do kvara ili nezgode, sada je sve ovisilo o kormilarima. Kitch je napeto stajao za kormilom

vodeći ga lakom rukom i vraški se trudeći da nadoknadi minute svakom mogućom prilikom. Iza njega Daly i kormilari skitnice nisu prestajali brbljati, puni savjeta o rijeci, njezinim etapama i tome kako ih najbolje valja prijeći.

Više od sat vremena Grozničavi san progonio je lužnjaka, izgubivši ga iz vida jednom ili dvaput iza zavoja, ali primičući se bliže svaki put kad bi ga Kitch u zaobilasku oštro presjekao. Jednom su se toliko približili da je Marsh mogao razabrati lica putnika naslonjenih na krmenu ogradu drugog broda, ali tada je Južnjak ponovno odskočio naprijed i uspostavio razmak između njih. Kladim se da su upravo promijenili kormilara, reče Kitch pljucnuvši gužvicu sažvakanog duhana u obližnju pljuvačnicu. Jeste 1' vidjeli kako je živnuo?

Vidio sam, zareža Marsh. A sad hoću da i mi mrvu živnemo.

Tada im se osmjehnula sreća. U jednom trenutku Južnjak je mirno plovio pred njima, zamičući u šumovit zavoj. No uto njegova sirena zahuči, on uspori i zadrhti, a njegovi se bočni kotači stanu okretati unatrag.

Oprezno, upozori Daly Kitcha. Kitch ponovno pljučne i pažljivo okrene kormilo, te Grozničavi san napusti Južnjakovu nemirnu fcazdu, kako bi ga široko zaobišao s desne strane. Kad su dopola prošli, o ugledali su izvor nevolje; još jedan veliki parobrod, glavne palube gotovo zatrpane pod balama duhana, nasukao se na pješčani sprud. Njegov časnik i posada izašli su s gredama i polugama, nastojeći ga pogurati prijeko. Južnjak je zamalo naletio na nj.

Nekoliko dugih minuta na rijeci je vladao kaos. Ljudi na sprudu vikali su i mahali, Južnjak je vozio unatrag kao da ga svi vrazi gone. a Grozničavi san plovio prema otvorenoj vodi. Tada Južnjak ponovno preusmjeri kotače, njegov se pramac okrene i na trenutak je izgledalo kao da se pokušava ubaciti ravno

ispred Grozničavog sna. Prokleta grabežljiva budala, protisne Kitch te još malčice okrene kormilo i dovikne Whiteyju da olakša lijevi bok. Ali nije vozio unatrag niti se pokušao zaustaviti. Dva velika parobroda primicala su se jedan drugom, sve bliže i bliže. Marsh je mogao čuti putnike kako odozdo uplašeno viču, a na sekundu ili dvije i sam je pomislio da će se sudariti.

Ali tada je Južnjak popustio, a njegov mu kormilar ponovno krenuo pramac nizvodno, te se Grozničavi san provukao pokraj njega na dovoljnoj udaljenosti. Netko je odozdo stao klicati.

Tjeraj ga dalje, promrmlja Marsh tako tiho da ga nitko nije mogao čuti. Južnjak je svojim kotačima podigao pjenu i dao se u potjeru sada iza njih, ali ne predaleko, zaostajući ni duljinu broda za njihovom krmom. Svi su prokleti putnici na Grozničavom snu, naravno, pohrlili straga, pa je sva posada morala pojuriti naprijed, te je parobrod podrhtavao od trčućih koraka.

Južnjak ih je ponovno sustizao. Približavao se njihovoj lijevoj strani, paralelno i tik iza. Njegov se pramac sada nalazio u ravnini krme Grozničavog sna, i napredovao palac po palac. Bokovi obaju parobroda stajali su dovoljno blizu da su putnici mogli preskočiti s jednoga na drugi da su to htjeli, iako je Grozničavi san bio viši. Prokletstvo, reče Marsh kad se drugi brod gotovo izravnao s njima. Sad je dosta. Kitch, vikni dolje i reci Whiteyju da upotrijebi svinjsku mast.

Kormilar se obazre prema njemu, cereći se od uha do uha. Svinjsku mast, kapetane? O, znao sam ja da ste vi lukavi! Zalajao je zapovijed niz komunikacijsku cijev u strojarnicu.

Dva su parobroda plovila pramac uz pramac. Marshev dlan kojim je stiskao štap bio je posve znojan. Dolje ispod, mornari su se vjerojatno prepirali s nekim prokletim strancima koji su zasjeli na one bačve masti i koje je valjalo odatle otjerati da se mast može dovući ložačima. Marsh je gorio od nestrpljenja, vruć kao što se njegova mast spremala postati. Dobra je svinjska mast bila skupa, ali je na parobrodu bila vrlo iskoristiva. Mogao ju je rabiti kuhar, a gorjela je pakleno dobro, te su je zbog toga sada trebali, dobar, vreo tlak pare koji nisu mogli dobiti iz samog drva.

Kad su ubacili mast, u kormilarnici više nije bilo dvojbe. Dugi, visoki stupovi bijele pare izletjeli su sikćući kroz ventile, dim je stao kuljati iz visokih dimnjaka, a Grozničavi san ispuhnuo je vatru i malčice se zatresao, a potom zabljesnuo, klipklopklopklop brzo poput vlaka, grabeći zamasima od kojih je vibrirala paluba. Poletio je ravno ispred Južnjaka, a kad je dovoljno daleko odmakao, Kitch ga je skrenuo ravno pred pramac drugog parobroda, puštajući mu da jaše na njegovim valovima. Svi oni nevrjedni, nezaposleni kormilari hihotali su se, dijelili cigare i blebetali o tome kakav je vraški brod taj Grozničavi san, dok je Južnjak posustajao za njima, a Abner Marsh se cerio poput budale.

Bili su punih deset minuta ispred Južnjaka kad su pristali u Cairo, gdje su se čiste vode širokog Ohija spajale s blatnim Mississippijem. Dotad je Abner Marsh gotovo smetnuo s uma onaj mali incident s Joshuom Yorkom.

ŠESTO POGLAVLJE

Jvilianova plantaža, Louisiana, srpanj 1857.

Kiseli Billy Tipton je stajao pred kućom, zabijajući nož u veliko usahlo stablo nasuprot pošljunčanoj stazi kad su se približili jahači. Bijaše jutro, ali već je bilo paklenski vruće, a Kiseli se Billy dobro preznojio te je pomišljao da ode zaplivati kad završi s bacanjem noža. Tada je spazio jahače kako izlaze iz šume kod zavoja stare ceste. Prišao je usahlom stablu i izvukao nož te ga spremio u korice na leđima, izbrisavši svaku pomisao na plivanje.

Jahači su se približavali vrlo polako, ali nevjerojatno drsko, jašući ravno naprijed i na danjem svjetlu, kao dasu ondje pripadali. Nisu bili iz ovih krajeva, zaključio je Kiseli Billy; oni susjedi koje su imali znali su da Damon Julian nije volio da mu itko zalazi na posjed bez njegova dopuštenja. Dok su još bili predaleko da bi se dobro vidjeli, zapitao se je li to koji od prijatelja kreolca Montreuila došao praviti nevolje. Ako je tako, brzo će požaliti.

Tada je shvatio zašto su jahali tako sporo te se opustio. Dvoje crnaca u lancima teturalo je za dvojicom muškaraca na konjima. Prekrižio je ruke i naslonio se na drvo čekajući da stignu do njega.

I doista, zaustavili su se pred njim. Jedan od muškaraca na konju baci pogled na kuću s oljuštenom bojom i napola istrnulim prednjim stubama, ispljune gužvicu sažvakanog duhana i obrati se Kiselom Billyju. Ovo je Julianova plantaža? upita. Bio je krupan čovjek crvena lica s bradavicom na nosu, odjeven u smrdljivu kožu i mlohav pusteni šešir.

Dašta da je, odvrati Kiseli Billy. Ali pogled mu odluta iza konjanika i njegova suputnika, mršavog rumenog mladića koji mu je vjerojatno bio sin. Spazio je dvoje ispijenih crnaca, pogrbljenih i kukavnih u svojim lancima, pa se nasmiješio. Pa, reče, to su Lily i Sam. Nisam mislio da ćete ikad više svrnut ovamo. Sigurno ima dvije godine otkad ste pobjegli. Gospon Julian će se jako obradovati kad čuje da ste se vratili.

Sam, krupan mužjak moćnog izgleda, podigne glavu i zapilji se u Kiselog Billyja, ali u očima mu se nije ogledao prkos. Samo strah. Naišli smo na njih gore u Arkansasu, moj dečko i ja, reče muškarac crvenog lica. Pokušali su nas uvjeriti da su slobodni crnci, al nisu me ni na trenutak prevarili, ne, gospodine. Kiseli Billy promotri lovce na robove i kimne. Nastavite.

Strašno su tvrdoglavi bili, njih dvoje. Dugo ih nikako nismo mogli nagovoriti da nam kažu odakle su. Dobro sam ih išibao, upotrijebio svaki trik koji znam. Crnce obično treba samo malo poplašiti i odmah se izlaju. Al ovi ne. Pljunuo je. Pa, napokon smo izvukli istinu iz njih. Pokaži mu, Jime.

Dečko sjaše, priđe ženi i podigne njezinu desnicu. Nedostajala su joj tri prsta na ruci. Jedan od batrljaka još je pokrivala krasta. Nijesam je htio previše osakatit, razumijete, ali nismo ništa mogli pronaći u novinama, nit na plakatima, stoga... Rječito je slegnuo ramenima. Stigli smo do trećeg prsta, ko što vidite, a muškarac nam je napokon priznao. Žena ga je ispsovala na pasja kola. Grohotom se nasmijao. U svakom slučaju, evo ih. Dva takva roba, sigurno će nam se isplatiti što smo ih uhvatili. Je 1' taj gospodin Julian doma?

Nije, reče Kiseli Billy podigavši pogled prema suncu. Nedostajalo je još nekoliko sati do podneva.

Pa, reče muškarac crvenog lica, vi ste vjerojatno nadglednik, je 1' da? Onaj kog zovu Kiseli Billy?

Taj sam, odvrati on. Sam i Lily su pričali o meni?

Lovac na robove ponovno se nasmije. O, nijesu prestajali pričati kad smo napokon saznali odakle su.

Pričali su cijelim putem. Ušutkali smo ih jednom il' dvaput, moj dečko i ja, al' onda bi opet počeli pričati. I to kakve priče.

Kiseli Billy odmjeri dvoje bjegunaca svojim hladnim, zlobnim vi ma, ali nijedno od njih nije željelo susresti njegov pogled.

Možda biste mogli preuzeti ovo dvoje, a nama predati našu nagradu pa ćemo vam se maknuti s puta, reče čovjek.

Ne, odvrati Kiseli Billy Tipton. Morate čekati. Gospon Julian će nam htjeti osobno zahvaliti. Neće dugo izbiti. Vratit će se do mraka.

Do mraka, ha? reče čovjek. On i njegov sin izmijene poglede. Čudno, gospodine Kiseli, al' ovi su nam crnci kazali da ćete upravo :o reći. Pričali su čudne priče o onom što se ovdje događa kad padne mrak. Moj sin i ja, mi bismo radije uzeli naš novac i otišli, ako vam le svedno.

Al' neće biti svedno gosponu Julianu, reče Kiseli Billy. Osim toga, ja vam novac ne mogu dati. Zar ćete vjerovati nekoj ludoj priči koju vam je ispričao par crnaca?

Muškarac se namršti, cijelo vrijeme žvačući duhan. Crnačke su priče jedno, naposljetku izusti, al' crnci znaju ponekad govoriti i istinu. Evo kako ćemo, gospodine Kiseli, pričekati ćemo ko što ste rekli da taj gospodin Julian stigne kući. Al nemojte misliti da ćemo dopustiti da nas nasamare. Nosio je pištolj o boku. Potapšao ga je.

Nositi ću svog prijatelja dok ovdje budem čekao, a i moj sinak ima jednog, i obojica smo vještici s noževima. Razumijete? Ovi su nas crnci upozorili na taj nožić što ga krijete za Teđima, pa da niste posezali tamo, k'o da hoćete nešto počestati, jer bi i nas mogli zasvrbiti prsti. Hajde da svi pričekamo i budemo prijatelji.

Kiseli Billy svrne pogled na lovca na robove i prostrije ga hladnim očima, ali krupnije muškarac bio preglup da bi to primijetio. Čekat ćemo unutra, reče Kiseli Billy, držeći ruke podalje od svojih leđa.

U redu, odvrati lovac na robove. Sjahao je. Usput, zovem se Tom Johnston, a ovo je moj sinak Jim. Gosponu Julianu bit će zadovoljstvo da vas upozna, reče Kiseli Billy. Svežite konje i dovedite crnce unutra. Pazite na stubu. Istrunule su na nekim mjestima.

Žena zajeca kad su je povelili prema kući, ali Jim Johnston je vješto zvizne po ustima, pa je ponovno utihnula.

Kiseli ih Billy povede u knjižnicu, te razgrne teške zastore kako bi pustio malo svjetla u mračnu, prašnjavu sobu. Robovi sjedoše

na pod, dok su se dva lovca opružila na teškim kožnim foteljama. E pa, primijeti Tom Johnston, ovo je baš lijepo.

Sve je istrunulo i prašnjavo, tata, reče mladić. Baš k'o što su crnčuge rekly da će biti.

No, no, reče Kiseli Billy gledajući dvoje crnaca. No, no. Gosponu Julianu se neće svidjet što širite priče o njegovoj kući. Vas je dvoje zaradilo da vas izbičuju.

Krupni crni mužjak, Sam, pronađe hrabrosti da podigne glavu i namršti se. Ne bojim se ja bičevanja. Kiseli Billy se neznatno osmjehne. Pa ima i gorih stvari od bičevanja, Same. Itekako ima.

Bilo je to previše za ženu, Lily. Pogledala je mladića. On govori istinu, gazda Jime, istinu. Morate slušati. Odved'te nas odavle prije mraka. Vi i vaš tatica nas morete otkupiti, radit ćemo za vas, vrijedno ćemo raditi. Nećemo bježati. Mi smo dobri crnci. Nikad ne bi pobjegli, da nije... da... ne čekajte do mraka, gazda, ne čekajte. Tad će bit prekasno.

Momak je udari snažno drškom svog pištolja, ostavivši masnicu na njezinu obrazu i oborivši je natrag na tepih gdje je ostala ležati, drščujući i plačući. Začepi svoja lažljiva crna usta, reče. o i Želite nešto popiti? upita ga Kiseli Billy.

Sati su prolazili. Slistili su gotovo dvije boce Julianova najboljeg brendija, truseći ga kao da se radi o jeftinom viskiju. Jeli su. Razgovarali. Sam Kiseli Billy nije mnogo govorio, samo je postavljao pitanja da nauče na razgovor Toma Johnstona, koji bijaše pijan, tašt i zaljubljen u vlastiti glas. Lovci na robove su, izgleda, poslovali u gradu Napoleon, u Arkansasu, ali tamo se nisu mnogo zadržavali budući da su stalno putovali. Postojala je i gospođa Johnston, ali ona je boravila kod kuće sa svojom kćerkom. Nisu joj mnogo govorili o svome poslu. Sto ženu ima zanimat kad joj muž dolazi i odlazi. Samo im pokušajte štogod reći, i vidjet ćete kako će vam sjest za vrat ako budete kasnili. A onda ih morate izdevetat.

Pljunuo je. Lakše ih je samo pustiti da nagađaju, pa će bit zahvalne kad se napokon pojavite. Kiseli Billy je stekao dojam kao daje Johnston ionako više volio povaljivati crnačke djevojčure, pa mu žena nije predstavljala nikakav gubitak.

Vani, sunce je tonulo prema zapadu.

Kad su guste sjene prekrile odaju, Kiseli Billy ustane, nauče zastore i upali nekoliko voštanica. Idem po gospona Juliana, reče.

Mlađi je Johnston bio strahovito blijed kad se obratio svom ocu, pomisli Kiseli Billy. Tata, nisam čuo da je itko dojahao, reče.

Pričekajte, reče Kiseli Billy Tipton. Ostavio ih je, pregazio zatamnjenju, pustu plesnu dvoranu i uspeo se velikim stubištem. Na katu je ušao u prostranu ložnicu čiji su široki francuski prozori bili zakucani daskama, a raskošni krevet natkriven crnim baršunastim baldahinom. Gospon Julian, zazvao je tiho, s vrata. U sobi bijaše crno kao u rogu i zagušljivo.

Iza baldahina nešto se pomakne. Baršunaste draperije se razgrnu. Damon Julian istupi van; blijed, tih, hladan. Njegove crne oči kao da su posezale iz tame i doticale Kiselog Billyja. Da, Billy? dopre ledeni glas.

Kiseli Billy mu sve ispriča.

Damon Julian se osmjehne. Dovedi ih u blagovaonicu. Pridružiti ću vam se za par trenutaka.

Blagovaonica je imala veleban stari luster, ali taj se nije palio otkad je Kiseli Billy pamtio. Nakon što je uveo lovce na robove, pronašao je šibice i užgao malu uljanicu, koju je postavio nasred dugačkog stola tako da je bacala malen krug svjetla po bijelom platnenom stolnjaku, a ostatak uske, visoke dvorane ostavljala u sjeni. Johnstoni zauzeše mjesta, mlađi je nervozno zirkao naokolo, a ruka mu nijednom nije ostavljala pištolj. Crnci su se kukavno privili jedno uz drugo na jednom kraju stola.

Gdje je taj Julian? zareži Tom Johnston.

Uskoro, Tome, reče Kiseli Billy. Čekajte.

Gotovo deset minuta nitko nije progovorio. Tada Jim Johnston uvuče dah. Tata, reče, pogledaj. Netko stoji na onim vratima!

Vrata su vodila u kuhinju. Tamo je vladao mrak. Pala je duboka noć, a jedino osvjetljenje u ovom dijelu kuće bila je uljanica na stolu. Iza kuhinjskih vrata nije se vidjelo ništa osim nejasnih, prijetećih sjena i nešto što je nalikovalo na obris ljudskog tijela, koji stajao vrlo nepomično.

Lily zajeca, a crnac Sam je privije bliže. Tom Johnston se osovi na noge, zastrugavši stolcem po drvenom podu, tvrda lica. Trgnuo je i otkočio pištolj. Tko je tamo? oštro upita. Izađite!

Nema potrebe za uzrujavanjem, reče Damon Julian.

Svi se okrenuše, a Johnston se trgne kao da ga je netko prepao. Julian stajao pod nadsvođenim prolazom koji je vodio u foaje, uokviren tamom i šarmantno se smješkajući, odjeven u dugo tamno odijelo s crvenom svilenom kravatom koja mu se sjajila na vratu. Oči mu bijahu tamne i nasmijane, a plamen svjetiljke odražavao se u njima. To je samo Valerie, reče Julian.

Uz šušanj svojih sukanja pojavila se i zastala na kuhinjskim vratima, blijeda i tiha ali unatoč tome zapanjujuće lijepa. Johnston je pogleda i nasmije se. Ah, reče, samo žena. Oprostite, gospon Julian. Priče ovih crnčuga rastrojile su mi živce.

Potpuno vas razumijem, reče Damon Julian.

Ima ih još iza njega, šapne Jim Johnston. Sada su ih svi vidjeli; tamne prilike, nejasne, izgubljene u tami iza Julianovih leđa.

To su samo moji prijatelji, odvrati Damon Julian smiješeći se. Žena u svijetlomodroj opravi pojavi se s njegove desne o ane. Cynthia, reče. Druga žena, u zelenom, stane mu slijeva. Adrienne, doda Julien. Podigao je ruku umornim, lijenim pokretom. A ono su Raymond, Jean i Kurt. Pojavili su se zajedno, krećući se nečujno poput mačaka, na ostalim vratima koja su okruživala dugu dvoranu. A iza vas su Alain, Jorge i Vincent.

Johnston se okrene i zatekne ih ondje kako izlaze iz sjena. Još ih se više ukazalo iza samog Juliana. Osim šušnja tkanine o tkaninu, nitko od njih nije stvarao nikakav zvuk dok se kretao. I svi su zurili, i privlačno se smješkali.

Kiseli se Billy nije smiješio, iako gaje neizmjereno zabavljao način na koji je Tom Johnston stezao svoj pištolj i zvjerao očima oko sebe, poput preplašene životinje. Gospon Julian, reče, trebao bih vas upozorit da ovaj ovdje gospodin Johnston ne namjerava dopustiti da ga nasamare. Ima pištolj, gospon Julian, a i njegov sin ga ima. i obojica su vješti sa svojim noževima.

Ah, reče Damon Julian.

Crcni se stadoše moliti. Mladi Jim Johnston pogleda Damona Juliana i trgne vlastiti pištolj. Dovedi smo vaše crnčuge, reče. Nećemo vas kamčiti za nagradu. Samo ćemo otići.

Otići? reče Julian. Zar bih vam dopustio da odete bez nagrade? Kad ste prešli sav taj put od Arkansasa samo da nam dovedete par crnaca? Ne želim ni čuti o tome. Prešao je dvoranu. Jim Johnston, prikovan onim njegovim tamnim očima, podigne pištolj i ne pomakne se. Julian mu ga uzme iz ruke i odloži na stol. Dotaknuo je mladićev obraz. Pod tom prljavštinom naočito si dečko, reče.

Što to radite mom dječaku? oštro upita Tom Johnston. Mičite se od njega! Zamahnuo je pištoljem.

Damon Julian se obazre. Vaš dječak posjeduje određenu primitivnu ljepotu, reče. Vi, s druge strane, imate bradavicu.

On i jest bradavica, natukne Kiseli Billy.

Tom Johnston sijevne očima, a Damon Julian se osmjehne. Doista, primijeti. Duhovito, Billy. Julian dade znak Valerie i Adrienne. One se zapute prema njemu, te svaka uhvati mladog Jima Johnstona za ruku. Trebate pomoć? ponudi se Kiseli Billy.

Ne, reče Julian, hvala. Gracioznim, gotovo nehajnim pokretom, podigao je ruku i njome lako prešao preko mladićeva dugog vrata. Jim Johnston se oglasi vlažnim krkljanjem. Tanka crvena krivulja iznenada iskrсне na njegovu vratu, mala grimizna ogrlica čija su žarkocrvena zrnca postajala sve veća i veća dok su promatrali, rasprsnuvši se jedno za drugim u slične potočice koji su klizili niz njegov vrat. Jim Johnston se stane ritati, ali čelični stisak dviju blijedih žena držao gaje u mjestu. Damon Julian se nagne naprijed i prinese otvorena usta mlazu da posiše vruću žarku krv.

Tom Johnston proizvede nesuvisao životinjski zvuk duboko u grudima. Trebalo mu je strahovito dugo da reagira. Naposljetku ponovno otkoči pištolj i nacilja. Alain mu stane na put, a Vincent i Jean se odjednom nađu iza njega, dok su ga Raymond i Cynthia doticali sa strane hladnim bijelim rukama. Johnston ih opsuje i opali. Sijevnuo je bljesak i osjetio se dašak jetkog dima, a poput travke mršavi Alain zateturao je unatrag i pao, odgurnut silinom metka. Mlaz tamne krvi probije nabrani bijeli pršnjak koji je nosio.

Napola izvaljen, napola sjedeći, Alain dotakne svoja prsa, a ruka mu postane krvava.

Raymond i Cynthia dotad su već čvrsto držali Johnstona, a Jean mu je oduzeo pištolj iz ruke glatkim, lakim pokretom. Krupni čovjek crvenog lica nije se odupirao. Buljio je u Alaina. Mlaz krvi se zaustavio. Alain se osmjehne, pokazujući duge bijele zube, jezive i oštre. Ustao je i pošao naprijed. Ne, vrisne Johnston, ne, upucao sam te, moraš bit mrtav, upucao sam te.

Crnčuge kadikad zборе istinu, gospon Johnston, reče Kiseli Billy Tipton. Pravu istinu. Trebali ste ih poslušat.

Raymond zavuče ruku pod Johnstonov mlohavi klobuk i čvrsto ga ščepa za kosu, zabacivši mu glavu kako bi otkrio njegov tust. crveni vrat. Alain se nasmije i zubima razdere Johnstonu grlo. Tada se drugi okupiše.

Kiseli Billy Tipton posegne rukom iza leđa, izvuče nož i lijeno se zaputi prema robovima. Hajte, reče, gosponu Julianu noćas ne trebate, al' nećete više bježat. Dolje u podrum. Hajde, požurite se. jerbo ću vas inače ostavit ovdje s njima. To ih je odmah pokrenulo kao što je Kiseli Billy znao da hoće.

Podrum bijaše malen i vlažan. Morali ste proći kroz vrata podu ispod tepiha da ga se domognete.

Ovdašnje je tlo bilo odveć vlažno

pravi podrum, ali ovo nije ni bio pravi podrum. Dva palca vode pokrivala su pod, strop bijaše tako nizak da čovjek nije mogao stajati uspravno, a zidovi bijahu zeleni od plijesni. Kiseli Billy dobro prikuje crnce, dovoljno blizu jedno drugom da su se mogli dotaknuti. Držao je da je to bilo lijepo od njega. Donio im je i toplu večeru.

Kasnije si je sam priprazio obrok i zalio ga onim što je preostalo od druge boce brendija koju su Johnstonovi načeli. Upravo ga je privodio kraju kad je Alain ušao u kuhinju. Krv se osušila na njegovoj košulji, a nagorjela crna rupa zjapila je na mjestu gdje je tane prošlo kroz nju, ali sve u svemu nije izgledao ništa lošije no inače. Gotovo je, obavijesti ga Alain. Julian želi da dođeš u knjižnicu.

Kiseli Billy odgurne tanjur i odazove se pozivu. Blagovaonicu je hitno trebalo očistiti, primijetio je dok je prolazio onuda. Adrienne, Kurt i Armand ispijali su ondje vino u mračnoj tišini, dok su tijela ili ono što je od njih preostalo ležala samo koji metar dalje. Neki od ostalih povukli su se u salon i razgovarali. U knjižnici je vladao mrkli mrak. Kiseli Billy je očekivao da će zateći Damona Juliana samog, ali kad je ušao, ugledao je tri nejasne prilike u sjeni, dvije u sjedećem, a jednu u stajaćem položaju. Nije mogao razaznati o kome se radilo. Čekao je na vratima dok Julian nije napokon prozborio. Uбудuće da nisi dovodio takve ljude u moju knjižnicu, reče glas. Bili su prljavi. Ostavili su zadah.

Kiseli Billy osjeti kratak žalac straha. Da, gospodine, reče okrenuvši se prema stolcu odakle je govorio Julian. Ispričavam se, gospon Julian.

Nakon trena šutnje Julian reče: Zatvori vrata, Billy. Uđi. Smiješ upaliti svjetiljku.

Svjetiljka bijaše načinjena od napadnog crveno obojenog stakla; njezin plamen davao je prašnjavao odaji crvenosmeđu nijansu osušene krvi. Damon Julian sjedio je na stolcu s visokim naslonom, spojivši svoje profinjene duge prste ispod brade i s neznatnim smiješkom na licu. Valerie mu je sjedila zdesna. Rukav njezine oprave poderao se prilikom rvanja, ali ona kao da to nije primjećivala. Kiselom se Billyju učinila bljedom no inače. Nekoliko stopa dalje Jean je stajao iza još jednog stolca, djelujući oprezno i nervozno, okrećući velik zlatan prsten na prstu.

Mora li on biti ovdje? upita Valerie Juliana. Okrznula je Billyja pogledom, a u krupnim joj se ljubičastim očima zrcalio prezir.

Ali, Valerie, odvrati Julian. Pružio je ruku i uhvatio njezinu. Zadrhtala je i čvrsto stisnula usnice. Pozvao sam Billyja da te razuvjeri, nastavi Julian.

Jean prikupi hrabrost i pogleda ravno u Kiselog Billyja, mršteći se. Taj Johnston je imao ženu.

Dakle o tome se radilo, pomisli Kiseli Billy. Bojite se? upita podrugljivo Jeana. Jean nije bio jedan od Julianovih miljenika pa je bilo sigurno zadirkivati ga. Imao je ženu, reče Billy, al' zbog toga se ne treba zabrinjavati. Nikad nije mnogo s njom razgovarao, nije joj kazao gdje ide ni kad će se vratit. Ona neće doći za vama.

Ne sviđa mi se to, Damone, progunda Jean.

A što je s robovima? odrješito upita Valerie. Izbivali su dvije godine. Otkrili su neke stvari Johnstonima, opasne stvari. Sigurno su razgovarali i s drugima.

Billy? reče Julian.

Kiseli Billy slegne ramenima. Pretpostavljam da su pričali priče svakom prokletom crnji odavle do Arkansasa, reče. To me nimalo ne brine. Samo hrpa crnačkih priča, ni'ko im neće vjerovat.

Pitam se, odvrati Valerie. Okrenula se prema Damonu Julianu molećivo. Molim te, Damone. Jean je u pravu. Predugo smo ovdje boravili. Nije sigurno. Sjeti se što su učinili onoj Lalaurieici u New Orleansu, onoj koja je mučila svoje robove iz užitka? Naposljetku su je sustigle glasine. A to što je ona činila nije ništa u usporedbi.. Oklijevala je, progutavši slinu, te tiho dodala: ... s onim što mi činimo. Onim što moramo činiti. Odvratila je lice od Juliana.

Polako, nježno Julian ispruži blijedu ruku, dotakne joj obraz, klizne prstom niz njezino lice nježnim potezom, te je uhvati ispod brade i primora da ga pogleda. Zar si sada tako bojažljiva, Valerie? Moram li te podsjetiti na to tko si? Zar si opet slušala Jeana? Je li on sada gospodar? Je li on krvni gospodar?

Ne, ona će preplašenim glasom, a tamnoljubičaste joj se oči rašire više nego ikad prije. Nije.

Tko je krvni gospodar, draga Valerie? upita Julian. Oči mu bijahu svjetlucave i teške, a prodirale su ravno u nju.

Ti, Damone, šapne ona. Ti.

Pogledaj me, Valerie. Misliš da se moram bojati nekakvih priča koje je ispričao čopor robova? Zašto bih mario što govore o meni?

Valerie otvori usta. Riječi nisu dolazile.

Zadovoljan, Damon Julian je pusti. Na njezinoj koži ostadoše t amnocrveni tragovi tamo gdje su je pritiskali njegovi prsti. Nasmiješio se Kiselom Billyju kad se Valerie odmaknula. Što ti misliš, Billy? Kiseli Billy Tipton spusti pogled i nervozno se premjesti s noge na nogu. Znao je što je trebao reći, ali u posljednje je vrijeme nešto razmišljao, i bilo je stvari koje je morao reći Julianu, a koje ovaj neće rado čuti. Odgađao je to, ali sada je uvidio da nema više izbora. Ne znam, gospon Julian, odvratio je slabašnim glasom.

Ne znaš, Billy? Što to ne znaš? Ton bijaše hladan i neodređeno prijeteći.

Kiseli Billy odluči nastaviti unatoč tome. Ne znam kol'ko još možemo ovako, gospon Julian, smiono će on. Razmišljao sam malo

O ovome, i ima tu stvari koje mi se ne sviđaju. Ova je plantaža zgrtala mnogo novca kad ju je vodio Garoux, al' sad je gotovo pa bezvrijedna. Znao da nema tog roba kog ja ne mogu natjerat da radi, proklet bio ako ima, al' oni što su mrtvi il' što su utekli, njih ne mogu. Kad ste vi i vaši prijatelji počeli uzimat djecu iz onih stračara, il' pozivat nadobudne djevojčure u kuću odakle više nikad ne bi izašle, to je bio početak naših nevolja. Nemate robove već više od godinu dana, osim onih finih cura, al' one svakako ne ostaju dugo. Nervozno se nasmijao. Nemamo nikakvih usjeva. Prodali smo pola plantaže, sve najbolje parcele. A one fine djevojke, gospon Julian, one su skupe. Upali smo u vel'ke novčane neprilike.

A to nije sve. Jedno je ubijati crnčuge, al' tažit žeđ bijelcima, to je opasno. U New Orleansu, no, možda je tamo sigurnije, al' vi i ja znamo da je Cara ubila najmlađeg sina Henrija Cassanda. On je susjed, gospon Julian. Svi uostalom znaju da se ovdje nešto čudno događa; ako im robovi i djeca počnu umirat, dobrano ćemo nagrabusit.

Nagrabusiti? ponovi Damon Julian. Ima nas barem dvadeset, zajedno s tobom. Sto nam ta stoka može učiniti?

Gospon Julian, reče Kiseli Billy, što ako dođu za dana?

Julian nehajno odmahne rukom. Tase neće dogoditi. A ako se dogodi, obračunat ćemo se s njima kao što zaslužuju.

Kiseli Billy načini grimasu. Julian možda nije bio zabrinut, ali Kiseli je Billy bio taj koji je najviše riskirao. Mislim da ona ima pravo, gospon Julian, nesretno će on. Mislim da moramo nekud odavle. Isušili smo ovo mjesto. Opasno je ako ostanemo.

Udobno mije ovdje, Billy, odvrati Julian. Ja se stokom hranim. Ne bježim od nje.

Novac, onda. Otkud ćemo pribavit novac?

Naši su gosti ostavili konje. Odvedi ih sutra u New Orleans i prodaj. Provjeri jesu li označeni. Možeš prodati i još zemlje. Neville iz Bayou Crossa željet će kupiti još. Svrati do njega, Billy. Julian se osmjehne. Možeš ga čak i pozvati ovamo na večeru da raspravimo o mom prijedlogu. Zamoli ga da povede svoju ljupku ženu i onog svog vižlastog sina. Sam i Lily mogu nas posluživati. Bit će baš kao nekoć, prije nego što su robovi pobjegli.

On se ruga, pomisli Kiseli Billy. Ali Julianove riječi nikad nije bilo sigurno uzeti olako. Kuća, reče Billy. Doći će objedovat. i vidjet kol'ko je propala. Nije sigurno. Pričat će kad se vrate kući.

Ako se vrate, Billy.

Damone, drhtavim će glasom Jean, ne misliš valjda...

U mračnoj, crvenom svjetlošću natopljenoj sobi bilo je vruće. Kiseli Billy se počeo znojiti. Neville je molim vas, gospon Julian, ne možete uzeti Nevillea. Ne možete nastaviti uzimat ljude iz ovog kraja i kupovat fine djevojke.

Tvoj stvor je ovog puta u pravu, reče Valerie vrlo tankim glasom. Saslušaj ga. Preseli se u New Orleans, preselimo se svi. Dolje će biti bolje. S onim pustim kreolcima, slobodnim crncima i riječnim otpadom, par više ili manje nikome neće nedostajati, znaš?

Ne, odvrati Damon Julian. Ledeno. Njegov im je glas govorio da neće trpjeti daljnju raspravu. Kiseli Billy brzo začepi. Jean se ponovno stane igrati svojim prstenom, namjestivši usta u kiseo. preplašen izraz. Ali Valerie, na iznenađenje svih, prozbori. Onda pusti nas da idemo.

Julian lijeno okrene glavu. Nas?

Jeana i mene, reče ona. Pošalji nas odavde. Bit će... tako će biti bolje. I za tebe. Sigurnije je kad nas je manje. Tvoje fine djevojke dulje će trajati.

Da te pošaljem odavde, draga Valerie? Ali, nedostajala bi mi. I brinuo bih se za tebe. Kamo bi pošla, pitam se?

Nekamo. Bilo kamo.

Još se nadaš da ćeš pronaći tvoj mračni grad u pećini? podrugljivo će Julian. Tvoja vjera je dirljiva, dijete. Zar si sirotog Jeana zamijenila za svog blijedog kralja?

Ne, odvrati Valerie. Ne. Samo želimo odmor. Molim te, Damone. Ako svi ostanemo, pronaći će nas, progoniti, ubiti. Pusti nas da odemo.

Tako si lijepa, Valerie. Tako profinjena.

Molim te, ona će drhteći. Odavde. Odmor.

Sirota mala Valerie, reče Julian. Nema odmora. Kamo god pošla, tvoja će te žeđ slijediti. Ne, ti ćeš ostati. Molim te, ona ponovi tupo. Moj krvni gospodar.

Oči Damona Juliana neznatno se suze, a osmijeh izblijeđi. Ako toliko žudiš za odlaskom, možda bih ti trebao dati što tražiš.

I Valerie i Jean pogledaše ga s nadom.

Možda bih te trebao poslati odavde, zamišljeno će Julian. Oboje. Ali ne zajedno, ne. Tako si lijepa, Valerie. Zavrjeđuješ bolje od Jeana. Što ti misliš, Billy?

Kiseli Billy se kiselo nasmiješi. Otjerajte ih sve, gospon Julian. Ne trebate vi nikoga. Imate mene.

Otjerajte ih sve, pa će vidjet kako im se to dopada.

Zanimljivo, reče Damon Julian. Uzet ću to u obzir. A sad me ostavite, svi. Billy, idi prodati konje. Posjeti Nevillea u vezi sa zemljom.

Bez večere? - s olakšanjem upita Kiseli Billy.

Bez, reče Julian.

Kiseli Billy posljednji stigne do vrata. Iza njegovih leđa Julian ugasi svjetlo, a tama ispuni odaju. Ali Kiseli Billy stane oklijevati na pragu, te se ponovno okrene.

Gospon Julian, reče, vaše obećanjč prošle su godine. Kada?

Kad te više ne budem trebao, Billy. Ti si moje danje oči. Obavljaš ono što ja ne mogu. Kako sada mogu bez tebe? Ali nemaj straha. Neće proći još dugo. A vrijeme će ti se činiti ništavnim kad nam se pridružiš. Godine i dani su jedno te isto onome tko ima život vječni. Obećanje ispuni Kiselog Billyja mirom. Otišao je izvršiti Julianove naloge.

Te je noći sanjao. U svojim snovima bio je ernomanjast i graciozan poput samog Juliana, otmjen i predatorski nastrojen. U njegovim je snovima uvijek vladala noć, a on je krstario ulicama New Orleansa pod punim, blijedim mjesecom. Motrili su ga kako prolazi sa svojih prozora i malih balkona sa željeznim ogradama, a on je mogao osjetiti njihove poglede na sebi, muškarce ispunjene strahom, žene koje je privlačila njegova mračna moć. Vrebao ih je kroz tamu, klizeći bešumno po ciglenim pločnicima, osluškujući njihove izbezumljene korake i njihovo dahtanje. Pod lelujavim plamenom viseće uljanice dostigao je jednog finog mladog kioša i rastrgao mu vrat, smijući se. Vatrena kreolska krasotica gledala ga je izdaleka, a on je pošao za njom proganjajući je kroz uličice i dvorišta dok je trčala pred njim. Naposljetku, u dvorištu osvjetljenom bakljom od kovanog željeza okrenula se prema njemu. Nalikovala je malko na Valerie. Njezine oči bijahu ljubičaste i pune žara. Prišao joj je, pritisnuo je uza zid i uzeo. Kreolska je krv bila vrela i sočna poput kreolske hrane. Noć je pripadala njemu, kao i sve noći dok je svijeta i vijeka, a obuzimala ga je crvena žeđ.

Kad se probudio iz sna, bio je vruć i grozničav, a plahte mu bijahu mokre.

SEDMO POGLAVLJE

St. Louis, srpanj 1857.

Grozničavi san ostao je na sidrištu u St. Louisu dvanaest dana.

Bilo je to užurbano razdoblje za cijelu posadu, osim za Joshuu Yorka i njegove neobične suputnike. Abner Marsh je ustajao rano svakog jutra i bio na ulici do deset, posjećujući otpremnike i vlasnike hotela, hvaleći svoj brod i nastojeći zaplašiti konkurenciju. Dao je otisnuti hrpu letaka za Plovidbu rijekom Fevre sada kad je opet imao više od jednog parobroda te unajmio nekoliko dječaka da ih nalijepe po cijelom gradu. Pijući i objedujući na svim najboljim mjestima, Marsh je neprestano

prepričavao priču o tome kako je Grozničavi san prestigao Jušnjaka kako bse pobrinuo da se glasine pročuju. Čak je stavio oglase u troje mjesne novine.

Brzi kormilari koje je Abner Marsh unajmio za donji tok rijeke ukrkali su se na brod čim je Grozničavi san pristao u St. Louisu, te zatražili nadnicu za vrijeme koje su protratili čekajući. Kormilari nisu bili jeftini, pogotovo takvi poput ove dvojice, ali Marsh nije pretjerano cjepidlačio s novcem, budući da je želio najbolje za svoj parobrod. Kad su bili isplaćeni, novi su ljudi nastavili tratiti vrijeme; kormilari stalno dobivaju nadnice, ali ne pomaknu prstom sve dok se parobrod ne nade na rijeci. Bilo što osim kormilarenja ispod časti im je.

Međutim, dva kormilara koje je Marsh pronašao imala su vlastite, zasebne stilove besposličarenja. Dan Albright, ukočen, šutljiv i dotjeran, ušetao je na palubu onog dana kad je Grozničavi san pristao, razgledao brod, strojeve i kormilarnicu, zadovoljno kimnuo i odmah se smjestio u svoju kabinu.

Provodio je dane čitajući u dobro opskrbljenoj knjižnici parobroda, te odigrao pokoju partiju šaha s Jonathonom Jeffersom u glavnom salonu, iako ga je Jeffers stalno pobjeđivao. Karla Framma se, s druge strane, obično moglo pronaći u biljarnicama duž obale kako se iskrivljeno smješka ispod svog pustenog šešira sa širokim obodom i hvali kako će on i njegov novi brod prestići sve druge na rijeci. Framm je slovio za vandrokaša. Volio se šaliti o tome kako je imao jednu ženu u St. Louisu, jednu u New Orleansu, a treću u Natchezu.

Abner Marsh nije imao vremena da se zabrinjava time što rade njegovi kormilari; bio je odveć zaposlen ovim ili onim zadatkom. Nije prečesto viđao ni Joshuu Yorka i njegove prijatelje, iako je znao da je York povremeno izlazio u duge noćne šetnje gradom, često zajedno sa Simonom, onim šutljivim. Simon je također učio miješati pića, budući da je Joshua rekao Marshu kako ga kani zaposliti kao noćnog pipničara na putu u New Orleans.

Marsh je povremeno viđao svog ortaka za večerom koju je Joshua običavao jesti u glavnoj kabini zajedno s ostalim časnicima prije nego što bi se povukao u vlastitu kabinu ili u knjižnicu da pročita novine, koje su mu u paketima svakodnevno dostavljane ravno s pridošlih parobroda. Jednom je York objavio da ide u grad pogledati predstavu neke glumačke družine. Pozvao je Abnera Marsha i ostale časnike da mu se pridruže, ali Marsh nije htio ni čuti za to, te je Yorff na kraju otišao s Jonathonom Jeffersom. Poezija i kazališni komadi, promrmljao je Marsh Dlakavom Mikeu Dunneu kad su se ova dvojica udaljila, čovjeku dođe da se zapita na što je ova vražja rijeka spala. Nakon toga Jeffers je počeo učiti Yorka kako se igra šah.

Ima poprilično soli u glavi, Abner, rekao je Jeffers Marshu nekoliko dana kasnije, ujutro osmog dana u St. Louisu.

Tko?

Pa, Joshua, naravno. Naučio sam ga poteze prije dva dana. Sinoć sam ga zatekao u salonu kako igra prema notaciji jedne od Morphyjevih partija iz onih newyorških novina koje mu dostavljaju. Neobičan čovjek. Koliko uopće znate o njemu?

Marsh se namršti. Nije želio da njegovi ljudi postanu odveć znatiželjni u pogledu Joshue Yorka; to je bio dio pogodbe. Joshua ne voli baš pričati o sebi. Ništa ga ne pitajte. Smatram da se čovjekova prošlost nikoga ne tiče. I vi biste trebali zauzeti takav stav, gospodine Jeffers. Zapravo, potrudite se da bude tako. Činovnik podigne svoje tanke, tamne obrve. Ako vi tako kažete, kapetane, odvrati. Ali na licu mu se vidio hladnokrvan osmijeh koji je uznemirio Abnera Marsha.

Jeffers nije bio jedini koji je postavljao pitanja. I Dlakavi je Mike došao Marshu i rekao da radnici i ložači šire neku čudnu priču o Yorku i njegova četiri gosta pa, želi li Marsh da on nešto poduzme u vezi s tim? Kakvu priču?

Dlakavi Mike samo slegne ramenima. O tome kako izlazi samo noću. I o onim njegovim čudnim prijateljima. Znae Toma koji loži srednji kotao slijeva? On priča tu priču veli da je to bilo one noći kad smo ostavili Lousville, no, sjećate se kol'ko je bilo komaraca, no, pa Tom veli da je vidio onog starog Simona dolje na glavnoj palubi kako tamo kao nešto razgledava. Komarac mu je sletio na ruku, a on ga je pljesnuo drugom. Zgnječio ga. Al znate kako se kadikad komarči nadmu, pa kad ih zgnječite jednostavno se rasprsnu od krvi. Tom veli da se to dogodilo s komarcem na Simonovoj nadlanici, pa je od njega ostala crvena mrlja kad gaje dohvatio. Samo što je tada, kako Tom pripovijeda, Simon nekako samo buljio u svoju ruku, strahovito dugo, a onda ju podigao, i proklet bio ako je nije polizao.

Abner Marsh se namršti. Reci tom dečku Tomu da radije prestane kazivati takve priče, inače će lomiti srednji kotao na nečijem tuđem parobrodu. Dlakavi Mike kimne, prebaci željeznu močugu uz zvuk pljeska u drugu ruku, te se okrene da pođe. No Marsh ga zaustavi. Ne, reče. Pričekaj. Reci mu da ne širi priče. Ali ako opazi bilo što čudno, neka se javi tebi ili meni. Reci mu da ćemo mu dati pola dolara.

Slagat će za pola dolara.

Dobro, onda zaboravi pola dolara, ali poruči mu ostalo.

Sto je Abner više razmišljao o Tomovoj priči, to ga je ona sve više mučila. Bilo mu je drago što će Joshua postaviti Simona za pipničara, gdje će biti među ljudima i gdje ga se moglo držati na oku. Marsh nikad nije volio pogrebneke, a Simon ga je i dalje strahovito podsjećao na jednoga, to jest, kad ga ne bi podsjećao na neku od njihovih mušterija. Nadao se samo da Simon neće lizati komarce dok bude posluživao piće putnicima iz kabina. Takvo što je nevjerojatno brzo moglo ugroziti reputaciju jednog broda.

Marsh je ubrzo smetnuo incident s uma te se ponovno bacio na posao. One noći prije njihova planiranog polaska, međutim, nešto ga je drugo zaokupilo. Navratio je do Joshue Yorka u njegovu kabinu kako bi razmotrili neke pojedinosti njihova putovanja. York je sjedio za pisačim stolom izrezujući članak iz novina svojim tankim nožem s bjelokosnim drškom. On i Marsh pročavrljali su nekoliko minuta o poslu pred njima, a Marsh se upravo spremao otići kad je opazio primjerak Democrata na Yorkovu stolu. Trebali su danas objaviti jedan od naših oglasa, reče Marsh posežući za novinama. Jeste li završili s ovim, Joshua?

York se odrekne novina zamahom ruke. Uzmite ih ako želite, reče.

Abner Marsh stavi novine ispod ruke i ode u glavnu kabinu, te ih prelista dok mu je Simon spravljao piće. Bio je ozlovoljen. Nije mogao pronaći njihov oglas. Naravno, možda se nije radilo o propustu; York je izrezao tekst na poleđini brodarskih vijesti, te je točno na glavnom dijelu zjapila rupa. Marsh iskapi čašu, presavije novine i zaputi se u činovnikov ured.

Imate li posljednji broj Democrata? upita Marsh Jeffersa. Mislim da je prokleti Blair izostavio moj oglas. Eno ga ondje, odvрати Jeffers, ali nije. Pogledajte na brodarskoj stčanici.

I dakako, bio je tamo četverokut, ravno u sredini stupca sa sličnim četverokutima:

PAROBRODSKA TVRTKA RIJEKE FEVRE

Veličanstveni brzi parobrod Grozničavi san plovi za New Orleans, Louisiana, i sve usputne postaje i pristaništa u četvrtak, ostvarujući najbolje vrijeme i vođen iskusnim časnicima i posadom. Za prijevoz tereta ili putnika prijavite se na samom brodu ili u uredu tvrtke u podnožju Pine St.

Abner Marsh, predsjednik

Marsh prouči oglas, kimne i okrene prethodnu stranicu da vidi što je Joshua York izrezao. Članak je naizgled bio preslikan iz nekih nizvodnih novina, o nekom starom nevažnom radniku u skladištu drva, kojeg su pronašli mrtva u njegovoj kolibi na rijeci sjeverno od

New Madrida. Časnik parobroda koji je zastao da se snabdije drvom pronašao ga je kad nitko nije odgovorio na njihova dozivanja. Neki su smatrali da su to učinili Indijanci, neki su govorili da su to bili vuci, budući da je tijelo bilo posve rastrgano i napola izjedeno. To je otprilike bilo sve što je ondje pisalo.

•'Nešto nije u redu, kapetane Marsh? upita Jeffers. Imate čudan izraz lica.

Marsh presavije Jeffersov Democrat i gurne ga ispod ruke zajedno s Yorkovim. Ne, ništa, proklete novine su krivo otisnule neke stvari.

Jeffers se nasmije. Jeste li sigurni? Znam da vam pravopis nije jača strana, kapetane.

Da se više niste sprdali sa mnom u vezi s tim, inače ću vas gurnuti preko ograde, gospodine Jeffers, odvрати Marsh. Uzet ću vaše novine, ako vam ne smeta.

Samo izvolite, reče Jeffers, ja sam završio.

Vrativši se za šank, Marsh ponovno pročita priču o skladištaru. Zašto bi Joshua York izrezivao nekakav članak o nekom budalastom bokcu kojeg su ubili vukovi? Marsh se nije mogao domisliti odgovoru, a to ga je izjedalo. Podigao je pogled i opazio da ga Simon promatra u velikom zrcalu iznad šanka. Marsh brzo opet presavije Democrat i gurne ga u džep. Dajte mi malu čašu viskija, reče.

Marsh ispije viski nadušak, i ispusti dug Aaaaaaah! kad se vatra proširila njegovim grudima. Razbistrila mu je glavu u tren oka. Bilo je načina na koje je mogao doznati više o tome, ali s druge strane, što ga se ticalo kakvu vrstu novinskih priča Joshua York voli čitati. Osim toga, dao je riječ da se neće petljati u Yorkove poslove, a Abner Marsh se volio smatrati čovjekom od riječi. Odlučan, Marsh odloži čašu i udalji se od šanka. Teškim se korakom spustio velebnim, zavojitim stubištem na glavnu palubu, te bacio oboje novine u jednu od mračnih peći. Mornari su ga čudnovato odmjerili, ali Marsh se smjesta bolje osjećao. Čovjek nije smio gajiti sumnje o svom poslovnom partneru, pogotovo ne o nekom tako darežljivom i pristojnom poput Joshue Yorka. Što buljite? zalajao je na mornare. Nemate li nekog posla? Dovesť ću Dlakavog Mikea da vam ga on pronađe! Ljudi su se smjesta dali na posao. Abner Marsh se vrati u glavnu kabinu i popije još jedno piće.

Idućeg jutra Marsh je svratio u Pine Street, u glavni ured svoje tvrtke, te se nekoliko sati posvetio poslu. Ručao je u Plantažerovoj kući, okružen starim prijateljima i starim suparnicima, osjećajući se sjajno. Marsh se hvalio na sva usta svojim parobrodom i morao trpjeti Farellovo i O'Brienovo klepetanje o njihovim brodovima, no to mu nije smetalo, samo se osmjehnuo i rekao: No, dečki, možda se sretnemo na rijeci. Ne bi li to bilo sjajno? Nitko nije spomenuo njegovu prijašnju nesreću, a tri različita čovjeka pristupila su njegovu stolu i priupitala Marsha treba li mu kormilar za donji tok Mississippija. Bilo je to nekoliko lijepih sati.

Sećući natrag prema rijeci, Marsh slučajno nabasa na krojačnicu. Oklijevao je zamišljeno čupkajući bradu dok je po glavi prevrtao ideju koja mu je sinula posve nenadano. Tada ude unutra, cereći se, te naruči za sebe nov kapetanski kaput. Bijeli, s dvostrukim nizom srebrne dugmadi, baš kao Joshuin. Marsh ostavi dva dolara na računu, te dogovori da će podići kaput kad se Grozničavi san vrati u St. Louis. Otišao je osjećajući se vrlo zadovoljan sobom.

Na obali je vladao kaos. Pošiljka tekstila stigla je sa zakašnjenjem, te su se radnici preznojili daje utovare na vrijeme. Whitey je naložio kotlove; visoki bijeli pramenovi uzdizali su se iz ventila, a tanini je dkri kuljao iz rascvjetanih vrhova dimnjaka. Parobrod s lijeve strane Grozničavog sna upravo je isplovljavao, uz velike oblake dima te mnogo vike i piskutanja sirene. A veliki brod s bočnim kotačima na desnoj strani upravo je iskrcavao teret na svoj brod pristan, staru trošnu ljusku parobroda zauvijek privezanu za nasip. Posvuda uz obalu nalazili su se parobrodi, dokle god je pogled dopirao na obje strane, više brodova nego što je Marsh mogao izbrojati. Devet brodova uzvodno stajao je raskošni, trolubni John Simonds, ukrcavajući svoje putnike. Niže od njega stajao je Polarno svjetlo, parobrod s bočnim kotačima i sa slikom polarne svjetlosti naslikane na svojim bokovima; bio je to nov novcat parobrod gornjeg Mississippija, a Sjeverozapadna plovidba je tvrdila da je bio brži od ijednog broda koji je dotad krstarilo tim vodama. Niz rijeku se spuštao Sivi orao, s kojim će se Sjeverno svjetlo morati odmjeriti da opravda svoje hvastanje. Bio je tu i Sjevernjak, kao i grub, moćan parobrod s bočnim kotačima, St. Joe, te Die Vernon II i Natchez.

Marsh je promotrio svakog naizmjenice, kićene grbove obješene između njihovih dimnjaka, njihovu finu cifrastu drvenariju i vedre boje, njihovu siktavu, vjetrom nošenu paru, snagu njihovih kotača. A onda je pogledao svoj brod, Grozničavi san, sav bijel i modar i srebrn, i učinilo mu se da se njegova para dizala više od svih ostalih, da je njegova sirena imala slađi, jasniji zvuk, da je njegova boja bila čišća i njegovi kotači impersivniji, a nadvisivao je sve osim dva ili tri druga broda, i bio duži od gotovo svakog. Sve ćemo ih pobijediti, rekao je u sebi, i pošao ususret svojoj Gospi.

OSMO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Mississippi, srpanj 1857.

Abner Marsh odreže krišku čedar sira s koluta na stolu, pažljivo ga namjesti na ostatak svoje pite od jabuka, te ih oboje nabode na vilicu brzim potezom svoje krupne crvene ruke. Podrignuo je, obrisao usta ubrusom i otriesao par mrvica s brade, te se zavalio s osmijehom na licu.

Dobra pita? upita Joshua York smiješeći se Maršu iznad čašice brendija.

Tobi ne zna ispeći drugačiju, odvrati Marsh. Trebati biste kušati komad. Odgurnuo se od stola i ustao.

Pa, ispijte, Joshua. Vrijeme je.

Vrijeme?

Htjeli ste naučiti sve o rijeci, zar ne? Pa nećete naučiti sjedeći za stolom, toliko vam mogu reći.

York dovrši svoj brendi, pa se uspeše zajedno u kormilarnicu. Na dužnosti je bio Karl Framm. Izležavao se na divanu dok mu se dim izvijao iz lule, a njegov pomoćnik visok mladić tanke plave kose koja mu je visjela do ovratnika obavljao kormilarski posao. Kapetane Marsh, reče Framm kimajući. A vi ste sigurno tajanstveni kapetan York. Drago mi je. Nikad prije nijesam bio na parobrodu s dva kapetana. Nacerio se širokim iskrivljenim osmijehom u kojem je zabljesnuo zlatan zub. Ovaj brod ima skoro isto tol'ko kapetana kol'ko ja imadem žena. Naravno, to je razumljivo. Ta, ovaj brod imade više kotlova, više zrcala i više srebra od ijednog broda kog sam ikad vidio, pa bi, držim, trebao imat i više kapetana.

Štrkljasti

kormilar se nagne naprijed i istrese nešto pepela iz lule u ždrijelo velike željezne peći. Bila je hladna i mračna budući da je noć bila vruća i zagušljiva. Sto mogu učinit za vas, gospodo? upita Framm.

Podučite nas o rijeci, reče Marsh.

Framm se obrve nadignu. Podučit vas o rijeci? Već imam svog pomoćnika. Nije li tako, Jody?

Tako je, gospodine Framm.

Framm se osmjehne i slegne ramenima. E pa, podučavam mog Jodyja, i sve je već dogovoreno, dobit ću šesto dolara od prve nadnice koju mu isplate kad dobije dozvolu i bude primljen u udruženje. To radim za tako male pare samo zato što poznam njegovu obitelj. No, vaše obitelji ne znam, to uopće ne mogu tvrditi.

Joshua York otkopča dugmad svog tamnosivog prsluka. Nosio je pojas s novcem. Izvadio je zlatnik od dvadeset dolara i odložio ga na peć, gdje se zlato meko sjajilo naspram crnog željeza. Dvadeset, reče York. Stavi još jedan zlatnik povrh njega. Četrdeset, reče. Zatim treći. Šezdeset. Kad je iznos dostigao tri stotine, York zakopča prsluk. Bojim se da je to sve što imam kod sebe, gospodine Framm. ali uvjeravam vas da nisam bez sredstava. Nagodimo se za sedamsto dolara za vas i jednaku svotu za gospodina Albrighta, ako me budete podučili osnovama kormilarenja, i osvježite pamćenje kapetanu Marshu kako bi mogao sam upravljati svojim brodom. Bili biste isplaćeni odmah, ne iz budućih nadnica. Što kažete na to?

Framm je bio doista hladnokrvan u vezi s tim, pomisli Marsh. Na trenutak je zamišljeno povlačio dim iz lule, kao da razmatra ponudu, te naposljetku pružio ruku i uzeo stupac zlatnih novčića. Ne mogu govoriti u ime gospodina Albrighta, al' što se mene tiče, uvijek mi se sviđala zlatna boja. Podučit ću vas. Što kažete na to da navratite sutra tijekom dana, na početku moje smjene?

To bi možda odgovaralo kapetanu Marshu, reče York, ali ja bih radije počeo smjesta.

Framm se ogleda oko sebe. Grom i pakao, reče. Zar ne vidite? Noć je. Podučavam Jodyja skoro godinu, i ima tek mjesec dana što sam ga pustio da kormilari noću. Noćna plovidba nikad nije laka. Ne. Njegov ton bijaše čvrst. Najprije ću vas podučavat po danu, kad čovjek može vidjet kamo ide.

Učit ću noću. Kasno liježem, gospodine Framm. Ali ne morate se brinuti. Imam izvrstan noćni vid, bolji od vas, držim.

Kormilar razdvoji ukrštene duge noge, ustane, i preuzme kormilo. Idi dolje, Jody, reče svom naučniku. Kad je mladić otišao, Framm reče: Nitko ne vidi tako dobro da preplovi opasan potez rijeke po mraku. Stajao je okrenut leđima prema njima, napeto zureći u crne zvjezdane vode pred sobom. Daleko naprijed niz rijeku mogli su vidjeti udaljena svjetla drugog parobroda. Noćas je vedra noć. bez ijednog oblaka, pošten polumjesec, dobar vodostaj. Pogledajte vodu tamo vani. Ko crno staklo. Pogledajte obale. Doista je lako vidjet gdje su, zar ne?

Da, reče York. Marsh, smiješeći se, ne izusti ni riječ.

Pa, odvрати Framm, nije uvijek tako. Kadikad nema mjeseca, kadikad oblaci sve prekriju. Tad postane strahovito mračno. Postane tako da čovjek ništa ne vidi. Obale se povuku pa ne možete vidjet gdje ste, a ako ne znate što radite, možete skrenut ravno na njih. U nekim drugim prilikama imate sjene koje se zgusnu ko da su čvrsto tlo, a vi morate znat da nisu, jerbo ćete provest pola noći izbjegavajući nešto što zapravo ne postoji. Sto mislite kako kormilar znade takve stvari, kapetane York? Framm mu nije pružio priliku da odffovori. Potapšao je svoju sljepoočicu. Po sjećanju, eto kako. Tako što je vidio prokletu rijeku po danu i upamtio je, cijelu, svaki zavoj, svaku kuću na obali, svako skladište drva, gdje je duboka i gdje je plitka, gdje je morate prijeći. Parobrodom se kormilari pomoću onog što znate, kapetane York, ne pomoću onog što vidite. A vi morate vidjet prije nego što možete znat, a ne možete dobro vidjet po noći.

To je istina, Joshua, potvrdi Abner Marsh metnuvši ruku na Yorkovo rame.

York tiho izusti: Brod pred nama ima bočne kotače, zatim nešto što izgleda poput kitnjastog slova K između dimnjaka, a kormilarnica ima kupolast krov. Upravo sada prolazi pokraj skladišta drva. Ondje se nalazi istrunuo, stari gat, a na njegovu kraju sjedi crnac i gleda prema rijeci.

Marsh pusti Yorkovo rame i primakne se prozoru, škiljeći. Drugi je brod bio daleko naprijed. Mogao je sa sigurnošću razabrati da je imao bočne kotače, ali znak između dimnjaka... dimnjaci su bili crni naspram crnog neba, jedva ih je mogao vidjeti, i to samo zbog iskri koje su izlijetale iz njih. Prokletstvo, reče.

Framm se obazre prema Yorku s iznenađenjem u očima. Ni sam ne mogu razabrati pola tih stvari, reče, al vjerujem da imate pravo. Nekoliko časaka kasnije Grozničavi san se provezao pokraj skladišta drva, a ondje je sjedio stari crnac, baš kao što ga je York opisao. Puši lulu, reče Framm cereći se. To ste izostavili.

Žao mi je, reče Joshua York.

No, zamišljeno će Framm, no. Žvakao je svoju lulu, očiju uprtih naprijed prema rijeci. Svakako imate dobar noćni vid, to vam priznajem. Al' još nisam siguran. Nije teško vidjet skladište drva za vedre noći. Spazit starog crnčugu mrvu je teže, jerbo se oni stope s pozadinom i tako, al ipak, to je jedno, a rijeka je nešto drugo. Mnogo je sitnica koje kormilar mora vidjet, a koje vaš prosječni putnik nikad ne bi opazio. Izgled vode kad se panj il grana skrivaju ispod površine. Stara uvela stabla koja će vam otkrit vodostaj rijeke stotinu milja naprijed. Kako se razlikuje trag pravog podvodnog grebena od onog koji ostavlja vjetar pušuci uzvodno. Morate bit sposobni čitat rijeku ko knjigu, u kojoj su riječi samo mali valovi i virovi, kadikad posve izbljiedjeli, tako da ih ne možete pravo ni razabrat, a tad se morate oslonit na ono čega se sjećate kad ste posljednji put čitali tu stranicu. E pa sad, ne biste valjda pokušali čitat kajigu po mraku, zar ne?

York se ne obazre na to. Mogu razabrati mreškanje na vodi jednako lako kao i skladište drva, ako znam što treba tražiti. Gospodine Framm, ako me ne možete podučiti o rijeci, pronaći ću kormilara koji može. Podsjećam vas da sam vlasnik i gospodar Grozničavog sna.

Framm se ponovno obazre, sada namršten. Noću ima više posla, reče on. Ako želite učit po noći, to će vas stajat osam stotina.

Yorkov se izraz pretopi u polagan osmijeh. Dogovoreno, reče. A sad, započnimo.

Karl Framm odgurne svoj mlohavi šešir sve dok mu se nije našao na zatiljku, te ispusti dug uzdah, poput čovjeka kojeg su previše puta nasamarili. U redu, reče, to je vaš novac, i vaš brod. Nemojte se meni žalit kad mu razderete dno. A sad slušajte. Rijeka teče prilično ravno od St. Louisa do Cairu, prije nego što se u nju ulije Ohio. Al svejedno je morate upoznat. Ovaj ovdje potez kadikad nazivaju grobljem, jer je mnogo brodova tu potonulo. Nekima još

možete vidjet dimnjake kako strše iz vode, il' cijelu prokletu olupinu gdje čuči u blatu ako je vodostaj nizak međutim, oni koji su ispod razine vode, za njih vam je bolje upamtit gdje leže, il će idući vražji brod koji prođe ovuda morat znat gdje ležite vi. Morate naučit i znakove, i kako se upravlja brodom. Evo, stanite ovdje i preuzmite kormilo, isprobajte kako vam leži. Sad ne biste mogli dotaknut dno ni crkvenim tornjem, dovoljno je sigurno. York i Framm izmijene mjesta. A sad, prva točka ispod St. Louisa... započne Framm. Abner Marsh se smjesti na divan, slušajući dok je kormilar govorio i govorio, odlutavši sa znakova na trikove kormilarenja i na duge priče o parobrodima koji su ležali potopljeni u groblju kojim su plovili. Bio je slikovit pripovjedač, ali nakon svake priče prisjetio bi se prvotnog zadatka te bi se ponovno vratio znakovima. York je sve šutke upijao. Činilo se da se brzo izvještio u kormilarenju, a kad god bi Framm zastao i zamolio ga da mu ponovi neki podatak, Joshua bi mu ga bez pol muke izbiflao.

Nakon nekog vremena, kad su sustigli i pretekli parobrod koji je plovio ispred njih. Marsh se zatekao kako zijeva. Bila je tako lijepa, svježa noć, da mu se nije dalo otići na spavanje. Ustao je i otišao do dežurnog konobara na gornjoj palubi, vrativši se s lončićem #uće kšve i pladnjem kolača. Kad se vratio, Karl Framm je ispredao priču o olupini broda Drennan Whyte, koji je izgubljen iznad Natcheza '50.. s blagom u potpalublju. Evermonde gaje pokušao izvući, zapalio se i sam potonuo. Ellen Adams, spasilački parobrod, došao je tražiti blago '51., udario o pješčani sprud i napola potonuo. Blago je proketo, vidite, govorio je Framm. Ili to il' ga se ta stara vražja rijeka jednostavno ne želi odreći. Marsh se osmjehne i nalije kavu. Joshua, reče, ta je priča istinita, ali nemojte povjerovati svemu što vam kaže. Ovaj je čovjek najozloglašeni lažljivac na rijeci.

Ali kapetane! reče Framm cereći se. Okrenuo se natrag prema rijeci. Vidite onu tamo staru brvnaru, s trošnim trijemom? upita. Dobro, jer morate je urezat u pamćenje... i ponovno se razbrbljao. Prošlo je dobrih dvadeset minuta otkako ga je s teme odvukla priča o E. Jenkinsu, parobrodu koji je bio četrdeset osam kilometara dug. sa šarkama po sredini kako bi se mogao okretati na rijeci. Čak je i Joshua York uputio Frammu pogled nevjerice u takvo što. Ali smiješio se.

Marsh se povukao oko sat vremena nakon što je pojeo posljednji komad kolača. Framm je bio prilično zabavan, ali on će svoje satove uzimati po danu, kad bude mogao vidjeti o čemu je prokleti kormilar govorio.

Kad se probudio, bilo je jutro, a Grozničavi san se nalazio u Cape Girardeauu, preuzimajući tovar žita za mljevenje. Doznao je da je Framm ondje odlučio pristati negdje tijekom noći, kad ih je okružila magla. Cape Girardeau bio je snobovski gradić smješten na strmoj obali, nekih 240 kilometara nizvodno od St. Louisa. Marsh je nešto malo računao i bio zadovoljan njihovim vremenom. Nije se radilo o rekordu, ali bilo je dobro.

Za sat vremena Grozničavi san je ponovno bio na rijeci, ploveći nizvodno. Srpanjsko sunce žestoko je peklo nad njim, a zrak otežao od vrućine, vlage i kukaca, ali gore na glavnoj palubi bilo je svježije i

spokojno. Morali su često stajati. S osamnaest velikih kotlova koje je trebalo održavati vrelima parobrod je proždirao drvo kao ništa, ali gorivo nikad nije predstavljalo problem; skladišta drva redala su se u redovitim razmacima s obiju strana rijeke. Kad god bi ga ponestalo, časnik bi dao znak kormilaru, te bi pristali u blizini kakve trošne male kolibe okružene golemim hrpama posječenih bukvi, hrastova ili lješnjaka, a Marsh ili Jonathon Jeffers otišli bi na obalu i pogađali se sa skladištarom. Kad bi dali znak, radnici bi nagrnuli na obalu oko tih cjepanica i u tri treptaja okom one bi bile utovarene na palubu parobroda. Putnici u kabinama redovito su voljeli promatrati operaciju snabdijevanja drvom sa ograde na palubi s kotlovima. Putnici s paluba, pak, redovito su voljeli smetati.

Zaustavljali su se i u gradovima svake vrste, stvarajući neizmjereno uzbuđenje. Zaustavljali su se na neoznačenim pristaništima kako bi iskricali kojeg putnika, i na privatnim gatovima da nekog pokupe. Oko podneva zaustavili su se zbog neke žene i djeteta koji su ih dozvali s obale, a oko četiri morali su usporiti i obrnuti kotače unatrag kako bi ih trojica u čamcu na vesla mogla dostići i uspeti se na brod. Grozničavi san tog dana nije odmakao daleko, ni brzo. U času kad je zapadno sunce bojilo široku vodu tamnom, ulaštenom crvenom, našli su se nadomak Cairu, pa je Dan Albright odlučio da ondje prenoće. Južno od Cairu Ohio se ulijevao u Mississippi, a dvije su rijeke predstavljale neobičan prizor. Nisu se spajale odjednom, već se svaka držala svoje strane, čisto modro korito Ohija poput sjajne vrpce na istočnoj obali, naspram mutnije, smeđe vode Mississippija. Odavde je isto tako donji tok rijeke poprimao svoju posebnu prirodu; od Cairu do New Orleansa i Zaljeva, na udaljenosti od gotovo 1770 kilometara. Mississippi je vijugao, omatao se i savijao tamoamo poput pobjesnele zmije, mijenjajući smjer na najmanji hir, nepredvidivo gutajući meko tlo, kadikad ostavljajući gatove visoko na suhom, ili pak preplavljujući čitave gradove vodom. Kormilari su tvrdili da rijeka nikad nije bila dvaput ista. Gornji Mississippi, gdje se Abner Marsh rodio i gdje je izučio svoj zanat, bio je posve drugačiji; skučen između visokih, stjenovitih litica protjecao je najčešće pravocrtnim tokom. Marsh je dugo stajao na orkanskoj palubi, promatrajući krajolik u prolazu, nastojeći osjetiti njegovu različitost, i ono što će ona značiti za njegovu budućnost. Prešao je s gornjeg toka na donji, pomislio je, a i u novo razdoblje svog života.

Nedugo zatim, Marsh je porazgovarao s Jeffersom u činovnikovu uredu kad je začuo da se zvono oglasilo tri puta, znak za uplovljavanje. Namršti se, i pogledao kroz Jeffersov prozor. Ništa se nije ovdjelo osim gusto pošumljenih obala. Pitam se zašto pristajemo, reče Marsh. Iduća postaja je New Madrid. Možda ne poznajem ovaj dio rijeke, ali ovo sigurno nije New Madrid.

Jeffers slegne ramenima. Možda nas je netko dozvao.

Marsh se ispriča i popne u kormilarnicu. Dan Albright stajaše za kormilom. Je li nas netko dozvao? upita Marsh.

Nije, gospodine, odvratila Albright. Bio je lakonski jezgrovit. Odgovarao je na ono što ste ga pitali, ako i toliko.

Gdje pristajemo?

Skladište drva, kapetane.

Marsh doista ugleda skladište pred njima, na zapadnoj obali. Gospodine Albright, mislim da smo se snabdijeli drvom prije niti sat vremena. Nije moguće da smo ga već svega sagorjeli. Je li vas Dlakavi Mike zamolio da pristanete? Časnik je trebao voditi brigu o tome kada će parobrodu ustrebatu drva. Nije, gospodine. Ovo je zapovijed kapetana Yorka. Prosljedili su mi poruku da se moram zaustaviti upravo u ovom skladištu, bez obzira treba li nam drva ili ne. Albright se obazre preko ramena. Bio je dotjeran čovuljak, tankog crnog brka, s crvenom svilenom kravatom i čizmama od lakirane kože. Želite mi reći da prođem dalje?

Ne, žurno će Abner Marsh. York gaje možda upozorio, pomislio je, ali njihova pogodba davala je Joshui za pravo da izdaje čudne zapovijedi. Zna li koliko ćemo dugo biti tu?

Čujem da York ima posla na obali. Ako ne ustaje prije mraka, to znači cijeli dan.

Prokletstvo. Naš raspored putnici neće prestajati sa zamornim pitanjima. Marsh se namršti. No, pretpostavljam da tu nema pomoći. Mogli bismo utovariti još štogod drva kad smo već tu. Idem se pobrinuti za to.

Marsh se nagodio s momkom koji je vodio skladište, vitkim crncem u tankoj pamučnoj košulji. Momak se nije znao cjenkati; Marsh je od njega kupio bukvu po cijeni topole i naveo ga da ubaci i pokoju kvrgu borovine. Dok su se radnici i mornari polako iskrcavali da to utovare, Marsh pogleda mladog crnca ravno u oči, osmjehne se pa reče: Ti si nov u ovom poslu, zar ne? „

Momak kimne. Jašta, kapetane. Marsh kimne, te se stane okretati natrag prema parobrodu, ali momak nastavi: Ovdje sam tek tjedan dana, kapetane. Starog bijelca koji je tu bilo prije mene, izjeli su vuci.

Marsh oštro odmjeri momka. Mi smo samo nekoliko kilometara sjeverno od New Madrida, zar ne, dečko?

Tako je, kapetane.

Kad se Abner Marsh vratio na Grozničavi san, osjećao se vrlo uzrujano. Prokleti Joshua York, pomislio je. Stoje taj čovjek smjerao, i zašto su morali potrošiti cijeli dan u ovom glupom skladištu? Marsh je imao živu želju da odjuri u Yorkovu kabinu i servira mu jezikovu juhu. Nakratko je razmišljao o tome, a onda se predomislio. To nisu bili njegovi poslovi, silom se podsjetio. Odlučio je čekati.

Sati su polako odmicali dok je Grozničavi san nepomično ležao u vodama pokraj skladišta. Desetak drugih parobroda otplovilo je

niz rijeku na poprilično nezadovoljstvo Abnera Marsha. Gotovo isto toliko, s nešto više napora, otplovilo je uzvodno. Kratka tučnjava noževima između dvojice putnika na palubi u kojoj nitko nije bio ozlijeđen pružila je poslijepodnevnu zabavu. Većina putnika i posade Grozničavog sna ljenčarila je na njegovim palubama, zavaljena u stolcima na suncu, pušeći, žvačući ili natežući se oko politike. Jeffers i Albright igrali su šah u kormilarnici. Framm je pričao lovačke priče u velikom salonu. Neke su gospođe počele predlagati da prirede ples. A Abner Marsh bivao je sve nestrpljiviji.

Kad je pao mrak, Marsh je sjedio na gornjoj palubi, pijuću kavu i ubijajući komarce, i slučajno je pogledao prema obali točno u trenutku kad je Joshua York ostavljao parobrod. Simon ga je pratio. Zaustavili su se kraj kolibe i kratko porazgovarali sa skladištarom, a zatim iščezli na izrovanoj, blatnjavoj cesti prema šumi. Pa, tako mi svega, reče Marsh ustajući. Bez pitanja i pozdrava. Namrštio se. I bez večere. To ga je međutim podsjetilo, te je sišao u glavnu kabinu da jede.

Noć je prolazila; i putnici i posada postajali su sve nemirniji. Za šankom se teško pilo. Neki je plantažer počeo kartašku igru, a neki je ukočeni mladić dobio štapom jer je zagovarao aboliciju.

Blizu ponoći Simon se vratio sam. Abner Marsh se nalazio u sSlonu kad ga je Dlakavi Mike potapšao po ramenu; Marsh je izdao zapovijed da ga pozovu čim se York vrati. Vрати svoje radnike na brod i reci Whiteyju da naloži kotlove, prasnuo je na časnika, moramo nadoknaditi dosta vremena. Otišao je kod Yorka. Samo što York nije bio tamo.

Joshua želi da nastavite dalje, izvijesti ga Simon. On će putovati kopnom, i sastati se s vama u New Madridu. Pričekajte ga. Raspaljeno ispitivanje nije izmamilo ništa više iz njega; Simon je samo upro u Marsha svoje sitne, hladne oči i ponovio poruku da Grozničavi san mora čekati Yorka u New Madridu. Kad su se jednom kotlovi naložili, preostalo im je kratko, ugodno putovanje. New Madrid se nalazio jedva nekoliko kilometara nizvodno od skladišta drva gdje su stajali privezani čitav dan. Marsh se s radošću oprostio od tog samotnog mjesta kad su otplovili u noć. Neka je proklet taj Joshua, promrmljao je.

Izgubili su gotovo dva puna dana u New Madridu.

Mrtav je, ponudio je svoje mišljenje Jonathon Jeffers kad su već dan i pol stajali na vezu. New Madrid je imao hotele, bilijarske salone, crkve i razne druge zabave koje nisu bile dostupne u skladištima drva, te vrijeme provedeno u pristaništu nije bilo ni približno toliko dosadno, ali unatoč tome svi su jedva čekali krenuti. Petšest putnika, nestrpljivih zbog zastoja unatoč povoljnim uvjetima brod se činio u dobru stanju, a vodostaj je bio visok prišli su Marшу i zatražili povrat novca kojim su platili put. Prezirno su odbijeni, ali Marsh se ipak pjenio i glasno upitao u što se Joshua York uvalio.

York nije mrtav, reče Marsh. Ne tvrdim da neće poželjeti da je mrtav kad ga se ja dohvatim, ali još nije mrtav.

Iza zlatnih naočala Jeffersove se obrve nadignu. Ne? Kako možete biti tako sigurni, kapetane? Otputio se sam, pješice, prolazeći noću kroz šumu. Ondje ima razbojnika i divljih zvijeri. Mislim da se u proteklih nekoliko godina dogodilo mnogo smrtnih slučajeva u okolici New Madrida.

Marsh se zapilji u njega. Kako molim? upita. Odakle to znate?

Čitam novine, odvрати Jeffers.

Marsh se namršti. Pa, to ništa ne znači. York nije mrtav. Znam to, gospodine Jeffers, uvjeren sam.

Izgubio se, onda? predloži činovnik uz hladan osmijeh. Da okupimo družinu i pođemo ga potražiti, kapetane?

Razmislit ću o tom, reče Abner Marsh.

Ali za to više nije bilo potrebe. Te noći, sat nakon što je sunce zašlo, Joshua York stigao je u pristanište. Nije djelovao poput čovjeka koji je proveo dva dana sam u šumi. Čizme i nogavice hlača bile su mu prašnjave, ali izuzev toga, njegova je odjeća izgledala jednako elegantno kao one noći kad je otišao. Korak mu bijaše užurban ali graciozan. Pohrlio je uz rampu, i nasmiješio se kad je spazio Jacka Elyja,

drugog strojara. Pronađi Whiteyja i naložite kotlove, reče York Elyju, polazimo. I, prije nego što su ga stigli išta upitati, bio je već na pola puta uza stube.

Marsh je, uza sav svoj gnjev i nemir, osjetio nevjerojatno olakšanje zbog Joshua povratka. Idi i oglasi ono prokletu zvono da oni koji su otišli na obalu znaju da krećemo, kazao je Dlakavom Mikeu. Želim da budemo na rijeci što je prije moguće.

York se nalazio u svojoj kabini i prao ruke u lavoru vode koji stajaše na komodi. Abner, rekao je uljudno kad je Marsh banuo unutra nakon kratkog, gromoglasnog kucanja. Mislite li da bih mogao zagnjaviti Tobyja da mi skuha kasnu večeru?

Zagnjavit ću ja vas ako mi ne kažete zašto smo izgubili sve ovo vrijeme, reče Marsh. Prokletstvo, Joshua, znam da ste rekli da ćete se čudno ponašati, ali dva dana! Tako se ne vodi parni brod, to vam moram reći.

York pažljivo obriše svoje duge, blijede ruke, i okrene se. Bilo je važno. Upozoravam vas da bih to mogao ponoviti. Morat ćete se priviknuti na moje mušice, Abner, i pobrinuti se da me ne ispituju. Imamo teret koji moramo dostaviti, i putnike koji su platili da ih prevezemo, a ne da se muvaju po skladištima drva. Što da im kažem, Joshua?

Što god želite. Domišljat ste čovjek, Abner. Priskrbio sam novac za naše ortaštvo. Od vas očekujem da priskrbite izlike. Njegov je ton bio srdačan ali čvrst. Ako vam je to ikakva utjeha, ovo će prvo putovanje biti najgore. Uбудuće, očekujem vrlo malo tajanstvenih izleta, ako ih uopće i bude. Imat ćete vaš rekord bez ikakvih smetnji s moje strane. Osmjehnuo se. Nadam se da se možete zadovoljiti fmc. Obuzdajte svoje nestrpljenje, prijatelju. Stići ćemo u New Orleans kađad, a onda će sve biti lakše. Možete li to prihvatiti, Abner? Abner? Nešto nije u redu?

Abner Marsh je jako škiljio, i jedva slušao Yorka. Sigurno je imao čudan izraz lica, shvatio je. Ne, odvratio je brzo, samo ta dva dana, to je sve što me muči. Ali nije važno. Uopće nije važno. Kako god vi kažete, Joshua.

York kimne, naizgled zadovoljan. Idem se presvući i zagnjaviti Tobyja da mi pripremi objed, a onda ću poći u kormilarnicu da naučim još nešto o vašoj rijeci. Tko noćas odrađuje drugu smjenu?

Gospodin Framm, reče Marsh.

Dobro, odvrati York. Karl je jako zabavan.

To je istina, odvrati Marsh. Ispričajte me, Joshua. Moram sići i pobrinuti se za stvari, ako večeras kanimo na put. Naglo se okrenuo i ostavio kabinu. Ali vani, na vrelini noći, Abner Marsh se teško oslonio na svoj štap i zapiljio u zvijezdama posutu tamu, nastojeći prizvati u sjećanje ono što mu se učinilo da je vidio na drugoj strani kabine.

Da mu je barem vid bio bolji. Da je barem York upalio obje uljanice, a ne samo jednu. Da se barem usudio prići bliže. Bilo je teško razaznati tamo sasvim daleko na komodi. Ali Marsh to nije mogao izbaciti iz uma. Platno kojim je York brisao ruke imalo je mrlje na sebi. Tamne mrlje. Crvenkaste. I prokletu previše su podsjećale na krv.

DEVETO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Mississippi, kolovoz 1857.

Promicao je zamoran dan za danom dok je Grozničavi san gmizao niz Mississippi.

Brzi parobrod mogao je ploviti od St. Louisa do New Orleansa i natrag za otprilike dvadeset osam dana, čak i uz prijelazne postaje i luke, zadržavajući se tjedan ili više na molovima zbog utovara i istovara, i uz razumnu količinu nevremena. Ali brzinom kojom je plovio Grozničavi san, trebat će im mjesec dana samo da stignu u New Orleans. Abneru Marshu se činilo kao da su se vrijeme, rijeka i Joshua York urotili da ga uspore. Magla je plegla nad vodu dva dana, gusta i siva poput prljavog pamuka; Dan Albright se probijao kroz nju nekih šest sati, oprezno usmjeravajući parobrod u čvrste, bezoblične zidove magle koji su blijedjeli i popuštali pred njim, ostavljajući Marsha sveg na iglama. Da se njega pitalo, usidrili bi se čim ih je magla okružila radije nego da izlože Grozničavi san opasnosti, ali na rijeci je o takvim stvarima odlučivao kormilar, a ne kapetan, a Albright je tjerao dalje. Naposljetku, međutim, magla je postala previše gusta čak i za njega, te su izgubili dan i pol na pristaništu blizu Memphisa, gledajući kako smeđa voda protječe pokraj njih i pokušava ih odvući, i osluškujući daleke pljuskove u magli. Jednom ih je mimoišla splav na čijoj je palubi gorjela vatra, a čuli su kako ih splavari dozivaju

nerazumljivim, slabim povicima koji odjekivahu ponad rijeke prije nego što je sivilo progutalo i splav i zvuk.

Kad se magla napokon dovoljno podigla da Karl Framm zaključi kako im je sigurno da se ponovno otisnu na rijeku, plovili su manje od sat vremena prije nego što su grubo naletjeli na sprud, dok je Framm pokušavao kormilariti nesigurnim prečacem i uštedjeti im malo vremena. Mornari, vatrogasci i radnici izletjeli su na obalu pod nadzorom Dlakavog Mikea, te pogurali parobrod prijeko, ali za to im je trebalo više od tri sata, pa su kasnije polako gmizali dok je Albright naprijed u čamcu mjerio dubinu. Napokon su odmaknuli od prečaca u dobru vodu, ali to nije bio kraj njihovih nevolja. Tri dana kasnije zadesila ih je oluja te je Grozničavi san više no jednom morao u velikom luku zaobilaziti zavoj rijeke zbog panjeva ili niskog vodostaja na brzacima i prečacima, ili ploviti polako, jedva okrećući lopatice, dok je čamac za mjerenje milio naprijed sa slobodnim kormilarom, časnikom i probranom posadom, spuštajući olovo i dovikujući novosti: Dva i četvrt, ili Dva i tri četvrti, ili Tri hvata. Noći bijahu tamne i oblačne kad nisu bile maglovite; ako je parobrod uopće i plovio, plovio bi oprezno, četvrtinom brzine ili manje, pušenje nije bilo dopušteno u kormilarnici i svi su prozori ispod bili pažljivo zastrti i zatvoreni kako brod ne bi isijavao nikakvo svjetlo, a kormilar bi lakše mogao vidjeti rijeku. Obale tih noći bijahu mračne i puste, i promicale su poput nemirnih trupala, premještajući se ovdjeondje tako da ste lako mogli razaznati gdje je tekla duboka voda, pa čak i gdje je voda završavala, a kopno započinjalo. Rijeka je strujala crna poput grijeha, bez mjesečine i zvijezda na svojoj površini. Nekih noći bilo je teško vidjeti čak i noćnu pticu, napravu na polovici stijega prema kojoj su kormilarfodređivali smjernice. Ali Framm i Albright, premda različiti, bili su obojica brzi kormilari, te su držali Grozničavi san u pokretu kad god je to bilo moguće. Trenuci kad bi se privezali bili su trenuci kada se ništa nije kretalo po rijeci, osim splavi i balvana, te šačice batana i malih parobroda koji gotovo i nisu imali gaz vrijedan spomena. Joshua York im je pomagao; svake noći bio je gore u kormilarnici držeći stražu poput pravog naučnika. Odmah sam mu rekao da takva noć ništa ne vrijedi, rekao je Framm Marshu jednom za večerom. Ne mogu ga podučiti nijednom orijentiru kad ih ni sam ne mogu vidjeti, zar ne? Pa, taj čovjek ima najstrašnji noćni vid s kojim sam se ikad susreo. Bilo je trenutaka, kunem se, kada je vidio ravno kroz vodu, i ništa mu nije značilo koliko je crna. Držim ga uza se i nabrajam mu orijentire, a devet od deset puta on ih ugleda prije mene. Mislim da bih se sinoć usidrio u pola večernje smjene da nije bilo Joshue. Ali i York je zadržavao parobrod. Svratili su u šest dodatnih pristaništa na njegov zahtjev, zaustavili se u Greenwilleu i dvama manjim gradovima, na privatnom gatu u Tennesseeju i dvaput u skladištima drva. Dvaput ga nije bilo cijele noći. U Memphisu York nije imao posla na obali, ali drugdje je nemilice produljivao stanke njihova putovanja. Kad su pristali u Heleni, nije ga bilo cijele noći. a u Napoleonu su ih zadržali tri dana otišavši sami po bog zna kojem poslu. U Vicksburgu je bilo još gore; dangubili su četiri noći prije nego što se Joshua York napokon vratio na Grozničavi san.

Onog dana kad su isplovili iz Memphisa, zalazak sunca bio je posebno lijep. Nekoliko zaostalih pramičaka magle poprimilo je narančastu boju, a oblaci na zapadu postajali su živo, vatreno crveni, sve dok se nije činilo daje samo nebo u plamenu. Ali Abner Marsh, stojeći sam na gornjoj palubi, gledao je samo rijeku. Nijedan drugi parobrod nije bio na vidiku. Voda pred njima bila je mirna; ponegdje bi vjetar namreškao serije valića, a ponegdje bi struja potekla oko opakih crnih grana oborenog stabla što je stršilo s obale, ali većinom je stari vrug bio spokojan. A dok je sunce zalazilo, muljevita je voda poprimila crvenkastu nijansu, nijansu koja je rasla širila se i tamnjela sve dok se nije činilo da Grozničavi san plovi rijekom krvi. Tada je sunce iščezlo iza drveća i oblaka, a krv polako potamnijela. Postavši smeđa kao što krv izgleda kad se osuši, te naposljetku crna, mrtvački crna, crna poput groba. Marsh je promatrao kako nestaju posljednji grimizni virovi. Nijedna zvijezda nije izašla te noći. Sišao je na večeru s krvi na umu.

Prošli su dani od New Madrida, a Abner Marsh ništa nije učinio, ništa nije rekao. Ali prilično je mnogo razmišljao o onom što je vidio, ili što nije vidio, u Joshuinoj kabini. Nije bio siguran je li išta vidio, dakako. Osim toga, što i da jest? Možda se Joshua porezao u šumi... iako je Marsh izbliza odmjerio Yorkove ruke iduće noći te nije opazio ni traga posjekotini ili krasti. Možda je priklao kakvu životinju, ili se obranio od lopova; desetak dobrih razloga podastiralo se samo od sebe, ali svi su otpadali pred jednostavnom činjenicom Joshuine šutnje. Ako York nije imao što skrivati, zašto je bio tako prokletu tajnovit? Što je više Abner Marsh o tome razmišljao, to mu se sve manje sviđalo.

Marsh je viđao krv i ranije, mnogo krvi; borbe šakama i štapovima, dvoboje i pucnjavu. Rijeka je protjecala kroz robovlasnički kraj, a krv se ondje lakše prolijevala onima čija je put bila crna. Slobodne države nisu bile ništa bolje. Marsh je neko vrijeme proveo u prokletom Kansasu i nagledao se spaljenih i nastrijeljenih ljudi. Služio je u miliciji Illinoisu kad je bio mladi, i borio se u ratu protiv Crnog Jastreba.

Još je sanjao o vremenima iz bitke kod Bad Axea, kad su sasjekli narod Crnog Jastreba, uključujući žene i djecu, dok su pokušavali prijeći Mississippi i domoći se utočišta zapadne obale. Bio je to krvav dan, ali nužan; Crni Jastreb je na kraju krajeva došao s namjerom da ratuje i pljačka po Illinoisu.

Krv koja se možda nalazila na Joshuinim rukama, bila je nekako drugačija. Ostavila je Marsha u nelagodi, uznemirenog.

Ipak, podsjetio se, sklopio je pogodbu. Pogodba je Abneru Marshu bila pogodba, a čovjek je bio obavezan da se pridržava onih koje je sklopio, bile one dobre ili loše, bilo da ih je sklopio sa svećenikom, prevarantom ili samim vragom. Joshua York je spomenuo da ima neprijatelje, sjetio se Marsh, a čovjekovo obračunavanje s njegovim neprijateljima ticalo se samo njega i nikog drugog. York je bio prilično pošten prema Marshu.

Tako je razmišljao nastojeći izbrisati cijelu stvar iz sjećanja.

Ali Mississippi se pretvorio u krv, aikrvarilo se i u njegovim snovima. Na Grozničavom snu zavladała je dosada i tmurno raspoloženje. Pomoćni strojar bio je neoprezan pa ga je ofurila para, te su ga morali ostaviti u Napoleonu. Jedan je radnik pobjegao u Vicksburgu, što je bilo ludo budući daje to bio robovlasnički kraj, a on slobodan crnac. Tučnjave su izbijale među putnicima na palubi. Bilo je to zbog dosade i teške, zagušljive, vlažne vrućine kolovoza, rekao mu je Jeffers. Fukara pobjesni na vrućini, ponovio je Dlakavi Mike. Abner Marsh nije bio tako siguran. Činilo se kao da bivaju kažnjeni.

Missouri i Tennessee nestali su za njima, a Marsh se izjedao. Veći i manji gradovi i skladišta drva promicali su pokraj njih, dani su se pretvarali u mučno usporene tjedne, a gubili su putnike i teret zbog Yorkovih stanki. Marsh je išao na obalu, obilazio salune i hotele popularne među parobrodarima, te slušao i nisu mu se sviđjeli tračevi koje je dočuo o svom brodu. Uza sve svoje kotlove, kazivala je jedna priča, Grozničavi san je bio prevelik i pretežak, i uopće nije bio posebno brz. Problemi sa strojevima, tvrdila je druga glasina; čini se da su mu kotlovi blizu pucanja. To su bile loše priče; jako se strepilo od eksplozije kotlova. Časnik s nekog broda iz New Orleansa rekao je Marshu u Vicksburgu da Grozničavi san vrlo lijepo izgleda, ali da je njegov kapetan nekakav nepoznat čovjek s gornjeg Mississippija koji nije imao hrabrosti da ga iskuša u punoj brzini. Marsh mu zamalo nije rascijepio glavu. Bilo je govorkanja i o Yorku, te njegovim čudnim prijateljima i njihovim običajima. Grozničavi san počinjao je stjecati reputaciju, u to nije bilo sumnje, ali ne onu koja se Abneru Marshu pretjerano milila.

U času kad su stigli u Natchez, Marshu je bilo svega dosta.

Manjkao je sat do sumraka kad su ugledali Natchez u daljini, nekoliko svjetala koja su već gorjela u rumenkastom poslijepodnevu, dok su se sjene izduživale na zapadu. Bio je lijep dan, izuzev vrućine; ovo je bilo najbrže što su plovili otkad su ostavili Cairo. Rijeka se ljeskala zlaćanim sjajem, a sunce je na njoj svjetlucalo poput ulaštene mjedi, nemoguće blještavo, mreškajući se i plešući kad god bi vjetar dahnuo po vodi. Marsh je zalegao u postelju tog popodneva, osjećajući se pomalo loše, ali se izvukao iz kabine kad je začuopisak sirene kao odgovor zovu drugog parobroda koji je, visok i umilan, (Jopro iznad vode. Razgovarali su međusobno, znao je Marsh, brod Ćoji je plovio nizvodno i onaj koji je plovio uzvodno, dogovarajući se koji će proći zdesna, a koji slijeva kad se susretnu. To se događalo desetak puta dnevno. Ali bilo je nečeg u zvuku drugog broda što ga je dozivalo, izmamilo iz njegovih znojnih plahti, te je izašao na gornju palubu u pravi tren da ga vidi kako prolazi; Eclipse, brz i ohol, čiji se pozlaćeni grb između dimnjaka iskrio na suncu, čiji su putnici načičkali njegove palube dok je iz njega sukljao i kotrljao se dim. Marsh ga je promatrao kako nestaje uzvodno sve dok nije mogao vidjeti samo njegov dim, osjećajući cijelo vrijeme čudan grč u želucu.

Kad je Eclipse izbljedio kao što ujutro izbljedi san, Marsh se okrene i ravno pred njima ugleda Natchez. Začuo je zvona koja su davala znak da brod pristaje, a njihova se sirena ponovno oglasila.

Mnoštvo parobroda zakrčilo je luku, a iza njih dva su grada čekala Grozničavi san. Na visokim, strmim liticama stajao je Natchez, pravi grad sa svojim širokim ulicama, drvećem i cvijećem i svim svojim veličanstvenim zdanjima. Svako je od njih imalo ime. Monmouth. Linden. Auburn. Ravenna. Concord i Belfast i Windy Hill. The Burn. Marsh je posjetio Natchez više puta u svojim mlađim danima, dok još nije imao vlastite parobrode, te je stavio sebi u zadaću da prošeta dotamo i vidi sve te slavne kuće. Bile su to proklete palače, svaka pojedina, a Marsh se ondje nije osjećao baš ugodno. I stare obitelji koje su živjele u njima ponašale su se poput kraljeva; uzdržani i nadmeni, ispijali su svoje zaslađene burbone i šerije, stavljale led u svoje proklete vino, zabavljali se utrkujući svoje rasne konje i loveći medvjede, boreći se revolverima i lovačkim noževima u dvobojima zbog najmanje tričave uvrede. Gavani, Marsh je tako čuo da ih zovu. Bili su fina partija, svaki je prokletnik među njima izgleda bio pukovnik. Kadikad

bi se pojavili na pristaništu, a onda ste ih morali pozivati na vaš parobrod na cigare i piće, bez obzira na to kako su se ponašali.

Ali bili su neobično slijepo društvenice. Iz njihovih velebnih kuća na liticama gavanima se pružao pogled na blistavo veličanstvo rijeke, ali nekako nisu mogli vidjeti ono što im se nalazilo ravno pod nosom. Jer ispod vila, između rijeke i litica, stajao je drugi grad: riječno pristanište Natchez UnderTheHill. Ondje se nisu uzdizali nikakvi mramorni stupovi, a bilo je i vrlo malo cvijeća. Ulice bijahu blato i prašina. Javne kuće natisnule su se oko parobrodske luke i obrubile Silver Street, ili ono što je od nje ostalo. Većina te ulice urušila se u rijeku prije dvadeset godina, a pločnici koji su preostali bili su napola pod vodom, ispunjeni bludnicama i opasnim, hladnookim mladim kicošima. Glavnu ulicu u cijelosti su činili saluni, biljarnice i kockarnice, a svake noći grad pod gradom pušio se i ključao. Kavge, razmetanja i krv, varanje na pokeru i španjolski pogrebi, kurve koje su radile gotovo o ve i muškarci koji su vam se smiješili i istovremeno vam krali novčarku i presijecali grlo to je bio Natchez UnderTheHill. Viski, meso i karte, crvena svjetla, prostačka pjesma i razvodnjeni džin, tako je izgledalo pokraj rijeke. Parobrodari su i voljeli i mrzili Natchez UnderTheHill i njegovu nemirnu populaciju jeftinih žena, koljača, kockara. slobodnih crnaca i mulata, iako su se stariji kleli da današnji grad pod liticama nije bio ni približno divlji kao prije četrdeset godina, ili čak prije tornada koji je Bog poslao da ga raščisti 1840. Marsh nije znao za to; njemu je bio dovoljno divlji kad je proveo nekoliko nezaboravnih noći ondje, prije mnogo godina. Ali ovog puta imao je loš predosjećaj u vezi s tim. Marsh se nakratko bavio idejom da ga zaobiđe, da se uspne u kormilarnicu i reče Albrightu da nastavi dalje. Ali imali su putnike koje je trebalo iskrcati, teret koji je trebalo istovariti i posadu koja se radovala noći u slavnom Natchezu te Marsh, uza sve svoje zle slutnje, nije poduzeo ništa. Grozničavi san je uplovio i privezao se za noć. Stišali su ga, prigušili mu paru i pustili da vatra zamre u njegovu ždrijelu, a tada se njegova posada rasula iz njega poput krvi iz otvorene rane. Nekolicina ih je zastala u luci da kupi sladoled ili voće od crnih pokućaraca s njihovim kolicima, ali većina ih je pohrlila ravno niz Silver Street prema žarkim, sjajnim svjetlima.

Abner Marsh se zadržao na gornjoj palubi sve dok se nisu promolile zvijezde. Pjesma je dopirala preko vode s prozora javnih kuća, ali nije mu popravila raspoloženje. Naposljetku Joshua York otvori vrata svoje kabine i izađe van u noć. Idete na obalu, Joshua? upita ga Marsh.

York se hladno osmijehne. Da, Abner.

Koliko ćete ovaj put izbivati?

Joshua York elegantno slegne ramenima. Ne znam. Vratit ću se čiffi uzmognem. Pričekajte me.

Radije bih pošao s vama, Joshua, reče Marsh. Ono tamo je Natchez. Natchez UnderTheHill. Opasno je to mjesto. Možda ćemo ovdje čekati mjesec dana, dok vi budete ležali u nekom jarku prerezanog grla.

Dopustite da pođem s vama, da vas provedem. Ja sam čovjek s rijeke. Vi niste.

Ne, odvrati York. Imam posla na obali, Abner.

Ortaci smo, zar ne? Vaš posao je i moj posao, kad je Grozničavi san u pitanju.

Imam posla koji se ne tiče našeg parobroda, prijatelju. U nekim mi stvarima ne možete pomoći. Neke stvari moram obaviti sam.

Simon ide s vama, zar ne?

Povremeno. To je drugačije, Abner. Simon i ja dijelimo... određene interese koji vama i meni nisu zajednički.

Jednom ste spomenuli neprijatelje, Joshua. Ako govorite o tome, o obračunavanju s onima koji su vam nanijeli nepravdu, onda mi se povjerite. Pomoći ću.

Joshua York odmahne glavom. Ne, Abner. Moji neprijatelji ne mogu postati vaši.

Dopustite da ja o tome odlučim, Joshua. Dosad ste prema meni bili poštteni. Vjerujte da ću i ja biti pošten prema vama.

Ne mogu, odgovori York žalosno. Abner, sklopili smo pogodbu. Ništa me ne pitajte. Molim vas. A sada, ako biste bili tako ljubazni, pustite me da pođem.

Abner Marsh kimne i pomakne se u stranu, a Joshua York prođe pokraj njega i krene niza stube. Joshua, dovikne Marsh kad je York već bio gotovo na dnu. Ovaj se okrene. Pripazite. Joshua, reče Marsh.

Natchez zna biti... krvav.

York je zurio u njega dugo, očiju sivih i nečitljivih poput dima. Da, reče naposljetku. Pripaziti ću. Tada se okrene i ode.

Abner Marsh ga je gledao kako silazi na obalu i nestaje u pristaništu Natchez UnderTheHill, dok je njegova vitka figura bacala duge sjene pod zadimljenim svjetilkama. Kad je Joshua York doista otišao,

Marsh se okrene i zaputi u kapetanovu kabinu. Vrata bijahu zaključana, kao što je očekivao. Marsh posegne u svoj prostrani džep i izvadi ključ.

Oklijevao je prije nego što ga je metnuo u bravu. Dati načiniti duplikate ključeva i spremi ih u sef parobroda, to nije bila izdaja, samo zdrav razum. Ljudi su, naposljetku, umirali u zaključanim kabinama, te je bilo bolje imati rezervni ključ nego provaliti vrata. Ali upotrijebiti ključ, to je bilo nešto drugo. Sklopio je pogodbu, na kraju krajeva. Ali ortaci su morali vjerovati jedan drugom, pa ako Joshua York nije imao povjerenja u njega, kako je to isto mogao očekivati zauzvrat? Odlučan, Marsh otključa bravu i stupi u Yorkovu kabinu.

Unutra je upalio uljanicu i zaključao vrata za sobom. Stajao je ondje nesigurno na trenutak, ogledajući se oko sebe, pitajući se što se nadao pronaći. Yorkova kabina bila je samo velika luksuzna soba koja je izgledala jednako kao svaki put kad ju je Marsh posjetio. Ipak, tu se moralo nalaziti nešto što će mu otkriti više o Yorku, dati mu nekakav trag o prirodi čudaštva njegova ortaka.

Marsh se primakne stolu koji se činio najboljim mjestom odakle treba početi, oprezno se spusti u Yorkov stolac i stane prelistavati tisak. Doticao ih je oprezno, pazeći na položaj svakih novina dok bi ih izvlačio na pregled, kako bi na odlasku sve mogao ostaviti onako kako je zatekao. Novine su bile... pa, novine. Sigurno ih je bilo pedeset na stolu, stara i nova izdanja, Herald i Tribune iz New Yorka, nekoliko čikaških listova, svi dnevnik St. Louisa i New Orleansa, novine iz Napoleona, Baton Rougea, Memphisa, Greenvillea, Vicksburga i Bayour Sara, tjednici iz desetaka malih riječnih gradova. Većina bijaše netaknuta. Nekoliko je priča bilo isječeno iz njih.

Pod hrpom novina Marsh pronađe dvije kožom ukoričene poslovne knjige. Polako ih je izvukao, nastojeći ignorirati nervozno grčenje u trbuhu. Možda će ovdje pronaći dnevnik ili memoare, pomisli Marsh, nešto što će mu reći odakle je York došao i kamo ide. Otvorio je prvu knjigu i razočarano se namrštio. To nije bio dnevnik. Samo članci, brižljivo isječeni iz novina i pričvršćeni lijepkom, s oznakom nadnevka i mjesta ispisanih Joshuinim lijepim rukopisom.

Marsh pročita priču pred sobom, iz vicksburških novina, o tijelu koje je pronađeno kad je isplivalo na obalu. Nadnevak je pokazivao da je bila stara šest mjeseci. Na suprotnoj strani nalazila su dva isječka, oba također iz Vicksburga; obitelj pronađena mrtva u stračari dvadeset milja od grada, te crnkinja vjerojatno bjegunica otkrivena mrtva u šumi, uzrok smrti nepoznat.

Marsh je okretao stranice, čitao, ponovno ih okretao. Nakon nekog vremena zaklopio je knjigu i otvorio drugu. Bila je jednaka. Stranica za stranicom o tijelima, tajanstvenim smrtima, truplima otkrivenima posvuda, sve raspoređeno prema gradovima. Marsh zaklopi knjige i vrati ih na mjesto, te pokuša razmisliti. U novinama je bilo mnogo izvješća o smrti i ubojstvima koje se York nije potrudio isjeći. Zašto? Pretražio je nekoliko novina i pročitao ih sve dok se nije uvjerio. Tada se Marsh namrštio. Činilo se da Joshuu ne zanimaju smrti uzrokovane vatrenim oružjem ili nožem, utopljenici ili ljudi koje je raznijela eksplozija kotla ili stradalnici u požaru, pa ni kockari i lopovi obješeni u skladu sa zakonom. Članci koje je sakupljao bili su drugačiji. Smrti koje nitko nije mogao objasniti. Ljudi razderanih vratova. Tijela izmrcvarena i raskomadana ili toliko istrunula da nitko ne bi mogao otkriti kako su zapravo umrla. Neokrnjena tijela također.

mrtva iz nekog neobjašnjivog razloga, s ranama premalnim da bi se isprva primijetile, pronađena cijela ali beskrvna. U dvjema poslovnim knjigama sigurno je bilo barem pedeset ili šezdeset članaka o smrti, prikupljenih tijekom devet mjeseci s cijelog donjeg Mississippija.

Nakratko se Abner Marsh prepao, zaboljelo ga je srce na pomisao da Joshua čuva izvještaje o vlastitim zločinima. Ali razmislivši trenutak shvatio je da to nije bilo moguće. U nekim slučajevima, možda, ali u drugim su nadnevcu bili pogrešni; Joshua je bio s njim u St. Louisu ili New Albanyju ili na Grozničavom snu kad su ti ljudi dočekali svoj jezivi kraj. Nije mogao biti odgovoran.

Ipak, uvidio je Marsh, postojala je poveznica s postajama koje je York odredio, s njegovim tajnovitim silascima na obalu. Posjećivao je poprišta ovih priča, jedno za drugim. Sto je York tražio? Sto... ili koga? Neprijatelja? Neprijatelja koji je sve to nekako počinio, krstareći goredolje po rijeci? Ako je bilo tako, Joshua se nalazio na strani dobra. Ali čemu onda šutnja ako su njegove namjere bile pravedne?

U pitanju je moralo biti više od jednog neprijatelja, shvati Marsh. Jedna osoba nije mogla biti odgovorna za sva ubojstva u tim poslovnim knjigama, a Joshua je na kraju krajeva rekao neprijatelji. Osim toga, vratio se iz New Madrida s krvlju na rukama, ali to nije stavilo točku na njegovu potragu.

Nikako nije uspijevao pohvatati konce.

Marsh počne prekapati po ladicama i zakucima u Yorkovu stolu. Spisi, ukrasni listovni papir s utisnutom slikom Grozničavog sna i imenom plovidbe, omotnice, tinta i pola tuceta nalivpera, upijač, zemljovid riječne mreže s oznakama na njemu, laštilo za čizme, pečatni vosak: ukratko, ništa korisno. U

jednoj je ladici pronašao pisma, te im se posvetio s nadom. Ali ona mu ništa nisu otkrila. Dva su bila vjerovnička pisma, a ostatak jednostavna poslovna korespondencija s agentima u Londonu, New Yorku, St. Louisu i drugim gradovima. Marsh je nabasao na pismo bankara iz St. Louisa koji je prvi ukazao Yorku na Parobrodsku tvrtku rijeke Fevre. Mislim da najbolje odgovara vašoj svrsi koju ste mi opisali, napisao je čovjek. Njezin je vlasnik iskusan riječni čovjek, na dobru glasu, za kojeg vele da je iznimno ružan ali pošten, i kojeg su nedavno zadesili gubici koji bi ga mogli navesti da prihvati vašu ponudu. Pismo se nastavljalo, ali Marshu nije reklo ništa što već nije znao.

Vrativši pisma gdje ih je pronašao, Abner Marsh ustane i ushoda se po kabini, tražeći nešto drugo, nešto što bi ga prosvjetlilo. Nije pronašao ništa; odjeću u ladicama komode, Yorkovo gadno piće na vinskom stalku, odijela obješena u ormaru, knjige posvuda. Marsh pregleda naslove svezaka pokraj Yorkova uzglavlja; jedna je bila zbirka Shellyjeve poezije, druga neka vrsta medicinske knjige u kojoj je jedva razumio ijedan redak. Visoki ormar za knjige nudio je više toga; mnogo beletristike i poezije, poprilična količina povijesnih knjiga, knjige o medicini, filozofiji i prirodnoj znanosti, prašnjavi stari svezak o alkemiji, cijela polica knjiga na stranim jezicima. Nekoliko nenaslovljenih knjiga, ručno uvezanih u fino obrađenu kožu s pozlaćenim rubovima stranica došlo mu je pod ruku, te Marsh izvuče jednu, nadajući se da su to memoari ili brodski dnevnik koji će odgovoriti na njegova pitanja. Ali ako se radilo o tome, on ga nije mogao pročitati; riječi bijahu ispisane nekim grotesknim, vretenastim šiframa, a rukopis očigledno nije bio elegantan, Joshuin, već prilično grčevit i sitan.

Marsh pretraži kabinu posljednji put kako bi provjerio da ništa nije izostavio, te naposljetku odluči otići, ništa pametniji nego ad je došao. Gurnuo je ključ u bravu, oprezno ga okrenuo, ugasio svjetiljku, iskoračio van i zaključao vrata za sobom. Vani je postalo neznatno hladnije. Marsh shvati da je bio natopljen znojem. Spremio je ključ natrag u džep kaputa i okrenuo se da pođe.

Tada je zastao.

Nekoliko lakata dalje jeziva stara Katherine stajala je i zurila u njega, s hladnom zlobom u očima. Marsh se odluči izvući drskošću. Dotaknuo je kapu. Dobra večer, gospođo, rekao joj je.

Katherine se osmjehne polaganim cerekom koji je izobličio njezino vučje lice u masku zastrašujuće zluradosti. Dobra večer, kapetane, ona će. Njezini zubi, opazi Marsh, bijahu žuti, i vrlo dugi.

DESETO POGLAVLJE

New Orleans, kolovoz 1857.

Nakon što su Adrienne i Alain otputovali parobrodom Kraljica pamuka, koji je plovio za Baton Rouge i Bayou Saru, Damon Julian odluči prošetati po nasipu do francuske kavane za koju je znao. Kiseli Billy Tipton nelagodno je koračao uza nj, bacajući sumnjičave poglede prema svakome koga su mimoišli. Ostatak Julianove pratnje ih je slijedio; Kurt i Cvnthia hodali su zajedno, dok je Armand išao posljednji, povučen i uznemiren, već pogođen žeđu. Michelle je ostala kod kuće.

Ostali su otišli, razišli se, poslani po Julianovoj zapovijedi uzvodno ili nizvodno na raznim parobrodima, tragajući za novcem, utočištem, novim mjestom okupljanja. Damon Julian napokon se pokrenuo.

Mjesečina bijaše meka i sjajna poput maslaca na rijeci. Zvijezde su izašle. Duž nasipa, tuce parobroda zbito se pokraj jedrenjaka s njihovim visokim, ponosnim jarbolima i smotanim jedrenim platnom. Crnci su prebacivali pamuk, šećer i brašno s jedne vrste brodova na drugu. Zrak bijaše vlažan i mirisan, ulice pune.

Pronašli su stol koji im je pružao dobar pogled na vrevu, te naručili cafe au lait i pržene ušećerene kolače po kojima je kavana bila poznata. Kiseli Billy zagriže u jedan i prospe šećerni prah po prsluku i rukavima. Glasno je opsovao.

Damon Julian se nasmije, a smijeh mu zazvoni slatko poput mjesečine. Ah, Billy. Kako si zabavan.

Kiseli Billy je više od ičega mrzio kad su ga ismijavali, ali podigao je pogled prema Julianovim tamnim očima i prisilio se na osmijeh. Da, gospodine, rekao je uz skrušen pokret glavom.

Julian je vješto pojeo svoj kolač, tako da ni mrva šećera nije zabijelila raskošnu tamnosivu tkaninu njegova odijela, niti sjaj njegove grimizne kravate. Kad je završio, pijuckao je svoju cafe au lait dok mu je pogled prelijetao po nasipu i švrljao među prolaznicima na ulici. Tamo, reče kratko, žena pod čempresima. Ostali pogledaše. Nije li naočita?

Bila je to kreolska dama, u pratnji dva gospodina opasnog izgleda. Damon Julian je zurio u nju poput zaljubljenog mladića, glatkog i spokojnog blijedog lica, kose s mnoštvom finih tamnih kovrča, krupnih i melankoličnih očiju. Ali čak i s druge strane stola Kiseli Billy mogao je osjetiti žar u tim očima, te ga je spopao strah.

Prekrasna je, reče Cynthia.

Ima Valerieniu kosu, doda Armand.

Kurt se osmjehne. Uzet ćeš je, Damone?

Žena i njezini pratioci udaljavali su se od njih, hodajući ispred kićene željezne ograde. Damon Julian zamišljeno ih je promatrao. Ne, reče naposljetku, svrnuvši pozornost natrag prema stolu i gucnuvši svoju cafe au lait. Noć je premlada, ulice prepune, a ja sam umoran. Sjedimo.

Armand je djelovao potišteno i tjeskobno. Julian mu seo cratko gsmjehne, a onda se nagne naprijed i metne ruku na Armandov rukav. Pit ćemo prije zore, reče. Dajem ti riječ.

Znadem jedno mjesto, urotnički doda Kiseli Billy, vrlo otmjenu kuću, s barom, stolcima od crvenog baršuna, dobrim pićem. Sve su cure lijepe, vidjet ćete. Morete jednu dobit na cijelu noć za zlatnik od dvadeset dolara. A ujutro, no, no. Zahihotao se. A1 mi ćemo već bit daleko kad pronađu to što pronađu, a jeftinije je od kupovanja finih cura. Da, gospodine.

Crne oči Damona Juliana bijahu zabavljene. Billy od mene pravi škrca, reče ostalima, ali što bismo mi bez njega? Ponovno je gledao oko sebe, dosađujući se. Trebao bih češće zalaziti u grad. Kad je čovjek zasićen, prestane misliti na sva ostala zadovoljstva. Uzdahnuo je. Možete li ga osjetiti? Zrak je prezasićen njime, Billy!

Čime? upita Kiseli Billy.

Životom, Billy. Julianov mu se osmijeh rugao, ali Billy se primora da mu ga uzvrat. Životom, ljubavlju, pohotom, začinjenom

hranom i jakim vinom, bujnim snovima i nadom, Billy. Sve je to ovdje oko nas. Mogućnosti. Oči mu zaiskre. Zašto bih progonio ljepotu koja nas je mimoišla kad postoji toliko drugih mogućnosti? Možeš li na to odgovoriti?

Ja gospon Julian, ja ne—

Ne. Billy, ne možeš, zar ne? Julian se nasmije. Moji hirovi ovoj su stoci pitanje života i smrti, Billy. Ako ikad kaniš postati jednim od nas, moraš to razumjeti. Ja sam užitak, Billy. Ja sam moć. A bit onog što jesam, užitka ili moći, leži u mogućnosti. Moje su osobne mogućnosti goleme, i nemaju granica, kao što naš životni vijek nema granica. Ali ja predstavljam granicu ovoj stoci, ja sam kraj njihovih nada, svih njihovih mogućnosti. Počinješ li shvaćati? Utažiti crvenu žeđ, to nije ništa, bilo koji stari crnac na samrtničkoj postelji poslužio bi za to. No koliko je slađe piti iz mladih, bogatih, lijepih, onih čiji se životi pružaju pred njima, čiji dani i noći blistaju i sjaje obećanjem! Krv je samo krv, svaka je životinja može sisati, bilo tko od njih. Lijeno je pokazao rukom prema parobrodarima na nasipu, crncima koji su teglili svoje bačve i svoj raskošno odjevenoj čeljadi Vieux Carrea. Nije krv to što oplemenjuje, što nekoga čini gospodarom. Nije krv već život, Billy. Ispij im život i tvoj će se produljiti. Pojedi im meso i tvoje će se osnažiti. Pogosti se ljepotom i tvoja će se rascvasti.

Kiseli Billy Tipton žudno je slušao; rijtko je viđao Juliana tako razgaljenog. Sjedeći u tami knjižnice, Julian je obično bio otresit i strašan. Izvan nje, ponovno među svijetom, blistao je, podsjetivši Kiselog Billyja na to kakav je bio kad je prvi put stigao s Charlesom Garouxom na plantažu gdje je Billy radio kao nadglednik. To je i rekao.

Julian kimne. Da, reče, plantaža je sigurna, ali u sigurnosti i zasićenosti počiva opasnost. Zubi mu bijahu bijeli kad se nasmiješio. Charles Garoux, izustio je zamišljeno. Ah, kakve su se sve mogućnosti skrivale u tom mladiću! Bio je lijep na svoj način, snažan, zdrav. Baklja koju su obožavale žene i kojoj su se divili drugi muškarci. Čak su i crnci voljeli gospodara Charlesa. Imao bi divan život! Njegova je priroda bila tako otvorena da je bilo lako postati mu prijateljem i zadobiti njegovo vječno povjerenje kad sam ga spasio od ovdje prisutnog sirotog Kurta. Julian se prekine smijehom. Tada, kad sam bio primljen u njegovu kuću, bilo je još lakše dolaziti mu svake

noći i cijediti ga, malopomalo, pa se činilo da je obolio i umire. Jednom se probudio dok sam još bio u njegovoj sobi te je pomislio da sam ga došao utješiti. Nadvio sam se nad njegovu postelju, a on je pružio ruke i privio me k sebi, te sam pio. Ah, kako je Charles bio ljubak, kako snažan i lijep!

Starac se vraški uzrujao kad je mali otegnuo papke, dometne Kiseli Billy. Osobno, bio je oduševljen.

Charles Garoux je stalno govorio svom ocu da je Billy prestrog prema crncima, i nastojao da ga otpuste. Kao da ste crnčuge mogli natjerat na posao nježnošću.

Da, Garoux se uzrujao, reče Julian. Kakva sreća što sam bio ondje da ga utješim u njegovoj tuzi. Najbolji prijatelj njegova sina. Koliko mi je često kasnije govorio da sam mu postao poput četvrtog sina dok smo tugovali.

Kiseli Billy se toga dobro sjećao. Julian je to zaista dobro izveo. Mlađi sinovi iznevjerili su starca; JeanPierre je bio raspikuća, a Philip slabić koji je plakao poput žene na bratovljevu pogrebu, ali Damon Julian bio je pojam muške čvrstine. Pokopali su Charlesa pokraj plantaže, na obiteljskom groblju. Tlo je u ovim krajevima bilo tako vlažno da su ga spremili na počinak u velik mramorni mauzolej s krilatim kipom pobjede na njegovu vrhu. Ondje je bilo ugodno i svježije, čak i na sparini kolovoza. Kiseli Billy odlazio je u grobnicu mnogo puta sljedećih godina da pije i piša po Charlesovu lijesu. Jednom je onamo odvuкао mladu crnkinju, malko je ispljuskao i povalio dvatri puta, samo kako bi duh starog Charlesa vidio kako se valja ophoditi prema crncima.

Charles je bio samo početak, sjetio se Kiseli Billy. Šest mjeseci kasnije JeanPierre je odjahao na rundu kurvanja i kockanja u grad, i više se nije vratio, a nedugo zatim sirotog bojažljivog Philipa rastrgala je nekakva zvijer u šumi. Starom Garouxu je dotad već doista oslabjelo srce, ali Damon Julian je bio uza nj tijekom svega toga, pomažući mu. Naposljetku ga je Garoux usvojio, te napisao novu oporuku ostavivši mu gotovo sve.

Nedugo potom zbila se noć koju Kiseli Billy nikad neće zaboraviti, kad je Damon Julian pokazao koliko je čvrsto držao Renea Garouxa u svojoj moći. Dogodilo se to u starčevoj ložnici. Valerie je bila ondje, kao i Adrienne i Alain, svi su živjeli u velikoj kući, budući daje svaki Julianov prijatelj bio dobrodošao u Garouxovu domu. Promatrali su

s Kiselim Billyjem dok je Damon Julian stajao pokraj velikog kreveta s baldahinom i prostrijelio starca svojim crnim očima i ležernim osmijehom te mu ispričao istinu, cijelu istinu o onome što se dogodilo Charlesu, JeanPierreu i Philipu. Julian je nosio Charlesov pečatnjak, a Valerie je isti takav nosila na lančiću oko vrata. Njezin je jednoč pripadao nestalom JeanPierreu. Nije ga željela nositi. Obuzimala ju je žed, pa je starog Garouxa htjela dokrajčiti brzo, bez priče. Ali Damon Julian je ušutkao njezine prosvjede tihim riječima i hladnim pogledom, te je nosila prsten, krotko stajala i slušala.

Kad je Julian završio svoju priču, Garoux se tresao, a njegove vodnjikave oči bile su pune suza, boli i mržnje. A tada, na sveopće zaprepaštenje, Damon Julian je naložio Kiselom Billyju da doda starcu njegov nož. Još nije mrtav, gospon Julian, prosvjedovao je Billy. Prosut će vam crijeva.

Ali Julian je samo zirnuo u njega i nasmiješio se, te je Kiseli Billy posegnuo iza leđa, izvukao nož i metnuo ga u Garouxove smežurane, staračkim pjegama posute šake. Starčeve su se ruke tako tresle da se Billy pobojavao kako će mu vražja stvar ispasti, ali nekako ga je uspio držati. Damon Julian je sjeo na rub postelje. Rene, rekao je, moji prijatelji su žedni. Glas mu je bio tako tih, tako mek.

To je bilo sve što je morao reći. Alain je pribavio čašu, fini kristal urešen obiteljskim grbom, a stari Rene Garoux pažljivo je otvorio venu u svom zglavku i napunio čašu vlastitom vrućom crvenom krvlju, plaćući i drhteći cijelo to vrijeme. Valerie, Alain i Adrienne dodavali su čašu iz ruke u ruku, ali preostalo je dovoljno daje Damon Julian iskapi, dok je Garoux iskrvario do smrti u svom krevetu.

Garoux nam je pružio dobrih nekoliko godina, govorio je Kurt. Njegove su riječi izvukle Kiselog Billyja iz snatrenja. Bogati i sigurni, sami na svome, s gradom u blizini kad god bismo ga se zaželjeli. Jelo, piće i crnci da nas dvore, te fina djevojka svakog mjeseca.

Doista, reče Julian pomalo čeznutljivo. Svemu mora doći kraj, Kurte. Žališ li za tim?

Više nije isto, prizna Kurt. Prašine ima posvuda, kuća trune, štakori haraju. No ne želim se ponovno seliti, Damone. Vani u svijetu nikad nismo sigurni. Nakon lova uvijek postoji strah, skrivanje, bježanje. Ne želim to ponoviti.

Julian se zajedljivo osmijehne. Nezgodno je, istina, ali nije bez svojih čari. Mlad si, Kurte. Sjeti se, koliko god te proganjali, ti si gospodar. Vidjet ćeš ih mrtve, kao i njihovu djecu i unuke. Garouxova kuća propada. To nije ništa. Sve što stoka stvori propadne. Vidio sam kako se sam Rim pretvorio u prah. Samo mi opstajemo. Slegnuo je ramenima. A možda pronađemo nekog drugog poput Renea Garouxa. Dokle god smo s tobom, gorljivo će Cynthia. Bila je sitna, ljupka ženica smeđih očiju, a postala je Julianova miljenica otkad je otpravio Valerie, ali čak je i Kiseli Billy mogao vidjeti da nije bila sigurna u svoj položaj. Gore je kad smo sami.

Dakle, ne želiš me ostaviti? upita je Damon Julian smiješeći se.

Ne, reče ona. Molim te. I Kurt i Armand su ga gledali. Julian je počeo otpravljati svoje suputnike prije mjesec dana, vrlo iznenadno. Valerie je prva bila prognana, kao što je molila, iako ju je poslao uzvodno, ne s problematičnim Jeanom, već s crnomanjastim, naočitim Raymondom, koji je bio okrutan i snažan, a neki su govorili, i Julianov rođeni sin. Raymond će je sigurno dobro štititi, podrugljivo je rekao Julian

kad je Valerie kleknula pred njim te noći. Jean je dobio dopuštenje da ode iduće noći, te se otputio sam, a Kiffeli je Billy pomislio da je tu bio kraj. Prevario se. Damon Julian je imao neke nove zamisli u svojoj glavi, te je tjedan poslije otpravio Jorgea, potom Caru i Vincenta, a zatim i ostale, same ili u parovima. Sada su ostali znali da nitko od njih nije bio siguran.

Ah, Julian će Cynthiji, zabavljajući se. Pa, sada nas ima samo petero. Budemo li oprezni, fina bi nam djevojka mogla potrajati, o, mjesec ili dva, ako je budemo polako pijuckali zaista, mislim da bismo mogli izdržati do zime. Dotad će nam netko od ostalih možda poslati glas. Vidjet ćemo. Dotad možeš ostati, mila. Kao i Michelle, a i ti, Kurte.

Armand je djelovao pogođeno. A ja? bubnuo je. Damone, molim te.

Je li te spopala žeđ, Armande? Zato drhtiš? Obuzdaj se. Hoćeš li trgati i parati kad stignemo k tim Billyjevim prijateljima? Znaš da to ne odobravam. Oči mu se suze. Još se nećkam oko tebe, Armande.

Armand spusti pogled na svoju praznu šalicu.

Ja ostajem, izjavi Kiseli Billy.

Ah, reče Damon Julian. Naravno. Ta, Billy, što bismo mi bez tebe? Kiselom se Billyju nije mnogo svidio osmijeh koji mu je Julian tada uputio, ali nije mogao poduzeti ništa u vezi s tim.

Malo kasnije krenuli su prema mjestu koje im je Billy obećao pokazati. Kuća se nalazila izvan Vieux Carrea, u američkom predjelu New Orleansa, ali se do nje moglo doći šetnjom. Damon Julian išao je na čelu, hodajući uskim, osvijetljenim ulicama ruku pod ruku sa Cynthijom, neprimjetno se smješkajući nekoj osobnoj šali dok je promatrao željezne balkone, vrata koja su se otvarala u dvorišta s njihovim bakljama i fontanama, te plinskim svjetiljkama na željeznim stupovima. Kiseli Billy ih je vodio. Uskoro su zašli u mračniji, opasniji dio grada, gdje su građevine bile drvene ili od trošne cigle, koja je bila napravljena od samljevenih ljsuki kamenica i pijeska. Čak se ni plinske cijevi nisu pružale tako daleko, iako je grad imao svoje plinare više od dvadeset godina. Na uglovima, uljanice su visjele s teških željeznih lanaca koji bijahu razapeti poprečno ponad ulica i pričvršćeni velikim kukama zabijenim u zidove kuća. Gorjele su putenim, zadimljenim svjetlom. Julian i Cynthia prelazili su iz jezeraca svjetla u sjenu, te natrag na svjetlo, pa opet u sjenu. Kiseli Billy i ostali su ih slijedili.

Trojica muškaraca izadoše iz jedne uličice i prijeđoše im preko puta. Julian se ne obazre na njih, ali jedan od muškaraca opazio je Kiselog Billyja dok je prolazio ispod svjetla. Ti! reče.

Kiseli Billy svrne pogled k njemu, ništa ne govoreći. Bijahu to mladi kreolci, polupijani i stoga opasni.

Ja vas poznajem, monsieur, reče muškarac. Prišao je Kiselom Billyju, tamnoputog lica rumenog od pića i gnjeva. Zar ste me zaboravili? Bio sam s Georgesom Montreuilom onog dana kad ste ga uvrijedili u Francuskoj burzi.

Kiseli Billy ga prepozna. No, no, reče.

Monsieur Montreuil je nestao jedne lipanjske noći nakon što je proveo večer kockajući u St. Louisu, ukočeno će muškarac.

Zbilja mi je žao, odvrati Kiseli Billy. Valjda je pretjerano dobivao, pa su ga riješili viška tereta.

Izgubio je, monsieur. Redovito je gubio već nekoliko tjedana. Nije imao ništa vrijedno otimanja. Ne, mislim da se nije radilo o krađi. Mislim da ste to bili vi, gospodine Tipton. Raspitivao se o vama. Kanio se s vama obračunati kao sa smećem. Vi niste gospodin. monsieur, inače bih vas izazvao. No, ako ponovno pokažete svoju njušku u Vieux Carreu, dajem vam riječ da ću vas išibati na ulici kao crnca. Jeste li me čuli?

Čuo sam, reče Kiseli Billy. Pljunuo je na muškarčevu čizmu.

Kreolac prokune, a lice mu probljedi od gnjeva. Korakne naprijed i posegne za Kiselim Billyjem, ali Damon Julian stupi između njih i zaustavi čovjeka metnuvši mu ruku na grudi. Monsieur, reče Julian glasom poput vina i meda. Muškarac se pokoleba, zbunjen. Uvjeravam vas da gospodin Tipton nije audio vašem prijatelju, sir.

Tko ste vi? Čak i polupijan, kreolac je jasno prepoznao daje Julian bio drugačija vrsta osobe od Kiselog Billyja; njegovo fino odijelo, hladnokrvan izraz, obrazovan glas, sve ga je to karakteriziralo kao džentlmena. Julianove su oči opasno svjetlucale na svjetlu svjetiljki.

Ja sam poslodavac gospodina Tiptona, reče Julian. Možemo li o ovoj stvari razgovarati negdje drugdje osim na ulici? Znam mjesto malo naprijed gdje možemo sjediti na mjesečini i pfl dok razgovaramo.

Hoćete li mi dopustiti da vaše prijatelje i vas počastim oo vježenjem?

Jedan od kreolaca stane pokraj svog prijatelja. Saslušajmo ga. Richarde.

Čovjek nevoljko pristane. Billy, reče Damon Julian, pokaži nam put. Kiseli Billy Tipton suspregne osmijeh, kimne i povede ih. Blok kuća dalje skrenuli su u jednu uličicu i slijedili je sve do mračnog dvorišta. Kiseli Billy sjedne na rub muljevitog jezerca. Voda mu je promočila zadnjicu, ali nije mario.

Kakvo je ovo mjesto? htio je znati Montreuilov prijatelj. Ovo nije taverna!

No, reče Kiseli Billy Tipton. No. Mora da smo pogrešno skrenuli. Ostali kreolci ušli su u dvorište, praćeni ostatkom Julianova društva. Kurt i Cynthia zaustave se na kraju uličice. Armand se primakne bliže fontani.

Ovo mi se ne sviđa, primijeti jedan od muškaraca.

Koje je značenje svega ovog?

Značenje? upita Damon Julian. Ah. Mračno dvorište, mjesečina, jezerce. Vaš prijatelj Montreuil umro je na upravo ovakvom mjestu, monsieur. Ne na ovom mjestu, ali jednom vrlo sličnom njemu. Ne, ne gledajte Billyja. On ne snosi krivnju. Ako želite zametnuti kavgu, obratite se meni.

Vama? reče Montreuilov prijatelj. Kako želite. Dopustite mi da se na trenutak povučem. Moji će prijatelji vršiti dužnost mojih sekundanata.

Svakako, odvrati Julian. Muškarac se odmakne i kratko posavjetuje s dvojicom svojih suputnika. Jedan od njih korakne naprijed. Kiseli Billy ustane s ruba jezera i stane mu na put.

Ja sam sekundant gospona Juliana, reče Kiseli Billy. Hoćete li pregovarati o uvjetima?

Vi ne možete biti pravi sekundant, počne čovjek. Imao je duguljasto, ljepušasto lice i tamnosmeđu kosu.

Uvjeti, ponovi Kiseli Billy. Ruka mu posegne iza leđa. Sto se mene tiče, preferiram noževe.

Čovjek ispusti mali uzdah i zatetura unatrag. Spustio je užasnut pogled. Nož Kiselog Billyja bijaše zakopan do drške u njegovu trbuhu, a polagana crvena mrlja širila se po njegovoj prsluku. Bože, zajeca čovjek.

AP to sam samo ja, nastavi Kiseli Billy. I nijesam džentlmen, gospon, niti pravi sekundant. Noževi nijesu ni pravo oružje. Muškarac klone na koljena, a njegovi ga prijatelji iznenada primijete i uznemireno pohitaju naprijed. Gospon Julian, međutim, taj ima drugačije zamisli. Njegovo oružje, osmjehne se Billy, su zubi.

Julian uhvati Montreuilova prijatelja, onog koji se zvao Richard. Drugi okrene bježati. Cynthia ga obujmi u uličici i pokloni mu dug, vlažan poljubac. Ritao se i otimao, ali nije se mogao osloboditi njezina zagrljaja. Njezine blijede ruke okrnule su mu zatiljak, a dugački nokti, oštri i tanki poput britvi kliznuše preko njegovih vena. Njezina usta i jezik prigušili su njegove krike.

Kiseli Billy izvuče svoj nož dok se Armand saginjao da se posveti svojoj uplakanoj žrtvi. Na mjesečini, krv koja je curila sječivom izgledala je gotovo crna. Billy krene da će je ispratiti u jezercu, ali se tada zaustavi. Prinio je nož usnama i za probu oblizao plosnatu stranu. Tada načini grimasu. Imalo je odvratnog okusa, nimalo kao u njegovim snovima. Ipak, znao je da će se to promijeniti kad ga Julian preobrazi.

Kiseli Billy ispere nož i spremi ga u korice. Damon Julian je predao Richarda Kurtu i stajao sam, zagledan u mjesec. Kiseli Billy mu pristupi. Uštedio sam nam nešto novca, reče.

Julian se osmjehne.

JEDANAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, of Natchez, kolovoz 1857.

Za Abnera Marsha noć nije imala kraja. Nešto je prigrizao da primiri želudac i ublaži strahove, te se ubrzo nakon toga povukao u svoju kabinu, ali san mu nije dolazio na oči. Satima je ležao zureći u sjene, dok mu je u glavi vladao metež, a misli se kovitlale pune sumnji, gnjeva i krivnje. Pod tankom, uškrobljenom plahtom Marsh se znojio poput svinje. Kad je napokon usnuo, vrpolio se, prevrtao i često budio, snivajući nemirne, tajanstvene i nesuvisle snove o krvi, zapaljenim parobrodima, žutim zubima i Joshui Antonu Yorku, kako stoji blijed i hladan na grimiznom svjetlu dok su mu se groznica i smrt ogledale u gnjevnim očima.

i
Idući je dan bio najdulji u životu Abnera Marsha. Sve su ga misli vodile u krug i natrag na isto mjesto. Do podneva je znao što mora učiniti. Nalazio se u stupici i tu nije bilo pomoći. Morao je to sebi priznati i suočiti se s Joshuom. Ako je to značilo kraj njihova ortaštva, drukčije se nije moglo, iako je pomisao da bi mogao izgubiti Grozničavi san izazivala u Marshu mučninu i umor i ispunjavala ga očajem kao onog dana kad je ugledao krhotine koje je led napravio od njegovih parobroda. Bit će to njegov kraj, mislio je Marsh, a možda je to i zaslužio izdajući Joshuino povjerenje, Ali ovako se više nije moglo nastaviti.

Joshua mora čuti priču iz njegovih usta, zaključio je Marsh, što je značilo da mora doprijeti do njega prije Katherine.

Smjesta je to razglasio. Želim da me se obavijesti čim se vrati, rekao je, bez obzira na to kad će to biti ili što ću ja raditi, dođite po mene. Jeste li razumjeli? Tada je Abner Marsh počeo čekati, pronalazeći utjehu, koliko je mogao, u ukusnoj večeri koja se sastojala

od pečene svinjetine, graška i luka, a za kojom je slijedilo pola pite od borovnice.

Dva sata prije ponoći obišao ga je jedan član posade. Kapetane, York se vratio. Doveo je sa sobom neke ljude. Gospodin Jeffers ih smješta u kabine.

Je li Joshua otišao u svoju kabinu? upita Marsh. Čovjek kinine. Marsh pograbi svoj štap i uputi se prema stubama.

Pred Yorkovom je kabinom kratko oklijevao, zabacio svoja široka ramena i oštro zakucao drškom štapa po vratima. York ih otvori na treći udarac. Uđite, Abner, reče smiješeći se. Marsh stupi unutra, zatvori vrata za sobom i nasloni se na njih, dok je York prešao odaju i nastavio s onim što je radio. Iznio je srebrni pladanj i tri čaše. Sada je posegnuo za četvrtom. Drago mi je što ste došli. Doveo sam na brod neke ljude koje vam želim predstaviti. Uspet će se na piće čim se smjeste u svoje kabine. York izvadi bocu svog privatnog pića s vinskog stalka, izvuče nož i odreže voštani pečat.

Pustite sad to, otresito će Marsh. Joshua, moramo razgovarati.

York spusti bocu na pladanj i okrene se prema Maršu. O? O čemu? Zvučite uznemireno, Abner. Imam rezervni ključ za svaku bravu na ovom brodu. Gospodin * Jeffers mi ih čuva u sefu. Kad ste otišli u Natchez, uzeo sam ključ i pretražio vašu kabinu.

Joshua York se gotovo nije ni pomakao, ali kad je čuo Marshove riječi, usnice su mu se malčice stisle. Abner Marsh ga pogleda ravno u oči, kao što čovjek treba činiti u ovakvom trenutku, te osjeti studen u njima, i bijes izdajstva. Gotovo je poželio da se Joshua izdere na njega ili čak da isuče oružje, nego da ga gleda ovakvim očima. Jeste li pronašli išta zanimljivo? napokon upita York bezizražajnim glasom. Abner Marsh se otrgne Joshuinom sivom pogledu i uperi štap prema pisaćem stolu. Vaše poslovne knjige, reče. Pune mrtvaca.

York je šutio. Kratko je zirnuo prema stolu, namrštio se i sjeo na jednu fotelju te si izlio mjericu svog gustog, ogavnog pića. Gucnuo ga je, a potom dao znak Maršu. Sjednite, zapovjedio je. Kad je Marsh sjeo prekoputa njega, York doda još jednu, posljednju riječ: Zašto?

Zašto? ponovi Marsh pomalo srdito. Možda zato što mi je dodijalo imati ortaka koji mi ništa ne govori, koji mi ne vjeruje.

Imali smo dogovor.

Znam to, Joshua. I žao mi je, ako ti to išta znači. Zao mi je što sam to učinio, a još mi je više žao što su me pritom uhvatili. Skrušeno se nacerio. Ona Katherine me vidjela kad sam izlazio. Reći će vam to. Čujte, trebao sam doći ravno k vama, povjeriti vam što me izjeda. Činim to sada. Možda je kasno, ali evo me. Joshua, volim ovaj naš brod više nego išta na svijetu, a dan kad skinemo Eclipseu rogove bit će najbolji dan u mom životu. Ali nešto sam razmišljao i znam da bih se radije odrekao tog dana i ovog parobroda, nego nastavio ovako kao dosad. Ova je rijeka puna nitkova, varalica, popujućih propovjednika, abolicionista, republikanaca i tko zna kakvih još sve čudaka, ali vi ste, kunem se, najčudnija osoba od svih. Ne smetaju mi noćni sati, njih još mogu tolerirati. Ali knjige pune mrtvaca, to je nešto drugo. Ipak, što se koga tiče što netko voli čitati. Ta, poznavao sam kormilara na Grand Turku koji je imao knjige koje bi čak i Karla Framma natjeralo da porumeni od stida. Ali te vaše postaje, ti vaši samotni izleti, njih više ne mogu trpjeti. Usporavate moj parobrod, vrag vas odnio, uništavate našu reputaciju prije nego što smo je uopće izgradili. A Joshua, to nije sve. Vidio sam vas one noći kad ste se vratili iz New Madrida. Imali ste krv na rukama.

Poričite ako hoćete. Prokunite me ako želite. Alija znam. Imali ste krv na rukama, neka sam proklet ako niste.

Joshua York uzme dug gutljaj i namršti se dok je ponovno punio čašu. Kad je pogledao Marsha, led mu se istopio iz očiju. Izgledao je zamišljeno. Predlažete da razvrgnemo ortaštvo? upita.

Marsh se osjećao kao da gaje mazga ritnula u trbuh. Ako želite, možemo. Nemam novca da vam isplatim dug, dakako. Ali vi biste imali Grozničavi san, a ja bih zadržao svoj Eli Reynolds i možda njime nešto zarađivao, te vam slao svoticu po svoticu kako bi mi koja pristigla.

Doista biste radije tako?

Marsh ga ošine pogledom. Prokletstvo, Joshua, znate da ne bih.

Abner, reče Joshua, trebam vas. Ne mogu sam upravljati Grozničavim snom. Učim se nešto malo kormilarenju, i malo sam bolje upoznat s rijekom i njezinom prirodom, ali obojica znamo da nisam parobrodar. Otiđete li, slijedila bi vas polovica posade. Gospodin Jeffers, gospodin Blake i Dlakavi Mike svakako, a nesumnjivo i ostali. Odani su vam.

Mogu im narediti da ostanu s vama, ponudi se Marsh.

Radije bih da i vi ostanete. Ako vam odlučim oprostiti prijestup, možemo li nastaviti kao prije?

Knedla u grlu Abnera Marsha postala je tako velika daje pomislio kako će se ugušiti. Progutao ju je i izustio nešto najteže što je ikad tijekom cijelog svog života morao reći: Ne.

Shvaćam, reče Joshua.

Moram imati povjerenja u svog ortaka, reče Marsh. On mora imati povjerenja u mene. Razgovarajte sa mnom, Joshua, povjerite mi o čemu se ovdje radi, i imat ćete ortaka.

Joshua York načini grimasu, polako gucne svoje piće, promišljajući se. Nećete mi vjerovati, izusti naposljetku. Priča je čudnija od ijedne koju je dosad ispričao gospodin Framm.

Iskušajte je na meni. Ne može škoditi.

O, ali može. Abner, može Yorkov glas bijaše ozbiljan. Odložio je čašu i prišao ormaru za knjige. Kad ste tražili, reče, 'o este li pregledali moje knjige?' i Jesam, prizna Marsh.

York izvuče jedan od neoznačenih svezaka u kožnom ovitku, vrati se svom stolcu i otvori ga na stranici punoj zakučastih slova. Da ste je mogli pročitati, primijeti on, ova knjiga i njezine družice mogle su vas prosvijetliti.

Prelistao sam je. Nije imala nikakvog smisla.

Dakako, reče York. Abner, ono što ću vam sada reći bit će vam teško prihvatiti. Međutim, prihvatili vi priču ili ne, ne smijete ju ponoviti izvan zidova ove kabine. Je li to jasno?

Da.

Yorkove su se oči pitale. Ovaj put ne želim nikakav lapsus, Abner. Je li to jasno?

Rekao sam da jest, Joshua, progunda uvrijeđeno Marsh.

Vrlo dobro, reče Joshua. Metne prst na stranicu. Ovaj kod relativno je jednostavno tajno pismo, Abner, ali da ga dešifirate

morate najprije dokučiti da je jezik na kojem je pisan primitivno rusko narječje kojim se nije govorilo nekih stotinu godina. Izvorni dokumenti prepisani u ovom svesku vrlo su, vrlo stari. Pripovijedaju priču o nekim ljudima koji su živjeli i umrli u području sjeverno od Kaspijskog jezera, prije mnogo stoljeća. Zastao je. Oprostite. Ne ljudima. Ruski mi ne leži najbolje, ali mislim da je prava riječ odoroten. Molim? reče Marsh.

To je samo jedan od izraza, dakako. Na drugim jezicima postoje druga imena. Kruvnik, vedomec, wieszczy. Vukakis i vrkoldk također, iako ta dva imaju ponešto drukčije značenje od ostalih.

To što govorite su besmislice, reče Marsh, iako su neke riječi zazvučale donekle poznato i prilično nalik na mrmljanje Smitha i Browna.

Onda vam neću navesti afričke termine, reče Joshua, ni azijske, niti ikoje druge. Znači li vam išta riječ nosferatu!

Marsh ga tupo pogleda.

Joshua York uzdahne. A vampiri

Abner Marsh je tu znao. Kakvu mi to priču pokušavate uvaliti? upita otresito.

Priču o vampirima, odvrati York uz podmukao osmijeh. Svakako ste već čuli za njih. Živi mrtvaci, besmrtnici, noćna bića, stvorenja bez duše, osuđena na vječno lutanje. Spavaju u ljesovima ispunjenim njihovom rodnom grudom, klone se danjeg svjetla i raspela, a svake noći ustaju i piju krv živima.

Posjeduju sposobnost preobražaja, te mogu poprimiti izgled šišmiša ili vuka. Neke, koji često koriste vučji lik, nazivaju vukodlacima i smatraju posve drugom vrstom, ali to je pogreška. To su samo dva lica istog mračnog novčića, Abner. Vampiri se također mogu pretvoriti u maglu, a njihove žrtve i same mogu postati vampirima. Pravo je čudo, koliko se množe, da vampiri nisu potpuno istisnuli žive ljude.

Na sreću, uz golemu moć imaju i svoje slabosti. Iako je njihova snaga zastrašujuća, ne mogu ući u kuću u koju nisu pozvani, ni kao ljudi ni kao životinje ni kao magla. No, obdareni su iznimnim životinjskim magnetizmom, silom o kojoj je pisao Mesmer, i često mogu navesti žrtve da ih pozovu unutra. Ali raspelo će ih otjerati u bijeg, češnjak ih može spriječiti, a ne mogu

prijeći preko vode tekućice. Iako izgledaju višemanje poput vas i mene, nemaju dušu i stoga se ne odražavaju u zrcalima. Sveta vodica će ih opržiti, srebro im je anatema, danje ih svjetlo može uništiti ako ih zora zatekne izvan njihovih lijesova. A odsijecanjem glave s njihovih tijela i zabijanjem drvenog kolca u njihova srca svijet ih se može trajno riješiti. Joshua se zavalio i prihvatio svoje piće, gucne i

osmijehne se. 77 vampiri, Abner, reče. Lupne po knjizi duguljastim prstom. Ovo je priča o nekolicini njih. Oni su stvarni. Stari, vječni i stvarni. Odooroten iz šesnaestog stoljeća napisao je ovu knjigu o onima koji su mu prethodili. Vampir.

Abner Marsh je šutio.

Vi mi ne vjerujete, reče Joshua York.

Nije to lako, prizna Marsh. Cupkao je zamršene dlačice svoje brade. Bilo je tu još stvari koje nije izrekao. Joshuin ga govor o vampirima nije mučio ni upola toliko koliko vlastita strepnja o tome kako se u sve to uklapao sam Joshua. Neka vas ne zabrinjava vjerujem li vam ili ne, reče Marsh. Ako mogu progutati priče gospodina Framma, mogu barem saslušati vašu. Nastavite.

Joshua se nasmiješi. Mudar ste čovjek, Abner. Sposobni ste i sami dokučiti te stvari. o
i Ne osjećam se tako prokletu pametnim, reče Marsh. Recite mi.

York gucne i slegne ramenima. Oni su moji neprijatelji. Stvarni su, Abner, i ovdje su, posvuda na vašoj rijeci. Pomoću knjiga poput ovih, istraživanjem po novinama, i uz mnogo napornog rada, slijedio sam im trag kroz planine Istočne Europe, šume Njemačke i Poljske, i kroz stepe Rusije. Dovde. Do vaše doline Mississippija, do novog svijeta. Poznajem ih, donosim im kraj, i njima i svemu što su ikad bili. Osmijehnuo se. Sada razumijete moje knjige, Abner? I krv na mojim rukama?

Abner Marsh razmisli o tome trenutak prije nego što će odgovoriti. Naposljetku reče: Sjećam se da ste željeli postaviti zrcala uzduž i poprijeko velikog salona umjesto ulja na platnu i tome slično. Zbog... zašтите?

Točno tako. I srebro. Jeste li ikad vidjeli parobrod ukrašen s toliko srebra?

Nisam.

I, naravno, imamo rijeku. Staru vražju rijeku. Mississippi. Tekućicu kakvoj na svijetu nema ravne!

Grozničavi san je utočište. Mogu ih loviti, vidite, ali oni nam se ne mogu približiti.

Iznenaduje me što niste rekli Tobyju da sve začinjava češnjakom, dometne Marsh.

Palo mi je na pamet, reče Joshua. Ali ne volim češnjak.

Marsh je premišljao o ovome. Recimo da vam vjerujem, reče. Ne tvrdim daje tako, ali udovoljit ću vam, u svrhu rasprave. Svejedno postoje neke stvari koje me i dalje kopkaju. Zašto mi ovo ranije niste rekli? Da sam vam rekao u Plantažerovoj kući, nikad mi ne biste dopustili da otkupim vašu tvrtku. Potrebna mi je moć da idem kamo moram.

A kako to da izlazite samo noću?

Oni vrebaju noću. Lakše ih je pronaći kad izlaze van nego kad su sigurni u svojim utočištima i skriveni.

Poznajem navike onih koje lovim. Pridržavam se njihove satnice.

A oni vaši prijatelji? Simon i ostali?

Simon je moj suradnik već dugo vremena. Ostali su mi se pridružili u skorije vrijeme. Znaju istinu, pomažu mi u mojoj misiji. Kao što se nadam da ćete mi i vi odsad pomagati. Joshua se zahihoe. Ne brinite, Abner, svi smo smrtnici poput vas.

Marsh opipa svoju bradu. Dajte mi piće, reče. Kad se York nagnuo naprijed, dodao je žurno: Ne, ne to vaše, Joshua. Nešto drugo. Imate li viskija?

York ustane i nalije mu čašu. Marsh je iskapi u jednom gutljaju. Ne mogu tvrditi da mi se išta od toga sviđa. Mrtvac, ispijanje krvi, sve te stvari, nikad u to nisam vjerovao.

Abner, ja igram opasnu igru. Nisam ni u što namjeravao uplesti ni vas ni vašu posadu. Nikad vam ne bih toliko toga otkrio, ali inzistirali ste. Ako se želite povući iz posla, nemam ništa protiv. Radite što vam kažem, upravljajte Grozničavim snom umjesto mene, to je sve što tražim. Ja ću se pozabaviti njima.

Sumnjate li u moju sposobnost za to?

Marsh promotri opušten način na koji je Joshua sjedio, sjeti se snage iza onih sivih očiju, čvrstine stiska njegovih ruku. Ne.

Bio sam iskren u mnogo čemu što sam vam povjerio, nastavi Joshua. Moj zadatak nije moja jedina opsesija. Volim ovaj parobrod kao što ga volite i vi, Abner, dijelim mnoge vaše snove u vezi s njim.

Želim njime kormilariti, upoznati rijeku. Želim biti pri ruci onog dana kada pretekemo Eclipse.

Vjerujte mi kad kažem—

Na vratima se začu kucanje.

Marsh se prene. Joshua York se osmijehne i slegne ramenima. Moji prijatelji iz Natcheza popeli su se na piće, objasni. Trenutak! dovikne glasno. Marshu pak reče tihim, važnim glasom: Razmislite o svemu što sam rekao, Abner. Možemo opet razgovarati, ako želite. Ali čuvajte moju tajnu, i nikome ne govorite o ovom. Ne želim upletati ostale.

Dajem vam riječ, izusti Marsh. Dovraga, tko bi mi vjerovat)?

Joshua se nasmiješi. Budite ljubazni i pustite moje goste unutra dok nam ja nalijem po čašicu, reče. Marsh ustane i otvori vrata. Vani su stajali muškarac i žena razgovarajući tihim šaptom. Iza njih, Marsh ugleda mjesec kako visi između dimnjaka poput svjetlećeg ukrasa. Začuo je stihove o fostačke _ pjesmice koja je dopirala iz pristaništa Natchez UnderTheHill, prigušene daljinom. Uđite, reče. Neznanci bijahu naočit par, primijetio je Marsh kad su ušli. Muškarac je bio mlad, gotovo dječaćkog izgleda, vrlo mršav i privlačan, crne kose, blijede puti i punih, senzualnih usana. Imao je strahovito hladan izraz u očima kad je okrznuo Marsha pogledom. A žena... Abner Marsh je odmjeri, i otkrije da mu je teško odvratiti pogled. Bila je prava ljepotica. Duge kose crne poput ponoći, kože fine poput mliječnobijele svile, visokih jagodica. Struk joj bijaše tako uzak da je Marsh poželio ispružiti ruke i provjeriti bi li ga mogao posve obujmiti svojim krupnim šakama. Umjesto toga, podigao je oči k njezinu licu, i otkrio da ona gleda u njega. Imala je nevjerojatne oči. Marsh nikad prije nije vidio oči te boje; tamne, baršunasto purpurne, pune obećanja. Osjećao je kao da bi se mogao utopiti u tim očima. Podsjetile su ga na boju koju je vidio na rijeci, jednom ili dvaput, u sumrak, čudnu ljubičastu mirnoću koju bi nazreo tek nakratko, prije nego što bi mrak pao, jednom i zauvijek. Marshu se činilo da je vjekovima bespomoćno zurio u te oči, sve dok mu žena naposljetku nije uputila zagonetan osmijeh i žustro okrenula glavu.

Joshua je napunio četiri čaše; za Marsha čašicu whiskeyja, za sebe i ostale svoj osobni inventar. Drago mi je što ste tu, reče kad je poslužio piće. Nadam se da ste zadovoljni smještajem?

Posve, reče muškarac uzevši svoju čašu i sumnjičavo je promotrivši. Sjetivši se okusa tog napitka, Marsh ga nije nimalo krivio.

Imate divan parobrod, kapetane York, žena će toplim glasom. Uživat ću putujući njime.

Nadam se da ćemo zajedno putovati dugo vremena, dobrohotno odvrati Joshua. Sto se tiče Grozničavog sna, vrlo se ponosim njime, ali svoje biste komplimente trebali uputiti mom ortaku. Pokazao je rukom.

Ako mi dopustite da vas međusobno predstavim, ovaj impresivni gospodin je kapetan Abner Marsh, moj ortak u Parobrodskoj tvrtki rijeke Fevre i stvarni gospodar Grozničavog sna, ako ćemo pravo.

Žena se ponovno osmjehne Abneru, dok je muškarac ukočeno kimnuo.

Abner, nastavi York, smijem li vam predstaviti gospodina Raymonda Ortegu iz New Orleansa, i njegovu zaručnicu, gospođicu Valerie Mersault?

Zaista mi je drago što ste s nama, Marsh će nezgrapno.

Joshua podigne čašu. Zdravica, reče. Za nove početke!

Oni ponove njegove riječi, i ispiju.

DVANAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Mississippi, kolovoz 1857.

Abner Marsh je posjedovao um koji se nije mnogo razlikovao od njegova tijela. Bio je velik sa svih strana, pozamašnih proporcija i zapremine. a on je u nj utrpao svakojake stvari. Bio je i jak; kad bi Abner Marsh nešto uzeo u ruku nije to lako ispuštao, a kad bi nešto zabio u glavu, ne bi to lako zaboravljao. Bio je moćan čovjek moćnog mozga, ali njegovo tijelo i um dijelili su još jednu zajedničku crtu; bili su promišljeni. Neki bi čak rekli spori. Marsh nije trčao, nije plesao, nije skakutao ni klizio; hodao je pravocrtnim dostojano enim korakom koji bi ga uvijek doveo tamo kamo je želio ići. Tako je bilo i*s njegovim umom. Abner Marsh nije bio brz na riječima i mislima, ali bio je daleko od glupog muškarca; o stvarima je mozgao temeljito, ali vlastitim tempom.

Kad je Grozničavi san isplovio iz Natcheza, Marsh je tek počeo razmišljati o priči koju je čuo od Joshue Yorka. Sto je više razmišljao, to se više uzrujavao. Ako ste u nju mogli povjerovati, Joshuina nevjerojatna priča o lovu na vampire doista je objašnjavala popriličan broj neobičnih događaja koji su mučili Grozničavi san. Ali nije objašnjavala sve. Sporo ali nepopustljivo sjećanje Abnera Marsha nastavljalo je izbacivati pitanja i uspomene koji su plutali njegovom glavom kat) što drvo pluta na rijeci, nimalo korisni, ali dosadni.

Simon, na primjer, kako liže komarce.

Joshuin nevjerojatan noćni vid.

A najviše od svega, način na koji je pobjesnio onog dana kad je Marsh banuo u njegovu kabinu. Nije čak ni izašao van da gleda kako

se natječu s Južnjakom. To je osjetno zabrinjavalo Marsha. Joshui je bilo lako tvrditi da je bdio noću zbog tih svojih vampira, ali to još uvijek nije objašnjavalo zašto se onako ponašao tog poslijepodneva. Većina ljudi koje je Abner Marsh poznao bili su budni u normalne, dnevne sate, ali to nije značilo da ne bi izletjeli iz kreveta u tri ujutro ako bi se ukazala prilika da vide nešto zanimljivo.

Marsh je silno želio s nekim razgovarati o tome. Jonathon Jeffers je bio pravi knjiški fanatik, a Karl Framm je znao svaku ludu priču koja se ikad pripovijedala na ovoj ludoj rijeci; i jedan i drugi bi vjerojatno znali sve što se može znati o tim vampirima. Samo što on s njima nije mogao razgovarati. Obećao je Joshui, obvezao se tom čovjeku, i nije ga kanio iznevjeriti po drugi put. Ne bez razloga, u svakom slučaju, a imao je samo polovične sumnje.

No, te su sumnje postajale čvršće iz dana u dan dok je Grozničavi san klizio niz Mississippi. Sada su uglavnom plovili danju, te bi se privezali u sumrak i ponovno otisnuli idućeg jutra. Bolje su napredovali nego prije Natcheza, što je osokolilo Marsha. Druge su mu se promjene manje sviđale.

Marsh se nije zbližio s Joshuinim novim prijateljima; zaključio je po kratkom postupku da su bili podjednako ekscentrični poput Joshuinih starih prijatelja, bdijući u iste noćne sate i tome slično. Raymond Ortega se Marshu pričinio Kao nemirna, nepouzdana sorta. Nije se držao mjesta određenih za putnike, već se neprestano pojavljivao tamo gdje mu nije bilo mjesto. Bio je prilično uljudan na ohol, drzak način, ali Marsh se ježio od njega.

Valerie je bila srdačnija ali gotovo jednako uznemirujuća, sa svojim tihim glasom, izazovnim osmijehom i onim očima. Nimalo se nije ponašala poput zaručnice Raymonda Ortege. Od samog početka bila je vrlo prisna s Joshuom. Prokleta prisna, ako se pitalo Marsha. To će sigurno izazvati nevolje. Prava gospođa držala bi se damske kabine, ali Valerie je svoje noći provodila s Joshuom u velikom salonu i kadikad odlazila s njime u šetnje po palubi. Marsh je čak od jednog čovjeka čuo da su se zajedno povukli u Joshuinu kabinu. Pokušao je upozoriti Yorka o sablažnjivom govorkanju koje je započelo, ali Joshua je samo slegnuo ramenima. Neka izmišljaju sablazni, Abner, ako im je to po volji, reče. Valerie zanima naš brod, a meni pričinja zadovoljstvo da joj ga pokazujem. Između nas nema ničeg osim prijateljstva, dajem vam riječ. Djelovao je gotovo žalosno kad je to rekao. Možda bih želio da je drugačije, ali to je istina.

Radije budite prokleta oprezni u svojim željama, otvoreno će Marsh. Onaj Ortega bi mogao imati svoje mišljenje o tom pitanju. Potječe iz New Orleansa, i vjerojatno je jedan od onih kreolaca. Ti bi se tukli u dvobojima zbog svake viražne sitnice, Joshua.

Joshua York se nasmiješi. Ne bojim se Raymonda, ali hvala vam na upozorenju, Abner. A sad, molim vas, pustite Valerie i mene da se bavimo svojim poslovima.

Marsh je upravo to i učinio, ali ne laka srca. Bio je uvjeren da će Ortega prije ili kasnije stvarati nevolje, pogotovo kad je Valerie Mersault postala Joshuino stalno društvo u noćima koje su slijedile. Zbog proklete je žene postao slijep za opasnosti koje su ga okruživale, ali Marsh nije mogao poduzeti ništa u vezi s tim.

A to je bio samo početak. Na svakom pristaništu ukrcalo se još stranaca, a Joshua im je stalno davao kabine. U Bayou Sari on i Valerie otišli su s Grozničavog sna jedne noći i vratili se s blijedim, tromim muškarcem po imenu Jean Ardant. Nekoliko minuta dalje nizvodno zaustavili su se u skladištu drva, a Ardant je otišao i doveo o kicoša žučkaste puti zvanog Vincent. U Baton Rougeu pridružila su * im se nova četvorica stranaca; u Donaldsonvilleu još trojica.

A tada su počele one večere. Kako je njegovo neobično društvo počelo rasti, Joshua York je naredio da se postavi stol u salonu na gornjoj palubi te je ondje objedovao u ponoć sa svojim suputnicima, starim i novim. Večerao bi sa svima ostalima u glavnoj kabini, ali ovi objedi bili su privatni. Taj je običaj započeo u Bayou Sari. Abner Marsh je jednom priznao Joshui kako mu zamisao o redovitom obroku u ponoć golica maštu, ali to mu nije pomoglo da bude pozvan. Joshua se samo osmjehnuo, a objedi su se nastavili, te je broj uzvanika rastao iz noći u noć. Naposljetku je Marsha savladala znatiželja te je uspio prošetati pokraj salona nekoliko puta kako bi zirnuo kroz prozor. Nije se imalo bogzna što vidjeti. Samo nekoliko ljudi koji su jeli i razgovarali. Uljanice su gorjele zatamnjenim, prigušenim svjetlom, a zastori bili napola navučeni. Joshua je sjedio na čelu stola, Simon njemu zdesna, a Valerie slijeva. Svi su pijuckali iz čaša punih Joshuina ogavnog eliksira, a nekoliko boca napitka već je bilo odčepljeno. Prvi put kad je Marsh prošvrljao mimo, Joshua je nešto živahno govorio, a ostali su slušali. Valerie je u njega zurila gotovo s obožavanjem. Idući put kad je Marsh provirio unutra, Joshua je slušao Jeana Ardanta, a ruka mu je nehajno počivala na stolnjaku. Dok je Marsh promatrao, Valerie je položila svoju preko nje. Joshua ju je okrnio pogledom i nježno se nasmiješio. Valerie je uzvratila osmijeh. Abner Marsh je brzo

potražio Raymonda Ortegu, promrmljao: Prokleta glupa ženska ispod daha, i žurno se udaljio sijejavajući očima.

Marsh je nastojao dokučiti smisao svega toga, svih tih čudnih neznanaca i neobičnih događanja, i svega što mu je Joshua York ispričao o vampirima. Nije bilo jednostavno, i što je dulje o tome razmišljao, to je bivao sve zbunjeniji. Knjižnica na Grozničavom snu nije sadržavala knjige o vampirima ili ičemu takvom, a on se nije namjeravao ponovno ušuljati u Joshuinu kabinu. U Baton Rougeu otišao je u grad i platio nekoliko rundi u boljim birtijama, nadajući se da će otkriti nešto na taj način. Kad god je mogao, uveo je temu vampira u razgovor, obično tako što bi se obratio ostalima govoreći: Hej, jeste li ikad čuli priče o vampirima na rijeci? Smatrao je da je to bilo sigurnije nego načinjati temu na parobrodu, gdje bi svaka riječ mogla potaknuti loše glasine.

Nekoliko ljudi mu se nasmijalo ili ga čudno pogledalo. Jedan slobodni crnac, krštan momak crn poputčađe i razbijenog nosa, kojeg je Marsh oslovio u posebno zadimljenoj taverni, pobjegao je čim je Marsh postavio svoje pitanje. Marsh gaje pokušao sustići, ali je uskoro ostao bez daha. Ostali su, činilo se, znali poprilično toga o vampirima, iako nijedna priča nije imala nikakve vražje veze s Missisippijem. Sve što je čuo iz Joshuinih usta o raspelima, češnjaku i ljesovima punim zemlje, čuo je ponovno, i još mnogo toga drugog.

Marsh je počeo pomno motriti Yorka i njegove suputnike za večerom, te kasnije u velikom salonu. Vampiri ne jedu i ne piju, bilo mu je rečeno, ali Joshua i ostali pili su obilate količine vina, viskija i brendija kad nisu pijuckali Yorkovu osobnu zalihu, a usto bi se i drage volje počastili dobrom piletinom ili svinjskim odreskom.

Joshua je stalno nosio svoj srebrni prsten sa safirom krupnim poput golubljev oka, a nitko od njih nije djelovao kao da ga smeta ono pusto srebro u kabini. Služili su se samim srebrnim jedaćim priborom dok su jeli, i činili to bolje od većine posade Grozničavog sna.

A kad bi se noću upalili lusteri, sva su zrcala u glavnoj kabini blistala od sjaja, a mnoštvo lijepo odjevenih odraza oživjelo bi sa obiju strana, te bi plesali, pili i kartali poput stvarnih ljudi u stvarnom salonu. Abner Marsh bi se svake noći zatekao kako gleda u ta zrcala. Joshua je uvijek bio gdje je i trebao biti, smijući se, klizeći od zrcala do zrcala ruku pod ruku s Valerie, razgovarajući o politici s putnikom, slušajući Frammove riječne priče, vodeći privatne razgovore sa Simonom ili Jeanom Ardantom; svake noći na tisuće je Joshua Yorka hodalo tapeciranom palubom Grozničavog sna, svaki živ i veličanstven poput svih ostalih. I njegovi su prijatelji imali odraze.

To je trebalo biti dovoljno, ali Marshov je spor, sumnjičav um i dalje bio uznemiren. Tek je u Donaldsonvilleu skovao plan kojim bi stao na kraj svojim mukama. Otišao je u grad s čuturicom i napunio je svetom vodicom iz bapističke crkve pokraj rijeke. Tada je odveo na stranu momka koji je posluživao na njihovom kraju stola i dao mu pedeset centi. Večeras ćeš čašu kapetana Yorka napuniti ovim, jesi li čuo? reče mu Marsh. Želim se našaliti s njime.

Tijekom večere konobar je neprestano pogledavao Yorka čekajući da šala postane smiješna. Razočarao se. Joshua je popio svetu vodicu bez ikakva problema. E pa, kvragu, promrmljao je Marsh poslije sebi u bradu. Time je stvar riješena.

Ali nije bila, i te noći Abner Marsh se, uz isprike, udaljio iz velikog * salona kako bi malo razmislio. Sjedio je na gornjoj palubi nekoliko sati, sam, na stolcu naslonjenom na zid i nogama podignutim na ogradu kad je začuo šum suknji na stubištu.

Valerie se približi lakim korakom i zaustavi pokraj njega, smiješeći mu se s visine. Dobra večer, kapetane Marsh, reče ona.

Stolac Abnera Marsha spusti se uz tresak na palubu dok je skidao čizme s ograde i mrštio se. Putnici se ne bi smjeli penjati na gornju palubu, reče nastojeći prikriti vlastitu zlovolju.

Dolje je tako vruće. Mislila sam da će ovdje biti svježije.

Pa, to je istina, nesigurno odvratila Marsh. Nije znao što bi više rekao. Istinu govoreći, žene su u njemu uvijek budile nelagodu. Nisu imale što tražiti u parobrodarskom svijetu, a Marsh nikad nije znao kako bi se ophodio prema njima. Ljepotice su ga još više smučivale, a Valerie je po tome bila ravna bilo kojoj otmjenoj nevvorleanskoj matroni.

Stajala je lagano obavivši vitku ruku oko izrezbarenog stupa, gledajući preko rijeke prema Donaldsonvilleu. U New Orleans stižemo sutra, zar ne? upitala je.

Marsh ustane, držeći kako vjerojatno nije bilo pristojno sjediti dok Valerie stoji. Da, gospodo, reče. Samo smo nekoliko sati uzvodno, a kanimo uploviti punom parom, pa nam neće trebati dugo.

Shvaćam. Naglo se okrenula, a njezino blijedo, skladno lice bilo je vrlo ozbiljno kad je uprla u njega svoje krupne purpurne oči. Joshua veli da ste vi pravi gospodar Grozničavog sna. Na neki čudan način gaji iznimno poštovanje prema vama. Poslušat će vas.

Ortaci smo, reče Marsh.

Ako je vaš ortak u opasnosti, biste li mu pritekli u pomoć?

Abner Marsh se namršti, pomislivši na priče o vampirima koje mu je ispričao Joshua, svjestan kako je Valerie bila blijeda i prelijepa na svjetlu zvijezda i kako su duboke bile njezine oči. Joshua zna da mi se može obratiti ako je u nevolji, reče Marsh. Čovjek koji ne bi pomogao svom ortaku nije nikakav čovjek. Riječi, prezirno će Valerie, zabacivši svoju gustu crnu kosu. Vjetar ju je zahvatio te je lepršala oko njezina lica dok je govorila. Joshua York je velik čovjek, snažan čovjek. Kralj. Zaslužuje boljeg ortaka od vas, kapetane Marsh.

Abner Marsh osjeti kako mu krv navire u lice. O čemu, dovraga, govorite? zatražio je.

Ona se podmuklo osmijehne. Provalili ste u njegovu kabinu, reče.

Marsha odjednom spopadne bijes. On vam je to rekao? upita. Proklet bio, tu smo stvar izgledili. Osim toga, to se vas nimalo ne tiče.

Tiče me se, reče ona. Joshua je u velikoj opasnosti. Smion je, vratoloman. Potrebna mu je pomoć. Ja mu želim pomoći, ali vi, kapetane Marsh, vi mu nudite samo riječi.

Nemam nikakvog vražjeg pojma o čemu govorite, ženo, reče Marsh. Kakvu to pomoć Joshua treba?

Ponudio sam mu pomoć u vezi s tim prokletim vam u vezi s nekim nevoljama koje ga muče, ali on nije htio ni čuti za to.

Valerieno se lice iznenada smekša. Biste li mu zbilja pomogli? upita ona.

Ortak mi je, dovraga.

Onda okrenite vaš parobrod, kapetane Marsh. Odvedite nas odavde, povežite nas u Natchez, u St. Louis, nije me briga. Samo ne u New Orleans. Ne smijemo sutra u New Orleans.

Abner Marsh frkne. Zašto, zaboga, ne? htio je znati. Kad je Valerie umjesto odgovora odvrtila pogled, nastavio je. Ovo je parobrod, ne neka vražja raga na kojoj mogu odjahati kamo god mi šune. Imamo raspored kojeg se moramo držati, putnike koje prevozimo, tovar koji moramo dopremiti. Moramo u New Orleans. Namrštio se. Sto Joshua ima s tim?

Spavat će u kabini do zore, reče Valerie. Kad se probudi, bit ćemo uzvodno i na sigurnom.

Joshua mije ortak, reče Marsh. Čovjek mora imati povjerenja u svog ortaka. Možda sam ga jednom uhodio, ali to više neću ponoviti, ni za vas ni za bilo koga drugog. I neću okrenuti Grozničavi san a da ga ne obavijestim. No, ako bi Joshua došao k meni i kazao da ne želi u New Orleans, grom i pakao, možda bismo se mogli dogovoriti. Ali nikako drugačije. Želite da pitam Joshuu o tome?

'We.' brzo će Valerie sva uznemirena.

Mislim da ću mu ipak reći, primijeti Marsh. Trebaoo i znati da mu spletkarite iza leda.

Valerie ispruži ruku i primi ga za mišicu. Molim vas, nemojte, preklinjala je. Imala je jak stisak.

Pogledajte me, kapetane Marsh.

Abner Marsh se upravo spremao poći, ali nešto u njezinu glasu primoralo ga je da ju poslušaju. Pogledao je u one purpurne oči i nastavio gledati.

Nije me tako teško gledati, ona će smiješeći se. Već sam opazila vaš pogled, kapetane. Ne možete svrnuti oči s mene, zar ne?

Marshovo se grlo strahovito osušilo. Ja...

Valerie ponovno zabaci kosu divljim, neobuzdanim pokretom. Parobrodi sigurno nisu jedino o čemu sanjate, kapetane Marsh. Ovaj brod je hladna gospa, loša ljubavnica. Toplo tijelo bolje je od drva i željeza. Marsh nikad prije nije čuo da žena ovako govori. Stajao je kao gromom pogođen. Pridite bliže, reče Valerie i privuče ga k sebi, sve dok nije stajao samo nekoliko palčeva od njezina uzdignuta lica.

Pogledajte me, reče ona. Mogao je osjetiti njezinu drhtavu

toplinu tako blizu, a njezine oči bijahu golema purpurna jezera, svježja, svilenkasta i primamljiva. Vi me želite, kapetane, šapne ona.

Ne, reče Marsh.

O, ali vi me želite. Vidim vam žudnju u očima.

Ne, pobuni se Marsh. Vi ste... Joshua...

Valerie se nasmije; lakim, prozračnim smijehom, čulnim, zvonkim. Neka vas Joshua ne zabrinjava.

Uzmite što želite. Bojite se, zato se toliko opirete. Ne bojte se.

Abner Marsh se silovito strese i u zabitom kutku svog uma zaprepašteno shvati da se trese od pohote. Nikad u životu nije toliko želio neku ženu. Ali nekako se ipak odupirao, hrvao s time, iako su ga Valerijene oči privlačile bliže, a svijet se ispunio njezinim mirisom.

Odvedite me smjesta u vašu kabinu, šapnula je. Noćas sam vaša.

Zar jesi? slabašnim glasom protisne Marsh. Osjetio je kako mu znoj kaplje s čela magleći mu vid. Ne, promuca. Ne, ovo nije...

Moglo bi biti, reče ona. Morate samo obećati.

Obećati? muklo ponovi Marsh.

Ljubičaste su oči dozivale, plamtjele. Odvedite nas daleko, daleko od New Orleansa. Obećajte mi to i bit ću vaša. Toliko žudite za tim. Osjećam to.

Abner Marsh podigne ruke i uhvati je za ramena. Tresao se. Usne su mu bile suhe. Želio ju je zdrobiti u medvjedem zagrljaju, baciti je na svoju postelju. Ali umjesto toga, nekako je prizvao svu snagu koju je imao u sebi i grubo je odgurnuo. Kriknula je, posrnula, pala na koljeno. A Marsh, oslobođen onih očiju, pobjesni. Gubi se odavde! zagrmi. Gubi se s moje palube, kakva si ti to žena, goni se u pakao, nisi ništa drugo nego... gubi se odavde!

Valerijeno se lice uzdigne prema njegovu, a usnice povuku sa zuba. Mogu vas natjerati... počela je gnjevno.

Ne, reče Joshua York čvrsto, tiho, iza njezinih leđa.

Joshua iskrsne iz sjene tako nenadano kao daje sama tama poprimila ljudski oblik. Valerie se zabljuje u njega, ogłosi se tihim zvukom iz dubine grla i pobjegne niza stube.

Marsh se osjećao tako izmoždano daje jedva stajao. Prokletstvo promrmlja. Izvukao je rupčić iz džepa i obrisao znoj sa čela. Kad je završio, Joshua ga je strpljivo promatrao. Ne znam što ste vidjeli, Joshua, ali nije ono što mislite.

Znam točno što je bilo, Abner, odgovori Joshua. Nije zvučao posebno ljutito. Bio sam ovdje gotovo cijelo vrijeme. Kad sam primijetio da je Valerie napustila salon, otišao sam je potražiti i začuo vaše glasove dok sam se penjao stubama.

Nisam vas uopće čuo, reče Marsh.

Joshua se osmjehne. Mogu biti vrlo tih kad mi to odgovara, Abner.

Ona žena, reče Marsh. Ona je... ponudila je da... dovraga, ona je samo prokleta... Riječi nisu dolazile. Ona nije dama, završio je slabašno. Udaljite je s broda, Joshua, i nju i Ortegu.

Ne.

Zašto, dovraga, ne? zagrmi Marsh. Čuli ste je!

To nema nikakve veze, mirno će Joshua. Jer, ono što sam čuo potiče me da ju još više volim. Bilo je to zbog mene, Abner. Stalo joj je do mene više nego što sam se nadao, više nego što sam se usudio očekivati.

Abner Marsh bijesno opsuje. To što govorite nema nikakvog vražjeg smisla.

Joshua se meko osmjehne. Možda. To se vas ne tiče, Abner. Prepustite Valerie meni. Više neće praviti nevolje. Samo se bojala.

Bojala se New Orleansa, reče Marsh. Vampira. Ona zna.

Da.

Jeste li sigurni da se možete nositi s onim što nas čeka tamo kamo plovimo? upita Marsh. Ako želite preskočiti New Orleans, samo recite, prokletstvo! Valerie misli...

Što vi mislite, Abner? upita York.

Marsh gaje promatrao dugo, dugo vremena. Tada reče: Mislim da idemo u New Orleans, i obojica se nasmiješe.

I tako se dogodilo da je Grozničavi san uplovio u New Orleans sljedećeg jutra, s kicoškim Danom Albrightom za kormilom i kapetanom Marshom koji je ponosno stajao na mostu u svom kapetanskom kaputu i novoj kapi. Sunce je žarko sjalo na modrom, modrom nebu, a svaki mali panj i lažni sprud bio je označen zlačanim valićima na vodi, tako da je bilo lako kormilariti, te je parobrod postigao izvrsno vrijeme. Nasip New Orleansa bio je krkat parobrodima i svim vrstama plovila; rijeka je oživjela od glazbe njihovih sirena i zvona. Marsh se naslonio na svoj štap i promatrao kako se grad povećava pred njim, slušajući kako Grozničavi san doziva ostale brodove svojim zvonom i bučnom, divljom sirenom. Posjetio je New Orleans mnogo puta tijekom svog života na rijeci, ali nikad ovako, stojeći na mostu vlastitog parobroda, najvećeg, najraskošnijeg i najbržeg broda na vidiku. Osjećao se poput gospodara svijeta.

Međutim, kad su se privezali za nasip, imali su pune ruke posla; trebalo je istovariti teret, ući u trag pošiljkama za povratni put u St. Louis, odnijeti oglase u mjesne novine. Marsh je odlučio da bi tvrtka trebala i ovdje dolje otvoriti stalni ured, te se zaposlio tražeći odgovarajuće lokacije i poduzimajući korake za otvaranje bankovnog računa i unajmljivanje zastupnika. Te noći večerao je u hotelu St. Charles s Jonathonom Jeffersom i Karlom Frammom, ali misli su mu neprekidno bježale s jela i vraćale se opasnostima kojih se naizgled bojala Valerie, te se zapitao što Joshua York smjera. Kad se Marsh vratio na parobrod, Joshua je razgovarao sa svojim suputnicima na glavnoj palubi, i sve se činilo u redu, iako je Valerie sjedeći pokraj njega djelovala pomalo mrzovoljno i posramljeno. Marsh je otišao na spavanje i izbacio cijelu stvar iz uma, a u danima koji su slijedili gotovo da nije ni pomislio na to. Grozničavi san okupirao gaje danju, a noću je večerao u gradu, hvalio se svojim brodom pijući u tavernama uz nasip i šetao Vieux Carreom diveći se ljupkim kreolskim gospama i bezbrojnim dvorištima, fontanama i balkonima. New Orleans je bio jednako lijep kao što ga se sjećao, isprva je mislio Marsh.

Ali zatim, postupno, u njemu je stao rasti nemir, nejasan osjećaj da nešto ne valja, koji ga je tjerao da poznate stvari gleda novim čima. Vrijeme je bilo gadno; danju je vladala neizdrživa vrućina, .1 zrak bio težak i vlažan kad biste se jednom udaljili od svježih riječnih povjetaraca. Danju i noću uzdizale su se smrdljive pare :/ otvorenih kanalizacija, jak truo zadah koji je dopirao iz lokvi poput kakva ogavna parfema. Nije ni čudo što je New Orleans tako često znala zahvatiti žuta groznica, pomislio je Marsh. Grad bijaše pun slobodnih crnaca, ljupkih mladih mulatkinja s četvrtinom ili osminom crnačke krvi i grifa koje su se odijevale jednako lijepo poput bjelkinja. Ali bio je pun i robova. Mogli ste ih vidjeti posvuda kako obavljaju poslove za svoje gospodare, sjede ili izgubljeno švrljaju po ropskim oborima u ulicama Moreuu i Common kako hodaju u dugim okovanim kolonama na ulasku ili izlasku iz velikih burzi, kako čiste jarke. Čak i dolje u luci niste mogli izbjeći tragove robovlasništva; veliki parobrodi s bočnim kotačima koji su plovili neworleanskom rutom stalno su prevozili crnce goredolje po rijeci, a Abner Marsh ih je viđao kako uplovljavaju i isplovljavaju kad god bi se spustio do Grozničavog sna. Robovi su se najčešće vozili u lancima, sjedeći nesretno među teretom i znojeći se na vrućini peći.

Nimalo mi se to ne sviđa, potužio se Marsh Jonathonu Jeffersu. Nije čisto. I kažem vam, ne želim to vidjeti na Grozničavom snu. Nitko neće zagaditi moj brod takvim stvarima, jeste li čuli? Jeffers ga odmjeri ciničnim pogledom. Ali, kapetane, ne budemo li se bavili trgovinom robovima, izgubit ćemo hrpe novca. Zvučite poput abolicionista.

Nisam nikakav prokleti abolicionist, uzrujano će Marsh, ali ozbiljno vam govorim. Ako kakav gospodin želi sa sobom povesti jednog ili dva roba, kao sluge i tome slično, to je u redu. Mogu se voziti u kabini ili na palubi, meni je svejedno. Ali njo emo ih o preuzimati kao teret pošto ih neki vražji trgovac okuje lancima.

Do sedme je večeri u New Orleansu Abneru Marshu grad neobično dozlogrdio, te je jedva čekao otići. Te noći Joshua York je sišao na večeru s nekim riječnim kartama u ruci. Marsh je rijetko viđao svog ortaka od njihova dolaska. Kako vam se sviđa New Orleans? upitao je Marsh Yorka kad je ovaj sjeo. Grad je divan, odvratila York neobično zabrinutim glasom koji je prisilio Marsha da podigne pogled sa žemičke koju je premazivao maslacom. Imam samo lijepe riječi za Vieux Carré. Posve je drugačiji od svih drugih riječnih gradova koje smo vidjeli, gotovo europski, a neke su kuće u američkom dijelu također veličanstvene. Unatoč tome, ne sviđa mi se ovdje.

Marsh se namršti. Zašto?

Imam loš osjećaj, Abner. Ovaj grad vrućina, žarke boje. mirisi, robovi vrlo je živ, taj New Orleans, ali iznutra mislim da je sagnjio od bolesti. Sve je ovdje tako raskošno i lijepo, kuhinja, maniri, arhitektura, ali ispod toga... Stresao je glavom. Vidite sva ta ljupka dvorišta, i svako se diči prekrasnim zdencem. A onda ugledate zakupce kako prodaju riječnu vodu iz bačvi, i shvatite da voda iz zdenca nije dobra za piće. Kušate teške umake i začine u hrani, a onda doznate da su začini tu kako bi prikriili činjenicu da je meso pokvareno. Lutate kroz St. Louis i preliječete pogledom po onom pustom mramoru i onoj ljupkoj kupoli kroz koju se svjetlo slijeva dolje na rotondu, a onda doznate daje to slavna tržnica robova gdje se ljudi prodaju poput stoke. Čak su i ovdašnja groblja lijepa. Nema jednostavnih nadgrobnih kamenova ili drvenih križeva, već velebnim mramorni mauzoleji, svaki ponositiji od prethodnog, s kipom na vrhu i profinjenim pjesničkim izrazima uklesanima u kamen. Ali unutar svakoga nalazi se istrunulo truplo, puno Učinaka i crva. Moraju ih zatočiti u kamenu jer tlo nije dobro čak ni za pokapanje, a grobovi se napune vodom. Kuga visi nad ovim lijepim gradom poput mrtvačkog pokrova.

Ne, Abner, nastavi Joshua s čudnim, dalekim izrazom u svojim sivim očima, volim ljepotu, ali stvari koje su naočigled lijepe skrivaju kadikad u sebi opačinu i zlo. Što prije napustimo ovaj grad, bit će mi lakše pri duši.

Grom i pakao, reče Abner Marsh. Proklet bio ako znam zašto, ali i ja se tako osjećam. Ne brinite, možetno otići vrlo brzo.

Joshua York napravi grimasu. Dobro, reče. Ali najprije, moj posljednji zadatak. Odgurnuo je svoj tanjur i rastvorio kartu koju je sa sobom donio za stol. Sutra u suton želim odvesti Grozničavi san nizvodno. Nizvodno? zapanjeno će Marsh. Dovraga, nizvodno nema ničega za nas. Nekoliko plantaža, dosta Cajuna, močvara i rukavaca, a zatim Zaljev.

Gledajte, reče York. Njegov prst ocrta putanju niz Mississippi. Slijedit ćemo rijeku dovde, skrenuti u ovaj rukavac i nastaviti još desetak kilometara do ovog mjesta. Neće nam trebati dugo, a moći ćemo se vratiti sljedeće noći da pokupimo putnike za St. Louis. Želim nakratko pristati ovdje. Ubo je prstom. Pred Abnera Marsha bijaše postavljen njegov odrezak, ali on ga i ne pogleda, već se nagne naprijed da vidi u što Joshua pokazuje.

Pristanište Cypress, pročita s karte. Pa, ne znam. Obazreo se po glavnoj kabini, tek jednom četvrtinom popunjenoj. Karl Framm. Whitey Blake i Jack Ely jeli su na drugom kraju stola. Gospodine Framm, dovikne Marsh, dođite amo na trenutak. Kad je Framm stigao, Marsh pokaže rutu koju je York iscrtao. Možete li nas odvesti nizvodno, do ovog ovdje rukavca? Ili nam je gaz predubok?

Framm slegne ramenima. Neki od tih rukavaca prilično su široki i duboki, kroz druge biste teško prošli i čamcem, a kamoli parobrodom. Ali mislim da mogu. Tu se dolje nalaze pristaništa i plantaže, a drugi parobrodi mogu do njih. No, većina ih nije tako velika poput ovog gospodina. Bit će to spora vožnja, znam to. Morat ćemo mjeriti dubinu cijelim putem, i dobro paziti na panjeve i pješčane sprudove, a morat ćemo najvjerojatnije otpiliti gomilu grana ako ne želimo da nam poruše dimnjake. Sagnuo se da pogleda kartu. Kamo idemo? Prošao sam tuda jednom ili dvaput.

Mjesto se zove pristanište Cypress, reče Marsh.

Framm zamišljeno napući usne. Ne bi trebalo biti loše. To je plantaža starog Garouxa. Nekoć su ondje parobrodi redovito pristajali i prevozili batate i šećernu trsku u N'Orleans. Ali Garoux je umro, i on i cijela njegova obitelj, pa se za pristanište Cypress Mad nije „mnogo čulo. Ipak, kad se sada sjetim, ima nekih čudnih priča o tom kraju. Zašto idemo tamo?

Osobna stvar, reče Joshua York. Samo se pobrinite da stignemo onamo, gospodine Framm. Krećemo sutra u suton.

Vi ste kapetan, odvrati Framm. Vratio se natrag svom jelu.

Gdje je, dovraga, moje mlijeko? potuži se Abner Marsh. Ogleđao se oko sebe. Konobar, vitki mladi crnac, motao se oko vrata kuhinje. Požuri s mojom večerom, zaurla Marsh na njega, a mladić se vidno prene. Marsh se ponovno obrati Yorku. Taj izlet, reče. Ima li veze s onim o čemu ste mi govorili?

Da, kratko će York.

Hoće li biti opasno? upita Marsh.

Joshua York slegne ramenima.

Nimalo mi se ne sviđaju, reče Marsh, te vampirske stvari. Snizio je glas do šapta kad je izgovorio vampirske.

Brzo će biti gotovo, Abner. Posjetit ću tu plantažu, srediti neke poslove, dovesti nekoliko prijatelja sa sobom i to će biti kraj.

Dajte da pođem s vama, reče Marsh. Na taj vaš zadatak. Ne tvrdim da vam ne vjerujem, ali bilo bi mi lakše kad bih vidio jednog od tih znate kojih na vlastite oči.

Joshua ga promotri. Marsh nakratko zirne u njegove oči, ali nešto u njima kao da je posegnulo za njim i dotaklo ga, te je odjednom nehotice morao odvratiti pogled. Joshua smota riječnu kartu. Smatram da to ne bi bilo pametno, reče, ali razmislit ću. Ispričajte me. Imam nekog posla. Ustao je i ostavio stol.

Marsh gledaše za njim, nesiguran u ono što se upravo odvijalo između njih. Naposljedku promrmlja: Neka ide dovraga, i ponovno se posveti svom odresku.

Nekoliko sati poslije Abner Marsh je imao posjetitelje.

Nalazio se u svojoj kabini pokušavajući zaspati. Tiho kucanje na vratima probudilo ga je kao udar groma, a Marsh je mogao osjetiti lupanje vlastitog srca. Iz nekog je razloga bio uplašen. U kabini je vladao mrkli mrak. Tko je? dovikne. Proklet bio!

Samo Toby, kapetane, stigne šaptom odgovor.

Marshov se strah iznenada otopi i učini budalastim. Toby Lanyard bio je najnježnija stara duša koja jg ikad kročila na parobrod, i svakako jedna od najkrotkijih. Marsh vikne: Dolazim, te upali svjetiljku uz uzglavlje prije nego što je otišao otvoriti vrata.

Dva čovjeka stajala su vani. Tobyju je bilo oko šezdeset, bio je ćelav izuzev čuperka željeznosive kose koji mu je okruživao crnu lubanju, te imao ispijeno, izborano i crno lice poput para starih, udobnih čizama. S njime je bio mlađi crnac, nizak, zdepast, smeđ čovjek u skupom odijelu. Prošao je trenutak prije nego što je Marsh na slabom svjetlu u njemu prepoznao Jebediaha Freemana, brijača kojeg je unajmio u Louisvilleu. Kapetane, reče Toby, mi bi s vami razgovarali u čet'ri oka, ako može.

Marsh im mahne da uđu. O čemu se radi, Toby? upita zatvorivši vrata.

Moglo bi se rec' da smo mi glasnogovornici, reče kuhar. Znete me dugo vremena, kapetane, znate da vam nikad ne bi lako.

Naravno, reče Marsh.

Ne bi ni pobjego. Dali ste mi slobodu i sve, samo zato što sam vam kuvao. Al' neki od drugih crnaca, ložači i tome slično, ne žele slušat Jeba i mene kad im govorimo kakav ste vi dobar čovjek. Boje se, mogli bi lako uteč. Mali koji je večeras služio večeru čuo je da vi i kapetan York spominjete plovidbu do tog Cypressa, pa sad svi crnci samo o tome pričaju.

Što? reče Marsh. Nikad niste bili tamo dolje, nitko od vas. Što vam znači pristanište Cypress?

Ništa, reče Jeb. Al' neki od tih drugih crnaca čuli su za nj.

O tom mjestu kruže priče, kapetane. Gadne priče. Svi su crnci utekli otale, zbog onog što se tamo događa. Strašne stvari, kapetane, baš strašne.

Došli smo vas zamolit da ne idemo tamo, kapetane, reče Toby. Znete da vas nikad prije ništa nijesam molio.

Nijedan mi kuhar ni brijač neće govoriti kamo da vodim svoj parobrod, strogo će Marsh. Ali tada pogleda Tobyja u lice, i smekša se. Ništa se neće dogoditi, obeća ali ako vas dvojica želite čekati tu u New Orleansu, samo izvolite. Neće nam trebati kuhanje i brijanje na tako kratkom putu.

Toby je djelovao zahvalno, no ipak reče: Al' ložači...

Njih trebam.

Oni vam neće ostat, kapetane, kad vam kažem.

Mislim da će Dlakavi Mike imati što reći u vezi s tim.

Jeb odmahne glavom. Crnci se boje Dlakavog Mikea, to svakako, al' još više se boje tog mjesta kamo nas kanite odvest. Pobjeći će. u to nema sumnje.

Marsh opsuje. Proklete budale, reče. Pa, ne možemo uzvodno bez ložača. Ali ovaj izlet je Joshuina želja, ne moja. Dajte mi nekoliko trenutaka da se odjenem, momci, pa ćemo dovući kapetana Yorka i razgovarat o ovome s njim.

Dva crnca izmijene poglede, ali ne rekoše ništa.

Joshua York nije bio sam. Kad je Marsh prišao vratima kapetanove kabine, začuo je iznutra glas svog ortaka, zvonak i ritmičan. Marsh je oklijevao, a onda zastenjao kad je shvatio da Joshua čita poeziju. I to naglas. Pokucao je na vrata svojim štapom, a York prekine čitanje i dovikne mu da ude.

Joshua je mirno sjedio s knjigom u krilu, označavajući mjesto gdje je stao dugim bljedinim prstom, s čašom vina na stolu pokraj sebe. Valerie je sjedila u drugoj fotelji. Podigla je pogled prema Marshu i brzo ga odvrtila; izbjegavala ga je od one noći na gornjoj palubi, a Marsh je otkrio da ju je bilo lako ignorirati. Reci mu, Toby, zapovjedio je.

Činilo se da je Toby teže pronalazio riječi nego u razgovoru s Marshom, ali je napokon sve istresao iz sebe. Kad je završio, stajao je oborena pogleda, gnječeći svoj trošni šešir u rukama.

Joshua je imao smrknut izraz na licu. Čega se ljudi boje? upita uljudnim, hladnim tonom.

Da ih ne pojedu, gospodine.

Dajte im moju riječ da ću ih zaštititi.

Toby odmahne glavom. Kapetane York, bez uvrede, al' oni se crnci i vas boje, pogotovo sada kad želite da idemo tamo dolje.

Misle da ste vi jedan od njih, umetne Jeb. Da ćete nas vi i vaši prijatelji namamit dolje k ostalima, tako nekako. One priče vele da ti ljudi ne izlaze danju van, a vi ste isti taki, kapetane, isti taki. Naravski, ja i Toby znademo da nije tako, al' ostali ne znaju.

Reci im da ćemo im udvostručiti plaće za doba provedeno u rukavcu, reče Marsh.

Toby ne podigne pogled, već odmahne glavom. Nije njih briga za novac. Pobjeći će.

Abner Marsh prokune. Joshua, ako ih ni novac ni Dlakavi Mike ne mogu natjerati na to, onda ništa neće.

Morat ćemo ih sve otpustiti i unajmiti nove ložače, radnike i ostalo, ali za to treba vremena.

Valerie se nagne naprijed i metne ruku na nadlakticu Joshue Yorka. Molim te, Joshua, izusti tiho. Poslušaj ih. To je znak. Nije nam suđeno da idemo tamo. Odvedi nas natrag u St. Louis. Obećao si mi pokazati St. Louis.

I hoću, reče Joshua, ali ne prije nego što moj posao bude zaključen. Namrštio se na Tobyja i Jeba. Mogu do pristaništa Cypress i kopnom, reče. To bi nedvojbeno bio najbrži i najjednostavniji način da ostvarim svoje ciljeve. Ali to me ne zadovoljava, gospodo. Ili je ovaj parobrod moj ili nije. Ili sam ja tu kapetan ili nisam. Ne mogu dopustiti da mi vlastita posada ne vjeruje. Ne mogu dopustiti da me se moji ljudi boje. Spustio je knjigu pjesama na stol uz čujan tresak, vidno frustriran. Jesam li ti ikad išta učinio nažao, Toby? htio je znati Joshua. Jesam li se loše ponio prema ijednom od tvojih ljudi? Jesam li išta učinio čime sam zaslužio tu sumnjičavost? >

Ne, gospodine, tiho će Toby.

Ne, kažeš. Ali oni će me unatoč tome napustiti?

Da, kapetane, bojim se da 'oče, reče Toby.

Joshua York poprimi tvrd, odlučan izraz. Što ako dokažem da nisam to čime me smatraju? Pogled mu prijeđe s Tobyja na Jeba i natrag. Ako me vide za dana, bi li mi vjerovali?

Ne, reče Valerie. Djelovala je zgroženo. Joshua, ne možeš...

Mogu, reče on, i hoću. No, Toby?

Kuhar podigne glavu, spazi spazivke oči i polako kimne. Pa, možda... kad bi vidili da niste...

Joshua je dugo promatrao dvojicu crnaca. Vrlo dobro, izusti naposljetku. Onda ću ručati s vama sutra poslijepodne. Postavite mjesto za mene.

Pa neka sam proklet, reče Abner Marsh.

TRINAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu Grozničavi san, New Orleans, kolovoz 1857.

Joshua je odjenuo svoje bijelo odijelo za ručak, a Toby je nadmašio samog sebe. Dakako, vijest se proširila, te je gotovo cijela posada Grozničavog sna bila prisutna. Konobari, čisti kao suza u svojim elegantnim bijelim jaknama, klizili su tamoamo, donoseći Tobyjevu gozbu iz kuhinje na velikim pladnjevima iz kojih se pušilo i u finim porculanskim zdjelama. Bilo je ondje juhe od kornjače i salate od jastoga, punjenih rakova i brizli nadjevenih slaninom, pite od oštriga, kotleta od ovčetine, kornjačevine, piletine pržene na tavi, repe i punjenih paprika, pečene govedine i pohanih telećih kotleta, irskih krumpira, mladog kukuruza, mrkve, 'artičoka i mahuna, izobilje žemički i kruha, vina i alkohola iz bara, svježeg mlijeka iz grada i tanjura svježeg istučenog maslaca, a za desert puding od šljiva, pita od limuna, šnenokle te biskvitnikolač s čokoladnim preljevom.

Abner Marsh nikad nije pojeo bolji obrok u životu. Prokletstvo, primijetio je Yorku, volio bih da češće silazite na ručak, pa bismo ovako jeli gotovo svaki dan.

Joshua je međutim jedva dotakao svoju hranu. Na jarkom danjem svjetlu izgledao je poput druge osobe; kao da je nekako ušao u se, bio je manje impozantan. Njegova bijela koža poprimila je nezdravu bljedoću pod krovnim prozorima, a Marshu se učinilo da ima kredastosivkastu nijansu. Yorkovi su se pokreti činili letargičnima, i povremeno grčevitima, bez traga gracioznosti i snage koji su inače bili nedjeljiv dio njega. Ali najveća se razlika vidjela u njegovim očima. Pod sjenom bijelog šešira sa širokim obodom koji je nosio, njegove su oči djelovale umorno, neizmjereno umorno. Zjenice su se smanjile u sićušne erne točkice, a siva boja koja ih je okruživala bila je slaba i izbljedjela, bez intenziteta koji je Marsh u njima tako često viđao.

Ali nalazio se ondje, a to je, činilo se, do temelja mijenjalo stvari. Izašao je iz svoje kabine u pol bijela dana, i prešao preko otvorenih paluba, pa niz stube, te sjeo ručati pred Bogom, posadom i svima. Kakve god su priče i strahove njegovi noćni sati izrodili, činili su se sada vraški glupima, kada se blagorodna svjetlost dana prelila po Joshui Yorku i njegovom finom bijelom odijelu.

York je većinu objeda prešutio, iako je s ustručavanjem odgovarao na svako postavljeno pitanje, te povremeno ubacio vlastitu primjedbu u razgovor za stolom. Kad su poslužili desert, odgurnuo je tanjur i umorno spustio nož. Zamolite Tobyja da izađe, reče.

Kuhar se pojavi iz kuhinje, umrljan brašnom i uljem za kuhanje. Nije vam se dopala hrana, kapetane York? upita. Jedva da ste išta okusili.

Bilo je dobro, Toby. Bojim se da u ovo doba dana nemam mnogo teka. No, ovdje sam. Nadam se da sam nešto dokazao.

Jeste, gospodine, reče Toby. Sad više neće bit problema.

Izvršno, odvrati York. Kad se Toby vratio u kuhinju, "York se obrati Marshu. Odlučio sam ostati još jedan dan, reče. Isplovit ćemo odavde sutra navečer, ne noćas.

Pa, u redu, Joshua, reče Marsh. Dodajte mi još jedan komad one pite, hoćete?

York se osmjehne i doda mu ga.

Kapetane, noćas bi bilo bolje nego sutra, reče Dan Albright čisteći zube koštanom čačkalicom. Njušim da se sprema oluja.

Sutra, odvrati York.

Albright slegne ramenima.

Toby i Jeb mogu ostati. Zapravo, nastavi York, želim povesti samo osnovnu posadu potrebnu da se upravlja brodom. Sve putnike koji su se već ukrcali valja na nekoliko dana ostaviti na obali, do našeg povratka. Nećemo prevoziti nikakav teret, pa se i radnicima može dati nekoliko slobodnih dana. Povest ćemo sa sobom samo jednu smjenu. Može li se to izvesti?

Mislim da može, reče Marsh. Zirnulo je niz dugačak stol. Svi su časnici znatiželjno motrili Joshuu.

Sutra navečer, onda, reče York. Ispričajte me. Moram se odmoriti. Ustao je, i na kratak trenutak djelovao nestabilno na nogama. Marsh žustro ustane od stola, ali York mu odmahne rukom. Dobro sam, reče. Povuci ću se sada u svoju kabinu. Pobrinite se da me nitko ne ometa dok ne budemo spremni isploviti iz New Orleansa.

Zar noćas nećete sići na večeru? upita Marsh.

Ne, reče York. Preletio je pogledom po kabini. Zaista mislim da su mi noći draže, reče. Lord Byron je imao pravo. Dan je previše drečav.

Ha? zine Marsh.

Zar se ne sjećate? upita York. Pjesma koju sam vam recitirao u brodogradilištu New Albanyja. Tako se lijepo slaže s Grozničavim snom. Gle, ide lijepa...

... kao noć, odvrati Jeffers namještajući svoje naočale. Abner Marsh ga zaprepašteno pogleda. Jeffers je bio majstor za šah i brojke, te je čak išao na kazališne predstave, ali Marsh ga nikad prije nije čuo da recitira poeziju.

Poznajete Byrona! Joshua će raz3ragano. Na trenutak gotovo je izgledao kao onaj stari.

Da, prizna Jeffers. Obrva mu se nadigla dok je promatrao Yorka. Kapetane, zar tvrdite da ovdje na Grozničavom snu našu prošlost blagost rubi? Osmjehnuo se. E, to će sigurno iznenaditi ovdje prisutnog Dlakavog Mikea i gospodina Framma.

Dlakavi Mike se nasmije na sav glas, dok je Framm prosvjedovao. E pa sad, to što sam imao tri žene ne znači da nisam bio blag. Pa, gotovo svaka od njih bi jamčila da jesam!

O čemu, dovraga, govorite? uskoči Abner Marsh. Većina časnika i posade djelovala je jednako zbunjeno poput njega.

Na Joshuinu je licu poigravao neuhvatljiv smiješak. Gospodin Jeffers me podsjetio na završnu strofu Byronove pjesme, reče. Počeo je recitirati:

S tog obraza i čela snježna

—Sto tiho je, a riječ ne gubi— Smiješci zборе i boja nježna

Da njenu prošlost blagost rubi, Da ne zna duh njen zemnih čežnja, A srce njeno čisto ljubi.³

Jesu li naša srca čista, kapetane? upita Jeffers.

Ničije nije posve čisto, odvrati Joshua York, ali ova mi pjesma svejedno nešto govori, gospodine Jeffers. Noć jest lijepa, i možemo se uzdati da ćemo pronaći mir i plemenitost i u njezinu tamnom sjaju. Previše se ljudi bezrazložno boji mraka.

Možda, odvrati Jeffers. No, kadikad ga se potrebno bojati.

Ne, reče Joshua York, i tada ih ostavi, naglo prekinuvši verbalno mačevanje s Jeffersom. Čim je otišao, ostali počеше ustajati od stola kako bi se posvetili svojim dužnostima, ali Jonathon Jeffers ostade na svom mjestu, izgubljen u mislima, i zureći u drugi kraj kabine. Marsh sjedne da dokrajči svoju pitu. Gospodine Jeffers, reče, ne znam što se to zbiva na ovoj rijeci. Proklete pjesme. Od kakve je koristi ikad bio taj kićeni govor? Ako je taj Byron želio nešto reći, zašto to nije učinio na običnom, jednostavnom jeziku? Odgovorite mTna to.

Jeffers ga pogleda trepćući. Oprostite, kapetane, reče. Pokušavao sam se nečeg sjetiti. Sto ste ono rekli? Marsh proguta zalogaj pite, zalije ga kavom i ponovi pitanje.

Pa, kapetane, reče Jeffers uz ironičan osmijeh, najvažnije je da je poezija lijepa. Način na koji riječi pristaju jedna uz drugu, njihov ritam, prizori koje oslikavaju. Pjesme su uhu ugodne kad ih se izgovara naglas. Rime, unutarnja glazba, jednostavno ono kako zvuče. Gucnuo je malo kave. Teško je objasniti ako to ne osjećate. Ali pomalo je slično parobrodu, kapetane.

Nikad nisam vidio da je ijedna pjesma lijepa poput parobroda, otresito će Marsh.

Jeffers se naceri. Kapetane, zašto Polarno svjetlo ima onu ogromnu sliku polarne svjetlosti na svom boku? Nije joj potrebna. Lopatice bi se vrtjele jednako vješto i bez nje. Zašto je naša kormilarnica, kao 3 Preveo Ivan Goran Kovačić.

i tolike druge, sva ukrašena viticama, rezbarijama i ornamentima, zašto je svaki parobrod koji drži do svog imena pun finog drva, tepiha, ulja na platnu i gravirane drvenarije? Zašto naši dimnjaci imaju cvjetne vrhove? Dim bi iz njih isto tako izlazio da su obični.

Marsh se podrigne i namršti.

Parobrode bi se moglo graditi tako da izgledaju obično i jednostavno, zaključa Jeffers, ali, ljepše ih je vidjeti ovakve kakvi jesu, i ljepše se na njima voziti. Isto vrijedi i za poeziju, kapetane. Pjesnik bi mogao nešto reći izravno, dakako, ali kad to stavi u rima i metar, postane uzvišenije.

Pa, možda, sumnjičavo će Marsh.

Kladim se da bih mogao pronaći pjesmu koja bi se čak i vama svidjela, reče Jeffers. Zapravo, napisao ju je Byron. 'Propast Sett nacheriba', tako se zove.

Gdje je to?

Radi se o osobi, ne o mjestu, ispravi ga Jeffers. To je pjesma o ratu, kapetane. Ima sjajan ritam. Galopira jednako živo poput 'Cura iz Buffala'. Ustao je i izravnao kaput. Dođite sa mnom, pokazat ću vam.

Marsh dokrajči talog svoje kave, digno se od stola i pođe za Jonathonom Jeffersom prema krmu i knjižnih Grozničavog sna. Zahvalno se sručio u veliku, duboku i meku fotelju dok je glavni činovnik pretraživao police koje su ispunile sobu i uzdizale se sve do visokog stropa. Evo je, napokon će Jeffers izvukavši povelik svezak. Znao sam da moramo negdje imati knjigu Byronovih pjesama. Prelistao je stranice nekolicina ih nikad nije bila otvarana, te ih je razdvojio nohtom sve dok nije pronašao što je tražio. Tada je zauzeo stav i pročitao Propast Sennacheriba.

Pjesma je doista imala divan ritam, morao je priznati Marsh, pogotovo kako ju je Jeffers recitirao. Ali nije se mogla usporediti s Curama iz Buffala. Ipak, nekako mu se svidjela. Nije loše, priznao je kad je Jeffers završio. Ali, kraj me se nije dojmio. Prokleti propovjednici svugdje moraju uvlačiti Boga.

Jeffers se nasmije. Lord Byron nije bio propovjednik, u to vas mogu uvjeriti, reče. Zapravo je bio nemoralan, ili se barem tako pričalo. Poprimio je zamišljen izraz i ponovno počeo okretati stranice. Što sada tražite?

Pjesmu koje sam se pokušavao sjetiti za stolom, reče Jeffers. Byron je napisao još jednu pjesmu o noći, posve različitu od ah, evo je. Prešao je pogledom po stranici kimnuo. Čujte ovo, kapetane. Naslov je 'Tama'. Počeo je recitirati:

Sanjah san koji nije bio san. Sjajno je sunce zgusnulo i zvijezde Lutahu gluho u prostoru vječnom Bez sjaja i bez staze; ledena zemlja Vrtjela slijepo u tmastome se zraku: Svanu se, smrče svanu, al' dan ne bje, Zaboraviše ljudi strasti, strepeč Od pustoši te svoje, i sva srca, Sebično hlepeč' svjetlosti, otvrdnuše...

Činovnikov glas poprmi šupalj, zloslutan zvuk dok je čitao; pjesma je trajala i trajala, dulja od ijedne druge. Marsh ubrzo prestade pratiti riječi, ali one su ga i dalje dirale, i obavijale sobu nekakvom prijetećom studeni. Rečenice i odlomci stihova zadržavali su se u njegovim mislima; pjesma bijaše puna užasa, jalovih molitvi očaja, ludila i golemih pogrebnih lomača, rata, gladi i ljudi nalik na zvijeri.

... obrok krvlju Kupljen bje, svak je za se jeo mrk, Zderuč' u tami; nesta ljubavi; Sva zemlja bje tek jedna miso smrt, Brza i neslavna; i bolom glad Hranila svaku utrobu je ljudi Mrli su, kost ni put im groba nema; Jedan po jedan slabić bješe proždrt...

a Jeffers je nastavljao čitati, zlo je slijedilo zlo sve dok naposljetku nije zaključio:

Spavahu one na nijemoj pučini, Umrli bjehu vali, plime mrtve Još prije skonča mjesec, ljubavnik im, Svenuše vjetri u zastalu zraku,

Oblaka nesta! Tami pomoć od njih Potrebna ne bje Ona bješe Svijet!*

Zaklopio je knjigu.

Buncanje, reče Marsh. Zvuči poput čovjeka kojeg je obuzela groznica.

Jonathon Jeffers se slabašno osmjehne. Bog se nije ni pojavio. Uzdahne. Čini mi se da je Byron imao dvojako mišljenje o tami. Premalo je čednosti u ovoj pjesmi. Pitam se je li poznata kapetanu Yorku? Dakako da jest, reče Marsh podigavši se iz fotelje. Dajte mi to. Pružio je ruku.

Jeffers mu doda knjigu. Počeli ste se zanimati za poeziju, kapetane?

To se vas ne tiče, odvratni Marsh spremivši knjigu u džep. Nemate li nekog posla u vašem uredu?

Svakako, reče Jeffers. Oprostio se.

Abner Marsh stajaše u knjižnici tri ili četiri minute osjećajući se vrlo čudno; pjesma je na njega imala vrlo uznemirujući učinak. Možda je ipak bilo nečeg u toj poeziji, pomislio je. Odlučio je proučiti knjigu u slobodno vrijeme i sam pronaći odgovor.

Međutim, Marsh je i sam imao posla, te gaje on zaokupio većinu popodneva i rane večeri. Kasnije je posve zaboravio na knjigu u svom džepu. Karl Framm se spremao u New Orleans da večera u St. Charlesu, a Marsh mu se odlučio pridružiti. Bila je gotovo ponoć kad su se vratili na Grozničavi san. Razodjenuvši se u svojoj kabini, Marsh ponovno nabasa na knjigu. Odložio ju je oprezno na stolicu uz postelju, navukao svoju noćnu košulju i smjestio se da malko čita na svjetlu voštanice.

Tama je djelovala još zloslutnije po noći, u mračnoj samoći njegove male parobrodske kabine, iako riječi na stranici nisu imale onu posve hladnu prijatnu koju im je podario Jeffers. Ipak, usplahirile su ga. Okrenuo je stranicu, te pročitao Sennacheriba i Gle, ide lijepa

4 Preveo Luko Paljetak (Antologija pjesništva engleskog romantizma, Konzor, 1996.).

kao noć, te još neke pjesme, ali misli su mu se neprestano vraćale Tami. Unatoč vrućini noći, Abneru Marshu naježila se koža ruku.

Na prednjoj strani knjige nalazila se Byronova slika. Marsh je promotri. Izgledao je prilično lijepo, tamnoput i senzualan poput kreolaca; bilo je lako vidjeti zašto su žene toliko ludjele za njim, iako je navodno bio šepavac. Dakako, bio je i plemić. Pisalo je to točno ispod njegove slike:

GEORGE GORDON, LORD BYRON 1788.1824.

Abner Marsh proučavaše Byronovo lice neko vrijeme, te se zatekne kako zavidi pjesniku na njegovu licu. Ljepota nikad nije bila nešto s čime je imao neposrednog iskustva; ako je snivao o veličanstvenim prelijepim parobrodima, možda je to bilo stoga što mu je samom tako napadno manjkalo ljepote. Sa svojim stasom, svojim bradavicama i plosnatim, zgnječanim nosom, Marsh se nikad nije morao previše zabrinjavati zbog žena. Kad je bio mlađi, i plovio na splavima i batanama po rijeci, pa čak i nakon što je kratko vrijeme radio na parobrodima, Marsh je posjećivao mjesta na pristaništu Natchez UnderTheHill i New Orleansu gdje su ljudi s rijeke mogli pronaći noćnu razbibrigu za razumnju cijenu. A kasnije, kad je Tvrta rijeke Fevre poslovala punom parom, bilo je nekih žena u Galeni, Dubuqueu i St. Paulu koje bi drage volje bile pošle za nj; dobrih, omašnih žena, tvrdih lica koje su znale prepoznati vrijednost razboritog, snažnog muškarca poput njega, s onim pustim parobrodima. Ali brzo su izgubile zanimanje nakon njegove nesreće a, uostalom, nikad nisu ni bile ono što je on htio. Kad bi si Abner Marsh dopustio da razmišlja o takvim stvarima, što nije bilo često, sanjao je o ženama poput tamnookih kreolskih dama i tamnoputih slobodnih kvarteronki New Orleansa, vitkih, gracioznih i ponosnih poput njegovih parobroda.

Marsh frkne i ugasi svijeću. Pokušao je spavati. Ali snovi mu bijahu nemirni i mučni, a riječi nejasno i zastrašujuće odjekivahu u mračnim zakucima njegova uma.

... Svanu se, smrče svanu, al dan ne bje, ... Zderuč u tami; nesta ljubavi;

... Zaboraviše ljudi strasti; strepeć Od pustoši te svoje... .. obrok krvlju, Kupljen bje. ... nevjerojatan čovjek.

Abner Marsh se uspravi kao svijeća na krevetu, potpuno budan, osluškujući lupanje vlastitog srca. Prokletstvo, promrmlja. Pronašao je šibicu, upalio voštanicu kraj uzglavlja i otvorio knjigu pjesama na stranici s Byronovom slikom. Prokletstvo, ponovi.

Marsh se brzo odjene. Čeznuo je za društvom nekog neustrašivog, za mišićima i crnom željeznom močugom Dlakavog Mikea, ili za Jonathonom Jeffersom i njegovim štapom s mačem. Ali ovo je bilo samo između njega i Joshue, a dao je riječ da ni s kim neće govoriti.

Pljusnuo je malo vode po licu, dohvatio svoj štap od hikorija, zaželjevši da ima svećenika na brodu ili makar raspelo. Knjiga poezije nalazila mu se u džepu. Dosta niže u luci još je jedan parobrod ložio kotlove i utovarivao se; Marsh je mogao čuti kako njegovi radnici pjevaju spor, melankoličan napjev dok su prenosili teret preko drvenih mostića. i

Pred vratima Joshuine kabine Abner Marsh podigne štap da pokuca, ali se zaustavi, iznenada obuzet sumnjom. Joshua je izdao zapovijed da ga nitko ne uznemiruje. Joshua će se strahovito rasrditi kad čuje što mu Marsh ima reći. Cijela je stvar bila obična majmunarija, pjesma ga je jednostavno opsjela ružnim snovima, ili je možda nešto pojeo. Pa ipak, pa ipak...

Još je stajao ondje, zamišljeno se mršteći, podignutog štapa, kad su se vrata kabine nečujno otvorila.

Unutra bijaše mračno kao u kravljem trbuhu. Mjesec i zvijezde bacali su nešto malo svjetla po okviru vrata, ali iza njih zjapila je vruća baršunasta tama. Nekoliko koraka iza vrata stajala je sjenovita prilika. Mjesec joj je doticao bosa stopala, a nejasan obris čovjeka dao se slabo naslutiti. Uđite, Abner, dopre glas iz mraka. Joshua je govorio promuklim šaptom.

Abner Marsh zakorači preko praga.

Sjena se pomakne, a vrata se odjednom zatvore. Marsh je čuo kako se zaključavaju. Bilo je posve mračno. Ništa nije mogao vidjeti. Snažna ruka čvrsto ga je stisnula za ruku i povukla naprijed. Tada ga je nešto gurnulo natrag, te se na trenutak prepao sve dok pod sobom nije osjetio stolac.

Šum pokreta u tami. Marsh se slijepo ogleda oko sebe, nastojeći razaznati stvari u tami. Nisam kucao, čuo je sebe kako govori.

Ne, začu se Joshuin odgovor. Čuo sam kad ste se približili. A i očekivao sam vas, Abner.

Rekao je da ćete doći, začu se još jedan glas iz drugog predjela tame. Ženski glas, mek, gorak. Valerie.

Vi, zapanjeno izusti Marsh. Ovo nije očekivao. Bio je zbunjen, gnjevan, nesiguran, a Valeriena prisutnost još je više otežavala. Što vi radite tu? zapovjedno upita Marsh.

Mogla bih isto pitati i vas, odvrati njezin tih glas. Tu sam jer me Joshua treba, kapetane Marsh. Da mu pomognem. A to je više nego što ste vi učinili, uza sva vaša obećanja. Vi i vaš soj, s vašim sumnjama, vašim licemjernim—

Dosta je, Valerie, presiječe Joshua. Abner, ne znam zašto ste noćas došli, ali znao sam da ćete doći prije ili kasnije. Mogao sam biti pametniji i uzeti budalu za ortaka, čovjeka koji bi slušao zapovijedi bez pitanja. Vi ste možda previše oštromni za vaše dobro, ali i za moje. Znao sam da je samo pitanje vremena kada ćete prozreti priču koju sam vam ispreo u Natchezu. Vidio sam kako nas motrite. Znam za vaše male pokuse. Oglasio se grubim, usiljenim hihotom. Sveta vodica, zaista!

Kako... onda ste znali? reče Marsh.

Da.

Kvragu i onaj momak.

Ne budi prestrog prema njemu. Nije imao gotovo ništa s tim, Abner, iako sam primijetio kako zuri u mene tijekom cijele večere. Joshuin smijeh bio je napregnut, jeziv zvuk. Ne, to mi je otkrila sama voda. Čaša bistre, čiste vode pojavila se preda mnoom nekoliko dana nakon našeg razgovora, i što sam drugo mogao pomisliti? Cijelo vrijeme koje smo proveli na rijeci dobivali smo vodu punu blata i taloga. Mogao sam uzgojiti čitav vrt pomoću riječnog mulja koji sam

ostavljao na dnu čaše. Proizveo je suh, čegrtav zvuk zabavljenosti. Ili čak napuniti vlastiti lijes.

Abner Marsh se oglušiti na ovo posljednje. Pomiješajte ga i popijte s vodom, reče. To će od vas učiniti čovjeka s rijeke. Zastao je. Ili možda samo čovjeka, doda.

Ah, reče Joshua, dakle prešli smo na stvar. Ništa nije govorio dugo vremena, a kabina se činila zagušljivom, ispunjena tamom i tišinom. Kad je Joshua napokon prozborio, glas mu bijaše hladan i ozbiljan. Jeste li sa sobom donijeli raspelo, Abner? Ili kolac?

Donio sam ovo, reče Marsh. Izvadi knjigu pjesama i zavitla je prema mjestu gdje je prosudio da sjedi Joshua.

Začuo je pokret, glasan zvuk kad je netko ščepao bačenu knjigu. Stranice zašuštaše. Byron, zabavno će Joshua.

Abner Marsh nije mogao vidjeti ni prst pred nosom, toliko je temeljito kabina bila zatvorena i zastrta. Ali Joshua ne samo da je mogao vidjeti dovoljno dobro da uhvati knjigu već i da je čita. Marsh ponovno osjeti žmarce na koži, unatoč vrućini.

Zašto Byron? upita Joshua. Zbunjujete me. Još jedan pokus, raspelo, pitanja, to sam mogao očekivati. Ali ne Byrona.

Joshua, reče Marsh, koliko vam je godina?

Tišina.

Prilično dobro mogu prosuditi nečiju dob, reče Marsh. S vama je to malo teže, zbog vaše bijele kose i svega ostalog. Ipak, prema vašem izgledu licu, rukama rekao bih trideset, najviše trideset pet. Ova tu knjiga, u njoj stoji da je umro prije trideset tri godine. A vi ste rekli da ste ga poznavali.

Joshua uzdahne. Da. Zvučao je pokunjeno. Glupa pogreška. Toliko me zanio prizor ovog parobroda da sam se bio zaboravio. Kasnije sam mislio da to ništa neće značiti. O Byronu ništa niste znali. Bio sam siguran da ćete zaboraviti.

Nisam uvijek brz. Ali ne zaboravljam. Marsh čvrsto i ohrabrujuće stisne svoj štap pa se nagne naprijed. Joshua, želim da popričamo.. Udaljite ovu ženu.

Valerie se ledeno nasmije u tami. Sada se činilo da je bliže, iako Marsh nije čuo da se pomakla. Kakva je on smiona budala, rekla je.

Valerie će ostati, Abner, reče Joshua bez uvijanja. Imam u nju dovoljno povjerenja da može čuti sve što biste mi željeli reći. Ona je poput mene.

Marsh se osjeti prozeblim i vrlo usamljenim. Poput vas, ponovio je teškim glasom. Tako dakle. A što ste vi?

Prosudite sami, odvrti Joshua. Šibica naglo kresne, zapanjujuće, u crnoj kabini.

O, moj Bože, zakriješti Marsh.

Kratkotrajan mali plamen bacio je grubo svjetlo na Joshuino lice. Usnice mu bijahu natečene i ispucale. Izgorjela, pocrnjela koža zategla mu se preko čela i obraza. Plikovi, nabrekli od vode i gnoja, bubrili su ispod njegove brade i cvali u grozdovima na oguljenoj crvenoj ruci koja je zaklanjala šibicu. Njegove sive oči zjapile su, pobijeljele i vodnjikave, iz upalih duplji. Joshua York se smrknuo nasmiješi, a Marsh začu kako opečena koža pucketa i para se. Blijedobijela tekućina curila je polagano niz jedan obraz iz svježih rastvorene posjekotine. S lica mu otpadne komadić kože, otkrivši pod sobom živo, ružičasto meso.

Tada se šibica utrne, a tama bijaše blagoslov.

Njegov ortak, rekli ste, optužujućim tonom izusti Valerie. Ponoći ćete mu, rekli ste. Ovo je pomoć koju ste mi pružili, vi i vaša posada s vašim sumnjama i prijetnjama. Mogao je zbog vas umrijeti. On je blijedi kralj, a vi ste nitko i ništa, ali on je ovo sebi napravio da zadobije vašu nevjednu odanost. Jeste li zadovoljni, kapetane Marsh? Čini se da niste, budući da ste tu.

Što vam se, dovraga, dogodilo? upita Marsh, ne obazirući se na Valerie.

Bio sam na svjetlu vašeg jarkog dana manje od dva sata, odvrti Joshua, a Marsh tada shvati razlog njegova bolnog šapta. Bio sam svjestan rizika. Već sam i prije to činio, kad je nužda zahtijevala. Četiri bi me sata možda ubila. Šest sati, svakako. Ali dva ili manje, uglavnom, provedena podalje od izravnog sunčeva svjetla znao sam svoja ograničenja. Opekotine izgledaju gore nego što jesu. Bol je podnošljiva. I brzo će proći. Do sutra u ovo vrijeme nitko neće znati da mi se išta dogodilo. Moje meso već zacjeljuje. Prištevi pucaju, mrtva koža otpada. I sami ste vidjeli.

Abner Marsh sklopi oči, pa ih otvori. Nije bilo promjene. Tama je i ovako i onako bila potpuna, a on je još mogao vidjeti blijedo modričasti odblesak šibice koja je lebdjela pred njim, i jezivu prikazu Joshuina poharanog lica. Onda sveta vodica ništa ne mijenja, ni zrcala, reče. To ništa ne znači. Možete izlaziti danju, ali ne zapravo. Ono što ste rekli oni vaši prokleti vampiri. Oni su stvarni. Samo što ste mi lagali. Lagali ste mi, Joshua! Niste nikakav lovac na vampire, već jedan od njih. Vi i ona i svi ostali. Vampiri ste, prokleti bili! Marsh podigne svoj štap ispred sebe, neučinkoviti drveni mač koji ga je štitio od onoga što nije mogao vidjeti. Grlo mu bijaše bolno i suho. Začuo je Valerien lak smijeh i primaknuo se bliže.

Snizite glas, Abner, smireno će Joshua, i poštedite me svog prezira. Da, lagao sam vam. Na našem prvom susretu upozorio sam vas da ćete ako me budete opsjedali pitanjima dobiti laži. Silom ste ih iz mene izmamili. Samo žalim što nisu bile bolje.

Moj ortak, gnjevno će Abner Marsh. Grom i pakao, ni sad ne mogu vjerovati. Ubojica, ili gore od ubojice. Što ste radili svih onih noći? Izlazili van i pronalazili usamljene ljude, pili im krv, razdirali ih na komade? A potom išli dalje, da, gospodine, sad tek vidim. Drugi grad gotovo svake noći, tako ste sigurni, jer u času kad ljudi na obali otkriju što ste napravili, vi ste već negdje drugdje. I to ne u bijegu, već krstareći rijekom u velikom stiho na raskošnom parobrodu s osobnom kabinom i svime ostalim. Nije ni čudo da ste toliko željeli parobrod, gospon kapetan York. Dabogda završili u paklu.

Tišina, prasne York s takvom snagom u glasu da je Marsh smjesta zatvorio usta. Spustite taj štap prije nego što nešto razbijete lamatajući njime. Spustite ga, velim. Marsh spusti štap na tepih. Dobro, reče Joshua.

On je poput svih ostalih, Joshua, reče Valerie. Ne razumije. Prema tebi ne osjeća ništa osim straha i mržnje. Ne smijemo dopustiti da odavde ode živ.

Možda, s oklijevanjem izusti Joshua. Mislim da u njemu ima nešto više, ali možda se varam. Što onda, Abner? Dobro pazite što ćete reći. Govorite kao da vam život ovisi o svakoj riječi.

Ali Abner Marsh bijaše odveć gnjevan da bi razmišljao. Strah koji ga je preplavio prepustio je mjesto groznici bijesa; lagali su mu, upleli ga u ovo, izigrali kao veliku ružnu budalu. Nitko nije tako postupao s Abnerom Marshom, čak i ako taj netko uopće nije bio čovjek. York je pretvorio njegov Grozničavi san, njegovu gospu, u nekakvu vrstu ploveće more. Dugo sam vremena proveo na ovoj rijeci, reče Marsh. Ne pokušavajte me plašiti. Kad sam bio na svom prvom parobrodu, vidio sam kako mi

prijatelju prosipaju crijeva u jednom salunu u St. Joeu. Dohvatio sam gada koji je to učinio, oteo mu nož i slomio mu kičmu. Bio sam u Bad Axeu, i dolje u vražjem Kansasu, pa me nijedan prokleti krvopija neće uhvatiti na blef. Ako me želite napasti, samo izvolite. Dvapat sam teži od vas, a vi ste vraški ispečeni. Otkinut ću vam tu prokletu glavu. Možda bih to i trebao napraviti zbog onoga što ste učinili.

Tišina. Tada, na sveopće zaprepaštenje, Joshua York prasne u smijeh, dugo i glasno. Ah, Abner, izusti kad se primirio, vi ste uistinu pravi parobrodar. Dijelom sanjar, dijelom hvalisavac i u cijelosti budala. Sjedite tu slijepi, a znate da savršeno dobro vidim uz ovo malo svjetla što sipi kroz žaluzine i zastore, i ispod vrata. Sjedite tu debeli i spori, upoznati s mojom snagom, mojom brzinom. Trebali biste znati kako se nečujno umijem kretati. Nastade stanka, škripa, a Yorkov se glas iznenada začu s drugog kraja kabine. Ovako. Ponovno tišina. I ovako. Iza njega. I ovako. Opet se nalazio taiftio odakle je krenuo; Marsh, koji je okretao glavu na sve strane nastojeći pratiti glas, osjeti vrtoglavicu. Mogao bih vas ubiti puštajući vam krv sa stotinu nježnih dodira koje biste jedva osjetili. Mogao bih vam se prišuljati u tami i rasparati vam vrat prije nego što biste shvatili da sam prestao govoriti. Pa ipak, i unatoč svemu, vi tu sjedite gledajući u krivom smjeru, isturene brade, pjeneći se i prijeteći. Joshua uzdahne. Imate duha, Abner Marsh. Lošu sposobnost prosuđivanja, ali mnogo duha.

Ako ste me odlučili ubiti, hajde, učinite to, reče Marsh. Ja sam spreman. Možda nikad neću prestići Eclipse, ali obavio sam većinu toga što sam naumio. Radije bih trunuo u nekom od onih kićenih neworleanskih grobova nego vozio parobrod za čopor vampira.

Jednom sam vas upitao jeste li praznovjeran čovjek, ili religiozan, reče Joshua. Porekli ste. Pa ipak, čujem da govorite o vampirima poput kakva neukog doseljenika.

Sto to govorite? Vi ste taj koji ste mi rekli...

Da, da. Lijesovi puni zemlje, stvorenja bez duše koja se ne vide u zrcalima, stvorovi koji ne mogu prijeći rijeku, kreature koje se mogu pretvoriti u vukove, šišmiše i maglu, ali prežu pred češnjem češnjaka. Previše ste inteligentni da vjerujete u takve gluparije, Abner. Odbacite svoje strahove i ljutnju na trenutak, i razmislite!

Ovo naglo zaustavi Abnera Marsha. Zbog podrugljivosti Joshuina tona sve je zapravo zvučalo nevjerovatno blesavo. Možda se York ispekao na malo danjeg svjetla, ali to nije mijenjalo činjenicu da je pio svetu vodicu, nosio srebro i ogledao se u zrcalima. Želite li mi reći da niste vampir, ili što? izgubljeno će Marsh.

Vampiri ne postoje, strpljivo će Joshua. Oni su poput onih riječnih priča koje Karl Framm tako lijepo pripovijeda. Blago Drennan Whytea. Sablasni parobrod Raccourcija. Kormilar koji je bio tako revan da je i nakon smrti odrađivao svoju smjenu. Priče, Abner. Isprazna razbibriga koju odrasli ljudi ne bi trebali ozbiljno shvaćati.

Neke od tih priča dijelom su istinite, slabašno uze prosvjedovati Marsh. Hoću reći, znam mnogo kormilara koji tvrde da su vidjeli svjetla sablasnog broda kad su se spustili raccourcijskim prečacem, pa čak i čuli njegova kapetana kako psuje i proklinje. A Drennan Why te, pa, ne vjerujem u prokletstva, ali on je zbilja potonuo onako kako gospodin Framm kazuje, a oni drugi brodovi koji su ga došli izvući, također su završili na dnu rijeke! Sto se mrtvog kormilara tiče, kvragu, ja sam ga poznavao. Bio je mjesečar, o tome se radilo, i upravljao je parobrodom spavajući kao mrtvac. Samo što se priča mrvicu preuveličala putujući goredolje rijekom.

Dokazali ste moju poantu, Abner. Ako inzistirate na toj riječi, onda da, vampiri postoje. Ali priče o nama također su se mrvicu preuveličale. Vaš mjesečar je postao mrtvac u samo nekoliko godina što se o njemu pripovijedaju priče. Pomislite što će od njega postati za stoljeće ili dva.

Što ste onda, ako ne vampiri?

Nemam jednostavan izraz za ono što jesam, reče Joshua. Na engleskom, vaša bi me vrsta mogla nazvati vampirom, vukodlakom, vješcem, vračem, čarobnjakom, demonom, zloduhom. Drugi jezici nude druga imena: nosferatu, odoroten, upir, loup garou. Sve imena koja je vaš narod nadjenulo mrskim stvorovima poput mene. Ne

svidaju mi se ta imena. Nisam ništa od toga. Ali nemam što predložiti umjesto njih. Mi nemamo naziv za sebe.

Vaš jezik... reče Marsh.

Nemamo jezika. Koristimo ljudske jezike, ljudska imena. To nam je oduvijek bio običaj. Nismo ljudi, ali nismo ni vampiri. Mi smo... druga rasa. Ako se ikad nečim nazivamo, to je obično neki od vaših izraza, na nekom od vaših jezika, kojemu smo dali skriveno značenje. Mi smo narod noći, narod krvi. Ili jednostavno narod.

A mi? zatraži Marsh. Ako ste vi narod, što smo mi?

Joshua je kratko oklijevao, pa se javila Valerie. Narod dana, rekla je žustro. Ne, odvрати Joshua. To je moj izraz. Nije jedan od onih koji moj narod često koristi. Valerie, prošlo je vrijeme laži. Reci Abneru istinu. Neće mu se svidjeti, primijeti ona. Joshua, rizik... Bez obzira, reče Joshua. Valerie, reci mu. Olovna tišina na trenutak. A zatim, tiho, Valerie reče: Stoka. Tako vas zovemo, kapetane. Stoka. Abner Marsh se namršti i stisne krupnu, grubu šaku. o Abner, reče Joshua, htjeli ste istinu. Mnogo sam razmišljao o vama u posljednje vrijeme. Nakon Natcheza, bojao sam se da ću vam morati prirediti nesreću. Ne usudimo se riskirati da budemo razotkriveni, a vi nam predstavljate prijetnju. Simon i Katherine su me oboje nagovarali da vas dadem ubiti. Oni od mojih novijih suputnika, kojima sam se povjerio, poput Valerie i Jeana Ardanta, bili su se skloni složiti. Ipak, premda bismo moj narod i ja bili nedvojbeno sigurniji da ste vi mrtvi, suzdržao sam se. Dosta mi je smrti, dosta mi je straha, beskrajno sam umoran od nepovjerenja između naših rasa. Pitao sam se možemo li možda pokušati raditi zajedno, ali nikad nisam bio siguran da vam se može vjerovati. To jest, sve do one noći u Donaldsonvilleu, one noći kad vas je Valerie pokušala navesti da okrenete Grozničavi san. Dokazali ste se jačim nego što sam ikad imao razloga očekivati kad ste joj se oduprli, i usto odaniji. Na tom mjestu i u tom času, donio sam odluku. Živjet ćete, a ako me ponovno posjetite, reći ću vam istinu, cijelu istinu, i dobro i loše. Hoćete li me saslušati? Imam li izbora? upita Marsh. Ne, prizna Joshua York. Valerie uzdahne. Joshua, preklinjem te da razmisliš. On je jedan od njih, bez obzira koliko ti je drag. Neće razumjeti. Pohrlit će ovamo sa zašiljenim kolcima, znaš da hoće. Nadam se da neće, odvрати Joshua. A tada reče Marshu: Ona se boji, Abner. Ovo što predlažem je nešto novo, a nove su stvari uvijek opasne. Saslušajte me i ne sudite mi, pa možda izgradimo pravo partnerstvo među sobom. Nikad prije nisam ispričao istinu nekom od vaših... Nekome od stoke, progundā Marsh. Pa, ni ja nikad prije nisam slušao vampira, pa smo jednaki. Nastavite. Ovaj bik vas sluša.

ČETRNAESTO POGLAVLJE

O danima mračnim i dalekim

Slušajte onda, Abner, ali najprije počujte moje uvjete. Ne želim nikakve upadice. Ne želim zgrožene ispade, ni pitanja, ni mišljenja od vas. Ne dok ne završim. Mnogo toga što vam moram reći smatrat ćete surovim i strašnim, upozoravam vas, ali ako mi dopustite da vas provedem od početka do kraja, možda ćete tada razumjeti. Nazvali ste me ubojicom, vampirom, i u neku ruku to jesam. Ali i vi ste ubijali, prema vlastitom priznanju. Smatrate da su vaša djela opravdale okolnosti. I ja isto. Ako ne opravdale, onda barem o akšale. Saslušajte sve što ću reći prije nego što osudite i mene i moju vrstu. Dopustite da započnem sa sobom, s vlastitim životom, i da vam ostalo ispričam onim redoslijedom kojim je dopirao do mene. Pitali ste me za godine. Mlad sam, Abner, u prvom naponu zrelosti, prema mjerilima moje rase. Rođen sam u provincijskoj Francuskoj godine 1785. Nikad nisam upoznao svoju majku, iz razloga koji ću otkriti poslije. Moj je otac bio niži plemić. To jest, dodijelio je sebi taj naslov dok se kretao u francuskom društvu. Živio je u Francuskoj nekoliko generacija te je uživao izvjestan status, iako je tvrdio da je istočnoeuropskog porijekla. Imao je bogatstvo, malu količinu zemlje. Svoju je dugovječnost prikrio varkom 1760. otkad se predstavljao kat) vlastiti sin te je naposljetku naslijedio sam sebe. Stoga, vidite, imam otprilike 72 godine, i doista sam imao dobru sreću upoznati lorda Byrona. To se međutim dogodilo nešto kasnije. Moj je otac bio poput mene. To su bili i dvoje naših slugu, dvoje koji zapravo nisu bili sluge, već suputnici. Troje odraslih pripadnika moje rase naučilo me jezicima, ponašanju, mnogo toga o svijetu... i oprezu. Spavao sam danju, izlazio samo noću, naučio se bojati zore kao što se djeca vaše rase, kad se opeku, nauče bojati vatre. Bio sam drugačiji od drugih, rečeno mi je, superioran i poseban, velmoža. Nisam, međutim, smio spominjati te razlike kako me se stoka ne bi uplašila i ubila me. Morao sam se pretvarati da su moje ustaljene navike

bile stvar izbora. Morao sam naučiti i slijediti običaje katolicizma, čak se i pričešćivati na posebnim ponoćnim misama u našoj privatnoj kapeli. Morao sam pa, neću nastaviti. Morate shvatiti, Abner, bio sam samo dijete. Možda bih s vremenom naučio više. možda bih počeo shvaćati razloge i povode onih koji su me okruživali i života koji smo vodili da su se stvari nastavile. Bio bih tada druga osoba. Međutim, 1789. plamen Revolucije nepovratno je izmijenio moj život. Kad je Teror stigao, zarobili su nas. Uza sav svoj oprez, svoje kapele i zrcala, moj je otac poticao sumnju svojim noćnim načinom života, svojom samoćom i tajanstvenim bogatstvom. Naši sluga naši ljudski sluga prozvali su ga vješcem, sotonistom, sljedbenikom markiza de Sadea. A on je sebe nazivao i aristokratom, što je bio najcrnji od svih grijehova. Njegovih dvoje suputnika, budući da su ih smatrali samo slugama, uspjeli su umaknuti, ali mog oca i mene su zarobili.

Premda sam bio mlad, imam žive uspomene na ćeliju u kojoj su nas zatočili. Bila je hladna i vlažna, sve sami grubi kamen, s velikim željeznim vratima, tako debelim i čvrsto zabrtvljenim da čak ni golema snaga mog oca nije bila ni od kakve koristi. Ćelija je zaudarala na mokraću, a mi smo spavali bez gunjeva, na prljavoj slami rasutoj po podu. Bio je ondje jedan prozor, ali nalazio se visoko iznad nas, ukošen u masivnom kamenom zidu barem deset stopa debelom. Bio je vrlo malen, a izvana je imao guste rešetke. Bili smo zapravo ispod zemlje, mislim, u nekoj vrsti podruma. Do nas je prodiralo vrlo malo svjetla, ali to je dakako bio skriveni blagoslov.

Kad smo ostali sami, otac mi je rekao što moram učiniti. On nije mogao ni doprijeti do prozora budući da je otvor u kamenu bio tako uzak, ali ja sam mogao; još sam bio malen. I posjedovao sam snagu da se riješim rešetaka. Zapovjedio mi je da ga ostavim. Dao mi je i druge savjete. Da nosim dronjke i ne privlačim na sebe pozornost. Da se danju skrivam, i kradem hranu noću. Da nikad nikome ne kažem kako sam drugačiji. Da pronađem križ i da ga nosim uza se. Nisam razumio ni pola od onog što je rekao, a uskoro sam zaboravio većinu, ali obećao sam da ću poslušati. Rekao mi je da ostavim Francusku, da potražim sluga koji su pobjegli. Ne smijem ga pokušati osvetiti, rekao je. Vrijeme će mi biti dovoljna osveta, jer svi će ti ljudi umrijeti, a ja ću živjeti. Tada je rekao nešto što nikad nisam zaboravio. Oni si ne mogu pomoći. Crvena žed vlada ovim narodom, i samo će je krv utažiti. To je prokletstvo sviju nas. Upitao sam ga što je crvena žed. Uskoro ćeš saznati, kazao mi je. Nećeš joj izbjeći. Tada mi je naložio da odem. Provukao sam se kroz uski otvor do prozora. Rešetke su bile stare i zahrđale. Kako ih je bilo nemoguće dosegnuti, nitko se nije pobrinuo da ih se zamijeni. Smrvile su mi se u rukama.

Više nikad nisam vidio svog oca, ali kasnije, nakon obnove monarhije koja je uslijedila za Napoleona, raspitao sam se o njemu. Moj nestanak zapečatio mu je sudbinu. Bilo je očito da je uz to što je bio aristokrat bio i čarobnjak. Sudili su mu i osudili ga. Izgubio je glavu na provincijskoj giljotini. Kasnije su mu spalili tijelo, zbog optužbe za čaranje.

Ali tada nisam znao ništa o tome. Pobjegao sam iz atvora i provincije i odlutao u Pariz, gdje je tih dana bilo lako preživjeti, i toliko je stanje bilo kaotično. Danju sam se skrivao u podrumima, što mračnijim to boljim. Noću sam izlazio i krao hranu. Uglavnom meso. Nisam imao želje za povrćem ili voćem. Postao sam vješt lopov. Bio sam brz, nečujan i strahovito snažan. Moji su se nokti činili oštrijima i tvrdima iz dana u dan. Mogao sam njima sastrugati drvo da sam htio. Nitko me nije primjećivao ni propitkivao. Govorio sam dobar, obrazovan francuski, pristojan engleski i natučao nešto na slabom njemačkom. U Parizu sam pokupio i jezik ulice. Tražio sam naše nestale sluga, jedine pripadnike moje rase za koje sam znao, ali nisam imao pojma kako da ih pronađem, te su se moji naponi izjalovili.

Tako sam rastao među vašim ljudima. Stokom. Narodom dana. Bio sam pametan i pronicav. Koliko god sam izgledao poput onih koji su me okruživali, ubrzo sam spoznao koliko sam zapravo bio drugačiji. I bolji, kao što mi je bilo rečeno. Snažniji, brži i vjerovah dugovječniji. Dnevno svjetlo bilo mi je jedina slabost. Dobro sam čuvao svoju tajnu.

Međutim, život koji sam živio u Parizu bio je bijedan, sramotan i dosadan. Htio sam više. Počeo sam uz hranu krasti i novac. Pronašao sam nekog tko me naučio čitati, i otad krao knjige kad god sam imao priliku. Jednom ili dvaput zamalo su me uhvatili, ali uvijek sam uspijevao umaknuti. Mogao sam se stopiti sa sjenama, penjati se preko zidova u tren oka, kretati se nečujno poput mačke. Možda su moji progonitelji mislili da sam se pretvorio u maglu. Kadikad je doista moralo tako izgledati.

Kad su započeli Napoleonovi ratovi, dobro sam pazio da izbjegnem vojsku, jer sam znao da bi od mene tražili da se izložim danjem svjetlu. Ali slijedio sam ih na njihovim kampanjama. Putovao sam Europom na taj način, vidio mnogo paleža i ubijanja. A gdje god je car išao, tu je bilo i plijena za mene.

U Austriji 1805. uočio sam svoju veliku priliku. Putujući noću, nabasao sam na bogatog bečkog trgovca koji je bježao pred francuskom vojskom. Nosio je sa sobom sav svoj novac, promijenjen u zlato i srebro,

basnoslovnu svotu. Slijedio sam ga neopaženo do svratišta gdje je proveo noć, a kad sam se uvjerio da je zaspao, provalio sam da se obogatim. Međutim, nije spavao. Rat ga je učinio plašljivim. Čekao me, i bio naoružan. Izvukao je pištolj ispod gunjeva i nastrijelio me.

Preplavili su me zaprepaštenje i bol. Udarac me odbacio na tlo. Pogodio me ravno u trbuh i obilno sam krvario. Ali tada, odjednom, mlaz je počeo slabiti, a bol se ublažila. Ustao sam. Sigurno sam predstavljao stravičan prizor, blijed i obliven krvlju. Obuzeo me čudan osjećaj kakav nikad dotad nisam oćutio. Mjesečina se slijevala kroz prozor, a trgovac vrištao i, prije nego što sam bio posve svjestan što radim, bacio sam se na njega. Htio sam ga ušutkati, zaćepiti mu rukom usta, ali... nešto me spopalo. Moje su ruke poletjele k njemu, moji nokti bili su vrlo oštri, vrlo tvrdi... Razderao sam mu grlo. Ugušio se u vlastitoj krvi.

Stajao sam ondje, drhteći, gledajući kako crna krv kulja iz njega, kako mu se tijelo rita na krevetu pod blijedom mjesećinom. Umirao je. Već sam vidio ljude na umoru, u Parizu, u ratu. Ovo je bilo drugaćije. Ja sam ga ubio. Obuzelo me nešto poput goleme strasti, i osjetio sam... žudnju. Često sam ćitao o žudnji u knjigama koje sam krao, o pohoti i tjelesnim porivima kojima je ćovjek sklon. Nikad ništa od toga nisam osjetio. Gledao sam nage žene, muškarce, parove sjedinjene u spolnom ćinu, i ništa me od toga nije dirnulo. Nisam mogao shvatiti sve te besmislice koje sam ćitao o nesavladivim strastima, o gorućim žudnjama. Ali sada sam ih upoznao. Krv koja je liptala, taj debeli bogataš koji mi je umirao na rukama, zvući koje je ispuštao, njegove noge koje su se batrgale na postelji. Sve je to probudilo neku zvijer duboko u meni. Krv mi je natopila ruke. Bila je tako tamna i vruća. Pušila se dok mu je tekla iz vrata. Stoga sam se nagnuo naprijed i kušao je. Od njezina me okusa zahvatilo bezumlje, groznica. Odjednom sam zadio lice u njegov vrat, trgajući ga zubima, sišući krv, grizući, gutajući. Prestao se ritati. Nahranio sam se. A tada su se otvorila vrata, a ondje stajahu ljudi s noževima i puškama. Prenuo sam se i podigao pogled. Kako sam ih samo morao prestraviti. Prije nego što su se uspjeli pomaknuti, izletio sam kroz prozor i nestao u noći. Imao sam toliko prisebnosti da usput zgrabim pojas s novcem. Sadržavao je tek djelić ćovjekova bogatstva, ali bilo je dovoljno.

Trćao sam dugo i daleko te noći, te proveo idući dan u spremištu za povrće na nekom spaljenom i napuštenom imanju.

Imao sam dvadeset godina. Među narodom noći bijah još dijete, ali sada sam ulazio u odraslo doba. Kad sam se te noći probudio u spremištu za povrće, prekriven osušenom krvju i privijajući pojas s novcem uza se. sjetio sam se oćevih rijeći. Napokon sam spoznao što je crvena žeđ. I samo će je krv utažiti, rekao je. Ja sam je utažio. Osjećao sam se snažnije i zdravije nego ikad u ćivotu. Pa ipak, bilo mi je zlo i bio sam užasnut. Odrastao sam među vašim narodom, vidite, i radio što i vi. Nisam bio zvijer, ni ćudovište. Ondje i tada odlučio sam promijeniti naćin ćivota, kako mi se takvo što više nikad ne bi moglo ponoviti. Opraio sam se, ukrao odjeću, najbolju koju sam mogao pronaći. Krenuo sam na zapad, dalje od borbi. Zatim na sjever. Danju sam odsjedao u svratištima, noću unajmljivao kočije kako bih putovao od grada do grada. Naposljetku, uz poteškoće izazvane ratom, domogao sam se Engleske. Uzeo sam novo ime. odlučivši od sebe stvoriti džentlmena. Imao sam novca. Ostalo sam mogao naućiti. Moje je putovanje trajalo otprilike mjesec dana. Treće noći u Londonu počeo sam se osjećati ćudno, slabo. Nikad nisam bio bolestan u ćijelom svom ćivotu. Sljedeće je noći bilo još gore. Spopala me crvena žeđ. Vrištao sam i mahnitao. Narućio sam da mi donesu fin obrok, misleći da će mi velik, tust, crven komad mesa umanjiti žudnju. Pojeo sam ga i nastojao se smiriti. Nije vrijedilo. Za sat vremena bio sam na ulicama. Pronašao sam uski prolaz, ćekao. Prva je prošla mlada žena. Dio mene divio se njezinoj ljepoti; gorbela je u meni poput plamena. Drugi je dio jednostavno gladovao. Gotovo sam joj išćupao glavu, ali je barem brzo završilo. Kasnije sam plakao.

Mjesećima sam oćajavao. Iz mojih knjiga saznao sam što sam bio. Naućio sam one rijeći. Dvadeset sam se godina smatrao superiornim. Sada sam oćtkrio da sam bio nešto neprirodno, zvijer, bezdušno ćudovište. Nisam mogao odlučiti jesam li bio vampir ili vukodlak, što me zbunjivalo. Ni ja ni moj otac nismo imali moć da se u nešto preobrazimo, ali moja bi me crvena žeđ spopadala jednom mjesecno, naizgled u lunarnom ćiklusu iako se nije uvijek poklapala s punim mjesecom. To je bilo obilježje vukodlaka, proćitao sam. U to sam vrijeme mnogo ćitao na tu temu, nastojeći shvatiti sama sebe. Poput vukodlaka iz legendi, ćesto bih rastrgao vrat i pojeo malu kolićinu mesa, pogotovo kad bi me obuzela strašna žeđ. A kad je nisam osjećao, doimao sam se poput prilićno uljudene osobe, što je takoder bilo u skladu s legendama o vukodlacima. S druge strane, srebro nije imalo moć nada mnom, kao ni vućji korijen, te nisam mijenjao oblik niti puštao dlaku. Poput vampira, mogao sam se kretati samo noću. A ćinilo mi se da sam zapravo žeđao za krvlju, ne za mesom. Ali spavao sam u krevetima, ne u ljesovima, a

vodu tekućicu sam s lakoćom prešao stotine puta. Svakako nisam bio mrtav, a vjerski predmeti nimalo mi nisu smetali. Jednom sam, da budem siguran, ukrao tijelo žrtve, pitajući se hoće li ponovno ustati kao vuk ili vampir. Truplo je ostalo truplo. Nakon nekog vremena počelo je zaudarati pa sam ga pokopao.

Možete zamisliti moj užas. Nisam bio čovjek, ali ni neko od tih legendarnih stvorenja. Zaključio sam da su mi knjige bile beskorisne. Morao sam se snaći sam.

Mjesec za mjesecom obuzimala me crvena žeđ. Te su noći bile ispunjene groznim ushitom, Abner. Uzimajući život živio sam kao nikad prije. Ali uvijek je postojalo ono poslije, a tada bi me ispunilo gađenje prema onome što sam postao. Ubijao sam mlade, nevine, lijepe, njih iznad svega. Činilo mi se da posjeduju neko unutarnje

svjetlo koje je raspirivalo žeđ onako kako stari i bolesni ljudi nisu mogli. Pa ipak, u drugim sam prilikama ljubio ta ista svojstva koja su me privlačila da ubijam.

Očajnički sam se pokušavao promijeniti. Moja volja, inače tako snažna, nije značila ništa kad bi me obuzela crvena žeđ. S nadom, okrenuo sam se vjeri. Kad sam u sebi osjetio prve pipke groznice, potražio sam crkvu, i sve priznao svećeniku koji mi je otvorio vrata. Nije mi povjerovao, ali je pristao sjesti i pomoliti se sa mnom. Nosio sam križ, kleknuo pred oltar, usrdno se molio, okružen svijećama i kipovima, siguran u Božjoj kući, s jednim od njegovih službenika uza me. Nakon tri sata, nasrnuo sam na njega i ubio ga na mjestu, ondje u crkvi. Pronalazak tijela idućeg dana izazvao je malu senzaciju. Potom sam se okrenuo razumu. Ako vjera nije sadržavala odgovore, onda ono što me poticalo nije moglo biti nadnaravno. Klao sam životinje umjesto ljudi. Ukrao sam ljudsku krv iz liječničke ordinacije. Provalio sam u mrtvozornikov ured znajući da su ondje odnijeli svježije truplo. Sve mi je to pomoglo, donekle utažilo žeđ, ali je nije zaustavilo. Najbolja od tih polovičnih mjera bila je ubijanje žive životinje i pijenje krvi iz njezina tijela dok je još bila topla. Radilo se o životu, vidite, o životu jednako kao i o samoj krvi.

Uz sve to neprestano sam se štitio. Proputovao sam Englesku nekoliko puta kako smrti i nestanci mojih žrtava ne bi bili sabrani na jednom mjestu. Pokopao sam onoliko tijela koliko sam mogao. A naposljetku sam počeo primjenjivati svoj um u lovu. Trebao mi je novac pa sam tragao za bogatim plijenom. Postao sam bogat, a potom bogatiji. Novac stvara još novca, pa kad sam ga jednom imao, stjecao sam ga još više na pošten, čist način. Dotad sam već govorio tečan engleski. Ponovno sam promijenio ime i proglasio se džentlmenom, kupio si samotnu kuću na škotskim visoravnima gdje moje ponašanje nije privlačilo veliku pozornost i unajmio nekoliko diskretnih slugu. Svaki mjesec putovao sam poslom, uvijek noću. Nitko od mog plijena nije živio u mojoj blizini. Sluge ništa nisu slutile. Napokon sam se dosjetio nečega što sam držao pravim odgovorom. Jedna od mojih sluškinja, ljupka mlada sobarica, postajala je sve prisnija sa mnom. Činilo se da sam joj drag, ne samo kao poslodavac. Uzvratio sam joj naklonost. Bila je poštena, vesela i prilično inteligentna, premda neobrazovana. Počeo sam je smatrati

prijateljicom, i u njoj ugledao izlaz. Često sam razmišljao o tome da se sputam lancima ili na neki drugi način zatočim dok crvena žeđ ne mine, ali nikad mi nije palo na pamet kako da to izvedem. Ako bih ostavio ključ nadomak ruke, upotrijebio bih ga kad bi me spopala žeđ. Ako bih ga bacio, kako bih se oslobodio? Ne, trebao sam nečiju pomoć, ali sam uvijek slušao očevo upozorenje da nikome od vas ne povjeravam svoju tajnu.

Sada sam odlučio riskirati. Otpustio sam ostale sluge i otprovio ih odatle, te nisam unajmio nikog da ih zamijeni. Dao sam načiniti prostoriju u svojoj kući. Malu izbu bez prozora, s debelim kamenima zidovima i željeznim vratima debelim poput onih kojih sam se sjećao iz ćelije što sam je dijelio s ocem. Mogla su se zabrtviti izvana pomoću triju velikih željeznih zasuna. Odatle mi nije bilo izlaza. Kad je bila dovršena, pozvao sam u nju svoju ljupku malu služavku i dao joj upute. Nisam joj dovoljno vjerovao da bih joj rekao potpunu istinu. Bojao sam se, Abner, da bi me ona, kad bi saznala o čemu se radi, raskrinkala, ili smjesta pobjegla, a rješenje koje mi se činilo nadohvat ruke nestalo bi zajedno s mojom kućom, imanjem i životom koji sam izgradio. Stoga sam joj samo rekao da me svakog mjeseca zahvaćala kratkotrajna mahnitost, napad sličan onome koji izaziva padavica. Za vrijeme napada, kazao sam, ušao bih u svoju posebnu odaju, a ona bi me morala zaključati i držati ondje tri puna dana. Unio bih sa sobom hrane i vode, zajedno s nekoliko živih pilića koji su mi trebali ublažiti žeđ.

Bila je zaprepaštena, zabrinuta, posve zburnjena, ali naposljetku je pristala učiniti što sam tražio. Ljubila me na svoj način, mislim, i bila voljna učiniti gotovo sve za mene. Stoga sam ušao u odaju, a ona je za mnom zakračunala vrata.

I žeđ je nastupila. Bila je zastrašujuća. Unatoč nedostatku prozora, mogao sam osjetiti svanuće i smiraj dana. Danju sam spavao, kao uvijek ali noći su protjecale u izmaglici užasa. Ubio sam sve piliće prve noći, i nažderao se njima. Zahtijevao sam da me se oslobodi, a moja vjerna sluškinja je odbila. Zasuo sam je psokama. Potom sam samo urlao, ispuštajući nesuvisle zvuke poput kakve životinje. Bacao sam se na zidove, lupao po vratima sve dok nisam raskrvario šake, a onda čučnuo kako bih žudno posisao vlastitu krv. Pokušao sam sastrugati meki kamen. Ali nisam mogao izaći.

Trećeg sam se dana opametio. Činilo se kao da je moja groznica prošla. Sada sam se nalazio na silaznoj putanji, ponovno dolazeći k sebi. Mogao sam osjetiti kako mi žeđ kopni. Pozvao sam svoju sluškinjicu do vrata i rekao joj da je gotovo, da me može pustiti. Odbila je, kazavši kako sam joj naložio da me drži zatočenog pune tri noći, što sam doista i učinio. Nasmijao sam se i priznao daje to bila istina, ali sam dometnuo kako je napad došao i prošao, te kako znam da se neće vratiti čitav mjesec. Svejedno nije htjela otkračunati vrata. Nisam bjesnio na nju. Rekao sam joj da shvaćam, pohvalio ju što je tako dobro slijedila naputke. Zamolio sam je da ostane i razgovara sa mnom, budući da mi je bilo samotno u mojoj tamnici. Pristala je, te smo pričali gotovo sat vremena. Bio sam miran i govornjiv, čak i šarmantan, izmiren s činjenicom da ću provesti još jednu noć unutra. Razgovarali smo tako razumno da je ubrzo priznala kako sam potpuno zvučao kao onaj stari. Rekao sam joj da je bila dobra djevojka i tako savjesna. Uveličao sam njezine zasluge i svoju ljubav prema njoj. Naposljetku, zamolio sam je da mi postane ženom kad ponovno izađem na slobodu.

Otvorila je vrata. Činila se tako sretnom, Abner. Tako sretnom i živom. Bila je puna života. Prišla je da me poljubi, a ja sam ovio ruke oko nje i privukao je k sebi. Poljubili smo se nekoliko put. Tada su moje usne kliznule niz njezin vrat, a ja sam pronašao arteriju i otvorio je. Ja... hranio sam se... dugo vremena. Bio sam tako žedan, a njezin je život bio tako sladak. Ali kad sam je pustio i kad je zateturala natrag, još je bila živa, jedva, mrtvački blijeda i na samrti, ali još svjesna. Kako me samo gledala, Abner. Kako me samo gledala.

Od svega što sam ikad učinio, to je bilo najstrašnije. Ona će uvijek ostati sa mnom. Kako me samo gledala.

Kasnije je moj očaj bio bezgraničan. Pokušao sam se ubiti. Kupio sam srebrni nož s drškom u obliku raspela praznovjerje je, kao što vidite, još imalo utjecaj nada mnom. Prerezao sam zgjavke i legao u toplu kupelj da umrem. Zacijelio sam. Bacio sam se na svoj mač na način starih Rimljana. Zacijelio sam. Svakog sam dana učio sve više o svojim sposobnostima. Oporavljao sam se tako brzo, uz tek kratka razdoblja boli. Moja se krv grušala doslovce trenutačno, bez obzira na veličinu rane koju bih sebi zadao. Sto god da sam bio. očito sam bio čudo.

Napokon sam se dosjetio načina. Pred svojom kućom pričvrstio sam dva velika željezna lanca o zid. Po noći sam nataknuo lisičine, i odbacio ključ što sam dalje mogao. Vrlo daleko. Čekao sam zoru. Sunce je bilo gore nego što sam ga se sjećao. Peklo je i zaslijepilo me. Sve mi se zamutilo. Koža mi je gorjela. Mislim da sam počeo vrištati. Znam da sam sklopio oči. Stajao sam ondje satima, sve bliže i bliže smrti. U meni nije bilo ničeg osim grizodušja.

A tada, nekako u groznici vlastite smrti, odlučio sam živjeti. Kako, zašto, ne bih vam znao reći. Ali činilo mi se da sam oduvijek ljubio život, i u sebi i u drugima. Zato su me zdravlje, ljepota i mladost toliko privlačili. Prezirao sam se jer sam svijetu donosio samo smrt, a tada sam stajao ondje, ponovno ubijajući, premda sam tog puta žrtva bio ja osobno. Nisam mogao sprati svoje grijehove novom krvlju i novom smrću, pomislio sam. Da bih se iskupio, morao sam živjeti, vratiti svijetu život, ljepotu i nadu u naplatu za sve što sam oduzeo. Sjetio sam se tada očevih nestalih slugu. Bilo je drugih pripadnika moje rase na svijetu. Vampiri, vukodlaci, vješci, što god da su bili, nalazili su se negdje tamo u noći. Kako su oni izlazili na kraj s crvenom žedi, pitao sam se. Kad bih ih barem mogao pronaći. Mogao bih se uzdati u vlastiti rod tamo gdje se nisam mogao pouzdati u ljude. Mogli bismo pomoći jedni drugima da porazimo zlo koje nas je uništavalo. Mogao bih učiti od njiff!

Odlučio sam da neću umrijeti.

Lanci su bili vrlo jaki. Osobno sam se pobrinuo za to, bojeći se da ću tražiti izlaz iz boli i smrti. Ali sada sam u svojoj odluci pronašao snagu veću od ičega što sam dotad vjerovao da posjedujem, čak i u trenucima kad me gonila žeđ. Odlučio sam slomiti lance, iščupati ih iz kamenih zidova gdje sam ih zabio. Vukao sam, upinjao i potezao. Odbijali su popustiti. Bili su to jaki lanci. Stajao sam na suncu satima. Što me držalo na svijesti, ne znam. Koža mi je bila crna i izgorjela. Bol je postala tako strašna daje više gotovo i nisam osjećao. Pa ipak sam i dalje potezao lance.

Napokon se jedan odvojio. Lijevi. Prsten koji bijaše umetnut u zid izletio je uz pljusak kamenih krhotina. Bio sam napola slobodan. Ali bio sam i smrtno bolestan, i imao čudne vizije. Znao sam da ću se uskoro onesvijestiti, pa kad jednom klonem na tlo više nikad neću ustati. A desni je lanac djelovao jednako jak i čvrst kao kad sam započeo sa svojom mukom, prije beskonačno mnogo vremena.

Lanac nije popustio, Abner. Ali ja sam se ipak oslobodio, i potražio utočište u mojim svježim, mračnim podrumima, gdje sam ležao dulje od tjedna, sanjajući, izgarajući u vrućici i previjajući se od boli, ali cijelo sam vrijeme zacjeljivao. Vidite, okomio sam se na sebe. Pregrizao sam vlastiti zglavak i ostavio desnicu da ondje leži dok sam ja provukao batrljak kroz lisičinu.

Kad sam došao svijesti, tjedan poslije, ponovno sam imao ruku. Bila je meka i mala, napola formirana i boljela je. Strahovito je boljela. Ali s vremenom je koža očvrstnula. Tada se ruka nadula. a koža počeo pucati i ljuštiti se, te puštati gustu bljedu tekućinu. Kad se osušila i ogulila, meso pod njom bilo je zdravije. To se dogodilo tri puta. Postupak je trajao dulje od tri tjedna, ali kad je završio, nikad ne biste znali da mi se išta dogodilo ruci. Bio sam zapanjen.

To bijaše 1812. godine, godine koja je označila prekretnicu u mom životu.

Kad sam povratio snagu, otkrio sam da sam iz svojih patnji izišao oboružan velikom odlučnošću; da promijenim način života, svoj i svog naroda, da nas oslobodim onoga što je moj otac nazivao proo etstvom crvene žeđi, da nas učinim sposobnima da vratimo život i ljepotu koje smo isisavali iz svijeta. Kako bih to izveo, najprije sam morao pronaći ostale pripadnike svoje vrste, a jedini za koje sam znao bili su očevi nestali sluge. Ipak, potraga za njima u tom trenutku nije bila moguća. Engleska je ratovala s Francuskim carstvom, te između njih nije bilo trgovine. Prisilna odgoda me nije mučila. Znao sam da imam sve potrebno vrijeme.

Dok sam čekao, prihvatio sam se studija medicine. Ništa se nije znalo o mom narodu, dakako. Samo naše postojanje bilo je legendarno. Ali bilo je tu mnogo toga što sam mogao naučiti o vašoj rasi, tako sličnoj i tako drugačijoj od moje. Sprijateljio sam se s brojnim liječnicima, vodećim kirurzima tog vremena, te, nekoliko članova profesorskog zbora iz dobro znane medicinske škole. Čitao sam medicinske tekstove, stare i nove. Zadubio sam se u kemiju, biologiju, anatomiju, čak i alkemiju, tragajući za spoznajama. Izgradio sam vlastiti laboratorij za pokuse, u istoj odaji koju sam onomad upotrijebio za svoj kobni zatvor. Sada, kad bih oduzimao život što sam činio svakog mjeseca ponio bih tijelo sa sobom kad god sam mogao, proučio ga, secirao. Iako sam čeznuo za truplom vlastite vrste, Abner, kako bih mogao uočiti razlike!

U drugoj godini svog naukovanja odsjekao sam prst s lijeve ruke. Znao sam da će se regenerirati. Želio sam analizirati i secirati vlastito meso.

Odrežani prst nije dostajao da odgovori ni na jedno od stotinu mojih pitanja, ali bol je unatoč tome vrijedilo pretrpjeti zbog onoga što sam naučio. Kost, meso i krv pokazivali su značajne različitosti od ljudskih. Krv bijaše bljeđa, kao i meso, a nedostajalo joj je nekoliko elemenata koji se mogu pronaći u ljudskoj krvi. Kosti, s druge strane, sadržavale su više tih elemenata. Bile su istovremeno snažnije i fleksibilnije od ljudskih kosti. Kisik, taj čudesni plin Priestleyja i Lavoisiera, bio je prisutan u krvi i mišićnom tkivu u znatno većoj količini nego u uzorcima za usporedbu uzetim od vaše rase.

Nisam znao kako bih išta od toga objasnio, ali bio sam pun teorija. Činilo mi se da su nedostaci u mojoj krvi možda imali neke veze s mojim porivom da pijem krv drugih. Tog mjeseca, kad je žeđ došla i prošla i kad sam uzeo svoju žrtvu, pustio sam sebi krv i proučio uzorak. Sastav moje krvi se izmijenio! Nekako sam transformirao krv svoje žrtve u moju, zgusnuvši je i obogativši, barem na neko vrijeme. Otad sam sebi svakodnevno vadio krv* Proučavanje je pokazalo da se moja krv rijedila iz dana u dan. Možda je crvena žeđ nastupala kada bi ravnoteža dosegla određenu kritičnu točku, pomislio sam. Moja pretpostavka ostavljala je brojna neodgovorena pitanja. Zašto krv životinje nije bila dostatna da utaži žeđ? Ili čak ljudska krv uzeta iz trupa? Je li gubila neko svojstvo u smrti? Zašto me žeđ nije spopala prije dvadesete? Što se događalo svih tih ranijih godina? Nisam znao odgovor ni na jedno od tih pitanja, niti kako ih pronaći, ali sada sam barem imao nadu, polaznu točku. Počeo sam spravljati napitke.

Što vam mogu reći o tome? Trebale su mi godine, beskonačni pokusi, istraživanja. Koristio sam ljudsku krv, životinjsku krv, metale i kemikalije svih vrsta. Kuhao sam krv, sušio je, pio je svježu, pomiješanu s pelinom, brendijem, smrdljivim medicinskim konzervansima, s ljekovitim biljem, solima, željezom. Popio sam tisuću napitaka bez rezultata. Dvaput mi je od toga bilo zlo, želudac mi se prevrtao i nadimao sve dok nisam povratio mješavinu koju sam progutao. Uvijek je bilo uzalud. Mogao sam konzumirati na stotine napitaka, vrčeva krvi i narkotika, ali crvena me žeđ svejedno noću gonila u lov.

Sada sam ubijao bez grižnje savjesti, znajući da sam težio odgovoru, da ću ipak jednom pokoriti moju bestijalnu prirodu. Nisam očajavao, Abner.

I napokon, godine 1815. pronašao sam odgovor.

Neke od mojih mješavina djelovale su bolje od drugih, vidite, te sam na njima nastavio raditi, poboljšavajući ih, izvodeći jednu promjenu ili dodatak, a zatim drugu, strpljivo iskušavajući jednu za drugom i cijelo vrijeme tragajući za novim pristupima. Smjesa koju sam naposljetku proizveo imala je u svojoj osnovi veliku dozu ovčje krvi, pomiješanu s jakom količinom alkohola koji je, vjerujem, služio da očuva njezina svojstva. No taj opis je previše pojednostavljuje. U njoj se nalazio dobar udio tinkture opija, za mirne i slatke vizije, kao i kalijeva sol, željezo i pelin, te razno bilje i alkemijski pripravci davno izašli iz uporabe. Tri sam godine tragao za njom, i jedne sam je noći u ljeto 1815. popio, kao što sam učinio s toliko mnogo napitaka ranije. Te noći crvena me žeđ nije napala.

Sljedeće sam noći osjetio začetke uzavrelog nemira koji nagovještava napadaj žeđi, te sam si nalio čašu svog pića i pijio kao je, napola strepeći da će moj trijumf biti tek san, iluzija. Ali osjećaj je ftbljedio. Ni te noći nisam žeđao, niti izlazio van da lovim i ubijam.

Smjesta sam se bacio na posao, praveći veće količine tekućine. Nije je uvijek lako proizvesti u pravom omjeru, pa ako mješavina nije točna, nema nikakvog učinka. Međutim, radio sam vrlo pomno. Vidjeli ste rezultat, Abner. Moj posebni napitak. Nikad nije daleko od mene. Abner, postigao sam nešto što nikome od moje rase nije dotad uspjelo, iako to tada nisam znao, u onom grozničavom žaru pobjede. Započeo sam novu epohu za svoj narod, a i za vaš. Tama bez straha, kraj lovcima i plijenu, skrivanju i očaju. Prestanak noći ispunjenih krvlju i poniženjem. Abner, pobijedio sam crvenu žeđ!

Sada znam da sam imao nevjerojatnu sreću. Moje je znanje bilo površno i ograničeno. Mislio sam da različitosti među našim narodima proizlaze izričito iz krvi. Kasnije sam doznao koliko sam bio u krivu. Smatrao sam da višak kisika na neki način određuje kako vrućice crvene žeđi kolaju mojim venama. Danas držim da je vjerojatnije kako kisik mojoj rasi daje snagu i pomaže joj da zacijeli.

Svjestan sam da su mnoge stvari, o kojima sam mislio 1815. da ih poznajem, ustvari besmislica. Ali nije važno, jer moje rješenje nije bilo besmislica.

Ubijao sam otad, Abner, to neću poreći. Ali na način na koji ljudi ubijaju, iz ljudskih razloga. A od one noći u Škotskoj 1815. nisam okusio krv, ni osjetio razarajuću moć crvene žeđi.

Nisam prestao učiti, ni tad ni ikad. Za mene znanje ima određenu ljepotu, a ja u svakoj ljepoti uživam, a osim toga morao sam još mnogo toga doznati o sebi i svom narodu. Ali s mojim velikim otkrićem promijenile su se moje potrage, te sam počeo tragati za drugim pripadnicima svoje rase. Isprva sam upotrijebio posrednike i pisma. Kasnije, kad je nastupio mir, osobno sam otputovao na kontinent. Tako sam otkrio kako je moj otac skončao. Još važnije, u starim provincijskim spisima pronašao sam odakle je došao ili barem odakle je tvrdio da je došao. Slijedio sam trag kroz rajnske zemlje, kroz Prusiju i Poljsku. Za Poljake on je predstavljao nejasno upamćenog, vrlo zastrašujućeg pustinjaka o kojem su šaputali njihovi pradjedovi. Neki su tvrdili da je bio teutonski vitez. Drugi su me usmjerili još dalje na istok, prema Uralu. Nije mi bilo važno; red teutonskih vitezova izumro je stoljećima ranije, a Ural je bio veleban planinski lanac, prevelik da bih ga pretraživao sam.

Našavši se u slijepoj ulici, odlučio sam riskirati. Noseći velik srebrni prsten i križ, za koje sam se nadao da će biti dovoljni da obustave bilo kakve praznovjerne priče, počeo sam se otvoreno raspitivati o vampirima, vukodlacima i drugim takvim mitovima. Neki su mi se smijali ili podrugivali, nekolicina se prekrizila i povukla, ali većina je rado pripovijedala budalastom Englezu narodne priče koje je želio čuti. u zamjenu za piće ili jelo. Njihova su mi pričanja služila kao putokazi. Nije bilo lako. U potrazi su mi prolazile godine. Naučio sam poljski, bugarski, malo ruskog. Čitao sam novine na desetak jezika, tragajući za prikazima smrti koji su podsjećali na crvenu žeđ. Dvaput sam bio prisiljen vratiti se u Englesku kako bih priredio još svog napitka i posvetio nešto pažnje svojim poslovima.

I naposljetku, oni su pronašli mene.

Nalazio sam se u Karpatima, u priprostom seoskom svratištu. Postavljao sam pitanja, a vijest o mom istraživanju širila se od usta do usta. Umoran i malodušan, počeo sam osjećati prve pipke žeđi, te sam se rano vratio u svoju sobu, dobrano prije zore. Sjedio sam pred pucketavom vatrom pijuckajući svoj napitak, kad sam začuo zveket koji mi se isprva učinio kao da oluja potresa mrazom obrubljene prozore. Okrenuo sam se da pogledam u sobi je bilo mračno izuzev plamena na ognjištu a prozor se otvorio izvana, te se ondje, ocrtan naspram tame, snijega i zvijezda, ukazao neki čovjek stojeći na prozorskom pragu. Ušao je unutra lako poput mačke ne proizvevši nikakva zvuka kad je doskočio, dok je hladan vjetar šibao oko njega tjeran zimom koja je hučala vani. Bio je crnomanjast, ali oči su mu

plamtjele, Abner, plamtjele su. Zanimaju vas vampiri, Englezu, šapnuo je na dosta dobrom engleskom dok je tiho zatvarao prozor za sobom.

Bio je to strašan trenutak, Abner. Možda me vanjska studen koja je ispunila sobu nagnala da zadrhtim, ali mislim da nije. Vidio sam tog stranca onako kako je vaš narod vidio mene prije nego što bih ih uzeo i pogostio se njihovom krvlju; mrkog, užarenih očiju i zastrašujućeg, zubatu sjenu koja se kretala sa samouvjerenom gracioznošću i govorila prijetećim šaptom. Dok sam ustajao sa stolca, primaknuo se svjetlu. Spazio sam njegove nokte. Bile su to pandže, pet palaca dugačke, crnih i oštih vrhova. Tada sam podigao pogled izgledao njegovo lice. Bilo je to lice koje sam poznavao iz djetinjstva, i dok sam ga promatrao, u sjećanje mi se vratilo i ime. Simon, izustio sam.

Zastao je. Naši su se pogledi sreli.

Pogledali ste mi u oči, Abner. Mislim da ste vidjeli moć u njima, a možda i neke druge, mračnije stvari. Tako je sa svima od naše rase. Mesmer je pisao o životinjskom magnetizmu, o čudnoj sili koja počiva u svim živim bićima, u nekima jače od ostalih. Vidio sam tu silu u ljudima. U ratu, dva časnika mogu poslati svoje ljude na isti pretjerano opasan zadatak. Jednoga će zbog toga ubiti vlastite trupe. Drugi, rabeći iste riječi u istoj situaciji, uvjerit će svoje ljude da ga svojevolumno slijede u sigurnu smrt. Mislim da je Bonaparte imao tu moć u velikoj mjeri. Ali naša rasa, mi je imamo više od svih. Počiva u našim glasovima i, pogotovo, u našim očima. Lovci smo, pa očima možemo općiniti i umiriti naš prirodni plijen, pokoriti ga našoj volji, kadikad čak prinuditi da sudjeluje u vlastitu pokolju.

Tada toga nisam bio svjestan. Bio sam svjestan samo Simonovih očiju, njihove vreline, bijesa i sumnje u njima. Mogao sam osjetiti

kako žeđ gori u njemu, a njezin prizor djelomice je probudio moju dugo pokopanu strast za krvlju. Svoj je dozivao svoga sve dok se nisam uplašio. Nisam mogao odvratiti pogled. Nije ni on. Gledali smo jedan drugog nijemo, krećući se tek neprimjetno u opreznom krugu, ukrštenih pogleda. Čaša mi je ispala i razbila se o pod.

Koliko je vremena prošlo, ne znam. Ali naposljetku je Simon oborio oči, i sve je bilo svršeno. Tada je učinio nešto zapanjujuće i čudno. Kleknuo je preda me, zubima otvorio venu na vlastitu zglavku tako da je iz nje potekla krv, i pokorno mi je ponudio. Krvni gospodar, izustio je na francuskom.

Prolivena krv, tako blizu, potaknula je suhoću u mom grlu. Pružio sam ruku i zgrabio njegovu, drhteći, te se stao prigrabiti k njoj. No tada sam se pribrao. Pljusnuo sam ga i okrenuo mu leđa. Boca je stajala na stolu pokraj ognjišta. Nalio sam dvije čaše, iskapio jednu i tutnuo mu drugu u ruke, dok me on promatrao ništa ne shvaćajući. Pij, zapovjedio sam, a on je učinio kako mu je bilo rečeno. Bio sam krvni gospodar, a moja je riječ bila zakon.

To bijaše početak, tamo u Karpatima 1826.

Simon je slovio za jednog od dvoje očevih sljedbenika, kao što sam znao. Moj je otac bio krvni gospodar. Njegovom smrću Simon je postao vođa, budući da je bio jači od one druge. Odveo me sljedeće noći tamo gdje je živio, u udobnu izbit zakopan u ruševinama stare planinske tvrđave. Tamo sam susreo ostale; ženu u kojoj sam prepoznao drugu sluškinju iz svog djetinjstva, i još dvojicu pripadnika svog naroda, one koje ste prozvali Smith i Brown. Simon im je bio gospodar. Sada sam to postao ja. Štoviše, sa sobom sam donio slobodu od crvene žeđi.

Tako smo pili i provodili mnoge noći dok sam iz njihovih usta počinjao učiti o povijesti i običajima naroda noći.

Mi smo drevan narod, Abner. Davno prije nego što je vaša rasa podigla svoje gradove na vrućem jugu, moji su preci prohujali mračnim zimama sjeverne Europe loveći. Naše priče kazuju da dolazimo iz Urala, ili možda iz stepa, te da smo se stoljećima širili na zapad i jug. U Poljskoj smo živjeli davno prije Poljaka, vrebali smo njemačkim šumama prije dolaska germanskih barbara, vladali Rusijom prije Tatara, prije Novgoroda Velikog. Kad kažem drevan, ne govorim o stotinama godina već o tisućama.

Mileniji su prolazili u hladnoći i

tami. Bili smo divlji, kazuju priče, lukave nage životinje, dio noći, brzi, smrtonosni i slobodni.

Dugovječniji od svih drugih zvijeri, bilo nas je nemoguće ubiti, i bijasmo vladari i gospodari svijeta.

Tako govore naše priče. Sve što je hodalo na dvije ili četiri noge bježalo je od straha pred nama. Sve što je živjelo bilo nam je samo hrana. Danju smo spavali u pećinama, u čoporima, obiteljima. Noću smo vladali zemljom.

No tada je, s juga, vaša rasa stupila u naš svijet. Narod dana, tako sličan, a tako drugačiji od nas. Bili ste slabi. Lako smo vas ubijali, i uživali u tome, jer smo u vama pronalazili ljepotu, a ljepota je oduvijek privlačila moj narod. Možda nam je upravo ta vaša sličnost s nama bila toliko privlačna. Stoljećima bili ste tek naš plijen.

Ali s vremenom nastupaju promjene. Moja je rasa bila vrlo dugovječna, ali malobrojna. Poriv za parenjem neobično je odsutan u nama, dok vama, ljudima, on vlada onako kao što crvena žeđ vlada nama. Kad sam ga upitao za majku, Simon mi je rekao da mužjaci moje rase osjećaju žudnju samo kad se ženke tjeraju, a to se događa tek rijetko najčešće kad mužjak i ženka zajedno ubiju. Čak i tada žene su rijetko plodne, i na tome su zahvalne, jer začecije obično znači smrt za naše ženke. Ja sam ubio svoju majku, rekao mi je imon. razderavši si put iz njezine utrobe, načinivši toliku štetu iznutra da jđj čak ni naša sposobnost oporavljanja nije bila od koristi. Tako to najčešće biva kad moja rasa dolazi na svijet. Započinjemo svoje živote u krvi i smrti, upravo kao što ih i živimo.

U tome ima izvjesne ravnoteže. Bog, ako u njega vjerujete, ili Priroda ako ne, daje i oduzima. Možemo živjeti tisuću godina ili više. Da smo plodni poput vas, ubrzo bismo ispunili ovaj svijet. Vaša se rasa razmnožava i razmnožava, brojčano se gomilajući poput muha, ali poput muha i umirete, od sitnih rana i bolesti na koje se moj soj i ne osvrće.

Nije ni čudo što smo isprva imali nisko mišljenje o vama. Ali vi ste se množili, gradili gradove, i učili. Imali ste umove, baš poput nas, ali mi nikad nismo imali razloga da naše koristimo, toliko smo bili jaki. Vaš je soj donio na svijet vatru, vojske, lukove, koplja i odjeću, umjetnost, pismo i jezik. Civilizaciju, Abner. A civilizirani više niste bili plijen. Lovili ste nas, ubijali plamenom i kolcem, upadali u naše pećine danju. Naš broj, nikad velik, postojano se smanjivao. Borili smo se s vama i umirali, ili bježali od vas, ali kamo god smo išli, vaš nas je rod ubrzo slijedio. Napokon smo učinili nešto na što smo bili prisiljeni. Učili smo od vas.

Prihvatili smo odjeću i vatru, oružje i jezik, sve. Nikad nismo imali vlastito, vidite. Posudili smo vaše. Organizirali smo se, počeli razmišljati i planirati, te se naposljetku potpuno stopili s vama, živeći u sjenama svijeta koji je izgradila vaša rasa, pretvarajući se da smo vašeg roda, iskradajući se noću kako bismo utažili žeđ vašom krvlju, a danju se skrivajući u strahu od vas i vaše odmazde. Takva je bila priča moje rase, naroda noći, tijekom većeg dijela povijesti.

Čuo sam je iz Simonovih usta, kao što ju je on čuo od onih koji sada bijahu ubijeni i mrtvi. Simon je bio najstariji u skupini koju sam pronašao, navršivši gotovo šesto ljeta.

Čuo sam i druge stvari, legende koje su nadilazile našu usmenu predaju, sežući do našeg iskonskog začetka u mračnoj zori samog vremena. Čak sam i tu opazio utjecaje vašeg naroda, jer naši su mitovi bili preuzeti iz vaše kršćanske Biblije. Brown, koji se nekoć izdavao za propovjednika, pročitao mi je odlomke iz Postanka, o Adamu i Evi i njihovoj djeci, Kainu i Abelu, prvim ljudima, jedinim ljudima. Ali kad je Kain ubio Abela, otišao je u progonstvo i oženio se ženom iz zemlje Nod. Odakle je ona došla, ako su ovo bili jedini ljudi na svijetu, Postanak ne objašnjava.*Brown, međutim, jest; Nod je bila zemlja noći i tame, rekao je, a ta je žena bila majka naše rase. Potekli smo od nje i Kaina, te smo stoga mi Kainova djeca, a ne crna rasa kao što neki od vas vjeruju. Kain je ubio svog brata i sakrio se, te stoga i mi moramo ubijati naše daleke rođake i skrivati se kad sunce svane, jer sunce je lice Boga. Ostali smo dugovječni, kao što su to bili svi ljudi u prvim danima opisanim u vašoj Bibliji, ali naši su životi prokleti te ih moramo provoditi u strahu i tami. U to su vjerovali mnogi pripadnici mog naroda, bilo mi je rečeno. Drugi su se pak držali drugačijih mitova, a neki su čak prihvatili vampirske priče o kojima su slušali i počeli se smatrati besmrtnim utjelovljenjima zla.

Slušao sam priče o davno nestalim precima, o nastojanjima i progonima, o našim seobama. Smith mi je ispričao o velikoj bitki na pustim obalama Baltika tisuću godina ranije, kad je nekoliko stotina pripadnika moje rase nasrnulo noću na tisuće hordi, te je sunce obasjalo polje puno krvi i trupala. To me podsjetilo na Byronova

Sennacheriba. Simon je govorio o veličanstvenom drevnom Bizantu, gdje je velik broj naše rase stoljećima živio i prosperirao, nevidljiv u tom golemom, krcatom gradu sve dok kroza nj nisu prošli križari, pljačkajući i uništavajući, te spalivši mnoge od nas. Nosili su križ, ti agresori, te sam se zapitao nije li se na toj činjenici zasnivala legenda da se moja rasa boji i zazire od tog kršćanskog simbola. Iz svačijih sam usta slušao legendu o gradu koji smo izgradili, velebnom gradu noći, sazdanom od željeza i crnog mramora u nekim mračnim pećinama u srcu Azije, uz obale podzemne rijeke i mora koje nikad nije dotaklo sunce. Davno prije Rima ili čak Ura naš grad je bio velik, uvjeravali su me, što je dakako bilo u evidentnom protuslovlju s poviješću o kojoj su mi maločas pripovijedali, u kojoj smo trčali nagi kroz mjesečinom obasjane zimske šume. Prema tom mitu, bili smo istjerani iz našeg grada zbog nekakva zločina, te smo lutali u zaboravu i izgubljeni tisuće godina. Ali grad je još stajao ondje, te će se jednog dana među našim narodom roditi kralj, krvni gospodar veći od ijednog prije, onaj koji će okupiti našu raštrkanu rasu i odvesti nas natrag u grad noći pokraj njegova neosunčanog mora.

Abner, od svega što sam saznao i čuo, ta me pripovijest najdublje dirnula. Dvojim da takav golemi podzemni grad postoji, ckojim da je ikad postojao, ali samo kazivanje takve priče dokazalo mi je da pripadnici mog naroda nisu bili zli, isprazni vampiri iz legendi. Nismo imali umjetnost, književnost, pa čak ni vlastiti jezik ali priča mi je pokazala da smo bili sposobni sanjati, zamišljati. Nikad nismo gradili, stvarali, već smo samo otimali vaše ruho, živjeli u vašim gradovima i hranili se vašim životom, vašom vitalnošću, samom vašom krvlju ali mogli smo stvarati da nam je pružena prilika, i u dubini duše umjeli smo šaptati priče o vlastitim gradovima. Crvena je žeđ bila prokletstvo koje je vašu i moju rasu učinilo neprijateljima, koje je moj narod lišilo svih plemenitih težnji. Kakav Kainov znak! Imali smo svoje velike vode, Abner, krvne gospodare stvarne i izmišljene u prošlim vjekovima. Imali smo svoje Cezare, svoje Solomone, svoje Prester Johne. Ali čekamo svojeg iskupitelja, vidite, čekamo svojeg Krista.

Skutreni u ruševinama onog sumornog dvorca, osluškujući kako vjetar zavija vani, Simon i ostali ispijali su moj napitak, pripovijedali mi priče i promatrali me moćnim, grozničavim očima, a ja sam slutio o čemu razmišljaju. Svatko je od njih bio stotine godina stariji od mene, ali ja sam bio jači, bio sam krvni gospodar. Donio sam im eliksir koji je uništavao crvenu žeđ. Činio sam se gotovo polučovjekom. Abner, vidjeli su u meni legendarnog iskupitelja, obećanog kralja vampira. A ja to nisam mogao poreći. To mi je bila sudbina, shvatio sam tada, da izvedem ovaj narod iz tame.

Toliko je toga što želim učiniti, Abner, toliko toga. Vaš narod je uplašen, praznovjeran i ispunjen mržnjom, te se moja vrsta zasad mora skrivati. Vidio sam kako ratujete jedni protiv drugih, čitao sam o Vladu Tepešu koji, usput, nije bio jedan od nas o njemu, Gaju Kaliguli i drugim kraljevima. Vidio sam kako vaša rasa spaljuje starice jer ih sumnjiče da su našeg roda, a ovdje u New Orleansu osvjedočio sam se kako porobljujete vlastiti rod, bičujete ih i prodajete poput životinja samo stoga što su tamnije puti. Crna vam je rasa bliža i srodnija nego što bi moja ikad mogla biti. Možete čak i začeti djecu s njihovim ženama, dok takvo križanje nije moguće između noći i dana. Ne, moramo se skrivati pred vašim narodom, zbog vlastite sigurnosti. Ali, oslobođeni crvene žeđi, nadam se da ćemo se s vremenom moći razotkriti prosvjetljenijima među vama, znanstvenicima i učenjacima, vašim vodama. Možemo toliko pomoći jedni drugima, Abner! Možemo vas učiti o vašoj povijesti, a od nas možete naučiti i kako se zacjeljuje, kako se dulje živi. Što se nas tiče, tek smo započeli. Porazio sam crvenu žeđ, a uz pomoć, nadam se da ću jednog dana svladati i sunce, kako bismo mogli izlaziti danju. Vaši kirurzi i medicinari mogli bi pomoći našim ženama pri porodu kako nam rađanje ne bi nužno značilo i smrt.

Nema granica tomu što moja rasa može stvoriti i postići. Shvatio sam tada, slušajući Simona, da sam nas mogao učiniti jednim od najvećih zemaljskih naroda. Ali najprije sam morao pronaći svoju rasu. prije nego što je išta od toga moglo otpočeti.

Zadatak nije bio jednostavan. Simon je rekao da nas je u njegovoj mladosti bilo gotovo tisuću, raštrkanih po Europi od Urala do Britanije. Legenda veli da su neki od nas migrirali na jug do Afrike ili na istok u Mongoliju i Kitaj, ali nitko nije imao dokaza o tim ekspedicijama. Od onih tisuću koji su obitavali u Europi, većina je pomrla u ratovima i suđenjima protiv vještica, ili su ih ulovili kad su postali neoprezni. Preostalo nas je možda stotinu, pretpostavljao je

Simon, možda manje. Rođenja su bila rijetka. A oni koji su preživjeli raštrkali su se i skrivali.

Tako smo započeli potragu koja je trajala cijelo desetljeće. Neću vam dodijavati s pojedinostima. U crkvi u Rusiji pronašli smo one knjige koje ste vidjeli u mojoj kabini, jedinu literaturu za koju se zna da potječe iz pera nekog pripadnika moje rase. S vremenom sam ih dešifrirao i pročitao melankoličnu pripovijest o zajednici pedesetak srodnika, njihovim patnjama, seobama i borbi, njihovim smrtima. Svi su pomrli, a posljednjih troje su razapeli i spalili stoljećima prije mog rođenja. U Transilvaniji smo pronašli spaljenu zidinu planinske utvrde, a u pećinama pod njom, kosture dvoje pripadnika moje rase iz čijih su rebara stršili drveni kolci i čije su lubanje bile nataknete na štapove. Saznao sam mnogo toga proučivši te kosti, ali preživjelih nije bilo. U Trstu smo pronašli obitelj koja danju nije izlazila van, i za koje se šaptalo da su neobično blijedi. Doista su i bili. Albini. U Budimpešti smo naišli na bogatašicu, strahovito izopačenu ženu koja je šibala svoje sluškinje i vadila im krv pomoću pijavica i noževa, te ju trljala u kožu kako bi očuvala svoju ljepotu. Međutim, ona je bila jedna od vas. Priznajem, ubio sam je vlastitim rukama, toliko mi se zgadila. Ona se nije nalazila pod pritiskom žeđi; na hladjela ju je tjerala opaka ćud, a to me razbjesnilo. Napokon, ne pronašavši ništa, vratili smo se u moj dom u Škotskoj. Prolazile su godine. Žena u našoj družini, Simonova suputnica i sluškinja iz mog djetinjstva, umrla je 1840. od uzroka koji nikad nisam uspio ustanoviti. Još nije bila navršila petsto godina. Secirao sam je i doznao koliko smo bili drugačiji, koliko izrazito neljudski. Imala je barem tri organa koje nikad nisam vidio u ljudskim truplima. Imam tek neodređenu predodžbu o njihovoj funkciji. Njezino je srce bilo

dvostruko veće od ljudskog, ali njezina su crijeva činila tek neznatan djelić čovječjih, a imala je i sekundarni želudac držim samo za probavljanje krvi. Bilo je toga još, ali to sad nije važno. Mnogo sam čitao, učio druge jezike, pisao poeziju, petljao se u politiku. Prisustvovali smo svim najvažnijim društvenim okupljanjima, barem Simon i ja. Smith i Brown, kako ih vi zovete, nikad nisu pokazali veliko zanimanje za engleski jezik, i držali su se za sebe. Simon i ja još smo dvaput zajedno otišli na kontinent u novu potragu. Jednom sam ga poslao na tri godine u Indiju, samog. Napokon, prije jedva dvije godine pronašli smo Katherine, koja je živjela u Londonu, ravno pred našim nosom. Bila je naše rase, dakako. Ali još je važnija bila priča koju je ispriopovjedila. Rekla je da se oko 1750. poveća skupina našeg naroda raštrkala po Fancuskoj, Bavarskoj i Austriji, čak i po Italiji. Spomenula je neka imena; Simon ih je prepoznao. Za tim smo ljudima godinama bezuspješno tragali. Katherine nam je rekla daje policija u Miinchenu jednome od njih ušla u trag i ubila ga oko 1753., te da su se ostali veoma uplašili. Njihov krvni gospodar zaključio je da je Europa postala prenaseljena i preorganizirana da bi ondje bili sigurni. Živjeli smo u pukotinama i sjenama, a one su naizgled bivale sve rjeđe i rjeđe. Stoga je zakupio brod te su isplovili iz Lisabona za Novi Svijet, gdje su divljaštvo, beskrajne šume i grubi kolonijalni uvjeti obećavali lak plijen i sigurnost. Zašto moj otac i njegova skupina nisu bili uključeni u seobu, ona nije znala. Trebala je ići s njima, ali kiše, oluje i slomljen kotač na kočiji omeli su njezin put u Lisabon, te su oni, kad je stigla, već bili otišli. Dakako smjesta sam otputovao u Lisabon i proučio sve moguće stare zapise o plovidbama koje su Portugalci sačuvali. S vremenom sam ga pronašao. Brod se nikad nije vratio sa svog puta, kao što sam slutio. Cijelo to vrijeme na pučini sigurno nisu imali drugi način nego da se hrane posadom, zalogaj po zalogaj. Pitanje je bilo, je li brod stigao u jednom komadu do Novog Svijeta? O tome nisam mogao pronaći nijednu zabilješku. Ali otkrio sam njegovo odredište; neworleanska luka. Odatle, preko Mississippija, cijeli im je kontinent bio otvoren. Ostatak priče bi trebao biti očit. Došli smo ovamo. Bio sam siguran da ću ih pronaći. Činilo mi se da ću, posjedujući parobrod, uživati u luksuzu na koji sam bio navikao, i imati pokretljivost i slobodu neophodne za moju potragu. Rijeka je bila puna ekscentrika. Nekoliko više neće se ni primijetiti. A ako se priče o našem čudesnom brodu i neobičnom kapetanu koji izlazi samo noću prošire rijekom, to bolje. Priče bi mogle doprijeti do pravih ušiju, a oni bi došli k meni kao što je i Simon učinio prije toliko godina. Stoga sam se raspitao, te sam se sastao s vama one noći u St. Louisu. Ostalo mislim da znate, ili barem možete pretpostaviti. Dopustite, međutim, da kažem jednu stvar. U New Albanyju, kad ste mi pokazali naš parobrod, nisam hinio zadovoljstvo. Grozničavi san je prekrasan, Abner, a tako je i trebalo biti. Prvi put nešto je lijepo došlo na svijet zahvaljujući nama. To je nov početak. Ime me malko prepalo groznica je bila još jedan naziv za crvenu žed među mojim narodom. Ali Simon je istaknuo da će takvo ime vjerojatno zaintrigirati svakog od naše rase tko ga čuje. To je moja priča, gotovo u svojoj cijelosti. Istina na kojoj ste inzistirali. Bili ste poštteni prema meni, na svoj način, i vjerujem vam kad velite da niste praznovjerni. Ako se moji snovi ostvare, mora doći čas kad će si dan i noć stisnuti ruku preko sumraka straha i laži koji nas dijele. Mora doći trenutak za rizik. Neka to bude sad, s vama. Moj san i vaš, naš parobrod, budućnost mog naroda i vašeg vampira i stoke sve to ostavljam vama na procjenu, Abner. Sto ćete odabrati? Povjerenje ili strah? Krv ili dobro vino? Prijatelje ili neprijatelje?

PETNAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, New Orleans, kolovoz 1857.

U dubokoj tišini koja je uslijedila nakon Joshuine priče Abner Marsh je mogao čuti vlastito ritmično disanje i teške otkucaje srca u grudima. Joshua je govorio satima, činilo se, ali u crnoj tišini kabine nije bilo načina da to provjeri. Vani je možda već svitalo. Toby sigurno kuha doručak, putnici u kabinama izlaze na svoju jutarnju šetnju po promenadi na drugoj palubi, nasip vjerojatno vrvi od aktivnosti. Ali u kabini Joshue Yorka noć je trajala i trajala, unedogled.

Riječi one proklete pjesme vrte mu se u sjećanje, a Abner Marsh začu vlastiti glas kako govori: Svanu se, smrče svanu, al' dan ne bje.

Tama, tiho šapne Joshua.

A vi ste u njoj živjeli cijelog vražjeg života, reče Marsh. Bez jutra, nikad. Bože, Joshua, kako možete izdržati? York ne odgovori.

To nema smisla, reče Marsh. To je najluđa priča koju sam ikad čuo. Ali neka sam proklet ako vam ne vjerujem.

Nadao sam se tome, reče York. A sada, Abner?

To je bilo ono teže, pomisli Marsh. Ne znam, rekao je iskreno. Iako velite da ste ubili one puste ljude, ja vas svejedno nekako žalim. Ne znam bih li smio. Možda bih vas trebao pokušati ubiti, možda je to jedini kršćanski potez. Možda bih vam trebao pokušati pomoći. Frknuo je, razdražen vlastitom nedoumicom. Pretpostavljam da bih vas trebao još malko saslušati, i pričekati prije nego što se odlučim. Jer nešto ste izostavili, Joshua. Doista jeste.

Da? ponuka ga York.

New Madrid, čvrsto će Abner.

Krv na mojim rukama, reče Joshua. Što da vam kažem, Abner? Oduzeo sam nekome život u New Madridu. Ali nije bilo onako kako vi sumnjate.

Recite mi onda što se dogodilo. Hajde.

Simon mi je mnogo toga ispričao o povijesti našeg naroda; naše tajne, običaje, osebnosti. Nešto što mi je otkrio duboko me uznemirilo, Abner. Svijet koji je vaš narod izgradio svijet je danjeg svjetla i nama u njemu nije lako živjeti. Kadikad, da sebi olakšamo, netko od nas obratit će se nekom vašem. Možemo upotrijebiti moć koja počiva u našim očima i glasu. Možemo upotrijebiti našu snagu, vitalnost, obećanje vječnog života. Možemo iskoristiti one iste legende koje je vaš narod istkao oko nas, u vlastite svrhe. Lažima, zastrašivanjem i obećanjima možemo si stvoriti ljudskog sužnja. Takvo stvorenje zna biti vrlo korisno. Može nas štiti danju, ići kamo mi ne možemo, kretati se među ljudima a da ne potiče sumnju.

U New Madridu dogodilo se ubojstvo. U onom istom skladištu drva gdje smo se zaustavili. Prema onome što sam pročitao iz novina, ponadao sam se da ću pronaći nekog od svoje rase. Unfbsto toga pronašao sam nazovite ga kako hoćete roba, ljubimca, saveznika. Mužnja. Bio je star, star čovjek. Mulat, ćelav, naboran i ružan, mliječnostaklenog oka i lica strahovito unakažena u nekom davnom požaru. Nije bio oku ugodan, a iznutra iznutra je bio gnusan. Pokvaren. Kad sam nabasao na njega, skočio je uvis, vitlajući sjekirom. A tada me pogledao u oči. Prepoznao me, Abner. Smještaje znao što sam. Pao je na koljena, plaćući i ridajući, obožavajući me, pužući kao pas pred čovjekom, preklinjući me da ispunim obećanje. 'Obećanje,' neprestano je govorio, 'obećanje, obećanje.'

Naposljetku sam ga zamolio da prestane, te je to učinio. Istog trena. Ustuknuvši od straha. Vidite, naučili su ga da sluša riječi krvnog gospodara. Zamolio sam ga da mi ispriča svoj život nadajući se da će me odvesti vlastitom narodu.

Njegova je priča bila mračna poput moje. Rodio se kao slobodan crnac u mjestu zvanom Swamp, što je, koliko sam shvatio, zloglasna četvrt New Orleansa. Živio je kao svodnik, sjecikesa i, naposljetku, ubojica, vrebajući splavare koji su dolazili u grad. Ubio je dvojicu prije desete godine. Kasnije je služio Vincentu Gambiju, najkrvoločnijem gusaru Baratarije. Bio je nadglednik robova koje je Gambi otimao španjolskim robovlasnicima i preprodavao u New Orleansu. Bio je i sljedbenik vuduizma. A bio je i naš sljedbenik.

Pripovijedao mi je o svom krvnom gospodaru, čovjeku koji ga je zaslužnio, koji se smijao njegovom vuduu i obećao ga podučiti boljoj, mračnijoj magiji. Služi me, obećao je krvni gospodar, i učinit ću te jednim od nas. Tvoji će ožiljci zacijeljeti, tvoje oko progledati, pit ćeš krv i živjeti zauvijek, nikad ne stareći. I tako je mulat služio. Gotovo trinaest godina radio je sve što se od njega zatražilo. Živio je za to obećanje. Ubijao je za nj, naučio se da jede toplo meso, da pije krv.

Sve dok naposljetku njegov gospodar nije uočio bolju priliku. Mulat. sada star i bolećiv, postao je smetnja. Prošlo je vrijeme kad je bio od koristi, te gaje odbacio. Možda bi bilo milosrdnije da gaje ubio. ali umjesto toga, poslao gaje uzvodno, da se skrbi sam o sebi. Sužanj se ne protivi svom gospodaru, čak i kad zna da je obećanje koje mu je dao bila laž. Stoga je stari mulat odlutao pješice, živeći od krađe i ubijanja, polako putujući uz rijeku. Ponekad bi zaradio pošten novac kao lovac na robove ili težak, ali većinom je samovao u šumi, pustinjak koji je živio noću. Kad bi se usudio, jeo je meso i pio krv svojih žrtava, još uvijek vjerujući da će mu to vratiti mladost i zdravlje. Živio je u okolini New Madrjda godinu dana, rekao mi je. Nekoć je cijepao drva za skladištara koji je bio prestar i preslab da to obavlja sam. Znao je kako je to skladište drva bilo rijetko posjećivano. Stoga... pa, ostalo znate.

Abner, vaš narod može mnogo naučiti od moga. Ali ne ono što je on naučio. Ne to. Osjetio sam sažaljenje prema njemu. Bio je star, ružan i bez nade. Ali bio sam i srdit, srdit kao onomad u Budimpešti

s onom bogatašicom koja se voljela kupati u krvi. U legendama vaše rase moj je narod prikazan kao sama srž zla. Vampir nema dušu, nema plemenitost, ni nadu u iskupljenje, tako kažu. Odbijam to prihvatiti, Abner. Ubijao sam nebrojeno puta, počinio mnoga zlodjela, ali nisam zao. Nisam odabrao da budem ovakav. Bez izbora, ne može postojati ni dobro ni zlo. Moj narod nikad nije imao taj izbor. Crvena je žeđ zavladała nad nama, osudila nas, lišila svega što smo mogli postati. Ali vaš narod, Abner oni nemaju takav poriv. Onaj stvor kojeg sam susreo u šumama iza New Madrida, taj nikad nije osjetio crvenu žeđ, mogao je biti bilo što, činiti bilo što.

Umjesto toga odlučio je postati ono što je bio. O, dakako, jedan od moje rase je dijelom kriv za to čovjek koji mu je lagao, obećao nemoguće. No mogu razumjeti zašto je to učinio, iako to smatram gnusnim. Saveznik među vašim narodom itekako mijenja stvari. Svi mi znamo što je strah, Abner, i moja i vaša rasa.

Ono što ne mogu shvatiti jest zašto bi netko od vas toliko čeznuo za životom u tami, žudio za crvenom žeđu. Ali on je žudio, dubokom strašću. Preklinjao me da ga ne ostavljam kao što je to učinio drugi krvni gospodar. Nisam mu mogao ispuniti želju. Nisam htio, čak i da je to bilo moguće. Dao sam mu što sam mogao.

Rastrgali ste mu prokleti vrat, zar ne? obrati se Abner Marsh tami.

Rekla sam ti, javi se Valerie. Marsh je gotovo zaboravio da je bila ondje, onako tiha. On ne razumije. Samo ga poslušaj.

Ubio sam ga, prizna Joshua, golim rukama. Da. Njegova mi se krv slijevala s prstiju i natapala zemlju. Ali nije dotakla moje usne, Abner. Pokopao sam ga netaknuta.

Još jedan dubok muk ispuni kabinu dok je Abner Marsh čupkao bradu i razmišljao. Izbor, velite, naposljetku protisne. Tofe razlika između dobra i zla, rekli ste. Sada izgleda da i ja moram praviti izbor. Svi pravimo izbore, Abner. Svakog dana.

Možda je tako, reče Marsh. Ali ovaj mi se baš ne sviđa. Rekli ste da želite moju pomoć, Joshua. Recimo da vam je dam. Kako će me to učiniti imalo drugačijim od onog prokletog starog mulata kojeg ste ubili, odgovorite mi na to!

Nikad vas ne bih pretvorio u nešto takvo, reče Joshua. Nisam ni pokušao, Abner. Živjet ću još stoljećima nakon što vas ne bude. Jesam li vas ikad pokušao mamiti time?

Umjesto toga mamili ste me vražjim parobrodom, odvratila Marsh. A svakako ste mi napričali hrpu prokletih laži.

Čak su i moje laži sadržavale dozu istine, Abner. Rekao sam vam da tražim vampire kako bih stao na kraj njihovoj opačini. Zar ne vidite istinu u tome? Trebam vašu pomoć, Abner, ali kao ortak, a ne kao što krvni gospodar treba ljudskog sužnja.

Abner Marsh uzme ovo u razmatranje. U redu, reče. Recimo da vam vjerujem. Recimo da u vas imam povjerenja. Ali ako me želite za ortaka, morat ćete i vi imati povjerenja u mene.

Upravo sam vam se ispovjedio. Nije li to dovoljno?

Naravno da nije, reče Abner Marsh. Da, rekli ste mi istinu, i sad čekate odgovor. Ali ako vam pogrešno odgovorim, neću živ ostaviti ovu kabinu, zar ne? Vaša prijateljica će se pobrinuti za to, čak i ako vi to ne učinite.

Vrlo pronicavo od vas, kapetane Marsh, reče Valerie iz tame. Nemam ništa protiv vas, ali Joshui se ništa ne smije dogoditi.

Marsh frkne. Vidite što mislim? To nije povjerenje. Više nismo ortaci na ovom vražjem parobrodu. Stvari su ispale iz ravnoteže. Vi me možete ubiti kad god vam se prohtije. Ja se moram lijepo ponašati inače sam mrtav. Kako ja na to gledam, to me čini robom, a ne ortakom. Osim toga, ja sam sam. Vi imate sve vaše proklete krvopijske prijatelje na brodu da vam pomognu ako bude nevolje. Bog zna što planirate, meni to svakako ne govorite. Ali ja ni s kim ne smijem razgovarati, velite. Grom i pakao, Joshua, možda biste me smjesta trebali ubiti. Mislim da mi se ne sviđa ovo vaše partnerstvo.

Joshua York je dugo premišljao u tami. Tada reče: Dobro. Shvaćam vašu poantu. Sto želite da učinim kako bih dokazao svoje povjerenje? *

Za početak, reče Marsh, recimo da vas poželim ubiti. Kako bih to izveo?

llNel uznemireno povikne Valerie. Marsh začu njezine korake dok je prilazila Joshui. Ne smiješ mu to otkriti. Ne znaš kakvi su mu planovi, Joshua. Zašto bi to pitao ako ne namjerava—

Da nas izjednači, tiho će Joshua. Razumijem ga, Valerie, i to je rizik koji moramo snositi. Ponovno je počela preklinjati, ali Joshua je ušutka i obrati se Marshu: Vatra bi upalila. Utapanje. Odaberete li pištolj, ciljajte u glavu. Mozgovi su nam ranjivi. Metak kroz lubanju bi me ubio, dok bi me metak u srce samo srušio dok ne bih zacijelio. Legende su točne u jednom pogledu. Ako nam odsiječete glave i zabijete

kolac u srca, umiremo. Oglasio se muklim hihotom. Mislim da i netko od vaših ne bi drugačije prošao. Sunce također može biti smrtonosno, kao što ste vidjeli. Ostalo, srebro i češnjak, to su sve gluposti. Abner Marsh bučno uzdahne, jedva svjestan da je zadržavao dah. E pa neka sam proklet, izusti. Zadovoljni? upita York.

Gotovo, reče Marsh. Još nešto.

Šibica zastruže po štavljenoj koži, a malen razigrani plamen iznenada zaikri u Yorkovu skupljenu dlanu. Prinio ga je uljanici tako da je plamen prešao preko stijenja, a tamnožuta svjetlost ispunila kabinu. Evo, reče Joshua ugasivši šibicu zamahom ruke. Bolje. Abner? Ujednačenije? Ortaštvo iziskuje tračak svjetla, ne mislite? Kako bismo se mogli gledati u oči.

Abner Marsh otkrije da treptanjem nastoji odagnati suze; nakon toliko vremena provedenog u mraku, čak se i slabašna svjetlost činila strahovito jarkom. Ali soba se sada činila većom, a strava i zagušljiva stiješnjenost posve su se istopile. Joshua York je mirno promatrao Marsha. Lice mu bijaše prekriveno ljuskama suhe, mrtve kože. Kad se nasmiješio, jedna je napukla i ogulila se. Usne su mu još bile natečene, a izgledao je kao da ima dvije šljive na oku, ali opekline i plikovi gotovo su posve nestali. Promjena je bila nevjerovatna. Što je to drugo, dakle, Abner?

Marsh odluči uzeti Yorka za riječ te ga pogleda ravno u oči. Neću prolaziti kroz ovo sam, reče. Moram se nekome povjeriti... * Ne, izusti Valerie stojeći uz Joshuu. Dovoljno je da jedan zna. ne možemo dopustiti da se priča razglasi. Pokušat će nas ubiti.

Kvrugu, ženo, nisam kanio staviti oglas u True Deltu, znaš.

Joshua spoji vrhove prstiju i zamišljeno odmjeri Marsha. A što ste onda kanili, Abner?

Reći jednom ili dvojici ljudi, odvratu Marsh. Nisam jedini koji je gajio sumnje, tek da znate. A možda će vam trebati veća pomoć od one koju vam ja sam mogu pružiti. Obratio bih se samo onima kojima mogu vjerovati. Dlakavom Mikeu, na primjer. I gospodinu Jeffersu, taj je vraški pametan i već se zapitkivao u vezi s vama. Ostali ne trebaju znati. Gospodin Albright je malčice odveć uštogljen i pobožan da bi znao za ovo, a ako se povjerite gospodinu Frammu. cijela će rijeka doznati za to u roku od tjedan dana. Cijela bi gornja paluba mogla izgorjeti a da Whitey Blake to ne primijeti dokle god je sve u redu s njegovim strojevima. Ali Jeffers i Dlakavi Mike, oni bi trebali znati. Dobri su momci i možda vam zatrebaju.

Zatrebaju? reče Joshua. Kako to mislite, Abner?

Što ako se nekom od vaših ne sviđa taj vaš napitak?

Srdačan osmijeh Joshue Yorka naglo izbljedi. Ustao je, prešao kabinu i nalio si piće: viski, čist. Kad se okrenuo, još se mrštio. Možda, reče. Moram o tome razmisliti. Ako im se može vjerovati... Muče me zle slutnje u vezi s putem niz rukavac.

Ovaj put, Valerie nije uložila očekivan prigovor. Marsh zirne prema njoj, i spazi da su joj usne čvrsto stisnute, a u njezinim očima bilo je nečega nalik na zametak straha. Što je? izusti Marsh. Oboje izgledate... čudno.

Valeriena se glava trgne. On, reče. Zamolila sam vas da se vratite uzvodno. Ponovno bih molila, kad bih mislila da bi me ijedan od vas dvojice poslušao. On je dolje u pristaništu Cypress.

Tko? upita Marsh u nedoumici.

Krvni gospodar, reče Joshua. Abner, morate shvatiti da nisu svi pripadnici moje vrste moga mnijenja. Čak i među mojim sljedbenicima, no, Simon je odan, Smith i Brown su pasivni, ali Katherine od samog početka, osjetio sam u njoj prezir. Mislim da se u njezinoj srži skriva tama, nešto što daje prednost starim običajima, što žali za brodom koji je propustila i što se buni protiv moje premoći. Pokorava se jer joj nema druge. Ja sam krvni gospodar. Ali to joj se ne sviđa. A ostali, oni koje smo ukrcali na rijeci nisam siguran za njih. Osim Valerie i Jeana Ardanta nikome potpuno ne vjerujem. Sjetite se kad ste me upozorili na Raymonda Ortegu? Dijelim vaše bojazni u vezi s njim. Valerie mu ne znači ništa, pa ste pogriješili kad ste uzeli ljubomoru kao motiv, ali inače ste bili u pravu. Da bih doveo Raymonda na brod u Natchezu, morao sam ga pokoriti, kao što sam pokorio Simona tako davno u Karpatima. S Carom de Gruy i Vincentom Thibaultom bilo je drugih nevolja. Sada me slijede, jer moraju. Takav je običaj mog naroda. Ipak, pitam se da li barem neki od njih nešto čekaju. Čekaju da vide što će se dogoditi kad Grozničavi san otplovi niz rukavac, a ja se suočim s onim koji im je svima bio gospodar.

Valerie mi je mnogo pričala o njemu. Star je, Abner. Stariji od Simona i Katherine, stariji od svih nas. Sama njegova dob me uznemiruje. Sada se naziva Damon Julian, ali ranije je njegovo ime bilo Giles Lamont, isti Giles Lamont kojemu je onaj bijedni mulat služio trideset uzaludnih ljeta. Rečeno mi je da sada ima novog ljudskog sužnja— Kiselog Billyja Tiptona, s gnušanjem protisne Valerie.

Valerie se boji tog Juliana, reče Joshua York. I ostali o njemu govore sa strahom, ali ponekad i s izvjesnom odanošću. Kao krvni gospodar, skrbio se za njih. Pružao im utočište, bogatstvo i gozbe. Gostili su se robovima. Nije ni čudo što se odlučio nastaniti baš tamo.

Valerie odmahne glavom. Pusti ga, Joshua. Molim te. Meni za ljubav, ako ni zbog čeg drugog. Damon neće pozdraviti tvoj dolazak, neće cijeniti slobodu koju donosiš.

Joshua se razdraženo namršti. Još ima naših ljudi s njime. Zar bi htjela da i njih napustim? Ne. A možda se varaš u pogledu Juliana. Stoljećima se nalazio u pandžama crvene žeđi, a ja mogu ublažiti tu groznicu. Valerie ukrsti ruke i sijevne ljubičastim očima. A što ako je on ne želi ublažiti? Ti ga ne poznaješ, Joshua. Obrazovan je. inteligentan, produhovljen, ljubitelj ljepote, tvrdoglavo će York. I sama si to rekla.

Ali je i jak.

Kao što su i Simon, Raymond i Cara. A oni sada slijede mene.

Damon je drugačiji, ustraje Valerie. To nije isto!

Joshua York nestrpljivo odmahne rukom. Nije važno. Obuzdat ću ga.

Abner Marsh je slušao njihovu prepirku u zamišljenoj tišini, ali se sada javio. Joshua ima pravo, obratio se Valerie. Grom i pakao, i ja sam mu jednom ili dvaput pogledao u oči, a zamalo mi je slomio sve kosti u šaci kad smo se prvi put rukovali. Osim toga, kako ste ga ono nazvali? Kralj?

Da, prizna Valerie. Blijedi kralj.

Pa, ako je on taj vaš blijedi kralj, zdrav razum kaže da će pobijediti, zar ne?

Valerie preleti pogledom s Marsha na Yorka i natrag. Zadrhtala je. Niste ga vidjeli, nitko od vas.

Oklijevala je na trenutak, zbacila crnu kosu blijedom vitkom rukom i pogledala Abnera Marsha otvoreno u lice. Možda sam se prevarila u vama, kapetane Marsh.

Nemam Joshuinu snagu ni njegovo pouzdanje. Crvena je žeđ vladala mnome pola stoljeća. Vaš narod bio je moj plijen. Ne možete se sprijateljiti s vlastitim plijenom. Ne možete. Ne možete im ni vjerovati. Zato sam nagovarala Joshuu da vas ubije. Ne možete jednostavno odbaciti doživotan oprez. Shvaćate? Abner Marsh oprezno kimne.

Još uvijek nisam sigurna, nastavi Valerie, ali Joshua nam je pokazivao mnogo novih stvari, i voljna sam priznati da vam se možda može vjerovati. Možda. Namrštila se prijeteće. Ali bez obzira jesam li se u vama prevarila ili ne, nisam se prevarila u vezi s Damonom Julianom!

Abner Marsh nabere čelo ne znajući što bi rekao. Joshua ispruži ruku i uhvati Valerieniu. Mislim da griješiš što se toliko bojiš, rekao je. Ali tebi za ljubav, bit ću oprezan. Abner, radite kako želite, recite gospodinu Jeffersu i gospodinu Dunneu. Koristila bi nam njihova pomoć ako je Valerie u pravu.

Izaberite ljude za posebnu stražu, a ostale pustite na obalu. Kad Grozničavi san uplovi u rukavac, želim da na njemu plove samo naši najbolji i najpouzdaniji ljudi, najmanji broj potreban da se njime upravlja. Nikakvi vjerski fanatici, ni itko koga je lako uplašiti, ili tko je sklon nepromišljenosti.

Dlakavi Mike i ja izvršit ćemo odabir, reče Marsh.

*

Sastat ću se s Julianom na svojem parobrodu, u svoje vrijeme, s vama i vašim najboljim ljudima iza sebe. Pazite na koji ćete način izvijestiti Jeffersa i Dunnea. To se mora učiniti korektno. Promotrio je Valerie. Zadovoljna?

Ne, reče ona.

Joshua se osmjehne. Više od toga ne mogu učiniti. Ponovno je pogledao Abnera Marsha. Abner, drago mi je što mi niste neprijatelj. Sada sam blizu, moji snovi su nadomak ruke. Porazivši crvenu žeđ, ostvario sam svoj prvi veliki trijumf. Volio bih misliti da smo ovdje, noćas, vi i ja upriličili drugi početak prijateljstva i povjerenja između naših rasa. Grozničavi san plovit će na oštrici britve između noći i dana. rastjerujući sablast starog straha kamo god krene. Zajedno ćemo postići velike stvari, prijatelju. Marsh nije pretjerano držao do kićenih govorcija, ali Joshuina ga je strast unatoč tome dirnula, te mu se nevoljko osmjehnuo. Čeka

nas prokleta mnogo posla prije nego što išta postignemo, reče Marsh pokupivši štap i osovivši se na noge. Idem, onda.

Dobro, reče Joshua smiješeći se. Ja ću se odmoriti i ponovno vas vidjeti u sumrak. Pobrinite se da brod bude spreman za polazak. Obavit ćemo ovo što je brže moguće.

Naložit ću kotlove, reče Marsh dok se opraštao.

Vani je svanuo dan.

Činilo se da je bilo oko devet, pomislio je Abner Marsh dok je stajao žmirkajući pred kapetanskom kabinom, nakon što je Joshua zaključao vrata za njim. Jutro bijaše turobno; vruće i sparno, s teškim sivim oblacima koji su zaklanjali sunce. Čađa i dim iz parobroda na rijeci visjeli su u zraku. Sprema se oluja, pomisli Abner Marsh, a to ga obeshrabri. Iznenada je postao svjestan koliko je malo spavao, te se osjetio neopisivo umornim, ali imao je toliko posla da se nije usuđivao ni pomisliti da odrijema.

Sišao je u glavni salon misleći da će mu doručak vratiti malo snage. Popio je litru vruće crne kave dok mu je Toby priredio kuhane mesne okruglice i vafle s prilogom od borovnica. Dok je jeo, Jonathon Jeffers uđe u salon, spazi ga i dugim se koracima zaputi k stolu.

Sjednite i prezalogajite, reče Marsh. Moram s vaiffila povesti ,dug razgovor, gospodine Jeffers. Ali ne ovdje. Radije pričekajte dok Tie završim, pa ćemo se onda povući u moju kabinu.

U redu, odvrati Jeffers pomalo odsutna duha. Kapetane, gdje ste bili? Satima sam vas tražio. Niste bili u vašoj kabini.

Joshua i ja smo čavrljali, reče Marsh. Što...?

Neki vas čovjek želi vidjeti, reče Jeffers. Stigao je na brod usred noći. Vrlo je uporan.

Ne volim kad me se pušta da čekam ko da sam neko beznačajno smeće, reče neznanac. Marsh nije ni opazio da je čovjek ušao. Ne zatraživši dopuštenje, čovjek izvuče stolac i sjedne. Bio je ružan, ispijen svat, duguljasta lica razrovana kozicama. Tanka, mlohava smeđa kosa visjela mu je u pramenovima preko čela. Imao je nezdravu put, a djelići njegove kose i kože bijahu prekriveni suhim, bijelim ljuskama, kao da je netom prošao kroz osobnu snježnu oluju. Ipak. nosio je skupo crno odijelo od debelog sukna, nabran bijeli plastron i prsten s kamejom.

Abneru Marshu se nije svidio njegov izgled, njegov ton, ravna crta njegovih usta ni oči boje leda. Tko ste, dovruga, sad vi? upitao je otresito. Bolje vam je da imate vraški dobar razlog što me prekidate u doručku, inače ću vas zavitlat preko ograde. Tek što je to izgovorio, Marsh se već osjećao malko bolje. Oduvijek je držao kako nema koristi biti kapetan parobroda ako s vremena na vrijeme niste mogli nekog poslati kvragu.

Strančev kiseo izraz nimalo se nije izmijenio, već je upro svoje ledene oči u Marsha s nekom vrstom podrugljive zlobe. Naumio sam se provozat na ovoj vašoj kićenoj splavi.

Jest vraga! reče Marsh.

Da pozovem Dlakavog Mikea da nas oslobodi ovog grubijana? hladno ponudi Jeffers.

Čovjek kratko i prezirno odmjeri činovnika. Potom svrme pogled natrag na Marsha. Kapetane Marsh, stigao sam kasno noćas da vam uručim pozivnicu, vama i vašem ortaku. Mislio sam da će bar jedan od vas noćas bdjeti. No, sad je dan, pa ćemo to morat odgodit za večeras. Pozvani ste na večeru u St. Louis, oko sat nakon sumraka, vi i kapetan York.

Ne znam tko ste niti me briga, reče Marsh. I svakako neću večerati s vama. Osim toga, Grozničavi san noćas isplovljava.

Znadem. Znadem i kamo.

Marsh se namršti. Sto ste rekli?

Vidim da ne poznajete crnčuge. Kad crnčuga nešto dočuje, ubrzo za to doznaju sve druge crnčuge u gradu. A ja, ja jako dobro slušam. Bolje vam je da ne vodite ovaj veliki stari parobrod u rukavac kamo ste naumili. Sigurno ćete se nasukat, možda čak probušit dno. Mogu vas poštedit te muke. Vidite, čovjek kog tražite je upravo ovdje i čeka vas. Stoga, kad padne mrak, otiđite to reći vašem gospodar, jeste 1' čuli? Recite mu da ga Damon Julian čeka u hotelu St. Louis. Gospon Julian jedva čeka da ga upozna.

ŠESNAESTO POGLAVLJE

New Orleans, kolovoz 1857.

Kiseli Billy Tipton se vratio u hotel St. Louis te večeri poprilično uplašen. Julianu se neće svidjeti poruka koju je nosio s Grozničavog sna, a Julian je bio opasan i nepredvidiv kad je bio nezadovoljan.

U zamračenom salonu njihova raskošnog apartmana gorjela je samo jedna mala voštanica. Njezin plamen odražavao se u Julianovim crnim očima dok je sjedio u mekoj baršunastoj fotelji pokraj prozora, pijuckajući koktel sazerac. Sobu je ispunila tišina. Kiseli Billy je osjetio težinu brojnih pogleda na sebi. Kvaka se oglco Ha tihim, smrtonosnim škljoc kad su se vrata zatvorila za njim. Da, Billy? meko će Damon Julian.

Odbili su doći, gospon Julian, reče Kiseli Billy, malčice prebrzo, malčice zadihano. Na slabom svjetlu nije mogao vidjeti Julianovu reakciju. Kaže da vi morate k njemu.

Kaže, ponovi Julian. Tko kaže, Billy?

On, reče Kiseli Billy. D... drugi krvni gospodar. Joshua York, tako se zove. Onaj o kome vam je pisao Raymond. Drugi kapetan, Marsh, onaj debeli s bradavicama i zaliscima, i on je odbio doći. Bio je i prokleta nepristojan. Al' pričekao sam mrak, pričekao sam da se krvni gospodar probudi. Napokon su me uveli k njemu. Kiseli Billy je još osjećao studen sjetivši se načina na koji su Yorkove sive, sive oči pronašle njegove, i ocijenile ga nedoraslim. U njima je bilo toliko gorkog prezira da je Billy smjesta odvratio oči.

Pričaj nam, Billy, reče Damon Julian, kakav je, taj drugi? Taj Joshua York. Taj krvni gospodar.

On... započne Billy tražeći riječi, on je... bijel, hoću reći, njegova koža i sve ostalo strahovito je blijedo, a ni kosa mu nema boje. Čak je nosio bijelo odijelo, poput kakvog duha. I srebro, nosio je mnogo srebra. A kreće se... poput jednog od onih prokletih kreolaca, gospon Julian, otmjeno i bahato. On je... on je poput vas, gospon Julian. Njegove oči...'

Blijede i snažne, promrmlja Cynthia s drugog kraja sobe. A donosi vino koje pobjeđuje crvenu žed. Je li on taj, Damone? Mora biti. Sigurno je istina. Valerie je oduvijek vjerovala pričama, a ja sam joj se rugala zbog toga, ali vjerojatno je tako. Ujedinit će nas, odvesti natrag u izgubljeni grad, u grad tame. Naše kraljevstvo, samo naše. Istina je, zar ne? On je gospodar nad krvnim gospodarima, kralj kojeg smo čekali. Potražila je odgovor u Damonu Julianu.

Damon Julian okusi svoj sazerac i izvije usta u podmukao, mačji osmijeh. Kralj, zamišljeno izusti. A što ti je taj kralj rekao, Billy? Ispričaj nam.

Rekao je da dođete na parobrod, svi. Sutra, nakon mraka. Na večeru, tako je kazao. On i Marsh ne žele doći amo, ne onako kako ste vi htjeli, sami. Marsh, taj je izjavio da, ako dođu k vama, da će povest i ostale.

Kralj je neobično plašljiv, primijeti Jilian.

Ubijte ga! iznenada izlance Kiseli Billy. Idite na taj vražji brod i ubijte ga, ubijte ih sve. On je sav naopak, gospon Julian. Njegove oči, ko neki prokleti kreolac, tako me gledao. Ko da sam kukac, niko i ništa, iako ste me vi poslali. Misli da je bolji od vas, ko i oni drugi, onaj bradavičasti kapetan i onaj prokleti činovnik, sav nacifran, pustite me da ga zasiječem, da mu pustim krv po onoj finoj odjeći, morate ga ubiti, morate.

Soba je utihnula nakon ispada Kiselog Billyja. Julian je zurio kroz prozor, u noć. Prozori bijahu rastvoreni, te su se zastori lijeno mreškali na noćnom povjetarcu, a zvuči ulice dopirali odozdo.

Julianove oči bijahu tamne, zastrte, uprte u daleka svjetla.

Kad je napokon okrenuo glavu, zjenice mu ponovno uhvate sjaj osamljenog plamena svijeće, i zadrže ga u sebi, crvenog i treperavog. Lice mu poprimi ispijen, divlji izraz. Piće, Billy, ponuka.

Sve ih tjera da ga piju, reče Kiseli Billy. Naslonio se na vrata i izvukao nož. Osjećao se bolje držeći ga u ruci. Počeo je strugati prljavštinu ispod noktiju dok je govorio. Ne sadrži samo krv, rekla je Cara. U njem ima još nečeg. Uništava žed, to svi vele. Obišao o sam čitav onaj brod, pričao s Raymondom, Jeanom i Jorgeom, i s još nekima. Oni su mi to rekli. Jean nije prestajao veličati napitak i kakvo je olakšanje predstavljao, ako u to možete povjerovati.

Jean, prezirno će Julian.

Onda je istina, reče Cynthia. Moćniji je od žedi.

Ima još nešto, dometne Kiseli Billy. Raymond veli da se York spandao s Valerie.

Muk u salonu bio je prepun napetosti. Kurt nabere čelo. Michelle odvrati pogled. Cynthia gucne svoje piće. Svi su znali da je Valerie, lijepa Valerie, bila Julianova posebna mezimica; svi su ga netremice promatrali. Julian je djelovao zamišljeno. Valerie? izusti. Razu mijem. Njegovi dugi, blijedi prsti stadoše lupkati po ručkama stolca.

Kiseli Billy je čačkao zube vrškom svog noža, zadovoljan. Očekivao je da će podatak o Valerie riješiti stvar. Damon Julian je imao planove za Valerie, i nije volio da mu se u njih itko petlja. Otkrio ih Billyju, s izrazom podmukle zabavljenosti, kad ga je Billy upitao zašto ju je dtjerao. Raymond je mlad i snažan, i može je obuzdati, rekao je Julian. Bit će sami, njih dvoje, sami jedno s drugim i sa žedu. Kakva ' romantična vizija, ne misliš? A za godinu, dvije ili pet, Valerie će zatrudnjeti. Gotovo bih se okladio u to, Billy. A onda se nasmijao o onim svojim dubokim, zvonkim smijehom. Ali sada se nije smijao.

Što da radimo, Damone? upita Kurt. Idemo li? [+]

Pa, naravno, reče Julian. Ne možemo valjda odbiti tako ljubazan poziv, i uz to od kralja. Zar ne želite kušati to njegovo vino? Pogledao ih je svakog posebno, ali nitko se od njih nije usudio prozboriti. Ah,

reče Julian, gdje vam je entuzijizam? Jean nam preporuča tu * berbu, a nedvojbeno i Valerie. Vino slađe od krvi, bogato životom.] Pomislite samo kakav će nam mir donijeti. Osmjehnuo se. Nitko ? ne reče ni riječ. Čekao je. Kad je muk dugo potrajao, Julian slegne i ramenima i reče: Pa, u tom slučaju, nadam se da nam kralj neće zamjeriti ako su nam draža druga pića.

Ostale je prisilio da ga piju, reče Kiseli Billy. Htjeli to oni ili ne.

Damone, reče Cynthia, zar ćeš ga... odbiti? Ne možeš. Moramo k njemu. Moramo učiniti što od nas traži. Moramo.

Julian polako okrene glavu daje pogleda. Doista tako misliš? upita uz tanak osmijeh.

Da, šapne Cynthia. Moramo. On je krvni gospodar. Odvratila je pogled.

Cynthia, reče Damon Julian, pogledaj me.

Polako, s bezgraničnim skanjanjem, ponovno je podigla glavu, sve dok joj oči nisu susrele Julianove.

Ne, zajecala je. Molim te. O, molim te.

Damon Julian je šutio. Cynthia nije odvratila pogled. Spuznula je sa stolca, kleknula na tepih, drhteći.

Narukvica od pletenog zlata i ametista blistala je na njezinu malom zglavku. Odgurnula ju je u stranu, a njezine su se usne polako razdvojile, kao da se sprema prozboriti, a tada je podigla ruku i prinijela zglavak ustima. Krv je potekla.

Julian je čekao dok je puzala preko tepiha, nudeći mu pruženu ruku. Sa svečanom ozbiljnošću uzeo je njezinu ruku u svoju te se dugo i temeljito napio. Kad je završio, Cynthia se nesigurno osovi na noge, spusti se na jedno koljeno i ponovno ustane, drhteći. Krvni gospodar, reče pognute glave. Krvni gospodar.

Usne Damona Juliana bile su crvene i vlažne, a sićušna kapljica krvi kliznula mu je iz kuta usta. Julian uzme rupčić iz džepa, pažljivo obriše tanku vlažnu prugu s brade, te ga uredno pospremi. Je li parobrod velik, Billy? upita.

Kiseli Billy spremi nož u korice za svojim leđima vještini, lakim pokretom, smiješeći se. Rana na Cynthijinu zglavku, krv na Julianovoj bradi, sve ga je to raspalilo, uzбудilo. Julian će pokazati onim prokletim parobrodarima, pomislio je. Jedan od najvećih parobroda koji sam ikad vidio, odvratio je, a usto i raskošan. Srebro, zrcala i mramor, mnogo bojanog stakla i tepiha. Svidjet će vam se, gospon Julian.

Parobrod, zamišljeno će Damon Julian. Zašto se nikad nisam sjetio rijeke, pitam se? Prednosti su tako očite.

Onda idemo? upita Kurt.

Da, odvrati Julian. O da. Ta, pozvao nas je krvni gospodar. Kralj. Nasmijao se, zabacivši glavu, grohoćući.

Kralj! poviknuo je između naleta smijeha. Kralj! Jedan za drugim, ostali se počеше smijati s njim.

Julian munjevito ustane, kao da ste rasklopili perorez, a lice mu se ponovno uozbilji, te galama utihne jednako naglo kao što je započela. Zagledao se u tamu iza hotela. Moramo donijeti poklon, reče. Ne može se posjetiti kraljevsku osobu bez poklona. Okrenuo se prema Kiselom Billyju. Sutra ćeš poći u Moreau Street, Billy. Želim da mi ondje nešto nabaviš. Mali dar za našeg blijedog kralja.

SEDAMNAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, o f New Orleans, kolovoz 1857.

Činilo se kao da je polovica parobroda u New Orleansu tog poslijepodneva odlučila otploviti, pomislio je Abner Marsh dok je stajao na orkanskoj palubi i gledao kako odlaze.

Bio je običaj da se brodovi koji plove uzvodno otisnu s nasipa oko pet sati. U tri sata strojari su palili peći i počinjali zahuktavati paru. Kolofonij i borova smola bacali su se u gladna ždrijela parobroda, zajedno s drvom i ugljenom, a iz jednog broda za drugim počinjao se vijati crni dim, uzdižući se iz golemih rascvjetanih dimnjaka u o visokim vrućim stupovima, poput tamnih pozdravnih plamenaca. Parobrodi gusto naslagani duž šest kilometara nasipa mogu proizvesti mnogo dima. Čadavi stupovi počeli bi se stapati u jedinstven masivan crni oblak dvjestotinjak metara iznad rijeke; oblak prožet pepelom i pun vruće sjajne žeravice nošene vjetrom. Oblak se nadimao, sve veći i veći, kako je sve više parobroda kretalo u pogon i ispuštalo dim, sve dok mrtvački pokrov nije prekrpio sunce i počeo se vući ponad grada.

S mjesta gdje je Abner Marsh stajao na orkanskoj palubi izgledalo je kao da cijeli New Orleans izgara u plamenu, i kao da se svi parobrodi spremaju pobjeći. To je u njemu poticalo nelagodu, kao da su ostali kapetani znali nešto što on nije, kao da bi i Grozničavi san trebao ložiti kotlove i spremati se da isplovi. Marsh je jedva čekao otići. Uza sve bogatstvo i sjaj neworleanske rute, čeznuo je za poznatim rijekama; za gornjim Mississippijem s njegovim klisurama i gustim šumama, za divljim, blatnim Missourijem koji je proždirao parobrode kao ništa, za uskim Illinoisom i muljevitom, prometnom

Fevre. Djevičansko putovanje Grozničavog sna niz Ohio sada mu se činilo gotovo idiličnim, uspomena na jednostavnije, bolje dane. Nisu prošla ni dva mjeseca, a ipak se činilo kao cijela vječnost. Otkako su ostavili St. Louis i spustili se nizvodno, stvari su počele ići po zlu, a što su išli južnije, to je bivalo gore. Joshua je u pravu, promrmljao si je u bradu Marsh dok je promatrao New Orleans. Ovdje ima nečeg trulog. Bilo je prokletu prevruće, prokletu sparno, s previše prokletih insekata, dovoljno da čovjek pomisli kako je cijelo to vražje mjesto bilo ukleto. A možda i jest, zbog ropstva, iako Marsh nije bio siguran u to. Jedino u što je bio siguran bilo je to da želi narediti Whiteyju da naloži kotlove, i odvući Framma ili Albrighta gore u kormilarnicu kako bi mogao odvojiti Grozničavi san od nasipa i usmjeriti ga uzvodno. Odmah. Prije sumraka. Prije nego što oni stignu.

Abner Marsh je toliko želio viknuti te naredbe daje mogao okusiti riječi kako leže, gorke i neizgovorene, navrh njegova jezika. Osjećao je neku vrstu praznovjerne strepnje u vezi s ovom večeri, iako si je neprestano govorio kako nije praznovjeran. Ipak, nije bio ni slijep nebo bijaše vruće i zagušljivo, a zapadno od njih podizala se oluja, velika, razorna, ona koju je Dan Albright nanjušio prije nekoliko dana. A parobrodi su odlazili, jedan za drugim, njih na desetke, a dok ih je Marsh promatrao kako se smanjuju ploveći uzvodno i nestaju u svjetlucavim valovima vrućine, osjećao se sve osamljeniji, kao da je svaki parobrod koji je izbljedio u daljini odnosio sa sobom jedan dio njega, grumenčić hrabrosti, komad samouvjerenosti, san ili malu. čađavu nadu. Mnogo je parobroda napuštalo New Orleans svakog dana, pomislio je u sebi Marsh, i danas nije bilo ništa drugačije, bio je to dan poput svakog drugog na rijeci u kolovozu: vruć, zadimljen i lijen, svi su se kretali usporeno čekajući nešto, možda dašak svježeg zraka ili čistu, svježju kišu koja bi isprala dim s neba.

Ali drugi dio njega, stariji i dublji, znao je da ono što su čekali nije bila ni svježina ni čistoća, i da im neće donijeti olakšanje od sparine, vlage, kukaca i straha.

Dolje ispod palube Dlakavi Mike je urlao na svoje radnike i prijeteće gestikulirao svojom crnom željeznom močugom, ali zvuči s pristaništa, zvona i sirene drugih parobroda zaglušili su njegove riječi. Planina tereta čekala je na nasipu, gotovo tisuću tona, najveća

zapremina Grozničavog sna. Prenijeli su jedva jednu četvrtinu preko uskih mostića na glavnu palubu.

Trebat će sati da se ostalo ukrcu. Čak i da je želio, Marsh nije mogao isploviti, ne s onim pustim teretom koji je čekao na pristaništu. Dlakavi Mike, Jeffers i ostali pomislili bi da je poludio.

Poželio je da im se mogao povjeriti, kao što je namjeravao, da je mogao s njima skovati planove. Ali nije bilo vremena. Sve se počelo odvijati prebrzo, a noćas, nakon mraka, taj će Damon Julian doći na Grozničavi san da večera. Nije bilo vremena da razgovara s Dlakavim Mikeom i Jonathonom Jeffersom, da im objasni, uvjeri ih i suoči se s dvojama i pitanjima koje bi njih dvojica sigurno imali. Stoga će noćas Abner Marsh biti sam, ili gotovo sam, samo on i Joshua u sobi punoj njih, noćnog puka. Marsh nije ubrajaio Joshuu Yorka među ostale. Bio je drugačiji, nekako. A Joshua je rekao da će sve proći u redu, Joshua je imao svoj napitak, Joshua je bio pun lijepih riječi i snova. Ali Abner Marsh je imao svoje slutnje.

Grozničavi san bio je tih, gotovo pust. Joshua je gotovo svakoga poslao na obalu; noćasnja večera bit će onoliko intimna koliko je bilo u njegovoj moći. To Abneru Marshu baš i nije bilo po volji, ali s Joshuom se nije dalo prepirati kad bi sebi nešto zabio u glavu. U glavnoj kabini stol već bijaše postavljen.

Svjetiljke još nisu bile upaljene, a dim, para i nadolazeća oluja a vani urotili su se kako bi svjetlost koja se slijevala kroz krovne prozore učinili mutnom, sumornom i umornom. Marshu se činilo kao daje sumrak već stigao u salon i na njegov parobrod. Tepisi su izgledali gotovo crni, a zrcala bila puna sjenki. Iza dugog crnog mramornog šanka čovjek je čistio čaše, ali čak je i on nekako bio nejasan, izbljedio.

Marsh mu je svejedno kimnuo i zaputio se u kuhinju, smještenu iza izbočenja. S druge strane kuhinjskih vrata zatekao je radinost; nekoliko Tobyjevih kuharskih pomoćnika miješali su velike bakrene lonce ili pržili piletinu u tavi, dok su se konobari motali naokolo i zbijali šale. Marsh je mogao nanjušiti pite koje su se pekle u velikim pećima. Od njih su mu narasle zazubice, ali se odlučno progurao pokraj njih.

Pronašao je Tobyja u dijelu kuhinje na desnoj strani broda, okruženog sa svih strana stupcima kaveza punim kokošijju, golubova, te tu i tamo crvendaća, patki i slično. Ptice su stvarale strašnu buku. Toby

podigne pogled kad je Marsh ušao. Kuhar je klao kokoši. Tri bezglave ptice bijahu naslagane pokraj njegova lakta, a četvrta se nalazila na dasci pred njim, grčevito se trzajući. Toby je imao sataru u ruci. O, kapetane Marsh, reče smiješeći se. Vješto je udario satarom, uz glasan tresak. Krv je štrcnula, a bezglava se kokoš stala divlje batrgati kad ju je Toby pustio. Njegove čvrste crne ruke bile su natopljene krvlju. Obrisao ih je o svoju pregaču. Sto mogu učiniti za vas? upitao je.

Samo sam ti želio reći da noćas, kad večera završi, napustiš brod, reče Marsh. Posluži nas lijepo i kako treba, a onda nestani. I povedi sa sobom svoje pomoćnike i one konobare. Jesi li shvatio? Čuješ li me što ti govorim?

Dakako da čujem, kapetane, Toby će uz smiješak. Dakako da čujem. Imat ćete malu zabavicu, je 1'?

To se tebe ne tiče, reče Marsh. Samo se pobrini da se iskrcaš kad završiš s poslom. Okrenuo se da ode, ozbiljna lica. Ali nešto ga nagna da se osvrne. Toby, reče.

Da, gospon?

Znaš da nikad nisam odobravao ropstvo, iako nikad nisam ni poduzeo nešto protiv njega. Bio bih, da oni prokleti abolicionisti ne mašu toliko Biblijom. Samo, nešto sam razmišljao, i čini mi se da su možda ipak u pravu. Ne možeš tek tako... iskorištavati druo i vrstu ljudi, kao da uopće i nisu ljudi. Razumiješ što mislim? Tome mora doći kraj, prije ili kasnije. Bilo bi bolje da završi mirno, ali morat će završiti, makar u plamenu i krvi, shvaćaš? Možda upravo o tome ti abolicionisti cijelo vrijeme govore. Čovjek nastoji biti razuman, to je jedino ispravno, ali ako ne upali, moraš biti spreman. Neke stvari jednostavno nisu u redu. I mora im se stati na kraj.

Toby ga je čudno gledao, i dalje odsutna duha, tarući ruke o prednjicu svoje pregače, goredolje, goredolje. Kapetane, izusti tiho, vi govorite o aboliciji. Ovo je robovlasnička zemlja, kapetane. Mogli biste poginut zbog tih riječi.

Možda bih i mogao, Toby, ali što je pravo, pravo je, to je sve što kažem.

Bili ste dobri prema starom Tobyju, kapetane Marsh, dali ste mi slobodu da vam mogu kuhat. To ste učinili.

Abner Marsh kimne. Toby, reče, hajde, donesi mi nož iz kuhinje. Nikome ništa ne spominji, čuješ? Samo mi donesi dobar, oštar

nož. Trebao bi biti takav da ga mogu zavući u čizmu, mislim. Možeš li mi donijeti nož?

Da, kapetane Marsh, reče Toby. Oči mu se neznatno suze na umornom crnom licu. Da, gospodine. Tada otrči da poslušaj.

Abner Marsh je hodao pomalo čudno idućih nekoliko sati, s dugačkim kuhinjskim nožem tijesno smještenim u svojoj visokoj kožnoj čizmi. Međutim, prije nego što je pao mrak, oštrica je počela biti vraški udobna, te je gotovo zaboravio na nju.

Oluja je stigla točno prije zalaska sunca. Većina parobroda na putu prema gornjem toku rijeke dotad je već isplovila, iako su neki drugi zauzeli njihova mjesta duž neworleanskog nasipa. Oluja se podigla uz strahovitu riku, nalik na pucanje parobrodskih kotlova, munje su bljeskale nad glavom, a kiša stala pljuštati, neobuzdano poput proljetne bujice. Marsh stajaše pod nadstrešnicom promenade na palubi s kotlovima, oslušujući bubnjanje kapi po parobrodu i promatrajući kako ljudi na pristaništu trče u zaklon. Stajao je ondje čitavu vječnost, naslonjen na ogradu i zamišljen, kad se Joshua York iznenada stvorio pokraj njega. Pada kiša, Joshua, reče Marsh uperivši štap u oluju. Možda taj Julian noćas neće doći. Možda se neće htjeti smočiti.

Joshua je na licu imao čudan, svečan izraz. Doći će, reče. To je bilo sve. Samo: Doći će. i

I naposljetku došao je.

Oluja je dotad jenjala. Kiša je i dalje bez prestanka padala, ali bila je blaža, mekša, jedva nešto više od magle. Abner Marsh se još nalazio na palubi s kotlovima, te ih je ugledao kako dolaze, gazeći po napuštenom, od kiše skliskom pristaništu. Čak i izdaleka znao je da su to oni. Bilo je nečeg u načinu na koji su hodali, nečeg gracioznog i predatorskog, punog strahotne ljepote. Jedan od njih koračao je drugačije, kočopereći se i klizeći kao da pokušava biti jedan od njih ali ne može, pa kad su se primakli bliže, Marsh shvati da je to bio Kiseli Billy Tipton. Nešto je nezgrapno nosio u naručju.

Abner Marsh pođe u veliki salon. Ostali sjedahu za stolom: Simon i Katherine, Smith i Brown, Raymond, Jean i Valerie te svi ostali koje je Joshua pokupio na rijeci. Tiho su razgovarali, ali su umuknuli kad je Marsh ušao. Dolaze, objavi Marsh. Joshua York ustane sa stolca na čelu stola i pođe ih dočekati. Abner Marsh se zaputi do šanka i

nalije si viski. Iskapio ga je u jednom gutljaju, na brzinu popio još jedan, te pošao k stolu. Joshua je inzistirao da Marsh sjedi pri čelu, s njegove lijeve strane. Stolac njemu zdesna ostavio je za tog Damona Juliana. Marsh se teško sruči i namršti praznom mjestu nasuprot.

A tada su ušli.

Samo četvero noćnih bića stupilo je u salon, opazio je Marsh. Kiseli Billy ostao je negdje vani, što mu je sasvim odgovaralo. Bile su ondje dvije žene, te golem blijed muškarac koji se mračno namrštio i otresao vlagu s kaputa. A drugog, njega, Marsh je smjesta prepoznao. Imao je glatko bezvremensko lice, uokvireno crnim kovčama, i izgledao je poput kakvog lorda u svom tamnocrvenom odijelu, sa svilenom košuljom komotnog ovratnika nabranom na prednjici. Na jednom prstu nosio je zlatan prsten sa safirom veličine šećerne kocke, a na njegovom crnom prsluku bio je prikopčan dragulj, ulašteni komad crnog dijamanta u mekoj mreži od žutog zlata. Prešao je prostoriju, a tada zaobišavši stol zastao, te stao pokraj Joshui na mjestu, iza stolca na čelu stola. Metnuo je svoje glatke bijele ruke na naslon i pogledao sve za stolom, jednog za drugim.

A oni ustadoše.

Troje koji su došli s njim učiniše to prvi, zatim Raymoift Ortega, pa Cara, a na kraju svi ostali, po jedan ili u paru, a posljednja od svih Valerie. Svi u prostoriji su stajali, svi osim Abnera Marsha. Damon Julian izvije usne u šarmantan, topao osmijeh. Lijepo je ponovno biti sa svima vama, reče. Posebno se obratio Katherine. Draga moja, koliko je ljeta prošlo? Koliko predugih ljeta?

Cerek koji je ozario njezino strvinarsko lice bilo je strašno vidjeti, pomisli Marsh. Odlučio je uzeti stvari u svoje ruke. Sjednite, zalajao je na Damona Juliana. Povukao gaje za rukav. Gladan sam, a dovoljno smo dugo čekali večeru.

Da, reče Joshua te to razbije čaroliju, i svi ponovno sjednu. Ali Julian zauzme Joshuin stolac, stolac na vrhu stola.

Joshua priđe i stane iznad Juliana. Sjedite na mom mjestu, reče. Glas mu je zvučao bezbojno i napeto. Ovo je vaše, sir. Ako biste bili tako ljubazni. York pokaže rukom. Njegove su oči bile uprte u Damona Juliana, a Marsh zirne u Joshuino lice i ondje ugleda moć, hladan intenzitet i odlučnost.

Damon Julian se osmijehne. Ah, izusti tiho. Neznatno je slegnuo ramenima. Oprostite. Tada, ne pogledavši Joshuu ni na jedan trenutak, ustane i premjesti se na drugi stolac.

Joshua ukočeno sjedne i načini nestrpljiv pokret prstima. Konobar pohita iz sjene i položi bocu na stol ispred Yorka. Budi ljubazan i napusti sobu, reče Joshua mladiću.

Boca bijaše neoznačena. Pod lusterima, okružena blistavim kristalom i srebrom, izgledala je mračno i prijeteće. Bila je otvorena. Znae što je ovo? izravno će Joshua York Damonu Julianu.

Da.

York pruži ruku, prihvati Julianovu vinsku čašu i natoči. Napunio je čašu do ruba i metnuo je ravno ispred ovog drugog. Pijte, zapovjedi.

Yorkov pogled počivao je na Julianu. Julian je zurio u čašu, a neznatan smiješak poigravao mu je oko kutova usana, kao da je bio upućen u neku tajnu šalu. U velikom salonu vladala je posvemašnja tišina. Daleko u daljini, Marsh je začuo tih jauk parobroda koji se probijao kroz kišu. Činilo se da trenutak traje vječno.

Damon Julian pruži ruku, prihvati čašu i napije se. Jednim dugim gutljajem ispraznio je čašu, i činilo se kao da je popio svu napetost u sobi. Joshua se nasmiješi, Abner Marsh progundā, a dolje, na suprotnom kraju stola, ostali izmijene oprezne, začudene poglede. York natoči još tri čaše, i doda ih trima Julianovim suputnicima. Svi su se napili. Započeli su razgovarati tihim šaptom.

Damon Julian se osmijehne Abneru Maršu. Vaš parobrod je vrlo impresivan, kapetane Marsh, reče srdačno. Nadam se da je i hrana jednako dobra.

Hrana, reče Marsh, je još bolja. Podviknuo je, osjećajući se gotovo kao onaj stari, a konobari stadoše iznositi gozbu koju je skuhao Toby. Jeli su više od sat vremena. Noćni narod imao je fine manire, ali njihovi su apetiti bili jednako zdravi kao u bilo kojeg čovjeka s rijeke. Bacili su se na hranu poput skupine radnika kojima je časnik upravo viknuo: Užina! To jest, svi osim Damona Juliana. Julian je jeo polako, gotovo delikatno, često zastajkujući da gucne svoje vino, često se smiješeći bez nekog vidljivog razloga. Marsh je očistio treći tanjur, a Julianov je još bio polupun. Razgovor je bio opušten i trivijalan. Oni na suprotnom kraju govorili su tiho i uzbuđeno, te ih Marsh nije uspijevao razumjeti. Bliže njemu, Joshua York i Damon Julian izmijenili su mnogo riječi o oluji, vrućini, rijeci i Grozničavom snu. Osim kad su pričali o njegovu parobrodu, Abner Marsh na njih nije obraćao pažnju, radije se usredotočivši na svoj tanjur.

Naposlijetku su poslužili kavu i brendi, a potom su se konobari izgubili, te je glavna kabina parobroda ostala prazna izuzev Abnera Marsha i noćnog puka. Marsh je pijuckao brendi začuvši zvuk vlastitog srkanja prije nego što je postao svjestan da je svaki razgovor utihnuo. Napokon smo skupa, Joshua će tihim glasom, a ovo je nov početak za nas, za narod noći. Oni koji žive danju mogli bi ga nazvati novom zorom. Osmjehnuo se. Za nas, nov suton bi bio prikladnija metafora. Počujte me, svi vi. Dopustite da vam izložim svoje planove. Tada Joshua ustade i uistinu započne svoj govor.

Koliko je dugo govorio, Abner Marsh nije bio siguran. Marsh je sve to već čuo; sloboda od crvene žedi, kraj straha, povjerenje između dana i noći, ono što se moglo postići ortaštvom, veličanstvena nova epoha. Joshua je nastavljao unedogled, rječito, strastveno, a njegov je govor bio prepun malih odlomaka pjesama i dugačkih riječi. Marsh je više pazio na ostale, na redove blijedih lica duž stola. Svi su uprli oči u Joshuu, i svi su slušali, šutke. Ali nisu svi jednako izgledali. Simon je djelovao pomalo napeto, i neprestano prelijetao pogledom s Yorka na Juliana i natrag. Jean Ardant je izgledao opčinjen i pun obožavanja, ali neka od ostalih lica bila su bezizražajna, hladna i teško čitljiva. Raymond Ortega se podmuklo smješkao, a onaj krupni po imenu Kurt se mrštio, Valerie je djelovala na rubu živaca, a Katherine imala je na svom mršavom, neprijaznom licu takav izraz krajnjeg prezira da se Marsh lecnuo kad ga je vidio.

Tada Marsh pogleda ravno preko stola, tamo gdje je sjedio Damon Julian, i zatekne Juliana kako zuri u njega. Oči mu bijahu crne, tvrde i sjajne poput grumena najboljeg ugljena. Marsh ondje ugleda jame, beskrajne nedokučive jame, ponore koji su samo čekali da ih sve progutaju. Otrgnuo je pogled, ne želeći ni pokušati natjecati se s Julianom u zurenju, kao što je budalasto pokušao s Yorkom prije toliko vremena u Plantažerovoj kući. Julian se osmjehne, i ponovno svrne pogled prema Joshui, gucne svoju hladnu kavu i

nastavi slušati. Abneru Marshu se nije svidio taj osmijeh ni dubina tih očiju. Odjednom se ponovno počeo bojati.

Napokon, Joshua završi i sjedne.

Parobrod je dobra ideja, ljubazno će Julian. Njegov mek glas pronosio se cijelim salonom. I tvoje bi piće možda koristilo nekoj svrsi. S vremena na vrijeme. Ostalo, dragi Joshua, moraš zaboraviti. Njegov je ton bio ugodan, njegov osmijeh opušten i sjajan.

Netko oštro uvuče dah, ali nitko se ne usudi prozboriti. Abner Marsh se ustoboči na svom stolcu. Joshua nabere čelo. Kako molim? reče.

Julian lijeno odmahne rukom. Tvoja me priča žalosti, dragi Joshua, reče. Odgojen među stokom, sada i sam razmišljaš kao oni. Nisi ti kriv, naravno. S vremenom ćeš naučiti, s vremenom ćeš slaviti svoju istinsku prirodu. Iskvarile su te one male životinje među kojima si živio, napunile su te svojim sitnim moralima, svojim slabašnim religijama, svojim zamornim snovima.

Sto to govorite? Joshuin je glas bio srdit.

Julian mu nije izravno odgovorio. Umjesto toga obratio se Marshu. Kapetane Marsh, upita, to pečenje u kojem ste toliko uživali nekoć je bilo dio žive životinje. Mislite li da bi zvijer, kad bi mogla govoriti, pristala na to da bude pojedena? Njegove oči, one strašne crne oči, fiksirale su Marsha zahtijevajući odgovor.

Ja... k vragu, ne... ali...

Alije svejedno pojedete, zar ne? Julian se veselo nasmije. Naravno da je tako, kapetane, ne morate se toga stidjeti.

I ne stidim se, čvrsto će Marsh. To je samo krava.

Dakako da jest, reče Julian, a stoka je stoka. Svrnuo je pogled natrag prema Joshui Yorku. Ali stoka možda na to drugačije gleda. Međutim, to ne bi trebalo uznemirivati našeg kapetana. On je naprednija vrsta bića od njegove krave. U njegovoj je prirodi da ubija i jede, kao što je u kravljnoj da bude ubijena i pojedena. Vidiš, Joshua, život je doista vrlo jednostavan.

Tvoje pogreške izviru iz činjenice što si odgojen među kravama koje su te naučile da ih ne konzumiraš. Spominješ zlo. Gdje si naučio taj pojam? Od njih, naravno, od stoke. Dobro i zlo, to su njihove riječi, prazne, namijenjene tek da sačuvaju njihove bezvrijedne živote. Oni

žive i umiru u smrtnom strahu od nas, rase koja je od njih prirodno nadmoćnija. Opsjedamo im čak i snove, te traže utjehu u lažima i izmišljaju bogove koji imaju moć nad nama, želeći vjerovati da nas križevi i sveta vodica nekako mogu zauzdati.

Moraš shvatiti, dragi Joshua, da ne postoji dobro i zlo, samo snaga i slabost, gospodari i robovi. Njihov moral, krivnja i stid doveli su te do bunila. Kako je to glupo. To su njihove riječi, ne naše. Propovijedaš

o novim počecima, ali što započinjemo? Biti kao stoka? Gorjeti pod njihovim suncem, raditi kad možemo uzimati, klanjati se stokinim bogovima? Ne. Oni su životinje, prirodno podčinjeni nama, naš veličanstven i divan plijen. Takvo je stanje stvari.

Ne, reče Joshua York. Odgurnuo je stolac i ustao, te je stajao nad stolom poput blijedog, vitkog Golijata. Oni razmišljaju, oni sanjaju.

I oni su izgradili svijet, Juliane. U krivu si. Mi smo rođaci, dvije strane istog novčića. Oni nisu plijen. Pogledaj što su sve napravili! Donijeli su ljepotu na svijet. A što smo mi ikad stvorili? Ništa. Crvena žed bila je naše prokletstvo.

Damon Julian uzdahne. Ah, siroti Joshua, izusti. Gucnuo je svoj brendi. Neka stoka stvara život, ljepotu, što god hoće. A mi ćemo uzeti njihova djela, iskoristiti ih, uništiti ako tako odaberemo. Ta&o mora biti. Mi smo gospodari. Gospodari ne rade. Neka kroje odijela. Mi ćemo ih nositi. Neka grade parobrode. Mi ćemo na njima ploviti. Neka sanjaju o vječnom životu. Mi ćemo ga živjeti, napajati se njihovim životima, i uživati u krvi. Mi smo vladari na ovoj zemlji, i to je naše naslijeđe. Naša sudbina, ako želiš, dragi Joshua. Uživaj u svojoj prirodi, Joshua, ne teži da je promijeniš. Ona stoka koja nas doista poznaje, zavidi nam. Svatko od njih htio bi biti poput nas, da ima izbor. Julian se zlobno nasmiješi. Jesi li se ikad pitao zašto je taj njihovi Isus Krist zatražio od svojih sljedbenika da se napiju njegove krvi ako žele vječni život? Zahihotao se. Izgaraju da budu poput nas, baš kao što crnci snivaju da su bijeli. Vidio si koliko daleko mogu ići. Igrajući se gospodara čak su porobili vlastiti rod.

Kao što i ti činiš, Juliane, Joshua će prijetim tonom. Kako bi drugačije nazvao prevlast koju uživaš nad našim narodom? Čak si i one koje nazivaš gospodarima prisilio da robuju tvojoj izopačenoj volji.

Čak i mi imamo jake i slabe među sobom, dragi Joshua, reče Damon Julian. Prikladno je da jaki vladaju. Julian odloži čašu i zagleda se niz stol. Kurt, reče, pozovi Billyja.

Da, Damone, reče krupni muškarac ustajući.

Kamo ćeš? zapita Joshua dok je Kurt dugim koracima napuštao odaju, a njegov lik odlučno prolazio preko tuceta zrcala.

Dovoljno si se dugo igrao stoke, Joshua, reče Julian. Sada ću te naučiti što znači biti gospodarom.

Abner Marsh osjeti studen i strah. Svi su pogledi u sobi bili stakleni, opčinjeni, promatrajući dramu na čelu stola. Stojeći, Joshua York se izdizao iznad Damona Juliana koji je sjedio, ali nekako nije dominirao. Joshuine sive oči činile su se snažne i strastvene, kao što ljudske oči mogu biti. Ali Julian uopće nije bio čovjek, pomisli Marsh.

Kurt se vratio za manje od trenutka. Kiseli Billy je sigurno stajao odmah pred vratima, poput roba koji čeka poziv svog gospodara. Kurt ponovno zauzme svoje mjesto. Kiseli Billy Tipton došće do čela stola noseći nešto u naručju s čudnim uzbuđenjem u svojim ledenim očima.

Damon Julian rukom odgurne tanjure, raščistivši mjesto na stolu. Kiseli Billy razfriota svoj svežanj i položi malo smeđe djetesce na stolnjak ispred Joshue Yorka.

Koji vrag! zaurla Marsh. Odgurnuo se od stola, sijevajući očima, i krenuo da će ustati.

Sjedni i budi vrlo tih, dečko, procijedi Kiseli Billy bezizražajnim, tihim glasom. Marsh se počne okretati prema njemu i osjeti kako mu se nešto hladno i vrlo oštro pritišće uz jednu stranu vrata. Otvori usta i morat ću ti pustiti krv, reče Kiseli Billy. Možeš li zamisliti što će oni učiniti kad ugledaju svu tu finu, vruću krv?

Drhteći, uhvaćen između bijesa i užasa, Abner Marsh je sjedio vrlo mirno. Vršak Billyjeva noža pritisne malko jače, a Marsh osjeti kako mu je nešto toplo i vlažno kliznulo u ovratnik. Dobro, šapne Billy, baš fino.

Joshua York kratko zirne u Marsha i Kiselog Billyja, a onda usmjeri pozornost natrag na Juliana.

Nalazim ovo opscenim, reče hladno. Juliane, ne znam zašto si doveo ovo dijete amo, ali to mi se ne sviđa. Ova će igra smjesta završiti. Reci svom čovjeku da odstrani nož s kapetanova vrata.

Ah, reče Julian. A što ako ne želim?

Zeljet ćeš, reče Joshua. Ja sam krvni gospodar.

Jesi li? nehajno upita Julian.

Da. Ne volim koristiti tvoje metode prinude, Juliane, ali ako budem morao, hoću.

Ah, reče Julian. Osmjehnuo se. Ustao je, lijeno se protegnuo, poput kakve goleme crne mačke koja se probudila iz drijemeža, a zatim pružio ruku preko stola prema Kiselom Billyju. Billy, daj mi nož, naloži.

Ali što ću s njim? upita Kiseli Billy.

Kapetan Marsh će se sada lijepo ponašati, reče Julian. Nož.

Billy ga preda okrenuvši držak naprijed.

Dobro, reče Joshua.

Nije odmakao dalje. Djetesce zakrčljalo, mršavo, vrlo smeđe i vrlo nago ogłosi se tada nekakvim gugutanjem i slabašno se promeškolji. A Damon Julian učini nešto najstrašnije što je Abner Marsh vidio otkad je došao na svijet. Brzo i vrlo nježr#5, nagne se preko stola, zamahne nožem Kiselog Billyja i odsiječe djetetovu malu * desnicu jednim glatkim potezom.

Beba zatuli. Krv brižne na stol, po kristalnim čašama, srebrnom priboru za jelo i finom bijelom platnu. Djetetovi udovi slabašno su se ritali, a krv se počela skupljati u lokvu. Julian nabode odsječenu ruku bila je tako nemoguće sićušna, jedva veća od Marshova nožnog palca na sječivo Billyjeva noža. Podigao ju je, dok je s nje kapala krv, ispred Joshue Yorka. Pij\ reče, a vedrina mu je iščezla iz glasa. York udarcem odgurne nož. Poletio je iz Julianove ruke, sa šačicom još nabodenom na nj, i sletio gotovo dva metra dalje na tepih. Joshua je izgledao poput mrtvaca. Spustio je ruku, metnuo dva snažna prsta s objiju strana djetetova zglavka kojim je ono mlataralo, i pritisnuo. Krvarenje prestane. Dajte mi uže, zapovjedi.

Nitko se nije pomaknuo. Dijete je i dalje vrištalo.

Postoji lakši način da ga se ušutka, reče Julian. Podigao je vlastitu tvrdu blijedu ruku i pritisnuo je na djetetova usta. Ruka

je posve obavila malu smeđu glavu, i prigušila svaki zvuk. Julian počne stiskati.

Pusti ga vikne York.

Pogledaj me, reče Julian. Pogledaj me, krvni gospodar.

I njihove se oči susretnu dok su stajali iznad stola, svaki s rukom na malom smeđem komadiću ljudskog roda pred njima.

Abner Marsh je samo sjedio, kao gromom pogođen, osjećajući mučninu i bijes i želeći nešto učiniti, ali nesposoban da se pomakne. Poput svih ostalih, zurio je u Yorka i Juliana, u čudno, nijemo odmjeravanje snaga.

Joshua York je drhtao. Usta mu bijahu stisnuta od srdžbe, a tetive nabrekle na vratu, no njegove su sive oči bile hladne i silovite poput ledene blokade. Stajao je ondje poput opsjednutog čovjeka, blijedi gnjevan bog u bijelom, modrom i srebrnom. Bilo je nemoguće da bi se itko odupro toj provali volje i snage, pomisli Marsh. Nemoguće.

A onda je pogledao Damona Juliana.

Oči su dominirale licem: hladne, crne, zlobne, neumoljive. Abner Marsh je gledao u te oči trenutak dulje nego što je smio, i odjednom osjetio vrtoglavicu. Čuo je kako ljudi negdje vrište, u daljini, a usta mu bijahu topla od okusa krvi. Vidio jekako sve krinke koje su se zvale Damon Julian, Giles Lamont, Gilbert d'Aquin, Philip Caine, Sergei Alexov i tisuću drugih, padaju, a iza svake nalazila se druga, starija i jezivija, sloj do sloja, svaki zvjerskiji od prethodnog, a na dnu stvorenje koje nisu krasile draži, osmijeh, lijepe riječi ni raskošna odjeća ili nakit, stvorenje koje nije imalo ništa ljudsko, koje nije bilo ništa ljudsko, koje je imalo samo žeđ, groznicu, crvenu, cnu, drevnu i neutaživu. Bilo je praiskonsko, neljudsko i snažno. Živjelo je, disalo i napajalo se strahom, i bilo je staro, o tako staro, starije od čovjeka i svih njegovih tvorevina, starije od šuma i rijeka, starije od snova.

Abner Marsh trepne, a ondje na suprotnoj strani stola stajaše životinja, visoka, naočita životinja u odjeći boje burgundca, a na njoj nije bilo ničeg iole ljudskog, crte njezina lica bijahu crte užasa, a njezine oči njezine oči bile su crvene, nipošto crne, crvene, i obasjane iznutra, crvene, plamteće, žedne, crvene.

Joshua York pusti djetetov zglavak. Iznenadan mlaz nakupljene krvi slabašno prsne po stolu. Trenutak kasnije zvuk jezivog vlažnog hrskanja ispuni salon.

A Abner Marsh, još napola ošamućen, isuče dugi kuhinjski nož iz čizme te poleti sa svog stolca vrišteći, mahnitajući i zamahujući. Kiseli Billy ga pokuša pograbiti odostraga, ali Marsh je bio prejak, previše podivljao. Odgurnuo je Billyja u stranu i bacio se preko stola na Damona Juliana. Julian prekine kontakt s očima Joshue Yorka baš na vrijeme te neznatno ustukne. Nož mu promaši oko za manje od palca i ostavi dugu otvorenu posjekotinu s desne strane njegova lica. Krv nahrupi iz rane, a Julian zareži duboko u grlu.

Tada neko dohvati Marsha s leđa i odvuče ga od stola te ga zavitla preko velikog salona, podigne ga i baci, svih njegovih sto pedeset kilograma, kao da je bio malo dijete. Strahovito ga je zaboljelo kad je sletio, ali Marsh se nekako uspio zakotrljati i ponovno osoviti na noge.

Onaj tko ga je zavitlao bio je Joshua, shvatio je, a upravo je Joshua sada stajao najbliže njemu, Joshua s blijedim drhtavim rukama i sivim očima punim straha. Bježite, Abner, reče. Gubite se s parobroda. Bježite. Iza njega svi su ostali ustali oditola. Bijela lica, napetih i zurećih očiju, ruku blijedih, čvrstih, grabežljivih. Katherine se smiješila, smiješila mu se onako kao kad gaj? uhvatila na izlasku iz Joshuine

kabine. Stari Simon se tresao. Čak su se i o mith i Brown primicali njemu, polako, opkoljavajući ga. Njihove oči nisu bile prijateljski nastrojene, a usne su im bile vlažne. Svi su se pokrenuli, svi, a Damon Julian je klizeći zaobišao stol, gotovo bešumno, dok mu se krv sušila na obrazu, a posjekotina zatvarala gotovo pred Marshovim očima. Abner Marsh spusti pogled na svoje ruke, i otkrije da je izgubio nož. Povlačio se, korak po korak, sve dok mu leđa nisu dotakla zrcalo na vratima luksuzne kabine.

Bježite, Abner, ponovi Joshua York.

Marsh opipa rukom, otvori vrata i povuče se u kabinu iza sebe, te spazi kako mu Joshua okreće leđa i postavlja se između kabine i ostalih, Juliana, Katherine i drugih, noćnog puka, vampira. A to je bilo posljednje što je vidio prije nego što se okrenuo i potrčao.

OSAMNAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Mississippi, kolovoz 1857.

Kad je sunce obasjalo New Orleans idućeg jutra, nabreklo žuto oko koje je obojilo riječnu izmaglicu u grimiz i obećavalo pakleno vruć dan, Abner Marsh je čekao na nasipu.

Pretrčao je dugačak put prethodne noći srljajući kroz osvijetljene ulice Vieux Carrea poput luđaka, zalijećući se u prolaznike, posrćući i dašćući, trčeći kao što nikad u životu nije trčao, sve dok napokon nije shvatio, sa zakašnjenjem, da ga nitko ne progoni. Marsh je tada pronašao mračnu, zadimljenu birtiju, i na brzaka strusio tri viskija da zaustavi drhtanje u rukama. I napokon, pred zoru, krenuo je natrag prema Grozničavom snu. Nikad u svom životu Abner Marsh nije bio gnjevniji ni osjećao veći stid. Otjerali su ga s vlastitog prokletog parobroda, podmetnuli mu nož pod vrat, zaklali vražju bebu ravno pred njim, na njegovu stolu. Nitko se nije mogao tako ophoditi prema Abneru Maršu i proći nekažnjeno, pomislio je; ni bijelci, ni obojeni ni crvenokošci ni neki tamo prokleti vampiri. Damon Julian će debelo požaliti, prisegao je samom sebi. Dan je sada svanuo, a lovci će postati lovina.

Pristanište je već brujalo od aktivnosti kad je Marsh ondje stigao. Još jedan veliki parobrod s bočnim kotačima pristao je pokraj Grozničavog sna i istovarivao se, pokućarci su prodavali voće i sladoled s taljiga, a pojavile su se ijedna ili dvije hotelske kočije. A Grozničavi san naložio je kotlove, opazio je Marsh s iznenađenjem i zabrinutošću. Taman dim izvijao se iz njegovih dimnjaka, a ispod njih odrpana grupica radnika utovarivala je posljednje komade tereta. Ubrzao je korak i oslovio jednog od njih.

Viknuo je: Ti tamo! Stani!

Radnik bijaše krupan, nabijen crnac sjajne ćelave glave kojemu je nedostajalo jedno uho. Okrenuo se na Marshov povik, s bačvom na desnom ramenu. Da, kapetane.

Sto se tu događa? zatraži Marsh. Zašto su kotlovi naloženi? Nisam izdao naredbu.

Radnik nabere čelo. Ja samo ukrcavam, kapetane. Ništa ne znam, gospon.

Marsh opsuje i progura se pokraj njega. Dlakavi Mike Dunne se kočoperno spusti niz rampu sa svojom željeznom močugom u ruci. Mike, zovne Marsh.

Dlakavi Mike se namršti, s izrazom duboke koncentracije na preplanulom licu. Jutro, kapetane. Zbilja prodajete brod?

Molim?

Kapetan York, on kaže da ste mu prodali svoju polovicu, veli da ne idete s nama. Vratio sam se nešto iza ponoći, ja i još neki momci, a York nam je rek'o da ste vas dvojica zaključili kako su dva kapetana previše, pa vas je isplatio. A Whiteyju je kaz'o da naloži kotlove, to je učinio, i evo nas. Je 1' to istina, kapetane?

Marsh se namršti. Radnici su se znatiželjno počeli okupljati, pa je pograbio Dlakavog Mikea za ruku i odvuкао ga preko rampe na glavnu palubu. Nema vremena za duge priče, reče kad su se njih dvojica našla na pristojnoj udaljenosti od svih ostalih. Stoga mi ne dodijavaj s pitanjima, čuješ? Samo radi kako ti kažem.

Dlakavi Mike kimne. Problemi, kapetane? reče pljesnuvši željeznom močugom o krupan, mesnat dlan.

Koliko ih se vratilo? upita Marsh.

Skoro pa cijela posada i nešto putnika. Nema ih puno.

Nećemo čekati ostale, odvrti Marsh. Sto je manje ljudi na brodu, to bolje. Idi po Framma ili Albrighta, nije važno kojega, i odvedi ih gore u kormilarnicu da možemo isploviti. Smjesta, jesi čuo? Ja idem

potražiti gospodina Jeffersa. Kad smjestiš kormilara, pričekaj me u činovnikovu uredu. Nikom ne govori što se događa.

Između njegovih gustih crnih zalistaka mogao se vidjeti mali smiješak. Što ćemo učinit, otkupit parobrod po niskoj cijeni, možda?

Ne, reče Abner Marsh. Ne, ubit ćemo nekoga. Ali ne Joshuu. A sad požuri! Čekaj me u činovnikovu uredu. Jonathon Jeffers međutim nije bio u svom uredu, te je Marsh morao otići do kabine glavnog činovnika i kucati sve dok pospani Jeffers nije otvorio vrata, još uvijek u noćnoj košulji. Kapetane Marsh, reče prigušivši zijev. Kapetan York je rekao da ste prodali svoj udio. To mi baš nije imalo smisla, ali nije vas bilo, pa nisam znao što da pomislim. Uđite.

Recite mi što se sinoć dogodilo, reče Marsh kad se našao u sigurnosti činovnikove kabine.

Jeffers ponovno zijevne. Oprostite, kapetane, reče. Nisam mnogo spavao. Prišao je radu smještenom na komodi i pljusnuo si nešto vode po licu, potražio naočale i vratio se Marshu, došavši malčice k sebi. Pa, dajte da na trenutak razmislim. Bili smo u St. Charlesu, gdje sam i rekao da ćemo biti. Odlučili smo ondje ostati cijelu noć kako biste kapetan York i vi mogli prirediti vašu privatnu večeru. Njegove se obrve cinično nadignu. Sa mnom su bili Jack Ely, Karl Framm, Whitey i nekoliko njegovih strojarskih pomoćnika, i... pa, bilo nas je cijelo društvo. I naučnik gospodina Framma također nam se pridružio. Gospodin Albright je s nama večerao, ali se povukao na spavanje nal: on večere, dok smo se mi preostali zadržali na piću i razgovoru. Unajmili smo i sobe i sve, ali čim smo otišli na spavanje... vjerojatno je bilo dva ili tri ujutro... kad su Raymond Ortega, Simon i ona spodoba Kiseli Billy Tipton došli da nas odvedu natrag na parobrod. Rekli su kako nas York smjesta treba. Jeffers slegne ramenima. I tako smo došli, a kapetan York nas je dočekao u velikom salonu i rekao da vas je isplatio i da ujutro isplovljavamo. Neke je od nas poslao da pronađemo one koji su još bili u New Orleansu, te da obavijestimo putnike. Većina posade je sada ovdje, vjerujem. Zapisao sam sav teret i odlučio pridrijemati. A sad, što se zbilja događa? Marsh frkne. Nemam vremena, a vi mi ionako ne biste vjerovali. Jeste li sinoć uočili nešto čudno u salonu?

Ne, odvratila Jeffers. Podigao je obrvu. Zar sam trebao?

Možda, reče Marsh.

Sve je posude od večere bilo raščišćeno, izjavi Jeffers. To je bilo čudno, kad malo bolje pomislim, budući da su svi konobari otišli na obalu.

Mislim da ga je raščistio Kiseli Billy, reče Marsh, ali nije važno. Je li Julian bio tamo?

Da, on i nekoliko drugih koje nikad prije nisam vidio. Kapetan York mi je naložio da im dodijelim kabine. Taj Damon Julian baš je čudan. Stajao je tik do kapetana Yorka. No, bio je prilično uljudan i naočit, izuzev onog ožiljka.

Dali ste im kabine, kažeš?

Da, odvratila Jeffers. Kapetan York je rekao da Julian mora dobiti vašu kabinu, ali ja na to nisam pristao, ne dok se ondje nalazi sva vaša imovina. Ustrajao sam na tome da uzme jednu od putničkih kabina duž salona, sve dok ne budem imao prilike da porazgovaram s vama. Joshua je rekao da je to u redu, te zbilja nije bilo nikakvih problema.

Abner Marsh se naceri. Dobro, reče. A Kiseli JE5i 1 ly, gdje je on?

Dobio je kabinu odmah do Julianove, reče Jeffers, ali Sfinjam do je u njoj. Posljednji put sam ga vidio kako luta po glavnoj kabini, ponašajući se kao da je vlasnik broda i igrajući se s onim njegovim malim nožem. Malko smo se zakačili. Ne biste vjerovali što je radio bacaio je nož u jedan od vaših ukrasnih stupova kao da je staro drvo. Rekao sam mu da prestane ili ću poslati Dlakavog Mikea da ga baci preko ograde, pa me poslušao, ali je drsko u mene zurio. Taj će donijeti samo nevolju.

Mislite da je još u glavnoj kabini?

Pa, spavao sam, ali ondje sam ga posljednji put vidio kako drijema na stolcu.

Odjenite se, naloži mu kapetan Marsh. Brzo. I pričekajte me dolje pokraj vašeg ureda.

Za manje od deset minuta on, Jeffers i Dlakavi Mike Dunne našli su se skupa u činovnikovu uredu. Sjednite, šutite i slušajte, reče Marsh. Ovo će zvučati suludo, ali vas dvojica me poznajete godinama i prokleta dobro znate da nisam nikakav slaboumnik i da

ne idem naokolo pričajući priče poput gospodina Framma. Ovo je živa istina, kunem se, dabogda kotao prsnuo poda mnom ako lažem.

Abner Marsh duboko udahne i uroni u priču. Sve im je rekao, u jednom dugom naletu riječi, zastavši samo jednom kad ga je prekinuo divlji vrisak parobrodske sirene, a paluba počela vibrirati.

Isplovljavamo, reče Dlakavi Mike. Idemo uzvodno, ko što ste tražili.

Dobro, reče Marsh, pa nastavi s pričom dok se Grozničavi san krmom odvajao od neworleanskog nasipa, obrnuo svoje velebne lopatice i zaplovio uz Mississippi pod vrućim, jasnim suncem. Kad je Marsh završio, Jonathon Jeffers je djelovao zamišljeno. Dakle, reče, to je fascinantno. Možda smo trebali pozvati policiju.

Dlakavi Mike Dunne prezirno otpuhne. Bar bi ti trebao bit pametniji. Na rijeci svak sam rješava svoje probleme. Odvagnuo je svoju močugu.

Abner Marsh se slagao s njim. Ovo je moj parobrod, i neću zvati nikakve uljeze, gospodine Jeffers. Takav je bio običaj na rijeci; manje je truda predstavljalo zatući izgrednika i baciti ga preko ograde, ili prepustiti lopaticama da ga sažvaču. Vražja stara rijeka čuvala je o >voje tajne. Pogotovo neću zvati neworleansku policiju. Njih neće biti briga za obojenu ropsku bebu, a mi č<|k nemamo ni tijelo. Oni su ionako hrpa nitkova i ne bi nam povjerovali. A čak i da povjeruju, što onda? Došli bi s pištoljima i palicama, što je više no beskorisno protiv Juliana i njegove družbe.

Dakle moramo to riješiti sami, reče Jeffers. Kako?

Okupit ću dečke pa ćemo ih sve poubijati, ljubazno će Dlakavi Mike.

Ne, reče Abner Marsh. Mislim da Joshua može obuzdati ostale. To mu je već jednom uspjelo. Pokušao je učiniti ispravnu stvar, spriječiti ono što se sinoć događalo, samo što je Julian bio previše za njega.

Jednostavno se moramo riješiti Juliana prije nego što padne mrak.

To neće biti teško, izjavi Dlakavi Mike.

Abner Marsh se namršti. Nisam baš toliko siguran u to, reče. Ovo nije kao u pričama. Oni danju nisu bespomoćni. Samo spavaju. A ako ih probudite, strahovito su snažni i strahovito brzi i nije ih lako ozlijediti. Ovo treba obaviti kako valja. Držim da nas trojica to možemo izvesti, nema smisla upletati ostale. Ako išta pođe po zlu, iskrcat ćemo sve ljude s parobroda dobrano prije mraka, i pristati negdje uzvodno gdje nas nitko neće omesti, gdje nitko od noćne čeljadi ne može pobjeći ako dođe do toga da moramo ubiti više njih osim samog Juliana. Ali mislim da neće. Marsh pogleda Jeffersa. Vi imate duplikat ključa kabine u koju ste smjestili Juliana.

U mom je sefu, reče činovnik pokazujući prema crnoj željeznoj blagajni svojim štapom s mačem.

Dobro, reče Marsh. Mike, koliko jako možeš udariti tom svojom stvarčicom?

Dlakavi Mike se osmjehne i pljesne željeznom močugom o svoj dlan. Proizvela je zadovoljavajuće glasan zvuk. Koliko jako želite da udrem, kapetane?

Želim da mu razbiješ prokletu glavu, reče Marsh. A moraš to izvesti odmah, jednim zamahom. Neće biti vremena za drugi pokušaj. Ako mu samo razbiješ nos, sekundu kasnije on će ti rastrgati vrat.

Jedan udarac, reče Dlakavi Mike. Samo jedan.

Abner Marsh kimne, uvjeren da će krupni časnik održo i riječ. U tom slučaju, preostaje još samo jedan problem. Kiseli Billy. On je ulianov pas čuvar. Možda drijema na nekom stolcu, ali kladim se da će se brzo probuditi ako primijeti da idemo prema Julianovim vratima. Stoga nas neće vidjeti. One kabine na palubi s kodovima imaju dvojna vrata. Ako je Billy u salonu, ući ćemo s promenade. Ako je vani, ući ćemo iz salona. Prije nego što išta započnemo, moramo se pobrinuti da doznamo gdje je Billy. To je vaš posao, gospodine Jeffers. Pronaći ćete nam gospodina Kiselog, i obavijestiti nas gdje je. a zatim ćete se pobrinuti da nekamo ne odluta. Ako začuje galamu ili se zaputi prema Julianovoj kabini, želim da uzmete taj svoj štap s mačem i zabijete mu ga ravno u njegov kiseli trbušić, je li jasno?

Razumijem, smrknuto će činovnik. Popravio je naočale.

Abner Marsh zastane na trenutak i prodorno se zagleda u svoja dva saveznika: vitkog nacifranog činovnika s njegovim zlatnim naočalama i gamašama na kopčanje, stisnutih usta, kose uredno zalizane kao uvijek, a pokraj njega krupnog časnika u njegovoj gruboj odjeći, s njegovim grubim licem i grubim manirima, nesmiljenim zelenim

očima, spremnog na borbu. Bili su čudan ali prilično impresivan par, pomisli Abner Marsh. Zadovoljno je frknuo. No, što čekamo? upita. Gospodine Jeffers, otkrijte gdje je Kiseli Billy.

Činovnik ustane i otrese odijelo. Svakako, reče.

Vratio se za manje od pet minuta. U glavnoj je kabini, sjedi za doručkom. Sirena ga je valjda probudila. Jede jaja, kuhane mesne okruglice i pije mnogo kave, te sjedi tamo odakle može nadgledati vrata Julianove kabine.

Dobro, reče Marsh. Gospodine Jeffers, zašto i vi ne odete doručkovati?

Jeffers se nasmiješi. Mislim da mi je iznenada porastao apetit.

Ali, najprije ključ.

Jeffers kimne i sagne se prema sefu. S ključevima u ruci Marsh pričekava dobrih deset minuta da se činovnik vrati u veliki salon prije nego što je i sam ustao i duboko udahnuo. Srce mu je lupalo. Idemo, rekao je Dlakavom Mikeu Dunneu, otvorivši vrata u vanjski svijet.

Dan bijaše blještav i vruć, što je Marsh uzeo kao dobar znak. Grozničavi san nadirao je uz rijeku bez polmuke, ostavljajući za sobom dvostruku brazdu bijele pjene. Sigurno je plovio dvadeset devet kilometara na sat, pomislio je Marsh, i klizio glatko poput kreolskih manira. Zatekao se kako se pita koliko će mu trebati do Natcheza, i odjednom je više od svega poželio da je gore u svojoj kormilarnici i da promatra rijeku koju je toliko ljubio. Abner Marsh proguta slinu i treptajem zaustavi suze, osjećajući se loše i nemuževno.

Kapetane? nesigurno će Dlakavi Mike.

Abner Marsh opsuje. Nije ništa, reče. Samo... kvragu sve... hajde. Pojurio je naprijed, čvrsto stišćući ključ kabine Damona Juliana u krupnoj crvenoj šaci. Zglobovi prstiju počeli su mu bijeljati.

Pred kabinom Marsh zastane da pogleda oko sebe. Promenada je bila gotovo pusta. Neka je dama stajala uz ogradu dalje prema krmi, a oko desetak vrata naprijed neki je mladić u bijeloj košulji i mlohavom šeširu sjedio na stolcu nakrivljenom uz vrata luksuzne kabine, ali činilo se da nikoga od njih ne zanimaju ni Marsh ni Dlakavi Mike. Marsh oprezno stavi ključ u bravu. Upamti što sam ti rekao, šapne časniku. Brzo i tiho. Jedan udarac.

Dlakavi Mike kimne, a Marsh okrene ključ. Vrata se uz škljocaj otvore, a Marsh ih odgurne.

Unutra je bilo zagušljivo i mračno, sve zastrto i zatvoreno onako kako je noćna čeljad željela u svojim sobama, ali ugledali su blijedi lik ispružen ispod plahte na svjetlu koje je prodrlo kroz vrata. Uvukli su se unutra krećući se onoliko tiho koliko su to dva krupna, bučna muškarca mogla, te Marsh zatvori vrata za njima, a Dlakavi Mike Dunne pođe naprijed, podigavši svoju gotovo metar dugačku željeznu močugu visoko iznad glave, a Marsh nejasno opazi kako se prilika na postelji promeškola, okrenuvši se prema zvuku, prema svjetlu, no Dlakavi je Mike bio ondje u dva duga, brza koraka, tako munjevito, da je željezo načinilo stravičan luk na kraju njegove goleme ručerde, obrušavajući se na onu nejasnu blijedu glavu, te se činilo da to traje čitavu vječnost.

Uto se vrata kabine potpuno zatvore, a posljednja zraka svjetla prepukne, te u slijepoj mrkloj tami Abner Marsh začu zvuk kao kad komad mesa tresne po mesarovoj tezgi, a ispod toga još jedan zvuk, poput pucanja ljuske jajeta, pa zadrži dah.

U kabini je bilo vrlo tiho, i Marsh nije ništa vidio. Iz tame dopre dubok, grlen hihot. Hladan znoj prekrije Marshovo tijelo. Mike, šapne. Potražio je šibicu.

Da, kapetane, začu se časnikov glas. Jedan udarac, to je sve. Ponovno se zahihotao.

Abner Marsh zagrebe šibicom po zidu i trepne očima. Dlakavi Mike je stajao nad krevetom, sa svojim željezom u ruci. Upotrijebljeni je kraj bio umrljan i vlažan. Stvor pod plahtom imao je udubljenu krvavu ruševinu umjesto lica. Udarac mu je odvalio polovicu tjemena, a mlaz krvi polagano natapao plahu. Djelići kose i drugih tamnih čestica raspršili su se po jastuku, zidu i odjeći Dlakavog Mikea. Je li mrtav? upita Marsh iznenada osjetivši divlju sumnju da će se razbijena glava nekako opet sastaviti, pa će blijedo truplo ustati i nasmiješiti im se.

Nikad nisam vid'o ništa mrtvije, odvratila Dlakavi Mike.

Provjeri, zapovjedi Abner Marsh. Prokleta dobro provjeri.

Dlakavi Mike Dunne snažno i polako slegne ramenima, te podigne krvavo željezo i ponovno tresne njime po lubanji i jastuku. Po drugi

put. Treći. Četvrti. Kad je sve bilo gotovo, gotovo se nije moglo reći da je stvor imao glavu. Dlakavi Mike Dunne bio je strahovito snažan čovjek.

Šibica oprži Marshove prste. On je ugasi. Idemo, reče grubo.

Što ćemo s njim? upita Dlakavi Mike.

Marsh otvori vrata kabine. Sunce i rijeka bijahu pred njim, blaženo olakšanje. Ostavi ga ondje, reče. U tami. Kad padne mrak, bacit ćemo ga u rijeku. Časnik je slijedio Marsha van i ovaj je zaključao vrata za sobom. Osjećao je mučninu. Naslonio je svoje pozamašno tijelo na ogradu palube s kotlovima i nastojao da ne povрати preko nje. Krvopija ili ne, ono što su učinili Damonu Julianu bilo je strašno vidjeti.

Trebate pomoć, kapetane?

Ne, reče Marsh. S naporom se uspravio. Jutro je već bilo vruće, a žuto sunce je nemilo žeglo po rijeci.

Marsh bijaše natopljen znojem. Nisam mnogo spavao, reče. Nasmijao se na silu. Zapravo, nisam nimalo. Osim toga, ovo što smo upravo učinili zna iscrpiti čovjeka.

Dlakavi Mike slegne ramenima. Činilo se da njega nije pretjerano iscrpilo. 'Ajte spavat, reče.

Ne, odvrati Marsh. Ne mogu. Moram vidjeti Joshuu, reći mu što smo učinili. On mora znati kako bi bio spreman suočiti se s ostalima. Odjednom se Abner Marsh zapita kako će Joshua York reagirati na brutalno umorstvo pripadnika svog naroda. Nakon protekle noći smatrao je da to Joshuu neće pretjerano smetati, ali nije bio siguran nije zapravo poznao noćnu čeljad ni znao kako su razmišljali, a ako je Julian i bio čedoubojica i krvopija, pa, i ostali su počinili gotovo jednako strašne zločine, čak i Joshua. A Damon Julian je bio i Joshuin krvni gospodar, kralj vampira. Ubijete li nečijeg kralja čak i kralja koga taj mrzi nije li obvezan poduzeti nešto u vezi s tim? Abner Marsh se sjetio ledene snage Joshuina gnjeva, i zbog te uspomene nije bio nimalo željan pohrliti u kapetanovu kabinu na gornjoj palubi, posebno ne sada, kad će Joshua biti u najgorem raspoloženju ako ga probudi. Možda mogu pričekati, začuo je Marsh sebe kako govori. Malo odspavati.

Dlakavi Mike kimne.

Ali ja moram prvi vidjeti Joshuu, reče Marsh. Doista se osjećao loše, pomislio je: bilo mu je muka, gorio je i bio umoran. Morao je leći nekoliko sati. Ne smijemo dopustiti da se probudi. Oblizao je usne, koje bijahu suhe poput brusnog papira. Ti idi javi Jeffersu, reci mu kako je prošlo, pa neka jedan od vas dode po mene prije zalaska sunca. Dobrano prije, jesi čuo? Daj mi barem sat vremena da odem gore i popričam s Joshuom. Ja ću ga probuditi i reći mu, a onda, kad se smrači, on će znati izaći na kraj s ostalim narodom noći. A ti... neka jedan od tvojih momaka drži Kiselog Billyja na oku... morat ćemo se i s njim obračunati.

Dlakavi Mike se nasmije. Prepustit ćemo rijeci da se obračuna s njim.

Možda i hoćemo, odvrati Marsh. Možda. Idem se sad odmoriti, ali pobrini se da me probudiš prije mraka. Nemoj da me uhvati mrak, jesi li razumio?

Da.

I tako se Abner Marsh umorno uspeo na gornju palubu, osjećajući se bolesnije i umornije sa svakim korakom. Stojeći pred vratima svoje kabine, iznenada ga je obuzeo strah što ako je unutra ipfok netko od njih, unatoč onome što je gospodin Jeffers rekao? Ali kad je rastvorio vrata i pustio svjetlo u prostoriju, ona bijaše prazna. Marsh otetura unnfra, razgrne zastore i otvori prozore kako bi propustio što je više moguće svjetlosti i zraka u sobu, zaključa vrata i teško se sruči na postelju kako bi svukao svoju znojem natopljenu odjeću. Nije se niti potrudio navući noćnu košulju. U kabini bijaše sparno, ali Marsh je bio preumoran da bi to primijetio. San ga je obuzeo gotovo u trenu.

DEVETNAESTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Mississippi, kolovoz 1857.

Oštro, uporno kucanje na vratima njegove kabine napokon je izvuklo Abnera Marsha iz dubokog sna bez snova. Pospano se promisekoljio i uspravio na krevetu. Minutu! viknuo je. Otklipsao je do lavora poput golemog nagog medvjeda koji se upravo probudio iz zimskog sna, i koji nije bio nimalo sretan zbog toga. Tek kad sije Marsh pljusnuo malo vode po licu, sjetio se. Dabogda ga vrag odnio! gnjevno je opsovao, zureći u sive sjene koje su se skupljale u svakom kutku male, mračne kabine. Pred prozorom nebo bijaše tamno i purpurno. Vrag jZ'a odnio! ponovio je, navlačeći čiste hlače. Pojurio je k vratima i otvorio ih. Zašto ste me dovraga pustili da toliko spavam? zaurla Marsh na Jonathona Jeffersa. Rekao sam Dlakavom Mikeu da me probudi cijeli prokleti sat prije zalaska sunca, prokletstvo.

I jest sat do zalaska, reče Jeffers. Naoblačilo se, zato se čini tako mračno. Gospodin Albright veli da nam se sprema još jedna oluja. Činovnik stupi u Marshovu kabinu i zatvori vrata za sobom. Donio sam vam ovo, reče predavši mu štap od hikorija. Pronašao sam ga u glavnoj kabini, kapetane.

Marsh prihvati štap, umiren. Sinoć sam ga izgubio, reče. Imao sam drugih stvari na pameti. Naslonio je štap uza zid i ponovno zirnuo kroz prozor mršteći se. Iza rijeke, cijeli zapadni horizont bio je gomila prijetećih oblaka koji su se kretali prema njima, poput neizmjernog zida tame spremnog da se sruči na njih. Zalazećeg sunca nije bilo nigdje na vidiku. To mu se nije nimalo sviđalo. Bolje da pođem k Joshui, reče izvukavši košulju i započevši s poslom odijevanja.

Jeffers se nasloni na svoj štap s mačem. Da idem s vama? upita.

Morao bih s Joshuom razgovarati sam, izjavi Marsh vežući kravatu i gledajući jednim okom u zrcalo. Iako, neću u tome uživati. Zašto se ne biste popeli sa mnom i pričekali vani. Možda Joshua poželi da vas pozove unutra kako bismo raspravili što ćemo dalje. Nije izrekao drugi razlog zbog kojeg je Marsh želio činovnika u blizini možda će on sam poželjeti da ga pozove unutra ako se Joshui Yorku ne dopadnu vijesti o smrti Damona Juliana.

Dobro, reče Jeffers.

Marsh navuče svoj kapetanski kaput i pograbi štap. Idemo onda, gospodine Jeffers. Već je ionako previše mračno.

Grozničavi san je plovio žustro, njegovi su barjaci pucketali i vijorili na jakom vjetru, taman dim sukljao je iz njegovih dimnjaka. Pod slabim svjetlom neobično purpurnog neba, voda Mississippija izgledala je gotovo crno. Marsh načini grimasu i žurno se uputi prema kabini Joshue Yorka, s Jeffersom uza se. Ovaj put nije oklijevao pred vratima; podigao je štap i pokucao. Nakon trećeg udarca poviknuo je: Joshua, pustite me unutra. Moramo razgovarati. Nakon petog udarca vrata su se otvorila, pomičući se polako prema unutra kako bi otkrila meku, tihu tamu. Pričekajte me, reče Marsh Jeffersu. Stupio je u kabinu i zatvorio vrata. Nemojte se naljutiti, Joshua, obratio se mraku s osjećajem napetosti u želucu. Ne bih vas ometao, ali ovo je važno, a uskoro će ionako pasti noć. Nije bilo odgovora, premda je Marsh čuo zvuk disanja. Prokletstvo, reče, zašto uvijek moramo razgovarati u mraku, Joshua? To mi uvijek stvara nelagodu. Namrštio se. Upalite svijeću, hoćete?

Ne. Glas bijaše otresit, dubok, židak. I nije pripadao Joshui.

Abner Marsh ustukne za korak. O Isuse Bože, ne, reče, a tada se začu sušanj dok je on svojom rukom pronašao vrata iza sebe i otvorio ih. Otvorio ih je širom, a dotad su mu se i oči privikle na tamu, te je čak i purpurni sjaj olujnog neba bio dovoljan da podari kratkotrajan oblik sjenama u kapetanovoj kabini. Ugledao je Joshuu Yorka kako leži na krevetu, blijed i nag, sklopljenih očiju, jedne ruke klonule do poda, a na zglavku je imao nešto što je nalikovalo na ružnu tamnu masnicu, ili krastu osušene krvi. Ugledao je i Damona Juliana kako ide prema njemu, brz poput smrti i nasmiješen. Ubili smo te, zaurla Marsh u nevjerie, te zatetura natraške iz kabine, spotakne se i gotovo padne Jonathonu Jeffersu pred noge.

Julian zastane na dovratku. Tanka tamna linija kao da ga je ogrebla mačka protezala mu se niz obraz gdje je Marsh prošle noći rasjekao duboku ranu. Inače na sebi nije imao drugih tragova. Svukao je kaputić i prsluk, a njegova nabrana svilena košulja nije na sebi imala ni mrlje ni mane. Uđite kapetane, tiho će Julian. Nemojte pobjeći. Uđite da popričamo.

Ti si mrtav. Mike ti je razbio tu prokletu glavu na komadiće, izusti Marsh gušeći se vlastitim riječima. Nije gledao u Julianove oči. Još je bio dan, pomislio je, bio je na sigurnom vani, izvan Julianova domašaja dok sunce ne zađe, dokle god ne pogleda u te oči, dokle god se ne vrati u tu kabinu.

Mrtav? Julian se osmjehne. Ah. Druga kabina. Siroti Jean. Toliko je želio vjerovati Joshui, a pogledajte što ste mu učinili. Razbili mu glavu, je li?

Abner Marsh se osovi na noge. Zamijenili ste kabine, reče promuklim glasom. Proketo zlo. Natjerao si ga da spava u tvom krevetu.

O Joshua i ja imali smo mnogo toga za raspraviti, odvratila Julian. Pozvao ga je rukom. A sad dođite, kapetane, umoran sam od čekanja. Uđite da zajedno nešto popijemo.

Gori u paklu! reče Marsh. Možda smo te jutros promašili, ali još nam nisi utekao. Gospodine Jeffers, pohitajte dolje i dovedite Dlakavog Mikea i njegove momke. Mislim da će tucet biti dovoljno.

Ne, reče Damon Julian, nećete to učiniti.

Marsh prijeteći zamahne štapom. E, hoću. Ti ćeš me spriječiti?

Julian zirne prema nebu, sada tamno ljubičastom i prostrijeljenom crnim prugama, prema golemom modričastom, naoblačenom sumraku. Da, reče, i zakorači na svjetlo.

Abner Marsh osjeti kako mu se hladna, vlažna ruka užasa steže oko srca. Podigne svoj štap i reče: Ne prilazi bliže! glasom koji je odjednom postao piskutav. Načinio je korak natrag. Damon Julian se osmjehne i nastavi prilaziti. Nije bilo dovoljno svijetlo, pomisli Marsh u mučnom očajanju.

A tada se začu šapat metala po drvu, a Jonathon Jeffers glatko iskorakne ispred njega s isukanim mačem, opasno kružeći oštrim čelikom. Idite po pomoć, kapetane, tiho će Jeffers. Popravio je naočale slobodnom rukom. Ja ću držati gospodina Juliana zaposlenog. Lako, s uvježbanom brzinom mačevaoca, Jeffers se zaleti prema Julianu, zasijecajući. Njegov je mač bio rapir, s dvostrukim bridom i opasno zašiljen. Damon Julian ustukne u posljednji čas, a smiješak mu izbljedi s usana dok je činovnikov zamah za nekoliko palčeva prošao ispred njegova lica.

Mičite se s puta, mračno će Julian.

Jonathon Jeffers ne reče ništa. Stajao je u mačevalačkom stavu, polako napredujući na prstima, potiskujući Juliana natrag prema vratima kapetanove kabine. Udario je iznenada, ali Julian je bio prebrz, kliznuvši natrag izvan dosega mača. Jeffers ispusti nestrpljiv ts. Damon Julian stupi jednom nogom natrag u unutrašnjost kabine, te odgovori na to smijehom koji je zvučao gotovo poput režanja. Njegove se bijele ruke podignu i otvore. Jeffers ponovno zamahne.

A Julian poleti prema njemu, ispruženih ruku.

Abner Marsh je sve vidio. Jeffersov zamah bio je dobar i Julian se nije ni potrudio da ga izbjegne. Rapir se zario u njega točno iznad prepona. Julianovo se blijedo lice izobličilo, a uzdah boli pobjgo ao mu je usana, ali je nastavio nasrtati. Jeffersov je mač izašao na drugu stranu dok se Julian doslovce nabijao na oštricu prije nego što je zapanjeni činovnik imao vremena da se povuče, Julian je obuhvatio rukama Jeffersov vrat. Jeffers ispusti grozan zvuk gušenja, a oči mu se iskolače, pa dok se pokušavao istrgnuti, njegove mu zlatne naočale odlete s nosa i padnu na palubu.

Marsh skoči naprijed i odalami Juliana svojim štapom, zasuvši ga kišom udaraca po glavi i ramenima. Onako naboden na mač, činilo se da ih Julian jedva osjeća. Divljački je izvio ruke, te se začuo zvuk poput pucanja drva. Jeffers omlitavi.

Abner Marsh podigne štap na posljednji udarac, upregnuvši svu svoju snagu, te pogodi Damona Juliana ravno posred čela nakratko ga ošamutivši. Kad je Julian rastvorio ruke, Jeffers se srušio poput krpenog lutka, glave groteskno izokrenute tako da se gotovo činilo da gleda unatrag.

Abner Marsh žurno ustukne.

Julian dotakne čelo, kao da ispituje učinak Marshova udarca. Nije bilo krvi, sa žaljenjem primijeti Marsh. Koliko god je bio snažan, nije bio ravan Dlakavom Mikeu Dunneu, a hikori se nije mogao mjeriti sa željezom. Damon Julian šutne Jeffersovo tijelo i oslobodi držak mača njegova mrtvačkog stiska.

Lecnuvši se, nezgrapno izvuče krvavu oštricu iz svog tijela. Košulja i hlače bijahu mu mokri i crveni, te su se lijepili uza nj dok se kretao. Zavitlao je oštricu na jednu stranu, gotovo nehajno, a ona se zavrti poput zvrka dok je letjela ponad rijeke, nestavši u tamnoj tekućici.

Julian ponovno zatetura naprijed, ostavljajući krvave stope za sobom po palubi. Ali hodao je.

Marsh se povlačio pred njim. Nije ga mogao ubiti, pomislio je u slijepoj, mučnoj panici; ništa nije mogao učiniti. Joshua i njegovi snovi, Dlakavi Mike i njegova željezna močuga, gospodin Jeffers i njegov mač, ništa od toga nije moglo uzeti mjeru tom Damonu Julianu. Marsh se skotrlja niz kratko stubište do orkanske palube, te udari u trk. Dašćući, pojurio je prema krmi do unutaršnjeg stubišta koje je vodilo s orkanske palube na promenu, gdje će pronaći ljude i sigurnost. Gotovo je pao mrak, primijetio je. Načinio je tri gromoglasna koraka niza stube, a potom čvrsto zgrabio ogradu i zanjihao se, nastojeći se zaustaviti.

Kiseli Billy Tipton i četvorica njih penjali su se prema njemu.

Abner Marsh se okrene i stane penjati. Pohitaj naprijed i oglasi zvono, pomislio je divlje, oglasi zvono za pomoć... ali Julian je dotad već sišao s gornje palube i presjekao mu put. Na trenutak Marsh je stajao u mjestu, skamenjen od očaja. Nije imao izlaza, bio je u zamci između Juliana i ostalih, nenaoružan izuzev svog beskorisnog prokletog štapa, ali ni to nije vrijedilo, ništa ih ionako nije moglo ozlijediti, otpor je bio uzaludan, najbolje bi mu bilo da se preda. Julian je na licu imao tanak, okrutan osmijeh dok se primicao. U svojim mislima Marsh ugleda to blijedo lice kako se spušta prema njegovu, iskešenih zuba, očiju blistavih od groznice i žedi, crvene, drevne i nepobjedive. Da je imao suza, Marsh bi zaplakao. Otkrio je da ne može pomaknuti noge s mjesta, a čak mu se i štap činio preteškim.

Tada, daleko naprijed na rijeci, još se jedan parobrod s bočnim kotačem pojavi iza zavoja. Abner Marsh ga ne bi ni primijetio, ali

kormilar jest, te je parna sirena Grozničavog sna objavila drugom parobrodu da će ga mimoići s lijeve strane. Prodoran jecaj veličanstvene sirene prodrmao je Marsha iz ukočenosti, te je podigao pogled i spazio udaljena svjetla broda koji se spuštao i riganje vatre iz vrhova njegovih visokih dimnjaka, gotovo crno nebo koje se nadvilo nad njim, mutnu munju koja je u daljini osvjetljavala oblake iznutra, i rijeku, rijeku crnu i beskrajnu, rijeku koja je bila njegov dom i njegov posao, njegov prijatelj i najljući neprijatelj, i hirovita, brutalna, nježna ljubavnica njegovim brodovima. Tekla je kao što je uvijek tekla, i nije znala ni marila za Damona Juliana i njegov soj, oni joj ništa nisu značili, oni će nestati i biti zaboravljeni, a stara vražja rijeka i dalje će se valjati, usijecati nove kanale, potapati gradove i usjeve, a uzdizati druge, i drobiti parobrode među svojim zubima kako bi mogla ispljunuti iverje.

Abner Marsh se pomakne tamo gdje su lopatice velebnog kotača stršile iznad palube. Julian pode za njim. Kapetane, dovikne mu izopačenim ali svejedno zavodljivim glasom. Marsh gaje ignorirao. Podigao se navrh izbočenja sa snagom rođenom iz nužde, snagom za koju nije ni znao da je posjeduje. Pod

njegovim nogama okretao se golemi bočni kotač. Mogao je osjetiti njegove drhtaje kroz drvo. čuti njegov klipklopklopklop. Pomaknuo se prema krmi, oprezno, ne želeći pasti na pogrešnom mjestu, gdje bi ga kotači usisali pod se, i zgnječili. Spustio je pogled. Svjetlost je gotovo iščezla te se voda činila crnom, ali tamo gdje je Grozničavi san prolazio, bila je uskipjela i zapjenjena. Zar peći s parobroda bojio ju je crveno, te je izgledala poput krvi koja vrije. Abner Marsh se zapilji u nju i sledi. Još krvi, pomisli, još proklete krvi, ne mogu pobjeći od nje, nikako ne mogu pobjeći. Lupa zaveslaja parobroda bila je poput grmljavine u njegovim ušima.

Kiseli Billy Tipton skoči navrh izbočenja i oprezno mu se stane primicati. Gospodin Julian vas želi, debeli, reče. Hajte sad, više vam nema dalje. Izvadio je svoj mali nož i nasmiješio se. Kiseli Billy Tipton je imao doista jeziv osmijeh.

To nije krv, glasno će Marsh, to je samo vražja rijeka. Još stižući svoj štap, duboko je udahnuo i bacio se s parobroda. Psovke Kiselog Billyja odzvanjale su mu u ušima kad je ljasnulo u vodu.

DVADESETO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, rijeka Mississippi, kolovoz 1857.

Raymond i Armand pridržavali su Damona Juliana između sebe kad je Kiseli Billy skočio s izbočenja. Julian je izgledao kao daje upravo zaklao svinju; odjeća mu je bila posve natopljena krvlju. Dopustio si da pobjegne, Billy, rekao je ledeno. Njegov ton je usplahirio Kiselog Billyja.

Gotyv je, ostao je pri svome Billy. One će ga lopatice usisat pod se i zdrobit, il' će se utopit. Trebali ste vidjet kakav je pljusak nast'o kad je tresnuo o vodu, najprije ona njegova trbušina. Više nećemo morat gledat one njegove bradavica Dok je govorio, Kiseli Billy se osvrtao oko sebe, ali nije mu se svidjelo ono što je vidio, ni mrvu; Julian sav krvav, crveni umrljani trag koji je vodio niz gornje stubište i na pola puta niz orkansku palubu, i onaj cifrasti činovnik koji je visio s ruba gornje palube dok mu je iz usta naviralo još krvi.

Ako me iznevjeriš, Billy, nikad nećeš postati jedan od nas, reče Julian. Nadam se daje mrtav, za tvoje dobro. Razumiješ?

Da, reče Billy. Gospon Julian, što se dogodilo?

Napali su me, Billy. Napali su nas. Prema onome što je dobri kapetan rekao, ubili su Jeana. Razbili mu prokletu glavu na komadiće, vjerujem daje glasila rečenica. Osmjehnuo se. Za to su odgovorni Marsh i njegov bijedni činovnik i netko po imenu Mike.

Dlakavi Mike Dunne, reče Raymond Ortega. On je časnik Grozničavog sna, Damone. Krupan, glup i sirov. Njegov je posao vikati na crnce i mlatiti ih.

Ah, reče Julian. Pustite me, reče Raymond i Armandu. Sad se osjećam snažnije. Mogu stajati.

Sumrak je bivao sve dublji. Stajali su u sjeni. Damone, upozori Vincent, za večerom se izmjenjuje smjena. Posada će se vraćati u svoje kabine. Moramo nešto poduzeti. Moramo se iskrcati s ovog parobroda ili će nas razotkriti. Pogledao je krv, tijelo.

Ne, reče Julian. Billy će to počistiti. Zar ne, Billy?

'Ocu, odvrati Kiseli Billy. Samo ću zavitlat činovnika za njegovim kapetanom.

Onda to i učini, Billy, umjesto da samo pričaš o tome. Julianov je osmijeh bio hladan. A zatim dođi u Yorkovu kabinu. Tamo ćemo se sada povući. Moram promijeniti odjeću.

Kiselom Billyju Tiptonu trebalo je gotovo dvadeset minuta da odstrani dokaze smrti na gornjoj palubi. Radio je u žurbi, odviše svjestan činjenice daje netko lako mogao izaći iz kabine ili se uspeti stubama. Tama je, međutim, dotad već bila potpuna, što je pomoglo. Odvukao je Jeffersovo tijelo niz palubu, podigao ga na izbočenje s poprilično napora činovnik je bio teži nego što je Billy očekivao i gurnuo ga preko ograde. Noć i rijeka su ga progutali, a pljusak nije bio ni približno velik poput onog koji je načinio Manff. Gotovo se izgubio u buci kotača. Kiseli Billy je upravo svukao košulju i počeo brisati krv kad ga je zadesila sreća oluja koja se spremala cijelog poslijepodneva napokon se podigla. Grmljavina mu je zatutnjala u ušima, munja je poput bodeža probola rijeku, a kiša počela pljuštati. Hladna, svježa, bučna kiša, koja je bubnjala po palubi, promočivši Billyja do kostiju i ispravši krv.

S Kiselog Billyja cijedila se voda kad je napokon ušao u kabinu Joshue Yorka. s nekoć finom košuljom smotanom u mokru loptu u ruci. Gotovo je, reče.

Damon Julian je sjedio u mekoj kožnoj fotelji. Presvukao se u čisto ruho, držao piće u ruci i djelovao snažno i čilo kao uvijek. Raymond stajaše do njega, Armand sjedaše u drugoj fotelji, Vincent za radnim stolom, a Kurt za pripadajućim stolcem. Joshua York je pak sjedio na svom krevetu, zureći u svoje noge, pognute glave, kože bijele poput krede. Izgledao je poput išibanog pseta, pomislio je Kiseli Billy.

Ah, Billy, reče Julian. Što bismo mi bez tebe?

Kiseli Billy kimne. Nešto sam razmišljao dok sam bio tamo vani, gospon Julian, reče. Kako se meni čini, imamo dva izbora. Ovaj parobrod ima pomoćni čamac, za mjerenje dubine i slično. Možemo ga ukrast i pobjeći na njemu. Il' sad kad se digla oluja, možemo samo čekat dok ga kormilar ne priveže, pa se onda iskrcat na obalu. Nismo daleko od Bayou Sare, možda pristanemo tamo.

Bayou Sara me ne zanima, Billy. Isto tako nemam želje napustiti ovaj izvrzni parobrod. Grozničavi san je sada naš. Nije li tako, Joshua?

Joshua York podigne glavu. Da, reče. Glas mu je bio tako slab da ga se jedva čulo.

Previše je opasno, ustraje Kiseli Billy. Ostali smo bez kapetana i glavnog činovnika, što će ljudi pomisliti? Neko će opaziti da nedostaju, početak će postavljati pitanja. I to vrlo brzo.

Ima pravo, Damone, dometne Raymond. Plovim na ovom parobrodu od Natcheza. Putnici mogu dolaziti i odlaziti, ali posada ovdje smo u opasnosti. Čudaci smo, sumnjivci, nepoznati. Kad opaze da nema Marsha i Jeffersa, najprije će se obratiti nama.

A tu je i taj časnik, doda Billy. Ako je pomog'o Maršu, onda sve zna, gospon Julian.

Ubij ga, Billy.

Kiseli Billy Tipton nelagodno proguta stinu. Pretpostavimo da ga ubijem, gospon Julian? To nam neće pomoći. Primijetit će da ga nema, a on ima svoje podređene, čitavu vrazju vojsku crnčuga, glupih Nijemaca i krupnih Šveđana. Nas je manje od dvadeset, a tokom dana tu sam samo ja. Moramo se iskrcat s ovog parobroda, i to čim prije. Ne možemo se boriti s posadom, a čak i da možemo, ja im se svakako ne mogu suprotstaviti sam. Moramo poć'.

Ostajemo. Oni se trebaju boriti nas, Billy. Kako ćeš ikad postati jednim od gospodara ako i dalje razmišljaš kao rob? Ostajemo.

Što ćemo kad otkrijemo da su Marsh i Jeffers nestali? upita Vincent.

Damon Julian se zapilji u Kiselog Billyja i osmijehne. Ah, reče. Gucne svoje piće. Pa, pustit ćemo da se Billy pozabavi tim malim problemima umjesto nas. Billy će nam pokazati koliko je pametan, zar ne, Billy?

Ja? Kiseli Billy Tipton stajaše razjapljenih usta. Ja ne znam...

Zar ne, Billy?

Da, munjevito odvrati Billy. Da.

Ovo se može riješiti bez daljnjeg krvoprolića, reče Joshua York s natruhom svoje stare odlučnosti u glasu. Još sam kapetan ovog parobroda. Dopustite mi da otpustim gospodina Dunnea i sve ostale kojih se borite. Možemo ih bez problema udaljiti s Grozničavog sna. Dosta je bilo smrti.

Misliš? upita Julian.

Otpuštanje vam neće upaliti, obrati se Kiseli Billy Yorku. Samo će se pitati zašto i zahtijevati da vide kapetana Marsha.

Da, složila se Raymond. Oni ne slijede Yorka, dodao je Julianu. Ne vjeruju mu. Morao je izaći usred bijela dana da bi itko od njih pristao s njime poći niz rukavac. Sada kad Marsha nema, a s njime i Jeffersa, nikad ih neće uspjati pokoriti.

Kiseli Billy Tipton promotri Joshua Yorka s iznenađenjem i novim poštovanjem. Doista ste to učinili? izlance. Izašli ste po danu?' Ostali su se to kadikad usuđivali u sumrak, ili bi se zadržali kratko vrijeme nakon svitanja, ali nikad nije vidio da je*itko od njih izašao kad je sunce bilo u zenitu. Čak ni Julian. Joshua York ga hladno odmjeri, ali mu ne odgovori, i Dragi Joshua voli izigravati stoku, zabavnim će tonom Julian. Možda se nadao da će mu koža postati gruba i preplanula.

Ostali se uljudno nasmiju.

Dok su se smijali, Kiselom Billyju sine ideja. Počešao se po glavi i dopustio si osmijeh. Onda ih nećemo otpustiti, iznenada reče Julianu. Znam. Prisilit ćemo ih da pobjegnu. Znam i kako.

Dobro, Billy. Što bismo mi bez tebe?

Možete li njega natjerati da radi što mu kažem? upita Billy uperivši palac u Yorkovu pravcu.

Učinit ću što moram da zaštitim svoj narod, odvrati Joshua York, i da zaštitim svoju posadu. Nema potrebe za prisilom.

No, no, reče Kiseli Billy. Zbilja lijepo. Ovo će biti lakše nego što je mislio. Julian će zbilja biti impresioniran. Moram po novu košulju. Vi se odjenite, gospon kapetane York, pa ćemo se bacit na zaštićivanjer

Da, doda tiho Julian. A Kurt će poći s vama. Podigao je čašu prema Yorku. Za svaki slučaj.

Pola sata kasnije Kiseli Billy je poveo Joshuu Yorka i Kurta dolje na palubu s kotlovima. Kiša je malčice popustila, a Grozničavi san pristao je u Bayou Saru te se privezao uz desetak manjih parobroda. U glavnom salonu posluživala se večera. Julian i njegovi ljudi bili su ondje s ostalima, neupadljivo objedujući. Kapetanov je stolac, međutim, bio prazan, a netko će to prije ili kasnije komentirati. Srećom, Dlakavi Mike Dunne nalazio se dolje na glavnoj palubi, urlajući na radnike dok su ukrcavali nekakav teret i tuce kubika drva. Kiseli Billy ga je oprezno motrio odozgo prije nego što je pokrenuo svoj plan; Dunne je bio onaj opasni.

Najprije tijelo, reče Kiseli Billy povevši ih ravno prema vanjskim vratima kabine gdje je Jean Ardant dočekao svoj kraj. Kurt obije bravu jednim zamahom ruke. Unutra Billy upali svjetiljku, te spaziše stvorenje na krevetu. Kiseli Billy zazviždi. No, no, reče. Ti vaši prijatelji dobro su sfedili starog Jeana, rekao je Yorku. Pola mozga mu je na plahtama, a pola na zidu.

Yorkove sive oči bijahu pune gađenja. Ne odugovlačimo, reče. Pretpostavljam da želiš da bacimo tijelo u rijeku.

Vraga, reče Kiseli Billy. Ta, mi 64mo tijelo spaliti. I to baš u jednoj od vaših peći, kapetane. A nećemo se ni skrivati. Jednostavno ćemo ući u salon s njime i sići niz glavno stubište.

Zašto, Billy? hladno upita York.

Samo me poslušajte! obrecne se Kiseli Billy. I za vas sam gospodin Tipton, kapetaneV'

Zamotali su Jeanovo truplo u plahu kako se ništa od njega ne bi vidjelo. York je pošao pomoći Kurtu da ga podigne, ali Kiseli Billy ga je otjerao i sam prihvatio drugi kraj. Ne bi bilo u redu da polovični vlasnik i kapetan nosa mrtvacu. Samo hodajte uz nas i izgledajte zabrinuto.

York nije imao problema sa zabrinutim izgledom. Otvorili su vrata velikog salona i ušli s Jeanovim zamotanim tijelom između Billyja i Kurta. Stol za večeru bio je napola ispunjen. Netko zaustavi dah, a sav razgovor prestane.

Mogu li pomoći, kapetane York? upita sitan čovjek s bijelim zaliscima i mrljama od maziva na prsluku. Što se dogodilo? Netko je umro?

Ne približavajte se! vikne Kiseli Billy kad je čovjek koraknuo prema njima.

Poslušaj ga, Whitey, reče York.

Čovjek se zaustavi. Da, svakako, ali...

To je samo mrtvac, reče Kiseli Billy. Umro je u svojoj kabini. Pronašao gaje gospodin Jeffers. Ukrcao se u New Orleansu, vjerojatno je bio bolestan. Imao je vrućicu kad ga je Jeffers čuo gdje stenje.

Svi za stolom djelovali su zabrinuto. Jedan čovjek vidno probljedi i pobjegne u svoju kabinu. Kiseli Billy je nastojao ne nasmiješiti se.

Gdje je gospodin Jeffers? upita Albright, dotjerani mali kormilar.

Otiš'o je u svoju kabinu, brzo će Billy. Nije se osjećao dobro. Marsh je uz njega. Gospon Jeffers je izgledao nekako žuto, mislim da mu je naškodilo vidjet čovjeka na samrti.

Njegove su riječi polučile očekivani učinak, pogotovo kad se Armand nagnuo preko stola k Vincentu i rekao glasnim šaptom, kao što mu je Billy naložio Brončani John. Tada njihfjvojica ustadoše i udaljiše se, ostavivši večeru napola pojedenu.

Nije to Brončani John! glasno će Billy. Morao je to izreći glasno, jer su odjednom svi za stolom pokušavali govoriti, a polovica ih je ustajala. Moramo spalit ovo tijelo, hajdemo, dodao je, pa se on i Kurt opet zapute prema velikom stubištu. Joshua York zaostane iza njih, podignutih ruku, nastojeći se obraniti od stotinu uplašenih pitanja. I putnici i posada izbjegavali su Kurta, Billyja i njihov teret. Par stranaca skromnog izgleda koji su se vozili bez kabine bili su jedini ljudi na donjoj palubi, izuzev radnika koji su dolazili i odlazili sa sanducima drva za potpalu. Peći bijahu zatvorene, ali su još bile vruće, te je Kiseli Billy opekao prste kad su on i Kurt ugurali zamotano tijelo u najbližu od njih. Još je psovao i mahao rukom kroz zrak kad je Joshua York sišao i opet ga pronasao. Odlaze, reče York, začuđenog blijedog lica. Gotovo svi putnici već su spakirali torbe, a sigurno je barem pola posade došlo k meni s molbom da ih isplatim. Pomoćni strojari, sobarice, konobari, čak i Jack Ely, drugi strojar. Ne razumijem.

Brončani John se vozi rijekom na vašem parobrodu, reče Kiseli Billy Tipton. Barem, oni tako misle. Joshua York nabere čelo. Brončani John?

Kiseli Billy se osmjehne. Žuta groznica, kapetane. Nemojte mi reć' da nikad niste bili u New Orleansu kad bi ga posjetio Brončani John. Niko neće ostati na brodu dulje nego što mora, ni izbluže pogledat ovo tijelo, ni popričat s Jeffersom il Marshom. Nek misle da su zaradili žutu groznicu, vidite. Groznica je vrlo zarazna. I brzo se širi. Požutite i stanete bljuvat crno i izgarate ko sam vrag, a onda umrete. A sad, bolje da spalimo starog Jeana, da vide kako mislimo ozbiljno.

Trebalo im je deset minuta da opet upale peći te su naposljetku morali pdzvati krupnog švedskog ložača da im pomogne, ali to je bilo u redu. Kiseli Billy je opazio njegov pogled kad je ugledao tijelo ugrurano s drvom, te se nasmiješio brzini kojom je ovaj utekao. Ubrzo je Jean lijepo gorio. Kiseli Billy ga je promatrao kako se dimi, a onda okrenuo leđa jer mu je postalo dosadno. Primijetio je bačve masti naslagane u blizini. To koristite za utrkiavanje, je 1' da? upitao je Joshuu Yorka.

York kimne.

Kiseli Billy pljune. Ovdje dolje, kad kapetan sudjeluje u trci i zatreba još pare, samo ubaci finog taštog crnca. Mast je preskupa. Vidite, i ja znadem nešto o parobrodima. Šteta što nismo mogli sačuvat Jeana za utrku.

Kurt se na to nasmiješi, ali Joshua York ga samo pogleda prijekim okom. Kiselom se Billyju nije svidio taj pogled, nimalo mu se nije svidio, ali prije nego što je išta uspio reći, začuo je glas koji je očekivao. Tir Dlakavi Mike Dunne kočoperno došeta s kaštela, sa sva svoja dva metra. Kiša je kapala sa širokog oboda njegova crnog pustenog šešira, vlaga je posula kapljicama njegove crne zaliske, a odjeća mu se priljepila uz tijelo. Njegove oči bile su tvrde, male, zelene pikule, a u ruci je držao svoju željeznu močugu, prijeteci udarajući njome o dlan. Iza njega stajalo je tuce brodskih radnika, ložača i nosača. Među njima se nalazio i onaj krupni Šveđanin, te jedan još krupniji crnac s jednim uhom, žilavi mulat s daskom i nekoliko momaka s

noževima. Časnik se primicao, a ostali su ga slijedili. Što tu spaljuješ, mali? zaurloao je. Kakve su to priče o žutoj groznici? Nema žute groznice na ovom brodu.

Učinite kako sam vam rekao, reče Kiseli Billy Yorku tihim, žurnim glasom. Odmaknuo se od peći dok se časnik približavao.

Joshua York stupi između njih i podigne ruke. Stanite, reče. Gospodine Dunne, otpuštam vas s dužnosti, ovdje i sada. Više niste časnik Grozničavog sna.

Dunne ga sumnjičavo odmjeri. Nisam? reče. Tada načini grimasu. Grom i pakao, nećete vi mene otpustiti

Ja sam ovdje gospodar i kapetan.

Je li? Pa, ja primam zapovijedi od kapetana Marsha. Ako mi on kaže da se kupim, onda se kupim. Dotad, ostajem. I nemojte mi sad tu lagat da ste ga isplatili. Tih sam se laži nasluš'o još jutros. Načinio je još jedan korak naprijed. A sad se mičite s puta, kapetane. Naš gospodin Kiseli mi mora odgovorit na neka pitanja.

Gospodine Dunne, na ovom se parobrodu pojavila zaraza. Otpuštam vas zbog vaše sigurnosti. Joshua je zbilja dobro lagao, pomisli Kiseli Billy. Gospodin Tipton će biti novi časnik. Već se#zložio.

Oni Željezna močuga pljesne o časnikov dlan. On nije parotftodar.

Bio sam nadglednik, reče Billy. Znam se nosit sa crnčugama. Ponovno se primakao naprijed.

Dlakavi Mike Dunne se nasmije.

Kiseli Billy osjeti kako ga prožima studen. Ako je postojalo nešto na ovom svijetu što nije podnosio, to je bilo da mu se smiju. Upravo tada i na tom mjestu odlučio je da ipak neće otjerati Dunnea. Ubiti ga bilo bi mnogo bolje. Doveo si sve te crnčuge i bijelo smeće sa sobom, rekao je časniku. Izgleda mi da se bojiš sam suočit sa mnom.

Dunneove zelene oči opasno se suze, a on pljesne močugom o dlan još jače nego prije. Pojurio je naprijed u dva brza koraka, na pun sjaj peći, te se ondje zaustavio, zapljusnut paklenim žarom, vireći u zapaljeno truplo. Naposljetku se ponovno okrenuo prema Kiselom Billyju. Samo je on unutra, reče. To bolje po tebe. Da je ondje

bio kapetan il' Jeffers, razbio bih ti svaku koščicu u tijelu prije nego bih te ubio. Ovako ću te samo ubiti. Ne, reče Joshua York. Ponovno je stao ispred časnika. Odlazite s mog parobroda, reče. Otpušteni ste.

Dlakavi Mike Dunne ga odgurne s puta. Ne miješajte se u ovo, kapetane. Poštena borba, samo ja i on.

Ako me pobijedi, časnik je. Samo ću mu razbit glavu, a onda ćemo vi i ja lijepo potražiti kapetana Marsha pa ćemo vidjet ko će otić s ovog parobroda.

Kiseli Billy stavi ruku iza leđa i izvuče svoj nož.

Joshua York očajnički pogleda od jednog do drugog. Ostali su se ljudi sada povukli, te dovikivali Dlakavom Mikeu riječi ohrabrenja. Kurt se glatko pomakne naprijed i odvuče Yorka s puta kako se ne bi upletao.

Okupan svjetlošću peći, Dlakavi Mike Dunne izgledao je poput nečeg što je stiglo ravno iz pakla, dim se izvijao oko njega, koža mu je bila zažarena i rumenkasta, voda se sušila na kosi, a močuga udarala o dlan dok se primicao. Osmjehnuo se. Već sam se tuk'o protiv momaka s noževima, reče, naglašavajući riječi udarcima. Protiv puno malih, prljavih momaka. Pljas. Već su me zasjekli. Pljas. Porezotine zarastu, Kiseli Billy. Pljas. Razbijene glave, to je već druga priča. Pljas. Pljas. Pljas.

Billy se postojano povlačio, sve doko nije bubnuo leđima o hrpu sanduka. Nož mu je labavo počivao u ruci. Dlakavi Mike je vidio da je u stupici te se nacerio, podigavši željeznu močugu visoko iznad glave. Pojurio je naprijed urlajući.

A Kiseli Billy Tipton prebaci nož u ruci, i zavitla ga kroz zrak. Pogodio je Dlakavog Mikea točno ispod brade, zarivši mu se među zaliske i u glavu. Ovaj klone na koljena, krv mu brižne na usta te se svali potrbuške na palubu.

No, no, reče Kiseli Billy, došetavši do tijela. Šutnuo mu je glavu i osmjehnuo se, crncima, strancima i Kurtu, ali ponajviše Joshui Yorku. No, no, ponovio je. Izgleda da sam sada ja časnik.

DVADESET PRVO POGLAVLJE

St. Louis, rujan 1857.

Abner Marsh zalupi vrata za sobom kad je banuo u ured Parobrodske tvrtke rijeke Fevre u Pine Streetu. Gdje je? zatraži Marsh, prešavši sobu dugim koracima i naslonivši se na stol kako bi se zapiljio u preplašenog zastupnika. Muha mu je zazujala oko glave, a on je nestrpljivo otjera. Pitao sam gdje je? Zastupnik bijaše mršav, crnomanjast mladić u prugastoj košulji sa zelenim šiltom. Bio je vrlo usplahiren. Ali, reče, ali, kapetane Marsh, kakvo zadovoljstvo, nisam ni pomislio, to jest, ifsmo vas o.čekivali, ne gospodine kapetane, nipošto ne. Zar je Grozničavi sati uplovio, kapetane?

Abner Marsh frkne, uspravi se i s gađenjem bubne štapom o goli drveni pod. Gospodine Green, reče, prekinite s tim prokletim blebetanjem i dobro me slušajte. Pitao sam vas, gdje je? Što mislite o čemu sam pitao, gospodine Green?

Zastupnik proguta slinu. Ne znam, kapetane.

Grozničavi san] zaurla Marsh, crven u licu. Želim znati gdje je! Nije dolje u pristaništu, toliko znam, imam oči. A nisam ga vidio nigdje na proklesoj rijeci. Je li pristao i opet otplovio? Je li otišao u St. Paul ili na Missouri? Ohio? Ne gledajte me tako zgromljeno, samo mi recite. Gdje je moj vražji parobrod?

Ne znam, kapetane, reče Green. Hoću reći, ako vi niste došli na njemu, nemam pojma. Nije bio u St. Louisu, ne otkad ste otplovili nizvodno u srpnju. Ali čuli smo... mi...

Da? Što?

Groznica, gospodine. Čuli smo da je žuta groznica izbila na Grozničavom snu dolje u Bayou Sari. Narod je umirao poput muha, čuli smo, baš poput muha. Gospodin Jeffers i vi, čuli smo da ste je i vi dobili. Zato nisam očekivao... kako su svi umirali i ostalo, mislili smo da su ga spalili, kapetane. Parobrod. Skinuo je svoj šilt i počeo se po glavi. Vidim da ste vi groznicu preboljeli, kapetane. I to mi je drago čuti. Samo... ako Grozničavi san nije s vama, gdje je? Jeste li sigurni da niste stigli na njemu, i možda zaboravili?

Čujem da od groznice čovjek može postati strahovito rastresen.

Abner Marsh se namršti. Nisam imao groznicu, i svakako umijem razlikovati jedan vražji parobrod od drugog, gospodine Green. Došao sam na Princezi. Bio sam bolestan tjedan ili dva, to je istina, ali ne od groznice. Prehladio sam se jer sam pao u prokletu rijeku i zamalo se utopio. Tako sam izgubio Grozničavi san, a sad ga želim opet pronaći, jeste li me čuli? Frknuo je. Od koga ste čuli za tu žutu groznicu?

Od posade, kapetane, onih koji su napustili brod u Bayou Sari. Neki su navratili kad su stigli u St. Louis, o, ima tomu tjedan dana. Neki su se raspitivali za posao na Eli Reynoldsu, kapetane, ali on je dakako popunjen, pa sam ih morao odbiti. Nadam se da sam dobro učinio. Niste bili tu, naravno, a ni gospodin Jeffers, pa sam pomislio da ste možda obojica mrtvi, te nisam mco gao dobiti nikakve upute.

Pustite sad to, reče Marsh. Vijest ga je ponešto osokolila. Ako su Julian i njegov čopor preuzeli Marshov parobrod, barem se dio njegove posade izvukao. Tko je bio ovdje?

Pa, vidio sam Jacka Elyja, drugog strojara, i neke konobare, te nekoliko vaših strojarskih pomoćnika Sama Klinea i Sama Thompsona. Bilo ih je još nekoliko.

Je li itko od njih još tu?

Green slegne ramenima. Kad ih nisam unajmio, otišli su tražiti posao na drugim brodovima, kapetane. Ne znam.

Prokletstvo, reče Marsh.

Čekajte! reče zastupnik podižući prst. Znam! Gospodin Albright, kormilar, on je bio jedan od onih koji su mi ispričali za groznicu. Bio je ovdje prije četiri dana, i nije tražio posao osposobljen je za kormilarenje po donjem toku rijeke, to znate i sami, pa Eli Reynolds nije za njega. Rekao je da će uzeti sobu u Plantažerovoj kući dok ne pronađe službu na nekom od otmjenijih, većih parobroda.

Albright, je li, reče Marsh. Što je s Karlom Frammom? Jeste li vidjeli njega? Ako su i Framm i Albright ostavili Grozničavi san, parobrod neće biti teško pronaći. Bez kvalificiranih kormilara, neće se moći pomaknuti.

Ali Green odmahne glavom. Ne. Nisam vidio gospodina Framma.

Marshove nade potonu. Ako je Karl Framm još bio na brodu, Grozničavi san mogao se nalaziti bilo gdje na rijeci. Mogao je skrenuti u tko zna koju od brojnih pritoka, ili je čak otplovio natrag u New Orleans dok je on ležao u skladištu za drva južno od Bayou Sare. Idem posjetiti Dana Albrighta, obavijestio je zastupnika. Dok me ne bude, želim da napišete nekoliko pisama. Zastupnicima, kormilarima, svakome koga poznajete na rijeci, odavde do New Orleansa. Raspitajte se za Grozničavi san. Netko ga je morao vidjeti. Takav parobrod ne može jednostavno nestati. Dovršite ta pisma još danas poslijepodne, jeste li čuli, i spustite se u pristanište pa ih pošaljite na najbržim brodovima koje ugledate. Želim pronaći svoj parobrod.

Da, gospodine, odvrti zastupnik. Izvadio je snop pap*a i pero. umočio ga u tintarnicu i počeo pisati. Službenik za pultom Plantažerove kuće kimnuo je glavom na pozdrav. Ta, to je kapetan Marsh, reče. Čuo sam za vašu nesreću, to je upravo strašno, Brončani John je prava strahota, baš jest. Drago mi je da vam je bolje, kapetane, uistinu mi je drago.

Pustite sad to, odvrti Abner Marsh razdraženo. U kojoj je sobi Dan Albright?

Albright je upravo laštio čizme. Propustio je Marsha kimnuvši mu uljudno i hladno na pozdrav, ponovno zauzeo svoje mjesto, zavukao ruku u čizmu i nastavio laštiti kao da nikome nije otvorio vrata. Abner Marsh se teško sručio na stolac i nije trošio vrijeme na formalnosti. Zašto ste napustili Grozničavi san? upitao je bez okolišanja.

Groznicu, kapetane, odvrti Albright. Kratko je promotrio Marsha, a zatim se vratio radu na čizmi, uz još jedno kimanje glavom.

Pričajte mi o tome, gospodine Albright. Nisam bio ondje.

Dan Albright nabere čelo. Niste? Koliko sam shvatio, vi i gospodin Jeffers ste prvi pronašli bolesnika. Krivo ste shvatili. A sad mi ispričajte.

Albright je laštio čizmu i počeo kazivati: o oluji, večeri, tijelu koje su Joshua York, Kiseli Billy Tipton i još jedan čovjek prenijeli kroz salon, o bijegu putnika i posade. Ispričao je sve to s jako malo riječi. Kad je završio, njegove su čizme blistale. Navukao ih je na noge.

Svi su otišli? upita Marsh.

Ne, reče Albright. Neki su ostali. Neki ne poznaju groznicu tako dobro kao ja.

Tko?

Albright slegne ramenima. Kapetan York. Njegovi prijatelji. Dlakavi Mike. Ložači i radnici također. Mislim da su se previše bojali Mikea da pobjegnu. Pogotovo dolje u robovlasničkom kraju. Whitey Blake je možda ostao. Vi i Jeffers, bar sam tako mislio.

Gospodin Jeffers je mrtav, reče Marsh.

Albright je šutio.

Što je s Karlom Frammom? upita Marsh.

Ne bih znao.

Bili ste ortaci.

Bili smo različiti. Nisam ga vidio. Ne znam, kapetane.

Marsh se namršti. Što se dogodilo nakon što ste pokupili plaću?

Proveo sam dan u Bayou Sari, a potom se povezao s kapetanom Leathersom na Natchezu. Stigao sam u Natchez, koji gleda na rijeku, i proveo ondje oko tjedan dana, a potom stigao u St. Louis na Robertu FolkuT

Što se dogodilo s Grozničavim snoml

Otišao je.

Otišao?

Otplovio, pretpostavljam. Kad sam se probudio, jutro nakon izbijanja groznice, napustio je Bayou Saru. Bez posade?

Sigurno ih je preostalo dovoljno da njime upravljaju, reče Albright.

Kamo je otišao?

Albright slegne ramenima. Nisam ga vidio s Natcheza. No, moguće je da mi je promakao. Nisam pazio. Možda je otišao nizvodno.

Zbilja ste od velike vražje pomoći, gospodine Albright, reče Marsh.

Albright odvratil: Ne mogu vam reći ono što ne znam. Možda su ga spalili. Zbog groznice.

Pretpostavljam da mu niste smjeli nadjenuti takvo ime. Zlosretno je.

Abner Marsh je gubio strpljenje. Nisu ga spalili, reče. Negdje je na rijeci, i ja ću ga pronaći. I nije zlosretan.

Ja sam bio kormilar, kapetane. Osvjedočio sam se. Oluje, magla, kašnjenja, a zatim groznica. Bio je proklet, taj brod. Da sam na vašem mjestu, odustao bih od njega. Neće vam donijeti ništa dobra. Bezbožan je. Ustao je. To me podsjetilo, imam nešto što pripada vama. Otišao je po dvije knjige i predao ih Maršu. Iz knjižnice Grozničavog sna, objasnio je. Igrao sam šah s kapetanom Yorkom u New Orleansu, te sam spomenuo da volim poeziju, pa mi ih je dao dan poslije. Kad sam otišao, zabunom sam ih ponio sa sobom.

Abner Marsh je premetao knjige po rukama. Poezija. Jedao vezak Byronovih pjesama i jedan Shelleyjevih. Samo mu je to nedostajalo, pomislio je. Njegov je parobrod nestao, izgubio se na rijeci, a jedino što mu je od njega preostalo bile su dvije proklete knjige pjesama. Zadržite ih, rekao je Danu Albrightu.

Albright odmahne glavom. Ne želim ih. Takve mi se pjesme ne sviđaju, kapetane. Nemoralne su, i jedne i druge. Nije ni čudo što je vaš parobrod stigla kazna kad je nosio takve knjige.

Abner Marsh spremi knjige u džep i ustane, mršteći se. Sad je dosta, gospodine Albright. Ne dopuštam da se tako govori o mom brodu. On je jedan od najboljih na rijeci, i nije proklet. Prokletstva ne postoje. Grozničavi san je pravi vrug od...

To je istina, prekine ga Dan Albright. I on je ustao. Imam dogovor za jedno namještenje, rekao je tjerajući Marsha prema vratima. Marsh dopusti da bude otjeran. Ali dok su se oprastali, dotjerani mali kormilar reče: Kapetane Marsh, ostavite se toga.

Molim?

Tog parobroda, reče Albright. Neće vam donijeti dobro. Znao kako mogu nanjušiti da se sprema oluja? Da, reče Marsh. Albright je mogao nanjušiti oluju bolje nego itko koga je Marsh poznao.

Kadikad mogu nanjušiti i druge stvari, reče kormilar. Nemojte ga tražiti, kapetane. Zaboravite na nj. Mislio sam da ste mrtvi. Niste. Trebali biste biti zahvalni na tome. Pronalazak Grozničavog sna neće vam donijeti veselje, kapetane.

Abner Marsh se zapilji u njega. I vi mi to možete reći. Stajali ste za njegovim kormilom, odveli ga niz rijeku, i vi mi to možete reći.

Albright je šutio.

Pa, neću vas poslušati, odvratil Marsh. To je moj parobrod, gospodine Albright, i jednog ću dana sam kormilariti njime, utrkivat ću se s Eclipseom, čujete li, i... i... Crven u licu i gnjevan, Marsh otkrije kako mu se jezik zapleo. Nije mogao nastaviti.

Ponos može biti grešan, kapetane, reče Dan Albright. Ostavite se toga. Zatvorio je vrata, ostavivši Marsha vani na hodniku.

Abner Marsh je ručao u blagovaonici Plantažerove kuće, jedući sam u kutu. Susret s Albrightom ga je potresao, te se zatekao kako ga obuzimaju iste misli koje su mu prolazile kroz glavu dok je plovio uzvodno na Princezi. Pojeo je janjeći but uumaku od metvice, hrpu repe i mahuna, te tri porcije tapioke, ali čak ga ni to nije smirilo. Dok je ispijao kavu, Marsh se pitao nije li možda Albright imao pravo.

Ponovno se nalazio u St. Louisu, baš kao prije nego što je susreo Joshuu Yorka u ovoj istoj prostoriji. Još je imao svoju tvrtku, svoj parobrod Eli Reynolds, i usto nešto novca u banci. Bio je čovjek s gornjeg toka rijeke; strahovito je pogriješio što se ikad spustio do New Orleansa. Njegov se san pretvorio u moru tamo dolje u zemlji robova, na vrućem grozničavom jugu. Ali sada je sve bilo svršeno, njegov je parobrod otplovio i nestao, a ako bi baš poželio, mogao se pretvarati da se to nikad zapravo nije dogodilo, da nikad nije postojao parobrod zvan Grozničavi san, ni ljudi zvani Joshua York, Damon Julian

i Kiseli Billy Tipton. Joshua je stigao niotkud i sada je ponovno iščeznuo. Grozničavi san u travnju nije ni postojao, a činilo se da ne postoji ni sada, koliko je Marsh mogao vidjeti. Razuman čovjek ionako ne bi mogao povjerovati u te stvari, u ispijanje krvi, šuljanje po noći i boce nekakvog gadnog pića. Sve je to bio grozničavi

san, pomisli Abner, ali sada, kad je groznica ostavila njegovo tijelo, mogao je napokon nastaviti sa svojim životom tu u St. Louisu.

Marsh si naruči još kave. Oni će nastaviti ubijati, pomislio je u sebi dok ju je ispijao, nastavit će s pijenjem krvi i umorstvima, a nitko ih u tome neće spriječiti. Ionako ih ne bih mogao spriječiti⁷, promrmljao je kroz zube. Učinio je sve što je mogao, i on i Joshua i Dlakavi Mike i siroti stari gospodin Jeffers, koji nikad više neće nadići obrvu ili pomaknuti šahovsku figuru. To ih nikamo nije dovelo. A ne bi vrijedilo poći nadležnim organima, pogotovo ne s pričom o čoporu vampira koji su mu oteli parobrod. Pomislili bi da je r pitanju samo buncanje od žute groznice, i zaključili da je prolupao, te ga možda nekamo zatvorili.

Abner Marsh plati račun i odšee natrag do ureda Parobrodske tvrtke rijeke Fevre. Pristanište je vrvjelo od gužve i posla. Nad njim bijaše vedro, modro nebo, a pod njim rijeka, blistava i čista na sunčevu svjetlu. Zrak je imao aromu, miris dima i pare, a on je začuo zvižduke brodova koji su se mimoilazili na rijeci i veliko brončano zvono parobroda koji je pristajao. Časnici su urlali, radnici pjevali dok su istovarivali teret, a Abner Marsh je stajao, gledao i slušao. Ovo je bio njegov život, onaj drugi je uistinu bio tek grozro čavi san. Vampiri su ubijali tisućama godina, rekao mu je Joshua, pa kako sg Marsh mogao nadati da će to moći promijeniti? Možda je Julian ipak imao pravo. Bili su stvoreni da ubijaju. A Abner Marsh je bio stvoren da bude parobrodar, i ništa više, on nije bio borac, York i Jeffers pokušali su se boriti i platili cijenu.

Kad je stupio u ured, Marsh je gotovo zaključio daje Dan Albright bio potpuno u pravu. Zaboravit će Grozničavi san, zaboraviti sve što se dogodilo, to je bilo jedino razumno. Samo će voditi svoju tvrtku i možda zaraditi štogod novca, a za godinu ili dvije možda bude imao dovoljno da izgradi još jedan, veći brod.

Green se movao po uredu. Sastavio sam dvadeset pisama, kapetane, rekao je Marshu. Već su poslana, baš kako ste rekli.

Dobro, reče Marsh klonuvši na stolac. Zamalo je sjeo na knjige pjesama koje je neudobno strpao u džep. Izvadio ih je, brzo ih prelistao, preletjevši pogledom nekoliko naslova, a onda ih odložio na stranu. Bile su to pjesme, bez sumnje. Marsh uzdahne. Donesite mi knjige poslovanja, gospodine Green, reče. Želim ih pregledati.'

Da, kapetane, reče Green. Prešao je prostoriju i izvukao ih. Tada je ugledao nešto drugo, podigao i to, te donio Marshu zajedno s knjigama. O, reče, zamalo sam zaboravio na ovo. Predao je Marshu veliki paket, omotan smeđim papirom i užetom. Neki ga je čovuljak donio ima tri tjedna, rekao je da ste ga trebali podignuti, ali da se niste pojavili. Kazao sam mu da ste još na Grozničavom snu i isplatio ga. Nadam se da je to bilo u redu.

Abner Marsh namršteno spusti pogled na paket, prekine uže jednim pokretom gole ruke i razdere papir kako bi otvorio kutiju. Unutra se nalazio nov novcat kapetanski kaput, bijel poput snijega koji zimi prekrije gornji tok rijeke, neokaljan i čist, s dvostrukim redom blistavih srebrnih puceta ukrašenih natpisom Grozničavi san s izbočenim slovima. Izvadio ga je, kutija je pala na pod, a njemu iznenada, napokon, na oči navriješe suze.

Van! zaurla Marsh. Zastupnik baci jedan pogled na njegovo lice i nestane. Abner Marsh ustane i navuče bijeli kaput, te zakopča srebrna puceta. Pristajao mu je kao saliven. Bio je prozračan, mnogo prozračniji od teškog modrog kapetanskog kaputa koji je inače nosio. U uredu nije bilo zrcala, pa Marsh nije mogao vidjeti kako je izgledao, ali je mogao zamisliti. U svojoj je mašti izgledao poput Joshue Yorka, profinjeno, kraljevski i sofisticirano. Tkanina je tako blještavo bijela, pomislio je.

Izgledam kao kapetan Grozničavog sna, izusti Marsh glasno, za sebe. Snažno je udario štapom o pod i osjetio kako mu krv navire u lice, te stajao ondje, prisjećajući se. Sjećao se kako je brod izgledao u magli New Albanyja. Sjećao se kako su blistala njegova zrcala, sjećao se njegova srebra, sjećao se divljeg zova njegove parne sirene i takta njegova stroja, bučnog poput grmljavine. Sjećao se kako je ostavio Južnjaka daleko iza sebe, kako je progutao Mary Kaye. Sjećao se i njegove posade; Framma i njegovih nevjerojatnih priča, Whiteyja Blakea umrljanog mazivom, Tobyja kako kolje piliće, Dlakavog Mikea kako urla i psuje radnike i nosače, Jeffersa kako igra šah i po stoti put pobjeđuje Dana Albrighta. Ako je Albright tako pametan, pomisli Marsh, kako to da nikad nije uspio pobijediti Jeffersa u šahu?

No Marsh se najviše od svega sjećao Joshue, Joshue u bijelom od glave do pete, Joshue kako pijucka svoj liker, Joshue kako sjedi u tami i ispreda svoje snove. Njegovih sivih očiju, snažnih ruku i poezije. Svi pravimo izbore, šapnula je uspomena. Svanu se, smrče svanu, al' dan ne bje.

GREEN! zagrmi Abner Marsh iz petnih žila.

Vrata se otvore, a zastupnik nervozno promoli glavu.

Želim svoj parobrod, reče Marsh. Gdje je, dovraga?

Green proguta knedlu. Kapetane, kao što sam rekao, Grozničavi san—

Ne to;! reče Marsh, snažno udarivši štapom o pod. Moj drugi parobrod. Gdje je do vruga moj drugi parobrod, sada kad ga trebam?

DVADESET DRUGO POGLAVLJE

Na parobrodu ELI REYNOLDS, rijeka Mississippi, listopad 1857.

Jedne svježije večeri rane jeseni Abner Marsh i Eli Reynolds napokon su napustili St. Louis i zaputili se nizvodno u potragu za Grozničavim snom. Marsh bi drage volje otišao nekoliko tjedana ranije, ali bilo je previše posla. Morao je pričekati da se Eli Reynolds vrati s posljednjeg puta po Illinoisu, pregledati ga kako bi se uvjerio da je spreman za donji tok rijeke, te unajmiti nekoliko kormilara s Mississippija.

Marsh je morao riješiti i neka potraživanja od plantažera i prijevoznika koji su ukrkali teret za St. Louis na Grozničavi san dolje u New Orleansu, i ljutili se zbog nestanka parobroda. Marsh je mogao ustrajati na tome da podijele njegov gubitak, ali se oduvijek smatrao poštenim čovjekom te ih je isplatio pedeset centi po dolaru. Čekao ga je i neugodan zadatak razgovora s rodbinom gospodina Jeffersa Marsh je držao da im ne može reći što se zapravo dogodilo, te se naposljetku odlučio za priču o žutoj groznici. Drugi su ljudi imali braću, sinove ili muževe o kojima se još ništa nije znalo, te su salijetali Marsha pitanjima na koja nije mogao odgovoriti, a morao je izaći na kraj i s vladinim inspektorom i predstavnikom udruženja kormilara, te platiti neke račune, pregledati knjige i obaviti pripreme, pa se sve to protegnulo na mjesec dana odgađanja, frustracije i brige.

Ali cijelo to vrijeme Marsh je nastavljao tražiti. Kad su pisma koja je Green u njegovo ime razaslao ostala bez odgovora, poslao ih je još. Dočekivao je nove parobrode što je češće mogao, te se raspitivao o Grozničavom snu, o Joshui Yorku, Karlu Frammu, Whiteyju Blakeu, Dlakavom Mikeu Dunneu i Tobyju Lanyardu. Unajmio je nekoliko detektiva i poslao ih niz rijeku s uputama da otkriju što mogu. Čak je posudio trik od Joshue, i počeo kupovati novine sa svih krajeva riječne mreže; provodio je noći zadubljen u brodarske izvještaje, oglase, popise dolazaka i odlazaka parobroda iz gradova tako dalekih poput Cincinnatija, New Orleansa i St. Paula. Navraćao je u Plantažerovu kuću i druga mjesta popularna među ljudima s rijeke češće nego što mu je to bio običaj, te postavljao na tisuće pitanja.

Ništa nije doznao. Grozničavi san je nestao, činilo se, jednostavno iščeznuo s rijeke. Nitko ga nije vidio. Nitko nije razgovarao s Whiteyjem Blakeom, gospodinom Frammom ili Dlakavim Mikeom, niti čuo išta o njima. Novine nisu spominjale njegove dolaske i odlaske.

To nema smisla, glasno se potužio Marsh časnicima Eli Reynoldsa tjedan prije njihova odlaska. Dugačak je sto deset metara, nov novcat, dovoljno brz da se dojmi svakog parobrodara. Takav brod ne može proći neopažen.

Ukoliko nije potonuo, predloži Cat Grove, niski, žilavi prvi časnik palube Eli Reynoldsa. Na rijeci postoje mjesta dovoljno duboka da utope cijele gradove. Možda je potonuo, sa cijelom posadom.

Ne, tvrdoglavo će Marsh. Nije im ispričao cijelu pro u. Nije znao kako bi mogao. Nitko od njih nije bio na Grozničavom snu i ne bi mu povjerovali. Ne, nije potonuo. Dolje je negdje, skriva se od mene. Ali pronaći ću ga.

Kako? upita Yoerger, kapetan Eli Reynoldsa.

Rijeka je dugačka, prizna Marsh, i ima mnogo potočića i rječica i kanala koji vode iz nje, prečaca, brzaca i zavoja i svakakvih mjesta gdje se parobrod može sakriti kad ne želi biti uočen. Ali nije toliko dugačka daje se ne može pretražiti. Možemo početi najednom kraju i spustiti se prema drugom, i raspitivati se putem, pa ako stignemo do New Orleansa i ne nađemo ga, onda možemo obaviti isto na Ohiju, Missouriju, Illinoisu, Yazoou, Red Riveru i kamo god budemo morali poći da pronađemo taj prokleti brod.

Moglo bi potrajati, reče Yoerger.

Pa što ako potraje?

Yoerger slegne ramenima, a časnici Eli Reynoldsa izmijene nesigurne poglede. Abner Marsh se namršti. Ne zamarajte glave s time

koliko će potrajati, obrecnuo se. Samo pripremite moj parobrod, jeste li čuli?

Razumijem, kapetane, reče Yoerger. Bio je visok, pogrbljen, mršav starac tihog glasa, a radio je na parobrodima otkad je bilo parobroda, te ga više ništa nije pretjerano iznenađivalo, a njegov je ton to odavao.

Kad je došao taj dan, Abner Marsh je odjenuo svoj bijeli kapetanski kaput s dvostrukim redom srebrnih puceta. Činilo se nekako prikladnim. Pojeo je obilnu večeru u Plantažerovoj kući zalihe na Eli Reynoldsu nisu bile posebno dobre, a kuhar je bio jedva dostojan izribati Tobyjeve tave te odšetao do pristaništa.

Eli Reynolds je ispuštao paru, opazio je Marsh s odobravanjem. Ipak, nije izgledao baš dojmljivo. Bio je to brod za gornji tok rijeke, sazdan da bude malen, uzak i malog gaza za plitke, uske rječice po kojima je redovito plovio. Nije imao ni četvrtinu dužine nestalog Grozničavog sna, i bio je otprilike upola uži, a potpuno natovaren mogao je prenositi možda 150 tona tereta, naspram tisuću tona na većem parobrodu. Reynolds je imao samo dvije palube; nije imao gornju, najužu, a posada je zauzimala prednji dio kabina na palubi s kotlovima. Ionako je rijetko prevozio putnike u kabinama. Jedan jedini veliki visokotlačni kotao pokretao je njegov krmeni kotač, a sam je brod bio bezličan kao rijetko koji drugi. Sada je bio gotovo prazan, te je Marsh mogao vidjeti kotao postavljen bliže pramcu. Nizovi običnih, okrečenih drvenih stupova podupirali su gornje palube poput klimavih hodulja, a stupići koji su pridržavali trošni krov promenade bili su četvrtasti i jednostavni, priprosti poput drvenog plota. Krmeni bubanj bio je četvrtasta drvena kutija, a krmeni kotač njegov bijedan nastavak, crvene boje, izbljedjele i isprugane od duge uporabe. Boja se ljuštila i na drugim mjestima. Kormilarnica je bila prokleti poljski zahod od drva i stakla nataknut navrh parobroda, a zdepasti dimnjaci bili su od neukrašenog crnog željeza. Eli Reynolds je pokazivao svoje godine plutajući ondje na vodi; izgledao je strahovito istrošeno i pomalo nakrivljeno, kao da će se svakog trenu prevaliti na bok i potonuti. Bio je vraški nemoguća partija za golem, moćan Grozničavi san. Ali bio je sve što je sada imao, pomislio je Abner Marsh, i morat će dostajati. Zaputio se prema parobrodu i ukrcao na nj preko rampe koja je bila gadno istrošena od koraka nebrojenih čizama. Cat Grove dočekao ga je na kaštelu. Sve je spremno, kapetane.

Recite kormilaru da isplovi, naredi Marsh. Grove povikne naredbu, a Eli Reynolds se oglasi svojom sirenom. Zvuk je bio tanak i tugaljiv, i beznadno hrabar, pomislio je Marsh. Teškim se korakom uspeo strmim, uskim stubištem do glavne kabine, koja bijaše mračna, skućena i jedva četrdeset stopa duga. Tepih je na mjestima bio izlizan, a krajolici, oslikani na vratima privatnih kabina, odavno su izgubili sjaj. Cijela unutrašnjost parobroda zaudarala je na pokvarenu hranu, kiselo vino, ulje, dim i znoj. Usto je bilo i neugodno vruće, a jedan jedini obični krovni prozor bio je odveć prljav da bi propustio mnogo svjetla. Kad je Marsh ušao, Yoerger i kormilar izvan dužnosti ispijali su šalice crne kave za okruglim stolom. Jeste li utovarili moju mast? upita Marsh.

Yoerger kimne.

Na brodu nema mnogo toga drugog, kako vidim, primijeti Marsh.

Yoerger se namršti. Mislio sam da će vam to biti draže, kapetane. Natovareni, bili bismo sporiji, a morali bismo i običi više postaja.

Abner Marsh razmisli o tome pa kimne s odobravanjem Dobro, reče. Ima smisla. Je li stigao i moj drugi paket?

U vašoj je kabini, odvrati Yoerger.

Marsh ih pozdravi i povuče se u svoju privatnu kabinu. Ležaj zaškripi pod njim kad je sjeo na njegov rub, otvorio paket i izvadio karabin i čahure. Pažljivo ga je pregledao, odvagnuvši ga u ruci, zavirivši u cijev. Djelovao je dobro. Možda pucanj iz običnog pištolja ili karabina nije predstavljao ništa noćnoj čeljadi, ali ovaj je opet bio nešto drugo, posebno, pa gaje prema njegovoj narudžbi izradio najbolji puškar u St. Louisu. Bio je to karabin za lov na bizone, s kratkom, širokom, osmerokutnom cijevi, konstruiran kako bi se njime pucalo iz sedla i u mjestu zaustavilo jurećeg bizona. Pedeset posebnih čahura bile su najveće koje je puškar ikad napravio. Kvragu. potužio se čovjek, ove će vam raznijeti plijen na komadiće, a za jelo vam neće preostati ništa. Abner Marsh je na to samo kimnuo. Karabin neće mnogo vrijediti u pogledu preciznosti, pogotovo ne u Marshovim rukama, ali nije ni trebao. S male udaljenosti mogao je izbrisati Damonu Julianu osmijeh s lica, i usput mu odvaliti onu

prokletu glavu s ramena. Marsh ga pažljivo napuni, te ga objesi na zid iznad kreveta, tako daje mogao sjesti i dograbiti ga jednim lakim pokretom. Tek si je tada dopustio da legne.

I tako je počelo. Iz dana u dan Eli Reynolds je plovio niz rijeku, kroz kišu i maglu, kroz sunce i oblake, zaustavljajući se u svakom gradu, parobrodskom pristanu i skladištu drva kako bi postavio pitanje ili dva. Abner Marsh je sjedio na orkanskoj palubi na drvenom stolcu pokraj starog, napuklog broskog zvona, i motrio rijeku sat za satom. Kadikad je ondje čak i jeo. Kad je morao spavati, kapetan Yoerger ili Cat Grove, ili brodsko potrkalo zauzeli bi njegovo mjesto, te bi se bdijenje nastavilo. Kad bi ih mimoišle splavi, batane ili drugi parobrodi, Marsh bi zazvao: Ej, vi tamo! Jeste li vidjeli parobrod zvan Grozničavi san? Ali odgovor, kad bi ga dobio, uvijek je glasio: Ne, kapetane, nismo, a ljudi na pristanima i u skladištima nisu im rekli ništa. Rijeka je bila puna parobroda, i danju i noću, i velikih i malih, koji su plovili goredolje po njoj ili ležali napola potopljeni uz obale, ali nijedan od njih nije bio Grozničavi san. Eli Reynolds je bio spor, malen brod na velikoj rijeci, te je gmizao brzinom koje bi se postidjela većina parobrodara, dok su ga postaje i propitkivanja još više zadržavali. Ali gradovi su ipak promicali, a promicala su i skladišta drva; šume, kuće i drugi parobrodi klizili su pokraj njega u magli dana i noći, otoci i pješčani sprudovi ostajali su iza njih, a njihov ih je kormilar vješto usmjeravao pokraj panjeva i balvana, te su plovili sve dalje i dalje na jug. Sainte Genevieve je došla i prošla, Cape Girardeau i Crosno prohujali su pokraj njih; zaustavili su se nakratko u Hickmanu i nešto dulje u New Madridu. Caruthersville je bio izgubljen u magli, ali su ga pronašli. Osceola je bila tiha, a Memphis bučan. Helena. Rosedale. Arkansas City. Napoleon. Greenville. Lake Providence.

Kad je jednog vjetrovitog listopadskog jutra Eli Reynolds uplovio u Vicksburg, dva čovjeka čekala su ga na pristaništu.

Abner Marsh je poslao većinu posade na obalu. On, kapetan Yoerger i Cat Grove dočekali su posjetitelje u glavnoj kabini parobroda. Jedan od njih bio je krupne, žilave sorte s crvenim dugim zaliscima i glavom ćelavom poput golubljeg jajeta, odjeven u crno sukнено odijelo. Drugi bijaše vitak, lijepo odjeven crnac prodornih

tamnih očiju. Marsh ih zamoli da sjednu i posluži im kavu. Dakle? upitao je. Gdje je?

Celavac puhne u kavu i namršti se. Ne znamo.

Platio sam vam da pronađete moj parobrod, reče Marsh.

Nije ga moguće pronać, kapetane Marsh, reče crnac. Hank i ja smo tražili, kad vam kažem.

Ne tvrdim da ništa nismo otkrili, reče ćelavac. Samo što parobrod još nismo locirali.

U redu, reče Abner Marsh. Ispričajte mi što ste otkrili.

Crnac izvuče list papira iz svog kaputića i razmota ga. Većina posade vašeg parobroda i gotovo svi putnici napustili su ga u Bayou Sari, nakon one panike izazvane žutom groznicom. Idućeg jutra vaš je Grozničavi san otplovio. Prema svim izvješćima, krenuo je uzvodno. Pronašli smo čuvare jednog skladišta koji se kunu da se opskrbio njihovim drvom. Možda su lagali, al' ne vidim zašto bi. Tako znademo u kojem se pravcu vaš parobrod zaputio. Imamo dovoljno svjedoka koji se kunu da su ga vidjeli u prolazu. Il barem tako misle.

Samo što nikad nije stigao do Natcheza, dometne njegov ortak. To je... koliko... osam, deset sati uzvodno. Manje, reče Abner Marsh. Grozničavi san je vraški brz brod.

*'Brz il' ne, uspio se izgubit između Bayou Sare i Natcheza.

Crnac kimne. AF vaš brod nije bio ni u Shrevportu ni u Alexandriji, a niko se u skladištima koja smo provjerili nije sjećao nikakvog Grozničavog sna.

Prokletstvo, reče Marsh.

Možda je uistinu potonuo, predloži Cat Grove.

Otkrili smo još toga, reče ćelavi detektiv. Uzeo je gutljaj kave. Vaš parobrod nije viđen u Natchezu, razumijete. Al neki od ljudi koje ste tražili jesu.

Nastavite, reče Marsh.

Proveli smo dosta vremena u Silver Streetu, reče on. Raspitujući se. Tamo su znali za čovjeka po imenu Raymond Ortega, a nalazio se na vašem popisu. Vratio se jedne noći, rano u rujnu, svratio u prijateljski posjet nekom bogatašu na brdu, i obavio još mnogo drugih posjeta dolje pod brdom. S njime su bila četvorica drugih. Jedan od

njih odgovara vašem opisu tog Kiselog Billyja Tiptona. Zadržali su se nekih tjedan dana. Radili su zanimljive stvari. Unajmili su mnoštvo ljudi, bijelaca, obojenih, nije im bilo važno. Znae kakvu se vrstu ljudi može unajmit na dokovima pristaništa Natchez UnderTheHill.

Abner Marsh je to vrlo dobro znao. Kiseli Billy Tipton je rastjerao Marshovu posadu i zamijenio ih bandom ubojica poput njega samog. Parobrodari? upitao je.

Ćelavac kimne. Ima tu još. Taj je Tipton posjetio ForkintheRoad.
To je vel'ka tržnica robova, reče njegov crni ortak.
Kupio je mnogo robova. I platio u zlatu. Ćelavac izvuče zlatnik od dvadeset dolara iz džepa i metne ga na stol. Poput ovog. Kupio je i još neke stvari u Natchezu. I platio na isti način.
Kakve stvari? upita Marsh.
Robovlasničke stvari, reče crnac. Okove. Lance. Ćekiće.
I boju, dometne drugi.
I odjednom se istina rasprsne pred Abnerom Marshom poput pljuska vatrometa. Isuse Bože, prokune. Boja! Nije ni čudo da ga nitko nije vidio. Prokletstvo. Pametniji su nego što sam mislio, a ja sam prava budala što to odmah nisam vidio! Tresnuo je krupnom šakom po stolu dovoljno jako da su šalicaza kavu poskočile.
I mi smo pomislili isto što i vi, reče ćelavac. Prebojili su ga. Promijenili mu ime.
Malo boje nije dovoljno da izmijeni slavan parobrod, prigovori Yoerger.
Nije, reče Abner Marsh, ali on još nije bio slavan. Dovraga, samo smo se jednom spustili niz rijeku, nismo se stigli ni vratiti. Koliko bi ga ljudi prepoznalo? Koliko ih je uopće čulo za nj? Novi brodovi se pojavljuju gotovo svakog dana. Nalijepi mu novo ime na bok, možda dodaj novu boju tu i tamo, i imate nov novcat brod.
Ali Grozničavi san je bio velik, reče Yoerger. I brz, rekli ste.
Mnogo je velikih parobroda na vražjoj rijeci, odvrti Marsh. O, bio je veći od gotovo svih osim Eclipsea, ali koliko ljudi to može procijeniti odoka, bez drugog parobroda s kojim ga mogu usporediti? A što se brzine tiče, grom i pakao, najlakše ga je usporiti. Tako se o njemu neće govoriti. Marsh bijaše bijesan. To je upravo bilo ono što su učinili, znao je; vozili ga polako, dobro ispod njegovih sposobnosti, i tako ostajali neupadljivi. Na neki način, to mu se činilo opscenim.
Problem je u tome, reče ćelavac, da nemamo načina kako bismo doznali koje su mu ime nadjenuli. Tako da ga neće bit lako pronaći. Možemo se ukravat u svaki brod na rijeci, tražit te ljude koje želite, al'... Slegnuo je ramenima.
Ne, reče Abner Marsh. Ja ću ga brže pronaći. Nema te količine boje koja bi mogla toliko promijeniti Grozničavi san da ga ja ne bih prepoznao kad ga ugledam. Stigli smo dovde, sada moramo nastaviti dalje, sve do New Orleansa. Marsh se primi za bradu. Gospodine Grove, reče obrativši se časniku, dovedite mi one naše kormilare. To su ljudi s donjeg toka, sigurno prilično dobro poznaju ovdašnje parobrode. Zamolite ih da pregledaju one hrpe novina koje sam sačuvao i da označe svaki brod koji im je nepoznat.
Svakako, kapetane, reče Grove.
Abner Marsh se ponovno obrati detektivima. Mislim da mi vi gospodo više nećete biti potrebni, reče. Ali ako slučajno naletite na taj parobrod, znate kako doći do mene. Pobrinut ću se do budete dobro nagrađeni. Ustao je. A sad ako biste se vratili u činovnikov uio d, isplatit ću vam ostatak onog što vam dugujem.
Proveli su ostatak dana na vezu u Vicksburgu. Marsh je upravo dovršio večeru tanjur pržene piletine, nažalost nedopečene, i malo starih krumpira kad je Cat Grove privukao stolac pokraj njega, s listom papira u ruci. Trebao im je gotovo cijeli dan, kapetane, ali uspjeli su, reče Grove. No tih prokletih brodova stvarno ima previše. Sigurno ih barem trideset nitko od njih nije prepoznao.
I sam sam prelistao novine provjeravajući oglase i slično da vidim što piše o njihovoj veličini, tko su im vlasnici, i tome slično. Neka sam imena prepoznao, pa sam mogao prekrížiti mnogo brodova s krmenim kotačima i onih manjih.
Koliko ih je preostalo?
Samo četiri, odvrti Grove. Četiri velika parobroda s bočnim kotačima za koje nitko nikad nije čuo.
Predao je popis Abneru Maršu. Imena bijahu pažljivo ispisana velikim slovima, jedno ispod drugog.
B. SCHROEDER KRALJIČIN GRAD
OZYMANDIAS G. S. HECKINGER
Marsh se dugo zadubio u papir, mršteći se. Neko mu je od tih imena trebalo nešto značiti, znao je, ali ni za živu glavu nije mogao dokučiti što.
Jeste li se čemu domislili, kapetane?
Nije B. Schroeder, iznenada će Marsh. Sastavljali su ga u Albanyju u isto vrijeme dok su radili na Grozničavom snu. Počešao se po glavi.
Ovaj zadnji brod, primijeti Grove upirući prstom, pogledajte te inicijale, kapetane. G. S. Kao Grozničavi san, možda.

Možda, reče Marsh. Pročitao je imena naglas. G. S. Heckinger. Kraljičin grad. Ozy— Ovo je bilo teško. Bilo mu je drago što ga nije morao sricati. Ozymandeeas.

Tada um Abnera Marsha, njegov spor, uporan um koji nikad ništa nije zaboravljao, izbacio odgovor ravne preda nj, kao što rijeka izbacuje komad naplavljenog drvla. Već se jednom mučio nad tom prokletom riječju, vrlo kratko i ne tako davno, listajući jednu knjigu. Čekajte, reče Groveu. Ustao je i pojurio u svoju kabinu. Knjige su se nalazile u najnižoj ladici njegove komode.

Što je to? upita Grove kad se Marsh vratio.

Proklete pjesme, reče Marsh. Prelistao je Bvrona i ništa nije pronašao, te se posvetio Shelleyju. Bila je ondje, njemu pred nosom. Pročitao ju je na brzinu, zavalio se, namrštio, i ponovno je pročitao.

Kapetane Marsh? reče Grove.

Poslušajte ovo, reče Marsh. Pročitao je naglas:

Ja Ozymandias sam, kralj kraljeva;

Zavidno, Moćni, gledajte mi djelo!

Ničeg drugog nema. Samo bljeska

Oko te silne ruševine bijelo Prostranstvo pustog beskonačnog pijeska. s

Stoje to?

Pjesma, reče Abner Marsh. Prokleta pjesma. Ali što to znači?

To znači, reče Marsh zaklopivši knjigu, da se Joshua osjeća jadno i poraženo. Ali vi ne biste shvatili zašto, gospodine Grove. Najvažnije od svega jest da to znači kako tražimo parobrod po imenu Ozymandias.

Grove izvadi još jedan list papira. Zapisao sam neke podatke iz novina, objasni zaškiljivši u vlastiti rukopis. Da vidimo, taj Ozy... Ozy... kako god da se zove, plovi na Natchezovoj liniji. Vlasnik mu se zove J. Anthony.

Anthony, ponovi Marsh. Grom i pakao. Joshuino krsno ime je Anton. Natchez, velite?

Od Natcheza do New Orleansa, kapetane. Ostatak ćemo ovdje preko noći. Sutra, kad svane, idemo za Natchez. Jeste li čuli, gospodine Grove? Ne želim izgubiti ni minutu svjetla. Kad se ono proketo sunce digne, želim da se digne i naša plovila i kako bismo bili spremni za pokret. Možda sirotom Joshui nije preostalo ništa osim očajja, ali Abner Marsh je imao mnogo više od toga. Bilo je tu računa koje je valjalo podmiriti, a kad završi, od Damona Juliana neće ostati ništa više nego od onog prokletog kipa iz pjesme.

5 Preveo Luko Paljetak (Antologija pjesništva engleskog romantizma', Konzor, 1996.).

DVADESET TREĆE POGLAVLJE

Na parobrodu ELY REYNOLDS, rijeka Mississippi, listopad 1857.

Abner Marsh nije sklopio oka te noći. Proveo je duge mračne sate u svom stolcu na orkanskoj palubi, okrenuvši leđa zadimljenim svjetlima Vicksburga i gledajući prema rijeci. Noć je bila svježija i tiha, a voda poput crnog stakla. S vremena na vrijeme poneki bi se parobrod pojavio na vidiku, ovjenčan plamenom, dimom i žeravicom, i razorio spokoj svojim prolaskom. Ali tada bi se brod ili privezao ili otplovio dalje, zvuk njegove sirene bi zamro, a tama bi se oporavila ponovno postala glatka. Mjesec je bio srebrni dolar koji je plutao na vodi, a Marsh je čuo vlažne škriputave zvuke s umornog Eli Rexnolda, i povremen glas, korak ili odlomak pjesme iz Vicksburga, a ispod svega toga stalan šum rijeke, žubor beskonačne vode koja je protjecala mimo, gurala njegov brod nastojeći ga odvesti sa sobom, sve dalje i dalje na jug, gdje su čekali noćna čeljad i Grozničavi san.

Marsh se osjećao neobično ispunjen ljepotom noći, onom mračnom ljupkošću koja je Joshuina šepavog Britanca toliko dirnula. Naslonio je stolac uz staro brodsko zvono i zagledao se u mjesec, zvijezde i rijeku, misleći da mu je možda to bio posljednji trenutak mira koji će ikad doživjeti. Jer sutra, ili zasigurno prekosutra, pronaći će Grozničavi san, a ljetošnja noćna mora ponovno će započeti.

Glava mu je bila puna zlih slutnji, uspomena i vizija. Neprestano mu je pred očima bio Jonathon Jeffers, on i njegov štap s mačem, tako proketo samouvjeren i tako proketo bespomoćan kad se Julian nabio

ravno na oštricu. Čuo je zvuk činovnikova vrata kad mu ga je Julian slomio, i sjetio se kako su Jeffersu poletjele naočale, sjetio se zlatnog bljeska kad su pale na palubu, jezivog malog zvuka koji su proizvele. Marshove krupne šake čvrsto se stisnu oko njegova štapa. Na površini tamne rijeke vidio je i druge stvari. Onu sićušnu ruku nabodenu na nož, iz koje je kapala krv. Juliana kako pije Joshuin tamni napitak. Vlažne mrlje na željeznoj močugi Dlakavog Mikea kad je obavila svoj jeziv posao u privatnoj kabini. Abner Marsh se bojao, bojao se više no ikad. Kako bi rastjerao sablasti koje su lebdjele kroz noć, prizvao je vlastiti san, viziju u kojoj je stajao s puškom za bizone u ruci na vratima kapetanove kabine. Čuo je prasak puške i osjetio njezin strahovit trzaj, te ugledao kako su se blijedi osmijeh i tamne kovrče Damona Juliana rasprsnuli, poput lubenice bačene s visine, lubenice ispunjene krvlju.

Ali nekako, čak i nakon što je to lice nestalo, a dim puške se raspršio, one oči su još bile prisutne, zureći, privlačeći ga, budeći osjećaje u njemu gnjev, mržnju i nešto još mračnije i dublje. Oči bijahu crne poput samog pakla i ispunjene crvenilom, ponori beskrajni i vječni poput njegove rijeke, koji su ga dozivali, budeći u njemu pohotu i vlastitu crvenu žeđ. Lebdjele su pred njim, a Abner Marsh je buljio u njih, u toplu tamu, i ugledao ondje svoj odgovor, vidio način kako da ih dokrajči, bolji i sigurniji od štapova s mačevima, kolaca ili pušaka za bizone.

Vatra. Tamo na rijeci Grozničavi san je gorio. Abner Marsh je sve to osjetio. Jeziv iznenadni prasak od kojeg su se parale uši, strašniji od svakog groma. Kovitlaci vatre i dima, gorući komadi drva i ugljena koji su se rasipali posvuda, kipuća para koja je prštala na sve strane, oblaci bijele smrti koji su obavijali brod, zidovi koji su se nadimali i gorjeli, tijela koja su letjela zrakom spaljena ili napola skuhana, dimnjaci koji su pucali i rušili se, krici, parobrod koji se naginjao na bok i tonuo u rijeku, cvrčeći, sikćući i dimeći se, pougljenjena trupla koja su plutala potrbuške među krhotinama, velebni parobrod koji se raspadao sve dok od njega nije preostalo ništa osim izgorjela drva i dimnjaka koji je nakrivljen stršio iz vode. U snu, kad su kotlovi eksplodirali, ime koje je na njemu pisalo još uvijek je bilo Grozničavi san. Bilo bi lako, znao je Abner Marsh. Pošiljka tereta za New Orleans; nikad ne bi posumnjali. Bačve eksploziva, naslagane na glavnu palubu nemarno blizu užarenih peći i svih onih golemih, nemirnih visokotlačnih kotlova. Mogao je to urediti, i to bi bio kraj Julianu i njegovu narodu noći. Fitelj, odbrojavač, moglo se to izvesti.

Abner Marsh sklopi oči. Kad ih je ponovno otvorio, zapaljeni je parobrod nestao, zvuči krikova i prasak kotlova utihnuli su, a noć je opet bila mirna. Ne mogu, rekao je naglas samom sebi. Joshua je još na njemu. Joshua. A i ostali, nadao se: Whitey Blake, Karl Framm. Dlakavi Mike Dunne i njegovi radnici. A morao je misliti i na svoju gospu, na svoj Grozničavi san. Marshu načas preleti pred očima prizor tihog zavoja na rijeci u noći sličnoj ovoj, dva velebna parobroda kako jure jedan pokraj drugog, vukući za sobom perjanice dima izglacane njihovom brzinom, s dimnjacima okrunjenima vatrom i kotačima koji su se sumanuto okretali. Dok su se primicali sve bliže i bliže, jedan je počeo odmicati naprijed, isprva malo, a zatim sve više, sve dok nije prešao u vodstvo za cijelu duljinu broda. Još uvijek je odmicao kad su nestali iz vida, a Marsh je vidio imena ispisana na njima. Predvodnik je bio Grozničavi san, čiji su se barjaci vijorili dok je plovio uzvodno brz i spokojan, dok je za njim stizao Eclipse, blistav čak i kad je bio poražen. Potruditi ću se da se to i ostvari, obećao je sebi Abner Marsh.

Većina posade Eli Reynoldsa vratila se na brod do ponoći. Marsh ih je promatrao kako se vucaraju iz Vicksburga, te čuo Cata Grovea kako rukovodi operacijom snabdijevanja drvom na mjeseci, pomoću niza kratkih, odrješitih naredbi. Mnogo sati poslije prvi pramičci dima počeli su se izvijati iz dimnjaka parobroda, dok je strojar ložio kotlove. Zora je još bila sat vremena daleko. Otprilike tada Yoerger i Grove pojave se na orkanskoj palubi, s vlastitim stolcima i lončićem kave. Smjestili su se pokraj Marsha u tišini i nalili mu šalicu. Kava je bila vruća i crna. Zahvalno ju je srknuo.

Dakle, kapetane Marsh, reče Yoerger nakon nekog vremena. Njegovo duguljasto lice bilo je sivo i umorno. Ne mislite li da je vrijeme da nam kažete o čemu se tu radi?

Otkad smo se vratili u St. Louis, dometne Cat Grove, nijeste govorili ni o čem drugom nego o tome kako ćete se ponovno domoć vašeg broda. Sutra će, možda, biti naš. Što onda? Nijeste nam mnogo toga otkrili, kapetane, osim da ne namjeravate upletat policiju. Zašto, ako je vaš brod ukraden?

Iz istog razloga zbog kojeg vama ništa nisam rekao, gospodine Grove. Ne bi ni trenutka povjerovali mojoj priči.

Posada je znatiželjna, reče Grove. A i ja.

To se njih ne tiče, obrecne se Marsh. Ja sam vlasnik ovog parobroda, zar ne? Vi radite za mene, kao i oni. Samo izvršavajte što vam naredim.

Kapetane Marsh, reče Yoerger, ova stara cura i ja plovimo rijekom već niz godina. Dali ste mi je čim ste nabavili drugi parobrod, starog Nicka Perrota, čini mi se, tamo negdje '52. Otad sam se brinuo za ovu

gospu, a vi me niste razriješili dužnosti, ne gospodine. Ako sam otpušten, ta, samo recite. Ako sam još vaš kapetan, onda mi otkrijte u što uvlačim svoj parobrod. Zaslužio sam barem toliko.

Rekao sam Jonathonu Jeffersu, odvrati Marsh ponovno ugledavši mali bljesak zlata, a on je zbog toga izgubio život. A možda i Dlakavi Mike, ne znam.

Cat Grove se elegantno nagne naprijed i ponovno napuni Marshovu šalicu mlakom kavom iz lonca.

Kapetane, reče, iz ono malo što ste nam rekli, nijeste sigurni je li Mike živ il' ne, al' nije stvar u tome.

Nijeste sigurni ni za neke druge. Whitey Blake, onaj vašfbrmilar. svi koji su ostali na Grozničavom snu. I njima ste otkrili istinu?

* Ne, prizna Marsh.

Onda to ništa ne znači, reče Grove.

Ako nizvodno leži opasnost, imamo pravo znati, reče Yoerger.

Abner Marsh razmisli o tome, i uvidje pravednost rečenog. Imate pravo, odvrati, ali nećete mi povjerovati. A ne mogu dopustiti da odete. Trebam ovaj parobrod.

Nikamo ne idemo, odvrati Grove. Ispričajte nam.

Stoga Abner Marsh uzdahne, te još jednom ispriča priču. Kad je završio, zagledao se u njihova lica.

Obojica su imali suzdržane izraze, oprezne, neodređene.

Teško je povjerovati, reče Yoerger.

Ja vam vjerujem, reče Grove. Nije ništa teže od vjerovanja u duhove. A ja sam vidio duhove, kvragu, desetak puta.

Kapetane Marsh, reče Yoerger, mnogo ste govorili o pronalaženju Grozničavog sna, a malo o vašim namjerama nakon što ga pronađete. Imate li plan?

Marsh pomisli na vatru, na huk i eksploziju kotlova, na krikove njegovih neprijatelja. Potisnuo je tu misao. Uzet ću svoj brod natrag, reče. Vidjeli ste moju pušku. Kad jednom raznesem Julianovu glavu, mislim da će se Joshua moći pobrinuti za ostale.

Rekli ste da ste to pokušali s Jeffersom i Dunneom, onda kad ste još imali kontrolu nad parobrodom i njegovom posadom. Ali sada, ako su vaši detektivi u pravu, brod je pun robova i ubojica. Ne možete na nj a da vas ne prepoznaju. Kako ćete doći do Juliana?

Abner Marsh nije zapravo previše razbijao glavu time. Ali sada kad je Yoerger iznio to pitanje, bilo je očito da nije mogao tek tako umarširati preko rampe, s puškom za bizone u ruci i sam, što je višemanje i namjeravao. Razmislio je o tome na trenutak. Ako bi se nekako mogao ukrcati kao putnik... ali Yoerger je imao pravo, to je bilo nemoguće. Čak i kad bi se obrijao, nitko na rijeci nije ni približno izgledao poput Abnera Marsha. Napast ćemo u velikom broju, reče Marsh nakon kratkog oklijevanja. Povest ću cijelu vražju posadu s Reynoldsa. Julian i Kiseli Billy vjerojatno misle da sam mrtav; iznenadit ćemo ih. Po danu, dakako. Neću više riskirati sa svjetlom. Nitko od noćne čeljadi nije vicio Eli Reynoldsa, a držim da je samo Joshua čuo za to ime. Doplovit ćemo ravno do njega, gdje god da ga zateknemo, i pričekati jedno lijepo, vedro, sunčano jutro, a onda ću ja i svi oni koji budu htjeli poći sa mnom prijeći na drugi brod. Gamad ostaje gamad, pa kakav god da je šljam Kiseli Billy pronašao u Natchezu, oni neće riskirati vlastitu kožu protiv pušaka i noževa. Možda ćemo se morati pobrinuti za samog Billyja, ali poslije toga više nećemo imati zapreka. Ovaj put ću se vraški dobro uvjeriti da se radi o Julianu, prije nego što mu raznesem glavu. Raširio je ruke. Zadovoljni?

Zvuči dobro, reče Grove. Yoerger je djelovao sumnjičavije. Ali nijedan od njih nije imao drugih prijedloga koji bi vrijedili pišljiva boba, te su nakon kratke rasprave pristali na njegov plan. Dotad je zora okrznila litice i bregove Vicksburga, a Eli Reynolds je naložio kotlove. Abner Marsh ustane i protegne se, osjećajući se nevjerojatno čilo za čovjeka koji nije sklopio oka cijele noći. Isplovimo, glasno naredi kormilaru koji ih je mimoišao na putu prema priprostoju maloj kormilarnici. Za Natchez!

Mornari odriješiše konopce koji su ga vezivali za nasip, te se parobrod krmom odvoji od obale, obrne kotač, i otisne se u kanal dok su se crvene i sive sjene počinjale naganjati po istočnoj obali, a oblaci na zapadu obojili ružičasto.

Prva su dva sata postizali dobro vrijeme prošavši Warrenton, Hard Times i Grand Gulf. Prestigla su ih tri ili četiri veća parobroda, ali to se moglo očekivati; Eli Reynolds nije bio sazdan za trke. Abner Marsh bio je zadovoljan njegovim napredovanjem te se povukao na trideset minuta, dovoljno dugo da provjeri i očisti svoju pušku i pobrine se da je napunjena, te pojedje brz doručak koji se sastojao od palačinki, borovnica i kajgane. Između St. Josepha i Rodneyja nebo se naoblačilo, što se Marshu nije nimalo svidjelo. Nedugo zatim nad rijekom se digla mala oluja s nedovoljno gromova, munja i kiše da bi naudila muhi, pomislio je Marsh, ali kormilaru je ulila dovoljno strahopoštovanja da ih je sat vremena držao privezane u jednom skladištu drva dok je Marsh nemirno šetao brodom. Framm ili Albright

jednostavno bi se probijali kroz nevrijeme, ali niste mogli očekivati brzog kormilara na ovakvom brodu. Kiša je bila hladna i siva. Međutim, kad je napokon prestala, na nebu se ukazala lijepa djiga, što se Marshu jako sviđelo, a još im je preostalo više nego dovoljno vremena da stignu u Natchez prije mraka. Petnaest minuta nakon što se ponovno otisnuo Eli Reynolds se nasukao na pješčani sprud. Bila je to glupa, frustrirajuća pogreška. Mladi kormilar, koji je tek nedavno završio svoje naukovanje, pokušao je nadoknaditi izgubljeno vrijeme zaputivši se manje poznatim prečacem umjesto da je ostao u glavnom kanalu, koji je u širokom zavoju skretao na istok. Mjesec ili dva ranije, to je mogla biti rutinska plovidba, ali sada je vodostaj bio prenizak, čak i za parobrod s tako malim gazom poput Eli Reynoldsa.

Abner Marsh je psovao, pjenio se i gnjevno toptao nogama, pogotovo kad je postalo jasno da se brod ne može sam odvući sa spruda. Cat Grove i njegovi ljudi izvukli su vitla i motke te se bacili na posao.

Nekoliko ih je puta zalila kiša, samo kako bi im još više otežala stvari, ali nakon četiri i pol mokrih, iscrpljujućih sati kormilar je ponovno pokrenuo krmeni kotač, a Eli Reynolds poskočio naprijed uz pljusak blata i pijeska, tresući se kao da će se svakog trenu raspasti na komade. A tada se našao na vodi. Njegova se sirena pobjednički oglasila.

Oprezno su gmizali prečacem još nekih pola sata, ali kad su se napokon ponovno domogli rijeke, zahvatila ih je struja te je Reynolds povećao brzinu. Poletio je niz rijeku rigajući dim i klopućući poput samog vruga, ali nije bilo načina da nadoknadi izgubljeno vrijeme.

Abner Marsh je sjedio na izbljedjelom žutom divanu u kormilarnici kad je ugledao grad, daleko gore na njegovim liticama. Odložio je šalicu kave na veliku trbušastu peć i stao do kormilara, koji je bio zaokupljen skretanjem s glavnog toka. Marsh se nije obazirao na njega; njegove oči bijahu uprte u udaljenu luku, gdje se dvadeset i više parobroda natisnulo pred dokovima pristaništa Natchez UnderTheHill.

Bio je ondje, kao što je znao da će biti.

Marsh ga je smjesta prepoznao. Bio je najveći brod u pristaništu, i stršio dobrih pedeset stopa ispred svog najbližeg rivala, a i njegovi su dimnjaci bili najviši. Kad se Eli Reynolds primaknuo bliže, Marsh opazi da ga nisu mnogo izmijenili. Još je bio uglavnom modar, bijel i srebrn, iako su mu bokove obojili neukusnom, žarkocrvenom bojom, poput usana natcheske kurve. Ime su iftu ispisali žutim slovima koja su se nezgrapno uvijala oko bočnih strana bubnjeva s lopaticama; OZYMANDIAS, glasilo je. Marsh se namršti. Vidite onog velikog tamo? obratio se kormilaru pokazujući rukom. Dovedite nas što je bliže moguće njemu, jeste li čuli?

Da, kapetane.

Marsh s gnušanjem promotri grad pred njima. Sjene su se već produljile na ulicama, a vode rijeke odjenule grimiznu i zlatnu nijansu sutona. Bilo je i oblačno, odveć oblačno. Izgubili su previše vremena u skladištu drva i u prečacu, pomislio je, a sumrak se spuštao mnogo ranije u listopadu negoli ljeti. Kapetan Yoerger stupi u kormilarnicu i stane do njega, te sada izrazi Marshove misli riječima. Ne možete tamo noćas, kapetane Marsh. Prekasno je. Smrknut će se za manje od sata. Pričekajmo do sutra. Za kakvu me to prokletu budalu smatrate? upita Marsh. Naravno da ću čekati. Već sam jednom počinio tu vražju pogrešku, neću je ponoviti. Lupnuo je štapom o palubu od nemoći. Yoerger je htio nešto zaustiti, ali Marsh nije slušao. Još je proučavao veliki parobrod u pristaništu. Grom i pakao, iznenada reče.

Što je?

Marsh pokaže svojim štapom od hikorija. Dim, izusti. Prokleti bili, naložili su mu kotlove! Sigurno isplivljavaju.

Ne trčite pred rudo, upozori ga Yoerger. Ako ode, ode; već ćemo ga sustići negdje niz rijeku.

Sigurno plove noću, reče Marsh, a privezuju se danju. Trebao sam se toga i prije sjetiti. Okrenuo se prema kormilaru. Gospodine Norman, reče, ipak nemojte pristati. Idite nizvodno i skrenite u najbliže skladište drva koje vidite, pa pričekajte da vas onaj brod mimoide. Zatim ga slijedite, koliko možete. On je mnogo brži od Reynoldsa, pa nek vas ne zabrinjava ako vam umakne, samo nastavite nizvodno što je moguće bliže njemu.

Kako god vi kažete, kapetane, odvrati kormilar. Zavrtio je trošno drveno kormilo u rukama, te Eli Reynolds naglo okrene svoj pramac i stane se vraćati u kanal, i Stajali su u skladištu devedeset minuta, a prava je noć trajala već najmanje dvadeset, kad je Grozničavi san doplovio do njih. Marsh zadrhti kad ga je spazio kako se približava. Golemi parobrod prohujao je nizvodno strahovitom, žitkom gracilnošću, tihom glatkoćom koja ga je nekako podsjetila na Damona Juliana i način na koji je ovaj hodao. Bio je napola u mraku. Glavna paluba bila je osvjetljena slabašnim crvenkastoružičastim sjajem vatri iz

njezinih peći, ali samo je nekoliko prozora kabina na palubi s kotlovima svijetlilo, dok je gornja paluba bila u potpunom mraku, kao i kormilarnica. Marshu se učini da tamo gore vidi usamljenu priliku kako stoji za kormilom, ali brod je bio predaleko da bi bio siguran. Mjesec i zvijezde blijedo su obasjavali njegovu bijelu boju i srebrne ukrase, a crveni bokovi izgledali su opsceno. Dok je plovio mimo, svjetla drugog parobroda pojaviše se daleko naprijed, penjući se ususret njemu, te oni zazvaše jedan drugog u noći. Marsh bi svugdje prepoznao njegovu sirenu, pomislio je, ali sada mu se učinilo da ima hladan i žalostan prizvuk koji nikad ranije nije čuo, melankoličan jecaj koji je govorio o boli i očaju.

Držite se podalje, rekao je svom kormilaru, ali slijedite ga. Mornar odbaci konopac koji ih je privezivao za stup na pristanu skladišta, a Eli Reynolds proguta hrpu katrana i borovine, te brekćući skrene na rijeku za svojim krupnijim, samovoljnim rođakom. Minutu ili dvije kasnije strani je parobrod na putu za Natchez mimoišao Grozničavi san i zaplovio prema njima, a njegova se sirena oglasi s tri duboka, prodorna tona. Reynolds odgovori, ali njegov je zov zvučao tako tanko i slabašno u usporedbi s divljim krikom Grozničavog sna da je Marsha ispunila nelagoda.

Očekivao je da će im Grozničavi san umaknuti za nekoliko minuta, ali nije ispalo tako. Eli Reynolds je plovio nizvodno za njegovom brazdom dobra dva sata. Izgubio je veći brod šest puta iza riječnih zavoja, ali bi ga uvijek opet ugledao za nekoliko minuta. Razmak između dva parobroda se povećavao, ali tako postupno da je to bilo jedva vrijedno spomena. Plovimo punom parom, ili tu negdje, reče Marsh kapetanu Yoergeru, ali oni samo dangube. Ukoliko ne skrenu u Red River, mislim da će pristati u Bayou Sari. Ondje ćemo ih sustići. Osmjehnuo se. Prikladno, zar ne?

S osamnaest velikih kotlova koje je trebalo zagrijavati i svom silom broda koju je trebalo pokretati, Grozničavi san je gutao mnogo više drva od svoje male sjenke. Zaustavio se kako bi se snabdio nekoliko puta, i svakom prilikom Eli Reynolds bi mu se malčice prikrao, iako je Marsh pazio da njegov kormilar uspori na četvrtinu brzine kako ne bi prestigao veći parobrod dok je ovaj utovarivao drvo. Sam Reynolds zaustavio se jednom da napuni svoju gotovo praznu glavnu palubu s dvanaest kubika drva svježih posječene bukovine, pa kad se otisnuo natrag na rijeku, svjetla Grozničavog sna pretvorila su se u nejasan crvenkast sjaj na crnim vodama pred njim. Ali Marsh je naredio da se bačva masti ubaci u peć, te je mlaz vreline i pare ubrzo nadoknadio izgubljeni razmak.

Blizu mjesta gdje se Red River ulijevao u širi Mississippi, parobrode je razdvajala komotna milja. Marsh je upravo unio svjež lonac kave u kormilarnicu, te pomagao kormilaru da ga popije, kad je ovaj zaškiljio preko kormila i rekao: Pogledajte onamo, kapetane, čini se da ga struja okreće na bok. Ondje nema razloga presijecati rijeku.

Marsh odloži šalicu i pogleda. Grozničavi san se odjednom doimao bliže, pomislio je, a kormilar je bio u pravu, mogao je vidjeti dobar dio njegova lijevog boka. Ako nije prelazio s jedne na drugu stranu, možda je voda koja je dotjecala iz manje rijeke doista bila odgovorna za njegov otklon, ali nije shvaćao kako bi pristojan kormilar takvo što dopustio. Samo zaobilazi kakav panj ili sprud, reče Marsh, ali u njegovu tonu nije bilo sigurnosti. Dok je promatrao, činilo se da se veći parobrod još više okreće tako da se doslovce nalazio poprečno u odnosu na njih. Mogao je pročitati slova na njegovu boku na mjesecini. Izgledao je gotovo kao da pluta, ali dim i iskre još su se puši li iz njegovih dimnjaka, dok se njegov pramac pojavljivao na vidiku.

Prokletstvo, glasno će Marsh. Osjetio je studen kao da je ponovno pao u rijeku. Okreće se. Vrag odnio sve! Okreće se!

Sto da radim, kapetane? upita kormilar.

Abner Marsh ne odgovori. Promatrao je Grozničavi san sa strahom u srcu. Parobrod s krmenim kotačem poput Eli Reynoldsa imao je dva načina da promijeni smjer, od kojih su oba bila nespretna. Ako je kanal bio dovoljno širok, mogao je načiniti veliki zaokret, ali to je iziskivalo mnogo prostora i mnogo potisne sile. U drugom slučaju morao se zaustaviti, obrnuti lopatice, krenuti unatrag i okrenuti se, ponovno se zaustaviti i krenuti naprijed kako bi dovršio zaokret. Za oba je načina trebalo vremena, a Marsh nije ni znao mogu li se okrenuti baš na ovom mjestu. Parobrod s bočnim kotačima bio je kudikamo pokretniji. Takav je parobrod morao samo obrnuti jedan kotač, a drugi i dalje okretati prema naprijed, te bi se okrenuo bez pol muke, poput plesačice koja izvodi piruetu. Sada je Abner Marsh mogao vidjeti kaštel Grozničavog sna. Njegove rampe, onako podignute, na mjesecini su izgledale poput dvaju dugih bijelih zuba, a bljedolike prilike u tamnoj odjeći okupile su se na prednjem dijelu prve i druge palube. Grozničavi san uzdizao se nad njima veći i impresivniji no ikad. Sada je već gotovo dovršio svoj zaokret, a Eli Reynolds je sveudilj plovio prema njemu, klop-klop-klop, veslajući prema onim bijelim crvljivim licima, tami i užarenim crvenim očima.

Prokleta budalo! zaurla Marsh. Zaustavi ga! Vozi natrag, prokletstvo, okreni ga! Nemaš li oči? Idu prema namal

Kormilar mu dobaci nesiguran pogled, i pomakne se da će zaustaviti kotač i započeti okret, ali još dok je to činio, Abner Marsh shvati da je bilo prekasno. Nikad se ne bi okrenuli na vrijeme, a čak i kad bi uspjeli, Grozničavi san bi ih ionako sustigao za nekoliko minuta. Njegova snaga bila bi kudikamo očitija kad bi se oba broda borila protiv struje. Marsh ščepa kormilara za ruku. Ne! reče. Nastavi dalje! Brže! Široko ih zaobiđi. Brzo ubaci još malo masti, prokletstvo, projurit ćemo pokraj njih prije nego što nas uhvate, čuješ?

Grozničavi san je sada klizio prema njima, dok su mu palube vrvjele noćnom čeljadi. Dim je sukljao iz njegovih dimnjaka, a Marsh je gotovo mogao izbrojati prilike koje su čekale na palubi. Kormilar posegne za parnom sirenom, ali Marsh ga ponovno dograbi i reče: Ne!

Sudarit ćemo se! reče kormilar. Kapetane, moramo im javiti kojom ćemo stranom.

Neka nagađaju, odvrati Marsh. Proklet bio, to nam je jedina šansa! I ubaci mast unutra/

Preko tamnih, mjesječinom obasjanih voda Grozničavi san pobjednički krikne. Zvučao je poput kakva demonskog vuka, pomisli Abner Marsh, koji tuli za plijenom.

DVADESET ČETVRTO POGLAVLJE

Na parobrodu OZYMANDIAS, rijeka Mississippi, listopad 1857.

No, no, reče Kiseli Billy Tipton, ide ravno na nas. Nije li to lijepo od njega?

Siguran si da je to Marsh, Billy? upita Damon Julian.

Pogledajte sami, reče Kiseli Billy dodavši Julianu teleskop. Tamo gore u kormilarnici one krntije. Niko nije tako debeo ni tako bradavičast. Sreća što sam se zapitao zašto nam je stalno za petama.

Julian spusti dalekozor. Da, reče. Osmjehnuo se. Sto fcismo mi bez tebe, Billy? Tada osmijeh izblijedi. Ali Billy, uvjeravao si me daje kapetan mrtav. Kad je pao u rijeku. Siguran sam da se sjećaš. Zar ne, Billy? Kiseli Billy ga oprezno pogleda. Ovog puta ćemo se pobrinut da bude tako, gospon Julian.

Ah, reče Julian. Da. Kormilaru, kad se mimoidemo, želim da to bude na par stopa od njega. Jesi li razumio, kormilaru?

Joshua York nakratko odvrati pogled s rijeke, ne ispustivši veliko crnosrebrno kormilo iz svog sigurnog stiska. Njegove hladne sive oči susretaše Julianove u tami kormilarnice, a zatim se naglo obore. Proći ćemo blizu njih, reče Joshua šupljim glasom.

Na divanu pokraj peći Karl Framm se slabašno promeškolji, ustane i priđe Yorku, zureći u rijeku mutnim, polumrtvim očima. Kretao se polako, nestabilan poput pijanca ili slabašnog starca. Gledajući ga, bilo je teško sjetiti se kakav je neposlušan kormilar isprva bio. pomisli Billy. No Damon Julian se pobrinuo za Framma kako valja;

onog dana kad je lijeno došetao natrag na brod, ne shvaćajući koliko su se stvari izmijenile, štrkljasti se kormilar budalasto pohvalio svojim trima ženama u Julianovoj blizini. Damona Juliana je to nasmijalo. Budući da njih više nećeš vidjeti, rekao je Julian kasnije Frammu, dobit ćeš tri nove žene na našem parobrodu. Kormilar mora imati privilegije, na kraju krajeva. Tako su se sada Cynthia, Valerie i Cara izmjenjivale s njim, pazeći da ne popiju previše odjednom, ali pijući prilično redovito. Kao jedinom ovlaštenom kormilaru, Frammu se nije moglo dopustiti da umre, iako je sada većinom York upravljao brodom. Framm više nije bio umišljen i svemoguć, niti neposlušan. Jedva je govorio, te je nekako vukao noge dok je hodao, a imao je otiske zuba, rane i tome slično po cijeloj dužini svojih mršavih ruku, te grozničav izraz u očima.

Trepćući na prizor Marshova zdepastog parobroda s krmnim kotačem, činilo se da se Framm malčice osokolio. Čak se i nasmiješio. Blizu, promrmljao je, možete se okladiti da će doći blizu.

Julian ga pogleda. Sto time mislite, gospodine Framm?

Ništa, odvrati Framm, osim što će se zabiti u vas. Nacerio se. Kladam se da je stari kapetan Marsh natrpao onaj vrazji brod eksplozivom sve do druge palube. To je stari riječni trik.

Julian prebaci pogled natrag na rijeku. Mali je parobrod plovio ravno prema Grozničavom snu, rigajući vatru i dim velikom silinom.

Laže, reče Kiseli Billy, uvijek laže.

Pogledajte kako brzo dolazi, reče Framm, a to bijaše istina. Sa strujom iza sebe i kotačem koji se bijesno pjenio, parobrod je jurio poput samog vraga.

Gospodin Framm je u pravu, reče Joshua York, a dok je govorio, okretao je golemo kormilo, premještajući ruku preko ruke, glatkom, brzom gracioznošću. Grozničavi san oštro zaokrene pramcem nalijevo. Trenutak poslije, nadolazeći parobrod skrene u suprotnom smjeru, hitajući dalje od njih. Mogli su pročitati izbljedad četvrtasta slova na njegovu boku: ELI REYNOLDS.

To je prokleta varka! vikne Kiseli Billy. Pušta ih da nam umaknu!

Julian hladno izjavi: Nema eksploziva. Približi nas njima, a York smjesta počne okretati kormilo natrag, no bilo je prekasno; Marshov

je brod šćepao priliku i sunuo naprijed iznenadujućom brzinom, dok mu je para siktala iz ventila u visokim bijelim perjanicama. Grozničavi san brzo odgovori izravnavši svoj pramac, ali Eli Reynolds je već bio oko tri metra desno i plovio pokraj njih, pobjegavši na sigurno i uputivši se niz rijeku. Pucanj odjekne s njega dok se udaljavao, a prasak nadglasa čak i gromovit takt motora Grozničavog sna i buku njegovih kotača, ali štete nije bilo.

Damon Julian se okrene prema Joshui Yorku, ne obazirući se na Frammov osmijeh. Dostići ćeš ga, Joshua. U protivnom, Billy će baciti tvoje boce u rijeku, pa ćeš žeđati s nama ostalima. Jesi li me shvatio? Da, reče York. Zatražio je prestanak rada obaju kotača, a zatim pokrenuo lijevi polako naprijed, a desni unatrag. Grozničavi san se polako ponovno počeo okretati, potpomognut strujom. Eli Reynolds je hitao što dalje od njega, divlje klopoćući krmenim kotačem, dok su iskre i plamen frkali iz njegovih dimnjaka. Dobro, reče Damon Julian. Okrenuo se prema Kiselom Billyju. Billy, idem u svoju kabinu. Julian je mnogo vremena provodio u svojoj kabini, sjedeći posve sam u mraku bez ijedne voštanice. pijuckajući brendi i zureći u prazno. Sve je više, prepuštatKo ođenje btoda Billyju, kao što mu je prepustio i vođenje plantaže dok je on sjedio u svojoj mračnoj, prašnjavoj knjižnici. Ostani tu, nastavi Julian, i pobrini se da naš kormilar izvrši moju zapovijed. Kad sustignemo onaj parobrod, dovedi kapetana Marsha k meni.

Sto ću s ostalima? nesigurno upita Billy.

Julian se osmjehne. Uvjeren sam da ćeš se nečeg sjetiti, reče.

Kad je Julian otišao, Kiseli Billy se vrati promatranju rijeke. Eli Reynolds je poprilično odmakao nizvodno dok je Grozničavi san izvodio svoj okret, te se nalazio nekoliko stotina metara naprijed, ali bilo je očito da to neće dugo potrajati. Grozničavi san je hitao prema njemu kao što odavno nije, vrteći oba kotača punom brzinom, dok su mu peći plamtjele, a palube tutnjile od dugog snažnog takta motora pod njima. Dok je Billy promatrao, činilo se da se razdaljina među brodovima smanjuje; Grozničavi san je upravo proždirao rijeku. Marsh će ubrzo posjetiti Damona Juliana. Kiseli Billy Tipton se radovao tome, radovao se tome svim srcem.

Tada Joshua York uspori desni kotač i stane okretati kormilo.

Hejl pobuni se Billy. Puštate ih da nam umaknu! Sto to radite? Posegnuo je iza sebe i izvukao svoj nož, uperivši ga u Yorkova leđa. Što radite?

Prelazim rijeku, gospodine Tipton, glatko će York.

Da ste smjesta okrenuli to kormilo. Marsh nije promijenio stranu, kol'ko ja vidim, a sve nam dalje bježi. York zanemari zapovijed, a Billy se još više razljuti. Okrenite se natrag, kad sam rek'o.

Trenutak ranije mimoišli smo potočić, reče York, s uvelom kanadskom topolom na ušću. To je znak. Kod tog znaka moram promijeniti stranu. Nastavim li ravno naprijed, izgubit ću duboku vodu i nasukati nas. Tamo naprijed nalazi se skriveni greben, predubok da bi se njegov trag primijetio na vodi, ali ne toliko dubok da nam ne bi mogao razderati dno. Nije li tako, gospodine Framm?

Ni sam se ne bih mogao bolje izraziti.

Kiseli Billy se sumnjičavo ogleda. Ne vjerujem vam, reče. Marsh nije prešao, a njegovo se dno nije probilo, barem ja to nisam primijetio. Zaprijetio je nožem. Nećete ga pustiti da pobjegne, reče. Eli Reynolds je još pridodao novih trideset metara između sebe i Grozničavog sna. Tek sada je manji parobrod počeo malčice skretati udesno.

I to mi je neki časnik, prezirno će Karl Framm. Dovraga, taj mali parobrod koji progonimo gotovo ništa ne gazi. Nakon dobre kiše mogao bi preplivati pola grada N'Orleansa a da i ne primijeti da je napustio rijeku.

Abner nije budala, reče Joshua York, a nije ni njegov kormilar. Znali su daje greben predubok da bi im zasmetao, čak i na ovakvom vodostaju rijeke. Pošli su ravno preko njega, nadajući se da ćemo ih slijediti i razbiti se. U najboljem slučaju, bili bismo nasukani do zore. Razumijete li sada, gospodine Tipton?

Kiseli Billy se namršti, odjednom se osjećajući poput budale. Pospremio je nož, a dok je to činio, Karl Framm se nasmijao. Bio je to hihot, u neku ruku, ali dovoljno glasan da ga Billy čuje. Prasnuo je: Umukni, il' ću pozvat tvoju gospoju. Tada je na njemu bio red da se zasmijulji.

Eli Reynolds je skrenuo iza zavoja, ali njegov se dim još vijorio zrakom, te ste mu mogli vidjeti svjetla na drugom kraju šumarka. Kiseli Billy se zagleda u njih u tišini.

Zašto vam je toliko stalo da Abner ne pobjegne? tiho upita York. Što vam je kapetan ikad učinio nažao, gospodine Tipton?

Ne volim bradavice, hladno će Billy, a Julian ga želi. Ja radim što Julian želi.

Što bi on bez vas, reče Joshua York. Kiselom se Billyju nije svidjelo kako je to rekao, ali prije nego što se dospio pobuniti, York nastavi. Iskorištava vas, Billy. Bez vas, on ne bi bio ništa. Vi razmišljate umjesto njega, djelujete umjesto njega, štitite ga danju. Vi ga činite onim što jest.

Da, ponosno će Billy. Znao je koliko je bio važan. I to mu je posve odgovaralo. Bilo je još bolje na parobrodu. Svidalo mu se biti časnikom. Crnci koje je kupio i bijelo smeće koje je unajmio, svi su ga se užasavali, zvali ga gospodin Tipton i hitali da izvrše njegove zapovijedi, a da nije morao ni podići glas niti ih ošinuti pogledom. Neki od bijelaca s rijeke isprva su bili neposlušni sve dok Kiseli Billy nije jednog priklao i gurnuo ga u peć iz koje mu je trbuh stršio van. Nakon toga počeli su ga poštivati. Crnčuge nisu pravili probleme, osim na pristaništima kad bi ih Billy bacio u okove koje je postavio na glavnoj palubi kako ne bi pobjegli. Bilo je bolje od nadgledanja plantaže. Nadglednik je bio bijelo smeće, svi su gledali na nj svisoka. Ali na rijeci, parobrodski časnik je bio čovjek od značaja, oficir, netko prema kome ste morali biti uljudni.

Obećanje koje vam je Julian dao je laž, govorio je York. Nikad nećete biti jedan od nas, Billy. Mi smo različite rase. Naša je anatomija drugačija, naše meso, sama naša krv. Ne može vas preobraziti, što god on govorio.

Sigurno mislite da sam prokletu glup, reče Billy. Ne moram slušat Juliana. Čuo sam priče. Znam da vampiri mogu stvorit druge vampire. I vi ste jednom bili ko ja, York, što god vi govorili. Samo što ste vi slabi, a ja nijesam. Bojite se? To je bilo to, pomisli Billy. York je želio da izda Juliana kako ga Julian ne bi preobrazio, jer kad jednom postane jednim od njih, bit će snažniji od Yorka, možda jednako snažan kao Julian. Plašim vas, Josh, zar ne? Mislite da ste tako prokletu uzvišeni, ali samo pričekajte da me Julian preobrazi, natjerat ću vas da puzite preda mnom. Pitam se kakvog je okusa ta vaša krv? Julian zna, zar ne?

York ništa ne reče, ali Kiseli je Billy znao da je dirnuo u ranu. Damon Julian je okusio Yorkovu krv desetak puta od one prve noći na Grozničavom snu. Zapravo, nije pio ničiju drugu. Zato što si tako lijep, dragi Joshua, rekao bi uz blijed osmijeh, dok je dodavao Yorku čašu da je napuni. Činilo se kako ga zabavlja podjarmljivati Yorka.

On vam se cijelo vrijeme smije, reče York nakon nekog vremena. Svakog dana i svake noći. Ruga vam se, prezire vas. Misli da ste ružni i smiješni, bez obzira koliko ste mu korisni. Niste mu ništa osim životinje, i on će vas odbaciti poput smeća kad pronade snažniju zvijer da mu služi. Učinit će to za zabavu, ali dotad ćete vi biti toliko iskvareni i truli da ćete mu i dalje vjerovati, i dalje mu se ulizivati.

Ja nisam ulizica, reče Billy. Začepite! Julian ne laže!

Onda ga upitajte kada vas namjerava preobraziti. Upitajte ga kako će izvesti to čudo, kako će vam posvijetliti kožu, preobraziti vaše tijelo i naučiti vaše oči da vide u tami. Upitajte Juliana ako mislite da ne laže. I osluhните, gospodine Tipton. Osluhните podsmijeh u njegovu glasu kad razgovara s vama.

Kiseli Billy Tipton se pjenio. Jedva se uspio zaustaviti da ne izvuče nož i ne zabije ga u široka leđa Joshue Yorka, ali znao je da bi York odmah nasrnuo na njega, a ni Julian ne bi bio oduševljen. U redu, reče. Možda ga i upitam. Stariji je od vas, York, i znade stvari koje vi ne znate. Možda ga odmah upitam. Karl Framm se ponovno zahihoeće, a čak i York odmakne pogled s kormila kako bi se izazivački osmjehnuo. Sto čekate, onda? reče. Pitajte ga. Kiseli Billy pođe na gornju palubu da ga upita.

Damon Julian je preuzeo kapetansku kabinu koja je pripadala Joshui Yorku. Billy uljudno pokuca. Da, Billy, dopre tih odgovor. Otvorio je vrata i ušao. Soba je bila mračna, ali je mogao osjetiti Juliana kako sjedi koji metar dalje, u tami. Jeste li već uhvatili kapetana Marsha? upita Julian.

Još nam izmiče, odvrati Billy, al' uskoro će biti naš, gospon Julian.

Ah. Zašto si onda tu, Billy? Rekao sam ti da ostaneš s Joshuom.

Došao sam vas nešto pitati, reče Kiseli Billy. Ponovio je sve što mu je Joshua York rekao. Kad je završio, u sobi je bilo vrlo tiho.

Jadni Billy, napokon će Julian. Zar i dalje gajiš sumnje, Billy, nakon toliko vremena? Ako sumnjaš, nikad nećeš dovršiti promjenu, Billy. Zato je dragi Joshua na tolikim mukama. Njegove sumnje ostavile su ga negdje između: napola gospodar i napola stoka. Razumiješ li? Moraš biti strpljiv. Želim započeti, ustraje Kiseli Billy. Prošle su godine, gospon Julian. Sada kad imamo ovaj parobrod, stvari su bolje nego prije. Želim biti jedan od vas. Obećali ste mi. Jesam. Damon Julian se zahihće. Dobro onda, Billy, morat ćemo započeti, zar ne? Dobro si mi služio, pa ako si toliko uporan, ne mogu te tek tako odbiti, zar ne? Tako si pametan, ne želim te izgubiti. Kiseli Billy je jedva mogao povjerovati svojim ušima. Znači učinit ćete to? Joshua York će strahovito požaliti svoj ton, divlje pomisli Billy. Naravno, Billy. Dao sam ti obećanje. Kada? Promjena se ne može izvršiti u jednoj noći. Trebat će vremena da* se preobraziš, Billy. Godine. Godine? ponovi Kiseli Billy razočarano. Nije želio čekati godinama. U pričama, nisu trebale godine. Bojim se da je tako. Kao što si stasao iz dječaka u čovjeka, polako, tako sada moraš stasati iz roba u gospodara. Dobro ćemo te hraniti, Billy, a iz krvi ćeš stjecati moć, ljepotu, brzinu. Pit ćeš život, a on će teći tvojim venama sve dok se ponovno ne rodiš za noć. To se ne može učiniti brzo, ali može se učiniti. Bit će kako sam ti obećao. Imat ćeš vječni život, i vlast, a crvena će te žeđ ispuniti. Počet ćemo uskoro. Kako skoro? Da bismo počeli, moraš se napiti, Billy. U tu svrhu trebamo žrtvu. Nasmijao se. Kapetan Marsh, reče iznenada. On će dostajati za tebe, Billy. Kad uhvatimo njegov parobrod, Idovedi ga ovamo k meni, kao što sam ti rekao. Neozlijeđenog. Neću ga taknuti. Bit će tvoj, Billy. Svezat ćemo ga u njegovom velikom salonu, i ti ćeš piti iz njega, iz noći u noć. Čovjek njegova obujma sigurno ima mnogo krvi u sebi. Dugo će izdržati, Billy, a tebe će uvesti duboko u promjenu. Da. Započet ćemo s kapetanom Marshom, čim bude naš. Uхвати ih, Billy. Zbog mene, zbog sebe.

DVADESET PETO POGLAVLJE

Na parobrodu ELI REYNOLDS, rijeka Mississippi, listopad 1857.

Abner Marsh je promatrao s kormilarnice Eli Reynoldsa kad je Grozničavi san kliznuo na drugu stranu rijeke. Snažno je lupnuo štapom i opsovao, ali duboko u sebi nije bio siguran osjeća li razočaranje ili olakšanje. Srce bi mu prepuklo u grudima da vidi svoju gospu kako se razbija o onaj prokleti skriveni greben, znao je Marsh. S druge strane, sada ih je Grozničavi san ponovno slijedio, a ako dostigne Reynoldsa, Damon Julian će mu to isto srce sigurno iščupati iz grudi. U svakom pogledu bila je to gubitnička igra. Marsh jenamršteno stajao ondje dok je kormilar Eli Reynoldsa okretao njegovo kormilo i te i sam započeo s prelaskom. Ploveći za njima kroz tamu Grozničavi san predstavljao je zastrašujući prizor. Marsh ga je izgradio kako bi pobijedio Eclipse, kako bi bio najbrži brod koji je ikad pokretao pritisak pare, a sada mu je morao pobjeći najednom od najstarijih, najbjeđenijih brodova na rijeci. Tu nema pomoći, rekao je naglas okrenuvši se svom kormilaru. Vodimo utrku, reče. Pobrini se da nas ne ulove.

Čovjek ga pogleda kao da je poludio, a možda je i bilo tako.

Abner Marsh se spusti na glavnu palubu da vidi što može učiniti. Cat Grove i glavni strojar, Doc Turney, već su uzeli stvari u ruke. Paluba je bila preplavljena vrućinom. Peći su hućale i pucketale, a plameni jezici palucali uvis a kadikad i van kad god bi ložači ubacili svježe drvo. Grove je doveo sve svoje ložače dolje, kako bi se znojili i hranili crvenonarančasto ždrijelo, te premazivali kvрге bukovine i borovine mašću prije nego što bi ih ubacili unutra. Grove je nosio kabao viskija s velikom bakrenom kutlačom, te je obilazio svakog

čovjeka naizmjenice kako bi se mogli napiti uz najkraću moguću stanku. Znoj mu se slijevao niz nage grudi u neprekinutim potocima, a kao i u njegovih ložača, lice mu bijaše crveno od strahotne vrućine. Bilo je teško shvatiti kako su to mogli podnositi, ali peći su se ipak ustaljeno ložile.

Doc Turney je pazio na mjerila tlaka na kotlu. Marsh mu priđe te ih i sam pogleda. Pritisak se penjao sve više i više. Strojar ga pogleda. Nijesam imao 'vako visok tlak u četiri godine što sam na njemu, viknuo je. Morali ste vikati da bi vas čuli od cvrčanja i kašljanja peći, piskuta pare, tutnjave stroja.

Marsh oprezno ispruži ruku, i brzo je povuče natrag. Kotao je bio prevruć na dodir. Što ću sa sigurnosnim otponcem, kapetane? upita Turney.

Odapni ga, vikne Marsh. Trebamo paru, gospodine.

Turney se namršti i učini kako mu je rečeno. Marsh je promatrao mjerilo; igla se uporno penjala. Para je doslovce vrištala kroz cijevi, ali bilo je učinka: stroj je podrhtavao i tutnjio kao da će se raspasti na komade, a kotač se okretao, vrteći se brže nego što je godinama činio, klopklompklompklomp, vrteći se tako da se za njim raspršila pjena, a cijeli brod vibrirao, poletjevši naprijed kao što nikad prije nije letio. Drugi strojar i ložači plesali su oko strojeva, podmazujući ih uljem i mašću, održavajući takt glatkim. Izglešali su poput malih crnih majmuna umočenih u katran. Kretali su se i brzo poput majmuna. Morali su. Nije bilo lako podmazati pomične dijelove u pokretu, pogotovo ne brzinom kojom je Reynoldsov stari, klepetavi stroj sada radio.

BRZE! zaurla Grove. Brže s tom mašću! Krupan crvenokosi ložič otetura odmičući se od otvora peći, ošamućen vrućinom. Klono je na koljena, ali je drugi ložič smjesta zauzeo njegovo mjesto, dok se Grove primaknuo palom čovjeku i izlio mu kutlaču viskija po glavi. Čovjek podigne pogled, mokar i treptav, te otvori usta, a časnik mu izlije još alkohola niz grlo. Za minutu je ponovno bio na nogama, premazujući mašću kvrge borovine.

Strojar načini grimasu i otvori ispušne ventile, poslavši kipuću paru zviždeći u noć i snizivši za mrvu pritisak kotla. Tada je ponovno počeo rasti. Ljepilo se počelo otapati i curiti na nekim cijevima, ali ljudi su stajali spremni da zakrpaju svaku rupu koja bi se rascijepila.

Marsh bijaše natopljen znojem od vlažne vrućine pare i suhog zapuha iz pobješnjele peći. Svud oko njega ljudi su trčali, vikali, dodavali drvo i mast, hranili peć, pazili na kotao i strojeve. Takt i kotač stvarali su strašnu buku, a plamenovi iz peći obasjavali su ih nemirnom crvenom svjetlošću. Bio je to nepodnošljivo vruć pakao, pakao buke. užurbanosti, dima, pare i opasnosti. Parobrod se tresao, kašljao i drhtao poput čovjeka koji će se svakog časa srušiti i izdahnuti. Ali kretao se, a tu dolje nije postojalo ništa što je Abner Marsh mogao reći ili učiniti kako bi ga natjerao da se kreće brže.

Izašao je na kaštel sa zahvalnošću, što dalje od grozne vrućine, s kaputićem, košuljom i hlačama mokrima kao daje upravo ispuzao iz rijeke. Vjetar je strujao oko njega i Marsh na trenutak osjeti predivnu svježinu. Daleko naprijed ugledao je otok koji je dijelio rijeku, i svjetlo iza njega, na zapadnoj obali. Brzo su mu se približavali. Prokletstvo, reče Marsh. Sigurno plovimo dvadeset milja na sat. Grom i pakao, možda čak i trideset. Izrekao je to naglas, gotovo vičući, kao da bi grmljavina njegova glasa mogla to učiniti stvarnim. Eli Reynolds je, uz najbolju volju, bio brod od osam milja na sat. Naravno, sada je za sobom imao riječnu struju.

Marsh poleti uza stubu, kroz glavnu kabinu i na orkansku palubu kako bi pogledao iza sebe. Vrhovi kratkih, zdepastih dimnjaka posvuda su bacali iskre i ostavljali plameni trag, a dok je promatrao, para je ponovno prokuljala iz ispušnih ventila kad je Doc Turney ispustio točno onoliko koliko je bilo dovoljno da ih vražji kotao ne odnese sve u pakao. Paluba je bila nestabilna pod Marshovim nogama, poput kože nekog živog stvora. Krmeni kotač se okretao tako brzo da je izbacivao vražji zid vode, poput izvrnutog vodopada.

A iza njih približavao se Grozničavi san, napola zaogrnut u mrak. iz čijih su se visokih tamnih dimnjaka dim i vatra uspinjali na pola puta do mjeseca. Izgledao je oko dvadeset metara bliže nego kad je Marsh sišao dolje.

Kapetan Yoerger stane pokraj Marsha. Ne možemo mu pobjeći, reče svojim umornim tmurnim tonom. Trebamo još pare! Još vrućine!

Kotač se ne može okretati brže, kapetane Marsh. Kihne li Doc u krivom trenutku, onaj će kotao eksplodirati i sve nas pobiti. Stroj je sedam godina star i raspast će se na komade. Osim toga, ponestaje nam i masti. Kad je više ne bude, ložit ćemo ga samim drvom. Ovaj brod je stara dama, kapetane.

Natjerali ste je da pleše kao u svadbenoj noći, ali više od toga ne može podnijeti.

Grom i pakao, reče Marsh. Pogledao je iza njihova kotača. Grozničavi san je bio sve bliže i bliže. Grom i pakao, ponovio je. Yoerger je imao pravo, znao je. Marsh zirne naprijed. Plovili su prema adi. Rijeka i glavni kanal skretali su prema istoku. Zapadni odvojak bio je prečac, ali vrlo malen. Čak i izdaleka Marsh je mogao vidjeti kako se sužavao, kako se drveće naginjalo nad obale pružajući svoje crne, čvornate prste. Odšetao je natrag do kormilarnice i ušao. Skrenite u prečac, rekao je kormilaru.

Kormilar se obazre napola u šoku. Na rijeci, o takvim je stvarima odlučivao on sam. Kapetan bi možda nabacio kakav usputan prijedlog, ali nije izdavao naredbe. Ne, gospodine, odvrati kormilar manje bijesno od kakvog starijeg čovjeka. Pogledajte obale, kapetane Marsh. Rijeka opada. Poznajem taj

prečac, i nije prolazan u ovo doba godine. Skrenemo li tuda, čučat ćemo na ovom brodu do proljetnih bujica.

Možda, odvrati Marsh, ali uspijemo li ga prijeći, nema ni najmanje šanse da će Grozničavom sru to isto poći za rukom. Morat će ići naokolo. Umaknut ćemo mu. U ovjnj trenutku to je važnije od svih prokletih panjeva i sprudova na koje bismo mogli naletjeti, čujete li?

Kormilar se namršti. Nemate mi pravo govoriti kako valja ploviti ovom rijekom, kapetane. Moram misliti na svoj ugled. Dosad nisam razbio nijedan brod, i ne kanim započeti večeras. Ostajemo na rijeci. Abner Marsh osjeti kako se crveni. Osvrnuo se. Grozničavi san se nalazio možda tristo stopa iza njih, i brzo se približavao. Prokleta budalo, reče Marsh. Ovo je najvažnija utrka koja se ikad vodila na ovoj rijeci, a ja imam budalu za kormilara. Već bi nas uhvatili da im je gospodin Framm za kormilom, ili da imaju časnika koji bi ga znao voditi. Sigurno ga lože kanadskom topolom. Uperio je štap natrag prema Grozničavom sru. Ali pogledaj, čak i ovom brzinom, prestići će nas prokleta skoro, ukoliko ne izvedemo manevar. Jesi li me čuo? Skreni u taj vrazji prečac!

Mogao bih vas prijaviti udruzi, ukočeno će kormilar.

Mogao bih te baciti u rijeku, odvrati Abner Marsh. Prijeteći je koraknuo naprijed.

Pošaljite čamac pred nas, kapetane, predloži kormilar. Izmjerit ćemo dubinu i vidjeti kako će onuda proći.

Abner Marsh s gnušanjem frkne. Miči mi se s puta, reče grubo ga odgurnuvši. Čovjek posrne i padne. Marsh zgrabi kormilo i snažno ga zavrti udesno, a Eli Reynolds okrene pramac na odgovor. Kormilar opsuje i naroguši se. Marsh se ne obazre na nj, već se usredotoči na kormilarenje sve dok parobrod nije zaobišao visok, muljevit rt ade. krenuvši niz krivudavu zapadnu obalu. Obazreo se preko ramena dovoljno da vidi kako Grozničavi san sada jedva sedamdesetak metara iza njih usporava, zaustavlja se i svom silom okreće natrag. Kad je ponovno pogledao, trenutak kasnije, počeo je skretati prema istočnom zavoju rijeke. Tada više nije bilo vremena za gledanje jer je Eli Reynolds udario o nešto snažno, velik balvan sudeći prema zvuku. Od sraza je Marsh toliko snažno zaškripao zubima da si je umalo odgrizao jezik, te se morao čvrsto uhvatiti za kormilo da ostane na nogama. Kormilar, koji je netom ustao, ponovno je pao i zastenjao, a zbog brzine parobrod se nastavio kretati preko prepreke, i Marsh ju je nakratko ugledao; golemo, crno, napola uronjeno drvo. Uslijedila je jeziva lomljava, zaglušni zveket i lupa, brod je zadrhtao kao da ga je neki pomahnitali div ščepao i počeo tresti, a tada se osjetio divlji trzaj i grozan zvuk pucanja drva dok se krmeni kotač zabijao u balvan.

Prokletstvo! prokune kormilar, ponovno se uspentravši na noge. Dajte mi kormilo!

Rado, reče Abner Marsh maknuvši se s puta o £7/ Reynolds je ostavio usahlo drvo za sobom i divlje jurio plitkim prečacem. podrhtavajući dok je orao brazde kroz pješčane sprudove. Svaki ga je usporavao, a kormilar gaje usporio još više, povlačeći zvona strojarnice poput luđaka. Stoj! viknuo je. Zaustavite lopatice! Kotač se okrenuo za još nekoliko lijenih stupnjeva i uz škripu zaustavio, a dvije duge visoke perjanice bijele pare zasiktale su izlazeći iz ventila. Eli Reynolds je izgubio kontrolu i počeo se malčice kolebati, dok se kormilo slobodno okretalo u kormilarovim rukama. Ostali smo bez kormila, reče on dok je parobrod zagrizao u nov pješčani sprud.

Ovaj ga je zaustavio.

Ovog puta Abner Marsh se doista ujeo za jezik, dok je zateturao naprijed i udario u kormilo. Netko dolje je vrištao, čuo je kad se podignuo na noge i ispljunuo puna usta krvi. Boljelo je kao sam vrag. Na sreću nije ga odgrizao.

Prokletstvo! reče kormilar. Pogledajte. Samo pogledajte.

Ne samo što je Eli Reynolds ostao bez kormila, već i bez pola svog krmenog kotača. Još je bio pričvršćen za parobrod, ali visio je nakrivljeno, dok je polovica drvenih lopata bilo razbijena ili nedostajala. Brod ponovno ispusti paru, zastenje i zaustavi se u mulju, blago nagnut na desni bok.

Rekao sam vam da ne možemo ovim prečacem, reče kormilar. Rekao sam vam. U ovo doba godine ovdje nema ničeg osim pijeska i panjeva. Nisam ja kriv i ne želim da itko tvrdi da jesam!

Začepi glupu gubicu, reče Abner Marsh. Gledao je natrag prema krmi gdje se rijeka jedva nazirala kroz drveće. Djelovala je pusto. Možda je Grozničavi san otišao dalje. Možda. Koliko treba da se oplavi onaj zavoj? upita Marsh kormilara.

Prokletstvo, što vas je briga? Nećemo nikud do proljeća. Trebat će vam novo kormilo i nov kotač, a i dobar vodostaj da nas odigne s ovog spruda. i

Zavoj, ustraje Marsh. Koliko treba da se oplavi onaj zavoj?

Kormilar zaplete jezikom. Trideset minuta, možda dvadeset ako iskri ko što je iskrila, al' kakve to ima veze? Kad vam kažem—

Abner Marsh rastvori vrata kormilarnice i drekne ime kapetana Yoergera. Morao je dreknuti tri puta, a trajalo je dobrih pet minuta prije nego što se Yoerger pojavio. Oprostite, kapetane, reče starac, bio sam dolje na glavnoj palubi. Irski Tommy i Veliki Johanssen dobro su se ofurili. Ugledao je ruševine kotača i zaustavio se u mjestu. Jadna moja cura, promrmljao je pokunjenim tonom.

Prsnulo je par cijevi? upita Marsh.

Mnogo cijevi, prizna Yoerger, odvrativši pogled s oštećenog kotača. Pare je bilo posvuda, i moglo je biti i gore da Doc nije odmah otvorio ventile i ostavio ih otvorene. Onaj udar koji smo primili sve je rasklimao.

Marsh objesi lice. To je bio posljednji udarac. Čak i kad bi se uspjeli otisnuti motkama sa spruda, namjestiti novo kormilo i nekako se vratiti natrag iz prečaca sa samo pola kotača, pomaknuti ono prokleta drvo i nekako se provući pokraj njega a ništa od toga ne bi bilo lako također su se morali suočiti s napuklim cijevima i vjerojatno oštećenim kotlom. Opsovao je glasno i dugo.

Kapetane, reče Yoerger, sada ih više nećemo moći dostići, kao što ste planirali, ali barem smo na sigurnom. Grozničavi san će oploviti onaj zavoj i pomisliti da smo davno otišli te će poći niz rijeku za nama.

Ne, reče Marsh. Kapetane, želim da skleplate nosila za one koji su opečeni, i zaputite se kroz šumu. Pokazao je štapom. Riječna obala bila je deset koraka daleko kroz plićak. Idite do grada. Jedan mora biti u blizini.

Dvije milje pješke od ove ade, umetne kormilar.

Marsh mu kimne glavom. Dobro. Vi ćete ih onda odvesti. Želim da svi odete, i to što prije. Sjetio se zlatnog odsjaja Jeffersovih naočala dok su mu padale s lica, onog stravičnog malog bljeska. To se neće ponoviti, pomisli Abner Marsh, to se neće ponoviti zbog njega. Pronađite liječnika da ih zakrpa. Bit ćete sigurni, mislim.

•Oni žele mene, ne vas.

Vi nećete s nama? upita Yoerger.

Imam svoju pušku, odvrati Abner Marsh. A imam i predosjećaj. Čekat ću.

Pođite s nama.

Pobjegnem li, slijedit će nas. Ako uhvate mene, vi ste spašeni. Tako barem ja mislim.

Ako ne dođu—

Onda ću za vama s prvim svjetlom, reče Marsh. Nestrpljivo je udario štapom. Još sam ovdje kapetan, zar ne? Prestanite se natezati sa mnom, i učinite kako vam kažem. Želim da se svi gubite s mog parobroda, jeste li čuli?

Kapetane Marsh, reče Yoerger, barem dopustite da vam Cat i ja pomognemo.

Ne. Marš.

Kapetane—

ODLAZITE! - vikne Marsh crvenog lica. **ODLAZITE!**

Yoerger problijedi te primi zapanjenog kormilara pod ruku i odvuče ga iz kormilarnice. Kad su odjurili dolje, Abner Marsh još jednom pogleda prema rijeci i dalje se ništa nije vidjelo a zatim siđe u svoju kabinu. Skinuo je karabin sa zida, provjerio ga i napunio, te gurnuo kutiju posebnih metaka u džep svog bijelog kaputa. Naoružan, Marsh se vrati na orkansku palubu, i smjesti svoj stolac tamo odakle je mogao držati oko na rijeci. Ako su bili pametni, zaključio je Abner Marsh, znat će koliko je vodostaj nizak. Možda će pretpostaviti daje Eli Reynolds uspio preploviti ovaj prečac, a možda i ne, te da će čak i u najboljem slučaju morati ploviti polako, mjereći dubinu cijelim putem. Znat će, kad jednom oplove zavoj, da su ga prestigli. A ako to budu znali, neće otploviti nizvodno. Zadržat će Grozničavi san blizu ušća prečaca, čekajući Reynoldsa. A u međuvremenu, ljudi ili noćna čeljad koje su iskrkali blizu rta ade, odveslat će uz prečac u čamcu u slučaju da se Reynolds zaustavio ili negdje zaglibio. Tako bi, barem, Abner Marsh postupio.

Mali potez rijeke koji je mogao vidjeti još je bio pust. Osjećao se malčice promrzlo, čekajući. Očekivao je da će svakog trena spaziti čamac kako se pojavljuje iza šumarka pun šutljivih tamnih prilika, lica beskrvnih i nasmiješenih na mjesečini. Ponovno je provjerio pušku, i poželio da Yoerger požuri. Yoerger, Grove i ostatak posade Eli Reynoldsa otišli su prije petnaest minuta, a na rijeci još nije bilo pomaka.

Čuli su se brojni zvuči u noći. Voda je klokotala oko olupine njegova parobroda, vjetar lamatao granama, životinje se glasale u šumi. Marsh ustane, s prstom na okidaču svog karabina, te oprezno pogleda uzvodno. Ondje se ništa nije vidjelo, ništa osim muljevite rijeke koja je oplakivala sprudove, čvornato

korijenje i oboreno crno truplo drveta koje je razbilo kotač njegova parobroda. Vidio je kako se naplavljeno drvlje pomiče, i ništa drugo. Možda nisu tako pametni, promrmljao je ispod glasa. Krajičkom oka Marsh nazre nešto blijedo na otoku preko puta potoka. Okrenuo se prema tome, podigavši pušku do ramena, ali tamo nije bilo ničeg, tek crna gusta šuma i gusto riječno blato. Dvadeset metara plićaka ležalo je između njega i mračnog, tihog otoka. Abner Marsh je teško disao. Sto ako ne pođu čamcem niz prečac, pomisli. Sto ako se iskrcaju na kopno i stignu pješice?

Eli Reynolds zaškripi pod njim, a Marsh postane još nemirniji. Samo se sliježe, pomisli, nasukao se, pa tone u pijesak. Ali drugi dio njega je šaptao, šaptao kako je ta škripa možda bila korak, kako su mu se možda prikrali dok je promatrao rijeku. Možda su već bili na brodu. Možda se Damon Julian u ovom trenu penjao stubištem, klizio kroz glavni salon znao je kako je tiho Julian mogao hodati i pretraživao kabine, krećući se prema stepenicama koje će ga dovesti ovamo gore, na orkansku palubu.

Marsh okrene stolac tako da je gledao prema vrhu stepenica, u slučaju da se blijedo lice slučajno pojavi na vidiku. Ruke su mu se znojile držeći karabin, zbog čega je kundak bio sav sklizak. Obrisao ih je o nogavicu hlača.

Zvuk tihog šaptanja dopre kroz otvor stubišta.

Bili su tamo dolje, pomisli Marsh, dogovarali su se kako da ga uhvate. Nalazio se u zamci tu gore, sam. Iako to što je bio sam nije bilo važno. Ranije je imao pomoć, a to im ništa nije značilo. Marsh ustane i primakne se vrhu stubišta, spustivši pogled u tamu isjffuganu blijedom mjesečinom. Čvrsto je stisnuo pušku, trepnuo, pričekao da se nešto ukaže. Čekao je cijelu vječnost, osluškujući te nejasne šapate, dok mu je srce lupalo poput Reynoldsova starog, umornog stroja. Htjeli su da ih čuje, pomisli Abner Marsh. Htjeli su da se boji. Došuljali su se na njegov parobrod poput utvara, tako brzi i nečujni da ih nije opazio, a sad su mu pokušavali utjerati strah u kosti. Znam da ste dolje, viknuo je. Popnite se. Imam nešto za tebe, Juliane. Otvagnuo je pušku.

Muk.

Prokleti bili, vikne Marsh.

Nešto se pomakne u dnu stepenica, prilika u bijegu, blijeda i munjevita. Marsh podigne pušku da opali, ali nestala je prije nego što je dospio naciljati. Opsovao je i načinio dva koraka niza stube, a onda se zaustavio. To su i htjeli da učini, pomisli. Pokušavali su ga namamiti tamo dolje, na promenadu, u neosvijetljene kabine i mračan prašni salon kroz čije je prljave krovne prozore prodirala mjesečina. Tu gore na orkanskoj palubi mogao ih je držati na odstojanju. Ovamo se nisu popeti tako lako mogli; mogao ih je vidjeti kako klize uza stube, penju se sa strane, što god. Ali tamo dolje, bio bi im prepušten na milost i nemilost.

Kapetane, zovne ga mek glas. Kapetane Marsh.

Marsh podigne pušku škiljeći.

'Ne pucajte, kapetane. To sam ja. To sam samo ja. Pojavila se na vidiku u dnu stubišta.

Valerie.

Marsh je oklijevao. Smiješila mu se odozdo čekajući, a njezina je tamna kosa hvatala mjesečeve zrake. Nosila je hlače i mušku nabranu košulju, nezakopčanu sprijeda. Njezina je koža bila meka i blijeda, njezine su oči uhvatile njegove i zadržale ih, blistavi ljubičasti kresovi, duboke, prelijepe, beskonačne. Mogao bi do vijeka plivati u tim očima. Sidite k meni, kapetane, zovne Valerie. Sama sam. Joshua me poslao. Sidite da možemo razgovarati. Marsh načini dva koraka niza stube, uhvaćen u zamku onih iskričavih očiju. Valerie ispruži ruke.

Eli Reynolds zastenje i utone, iznenada se nagnuvši na desni bok. Marsh zatetura i snažno udari goljenicom o stepenicu, a od boli mu navru suze na oči. Čuo je tihi smijeh kake dopire odozdo, vidio kako se Valerien osmijeh koleba i nestaje. Psujući, Marsh podigne karabin do ramena i opali. Trzaj mu je gotovo iščaošio rame, i odbacio ga natrag na stube. Valerie je nestala, isparivši poput duha. Marsh opsuje i osovi se na noge te potraži u džepu novi naboj, povlačeći se natraške uza stube. Vraga Joshua! urliknuo je dolje prema tami. Julian te poslao, proklet bio!

Kad se popeo natrag na orkansku palubu, sada ukošenu pod kutom od trideset stupnjeva, Marsh osjeti kako mu se nešto vrlo čvrsto utisnulo među lopatice. No, no, reče glas iza njega, ako to nije kapetan Marsh.

Ostali se pojaviše, jedan za drugim, kad je Marsh uz zveket ispustio pušku na pod. Valerie je stigla posljednja, i odbijala ga pogledati. Abner Marsh joj poskida sve svece s neba nazvavši je izdajničkom kurvom. Naposljetku mu je dobacila jedan strašan, optužujući pogled. Zar mislite da sam imala izbora? rekla je gorko, a Marsh prekine

svoju tiradu. Nisu ga ušutkale njezine riječi; ne riječi, već izraz u očima. Jer u onim neizmjenim ljubičastim dubinama, na kratak trenutak, Marsh spazi stid i užas... i žed.
Pokret, reče Kiseli Billy Tipton.
Prokleti bili, reče Abner Marsh.

DVADESET ŠESTO POGLAVLJE

Na parobrodu OZYMANDIAS, rijeka Mississippi, listopad 1857.

Abner Marsh je očekivao tamu, ali kad ga je Kiseli Billy uveo kroz vrata kapetanove kabine, soba je blistala pod mekim svjetlom njezinih uljanica. Bila je prašnjavija nego što je se Marsh sjećao, ali inače upravo onakva kakvom ju je Joshua održavao. Kiseli Billy zatvori vrata, a Marsh ostane sam s Damonom Julianom. Čvrsto je stisnuo svoj štap od hikorija. Billy je bacio pušku u rijeku, ali je dopustio Marshu da uzme štap i namršti se. Ako me mislite ubiti, izvolite pokušati, reče. Nisam raspoložen za igre.

Damon Julian se osmjehne. Ubiti vas? Ali, kapetane! Mislio sam vas počastiti večerom. Srebrni poslužavnik bijaše postavljen na stolicu između dviju velikih kožnih fotelja. Julian mu odigne poklopac kako bi otkrio pladanj pržene piletine i zelenja, s repom i likom sa strane, te kriškom pite od jabuka ukrašene sirom. Ima i vina. Molim vas sjednite, kapetane.

Marsh pogleda hranu i ponjuši je. Toby je još živ, reče s iznenadnom sigurnošću.

Naravno da je živ, reče Julian. Hoćete li sjesti?

Marsh se oprezno pomakne naprijed. Nije mogao dokučiti što Julian smjera, ali je razmislio na trenutak i zaključio da ga nije briga. Možda je hrana bila otrovana, ali to nije imalo nikakva smisla, bilo je lakših načina da ga ubiju. Sjeo je i uzeo komad pilećih prsa. Još je bio vruć. Zagrizao je u nj halapljivo, i sjetio se koliko je prošlo otkad je pojeo pošten obrok. Možda će svakog trena umrijeti, ali barem će umrijeti punog želuca.

Damon Julian, blistav u smeđem odijelu i zlatnom prsluku, promatrao je Marsha kako jede sa smiješkom zabavljanja na svom blijedom licu. Vina, kapetane? bilo je sve što je rekao. Napunio je dvije čaše i graciozno pijuckao iz svoje.

Kad je Abner Marsh slistio pitu, zavalio se u svoju fotelju i podrignuo, te zatim mrgodno namršti lice. Dobar obrok, priznao je nevoljko. A sad, zašto sam ovdje, Juliane?

One noći kad ste onako žurno otišli, kapetane, pokušao sam vam reći da sam samo htio razgovarati s vama. Odlučili ste da mi ne vjerujete.

Nego što da vam nisam vjerovao, reče Marsh. I dalje vam ne vjerujem. Ali sad baš i nemam nekog izbora, pa govorite.

Smion ste čovjek, kapetane Marsh. I snažan. Divim vam se.

Ne mogu reći da se vi meni baš sviđate.

Julian se nasmije. Njegov smijeh je bio čista glazba. Njegove su tamne oči sjale. Zabavno, rekao je. Takva kočopernost.

Ne znam zašto mi se pokušavate ulagivati, ali to vam neće pomoći. Ni sva pržena piletina na svijetu neće me natjerati da zaboravim što ste učinili onom prokletom djetetu, i gospodinu Jeffersu.

Čini mi se kako zaboravljate da me u tom trenutku JeBrs proba mačem, reče Julian. To nije nešto preko čega je lako prijeći.

Ono djetetuše nije imalo mač.

Bilo je rob, olako će Julian. Imovina, prema zakonima vaše države. Manje vrijedno, prema mišljenju vašeg naroda. Poštedio sam ga života u okovima, kapetane.

Idite u pakao., reče Marsh. To je bila samo vražja beba, a vi ste joj odsjekli ručicu kao što se kokoši odsijeca glava, a onda ste mu zdobili glavicu. Ono vam ništa nije skrivilo.

Nije, reče Julian. Kao što Jean Ardant nije ništa skrivio vama i vašim ljudima. Pa ipak, vi i vaš časnik razbili ste mu lubanju dok je spavao.

Mislili smo da ste to vi.

Ah, reče Julian. Nasmiješio se. Pogreška, dakle. Ali bilo da ste postupili pogrešno ili ne, ipak ste ubili nedužnog čovjeka. Ne djelujete mi kao netko koga neizmjenno izjeda krivnja.

On nije bio čovjek. Bio je jedan od vas. Vampir.

Julian se namršti. Molim vas. Dijelim Joshuino gnušanje prema tom izrazu.

Marsh slegne ramenima.

Sami sebe opovrgavate, kapetane Marsh, reče Julian. Smatrate me zlim, jer sam učinio nešto što vi činite bez ustručavanja uzimate živote onih koji su drugačiji od vas. Nije važno. Branite svoju vrstu. Čak uključujete tamnoputu rasu. Cijenim to, vidite. Znete što ste, shvaćate svoje mjesto, svoju prirodu. Tako i treba biti. Vi i ja smo u tome slični.

Nisam nimalo nalik na vas, reče Marsh.

Ah, ali jeste! Mi prihvaćamo svoju prirodu, vi i ja, ne težimo postati nešto što nismo, nešto što nikad nismo trebali biti. Ja prezirem slabe, polutane koji mrze sami sebe jer se moraju pretvarati da su nešto drugo. I vi osjećate isto.

Nije istina.

Ne? Zašto toliko mrzite Kiselog Billyja?

On je vrijedan prezira.

Dakako da jest! Julian je djelovao kao da se neizmerno zabavlja. Siroti Billy je slab, i žudi za tim da bude snažan. Učinit će sve da postane pripadnikom mog naroda. Sve. Poznavao sam druge poput njega, mnogo drugih. Korisni su, često zabavni, ali nikad vrijedni divljenja. Prezirete Billyja jer oponaša našu rasu, a vreba vašu, kapetane Marsh. Dragi Joshua osjeća jednako, i ne shvaćajući da u Billyju gleda vlastiti odraz.

Joshua i Billy Tipton nemaju ništa zajedničko, nepokolebljivo će Marsh. Billy je prokleti podlac. Joshua je možda počinio neke gadne stvari, ali nastoji se iskupiti za njih. Svima bi vam pomogao.

Učinio bi nas jednakim vama. Kapetane Marsh, vaša je nacija strahovito podijeljena po pitanju ropstva, ropstva zasnovanog na rasi. Zamislite da tome možete stati na kraj. Zamislite da posjedujete način da svakog bijelca u ovoj zemlji učinite crnim poput čađe preko noći. Biste li to učinili?

Abner Marsh se namršti. Nije mu se baš sviđala zamisao da postane crn poput čađe, ali uviđao je kamo Julian smjera, no nije ga onamo želio slijediti. Stoga je šutio.

Damon Julian gucne svoje vino i nasmiješi se. Ah, reče. Shvaćate. Čak i vaši abolicionisti priznaju da su tamnije rase inferiorne. Ne bi imali strpljenja s robom koji se pokušava pretvarati daje bijel, a zgadilo bi im se ako bi bijelac popio napitak kako bi postao crn. Nisam audio onom ropskom djetetu iz pakosti, kapetane Marsh. U meni pakosti nema. Učinio sam to da doprem do Joshue, do dragog Joshue. Preljep je, ali gnušam ga se.

Vi ste pak drugi slučaj. Zar ste se doista bojali da ću vam nauditi one noći u kolovozu? O, možda i bih, u svojoj boli i bijesu. Ali ne inače. Mene privlači ljepota, kapetane Marsh, a vi je nemate. Nasmijao se.

Mislim da nikad nisam vidio ružnijeg čovjeka. Debeli ste, gušite se u salu, prekriveni grubom dlakom i bradavicama, zaudarate na znoj, imate plosnat nos i praseće oči, zubi su vam krivi i žuti. Ne biste u meni mogli probuditi žeđ ništa više od Billvja. Ali snažni ste, i sirovo hrabri, i znate gdje vam je mjesto. Sve su to odlike koje cijenim. Umijete i upravljati parobrodom. Kapetane, ne bismo smjeli biti neprijatelji. Pridružite mi se. Vodite Grozničavi san umjesto mene. Osmjehnuo se. Ili kako god se sada naziva. Billy ga je odlučio prenazvati, a Joshua je odnekud izvukao naziv. Možete ga prenazvati, ako želite.

Preimenovati, reče Marsh.

Julian nabere čelo.

Brod ima ime a ne naziv, kao osoba, reče Marsh.

Ah, reče Damon Julian.

Billy Tipton upravlja ovim brodom, zar ne?

Julian slegne ramenima. Billy je nadglednik, ne čovjek s rijeke. Mogu se riješiti Billyja. Biste li to željeli, kapetane? To bi vam mogla biti prva nagrada ako mi se pridružite. Billyjeva smrt. Ubit ću ga za vas, ili vam dopustiti da to sami učinite. Ubio je vašeg časnika, znate.

Dlakavog Mikea? upita Marsh osjetivši studen.

Da, reče Julian. I vašeg strojara, nakon nekoliko tjedana. Uhvatio ga je kako pokušava oslabiti kotlove kako bi eksplodirali. Želite li osvetiti svoje ljude? Možete to učiniti. Julian se napeto nagne naprijed, a njegove tamne oči uzbuđeno zabljesnu. Možete imati i druge stvari. Bogatstvo. Ne marim za to. Možete upravljati mojim novcem.

Svime što ste ukrali Joshui.

Julian se osmjehne. Krvni gospodar prima mnogo darova, reče. Mogu vam ponuditi i žene. Živio sam među vašim narodom mnogo godina, poznajem vaše strasti, vaše žeđi. Koliko je prošlo otkad ste posljednji put imali ženu, kapetane? Biste li voljeli Valerie? Mogla bi biti vaša. Ljepša je od svih žena

vaše rase, a neće postati stara i ružna, ne za vašeg života. Možete je imati. I druge također. Neće vam nauditi. Sto biste još htjeli? Hranu? Toby je još živ. Možete kušati njegova jela šest, sedam puta dnevno, ako želite.

Vi ste praktičan čovjek, kapetane. Ne podliježete vjerskim obmanama kao ostatak vaše rase. Razmislite što vam se nudi. Imat ćete moć da kažnjavate svoje neprijatelje i štitite svoje prijatelje, pun želudac, novac, žene. A sve to kako biste radili ono što tako očajnički želite upravljali ovim parobrodom. Vašim Grozničavim snom.

Abner Marsh prezirno puhne. On više nije moj. Zagadili ste ga.

Pogledajte oko sebe. Zar je tako loše? Redovito smo plovili između Natcheza i New Orleansa, parobrod je u dobrom stanju, stotine putnika ukrcalo se i iskrcalo a da nisu ni opazili da nešto nije u redu. Nekoliko ih nestane, većinom na obali, u mjestima i gradovima koje posjetimo. Billy veli da je tako sigurnije. Samo je šačica umrla na vašem parobrodu, oni čija je ljepota i mladost bila odveć iznimna. Više robova svakodnevno umire u New Orleansu, a vi ipak ništa ne poduzimate protiv ropstva. Svijet je pun zala, Abner. Ne tražim od vas da ih praštate niti da u njima sudjelujete. Samo vozite svoj parobrod, i gledajte svoja posla. Potrebno nam je vaše iskustvo. Billy nam tjera putnike, gubimo novac na svakoj ruti. Čak ni Joshuine zalihe nisu neiscrpne. Hajdete, Abner, pružite mi ruku. Pristanke. Želite to. Vidim vam u očima. Želite ovaj parobrod natrag. To je vaša žed, vaša strast. Uzmite ga, onda. Dobro i zlo glupe su laži, besmislice izmišljene da muče poštene, razumne ljude. Poznajem vas, Abner, i mogu vam dati što želite. Pridružite mi se, služite mi. Stisnite mi ruku i zajedno ćemo prestići Eclipse. Njegove tamne oči vrtložile su se i gorjele u beskonačnim dubinama, zadirući duboko u Marsha, dotičući ga, milujući ga intimno, nečiste, a ipak zavodljive, dozivale su ga, dozivale. Ispružio je ruku. Abner Marsh krene prihvatiti je. Julian se smiješio tako ugodno, a njegove su riječi imale smisla. Nije tražio od Marsha da čini grozote, samo da upravlja parobrodom, da ga pomogne štititi, da zaštiti svoje prijatelje. Grom i pakao, štitio je Joshuu, a i Joshua je bio vampir, zar ne? Možda će na brodu biti ubijanja, ali netko je na Slatkoj Fevre '54. zadavio čovjeka, dok su dva kockara bila nastrijeljena na Nicku Perrotu upravo dok ga je vodio Marsh; ništa od toga nije se dogodilo njegovom krivnjom, on je samo gledao svoja posla, vozio svoje parobrode, nije bilo kao da ih je on ubio vlastitom rukom. Čovjek je morao štititi svoje prijatelje, ali ne i cijeli svijet, a on će se pobrinuti da Kiseli Billy dobije ono što je zaslužio. Sve je to zvučalo kao dobar, vlaški dobar dogovor. Julianove su oči bile crne i gladne, a njegova se koža činila hladnom, tvrdom poput Joshuine, poput Joshuine one noći na nasipu...
... ali Abner Marsh povuče ruku. Joshua, reče glasno. Eto o čemu se radi. Još ga niste porazili, zar ne? Svladali ste ga, ali još je živ, i niste ga naveli da pije krv, niste ga naveli da se promijeni. Eto zašto. Marsh osjeti kako mu se krv penje u lice. Nije vas briga koliko novca ovaj vražji parobrod zarađuje. Ako sutra potone, ne bi vas bilo briga, samo biste otišli nekamo drugamo. A Kiseli Billy, možda ga se želite riješiti, izrabljivati mene umjesto njega, ali to nije sve. Joshua je u pitanju. Ako vam se pridružim, to će slomiti sve što mu je preostalo, dokazati da ste u pravu. Joshua mi je vjerovao, a vi me želite jer znate kako bi to djelovalo na njega. Julianova je ruka još bila pružena, prstenje se meko svjetlucalo na njegovim dugim blijedim prstima. Prokleti bili! zagrmi Marsh, pa dohvati svoj štap i snažno zamahne njime odgurnuvši mu ruku.

Osmijeh zamre na usnama Damona Juliana, a njegovo lice postane nešto neljudsko. U njegovim očima nije bilo ničeg osim tame, starosti i treperavih tamnih vatri koje su plamtjele drevnim zfo. Ustao je, tako da se izdizao nad Abnerom Marshom, te oteo štap kad je Marsh njime zamahnuo prema njegovu licu. Prelomio ga je golim rukama, s lakoćom kojom bi Marsh slomio dogorjelu šibicu, i bacio ga u stranu. Komadići se odbiju o zid i padnu na tepih. Mogli ste biti upamćeni kao čovjek koji je pretekao Eclipse, reče Julian s pakosnom hladnoćom. Umjesto toga, umrijet ćete. A to će dugo trajati, kapetane Marsh. Preružni ste za mene. Dat ću vas Billyju da ga naučim piti krv. Možda će i dragi Joshua dobiti koju čašu. Dobro će mu doći. Osmjehnuo se. Sto se vašeg parobroda tiče, kapetane Marsh, ništa ne brinite. Dobro ću se brinuti za njega kad vas ne bude. Nitko na rijeci nikad neće zaboraviti vaš Grozničavi san.

DVADESET SEDMO POGLAVLJE

Na parobrodu OZYMANDIAS, rijeka Mississippi, listopad 1857.

Zora je pucala kad su Abnera Marsha izveli iz kapetanove kabine. Jutarnje maglice polijegale su svom težinom na rijeku, njihovi sivi pramičci plovili su i uvijali se poput dima ponad vode, provlačili se između ograda i kolonadi parobroda, kvrčeći se poput živih stvorova koji će uskoro izgorjeti i nestati na svjetlu jutarnjeg sunca. Damon Julian ugleda crvenu rumen na istoku i ostane u tami svoje kabine. Gurnuo je Marsha kroz vrata. Odvedi kapetana u njegovu kabinu, Billy, reče. Čuvaj ga do mraka. Bit ćete tako ljubazni da nam se pridružite za večerom, kapetane Marsh? Osmjehnuo se. Znao sam da hoćete. Čekali su ga odmah vani. Kiseli Billy, u crnom odijelu i kariranom prsluku, sjedio je na stolcu naslonjenom uz zid gornje palube, čisteći nokte svojim nožem. Ustao je kad su se vrata otvorila, te lako prebacio nož u ruci. Razumijem, gospon Julian, rekao je upirući svoje oči boje leda u Marsha. S njim su bila još dvojica. Noćni ljudi koji su pomogli Billyju da odvede Marsha s Eli Reynoldsa povukli su se u svoje odaje da umaknu dodiru jutro, te je Billy, izgleda, pozvao neke od svoje riječne gamadi. Kad je Julian zatvorio vrata kabine, primakli su se. Jedan od njih bio je omašan mladić čupavih smeđih brkova, s batinom od česmine zadjenutom za pojas od konopa. Drugi bijaše pravi orijaš, najružnije prokleta stvorenje koje je Marsh ikad vidio. Sigurno je bio gotovo dva metra visok, ali je imao sitnu, malešnu glavu, škiljave oči, drvene zube, a uopće nije imao nos. Abner Marsh blene u njega. Ne buljite u Beznosog, reče Kiseli Billy. Nije pristojno, kapetane. Beznosi, kao da se složio, grubo ščepa Marsha za ruku i savije mu je iza leda tako jako da ga je zaboljelo. Aligator mu je odgriz'o nos, reče Kiseli Billy. Nije on kriv. Dobro drži kapetana Marsha, Beznosi. Kapetan Marsh jako voli skakat u rijeku, a mi to ne želimo. Billy se kočoperno primakne i bočne nožem Marsha u trbuh, dovoljno da Marsh osjeti šiljak. Plivate bolje nego što sam mislio, kapetane. Vjerojatno zbog ovog pustog sala, s njime je lakše plutati. Iznenada je izvio nož i odsjekao srebrno puca s Marshova kaputića. Palo je uz zveket na palubu, i kotrljalo se u krugovima sve dok ga Kiseli Billy nije nagazio. Danas nema plivanja, kapetane. Smjestit ćemo vas u krevet kako treba. Čak ćete dobit svoju kabinu. Nemojte mislit da ćete se moć išuljat. Noćna čeljad možda spava, al Beznosi il' ja bit ćemo pred vratima čitav dan. Hajde, sada. Billv lijeno hitne nož u zrak, spremi ga u korice i okrene se. Poveo ih je prema krmu, dok je Beznosi gurao Marsha za njim, a treći čovjek stupao na repu.

Skrenuli su iza ugla gornje palube i umalo se sudarili s Tobyjem Lanyardom. Toby! usklikne Marsh. Pokušao je koraknuti naprijed, ali mu Beznosi savije ruku, a Marsh zastenje od boli i zaustavi se. ' I Kiseli Billy Tipton zastane, buljeći. Kog vraga radiš tu gore. crnčugo? obrecnuo se. Toby ga i ne pogleda. Stajao je ondje u izlisanom smeđem odijelu, ruku sklopljenih na leđima, pognute glave, stružući čizmom nervozno po palubi. Rekoh, kog vraga radiš tu gore, crnčugo? prijeteći ponovi Kiseli Billy. Zašto nisi okovan u kuhinji? Smjesta odgovori, inače ćeš požalit. Okovan? rukne Marsh.

Na to Toby Lanyard napokon podigne glavu, i kimne. Gospon Billy veli da sam jopet rob, da nema veze što imam dokumente o slobodi. Sve nas okuje kad ne radimo. Kiseli Billy Tipton posegne iza leda i izvuče svoj nož. Kako si se oslobodio? zatraži. Ja sam mu pretrgnuo lance, gospodine Tipton, reče glas iznad njih. Svi pogledaše gore. Na vrhu gornje palube stajao je Joshua York zureći odozgo u njih. Njegovo je bijelo odijelo blistalo na jutarnjem suncu, a sivi se plašt mreškao na vjetru. A sad, reče York, ljubazno pustite kapetana Marsha. Vani je dan, reče kršni mladić pokazujući prema suncu svojom batinom od česmine. Zvučao je uplašeno. Mičite se odavde, reče Kiseli Billy Tipton Yorku, nespretno izvivši vrat kako bi mogao vidjeti uljeza. Samo nešto pokušajte i odmah zovem gospon Juliana. Joshua York se nasmiješi. Zbilja? reče zirnuvši prema suncu. Sada je bilo jasno vidljivo, plamteće žuto oko usred žara crvenih i narančastih oblaka. Mislite da će doći? Kiseli Billy nervozno prijeđe jezikom preko tankih usana. Ne bojim vas se. Odvagnuo je svoj nož. Dan je, a vi ste sami.

Nije, reče Toby Lanyard. Tobyjeve ruke se pojave iza njegovih leđa. U jednoj se nalazila kratka mesarska sjekira, a u drugoj velik kuhinjski nož zupčastog sječiva. Kiseli Billy Tipton izbeći oči i ustukne. Abner Marsh se obazre preko ramena. Beznosi je još škiljio uvis u Joshuu. Njegov je stisak malčice popustio. Marsh ugleda priliku. Svom snagom bacio se natrag na diva, a Beznosi posrne i padne. Abner Marsh sleti na njega, sa svih svojih sto pedeset kilograma, a div zastenje kao da ga je topovska kugla pogodila u trbuh i ostane bez daha, a Marsh oslobodi ruku i otkotrlja se. Jedva se zaustavio na vrijeme

nož se zabio u palubu na palac ispred njegova lica. Marsh proguta knedlu, a onda se nasmiješi. Istrgne oštricu i osovi se na noge.

Čovjek s batinom načini dva brza koraka naprijed, a onda se predomisli. Sada je koraknuo natrag, a Joshua skoči brže nego što je Marsh mogao trepnuti, i dočeka se iza čovjeka, obrani divlji udarac batinom od česmine, a zdepasti se mladić odjednom sruši na palubu u nesvijesti. Marsh nije ni vidio udarac koji je to izazvao.

Pustite me na miru! reče Kiseli Billy. Povlačio se pred Tobyjem. Povukao se ravno u Marshove ruke, a ovaj ga je zgrabio, okrenuo i tresnuo njime o vrata. Nemojte me ubiti! zacvili Billy. Marsh ga rukom ščepa za dušnik te se prigne k njemu, pritišćući nož uz Billyjeva mršava rebra, iznad srca. One oči boje leda postale su krupne i uplašene. Nemojte] prostenjao je.

Zašto ne, dovraga?

Abner! upozori Joshua, a Marsh se obazre točno na vrijeme da vidi Beznosog kako se diže na noge. Ispustio je životinjski zvuk i nasrnuo naprijed, a tada se Toby pomakne brže nego što je Marsh ikad mogao zamisliti i div se sruči na koljena, gušeći se u vlastitoj krvi. Toby je načinio jedan jedini rez onim kuhinjskim nožem, i prerezao mu grlo. Krv je navrla, a Beznosi trepnuo svojim škiljavim očicama i podigao ruke na vrat, kao daje želi uhvatiti dok je padala. Napokon se srušio na tlo.

To nije bilo nužno, Toby, tiho će Joshua York. Mogao sam ga zaustaviti.

Nježni Toby Lanyard se samo namršti, držeći svoju sjekiricu i krvavi nož. Ja nijesam tako dobar ko vi, kapetane York, reče. Okrenuo se prema Marshu i Kiselom Billyju. Razrežite ga, kapetane Marsh, ponukao je. Kladam se da gospon Billy unutra nema srce.

Nemojte, Abner. Jedno ubojstvo je dovoljno.

o Abner Marsh ih je čuo obojicu. Utisnuo je nož dovoljno da probije Billyjevu košulju i pusti mali potočić krvi. Sviđa ti se to? upita Marsh. Znoj je zalijepio Billyjevu tanku kosu na čelo. Sviđa ti se kad si ti taj koji drži nož, zar ne?

Billyju zastane odgovor u grlu, a Marsh popusti pritisak na njegovu mršavu vratu, dovoljno da ovaj može govoriti. Nemojte me ubiti! reče Billy glasom koji je postao tanak i prodoran. Nisam ja kriv. već Julian, on me tjera na te stvari. Ubio bi me kad ne bih činio što mi naredi!

Ubio je starog Dlakavog Mikea, i Whiteyja također, reče Toby, i gomilu drugi ljudi. Jednog je čovjeka spalio u peći, cijeli je brod mog'o čut krike tog jadnika. Rek'o mi je da sam opet rob, kapetane Marsh, a kad sam mu pokaz'o moje dokumente o slobodi, iskidao ih je i spalio. Razrežite ga, kapetane.

Laže! To su sve proklete crnačke laži!

Abner, reče Joshua, pustite ga. Imate njegovo oružje, sad je bezopasan. Ako ga ubijete na ovaj način, niste ništa bolji od njega. Može nam pomoći ako nam itko pruži otpor dok budemo odlazili. Još moramo doprijeti do čamca i umaknuti.

Čamac, reče Abner Marsh. Dovraga i čamac. Ja uzimam svoj parobrod natrag. Osmjehnuo se Kiselom Billyju. Mislim da nas Billy može uvesti u Julianovu kabinu.

Kiseli Billy proguta slinu. Marsh osjeti kvrgu njegove Adamove jabučice na svojoj koži.

Ako ćete napasti Juliana, idite sami, odvratite Joshua. Ja vam neću pomoći.

Marsh okrene glavu i zapanjeno se zagleda u Yorka. Nakon svega što je učinio?

Odjednom je Joshua izgledao strahovito slab i umoran. Ne mogu, šapne. Prejak je, Abner. On je krvni gospodar, on upravlja mnome. Čak i ovo malo na što sam se usudio ide protiv cijele povijesti mog naroda. Prikovao me uza se desetak puta, prisilivši me da ga nahranim svojom krvlju. Svaki čin pokore čini me... slabijim. Sve više njegovim robom. Abner, molim vas shvatite me. Ne bih to mogao učiniti.

Pogledao bi me onim očima, i prije nego što bih dospio učiniti dva koraka, bio bih njegoo Vjerojatno bih na koncu ubio vas, a ne Juliana.

Onda ćemo to obaviti Toby i ja, reče Marsh.

Abner, ne biste imali šanse. Saslušajte me. Možemo sada pobjeći. Izložio sam se velikom riziku da vas spasim. Nemojte to sada odbaciti.

Marsh ponovno pogleda nemoćnog Billyja i razmisli o tome. Možda je Joshua bio u pravu. Osim toga, njegove puške više nije bilo, nisu imali ništa čime su mogli nauditi Julianu. Noževi i satare svakako u tome ne bi uspjeli, a Marsh nije bio željan da se ogleda s Julianom prsa o prsa. Idemo, rekao je naposljetku, ali nakon što ubijem ovog ovdje.

Kiseli Billy zacvili. Ne, reče. Pustite me, pomoći ću vam. Njegovo kozičavo lice bilo je vlažno. Lako je vama, s vašim kićenim vražjim parobrodom i svime, ja nikad nijesam im'o izbora, nikad nijesam im'o ništa, ni obitelji, ni para, morao sam raditi kako mi se kaže.

Nisi jedini koji je ikad odrastao u siromaštvu, reče Marsh. To nije isprika. Sam si odabrao postati to što jesi. Ruka mu je drhtala. Toliko je želio zabiti nož da je boljelo, ali nekako nije mogao, ne ovako. Proklet bio, nevoljko će Marsh. Pustio je Billyjev vrat i odmaknuo se, a Billy se svali na koljena. Hajde, odvest ćeš nas do tog vražjeg čamca.

Toby se oglasi zvukom gnušanja, a Kiseli Billy ga sumnjičavo pogleda. Držite tog vražjeg crnog kuhara podalje od mene! Njega i njegovu sataru, držite ih podalje.

Na noge, prokletinjo, reče Marsh. Pogledao je Joshuu koji je prinio ruku na čelo. Jeste li dobro?

Sunce, umorno će York. Moramo požuriti.

Ostali, reče Marsh. Što je s Karlom Frammom? Je li još živ?

Joshua kimne. Da, i ostali, ali ne možemo ih sve osloboditi. Nemamo vremena. Ovo već ionako predugo traje.

Abner Marsh se namršti. Možda, reče, ali ne idem bez gospodina Framma. On i vi ste jedini koji možete kormilarili ovim parobrodom. Ako vas obojicu odvedem, zaglaviti će ovdje, sve dok se rte vratimo.

Joshua kimne. Pod stražom je. Billy, tko je sad s Frammom?

Kiseli Billy se s mukom osovi na noge. Valerie, reče, a Marsh se sjeti one blijede prilike i zamamnih ljubičastih očiju koje su ga privlačile dolje u tamu.

Dobro, odvratila Joshua. Požurite. A tada su se dali u pokret, Marsh držeći Kiselog Billyja na oku, Toby skrivajući oružje u naborima i džepovima svog kaputa. Frammova kabina se nalazila na gornjoj palubi, ali na drugoj strani broda. Prozor bijaše zastrt, kapci navučeni, a vrata zaključana. Joshua razbije bravu jednim kratkim udarcem svoje čvrste bijele ruke, i otvori ih. Marsh nagrne za njim, gurajući Kiselog Billyja pred sobom.

Framm bijaše popuno odjeven, ležeći potrbuške na krevetu, u dubokom snu. Ali pokraj njega blijeda se prilika uspravi i zapilji u njih krupnim, gnjevnim očima. Tko... Joshua? Brzo je ustala s postelje. Njezina spavačica prosula se u bijelim naborima oko nje. Dan je. Što želiš?

Njega, reče Joshua.

Dan je, ustraje Valerie. Njezin pogled zastane na Marshu i Kiselom Billyju. Što to radite?

Odlazimo, reče Joshua York, a gospodin Framm ide s nama.

Marsh naredi Tobyju da drži Billyja na oku, pa pride krevetu. Karl Framm se nije micao. Marsh ga prevrne. Na vratu su mu se nalazile rane. a bilo je osušene krvi na njegovoj košulji i bradi. Pomicao se mlitavo, teško, i nije pokazivao znakove buđenja. Ali još je disao.

Spopala me žeđ, reče Valerie, tankim glasom i prebacujući pogled s Marsha na Yorka. Nakon lova... nisam imala izbora... Damon mi ga je dao.

Je li još živ? upita Joshua.

Jest, reče Marsh. Ali, morat ćemo ga nositi. Uspravio se i mahnuo rukom. Toby, Billy, odnijet ćete ga do čamca.

Joshua, molim te, stane preklinjati Valerie. Stojeći ondje u svojoj spavačici, izgledala je bespomoćno i uplašeno. Bilo ju je teško zamisliti onakvom kakva je bila na Eli Reynold.su, ili kako pije Frammovu krv. Kad Damon otkrije da ga nema, kaznjit će me. Molim te, nemoj.

Joshua je oklijevao. Moramo ga povesti, Valerie.

Povedite onda i mene! reče ona. Molim te.

Dan je.

Ako ti možeš riskirati, mogu i ja. Jaka sam. Ne bojim se.

Preopasno je, bio je uporan Joshua.

Ako me ostaviš ovdje, Damon će znati da sam ti pomogla, reče Valerie. Kaznit će me. Nisam li već dovoljno kažnjena? On me mrzi, Joshua... mrzi me jer sam voljela tebe. Pomozi mi... ne želim je... žeđ. Ne želim! Molim te, Joshua, dopusti da pođem s tobom!

Abner Marsh je mogao vidjeti njezin strah, i odjednom se više nije činila jednom od njih, već samo ženom, ljudskom ženom koja moli za pomoć. Pusti je s nama, Joshua.

Odjeni se onda, reče Joshua York. Požuri. Odjeni nešto od odjeće gospodina Framma. Teža je od tvoje, i pokrit će ti više kože.

Hoću, reče ona. Svukla je spavačicu i otkrila vitko bijelo tijelo, visoke pune grudi, snažne noge. Iz ladice je izvukla jednu od Frammovih košulja i zakopčala je. Za manje od minute bila je odjevena; hlače, čizme, prsluk i kaput, šesir spuštenog oboda. Sve je to bilo preveliko za nju, ali činilo se da joj ne smeta pri kretanju.

Hajd' mo, otresito će Marsh.

Billy i Toby poniješe Framma. Kormilar je još bio u nesvijesti, a čizme su mu strugale po palubi dok su hitali prema stubama. Marsh je hodao odmah iza njih, s rukom na nožu koji je zadjenao za pojas, skriven skutom njegova kaputića. Valerie i Joshua išli su na repu.

Veliki salon bio je prepun putnika, od kojih ih je nekolicina znatiželjno odmjerila, ali nitko ništa nije rekao. Dolje na glavnoj palubi morali su gaziti preko usnulih mornara, od kojih Marsh nijednog nije prepoznao. Dok su prilazili čamcu, nekoliko muškaraca krenulo je prema njima. Kamo ćete? upita jedan. To se vas ne tiče, reče Kiseli Billy. Vodimo Framma kod liječnika. Izgleda da mu nije dobro. Hajde sad, vas dvojica, pomozite nam da ga smjestimo u čamac.

Jedan od njih je oklijevao, zureći u Valerie i Joshuu. To jt očito bilo prvi put da ih je vidio danju. Zna li Julian za ovo? upitao je. Ostali su promatrali sa svih strana glavne palube, primijetio je Marsh. Čvrsto je stisnuo nož, spreman prerezati Billyjevo prokleta grlo ako zucne jednu pogrešnu riječ.

Pokušavaš bit drzak sa mnom, Time? hladno upita Billy. Radije se sjeti što se dogodilo Alligator Georgeu. A sad pomakni to prokleta dupe i učini što ti kažem!

Tim se lecne i skoči da poslušaj. Trojica drugih pohitaše da mu pomognu, i za malo vremena cijeli se čamac nalazio u vodi pokraj parobroda, a Karla Framma su spustili u njega. Joshua je pomogao Valerie da se ukrca, a Toby je skočio dolje za njima. Paluba je sada bila načičkana znatiželjnim mornarima. Abner Marsh se primakne vrlo blizu Kiselom Billyju Tiptonu i šapne: Dosad si bio dobar. Sad udi u čamac.

Kiseli Billy ga pogleda. Rekli ste da ćete me pustit, reče on.

Lagao sam, odvрати Marsh. Ostaješ s nama dok ne umaknemo.

Kiseli Billy ustukne. Ne, reče. Onda ćete me samo dokrajčit. Povisio je glas. Zaustavite ih\ vikne. Zarobili su me, bježe, zaustavite ih! Istrgnuo se natrag, izvan Marshova dosega. Marsh opsuje i izvuče nož, ali bilo je prekasno, svi su mornari i radnici išli prema njima. Nekoliko ih je imalo vlastite noževe, opazio je. Ubijte ga! urlao je Kiseli Billy. Dovedite Juliana, dovedite pomoć, ubijte ih!

Marsh ščepa užu koje je pričvršćivalo čamac za parobrod, presiječe ga jednim brzim zamahom noža i zavitla oštricu prema Billyjevim razjapljenim ustima. Ali bio je to loš hitac, a osim toga, Kiseli Billy ga sagnuo. Netko zgrabi Marshov kaputić. Udario ga je snažno preko lica i gurnuo prema ljudima iza njega. Čamac je sada zahvatila struja. Marsh se pomakne kako bi uskočio u nj prije nego što bude predaleko. Joshua mu je vikao da požuri, ali netko ga je uhvatio oko vrata i povukao natrag. Abner Marsh se divlje ritne, ali čovjek nije popuštao, dok je čamac odmicao sve dalje niz rijeku, Joshua vikao, a Marsh pomislio da je gotov. Tada prokleta satara Tobyja Lanyarda proleti pokraj njegova uha, odrezavši mu pritom komadić, a Marsh osjeti kako ruka oko njegova vrata popušta dok mu krv prska po ramenu. Bacio se naprijed, prema čamcu, i uspio prijeći pola razdaljine, teško ljosnuvši trbuhom u vodu. To ga je ostavilo bez daha, a hladnoća je bila pravi šok. Abner Marsh se bacakao i ritao i progutao puna usta vode i riječnog mulja prije nego što je isplivao na površinu. Ugledao je čamac kako se brzo udaljava, nizvodno, i zapliva prema njemu. Kamen, nož ili nešto pljusnulo mu je točno pokraj glave, a još je nešto palo ni lakat ispred njega, ali Toby je spustio vesla i ponešto usporio čamac, te ga je Marsh dostigao i prebacio ruku preko ruba. Umalo ih je prevrnuo pokušavajući se uspeti, ali Joshua ga je uhvatio i povukao, pa je Marsh i prije nego što je toga bio svjestan ležao na dnu čamca, bljujući vodu. Kad se podigao, bili su na manje od dvadeset metara daleko od Grozničavog sna, i brzo se udaljavali jer ih je struja uzela u svoje šake. Kiseli Billy Tipton je odnekud pribavio pištolj, te je stajao na kaštelu pucajući u njih, ali ništa nije pogađao.

Neka je proklet, reče Marsh. Trebao sam ga ubiti, Joshua.

Da jeste, nikad ne bismo pobjegli.

Marsh nabere čelo. Dovraga. Moguće. Ali možda bi ipak vrijedilo. Ogleđao se po čamcu. Toby je veslao, izgledajući kao da mu

doista treba pomoć. Marsh prihvati drugo veslo. Karl Framm je i dalje ležao u nesvijesti. Marsh se pitao koliko je krvi Valerie isisala. Sama Valerie nije izgledala tako dobro. Skutrena u Frammovo odjeći, s njegovim šeširom nabijenim na lice, djelovala je kao da se suši na svjetlu. Njezina blijeda koža već je izgledala pomalo ružičasto, a one krupne ljubičaste oči činile su se sitnima, mutnima i bolnima. Upitao se jesu li uopće pobjegli dok je uranjao veslo u vodu i bacao se na posao. Boljela ga je ruka, uho mu je krvarilo, a sunce je sjalo i uzlazilo.

DVADESET OSMO POGLAVLJE

Na rijeci Mississippi, listopad 1857.

Abner Marsh nije upravljao čamcem više od dvadeset godina. Kako su samo on i Toby veslali, bio je to vraški težak posao, čak i u smjeru struje. Njegove ruke i leđa žestoko su bridjeli za manje od pola sata. Marsh zastenje i nastavi veslati. Grozničavi san je sada nestao iz vida, ostavši iza njih. Sunce je miljelo nebom, a rijeka postajala vrlo široka. Činilo se da jednu obalu od druge dijeli jedan i pol kilometar.

Boli, reče Valerie.

Joshua York reče: Pokrij se.

Gorim, reče ona. Nisam mislila da će biti ovako. Podigla je pogled prema suncu i lecnula se kao udarena. Marsha zapanji živo crvenilo njezina lica.

Joshua York krene prema njoj, a onda se naglo zaustavi, djelujući nestabilno. Prinio je ruku na čelo i polagano, promišljeno uvukao dah. Tada se oprezno primakao bliže. Sjedni u moju sjenu, reče. Navuci šešir niže.

Valerie se sklupčala u dnu čamca, gotovo u Joshuinu krilu. Spustio je ruku i poravnao ovratnik njezina kaputića neobično nježnim pokretom, a onda položio ruku na njezin zatiljak.

Ovdje dolje, opazi Marsh, na riječnim su obalama sva stabla bila posječena, izuzev povremenog niza ukrasnih mladica. Umjesto toga, viđali su sa svake strane brižno obrađena polja, ravna i beskrajna, ovdjeondje prekinuta veličanstvenošću kakve plantažne kuće u neogrčkom stilu, čija je kupola gledala na široku, mirnu rijeku. Naprijed, na zapadnoj obali, hrpa zapaljene komine, ostataka stabljika šećerne trske, slala je uvis stup jetkog, sivog dima. Hrpa je bila velika kao kuća; dim se poput plašta širio rijekom. Marsh nije mogao vidjeti plamenove. Možda bismo trebali negdje pristati, rekao je Joshua. Svud oko nas su plantaže.

Joshua je imao sklopljene oči. Otvorio ih je kad je Marsh prozborio. Ne, rekao je. Preblizu smo. Moramo povećati udaljenost između nas i njih. Billy možda ide za nama pješice po obali, a kad padne mrak... Nije izgovorio ostalo.

Abner Marsh zastenje i nastavi veslati. Joshua ponovno sklopi oči, i navuče niže svoj široki šešir.

Više od sat vremena spuštali su se niz rijeku u tišini, a jedini zvuči bili su pljuštanje vesala po vodi i povremeni pjev ptice. Toby Lanyard i Abner Marsh su veslali, dok su Joshua i Valerie ležali privijeni jedno uz drugo kao da spavaju, a Karl Framm počivao ispod gunja. Sunce se popelo visoko na nebu. Bio je prohladan, vjetrovit dan, ali vedar. Marsh je bio zahvalan plantažerima i golemim hrpama zadimljene komine koje su obrubljuvale obale, budući da je vjetrom nošen sivi zastor njihova dima bio jedina sjena za noćnu čeljad.

Jednom je Valerie kriknula kao od strahovite boli. Joo ua otvori oči i nadvije se nad nju, gladeći njezinu dugu crnu kosu i šapćući joj. Valerie zajeca. Mislila sam da si ti taj, Joshua, rekla je. Blijedi kralj. Mislila sam da si došao kako bi sve promijenio, kako bi nas odveo natrag. Cijelo joj je tijelo drhtalo dok je pokušavala govoriti. Grad, moj otac mije pripovijedao o gradu. Postoji li, Joshua? Grad tame?

Tiho, reče Joshua York. Tiho. Iscrpit ćeš se.

Ali postoji li? Mislila sam da ćeš nas odvesti kući, dragi Joshua. Sanjala sam o tome, jesam. Bila sam tako umorna od svega. Mislila sam da si nas došao spasiti.

Tiho, reče Joshua. Nastojao je zvučati zapovjednički, ali glas mu je bio tužan i umoran.

Blijedi kralj, šapnula je. Koji nas je došao spasiti. Mislila sam da si nas došao spasiti.

Joshua York je lako poljubi u natekle, ispucale usne. I ja sam to mislio, izusti ogorčeno. Tada joj pritisne prste na usta da je utiša, i opet sklopi oči.

Abner Marsh je veslao, dok je rijeka protjecala oko njih, sunce žarilo nad njima, a vjetar nosio dim i pepeo preko vode. Komadić šljake nekako mu je upao u oko, a Marsh opsuje i stane ga trljati sve dok nije postalo crveno i natečeno, te prestalo suziti. Dotad mu je cijelo tijelo bilo jedna velika bol.

Dva sata nizvodno Joshua je počeo govoriti ne otvarajući oči, glasom muklim od boli. Lud je, znate, rekao je. Istina je. Uzimao me, svake noći. Blijedi kralj, da, mislio sam tako, mislio sam da sam to bio... ali Julian me pobijedio, svaki put, a ja sam se pokorio. Njegove oči, Abner, vidjeli ste mu oči. Tama, takova tama. I starost. Mislio sam daje zao, i snažan, i pametan. Ali otkrio sam da nije tako. Julian nije... Abner, on je lud, uistinu. Jednom je možda bio sve ono što sam mislio o njemu, ali sada... kao da spava. Kadikad se budi, nakratko, i onda možete osjetiti kakav je morao biti. I vi ste to vidjeli, Abner, one noći za večerom, vidjeli ste Juliana razjarenog, probuđenog. Ali većinu vremena... Abner, njega nimalo ne zanimaju brod, rijeka, ljudi i događaji oko njega. Kiseli Billy upravlja Grozničavim snom, smišljajući smicalice kako bi zaštitio moj narod. Julian rijetko izdaje naredbe, a kad to i učini, one su proizvoljne,

pa čak i glupe. Ne čita, ne razgovara, ne igra šah. Jede preko volje. Mislim da čak ne osjeća okuse. Otkako je preuzeo Grozničavi san, Julian je zapao u nekakav mračni san. Većinu vremena provodi u svojoj kabini, u tami, sam. Billy je otkrio da nas slijedi parobrod, ne Julian. Isprva sam ga smatrao zlim, mračnim kraljem koji vodi svoj narod u propast, ali gledajući ga... on je već propao, šupalj je, prazan. Gosti se životima vaših ljudi jer nema vlastiti život, ni ime za ono što doista jest. Jednom sam se upitao o čemu razmišlja, sam, svih onih dana i noći provedenih u tami. Sada znam da uopće me razmišlja. Možda sanja. Ako je tako, mislim da sanja o smrti, o kraju. Čami u onoj crnoj praznoj kabini kao u grobu, izlazeći iz nje samo kad nanjuši krv. A ono što čini... to je više nego nepromišljeno. Teži uništenju, otkriću. Vjerujem da sigurno priželjkuje kraj, počinak. Tako je star. Koliko tek mora biti umoran.

Ponudio mi je nagodbu, reče Abner Marsh. Ne prekidajući svoje umorne zaveslaje, Marsh prepriča svoj razgovor s Damonom Julianom.

Otkrili ste tek pola istine, Abner, reče Joshua kad je ovaj završio. Da, volio bi vas iskvariti da bi se meni narugao. Ali to nije bilo sve. Mogli ste pristati, a da to ne mislite. Mogli ste mu slagati, čekati priliku i pokušati ga ubiti. Mislim da je Julian to znao. Dovodeći vas na brod, poigravao se vlastitom smrću. Marsh frkne. Ako želi umrijeti, mogao bi više surađivati.

Joshua otvori oči. Bile su sitne i izbljedjele. Kad je opasnost stvarna i bliska, to ga probudi. Zvijer u njemu... zvijer je stara, neinteligentna i umorna, ali kad se probudi, očajnički se bori da preživi... snažna je, Abner. I stara. Joshua se slabašno nasmije gorkim smijehom bez humora. Nakon one noći... nakon što je sve pošlo naopako... pitao sam se, opet i iznova, kako se to moglo dogoditi. Julian je iskapio punu čašu mog... mog napitka... to je trebalo biti dovoljno, trebalo je ubiti crvenu žeđ, trebalo je... nisam shvaćao... ranije je uvijek djelovalo, uvijek, ali ne i s Julianom, ne... ne s njim. Isprva sam mislio da se radilo o njegovoj snazi, o njegovoj moći, o zlu. No tada... jedne noći opazio je pitanje u mojim očima, nasmijao se i rekao mi. Abner, sjećate se... kad sam vam ispričao svoju priču... kad sam bio vrlo mlad, žeđ nije imala utjecaja nada mnom. Sjećate se?

Da.

Joshua slabašno kimne. Koža mu je bila vrlo zategnuta preko lica. crvena i kanda oguljena. Julian je star, Abner, star. Žeđ... nije osjetio žeđ godinama... stotinama, tisućama... godina... zato piće... nije imalo učinka. Nisam znao, nitko od nas nije. Žeđ se može nadživjeti, a on... on nije žeđao... ali se hranio jer je tako odabrao, zbog svega onog što je one noći spominjao, sjećate se, snagu i slabost, gospodare i robove, sve ono što je rekao. Kadikad pomislim... njegova čovječnost je posve šuplja, krinka... on je samo stara životinja, tako drevna da je čak izgubila tek za jelom, ali svejedno lovi jer je to sve čega se sjeća, sve što jest, zvijer. Legende vaše rase, Abner, vaše vampirske priče... živi mrtvaci, neumrli, mi nosimo ta imena u vašim pričama. Julian... Mislim da je u Julianovom slučaju to istina. Čak je i žeđ nestala. Neumrli. Hladan, prazan i neumro.

Abner Marsh je pokušavao uobličiti primjedbu namjeravajući izbrisati ne iz Joshuina opisa Damona Juliana, kad se Valerie iznenada uspravila poput svijeće u čamcu. Marsh se lecne i ukoči u pola zaveslaja. Pod mlohavim pustenim šeširov Valeriena je koža bila oguljena poput otvorene rane, pokrivena mjehurima i zategnuta, crvene boje koja je prešla u šarenu tamnoljubičastu boju krvave masnice. Usne su joj bile ispucane, a nadigla ih je u suludi cerek koji je otkrivao duge bijele zube. Bjeloočnice njezinih očiju progutale su sve ostalo, te je djelovala slijepo i sumanuto. BoliV kriknula je, podigavši ruke crvene poput kliješta jastoga iznad glave u pokušaju da zakloni sunce. Tada joj pogled preleti po čamcu, i zaustavi se na zadihanoj prilici Karla Framma, te ona poleti prema njemu otvorenih usta.

Ne! krikne Joshua York. Bacio se na nju, te je povukao natrag prije nego što su njezini zubi uspjeli dohvatiti Frammov vrat. Valerie se mahnito koprcala i vrištala. Joshua ju je držao tako da se nije mogla micati. Valerieni zubi stadoše škljocati, opet i iznova, sve dok nije pregrizla vlastitu usnicu. Iz usta joj je kapala pjenica krvi i pljuvačke. Međutim, koliko god se opirala, Joshua York je bio presnažan za nju. Napokon ju je snaga naizgled napustila. Teško je klonula na leđa, zureći u sunce slijepim, bijelim očima. Joshua je privije u naručje, očajan. Abner, reče, olovnica. Ispod nje. Skrio sam ga sinoć kad su otišli po vas. Molim vas, Abner.

Marsh prestane veslati i pođe do olovnice, deset metara dugačkog konopca za mjerenje dubine, s olovom punjenom cijevi na jednom kraju. Pod njezinim navojima Marsh prcšiađe što je Joshua želio; neoznačenu vinsku bocu, više od tri četvrtine punu. Dodao ju je Yorku, koji izvuče čep i silom je pritisne na Valerienne natekle, ispucale usne. Tekućina joj je kapala niz bradu i većina je završila na njezinoj

košulji, ali Joshua joj je uspio nešto uliti u usta. Činilo se da pomaže. Odjednom je počela pohlepno povlačiti iz boce, poput djeteta koje siše dojku. Polako, reče Joshua York.

Abner Marsh pomakne olovnicu i namršti se. To je jedina boca? upita.

Joshua York kimne. I njegovo je lice sada izgledalo ofureno, poput lica drugog časnika kojeg je Marsh jednom vidio kako stoji blizu parne cijevi koja je eksplodirala. Na njemu su se pojavljivali mjehuri i ožiljci. Julian je čuvao svoju zalihu u svojoj kabini, i dijelio je bocu po bocu. Nisam se usuđivao prigovoriti. Prečesto se igrao idejom da ih sve uništi. Istrgnuo je bocu Valerie. Sada je bila između četvrtine i polovine puna. Mislio sam... mislio sam da će dostajati dok ne budem mogao načiniti još. Nisam računao da će Valerie biti s nama. Ruka mu je drhtala.

Uzdahnuo je i prinio bocu svojim usnama, uzevši dug, dubok gutljaj.

Boli, zajeca Valerie. Sklupčala se spokojno, drhteći cijelim tijelom, ali je napadaj sada očito prošao.

Joshua York vrati bocu Marshu. Čuvajte je, Abner, reče. Mora trajati. Moramo je štedljivo trošiti.

Toby Lanyard je prestao veslati i zurio iza njih. Karl Framm se slabašno promeškolji na dnu čamca.

Čamac je plutao sa strujom, a daleko naprijed Marsh je spazio dim nekog parobroda koji je plovio uzvodno. Podigao je veslo. Dokopajmo se obale, Toby, reče. Hajde. Dozvat ću onaj tamo parobrod.

Moramo se skloniti u kabinu.

Da, kapetane, reče Toby.

Joshua dotakne svoje čelo i lecne se. Ne, izusti tiho. Ne, Abner, ne smijete. Pitanja. Pokušao je ustati i ošamućeno se zavrtio, klonuvši na koljena. Peče, uzdahne. Ne. Saslušajte me. Ne čamac, Abner. Idite dalje. Grad, stići ćemo u grad. Do mraka... Abner?

Grom i pakao, reče Abner Marsh, vani ste već četiri sata, a pogledajte se. Pogledajte nju. Još nije ni podne. Oboje ćete biti reš pečeni ukoliko vas ne sklonimo unutra.

i Ne, reče York. Postavljat će pitanja, Abner. Ne možete...

Začepite ta prokleta glupa usta, otrese se Marsh, uprijevši svojim bolnim leđima u veslo. Čamac zaplovi rijekom. Parobrod je išao prema njima, vijoreći plamencima na vjetru, dok je šačica putnika šetala po njegovoj promenadi. Bio je to neworleanski putnički brod, primijetio je Marsh kad su se približili, srednje velik parobrod s bočnim kotačima zvan H. E. Edwards. Mahnuo je veslom prema njemu i doviknuo preko vode, dok je Toby veslao, a čamac se zaljuljao. Na palubi parobroda putnici stadoše mahati i pokazivati prstom. Oglasio se kratkim, nestrpljivim zviždukom sirene, a Abner Marsh izvije glavu i ugleda drugi brod, daleko niz rijeku, bijelu točkicu u daljini. Preplavi ga malodušnost. Utrkivali su se, znao je, a nijedan parobrod na svijetu se ne bi zaustavio na poziv usred utrke.

H. E. Edwards prohuja pokraj njih u punoj brzini, udarajući kotačima tako snažno da su poskakivali na njegovoj brazdi kao da se spuštaju niz brzace. Abner Marsh opsuje i povikne za njim te prijeteći mahne veslom. Drugi se brod približio i prošao još brže, izbacujući iskre iz dimnjaka. Ostali su plutajući posred rijeke, okruženi sa svih strana pustim poljima, sa suncem nad sobom i hrpom zapaljene komine nešto dalje nizvodno koja je slala uvis siv stup dima. Kopno, reče Marsh Tobyju, te oni udariše prema zapadnoj obali. Kad su se nasukali, iskočio je van i povukao čamac dublje unutra, stojeći do koljena u blatu. Čak i na proklesoj obali, pomislio je kad se ogledao oko sebe, nije bilo hlada, ni drveća da ih zakloni od nemilosrdnog sunca. Makni se odatle, zaurla Marsh na Tobyja Lanyarda. Moramo ih iznijeti na obalu, reče. Onda ćemo izvući ovaj prokleti čamac i prevrnuti ga, skloniti ih ispod njega. Toby kimne. Najprije su iznijeli Framma na obalu, potom Valerie. Kad ju je Marsh uhvatio ispod ruku i podigao, divlje je zadrhtala. Lice joj je izgledalo tako loše da se bojava dodirnuti ga kako mu ne bi ostalo u ruci. Kad su se vratili po Joshuu, on je već izašao iz čamca. Pomoći ću, rekao je. Težak je. Naslonio se na bok čamca.

Marsh kimne Tobyju, i njih trojica izvuku čamac iz rijeke. Bilo je teško. Abner Marsh je morao uprijeti svom snagom. Blato na obali borilo se s njime mokrim, grabežljivim prstima. Bez Joshue vjerojatno nikad ne bi uspjeli. Ali napokon su ga prenijeli preko nasipa na polje, a prevrnuti ga bilo je lako. Marsh ponovno uhvati Valerie ispod pazuha i odvuče je ispod čamca. I vi se sklonite ovamo, Joshua, reče okrenuvši se. Toby je bio uz Karla Framma i pomagao mu, nastojeći ugurati šaku riječne vode kroz kormilarove blijede usne. Joshue nije bilo na vidiku. Marsh se namršti i zaobiđe čamac. Njegove hlače, mokre i teške od blata, lijepile su mu se za noge. Joshua, zagrmio je, gdje ste se, dovruga, zametnuli... Joshua York se srušio na riječnoj obali, rujući po blatu crvenom, opečenom rukom. Grom i pakao, zaurla Marsh. Toby!

Toby dotrči, te su zajedno odvukli Yorka u sjenu. Oči su mu bile sklopljene. Marsh izvadi bocu i silom mu ulije nešto tekućine u grlo. Pijte, Joshua, pijte. Uostalom, idite dovruga. Napokon York počne gutati. Nije prestao gutati sve dok boca nije bila prazna. Abner Marsh ju je držao u ruci, mršteći se. Okrenuo ju

je naopako. Posljednja kapljica osobnog napitka Joshue Yorka potekne van i padne na Marshovu blatnjavu čizmu. Grom i pakao, reče Marsh.

Zavitlao je praznu bocu u rijeku. Ostani s njima, Toby, reče. Idem po pomoć. Netko mora biti u blizini. Razumijem, kapetane Marsh, odvrati Toby.

Marsh udari preko polja. Šećerna trska je već sva bila požnjevena. Polja bijahu široka i pusta, ali s druge strane jedne uzvisine Marsh opazi tanak pramičak dima. Zaputio se prema njemu nadajući se da se radi o kući a ne o još jednoj hrpi zapaljene komine. Nadao se uzalud, ali nekoliko minuta nakon krijesa ugledao je skupinu robova gdje rade u polju, te ih zazvao i udario u trk. Odveli su ga u plantažerovu kuću, gdje je ispričao nadgledniku tužnu priču o eksploziji kotla zbog koje je njihov parobrod potonuo i koja je ubila sve koji su na njemu plovili, osim nekolicine koja je umaknula u čamcu za mjerenje dubine. Čovjek kimne i dovede plantažera. Imam sa sobom par jako opečenih ljudi, reče mu Marsh. Moramo se požuriti. Nekoliko minuta kasnije, upregnuli su par konja za kola i zaputili se preko polja.

Kad su stigli do prevrnutog čamca, Karl Framm je stajao na nogama izgledajući ošamućeno i slabo. Abner Marsh skoči s kola i pokaže rukom. Požurite, rekao je ljudima koji su došli s njim. opečeni se nalaze tamo ispod. Moramo ih unijeti pod krov.'o Obratio se Frammu. Jeste li dobro, gospodine Framm? iFramm se slabašno naceri. Bio sam i bolje, kapetane, reče, ali bio sam i kudikamo gore.

Dvojica su odnijela Joshuu Yorka do kola. Njegovo bijelo odijelo bilo je umrljano blatom i vinom, i nije se micao. Treći čovjek, plantažerov najmlađi sin, ispuže ispod čamca i otare ruke o hlače mršteći se. Izgledao je kao da će mu pozliti. Kapetane Marsh, reče, ona žena koju ste dolje sklonili podlegla je opeklinama.

DVADESET DEVETO POGLAVLJE

Plantaža Gray, Louisiana, listopad 1857.

Dvojica slugu podigla su Joshuu Yorka iz stražnjeg dijela kola i unijela ga u kuću, te uz široko, zavojito stubište do ložnice. Neku u sjeni! vikne Abner Marsh za njima. I navucite vražje zastore, jeste li me čuli? Ne želim da unutra bude sunca. Nakratko se okrenuo prema svojim suputnicima, dok su plantažer, njegov sin i par robova ponovno izašli da se pobrinu za Valerieno truplo. Framm je prebacio ruku preko Tobyjevih ramena kako bi se održao na nogama. Unesite što god vražje hrane u sebe, gospodine Framm, reče Marsh.

Kormilar kimne.

I zapamtite što se dogodilo. Bili smo na Eli Reynoldsu i kotao je eksplodirao. Svi su poginuli, osim nas. Potonuo je nestavši s vidika, vrlo daleko uzvodno, gdje nema dna. To je sve što znate, jeste li čuli? Pustite mene da ispričam ostalo.

To je više nego što znam, reče Framm. Kako sam, dovraga, dospio ovamo?

Pustite sad to. Samo slušajte što vam kažem. Marsh se okrene i odjuri uza stube dok je Toby pomagao Frammu da sjedne.

Polegli su Joshuu Yorka na široku postelju s baldahinom, te su ga upravo razodijevali kad je Marsh ušao. Joshuino lice i ruke bili su u najgorem stanju, strahovito oprženi, ali čak i ispod njegove odjeće blijeda mu se koža malčice crvenjela. Slabašno se promeškoltio dok su mu izuvali čizme, i zastenjao. Bogo moj, otaj je čovjek dobro opečen, reče jedan od robova, tresući glavom.

Marsh se namršti i priđe k prozorima koji bijahu širom rastvoreni. Zatvorio ih je i spustio žaluzine.

Donesite mi gunj ili nešto, zapovjedi, da ga ovdje objesim. Previše je prokletog svjetla. I navucite one zavjese oko kreveta. Govorio je bučnim tonom parobrodskog kapetana koji nije trpio prigovora.

Tek kad je soba bila onoliko mračna koliko je to bilo moguće, a koštunjava, ispijena crnkinja došla da previje Yorkove opekline travama, ljekovitim melemima i hladnim ručnicima, Abner Marsh je otišao.

Dolje su plantažer otvoren čovjek, kamenog lica i upalih obraza koji se predstavio kao Aaron Gray i dvojica njegovih sinova sjedili za stolom s Karlom Frammom. Miris hrane pomogao je Maršu da shvati koliko je prošlo otkad je zadnji put jeo. Osjetio se izgladnjelim. Pridružite nam se, kapetane, reče Gray, a Marsh drage volje privuče stolac i dopusti im da natrpaju prženu piletinu, kukuruzne kruščiće, grahorice i krumpire na njegov tanjur.

Joshua je imao pravo u vezi s pitanjima, pomislio je Marsh dok je proždirdao hranu. Grayevi su ih postavili na stotine, a Marsh je na njih odgovarao najbolje što je mogao, kad mu usta nisu bila puna

hrane. Framm se ispričao upravo dok je Marsh uzimao repete kormilar je još uvijek djelovao boležljivo te je dopustio da gao dvedu u krevet. Na što je više pitanja Marsh odgovarao, osjećao se manje Ugodno. Nije bio rođeni lažljivac poput nekih ljudi s rijeke koje je poznavao, a to je postajalo sve očitije sa svakom prokletom riječju koju je izgovorio. Međutim, nekako je prebrodio obrok, iako mu se učinilo da su ga Gray i njegov najstariji sin pomalo čudno gledali u času kad je dokrajčio desert.

Vaš crnac je dobro, rekao je drugi sin dok su se dizali od stola, a Robert je otišao po doktora Moorea koji će pregledati drugu dvojicu. Sally će se brinuti za njih u međuvremenu. Nema razloga za brigu, kapetane. Možda biste se i vi voljeli odmoriti. Mnogo toga ste prošli izgubivši svoj parobrod i sve svoje prijatelje.

Da, odvrti Abner Marsh. Netom što je prijedlog dan, Marsh se osjetio nevjerojatno umornim. Sada već nije spavao nekih trideset sati. Bio bih zahvalan na tome, rekao je.

Pokaži mu sobu, Jime, reče plantažer. I kapetane, Robert će posjetiti ukopnika. Zbog one nesretne žene. Vrlo tragično, vrlo. Kako ste rekli da se zvala?

Valerie, reče Marsh. Ni za živu glavu nije se mogao sjetiti prezimena kojim se služila. Valerie York, improvizirao je.

Dobit će pravi kršćanski ukop, reče Gray, ukoliko je možda ne želite odnijeti njezinoj obitelji?

Ne, reče Marsh, ne.

Dobro. Jime, odvedi kapetana Marsha gore. Smjesti ga blizu njegova sirotog opečenog prijatelja. Razumijem, tata.

Marsh se jedva uspio obazreti po sobi koju su mu dodijelili. Zaspao je poput klade.

Kad se probudio, bio je mrak.

Marsh ukočeno sjedne na postelju. Veslanje je ostavilo traga. Njegovi su zglobovi škripali kad se pomicao, a u ramenima ga je uhvatio grozan grč, dok su mu se ruke činile kao da ih je netko prebio golemom hrastovom toljagom. Zastenjao je i polako se pomaknuo do ruba madraca, spustivši bose noge na pod. Sa svakim korakom probadala gaje bol dok je prilazio prozoru i širom ga rastvorio kako bi propustio malo svježeg noćnog zraka u sobu. Vani se nalazio mali kameni balkon, a iza njega rub stabala očenašice i polja, pusta i prazna na mjesecini. U daljini, Marsh mogaše razabrati slabašan žar komine, koja je još slala uvis svoj veo dima. Iza nje, odavde viđena tek kao neznatan odsjaj, pretjecala je rijeka.

Marsh zadrhti, zatvori prozor i vrati se u krevet. U sobi je sada bilo prohladno, te je navukao gunjeve na sebe i prevrnuo se na bok. Mjesecina je posvuda ocrtavala tamne kutke i sjene, a namještaj, njemu stran, bivao je još čudniji na slabom svjetlu. Nije mogao usnuti. Zatekao se kako misli na Damona Juliana i Grozničavi san. kako se brine je li njegov parobrod još bio tamo gdje ga je ostavio. Mislio je i na Valerie. Dobro ju je pogledao kad su je izvukli ispod čamca, i nije predstavljala lijep prizor. Nikad ne biste pomislili da je nekoć bila prelijepa, blijeda, graciozna i senzualna, s onim krupnim ljubičastim očima. Abner Marsh je osjećao sažaljenje prema njoj, i držao to neočekivanim za sebe, s obzirom na to da ju je još sinoć, u otprilike ovo vrijeme pokušao ubiti onom svojom puškom za bizone. Svijet je bio strahovito čudno mjesto, pomislio je, kad se toliko toga moglo vraški promijeniti u jedan dan.

Naposlijetku je ponovno zaspao.

Abner, dopre šapat poremetivši mu san. Abner, začu se glas kako doziva, pustite me unutra.

Abner Marsh naglo sjedne. Joshua York je stajao na njegovu balkonu, kucajući po staklu prozora blijedom, izranjavanom rukom.

Stanite malo, reče Marsh. Vani je još bio mrak, a u kući je vladala tišina. Joshua se nasmiješi kad se Marsh iskobeljao iz postelje i dotapkao prema njemu. Lice mu bijaše obrubljeno ožiljcima i raspuklinama, ljuskama uvele kože. Marsh otvori vrata balkona, a Joshua stupi unutra, odjeven u svoje jedno bijelo odijelo, sada posve umrljano i zgužvano. Tek kad se našao u sobi, Abner Marsh se sjetio prazne boce koju je bacio u rijeku. Iznenada je ustuknuo. Joshua, niste... niste žedni, zar ne?

Nisam, reče Joshua York. Njegov se sivi plašt pomicao i uvijao na vjetru koji je šumio kroz otvorena vrata balkona. Nisam htio razbiti bravu, ili staklo. Ne bojte se, Abner.

Bolje vam je, reče Marsh motreći ga. Yorkove su usnice još bile ispucale, oči upale u duboke purpurnocrne duplje, ali prilično se oporavio. U podne je izgledao poput mrtvacu.

.Da, odvrti Joshua. Abner, došao sam se pozdraviti. *

Molim? Marsh se zabezeknu. Ne možete otići.

Moram, Abner. Vidjeli su me, tko god posjeduje ovu plantažu. Nejasno se sjećam da me pregledao liječnik. Sutra ću zacijeljati. Sto li će tada pomisliti?

Sto li će pomisliti kad vam donesu doručak, a vas ne bude? upita Marsh.

Nedvojbena će se začuditi, ali to će biti lakše objasniti. Možete hiniti da ste jednako zaprepašteni kao oni, Abner. Recite im da sam u vrućici sigurno negdje odlutao. Nikad me neće pronaći.

Valerie je mrtva, reče Marsh.

Da, reče Joshua. Vani su kola s lijesom. Pretpostavio sam daje za nju. Uzdahnuo je i zatresao glavom.

Iznevjerio sam je. Iznevjerio sam sav moj narod. Nismo je smjeli povesti.

Sama je odabrala poći, reče Marsh. Barem se oslobodila njega.'

Oslobodila? gorko ponovi Joshua York. Je li ovo sloboda koju donosim svom narodu? Bijedan dar. Na neko vrijeme, prije nego što je Damon Julian ušao u moj život, usudio sam se sanjati da bismo Valerie i ja jednog dana mogli postati ljubavnici. Ne na način mog naroda, raspaljeni krvlju, već sa strašću rođenom iz nježnosti, privrženosti, i obostrane želje. Razgovarali smo o tome. Usta mu se iskrive od grižnje savjesti. Vjerovala je u mene. A ja sam je ubio.

Vraga, reče Marsh. Na samom kraju rekla je da vas ljubi. Nije morala poći s nama. Željela je. Svi moramo odabrati, rekli ste. Mislim da je ona dobro odabrala. Bila je strašno lijepa dama.

Joshua York zadrhti. Gle, ide lijepa kao noć, reče vrlo tiho, zureći u vlastitu stisnutu šaku. Kadikad se pitam postoji li vrijeme za moju rasu, Abner. Noći su pune krvi i užasa, ali dani su nemilosrdni.

Kamo idete? upita Marsh.

Joshua je izgledao smrknuto. Natrag.

Marsh nabere čelo. Ne možete.

Nemam drugog izbora.

Upravo ste pobjegli odanle, uzrujano će Marsh. Nakon svega što smo prošli da se oslobodimo, ne možete se tek tako vratiti. Čekajte. Sakrijte se u šumi ili nešto, pođite u neki grad. Ja ću se izvući odavde pa ćemo se udružiti, iskovani kakav plan kako da vratimo onaj parobrod.

Opet? Joshua odmahne glavom. Postoji priča koju vam nikad nisam otkrio, Abner. Dogodila se prije mnogo vremena, tijekom mojih prvih mjeseci u Engleskoj, kad me crvena žeđ još redovito spopadala, tjerajući me u potragu za krvlju. Jedne sam je noći pokušao suzbiti, i nisam uspio, te sam vrebao ponoćnim ulicama. Naišao sam na par, muškarca i ženu koji su nekamo žurili. Bio mi je običaj da se klonim takvog plijena, da napadam samo one koji su hodali sami, zbog sigurnosti. Ali žeđ me silno obuzela, te sam čak i izdaleka mogao vidjeti da je žena bila iznimno lijepa. Privlačila me kao što plamen privlači noćnog leptira, i ja sam se odazvao. Napao sam iz tame, i stisnuo ruke oko muškarčeva vrata, napola mu rastrgavši grlo, ili sam barem tako mislio. Tada sam ga odgurnuo u stranu i on je pao. Bio je krupan čovjek. Uzeo sam ženu u naručje, prinio zube njezinu vratu, vrlo nježno. Moje su je oči ukočile, opčinile. Jedva sam okusio

prvi vruć, sladak mlaz krvi kad me netko šćepao s leda i otrgnuo iz njezina zagrljaja. Bio je to muškarac, njezin dragan. Ipak ga nisam ubio. Njegov je vrat bio obložen mišićima i salom i, premda sam ga raspapao tako da je iz njega kapala krv, još je bio na nogama. Nije rekao ni riječi. Samo je podigao šake poput profesionalnog boksača, i udario me ravno u lice. Bio je prilično snažan. Udarac me ošamutio i otvorio posjekotinu iznad mog oka. Već sam bio izbezumljen. Kad vas onako odvuku od vaše žrtve, to je vrlo mučan osjećaj, vrtoglav, dezorijentirajući. Čovjek me ponovno udario, a ja sam ga odalamio hrptom ruke. Teško je pao, s dugim posjekotinama na obrazu, i s jednim okom napola iskopan iz lubanje. Okrenuo sam se ponovno prema ženi, pritisnuo usta na otvorenu ranu. A tada me on opet napao. Oslobodio sam se njegove ruke i gotovo mu je išćupao iz ramena, te mu usput udarcem noge slomio jednu nogu. Pao je. Ovaj put sam pazio. Ponovno je ustao, podigao šake, krenuo prema meni. Još sam ga dvaput oborio, i još dvaput je ustao. Na kraju sam mu slomio vrat te je umro, a potom sam ubio njegovu ženu.

Kasnije, nisam ga mogao izbrisati iz sjećanja. Sigurno je znao da nisam bio potpuno čovjek. Sigurno je shvatio, onako jak kakav je bio, da ipak nije ravan mojoj snazi, mojoj brzini, mojoj žeđi. Bio sam zaokupljen vlastitom groznicom, i ljepotom njegove družice, te sam ga pippustio ubiti. Mogao je biti pošteđen. Mogao je pobjeći. Mogao je dozvati pomoć. Mogao je razmisliti na trenutak i pronaći oružje. Ali nije. Vidio je svoju gospu u mojim rukama, vidio kako joj sišem krv. i jedino na što je mogao misliti bilo je kako da ustane i napadne me onim svojim krupnim, budalastim šakama. Kad sam imao vremena da razmislim o tome, otkrio sam da se divim njegovoj snazi, njegovoj ludoj hrabrosti, ljubavi koju je morao osjećati prema onoj ženi.

Ali Abner, uza sve to, bio je glup. Nije spasio ni svoju gospu ni sebe.

Vi me podsjećate na tog čovjeka, Abner. Julian vam je oteo vaš Grozničavi san, a vi ne možete misliti ni na što drugo nego da ga se opet domognete, te ustajete i stiščete šake i napadate, a onda vas Julian opet ruši na tlo. Jednog dana nećete ustati, ako nastavite s ovim napadima. Abner, odustanite!

Kog vraga to govorite? upita Marsh gnjevnim glasom. Julian i njegovi vampiri su ti koje sada more brige. Onaj prokleti parobrod neće nikud bez kormilara.

Ja mogu kormilariti njime, reče Joshua York.

Hoćete li?

Hoću.

Marsh osjeti mučninu zbog gnjeva i izdaje. ZaštoT upita. Joshua, vi niste poput njih!

Bit ću, ukoliko se ne vratim, ozbiljno će York. Ukoliko ne dobijem moj napitak, žed će me napasti, ojačana godinama tijekom kojih sam je držao na uzdi. A onda ću ubijati, i piti, i biti poput Juliana. Idući put kad uđem noću u nečiju ložnicu, to neće biti zbog razgovora.

Vratite se onda! Idite po svoje prokleta piće! Ali da niste pomakli taj vražji parobrod dok ja ne dođem tamo.

S naoružanim ljudima. Sa zašiljenim kolcima i mržnjom u srcima. Da ubijete. Neću to dopustit.

Na čijoj ste vi strani?

Na strani svog naroda.

Julianovoj strani, pljune Marsh.

Ne, reče Joshua York. Uzdahnuo je. Slušajte, Abner, i pokušajte shvatiti. Julian je krvni gospodar. On upravlja njima, svima njima. Neki su poput njega, izopačeni, zli. Katherine, Raymond, ostali, oni ga svojevoljno slijede. Ali ne svi. Vidjeli ste Valerie, čuli ste je danas u čamcu. Nisam sam. Naše rase nisu toliko različite. Svi imamo u sebi dobro i zlo, i svi sanjamo. Ali ako napadnete parobrod, ako krenete na Juliana, oni će ga braniti, bez obzira na njihove osobne nade. Stoljeća neprijateljstva i straha nagnat će ih na to. Rijeka krvi teče između dana i noći, i nije ju lako prijeći. Oni koji oklijevaju, ako takvih bude, bit će prinuđeni.

Dođete li, Abner, vi i vaš narod, bit će mrtvih. To neće biti samo Julian. Drugi će ga štiti, a i oni će izginuti, kao i vaši ljudi.

Ponekad je to rizik na koji se mora pristati, reče Marsh. A oni koji pomognu Julianu zaslužuju umrijeti.

Doista? Joshua je izgledao tužno. Možda zaslužuju. Možda svi zaslužujemo umrijeti. Ne spadamo u ovaj svijet koji je vaša rasa izgradila. Vaša vrsta ubila je sve osim nas šačice. Možda je čas da pokolju i ostale preživjele. Mrko se osmjehnuo. Ako vam je to

namjera, Abner, onda se sjetite tko sam. Vi ste moj prijatelj, ali oni su krv moje krvi, moj narod.

Pripadam njima. Mislio sam da sam njihov kralj.

Njegov je ton bio tako gorak i očajan da je Abner Marsh osjetio kako mu vlastiti gnjev kopni. Na njegovu mjestu nalazilo se sažaljenje. Pokušali ste, rekao je.

Nisam uspio. Iznevjerio sam Valerie, Simona, sve one koji su vjerovali u mene. Iznevjerio sam vas i gospodina Jeffersa, i ono djetesce. Mislim da sam možda čak iznevjerio i Juliana, na neki čudan način.

Niste vi krivi, ustraje Marsh.

Joshua York slegne ramenima, ali u očima mu se vidio hladan, mrk izraz. Što je prošlo, prošlo je. Mene brine noćas, sutrašnja noć. i noć poslije nje. Moram se vratiti. Trebaju me, iako to možda ne shvaćaju. Moram se vratiti i učiniti što mogu, koliko god malo to bilo.

Abner Marsh prezirno frkne. A vi meni govorite da odustanem? Mislite da sam ja poput one proklete budale koja vas je nastavljala napadati? Grom i pakao, Joshua, a što ste vil Koliko vam je puta dosad Julian pustio krv? Čini mi se da ste jednako tvrdoglavi i glupi o kao što tvrdite da sam ja.

Joshua se nasmiješi. Možda, prizna.

Grom i pakao, prokune Marsh. U redu. Vratit ćete se Julianu. kao kakav jadni glupan. Kog vraga hoćete od mene?

Morate otići odavde što brže možete, reče Julian, prije nego što naši domaćini postanu sumnjičaviji nego što već jesu.

I ja sam to zaključio.

Gotovo je, Abner. Nemojte nas više tražiti.

Abner Marsh se namršti. Grom i pakao.

Joshua se osmjehne. Prokleta budalo, reče. Pa, tražite ako morate. Nećete nas pronaći.

To ćemo još vidjeti.

Možda za nas još ima nade. Vratit ću se, ukrotiti Juliana i podići most između noći i dana, pa ćemo vi i ja zajedno prestići Eclipse.

Abner Marsh posprdno frkne, ali duboko u sebi želio je vjerovati. Čuvajte mi moj vražji parobrod, reče. Nikad nije bilo bržeg, i bolje vam je da bude u dobrom stanju kad ga se opet dokopam.

Kad se Joshua nasmiješio, suha, mrtva koža oko njegovih usta popucala je i poderala se. Prinio je ruku licu i strgnuo je. Oljuštila se cijela, kao da se radilo samo o krinki koju je nosio, ružnoj maski punoj ožiljaka i bora. Ispod nje koža mu je bila mliječnobijela, spokojna i neizborana, spremna za nov početak, spremna da svijet piše po njoj. York zgužva svoje staro lice u šaci; pramičci stare boli i ljuske kože sipili su mu kroz prste i padali na pod. Obrisao je ruku o kaput i pružio je Abneru Maršu. Rukovali su se. Svi moramo praviti izbore, reče Marsh. Vi ste mi to rekli, Joshua, i bili ste u pravu. Izbor nije uvijek jednostavan. Mislim da ćete jednog dana i vi morati birati. Između noćne čeljadi i... pa, nazovimo to dobrim. Činjenjem dobra. Znate na što mislim. Odaberite ispravno, Joshua.

I vi, Abner. Mudro donosite vlastite odluke.

Joshua York se okrene, a plašt zaleprša za njim, te izađe van. Vinuo se preko balustrade s lakoćom i padao šest metara do tla, kao da je takvo što radio svaki dan, dočekavši se na noge. Tada je iščeznuo, nestao, krećući se tako brzo da se činilo kao da se stopio s noći. Možda se pretvorio u prokletu magju, pomisli Abner Marsh.

Tamo negdje, na udaljenom sjaju koji je zapravo bio rijeka, parobrod oglasi svoju sirenu, tih, melankoličan zov, pomalo izgubljen i pomalo usamljen. Bila je loša noć na rijeci. Abner Marsh zadržti i upita se hoće li biti mraza. Zatvorio je vrata balkona i vratio se u postelju.

TRIDESETO POGLAVLJE

Godine groznice: studeni 1857. travanj 1870.

Obojica su bila vjerna svojoj riječi: Abner Marsh je nastavio tragati, ali ga nije pronašao.

Ostavili su plantažu Aarona Graya čim je Karl Framm dovoljno ojačao da može putovati, nekoliko dana nakon nestanka Joshue Yorka. Marsh je jedva dočekao da ode. Gray i njegova obitelj dotad su već postali strahovito znatiželjni zašto u novinama nije pisalo ništa o eksploziji parobroda, i zašto za nju nije čuo nitko od njihovih susjeda, te zašto je Joshua otišao. A Marsh se počinjao zapšfljavati u vlastite laži. U času kad su on, Toby i Karl Framm prešli put uzvodno, Grozničavi san je nestao, kao što je pretpostavljao. Marsh se vratio u St. Louis.

Tokom duge, turobne zime Marsh je nastavio sa svojom potragom. Napisao je još pisama, muvao se po barovima i biljarnicama na riječnoj obali, unajmio nove detektive, pročitao previše prokletih novina, pronašao Yoergera, Grovea i ostatak posade Eli Reynoldsa te ih, plativši im kabine, poslao goredolje po rijeci, da traže. Nitko od njih nije pronašao ništa. Nitko nije vidio Grozničavi san. Nitko nije vidio ni Ozymandias. Abner Marsh je zaključio da su opet promijenili ime. Pročitao je sve proklete pjesme koje su Byron i Shelley ikad napisali, ali ovaj put je bilo uzalud. Stvari su postale tako loše da je vražje pjesme učio napamet, te čak prešao na druge pjesnike, ali jedino što je na taj način pronašao bio je bijedan missourijski parobrod s krmenim kotačem zvan Hiawatha.

Marsh je primio jedan izvještaj od svojih detektiva, ali on mu nije rekao ništa što već sam nije dokučio. Parobrod s bočnim kotačima

zvan Ozymandias ostavio je Natchez one noći u listopadu s oko četiristo tona tereta, četrdeset putnika u kabinama, i možda dvostruko toliko putnika na palubi. Teret nikad nije isporučen. Ni parobrod ni putnici više nisu bili viđeni, osim u nekoliko skladišta drva nizvodno od Natcheza. Abner Marsh je pročitao to pismo petšest puta, mršteći se. Brojke su bile preniske, što je značilo da je Kiseli Billy proketo loše radio svoj posao ukoliko ih namjerno nije usporavao, kako bi Julianu i njegovoj noćnoj čeljadi bilo lakše. Stotinu i dvadeset ljudi nestalo je netragom. Od toga je Marsha oblio hladan znoj. Zurio je u to pismo i sjetio se onog što mu je Damon Julian rekao: Nitko na rijeci neće zaboraviti vaš Grozničavi san.

Mjesecima su Abnera Marsha mučile grozne more o brodu koji plovi rijekom, sav crn, na kojem su svaka svjetiljka i voštanica bile ugašene, s golemim crnim ceradama obješenim posvuda po glavnoj palubi kako čak ni crvenkasta svjetlost peći ne bi pobjegla van, o brodu mračnom poput smrti i crnom poput grijeha, o sjeni koja se kretala kroz mjesečinu i maglu, jedva vidljiva, nečujna i brza. U njegovim snovima nije stvarao nikakav zvuk dok se kretao, a bijele prilike lepršale su po njegovim palubama nečujno i opsjedale njegov veliki salon, dok su se usvojim kabinama putnici sklupčali od straha, sve dok se jedne ponoći vrata nisu otvorila, a tada su počeli vrištati. Jednom ili dvaput Marsh se probudio vrištati

i, a čak ni na javi nije ga mogao zaboraviti, svoj brod iz sna, zaogrnut sjenama i kricima, s dimom crnim poput Julianovih očiju i parom boje krvi.

U času kad je led počeo pucati na gornjem toku rijeke, Abner Marsh se našao suočen s teškim izborom. Nije pronašao Grozničavi san, a potraga ga je dovela na rub propasti. Njegove poslovne knjige kazivale su sumornu priču; njegove škrinje bile su gotovo prazne. Posjedovao je parobrodsku tvrtku bez ijednog parobroda, a nedostajalo mu je čak i sredstava da izgradi jedan skromniji. Stoga je, protiv volje, Marsh pisao svojim zastupnicima i detektivima, te opozvao hajku.

S ono malo novca što mu je preostalo pošao je niz rijeku, tamo gdje je Eli Reynolds još sjedio u prečacu koji ga je uništio. Namjestili su mu novo kormilo, te malčice pokrpalili krmeni kotač, i čekali proljetne bujice. Bujice su stigle, prečac je ponovno postao prolazan, a Yoerger i njegova posada oprezno su vratili Reynoldsa u St. Louis,

gdje su mu namjestili potpuno nov kotač, nov stroj s dvostruko više snage i drugi kotao. Čak je dobio novu ruku boje, te žarko žuti tepih za glavnu kabinu. Tada gaje Marsh uveo u neworleansku rutu, kako bi mogao privatno nastaviti sa svojim lovom iako je za tu rutu bio premalen, previše otrcan i, sve u svemu, loše sastavljen.

Abner Marsh je znao, prije nego što je započeo, da je stvar bila gotovo beznadna. Samo između Caira i New Orleansa nalazilo se nekih tisuću i sto milja rijeke. Zatim je tu bio gornji Mississippi iznad Caira sve do slapova St. Anthonyja, bio je tu Missouri, bili su tu Ohio. Yazoo, Red River i oko pedeset drugih sporednih rijeka i pritoka kojima je parobrod mogao ploviti, od kojih je većina imala vlastite pritoke, da ne spominjemo sve one male potočiće, rječice i odvojke. koji su dio godine bili plovni ako ste imali dobrog kormilara. Mogao se skrivati u bilo kojem od njih, a ako bi Eli Reynolds prošao pokraj njega a da ga ne opazi, to bi značilo početi sve ispočetka. Tisuće parobroda plovilo je riječnom mrežom Mississippija, a pridošlice su ulazile u posao svakog mjeseca, što je značilo mnogo prokletih imena koja je valjalo razvrstati u novinama. Ali Marsh nije bio ništa ako ne tvrdoglav. Tragao je, a Eli Reynolds je postao njegov dom.

Nije dobivao mnogo posla. Najveći, najbrži i najluksuzniji parobrodi na rijeci natjecali su se na ruti od St. Louisa do Neo Orelansa, o a Eli Reynolds, star i spor kakav je bio, odvlačio je mali broj mušterija od velikih parobroda. Ne radi se samo o tome da je spor ko puž i dvostruko ružniji, rekao je Marshu njegov neworleanski zastupnik u jesen 1858., dok je davao otkaz kako bi prešao na drugi posao. I vi ste krivi, proklet bio ako ne govorim istinu.

Ja? urliknuo je Marsh. Što, dovraga, želite reći?

Ljudi na rijeci pričaju, znate. Vele da ste najzlosretniji čovjek koji je ikad posjedovao parobrod. Vele da je na vas bačeno nekakvo prokletstvo, gore od prokletstva Drennan Whytea. Jednom od vaših parobroda eksplodirali su kotlovi, kažu, i svi su poginuli. Četiri je zdrobila ledena blokada. Jednoga su zapalili nakon što su svi na njemu pomrli od žute groznice. A za posljednjeg vele da ste ga sami nasukali, nakon što ste poludjeli i prebili kormilara batinom.

Odnio ga vrag, prokune Marsh.

Dakle, pitam ja vas, tko će ploviti s čovjekom koji je tako uklet? Ili raditi s njim? Ne ja, u to se možete pouzdati. Ne ja.

Čovjek kojeg je unajmio da zamijeni Jonathona Jeffersa preklinjao je Marsha više no jednom da makne Reynoldsa s neworleanske rute i zaposli ga na gornjem Mississippiju ili Illinoisu, gdje bi se bolje uklopio, ili čak na Missouriju, koji je bio divlji i opasan, ali nevjerojatno unosan ako se vaš parobrod ne bi raspao na komade. Abner Marsh je odbio, i otpustio čovjeka kad je ovaj ostao uporan. Smatrao je da ni u kojem slučaju neće pronaći Grozničavi san na sjevernim rijekama. Osim toga, tijekom posljednjih nekoliko mjeseci potajno se noćima zaustavljao u izvjesnim louisianskim skladištima drva i pustim adama Mississippija i Arkansasa, ukrcavajući odbjegle robove i odvozeći ih na sjever u slobodne države. Toby ga je povezao sa skupinom zvanom Podzemna željeznica, koja je sve organizirala. Abner Marsh nije imao koristi od vražjih željeznica te je inzistirao na tome da ih zove Podzemna rijeka, ali osjećao se dobro što je mogao pomoći, kao da na taj način nekako uspijeva nauditi Damonu Julianu. S vremena na vrijeme zasjeo bi s bjeguncima na glavnoj palubi, i propitkivao ih o noćnoj čeljadi, Grozničavom snu i tome sličnom, misleći da su možda crnci znali nešto što bijelci nisu, ali nitko od njih mu nije rekao ništa korisno.

Gotovo tri godine Abner Marsh je nastavljao svoju hajku. Bile su to teške godine. Do 1860. Marsh je zapao u velika dugovanja zbog gubitaka nastalih plovidbom na Reynoldsu. Bio je prisiljen zatvoriti urede koje je imao u St. Louisu, New Orleansu i drugim riječnim gradovima. Noćne more ga više nisu mučile kao nekoć, ali se s godinama sve više i više povlačio u sebe. Kadikad se Marshu činilo da je

vrijeme koje je proveo s Joshuom Yorkom na Grozničavom snu bilo posljednji pravi život koji je osjetio, da su mjeseci i godine otad protjecali kao u snu. U drugim prilikama, osjećao je upravo suprotno, osjećao je daje ovo bila stvarnost, crvena tinta u njegovim poslovnim knjigama, paluba Eli Reynoldsa pod njim, vonj njegove pare, mrlje na njegovu novom žutom tepihu. Uspomene na Joshuu, na raskoš velebnog parobroda koji su skupa izgradili, na hladan užas koji je u njemu probudio Julian, to je bio san, pomišljao je Marsh, i nije ni čudo što je sve to nestalo, nije ni čudo što su ga ljudi na rijeci smatrali ludim.

Događaji iz ljeta 1857. sve su više nalikovali na san dok su, jedan za drugim, oni koji su imali udjela u nekim od Marshovih iskustava, odlazili iz njegova života. Stari Toby Lanyard otišao je na istok mjesec dana nakon povratka u St. Louis. Bilo mu je dovoljno što su ga jednom vratili u ropstvo, sada je želio pobjeći što dalje od robovlasničkih država. Marsh je od njega primio kratko pismo na početku 1858. u kojem je stajalo da se zaposlio kao kuhar u nekom hotelu u Bostonu. Nakon toga više nikad nije čuo za Tobyja. Dan Albright je pronašao službu na novom novcatom neworleanskom parobrodu s bočnim kotačima. U ljeto 1858., međutim, Albright i njegov brod imali su nesreću da se zateknu u New Orleansu za vrijeme zarazne epidemije žute groznice. Usmrtila je tisuće, uključujući Albrighta, i naposljetku dovela do toga da je grad poboljšao higijenu, pa ljeti više nije toliko nalikovao na otvorenu septičku jamu. Kapetan Yoerger upravljao je Eli Reynoldsom umjesto Marsha sve do svršetka sezone 1859., kada se povukao u mirovinu na svoju farmu u Wisconsinu, gdje je spokojno preminuo godinu kasnije. Kad je Yoerger otišao, Marsh je preuzeo zapovjedništvo parobrodom, kako bi uštedio novac. Dotad se tek šaćica poznatih lica zadržala među posadom. Doca Turneyja su orobili i ubili negdje blizu pristaništa u Natchezu prethodnog ljeta, a Cat Grove je potpuno napustio rijeku kako bi otišao na zapad, najprije u Denver, zatim u San Francisco, a na koncu čak do Kine ili Japana ili nekog sličnog zabačenog mjesta. Marsh je unajmio Jacka Elyja, starog drugog strojara s Grozničavog snao da zamijeni Turneyja, te zaposlio još nekoliko članova posade koji su služili na nestalom parobrodu, ali svi su oni umrli, nekamo se izgubili ili prešli na druga radna mjesta. Do 1860. ostali su samo Marsh i Karl Framm od svih onih koji su proživjeli trijumf i užas 1857. Framm je kormilario Reynoldsom, iako je svojom vještinom zasluživao mnogo veći i prestižniji brod. Framm se sjećao mnogo toga o čemu je odbijao govoriti, čak i Marshu. Kormilar je i dalje ostao dobroćudan, ali nije pripovijedao ni približno toliko priča kao nekad, a Marsh je u njegovim očima mogao vidjeti odbojnost koje ondje ranije nije bilo. Framm je sada nosio pištolj. U slučaju da ih pronađemo, rekao je.

Marsh je prezirno otpuhnuo. Ta stvarčica neće nimalo nauditi Julianu.

Osmijeh Karla Framma još je bio iskrivljen, a s njegovog se zlatnog zuba odbila svjetlost, ali u njegovim očima nije bilo ni trunka šale kad je odgovorio. Nije namijenjen Julianu, kapetane. Za mene je.

Neće me drugi put dobiti živog. Pogledao je Marsha. Mogu i vama pomoći, ako dođe do toga.

Marsh se namršti. Neće doći do toga, rekao je i ostavio kormilarnicu. Sjećao se tog razgovora do kraja svog života. Također se sjećao Božićne zabave u St. Louisu 1859., koju je priredio kapetan jednog velikog broda iz Ohija. I Marsh i Framm su joj prisustvovali, zajedno sa svim parobrodarima u gradu, a nakon što su svi malko popili, počeli su kazivati riječne priče. Znao je sve te priče, ali bilo je nekako spokojno i ohrabrujuće slušati ljude kako ih ponovno pripovijedaju trgovcima, bankarima i lijepim ženama koji ih nikad nisu čuli. Pričali su o Starom Alu, kralju aligatora, o sablasnom parobrodu Raccourcija, o slavnoj utrci između Eclipsea i A. L. Shotwella, o kormilaru koji je preplovio gadan dio rijeke u magli iako je bio mrtav, o prokletom parobrodu koji je donio velike boginje na rijeku prije dvadeset godina i usmrtio nekih dvadeset tisuća Indijanaca. Šatro je trgovinu krznom u pakao, zaključio je pripovjedač, a svi su se nasmijali, osim Marsha i nekoliko drugih. Tada je netko krenuo s razmetljivim pričama o nemoguće golemim parobrodima, Hurricanu i E. Jenkinsu i sličnima, koji su uzgajali vlastito drvo u šumama na svojim orkanskim palubama, i imali tako velike kotače da im je trebala cijela godina za jedan puni okret. Abner Marsh se nasmiješio.

Karl Framm se progurao kroz gomilu, s brendijem u ruci. Ja znam jednu priču, rekao je zvučeći pomalo pripito. Istina je. Ima jedan parobrod zvan Ozymandias, znate...

Nikad čuo, rekao je netko.

Framm se kiselo nasmiješi. Radije se nadajte da ga nikad nećete vidjeti, rekao je, jer oni koji ga vide, s njima je svršeno. Plovi samo noću, taj brod. I mračan je, sav mračan. Obojan u crno k'o njegovi dimnjaci, svaki pedalj, samo što unutra ima glavnu kabinu s tepihom boje krvi, i srebrna zrcala postavljena posvud u kojima se ništa ne odražava. Ta su zrcala uvijek prazna, iako na njemu ima mnogo ljudi, blijedih ljudi u finom ruhu. Mnogo se smiješe. Samo što se ne vide u zrcalima.

Netko zadrhti. Svi su utihnuli. Zašto ne? upita neki strojar kojeg je Marsh površno poznao.

Jer su mrtvi, reče Framm. Svi do jednoga, mrtvi. Samo što odbijaju leći. Grešnici su, i moraju dovijeka ploviti na tom brodu, tom crnom brodu s crvenim tepisima i praznim zrcalima, goredolje po rijeci, nikad ne pristajući u luku, ne gospodine.

Duhovi, reče netko.

Utvare, doda žena, poput onog broda s Raccourcija.

Vraga, reče Karl Framm. Kroz utvaru možeš proći, al ne i kroz Ozymandias. On je stvaran, a u to ćete se uvjerit brzo i na vašu žalost, ako nabasate noću na nj. Ti mrtvaci su gladni. Piju krv, znate. Vruću crvenu krv. Skrivaju se u tami, a kad spaze svjetla drugog parobroda, krenu za njim, i ako ga uhvate, nahrupe na brod, svi ti mrtvi bijelih lica, nasmiješeni, tako fino odjeveni. Kasnije potope brod, il' ga spale, a idućeg jutra nema se što vidjet osim para dimnjaka koji strši iz rijeke, ili možda olupine pune trupala. Osim grešnika. Grešnici odlaze na Ozymandias da zauvijek plove na njemu. Gucnuo je svoj brendi i nasmiješio se. Stoga, ako se nađete noću na rijeci i ugledate sjenu na vodi iza vas, dobro pazite. Mogao bi to biti parobrod, sav obojen u crno, s posadom bijelom poput utvara. Na njemu se ne pale svjetla, na tom Ozymandiasu, pa ga ne možete vidjet sve dok vam ne diše za vratom, a njegovi crni kotači uzbukavaju vodu. Ako o ugledate, radije se nadajte da imate brzog kormilara, i možda štogod petroleja ;ili malo masti. Jer on je velik i brz, pa ako vas noću dostigne, gotovi ste. Oslušajte njegovu sirenu. Oglasi je samo kad su vas uhvatili, pa kad je začujete, počnite zbrajati svoje grijehе.

Kako mu sirena zvuči?

Baš k'o kad netko vrišti, reče Karl Framm.

Kako se ono zove? upita mladi kormilar.

Ozymandias, reče Framm. Znao je to točno izgovoriti.

Sto to znači?

Abner Marsh ustane. To je iz jedne pjesme, rekao je. Zavidno, Moćni, gledajte mi djelo.

Okupljeno društvo ga tupo pogleda, a jedna debela gospoda se nasmije, nervoznim, titravim smijehom. Na toj staroj vražjoj rijeci ima prokletstava i gorih stvari, upadne niski činovnik. Dok je govorio, Marsh uhvati Karla Framma pod ruku i odvuče ga van.

Kog ste vraga ispričali tu priču? zatražio je Marsh.

Da im utjeram strah u kosti, reče Framm. Tako da, kad ga neke uklete noći ugledaju, imaju pameti da pobjegnu.

Abner Marsh razmisli o tome, i naposljetku nevoljko kimne. Pretpostavljam da je to u redu. Nazvali ste ga imenom koji mu je dao Kiseli Billy. Da ste rekli Grozničavi san, gospodine Framm, iščupao bih vam tu prokletu glavu na licu mjesta. Jeste li me čuli?

Framm je čuo, ali to nije bilo važno. Priča je izašla u javnost, na dobro ili na zlo. Marsh je čuo njezinu iskripljenu verziju iz usta drugog čovjeka mjesec dana poslije, dok je večerao u Plantažerovoj kući, te još dvaput te zime. Priča se pomalo izmijenila u kazivanju, dakako, čak i do imena crnog parobroda. Činilo se da je Ozymandias bilo odveć čudno i preteško ime za većinu pripovjedača. Ali bez obzira kako bi nazvali brod, bila je to ista prokleta priča.

Nešto manje od pola godine kasnije Marsh je dočuo drugu priču, jednu koja mu je promijenila život. Upravo je sjeo za večeru u jednom malom hotelu u St. Louisu, jeftinijem od Plantažerove kuće i Južnjaka, ali s dobrom hranom. Bio je i manje popularan među ljudima s rijeke, što je Marshu odgovaralo. Njegovi stari prijatelji i rivali čudno su ga pogledavali posljednjih godina, ili bi ga izbjegavali kao nekog tko donosi nesreću, ili samo željeli sjesti i razgovarati o njegovim jadima, a Marsh nije imao strpljenja ni za što od toga. Više je volio da ga puste na miru. Tog dana 1860., spokojno je ondje sjedio, pijući čašu vina i čekajući da mu konobar donese pečenu patku, batate, mahune i vrući kruh koje je naručio, kad gaje netko omeo. Nisam vas vidio godinu dana, rekao je čovjek. Marsh ga je nejasno prepoznao. Čovjek je bio pomoćni strojar na 1/4. L. Shotwellu prije nekoliko godina. Preko volje, ponudio mu je da sjedne. Pa, ako nemate ništa protiv, rekao je bivši strojarski pomoćnik, i smjesta privukao stolac te počeo brbljati. Bio je drugi strojar na nekom neworleanskom brodu za koji Marsh nikad nije čuo, pun tračeva i riječnih novosti. Marsh je uljudno slušao, pitajući se kad će se pojaviti njegova hrana. Nije jeo cijelog dana.

Patka je upravo stigla, a Marsh premazivao maslo po komadu finog vrućeg kruha kad je strojar rekao: Hej, čuli ste za onu oluju dolje kod N'Orleansa?

Marsh sažvače svoj kruh, proguta i ponovno zagriže. Ne, reče, ne previše zainteresiran. Onako izoliran kakav je bio, nije čuo mnogo priča o poplavama, olujama i sličnim nesrećama.

Čovjek zazviždi kroz otvor između svojih žutih zuba. Kvragu, bila je opaka. Iščupala je hrpu brodova s lanca i dobro ih polomila. Eclipse je bio među njima. Čujem da je teško nastradao.

Marsh proguta kruh, te odloži viljušku i nož koje je podigao kako bi načeo patku. Eclipse, izusti. Da.

Koliko teško? upita Marsh. Kapetan Sturgeon će ga popraviti, zar ne?

Vraga, previše se skršio, odvrti strojar. Čujem da će ono što je od njega preostalo upotrijebit za brodpristan gore u Memphisu.

Brodpristan, tupo ponovi Marsh, misleći na one umorne, stare, sive trupove koji su obrublivali nasipe St. Louisa i New Orleansa, te drugih velikih riječnih gradova, brodove iz čijih su utroba bili izvađeni strojevi i kotlovi, prazne ljuštore korištene samo za utovar i prijenos tereta. Nije... on je...

Što se mene tiče, mislim daje dobio što je i zaslužio, reče čovjek. Kvragu, bili bismo ga pobijedili sa Shotwellom, samo.. * i Marsh se oglasi grčevitim režanjem iz dubine grla. Gubi se odavde, zaurla. Da nisi sa Shotwella, šutnuo bih to tvoje prokleta dupe na ulicu zbog ovog što si rekao. A sad se gubi odavde! Strojar munjevito ustane. Ludi ste k'o što kažu, izlanuo je prije nego što je otišao.

Abner Marsh je sjedio za stolom cijelu vječnost, ne taknuvši hranu pred sobom, zureći u prazno, dok mu se smrknut, hladan izraz spuštao na lice. Naposljetku mu plašljivo pristupi konobar. Nešto nije u redu s vašom patkom, kapetane?

Marsh spusti pogled. Patka se malko ohladila. Mast se počela skrućivati oko nje. Nisam više gladan, reče. Odgurnuo je tanjur, platio račun i otišao.

Proveo je idući tjedan pregledavajući svoje poslovne knjige, zbrajajući svoje dugove. Tada je pozvao Karla Framma. Sad od toga nema vražje koristi, rekao mu je Marsh. Nikad se neće natjecati s Eclipseom, čak i ako ga pronađemo, što nećemo. Umoran sam od

traganja. Prebacit ću Reynoldsa na missourijsku rutu, Karl. Pokušat ću štogod zaraditi.

Framm se zapilji u njega optužujućim pogledom. Nisam ovlašten za Missouri.

Znam. Otpuštam vas. Ionako zaslužujete bolji brod od Reynoldsa.

Karl Framm povuče dim iz lule i ne reče ništa. Marsh ga nije mogao pogledati u oči. Premještao je papire po stolu. Platit ću vam sve nadnice koje vam dugujem, rekao je.

Framm kimne i okrene se da ode. Zastao je na vratima. Ako pronađem novu službu, reče, nastavit ću tražiti. Ako ga pronađem, javit ću vam.

Nećete ga pronaći, oteresito će Marsh. Tada je Framm zatvorio vrata i otišao s njegova parobroda i iz njegova života, a Abner Marsh je ostao sam kao nikad prije. Sada nije preostao nitko osim njega, nitko tko se sjećao Grozničavog sna ili Joshuina bijelog odijela ili pakla koji je zjapio u očima Damona Juliana. Sada je sve to živjelo samo zato što ga se Marsh sjećao, a Marsh je namjeravao zaboraviti.

Godine su prolazile.

Eli Reynolds je dobro zarađivao na missourijskoj ruti. Gotovo godinu dana plovio je ondje, a Marsh mu je iapovijedao, znojio se s njime i skrbio o njegovu teretu, putnicima i poslovnim knjigama. U prva je dva putovanja zaradio dovoljno da otplati tri četvrtine svojih nemalih dugova. Mogao se obogatiti da se događaji u svijetu nisu urotili protiv njega: Lincolnov izbor (Marsh je glasao za njega, unatoč činjenici što je bio republikanac), odcjepljenje, napad na Fort Sumter. Marsh se sjetio riječi Joshue Yorka kad se pokolj približio: crvena žed vlada ovim narodom, i samo će je krv utažiti.

Trebalo je mnogo krvi, mislio je Marsh kasnije, pun gorčine. Rijetko je govorio o ratu, o svojim iskustvima u njemu, i nije imao strpljenja za one koji su bitke opetovano proživljavali. Bio je rat, rekao bi glasno. Pobijedili smo. Sad je završio, i ne vidim zašto moramo beskonačno drombuljati o njemu, kao da je to nešto čime se možemo ponositi. Jedino dobro što je iz njega proizašlo bio je kraj ropstva. Od ostalog mi nema nikakve koristi. Ubiti čovjeka nije ništa čime se treba hvaliti, prokletstvo. Marsh i Eli Reynolds vratili

su se na gornji Mississippi za vrijeme prvih godina rata, prevozeći trupe iz St. Paula, Wisconsin i Lowe. Kasnije je služio na topovnjači Unije, i sudjelovao u nekoliko riječnih bitaka.

I Karl Framm se borio na rijeci. Marsh je čuo da je poginuo u okršaju kod Vicksburga, ali nikad nije bio siguran.

Kad je sklopljen mir, Marsh se vratio u St. Louis i prebacio Eli Reynoldsa na rutu gornjeg Mississippija. Osnovao je kratkoročnu udrugu s vlasnicima/kapetanima četiriju suparničkih brodova, uspostavivši putničku liniju s redovitim voznim redom kako bi učinkovitije konkurirao većim tvrtkama koje su vladale gornjim tokom. Ali bili su to sve samovoljni, tvrdoglavi ljudi te se nakon pola godine prepirki i razmetanja tvrtka ugasila. Dotad je Abner Marsh otkrio da više ne osjeća strast prema parobrodarstvu. Rijeka se nekako promijenila. Činilo se da nakon rata nema ni trećinu parobroda kao prije, ali konkurencija je bila žešća, jer su željeznice preuzimale sve više i više posla. Sada, kad biste uplovili u St. Louis, zatekli biste možda desetak parobroda na nasipu, a nekoć su se redali dulje od kilometra. Bilo je i

drugih promjena u tim poratnim godinama. Ugljen je počeo istiskivati drvo gotovo posvuda osim na divljim potezima Missourija. Savezni regulatori urijiješali su se sa pravilima i zakonima koje je valjalo slijediti, sa sigurnosnim provjerama, popisima i raznoraznim stvarima, te čak pokušali zabraniti utrkivanje. Promijenili su se i parobrodari. Većina ljudi koje je Marsh poznao sada je bila mrtva ili umirovljena, a oni koji su im zauzeli mjesta bili su stranci s čudnim običajima. Stari, hvalisavi, divlji ljudi s rijeke, oštrog jezika i široke ruke koji bi vas tapšali po plećima, plaćali vam pića cijelu noć i pričali besramne laži, sada su polako izumirali. Čak je i Natchez bio tek sjena negdašnjeg grada, čuo je Marsh, gotovo jednako miran poput onoga na vrhu brda, s njegovim finim vilama cifrastih imena. Jedne noći u svibnju 1868., više od deset ljeta nakon što je posljednji put vidio Joshuu Yorka i Grozničavi san, Abner Marsh je izašao u šetnju po pristanu. Razmišljao je o noći kad su se on i Joshua prvi put sreli, i hodao tim istim nasipom parobrodi su se tada gužvali na njemu, velebni ponosni brodovi s bočnim kotačima i čvrsti mali brodovi s krmenim kotačem, stari i novi, a Eclipse je bio ondje među njima, privezan za svoj brodpristan. Sada je Eclipse i sam postao

brodpristan, a bilo je dječaka na ovoj rijeci koji su sebe nazivali strojarskim pomoćnicima, potčrkalima i kormilarskim šegrtima, a koji ga nikad nisu vidjeli. A pristan je bio gotovo prazan. Marsh zastane i prebroji. Pet brodova. Šest, ako ste računali Eli Reynoldsa. Reynolds je sada bio tako star da ga se Marsh gotovo bojao izvesti na rijeku. Sigurno je bio najstariji vražji parobrod na svijetu, pomislio je, s najstarijim kapetanom, a obojica su bili jednako umorni. Velika Republika je utovarivala teret. Bio je to golem nov parobrod s bočnim kotačima koji je izašao iz nekog pitsburškog brodogradilišta godinu ranije. Govorilo se daje bio 102 metra dugačak, što gaje činilo najvećim parobrodom na rijeci sada kad su i Eclipse i Grozničavi san bili izgubljeni i zaboravljeni. Doista je bio veličanstven. Marsh ga je odmjerio više od deset puta, a jednom se i popeo na nj. Njegova kormilarnica bila je okružena svakojakim kićenim ornamentima i imala ukrasnu kupolu na vrhu, dok su slike, staklo, ulašteno drvo i tepisi na njemu dostajali da vam slome srce. Pretpostavljalo se da je bio najbolji, najljepši parobrod ikad izgrađen, dovoljno luksuzan da postidi sve starije brodove. Ali nije bio posebno brz, čuo je Marsh, te se govorilo da strahovito brzo gubi novac. Stajao je ruku prekrivenih na grudima, djelujući osorno i mrko u svom strogom crnom kaputu, i promatrao lučke radnike kako ga utovaruju. Radnici su bili crnci, do posljednjeg čovjeka. To je bila nova promjena. Svi su radnici na rijeci sada bili crnci. Imigranti koji su prije rata radili kao nosači, ložači i mornari sada su otišli, Marsh nije znao gdje, a oslobođeni robovi zauzeli su njihova mjesta.

Dok su radili, radnici su pjevali. Njihova je pjesma bila duboka, melankolična. Noć je tamna, dan je dug, tako je išla dok mi smo daleko od kuće. Plačite, braćo moja, plačite. Marsh je znao taj napjev. Postojao je još jedan stih koji je glasio: Noć je prošla, dan se bliži kraju, a mi idemo kući. Kličite, braćo moja, kličite. Ali oni nisu pjevali taj stih. Ne noćas, tu na praznom parobrodskom pristanu, utovarujući brod koji je bio nov novcat i raskošniji od svih, a koji ipak nije uspijevao privući dovoljno posla. Promatrajući ih i slušajući, Abneru Marshu se činilo kao da cijela rijeka umire, a i on s njom. Nagledao se dovoljno tamnih noći i dugih dana za svog života na zemlji, a više nije bio siguran ima li uopće dom.

Abner Marsh se polako vratio iz pristaništa u svoj hotel. Idućeg dana otpustio je svoje časnike i posadu, zatvorio Parobrodsku tvrtku rijeke Fevre, i dao Eli Reynoldsa na prodaju.

Marsh je uzeo ono novca što mu je preostalo, i posve napustio St. Louis, te kupio malu kuću u svom starom rodnom gradu Galeni, nadomak rijeke. Samo što to više nije bila rijeka Fevre. Promijenili su joj ime u rijeku Galenu prije dosta godina, te su je sada svi tako zvali. Novo je ime budilo bolje asocijacije, govorili su ljudi. Abner Marsh nastavio ju je zvati Fevre, kao što se zvala kad je bio dijete.

Nije mnogo radio u Galeni. Čitao je podosta novina. To mu je prešlo u naviku tijekom godina kad je tragao za Joshuom, te je volio pratiti brze brodove i njihove rekorde. Još ih je bilo nekoliko. Robert E. Lee je izašao iz New Albanyja 1866. i bio je pravi vrag. Divlji Bob Lee, kako su ga neki ljudi s rijeke zvali, ili samo Opaki Bob. A kapetan Tom Leathers, najtvrđi, najopakiji i najprostiji čovjek s rijeke koji je ikad zapovijedao parobrodom, porinuo je novi Natchez 1869., šesti s tim imenom. Leathers je sve svoje parobrode nazivao Natchez. Novi Natchez je bio brži od svih prethodnih, sudeći po novinama. Rezao je vodu poput noža, a Leathers se hvalio po cijeloj rijeci da će pomesti kapetana Johna Cannona i njegova Divljeg Boba Leeja. Nevine su bile pune toga. Mogao je nanjušiti trku koja se spremala čak i gore u Illinoisu, a zvučala je kao nešto o čemu će se pričati godinama. Volio bih vidjeti tu prokletu utрку, rekao je jednog dana ženi koju je unajmio da mu čisti kuću. No, nijedan od njih ne bi imao šanse protiv Eclipsea, vjerujte mi na riječ.

Oba postižu bolju brzinu od vašeg starog Eclipsea, reče ona. Voljela mu je drsko odgovarati, ta žena.

Marsh prezirno otpuhne. To ništa ne znači. Rijeka je sada kraća. Rijeka se svake godine skraćuje. Uskoro ćete moći hodati od St. Louisa do New Orleansa.

Marsh je čitao više od novina. Zahvaljujući Joshui razvio je, od svih mogućih prokletstava, sklonost prema poeziji, a znao je povremeno zaviriti i u roman. Također se primio rezbarenja drva, te izrađivao detaljne makete svojih parobroda, onako kako ih se sjećao. Ukrašavao ih je i bojom te ih sve izrađivao prema istom mjerilu, tako da ste ih mogli poredati jednog uz drugog i vidjeti koliko su veliki zapravo bili. Ovo je bila moja Elizabeth A, rekao je ponosno svojoj gazdarici onog dana kad je dovršio šestu i najveću maketu. Ljupkiji brod još nije plovio po rijeci. Postavljala bi rekorde da nije bilo one proklete ledene blokade. Možete vidjeti koliko je bila velika, više od devedeset metara. Pogledajte kako pokraj nje moj stari Nick Perrot izgleda poput patuljka. Pokazao je prstom. A ono je Slatka Fevre, i Dunleith imao sam mnogo problema s njezinim lijevim strojem, mnogo problema a pokraj nje, to je moja Mary Clarke. Eksplodirali su joj kotlovi. Marsh strese glavom. Odnijela je živote mnogih ljudi. Možda sam ja bio kriv. Ne znam. Ponekad mislim na to. Ovaj mali na kraju je Eli Reynolds. Nema ga se što vidjeti, ali je žilavo staro momče. Uzeo je sve što sam mu mogao dati, i više, i nastavio ispuštati paru i okretati kotač. Znae koliko je izdržao, taj mali ružni parobrod? Ne, reče gazdarica. Niste li imali još jedan brod? Neki vrlo raskošan? Čula sam— Pustite što ste čuli, kvragu. Da, imao sam još jedan brod. Grozničavi san. Nazvao sam ga po rijeci Fevre. Gazdarica ispusti nepristojan zvuk. Nije ni čudo što ovaj grad nikad nije postao onakav kakav je mogao biti kad ljudi kao vi neprekidno spominju rijeku Fevre. Svijet sigurno misli da smo ovdje svi bolesni. Zašto ga niste nazvali kako treba? Sad se zove rijeka Galena"

Abner Marsh frkne. Mijenjati proklesoj rtjeci vražje ime, nikad nisam čuo veće gluposti. Sto se mene tiče, to je rijeka Fevre i ostat će rijeka Fevre, bez obzira što prokleti gradonačelnik kaže. Namrštio se. Ili vi. Grom i pakao, kako je puštaju da se zamulji, ubrzo će postati potok Galena!

Pogana li jezika. Mislila sam daje netko tko čita poeziju sposoban govoriti malo pristojnijim rječnikom. Ne miješajte se u moj vražji rječnik, reče Marsh. I ne blebećite po gradu to o poeziji, jeste li čuli?

Poznao sam čovjeka koji je volio te pjesme, to je jedini razlog zašto imam te knjige. Stoga prestanite zavlaić nos u moje stvari i čistite moje parobrode od prašine.

Svakako. Mislite li da ćete napraviti maketu tog drugog broda? Grozničavog sna'?

Marsh se smjesti u veliku, premekanu fotelju i namršti. Ne, reče. Neću. To je jedini brod koji jednostavno želim zaboraviti. Stoga

samo nastavite brisati prašinu i prestanite me gnjaviti vašim glupim pitanjima. Podigao je novine i počeo čitati o Natchezu i posljednjem Leathersovu hvalisanju. Njegova gazdarica cokne jezikom i napokon nastavi brisati prašinu.

Njegova je kuća imala visok okrugli tornjić koji je gledao na jug. Navečer, Marsh bi se često uspeo tamo, s čašom vina ili šalicom kave, a ponekad s komadom pite. Nije jeo kao nekad, još od rata. Hrana jednostavno nije imala isti okus. Još je bio krupan čovjek, ali je izgubio barem pedeset kilograma od onih dana s Joshuom i Grozničavim snom. Koža mu je visjela sa svih strana, kao da mu je bila nekoliko brojeva prevelika, očekujući da će se suziti. Imao je i velike, obješene podvoljke. Još sam ružniji nego što sam bio, znao je zarežati kad bi zirnulo u zrcalo.

Sjedeći na prozoru tornjića, Marsh je mogao vidjeti rijeku. Provodio je mnoge noći ondje, čitajući, pijući i promatrajući vodu. Rijeka je bila lijepa na mjesecini protječući pokraj njega, sve dalje i dalje, kao što je tekla prije njegova rođenja, kao što će teći kad bude mrtav i pokopan. Gledajući je, Marsh se osjećao spokojno i uživao je u tom osjećaju. Većinu vremena osjećao se tek umorno ili melankolično. Pročitao je jednu Keatsovu pjesmu koja je dvorila dao nema ničeg tako tužnog kao kad nešto lijepo umre, a Marshu se kadikad činilo da je sve ono lijepo na svijetu venulo. Marsh je bio i usamljen. Proveo je na rijeci toliko godina pa u Galeni nije imao pravih prijatelja. Nikad nije imao goste, nikad ni s kim nije razgovarao osim sa svojom proklesom dosadnom gazdaricom. Prilično gaje iritirala, ali Marshu to zapravo nije smetalo; bilo je to jedino što mu je još grijalo krv. Kadikad je pomišljao da mu je život završio, a to bi ga toliko razgnjevalo da bi pocrvenio. Još je bilo toliko prokletih stvari koje nikad nije napravio, toliko nedovršenog posla... ali nije se moglo poreći da je stario. Nekoć je nosio onaj stari štap od hikorija kako bi njime gestikulirao i bio pomodan. Sada je imao skup štap sa zlatnom ručkom koji mu je pomagao da se bolje kreće. A imao je bore oko očiju, pa čak i između bradavica, te čudnu vrstu smeđe pjege na lijevoj nadlanici. Kadikad bi je gledao i pitao se kako se ondje stvorila. Nije ni primijetio. Tada bi opsovao i primio se novina ili knjige.

Marsh je sjedio u svom salonu čitajući knjigu gospodina Dickensa o njegovim putovanjima po rijeci i kroz Ameriku, kad mu je gazdarica donijela pismo. Iznenadeno je progundao i s treskom spustio

Dickensovu knjigu mrmljajući ispod glasa: Prokleta budala od Britanca, volio bih ga šutnut u prokletu rijeku. Uzeo je pismo i grubo ga rasparao, pustivši da omotnica odleprša na pod. Primanje pisama bila je rijetkost sama po sebi, ali ovo je bilo još čudnije: bilo je naslovljeno na Parobrodsku tvrtku rijeke Fevre u St. Louisu, te proslijeđeno u Galenu. Abner Marsh razmota krut, požutjeli papir, i naglo uvuče dah.

Bio je to star listovni papir, i on ga se dobro sjećao. Dao ga je tiskati prije nekih trinaest godina kako bi ga stavio u ladicu pisaćeg stola svake kabine na svom parobrodu. Na vrhu se nalazio fin crtež velebnog parobroda s bočnim kotačima u tušu, i naziv GROZNIČAVI SAN ispisan kitnjastim, ukrasnim slovima. Prepoznao je i rukopis, tu gracioznu, elegantnu ruku. Poruka je bila kratka:

Dragi Abner,

Donio sam odluku.

Ako ste dobro i ako imate volje, sastanimo se u New Orleansu čim prije. Pronaći ćete me u Zelenom drvu u Gallatin Streetu.

Joshua

Grom i pakao! prokune Marsh. Zar ta prokleta budala misli da mi može nakon pustog vremena samo poslati neko proketo pismo i da ću prijeći sav taj vrazji put do New Orleansa? I to bez ijedne riječi objašnjenja! Sto si on, dovraga, umišlja?

Odakle bih ja to znala! reče njegova gazdarica.

Abner Marsh se osovi na noge. Ženska glavo, gdje ste, dovraga, stavili moj bijeli kaput? - urliknuo je.

TRIDESET PRVO POGLAVLJE

New Orleans, svibanj 1870.

Gallatin Street je noću izgledala poput glavne ceste kroz pakao, pomislio je Abner Marsh dok je hitao njome. Bila je prepuna plesnih dvorana, saluna i bordela, i svi su bili prepuni, prljavi i bučni, a pločnici su vrvjeli pijancima, kurvama i sjecikesama. Kurve su vikale za njim dok je hodao upućujući mu podsmješljive pozive koji su se pretvarali u ruganje kad ih je ignorirao. Grubi muškarci ledenog pogleda s noževima i metalnim bokserima odmjeravali su ga s otvorenim prezirom, zbog čega je Marsh poželio da nijeo gledao tako imućno i tako proketo staro. Prešao je ulicu kako bi izbjegao sktipinu ljudi koja je stajala pred jednom plesnom dvoranom i mahala batinama od česmine, te se zatekao pred Zelenim drvom.

Bila je to plesna dvorana poput svih ostalih, paklena jazbina okružena drugim paklenim jazbinama. Marsh se progura unutra. Unutrašnjost je bila prepuna ljudi, zadimljena i mračna. Parovi su se kretali kroz modričastu maglicu, stružući nogama u ritmu bučne, jeftine glazbe. Jedan muškarac, zdepaste grade, neobrijan klippan u crvenoj flanelskoj košulji, teturao je po plesnom podiju s partnericom koja je izgledala kao da je u nesvijesti. Muškarac joj je gnječio dojku kroz tanku kretonsku haljinu dok ju je pridržavao i vukao za sobom. Ostali su ih plesači ignorirali. Žene su bile tipične predstavnice plesnih dvorana, u izbljedjelim kretonskim haljinicama i pohabanim cipelama. Dok je Marsh promatrao, muškarac u crvenoj košulji spotaknuo se, ispustio svoju partnericu i srušio se na nju, što je popratila salva smijeha. Opsovao je i nestabilno se osovio na noge dok je žena ostala ležati. Tada, kad je smijeh utihnuo, nagnuo se nad nju

i zgrabio je za prednji dio haljine te povukao. Tkanina se rasparala, a on je istrgnuo opravu i bacio je u stranu, cereći se. Nije nosila ništa pod njom, osim crvene podvezice oko bijelog, mesnatog bedra, s malim bodežom provučenim kroz nju. Jabučica je bila ružičasta i u obliku srca. Muškarac u crvenoj košulji počeo je otkopčavati hlače kad su ga okružila dva redara. Bili su to golemi muškarci crvenih lica s metalnim bokserima i debelim drvenim batinama. Odvedi je gore, zarežao je jedan od njih. Muškarac u crvenoj košulji stane sipati psovke, ali naposljetku prebaci ženu preko ramena i otetura kroz dim. praćen s još smijeha.

Želite plesati, gospon? zafrflja ženski glas šaptom u Marshovo uho. Žena je sigurno težila koliko i on. Bila je blijeda poput tijesta i naga kao od majke rođena, izuzev malog kožnog pojasa s kojeg su visjela dva noža. Nasmiješila se i pomilovala Marshov obraz prije nego što joj je on naglo okrenuo leđa i počeo se gurati kroz gomilu. Načinio je krug po dvorani nastojeći pronaći Joshuu. U jednom posebno bučnom kutu desetak muškaraca natiskalo se oko drvene kutije, podrigujući i psujući dok su promatrali borbu

štakora. Oko bara muškarci su stajali u dva reda, a gotovo svaki je od njih bio naoružan i namrgođen. Marsh promrmlja ispriku i progura se pokraj mršavog momka s garotom pričvršćenom za svoj pojas, koji je napeto razgovarao s niskim čovjekom opasanim remenom s pištoljima. Čovjek s garotom prekine razgovor i neugodno odmjeri Marsha, sve dok mu drugi nije nešto viknuo i uvukao ga natrag u razgovor. Viski, zatraži Marsh naslonivši se na šank.

Ovaj će vam viski probiti rupu u želucu, Abner, tiho će pipničar, a njegov prigušeni glas prodirao je ravno kroz graju. Abner Marsh razjapi usta. Čovjek iza šanka koji mu se smiješio nosio je grubo tkane vrećaste hlače pričvršćene pojasom od užeta, bijelu košulju tako prljavu da je bila gotovo siva i crni prsluk. Ali lice je bilo isto kao prije trinaest godina, blijedo i glatko, uokvireno onom ravnim bijelom kosom, sada malko raščupanom. Sive oči Joshue Yorka kao da su blistale vlastitim svjetlom u tami plesne dvorane. Pružio je ruku preko šanka i uhvatio Marsha za nadlakticu. Pođimo gore, reče žurno, gdje možemo razgovarati.

Dok je obilazio šank, drugi pipničar se zabljuje u njega, a žilav čovjek lasičjeg lica u tamnom odijelu pojuri k njemu i reče: Kamo si se, dovraga, uputio? Vraćaj se tamo i lijevaj one viskije!

Dajem otkaz, reče mu Joshua.

Otkaz? Prerezat ću ti taj prokleti vrat!

Ma nemojte? reče Joshua. Pričekao je, obazrevši se po iznenada tihoj dvorani i izazvao ih sve svojim očima. Nitko se ne pomakne. Bit ću na katu sa svojim prijateljem ako itko od vas želi pokušati, obratio se šestorici redara koji su se poredali duž šanka. Tada je primio Marsha za lakat i poveo ga između plesača do uskog stražnjeg stubišta. Gornji kat činio je kratak hodnik osvjetljen jednim jedinim treperavim plinskim žiškom, i petšest soba. Iza jednih zatvorenih vrata dopirali su zvukovi, stenjanje i uzdasi. Druga su vrata bila otvorena, a pred njima je potrbuške ležao čovjek, napola u sobi napola vani. Dok gaje prekoračivao, Marsh opazi daje to bio muškarac u crvenoj košulji odozdo. Sto mu se, dovraga, dogodilo? glasno upita Marsh.

Joshua York slegne ramenima. Bridget se vjerojatno probudila, zatukla ga toljagom i ukrala mu novac. Zbilja je dražesna. Mislim da je ubila barem četiri čovjeka onim svojim nožićem. Urezuje zareze u srce. Načinio je grimasu. Kad se radi o krvoproliću, Abner, moj narod gotovo da nema čemu podučiti vaš. Joshua otvori vrata prazne sobe. Izvolite unutra. Zat?orio ih je za njima nakon što je upalio jednu od svjetiljki.

Marsh se teško sruči na postelju. Prokletstvo, reče, na pakleno ste me mjesto doveli, Joshua. Ovo je kao Natchez UnderTheHill prije dvadesettrideset godina. Proklet bio ako sam ikad očekivao da ću zateći vas na ovakvom mjestu.

Joshua York se osmjehne i sjedne u pohabanu staru fotelju. Neće ni Julian ili Kiseli Billy. U tome i jest stvar. Traže me, znate. Ali čak i ako im padne na um da pretraže Gallatin Street, bit će teško. Juliana će napasti zbog njegova očiglednog bogatstva, a Kiselog Billyja ovdje znaju iz viđenja. Odveo je previše žena koje se više nisu vratile. Noćas su Zeleno drvo posjetila najmanje dva muškarca koja bi ga na mjestu ubila. Ulice ispred pripadaju Bandi česmina koja bi Billyja mogli nasmrt zatući iz puke zabave, ukoliko mu ne bi odlučili pomoći. Slegnuo je ramenima. Čak i policija odbija doći u Gallatin Street. Ovdje sam sigurniji nego igdje drugdje, a na ovoj ulici moje noćne navike ne privlače pažnju. Ovdje su uobičajene.

Pustite sad to, nestrpljivo će Marsh. Poslali ste mi pismo. Rekli ste da ste donijeli odluku. Znate zašto sam došao, ali nisam siguran zašto ste poslali po mene. Možda je bolje da mi kažete.

Jedva znam odakle bih počeo. Prošlo je mnogo vremena, Abner.

Za obojicu, otresito će Marsh. Njegov se ton smekša. Tražio sam vas, Joshua. Više prokletih godina nego što se želim sjetiti, pokušavao sam pronaći vas i svoj parobrod. Ali previše ima ove proklete rijeke, a premalo vremena i novca.

Abner, reče York, mogli ste imati sve vrijeme i novac na svijetu, a ipak nas ne biste pronašli na rijeci. Proteklih trinaest godina Grozničavi san je na kopnu. Skriven je blizu starog skladišta indiga na plantaži kojoj je Julian vlasnik, nekih petsto metara od rukavca, ali vrlo dobro skriven.

Marsh reče: Kako ste dovraga...

Bilo je to moje djelo. Dopustite da počnem ispočetka i sve vam ispričam. Uzdahnuo je. Moram se vratiti trinaest godina unatrag, do one noći kad sam se oprostio s vama.

Sjećam se.

Zaputio sam se uzvodno što sam brže mogao, otpočne Joshua, nestrpljiv da se vratim, brinući se da me no spopadne žed. Putovanje je bilo naporno, ali stigao sam do Grozničavog sna druge noći po svom odlasku. Pomakao se tek malo. Sada je stajao prilično daleko od obale, a tamna gaje voda oplakivala s

objiju strana. Bila je hladna, maglovita noć kad sam mu se približio, a on je bio posve mrtav i mračan. Ni dima, ni pare, ni plamena nije bilo nigdje na vidiku, a bio je tako tih da sam umalo prošao pokraj njega u magli. Nisam se želio vratiti, ali znao sam da moram. Otplivao sam do njega. Nakratko je oklijevao. Abner, znate kakav sam život dotad živio. Vidio sam i počinio mnoge grozote. Ali ništa me nije pripremio za ono što sam na tom parobrodu zatekao, ništa.

Marshovo lice otvrdne. Nastavite.

Rekao sam vam jednom kako mislim da je Damon Julian lud.

Spominjem se.

Lud, nepromišljen i ispunjen željom za smrću, reče Joshua. To je i dokazao. O, da. Dokazao je. Kad sam se popeo na palubu, na

parobrodu je vladala mrtvačka tišina. Nijednog zvuka ni pokreta, samo rijeka koja je protjecala pokraj njega. Lutao sam brodom neometano. Njegove oči bile su uprte u Abnera Marsha, ali imale su dalek, staklen pogled, kao da su vidjele nešto drugo, nešto što će zauvijek vidjeti. York zastane.

Ispričajte mi, Joshua, reče Marsh.

Yorkova se usta stisnu. Bila je to klaonica, Abner. Pustio je da ta jednostavna izjava na trenutak visi u zraku prije nego što je nastavio. Tijela su ležala posvuda. Posvuda. I nijedno nije bilo netaknuto. Hodao sam glavnom palubom, i pronalazio trupla... među tovarom, i otraga među strojevima. Bilo je... ruku, nogu, drugih dijelova tijela. Iščupanih. Otrgnutih. Robovi, ložaci koje je Billy kupio, većina njih još su bili u okovima, mrtvi, razderanih vratova. Strojara su objesili naglavačke iznad cilindra, i rasjekli tako... sigurno je iskrvario u... kao daje krv mogla zamijeniti ulje. Joshua smrknuto strese glavom. Broj mrtvih, Abner. Ne možete zamisliti. I način na koji su bili rastrgani, groteskna sakaćenja. Magla se došuljala na brod, te nisam mogao vidjeti sve odjednom. Hodao sam, lutao, a te su se stvari iznenada pojavljivale pred mnom ondje gdje trenutak ranije nije bilo ničeg osim nejasnih sjenki i lelujavog vela magle. A ja bih po motrio svaki novi užas koji bi mi magla ustupila, i išao dalje, te načinio tek do a ili tri koraka prije nego što bi se pare ponovno razišle, kako bi otkrile nešto još gnusnije.

Napokon, s mučninom u duši i ispunjen bijesom koji je u meni gorio poput groznice, uspeo sam se velikim stubištem do palube s kotlovima. Salon... tu me čekalo još toga. Tijela i dijelovi tijela. Toliko se krvi proliło da je tepih još bio mokr od nje, čak i tada. Posvuda sam nalazio znakove otpora. Desetak zrcala bilo je razbijeno, troja ili četvera vrata kabina bila su provaljena, stolovi prevrnuti. Na jednom stolu koji je još stajao uspravno nalazila se ljudska glava na srebrnom pladnju. Nikad nisam doživio veći užas nego kad sam prošao tim salonom, tih stravičnih devedesetak metara. Ništa se nije micalo u tami, u magli. Ništa živo. Hodao sam naprijednatrag apatično, ne znajući što da radim. Zaustavio sam se pred spremnikom za vodu. onim velikim srebrnim, ukrasnim spremnikom kojeg ste postavili na prednjem dijelu kabine. Grlo mi je bilo vrlo suho. Uzeo sam jedan srebrni pehar i okrenuo ručicu. Voda... voda je tekla polako, Abner.

Vrlo polako. Čak i u tami onog salona, mogao sam vidjeti da je bila crna i ljepljiva. Napola... zgrušana. Stajao sam s peharom u ruci, slijepo se osvrćući, dok mi je nos ispunjavao miris... miris, nisam to ni spomenuo, miris je bio grozan, to... možete zamisliti, siguran sam. Stajao sam usred svega toga promatrajući kako voda neizdrživo polako curi iz spremnika. Osjećao sam se kao da se gušim. Moj užas, moj bijes... osjećao sam kako rastu u meni. Zavitlao sam pehar na drugi kraj kabine, i zaurlao.

Tada su se začuli zvući. Šapati, lupa, riječi preklinjanja, plač, prijetnje. Glasovi, Abner, živući ljudski glasovi. Ogledao sam se oko sebe i još se više zgrozio, još više razgnjevio. Barem desetak kabina bilo je zabrtvljeno, a putnici u njima zarobljeni. Čekali su, znao sam, na ovu noć ili iduću. Julianova živa smočnica. Počeo sam se tresti. Primaknuo sam se najbližim vratima i počeo vući daske kojima su bile zakucane. Čupale su se uz glasnu škripu, gotovo bolan krik. Još sam bio zaposlen na tim vratima kad je on rekao: 'Dragi Joshua, moraš s time prestati. Dragi izgubljeni Joshua nam se vratio'.

Kad sam se okrenuo, bili su ondje. Julian mi se smiješio, Kiseli Billy stajao je uz njega, a ostali, svi ostali, čak i moji ljudi, Simon, Smith i Brown, svi koji su preostali... gledali su me. Zaurlao sam na njih, divlje i nesuvislo. Bili su moj narod, a počinili su ovo. Abner, ispunilo me takvo gađenje...

Kasnije, mnogo dana kasnije, čuo sam cijelu priču i doznao punu dubinu Julianova ludila. Možda sam ja bio kriv, na neki način. Spasivši vas, Tobvja i gospodina Framma, izazvao sam smrt više od stotinu nelužnih putnika.

Abner Marsh frkne. Nemojte, reče. Što god da se dogodilo, Julian je to učinio, i on za to mora odgovarati. Vi niste ni bili ondje, stoga nemojte kriviti sebe, čujete?

Joshuine sive oči bile su zabrinute. To sam i rekao sebi mnogo puta, reče. Dopustite da završim priču.

Ono što se dogodilo Julian se probudio te noći i otkrio da nas nema. Pomahnitao je. Podivljao. I više od

toga te riječi zvuče preslabo da bi opisale koliki je bio njegov bijes. Možda se to u njemu probudila crvena žeđ, nakon svih tih stoljeća. Štoviše, sigurno mu se činilo da mu se bliži propast. Svi su njegovi kormilari nestali. Parobrod se ne može kretati bez kormilara. A sigurno je znao da se vi namjeravate vratiti kako biste ga napali po danu i uništili. Nije mogao naslutiti da ću se umjesto toga vratiti ja, da ih spasim. Nedvojbeno su ga moje izdajstvo i Valerien odlazak ispunili strahom i neizvjesnošću. Izgubio je kontrolu. Bio je krvni gospodar, a mi smo se ipak okrenuli protiv njega. U cijeloj povijesti naroda noći to se nikad prije nije dogodilo. Mislim da je, tijekom te strašne noći, Damon Julian mislio da je ugledao smrt za kojom je žudio i koje se bojao.

Kiseli Billy, doznao sam poslije, nagovarao ih je da odu na obalu, razdvoje se i odvojeno putuju kopnom te se ponovno sastanu u Natchezu ili New Orelansu ili negdje drugdje. To bi bilo razumno. Ali Julian je izgubio razum. Upravo je ušao u glavnu kabinu dok mu je ludilo ključalo u očima, kad mu je pristupio neki putnik i počeo se tužiti da parobrod strahovito kasni, da se nije pomakao cijeli dan. 'Ah,' rekao je na to Julian, 'onda moramo smjesta krenuti.' Odveo ga je malko bliže sredini rijeke kako se nitko ne bi mogao domoći obale. Kad je to obavio, vratio se u glavnu kabinu, gdje su putnici objedovali, i prišao čovjeku koji se potužio te ga ubio, pred svima.

Tada je započeo pokolj. Naravno, ljudi su vrištali, bježali, skrivali se, zaključavali u svoje kabine. Ali nisu imali kamo. A Julian je rabio svoju moć, koristit) svoj glas i oči, te slao svoje ljude da ubijaj* Koliko sam shvatio, na Grozničavu snu je te noći bilo oko stotinu i trideset putnika, naspram otprilike dvadesetorice pripadnika mog naroda od kojih je neke gonila žeđ, a neke Julian. Ali žeđ zna biti strašna u takvim trenucima. Poput groznice može skakati od jednoga do drugog, sve dok svi nisu zaraženi. A Kiseli Billy je natjerao ljude koje je unajmio na pristaništu Natchez UnderTheHill da i oni sudjeluju u borbi. Rekao im je kako je to sve bio dio plana da se orobe i ubiju putnici, te da će dobiti dio plijena. U času kad se moj narod okrenuo protiv svojih ljudskih pomoćnika, bilo je prekasno.

To se odvijalo još dok smo vi i ja stajali i razgovarali one posljednje noći, Abner. Krikovi, pokolj, Julianovi divlji smrtni napadaji. Nije sve prošlo onako kako je on zamislio. Putnici su pružili otpor. Rečeno mije daje gotovo svaki pripadnik mog naroda pretrpio ozljede, iako su dakako one zacijeljele. Vincenta Thibauta netko je nastrijelio u oko, te je umro. Dvojica ložača su zgrabila Katherine i bacili je u jednu peć. Izgorjela je prije nego što su se Kurt i Alain umiješali.

Tako je dvoje naših dočekalo kraj. Dvoje naših, ali preko stotinu vaših. Preživjele su zatočili u njihove kabine.

Kad je sve bilo gotovo, Julian je odlučio čekati. Ostale je ispunio strah, te su željeli pobjeći, ali Julian to nije dopuštao. Htio je da ga otkriju, vjerujem. Vele da je spominjao vas, Abner.

Mene'? Abner bijaše zgromljen.

Rekao je kako vam je obećao da rijeka nikad neće zaboraviti vaš Grozničavi san. Nasmijao se i dodao da je održao to obećanje.

Gnjev uzavre u Abneru Marshu i izleti van bijesnim frktanjem. Dabogda završio u paklu! rekao je neobično tihim glasom.

Tako, reče Joshua York, je došlo do toga. Ali ja za to nisam znao one noći kad sam se vratio na Grozničavi san. Znao sam samo ono što sam vidio svojim očima, što sam nanjušio, što sam mogao naslutiti i zamisliti. I podivljao sam, Abner, podivljao. Čupao sam one daske, kao što sam rekao, a tada se ondje stvorio Julian, i ja sam odjednom urlao na njega, urlao nesuvislo. Želio sam osvetu. Želio sam ga ubiti više nego što sam ikad ikog želio ubiti, želio sam mu rastrgati onaj bijeli vrat, okusiti njegovu prokletu krv! Moj gnjev... ah, riječi su tako beskorisne!

Julian je čekao dok nisam prestao urlati, a onda je tiho rekao: 'Ostale su ti još dvije daske, Joshua.

Iščupaj ih i pusti ga van. Sigurno si vrlo žedan.' Kiseli Billy se zacerekao. Ja sam šutio. 'Hajde, dragi Joshua', rekao je Julian. 'Noćas ćeš nam se doista pridružiti kako više nikad ne bi mogao pobjeći. Hajde, dragi Joshua. Oslobodi ga. Ubij ga.' Njegove su oči prikovale moje. Osjetio sam njihovu snagu kako me vuče, vuče unutar njega, nastojeći me zarobiti i prisiliti da ga poslušam. Kad bih ponovno okusio krv, bio bih njegov, tijelom i dušom, zauvijek. Porazio me desetke puta, prisilio da klečim pred njim, natjerao da mu dopustim da pije moju krv. Ali nikad me nije uspio primorati da ubijam. Bio je to posljednji štit onog što sam bio i u što sam vjerovao i nastojao učiniti, a sada su njegove oči to rušile, a iza njih je stajala samo smrt, krv i užas, te beskonačne prazne noći koje će uskoro postati moj život.

Joshua York tada zastane i odvrati pogled. Bilo je nečeg maglovitog i nečitljivog u njegovim očima.

Abner Marsh na svoje zaprepaštenje opazi da se Joshuina ruka trese. Joshua, reče, što god se dogodilo, to je bilo prije trinaest godina. Gotovo je, svršeno je, poput onih ljudi

koje ste ubili u Engleskoj i slično. A vi niste imali izbora, nikakvog izbora. Sami ste mi rekli da ne postoji dobro i zlo bez izbora. Niste kao Julian, bez obzira što ste ubili tog čovjeka.

York ga pogleda ravno u oči i izvije usta u čudan, mali osmijeh. Abner, nisam ubio tog čovjeka. Ne? Onda što...

Odupro sam se, reče Joshua. Podivljao sam, Abner. Pogledao sam ga u oči i prkosio mu. Borio sam se. I ovaj put sam pobijedio. Stajali smo ondje dobrih deset minuta i, naposljetku, Julian je odvratio pogled, zarežao i povukao se uza stubu do svoje kabine. Kiseli Billy je otrčao za njim. Ostatak mog naroda stajao je i zapanjeno buljio u mene. Raymond Ortega je stupio naprijed i izazvao me. Za manje od minute bio je na koljenima. 'Krvni gospodar', rekao je pognuvši glavu. Tada, jedan za drugim, ostali su kleknuli. Armand i Cara, Cynthia, Jorge i Michel Le Couer, čak i Kurt, svi. Simon je imao takav pobjednički izraz na licu. Imali su ga i drugi. Julianova je vladavina za nekolicinu njih bila gorka. Sada su bili slobodni. Porazio sam Damona Juliana, uza svu njegovu snagu, uza svu njegovu starost. Ponovno sam postao vođa svog naroda. Tada sam shvatio da sam bio suočen s izborom. Ukoliko nešto ne poduzmem, i to brz(o netko će otkriti Grozničavi san, a ja, Julian i cijela naša rasa ćemo umrijeti. i Sto ste učinili?

Pronašao sam Kiselog Billyja. Bio je časnik, na kraju krajeva. Stajao je pred Julianovom kabinom, zbunjen, zguren. Povjerio sam mu nadzor nad glavnom palubom, i rekao ostalima da slušaju njegove zapovijedi. Radili su. Kao ložači, strojar i pomoćnici strojar. Dok im je gotovo nasmrt preplašeni Billy davao naredbe, podigli su paru. Naložili smo ga drvom, mašču i truplima. Jezivo, znam, ali morali smo se riješiti tijela, a nismo se mogli zaustaviti da se opskrbito drvom bez velikog rizika. Otišao sam u kormilarnicu i preuzeo kormilo. Tamo gore, barem, nitko nije umro. Plovili smo ugašenih svjetala, te nas nitko nije mogao vidjeti čak i da je očima mogao prodrijeti kroz maglu. Kadikad smo morali mjeriti dubinu i voziti polako, a kadikad kad se magla povukla klizili smo niz rijeku dovoljno brzo da biste se ponosili, Abner. Mimoišli smo nekoliko parobroda u mraku, a ja sam im zazviždao i oni su zazviždali meni, ali nijedan se nije dovoljno približio da nam pročita ime. Rijeka je bila pusta te noći, a većina prometa obustavljena zbog magle. Bio sam vratoloman kormilar, ali u protivnom bi nas otkrili i sigurno ubili. Kad je svanula zora, još smo bili na rijeci. Nisam im dopustio da se povuku. Billy je razapeo cerade oko glavne palube, kao zaštitu od sunca. Ja sam ostao u kormilarnici. Prošli smo New Orleans pred zoru, spustili se nizvodno i skrenuli u rukavac. Bio je uzak i plitak, najteži dio puta. Mjerali smo dubinu svaki pedalj. Ali napokon smo stigli do Julianove stare plantaže. Tek sam si tada dopustio da potražim zaklon u svojoj kabini. Bio sam teško opečen. Opet. Skrušeno se nasmijehio. Čini se da mi je to prešlo u naviku, reče. Iduće noći pregledao sam Julianov posjed. Privezali smo parobrod uz napola istrunuo stari dok na rukavcu, ali bio je previše uočljiv. Da ste se sjetili svratiti do pristaništa Cypress, lako biste ga pronašli. Nisam ga htio uništiti, jer nam je mogla zatrebati pokretljivost koju nam je pružao, ali znao sam da ga moram bolje sakriti.

Pronašao sam odgovor. Na plantaži se nekoć proizvodio indigo. Vlasnici su počeli uzgajati unosniju šećernu trsku prije više od pedeset godina, a Julian naravno nije uzgajao ništa no južnije od glavne kuće pronašao sam staro, napušteno spremište za indigo u kanalu koji je vodio iz rukavca. Bila je to mirna, mrtva žabokrečina, obrasla u korov i ustajala. Indigo nije zdrav za okolinu. Kanal je jedva bio dovoljno širok za Grozničavi san, i očito nedovoljno dubok.

Stoga sam ga odlučio produbiti. Istovarili smo parobrod i zaposlili se raščišćivanjem grmlja, sječom drveća i jaružanjem žabokrečine. Mjesec dana rada, Abner, gotovo svake noći. A onda sam odveo parobrod niz rukavac, skrenuo ga u kanal uz mnogo poteškoća, te ga uspio provući. Kad sam ga zaustavio, strugali smo o dno, ali je u osnovi bio nevidljiv, zaklonjen zelenilom sa svih strana. U tjednima koji su uslijedili podigli smo nasip na ušću žabokrečine u rukavac, zamijenili blato i pijesak koje smo s toliko napora iskopali, i pokušali isušiti kanal. Za otprilike mjesec dana Grozničavi san je počivao na vlažnom, blatnom tlu, zaogrnut česminom i čempresima, a čovjek nikad ne bi pomislio da je ondje bilo vode.

Abner Marsh se nesretno namršti. Grom i pakao, to nije pravi kraj za jedan parobrod, rekao je ogorčeno. Pogotovo ne za njega. Zaslužio je bolje od toga.

Znam, odvrati Joshua, ali morao sam misliti na sigurnost svog naroda. Donio sam odluku, Abner, pa kad je sve bilo gotovo, obuzelo me zadovoljstvo i osjećaj pobjede. Sada nas nikad neće pronaći. Većina tijela bila je spaljena ili zakopana. Juliana smo jedva vidjeli od one noći kad sam mu se odupro i pokorio ga. Rijetko je napuštao svoju kabinu, a to je činio samo zbog hrane. Kiseli Billy je bio jedini s kime je razgovarao. Billy je bio uplašen i poslušan, a svi ostali slijedili su mene, pili sa mnom. Zapovjedio sam Billyju da ukloni moj napitak iz Julianove kabine i drži ga iza šanka u glavnom salonu. Pili smo ga svake

noći uz večeru. Preostao mi je još samo jedan veliki problem prije nego što sam se mogao posvetiti budućnosti svoje rase naši zarobljenici, oni koji su preživjeli noć užasa. Držali smo ih zatvorene cijelo vrijeme našeg bijega i radova, iako nismo nudili nikome od njih. Pobrinuo sam se da budu nahranjeni i da se prema njima dobro ophode. Čak sam pokušao razgovarati s njima, sporazumjeti se, ali bilo je uzalud kad god bih ušao u njihove kabine, postali bi histerični od straha. Nisam ih želio do vijeka držati zatvorene, ali vidjeli su sve, te nisam znao kako da ih pustim.

Tada se problem riješio sam od sebe. Jedne crne noći Damon Julian je napustio svoju kabinu. Još je živio na parobrodu, kao i nekolicina drugih, onih koji su mu bili najbliži. Te sam noći oio na obao i, s desetak drugih, radeći u glavnoj kući koju je Julian sramotno zapustio. Kad sam se vratio na Grozničavi san, otkrio sam da su dva naša zarobljenika izveli iz njihovih kabina i ubili. Raymond, Kurt i Adrienne sjedili su u velikom salonu nad tijelima i hranili se, a Julian je predsjedao nad svim tim.

Abner Marsh prezirno frkne. Prokletstvo, Joshua, trebali ste ga ubiti kad ste imali priliku.

Da, složi se Joshua York na Marshovo poprilično iznenađenje. Mislio sam da ga mogu kontrolirati.

Teška pogreška. Naravno, te noći kad se ponovno pojavio, pokušao sam ispraviti pogrešku. Bio sam bijesan i zgrožen. Izmijenili smo grube riječi, te sam odlučio da će to biti posljednji zločin njegova dugog i čudovišnog života. Zapovjedio sam mu da se suoči sa mnom. Kanio sam ga natjerati da klekne i ponudi mi vlastitu krv, više puta ako treba, sve dok ne bude moj, dok ne bude izmožden, slomljen i bezopasan. Ustao je i suočio se sa mnom i... York se oglasi grubim, beznadnim smijehom.

Porazio vas? upita Marsh.

Joshua kimne. Lako. Kao što je uvijek ranije činio, osim one noći. Prizvao sam svu svoju snagu, volju i gnjev koje sam imao u sebi, ali nisam mu bio dorastao. Čak ni Julian to nije očekivao, mislim. Stresao je glavom. Joshua York, kralj vampira. Opet sam ih iznevjerio. Moja vladavina trajala je malo više od dva mjeseca. Proteklih trinaest godina Julian je bio naš gospodar.

Vaši zarobljenici? upita Marsh znajući odgovor ali nadajući se da je u krivu.

Mrtvi. Uzimali su ih jednog po jednog, tijekom narednih mjeseci.

Marsh načini grimasu. Trinaest godina, to je dugo vremena, Joshua. Zašto niste pobjegli? Sigurno ste imali prilika.

Mnogo, prizna Joshua York. Mislim da bi Julianu bilo draže da sam nestao. Bio je krvni gospodar tisuću godina i više, najjači i najstrašniji predator koji je ikad kročio zemljom, a ja sam ga učinio robom na dva mjeseca. Ni on ni ja nismo mogli objasniti moj kratkotrajni, gorki trijumf, ali nismo ga mogli ni zaboraviti. Borili smo se neprestano tijekom godina, a svaki put, prije nego što bi Julian primijenio svu svoju snagu, ugledao bih tračak sumnje, straha da će možda ovaj put biti poražen. Ali to se nije dogodilo. A ja sam ostao. Kamo sam mogao poći, Abner? I što sam dobra mogao učiniti? Moje je mjesto bilo s mojim narodom. Cijelo vrijeme nastavio sam se nadati da ću mu ih jednog dana preoteti. Čak i poražen, vjerovao sam da je moja prisutnost kočila Juliana. Uvijek sam ja inicirao naša nadmetanja za prevlast, nikad on. Nikad me nije pokušao natjerati da ubijem. Kad su zalihe mog pića nestale, postavio sam svoju opremu i načinio još, a Julian se nije miješao. Čak je dopustio nekima od ostalih da mi se pridruže Simonu, Cynthiji, Michelu, još nekolicini. Pili smo, i tažili žed.

Sto se njega ticalo, Julian se držao svoje kabine. Moglo bi se čak reći da je mirovao. Kadikad ga nitko, osim Kiselog Billyja, ne bi viđao tjednima. Godine su tako prolazile s Julianom izgubljenim u svojim snovima, iako je njegova prisutnost visjela nad nama. Imao je svoju krv, naravno. Barem jednom mjesečno, Kisel Billy bi odjahao u New Orleans i vratio se sa žrtvom. Robovima prije rata. Poslije plesačicama, prostitutkama, pijancima, nitkovima bilo kime koga je mogao namamiti k nama. Rat je bio težak. Julian se probudio

tijekom rata i poveo društvo u grad nekoliko puta. Kasnije je slao druge. Ratovi često ustupaju lak plijen mom narodu, ali mogu također biti opasni, a ovaj je rat uzeo svoje žrtve. Caru je jedne noći u New Orleansu napao vojnik Unije. Ubila ga je, naravno, ali imao je svoje suputnike... ona je prva umrla.

Philipa i Alaina uhitili su na temelju sumnje i odveli u zatvor. Zatvorili su ih u vanjski prostor za zatvorenike, gdje su čekali ispitivanje. Sunce je svanulo, i obojica su umrla. A trupe su pucale na plantažnu kuću jedne noći. Ionako je bila napola u ruševinama, ali ne i prazna. Armand je poginuo u paljbi, a Jorge i Michel bili su strahovito opečeni, ali su se oporavili. Mi ostali smo se razbjegli, i vratili na Grozničavi san kad su pljačkaši otišli. Otad nam je ondje bio dom.

Godine su prolazile u nekom nelagodnom primirju između Juliana i mene. Sada nas ima manje, jedva desetak, a nesložni smo. Moji sljedbenici piju moj napitak, Julianovi krv. Simon, Cynthia i Michel su moji, ostali su njegovi, neki jer razmišljaju kao on, drugi zato što je krvni gospodar. Kurt i Raymond njegovi su najjači saveznici. I Billy. Izraz mu bijaše mrk. Billy je ljudožder, Abner. Trinaest godina Julian ga

pretvara u jednog od nas, ili barem tako o ji kaže. Nakon sveg tog vremena Billyju krv i dalje škodi. Vidio sam ga kako je povraća desetke puta. Ali sada drage volje jede ljudsko meso, iako ga najprije kuha. Julian to smatra zabavnim.

Trebali ste me pustiti da ga ubijem.

Možda. Ali bez Billyja umrli bismo onog dana na parobrodu. Brzo razmišlja, a Julian ga je strahovito izopačio, kao što izopači svakoga tko ga sluša. Bez Billyja, ovaj način života koji je Julian osmislio doživio bi propast. Billy je taj koji jaše u grad i vraća se s Julianovim jadnim plijenom. Billy je taj koji prodaje srebro s broda, ili parcele zemlje, ili što god već treba da bismo imali štogod novca pri ruci. A, u neku ruku, upravo je Billy razlog što se vi i ja ponovno susrećemo.

Očekivao sam da ćete prije ili kasnije doći do toga, reče Marsh. Dugo ste vremena proveli s Julianom, ne bježeći i ne poduzimajući ništa. Ali sad ste tu, dok vas Julian i Kiseli Billy traže, i napisali ste mi to prokletu pismo. Zašto sada? Što se promijenilo?

Joshuine ruke čvrsto su stiskale ručke njegova naslonjača. Primirje o kojem sam govorio je gotovo, reče. Julian se ponovno probudio.

Kako?

Billy, reče Joshua. Billy je naša veza s vanjskim svijetom. Kad ode u New Orleans, često donese novine i knjige za mene, zajedno s hranom, vinom i žrtvama. Billy također čuje sve priče, sav razgovor u gradu i duž rijeke.

I? upita Abner Marsh.

Odnedavna su se svi razgovori sveli na jednu temu. I novine su je pune. To je tema prirasla vašem srcu, Abner. Parobrodi. Točnije, dva.

Abner Marsh se namršti. Natchez i Divlji Bob Lee, reče. Nije shvaćao kamo Joshua smjera.

Točno tako, reče York. Iz novina koje sam pročitao i onoga što je Billy ispričao, čini se da je ta utrka neizbježna.

Nego kako, reče Marsh. I to uskoro. Leathers se hvali po cijeloj rijeci i počeo je preotimati velik dio Leejeva posla, a to je počelo loše utjecati na Leejev posao, koliko čujem. Kapetan Cannon to neće dugo trpjeti. Trebala bi to biti paklena utrka. Čupnuo je bradu. Samo ne vidim kakve to veze ima s Julianom, Billyjem i vašim vrazjim noćnim pukom.

Joshua se mrko osmjehne. Billy se previše razbrbljao. Julian se počeo interesirati. A on se sjeća, Abner, sjeća se obećanja koje vam je dao. Jednom sam ga zaustavio. Ali sada, proklet bio, namjerava to ponoviti.

Ponoviti?

Iznova će stvoriti pokolj koji sam zatekao na Grozničavom snu, reče Joshua. Abner, ta stvar između Natcheza i Roberta E. Leeja potaknula je zanimanje cijele nacije. Čak se i u Europi ljudi naveliko klade, ako je suditi prema napisima u novinama. Budu li se utrkivali od New Orleansa do St. Louisa, trebat će im tri ili četiri dana. I tri ili četiri noći, Abner. Tri ili četiri noći.

Odjednom Abner Marsh shvati kamo Joshua smjera, i na njega se spusti studen kakvu nikad dotad nije osjetio. Grozničavi san, reče.

Ponovno su ga porinuli, reče York, raščistivši onaj kanal koji smo zatrpali. Kiseli Billy sakuplja novac. Na kraju ovog mjeseca doći

će u grad i unajmiti posadu kako bi pripremili parobrod i upravljali njime kad za to dođe čas. Julian smatra kako će sve to biti vrlo zabavno. Namjerava ga odvesti u New Orleans i držati ga u luci do dana utrke. Pustit će da Natchez i Robert E. Lee prvi isplove, a onda će odvesti Grozničavi san uzvodno za njima. Kad padne mrak, približit će se onom brodu koji bude u vodstvu, stati usporedno s njim i... pa. znate što smjera. Oba parobroda će imati malobrojnu posadu i neće imati putnike, kako bi bili što lakši. Julianu će posao biti lak. A prisilit će sve nas da sudjelujemo. Ja sam mu kormilar. Gorko se nasmijao. Ili sam bio. Kad sam prvi put čuo za ovu ludost, suprotstavio sam mu se, i opet izgubio. Idućeg dana ukrao sam Billyjeva konja i pobjegao. Mislio sam da ću ga isfrustrirati bijegom. Bez kormilara ne bi mogao ovo provesti u djelo. Ali kad sam se oporavio od svojih opekotina, uvidio sam svoju zabludu. Billy će jednostavno unajmiti kormilara.

Abner Marsh je osjetio tešku mučninu u dnu želuca. Dio njega bio je zgrožen i bijesan zbog Julianova plana da Grozničavi san pretvori u neku vrstu demonskog parobroda. Ali drugi dio njega bio je opčinjen smionošću tog pothvata, vizijom njegova Grozničavog sna kako obojici očitava lekciju, i Cannonu i Leathersu, a usput i cijelom vrazjem svijetu. Kormilara, vruga, reče Marsh. Ta dva [o (frobroda najbrži su brodovi na prokletoj rijeci, Joshua. Ako ih pusti da isplove prvi, nikad ih neće dostići, niti ikoga ubiti. Ali još dok je to govorio. Marsh je znao da u to zapravo ne vjeruje.

Julian drži da to cijelu stvar čini još zabavnijom, odgovori Joshua York. Uspiju li ostati ispred njega, živjet će. Ako pak ne... Stresao je glavom. On tvrdi kako polaže veliku vjeru u vaš parobrod, Abner. Naumio ga je proslaviti. Kasnije, oba će broda potopiti, a Julian veli da ćemo svi pobjeći na obalu i uputiti se na istok, do Philadelphije ili možda čak New Yorka. Umoran je od rijeke, tvrdi on. Uvjerenja sam da su to samo prazne priče. Julian je umoran od života. Provede li svoj plan, to će značiti kraj moje rase.

Abner Marsh ustane s postelje i bijesno lupi štapom o pod. Vrag ga odnio! zaurkao je. Dostići će ih, znam da hoće, taj brod bi mogao dostići i prokleti Eclipse daje imao priliku, kunem se. Neće mu biti nikakav vražji problem da prestigne takve kao što su Natchez i Divlji Bob. Grom i pakao, nijedan od njih ne bi mogao pobijediti Eclipse.

Prokletstvo, Joshua, neće to učiniti s mojim parobrodom, kunem se da neće!

Joshua York izvije usne u tanak, opasan osmijeh, a kad mu je Abner Marsh pogledao u oči, ugledao je odlučnost koju je jednom vidio u Plantažerovoj kući, i hladan gnjev koji je vidio onomad kad je banuo Yorku u po bijela dana. Ne, reče York. Neće. Zato sam vam i pisao, Abner, i molio se da ste još živi. Dugo sam razmišljao o ovome. Odlučan sam. Ubit ćemo ga. Nema drugog načina.

Grom i pakao, reče Marsh. Dugo vam je trebalo da to uvidite. Mogao sam vam to reći prije tih trinaest prokletih godina. Pa, uz vas sam. Samo— uperio je štap u Yorkove grudi, nećemo nauditi parobrodu, čujete? Jedino što ne valja u tom vražjem Julianovu planu jest onaj dio gdje svi završe mrtvi. Ostalo mi se sasvim sviđa. Osmjehnuo se. Cannon i Leathers toliko će se iznenaditi da neće povjerovati.

Joshua ustane sa smiješkom. Abner, učinit ćemo sve što možemo, obećavam vam, kako bi Grozničavi san ostao netaknut. Pobrinite se da upozorite vaše ljude.

Marsh se namršti. Koje ljude?

Osmijeh izbljedi s Joshuina lica. Vašu posadu, reče. Pretpostavio sam da ste ovamo stigli na jednom od svojih parobroda, sa skupinom ljudi. *

Marsh se iznenada sjeti da je Joshua naslovio svoje pismo na Parobrodsku tvrtku rijeke Fevre, u St. Louisu. Kvragu, reče, Joshua, ja više nemam parobroda, ni svojih ljudi. Stigao sam ovamo parobrodom. U kabini.

Karl Framm, reče Joshua. Toby. Ostali, oni ljudi koji su bili s vama na Eli Reynoldsu...

Umrli su ili otišli, do posljednjeg. I ja sam gotovo bio mrtav.

Joshua se namršti. Mislio sam da ćemo napasti u velikom broju, po danu. Ovo mijenja stvari, Abner. Abner Marsh se naoblači poput oluje koja se sprema. Vraga mijenja, rekao je. To ne mijenja nijednu prokletu stvar, koliko ja vidim. Možda ste zamislili da tamo odemo s vojskom, ali ja svakako nisam. Star sam čovjek, Joshua, i vjerojatno ću uskoro umrijeti, a Damon Julian me više ne plaši. Predugo je posjedovao moj parobrod, a ja nisam zadovoljan s onim što je od njega napravio, te ga kanim dobiti natrag ili umrijeti pri pokušaju. Napisali ste da ste donijeli odluku, prokletstvo. Kako ona glasi? Idete sa mnom ili ne?

Joshua York je šutke slušao Marshov bijesni ispad, a osmijeh mu se polako i nevoljko širio blijedim licem. U redu, rekao je naposljetku. Obavit ćemo to sami.

TRIDESET DRUGO POGLAVLJE

Julianova plantaža, Louisiana, svibanj 1870.

Ostavili su New Orleans usred noći, kotrljajući se i truckajući po mračnim, izrovanim cestama u kolima koje je Joshua York kupio. Odjeven u tamnosmeđi plašt s kukuljicom koji se vijorio za njim, Joshua je izgledao jednako dobro kao u stara vremena dok je cimao uzdama i tjerao konje. Abner Marsh je mrko sjedio pokraj njega, treskajući se i poskakajući dok su tandrkali preko kamenja i rupa, čvrsto pridržavajući dvocijevku na svojim koljenima. Džepovi njegova kaputa nadimali su se od metaka.

Joshua je skrenuo s glavne ceste gotovo čim su izašli iz grada, a ubrzo je ostavio i sporednu, te su se brzo kretali manje prometnim putovima, sada pustima u mrkloj noći. Ceste su postajale uske, zavojite staze kroz guste šumarke žutog i močvarnog bora, magnolije i čempresa, tupela i česmne. Povremeno su se stabla ispreplitala nad njima, te se činilo kao da srljaju kroz dugačak crni tunel. Marsh je povremeno bio gotovo slijep kad bi se drveće zbilom oko njih i zaklonilo mjesec, ali Joshua nijednom nije dopustio da uspire. Imao je noćni vid.

Napokon se riječni rukavac pojavio s njihove lijeve strane, a cesta ga je dugo vremena slijedila. Mjesec je sjao blijed i nepomičan na crnoj, mirnoj vodi. Krijesnice su zujale kroz lijenu noć, a Marsh je slušao duboko kreketanje krastača i njušio teške, bogate mirise koji su dopirali iz žabokrečina, gdje su lopoči rasli u velikom broju, a obale bile prepune snježnobijele svibe i dugonogih komara podno starog, golemog drveća. Možda je to bila posljednja noć njegova života, pomislio je Abner Marsh. Stoga je duboko udahnuo, uvukao sve mirise koji su se nudili, i one slatke i one opore.

Joshua York je gledao ravno naprijed, i nastavljao galopirati kroz mrak, nesvjestan ičega i bezizražajna lica, izgubljen u vlastitim mislima.

Pred zorom slabo se svjetlo netom pojavilo na istoku, a činilo se da neke zvijezde blijede zaobišli su stari španjolski hrast, sada uveo, s čijih su suhih grana nemoćno visjele vlasi sive mahovine, i zašli u široko, obraslo polje. Marsh spazi niz stračara u daljini pred njima, crnih poput trulih zuba, a malo bliže stajali su izgorjeli zidovi stare plantažne kuće urušenog krova, čiji su prazni prozori zurili u njih. Joshua York ih zaustavi. Ostavit će kola ovdje i nastaviti pješice, reče. Više nije tako daleko. Pogledao je prema obzoru gdje se svjetlost širila i gutala zvijezde. Kad posve svane, upadamo.

Abner Marsh se gundajući složi te side s kola, čvrsto stišući sačmaricu. Bit će lijep dan, rekao je Joshui. Možda malčice presvijetao.

York se osmjehne i nabije šešir na oči. Ovuda, reče. Sjetite se plana. Ja ću provaliti kroz vrata i suočiti se s Julianom. Kad sva njegova pozornost bude usmjerena na mene, vi ulazite i puđte mu u lice.

"Grom i pakao, reče Marsh. Neću zaboraviti. Pucam u to lice godinama, u svojim snovima.

Joshua je hodao brzo, dugim koracima, a Abner Marsh je teško klipsao pokraj njega, trudeći se da ne zaostane. Marsh je ostavio svoj štap u New Orleansu. Ovog jutra, za razliku od svih drugih jutara, osjećao se ponovno mladim. Zrak je bio sladak, svjež i pun mirisa, a on se spremio uzeti natrag svoju gospu, svoj divni parobrod, svoj Grozničavi san.

Prošli su plantažnu kuću. Prošli su stračare robova. Prošli, su kroz još jedno polje gdje je indigo divlje rastao u obilju ružičastih i purpurnih cvjetova. Zaobišli su visoku staru vrbu čije su obješene vitice okrnule Marshovo lice, nježno poput ženske ruke. Tada su zašli u gušći šumarak drveća, većinom čempresa i nešto stabala, s rascvjetanom šaši, svibom i ljiljanima svih boja koji su rasli svud naokolo. Tlo bijaše vlažno, a postajalo je vlažnije što su dalje hodali.

Abner Marsh je osjetio da mu vlaga prodire kroz potplate njegovih starih čizama.

Joshua se provukao ispod gustog sivog zastora španjolske mahovine koja je visjela s niske, zakrivljene grane, a Marsh učini isto jedan korak iza njega, i tada ga ugleda.

Abner Marsh čvrsto stisne sačmaricu. Grom i pakao, bilo je sve što je rekao.

Voda se vratila u stari sporedni kanal, i posve okružila Grozničavi san, ali nije bila dovoljno duboka, te parobrod nije plutao. Počivao je na pličini od blata i pijeska, pramca uzdignutog uvis, nagnut otprilike deset stupnjeva nalijevo, visoko uzdignutih i uglavnom suhih kotača. Nekoć je bio bijel, modar i srebrn. Sada je bio uglavnom siv, sive boje starog istrunulog drva koje je vidjelo previše sunca i previše vlage, a nedovoljno boje. Izgledao je kao da su Julian i njegovi prokleti vampiri isisali život iz njega. Na njegovoj kormilarnici Marsh je mogao vidjeti tragove one kurvanjske crvene boje kojom ju je obojio Kiseli Billy, i slova OZ jedva vidljiva, poput stare uspomene. Ali ostala su slova iščezla, a njegovo se staro, pravo ime ponovno moglo vidjeti tamo gdje se novija boja smrvila i oljuštila. Vapno na njegovim ogradama i kolonadama najgore je prošlo, i ondje je bio najsvijetliji, a ovdjeondje Marsh je opazio .krpice zelenila koje su mu se privijale uz drvo i širile. Počeo je drhtati dok ga je gledao. Vlaga, vrućina i trulež, pomislio je, i nešto mu je upalo u oko. Gnjevno ga je protrljao. Njegovi su dimnjaci djelovali nakrivljeno zbog načina na koji se naginjao. Španjolska mahovina okitila je girlandama jednu stranu njegove kormilarnice, i visjela s njegova ceremonijalnog stijega. Užad koja je pridržavala njegovu lijevu rampu odavno je pukla, te se rampa srušila na kaštel. Njegovo veliko stubište, onaj veličanstveni zavojit potez ulaštenog drva, bio je sluzav od gljiva. Tu i tamo Marsh je mogao vidjeti divlje cvijeće koje je izniklo u pukotinama između podnih dasaka. Prokletstvo, rekao je. Prokletstvo, Joshua, kako ste mogli dopustiti da se

pretvori u ovo? Kako ste, dovraga, mogli... Ali tada mu je glas prepukao i izdao ga, a Abner Marsh je otkrio kako nema riječi.

Joshua York nježno metne ruku na njegovo rame i reče: Zao mi je, Abner. Pokušao sam.

O, znam, Marsh prokune. On mu je to učinio, on gaje pretvorio u trulež poput svega drugog što dotakne.

O, znam tko je to bio, i jako dobro znam zašto je to učinio. Ono što ne znam jest zašto ste mi, dovraga, lagali, gospodine York. Sve ono o Natchezu i Robertu E. Leeju. Grom i pakao. Ovaj brod nikog neće prestići, neće se više ni pomaći. Njegovo je lice bilo crveno poput cikle, znao je, a glas mu je postajao bučan. Odnio ga vrag, samo će tu sjediti i trunuti, prokleta bilo, a vi ste to znali! Naglo se zaustavio kako ne bi počeo vikati i probudio sve proklete vampire.

Znao sam, prizna Joshua s tugom u očima. Jutarnje sunce sjalo mu je za leđima, pa je izgledao blijedo i slabo. Ali trebao sam vas, Abner. Nije sve bila laž. Julian je doista iznio plan za koji sam vam rekao, ali Billy gaje obavijestio o lošem stanju u kojem se Grozničavi san nalazi, te je od njega smjesta odustao. Ostalo je sve istina.

Kako vam, dovraga, mogu vjerovati? otvoreno će Marsh. Nakon svega što smo prošli, lagali ste mi. Vrag vas odnio, Joshua York, vi ste moj prokleti ortak, a lagali ste mi!

Abner, saslušajte me. Molim vas. Dopustite da objasnim. Prinio je ruku na čelo, i trepnuo.

Hajde, reče Marsh. Hajde, recite mi. Slušam, prokletio ili.

'o Trebao sam vas. Znao sam da neću moći pobijediti Juliana sam. Ostali... čak i oni koji su uz me, ne mogu ustati protiv njega, protiv onih očiju... on ih može prisiliti na bilo što. Vi ste mi bili jedina nada, Abner. Vi i ljudi za koje sam mislio da ćete ih dovesti sa sobom. Ima u tome teške ironije. Mi noćna bića vrebali smo narod dana nebrojene tisuće godina, a sada se ja moram osloniti na vas kako bih spasio našu rasu. Julian će nas uništiti. Abner, vaš san je možda propao, ali moj još živi! Jednom sam vam pomogao. Ne biste ga mogli izgraditi bez mene. Pomozite sada vi meni.

Trebali ste me samo pitati, reče Marsh. Mogli ste mi reći prokletu istinu.

Nisam znao biste li došli da spasite moj narod. Znao sam da ćete doći zbog broda.

Došao bih zbog vas, prokletstvo. Ortaci smo, zar ne? No, nismo li?

Joshua York ga promotri s mirnom ozbiljnošću. Jesmo, reče.

Marsh prostrijeli pogledom sivu, istrunulu ruševinu koja je nekoć bila njegova ponosna gospa, i spazi da su proklete ptice savile gnijezdo najednom dimnjaku. Druge su se ptice uznemirile i letjele od stabla do stabla, ispuštajući male ptičje zvukove koji su beskrajno živcirali Abnera Marsha. Jutarnje sunce obasjavalo je parobrod sjajnim, žutim zrakama, koje su ukoso padale kroz drveće i vrvjele truncima prašine. Posljednje sjene šuljale su se pred zorom i skrivale u grmlje. Zašto, dovraga, sada? upita Marsh, ponovno mrko pogledavši Yorka. Ako se ne radi o Natchezu i Robertu E. Leeju, o čemu se onda radi? Sto to današnji dan čini toliko drugačijim od posljednjih trinaest godina, da odjednom bježite i pišete mi pisma?

Cynthia čeka dijete, reče Joshua. Moje dijete.

Abner Marsh se sjećao onoga što mu je York tako davno ispričao. Ubili ste nekog zajedno?

Ne. Prvi put u našoj povijesti začće nije okaljala crvena žed. Cynthia je godinama koristila moj napitak. Postala je... spolno probuđena. .. čak i bez krvi, groznice. Reagirao sam. Bilo je moćno, Abner. Snažno poput žedi, ali drugačije, čišće. Žed za životom umjesto smrti. Umrijet će kad dođe vrijeme poroda, ukoliko joj vaš narod ne pomogne. Julian to nikad ne bi dopustio. A moramo misliti i na dijete. Ne želim da ga Damon Julian iskvari, porobi. Želim da ovo rođenje bude nov početak za moju rasu. Mjprao sam nešto poduzeti.

Prokleta vampirska beba, pomisli Abner Marsh. Išao se suočiti s Damonom Julianom zbog djeteta koje će možda postati poput Juliana. Ili možda neće. Možda će umjesto toga odrasti u novog Joshuu. Ako želite nešto poduzeti, reče Marsh, zašto, dovraga, nismo tamo, umjesto što ovdje blebećemo?

Zamahnuo je sačmaricom u smjeru golemog, uništenog parobroda.

Joshua York se osmjehne. Žao mi je zbog laži, reče. Abner, nitko vam nije ravan. Duboko sam vam zahvalan.

Pustite sad to, grubo će Marsh posramljen Joshuinom zahvalnošću. Išetao je iz sjenki drveća prema Grozničavom snu i istrunulim, purpurom umrljanim cisternama indiga koje su se nazirale iza njega. Kad se spustio do vode, blato mu je zarobilo čizme i proizvodilo opscene zvuke sisanja dok ih je izvlačio. Marsh ponovno zastane da provjeri je li puška napunjena. Tada pronađe staru trošnu dasku koja je ležala u plitkoj, nepomičnoj vodi, nasloni je uz trup broda i popne se na glavnu palubu. Joshua York, krećući se brzo i nečujno, pode za njim.

Veliko stubište prepriječilo im je put, vodeći u tamu palube s kotlovima, prema zastrtim kabinama gdje su njihovi neprijatelji spavali, u dug, odjecima ispunjen mrak salona. Marsh se nije odmah pokrenuo. Želim razgledati svoj parobrod, rekao je napokon, i skrenuo oko stubišta u strojarnicu.

Šavovi su popucali na nekoliko kotlova. Hrđa je izjela parne cijevi. Veliki strojevi bili su smeđi i na mjestima se ljuštili. Marsh je morao oprezno stupati kako mu noga ne bi propala kroz trule podnice. Pošao je do peći. Unutra se nalazio star, hladan pepeo, i još nešto, nešto smeđe, žuto i mjestimice pocrnjelo. Posegnuo je unutra i izvadio kost. Kost u peći broda, reče. Istrunula paluba. Prokleti ropski okovi još uvijek na podu. Hrđa. Grom i pakao. Grom i pakao!' Okrenuo se. Vidio sam dovoljno. Rekao sam vam, odvratila Joshua York.

Htio sam ga vidjeti. Vratili su se natrag na sunce kaštela. Marsh se osvrne preko ramena prema sjenama, sagnjilim, hrđavim sjenama svega što je brod nekoć bio i svega o čemu je sanjao. Osamnaest velikih kotlova, izustio je promuklim glasom. Whitey je vjrio one strojeve.

iAbner, dođite. Moramo obaviti ono zbog čega smo došli.

Uspeli su se velikim stubištem, oprezno koračajući. Sluz na stepenicama bila je smrdljiva i skliska. Marsh se prejako oslonio na izrezbareni drveni žir, te mu je ovaj ostao u ruci. Promenada je bila siva, pusta i djelovala nesigurno. Ušli su u glavnu kabinu, a Marsh se namršti na devedeset metara oronulosti, očaja i istrunule ljepote. Tepih je bio prljav, iskidan i izjedena gljivama i plijesni. Zelene mrlje širile su se po njemu poput raka koji je izjedao dušu parobrodi. Netko je prebojio krovne prozore, prekrivši sve ono fino oslikano staklo crnom bojom. Bilo je mračno. Dugi mramorni šank prekrivala je prašina. Vrata kabina visjela su objijena i skršena. Jedan je luster pao na pod. Zaobišli su hrpu razbijenog stakla. Trećina zrcala bila je napukla ili je nedostajala. Ostatak je oslijepio, njihovo se srebro oljuštilo ili postalo crno.

Kad su se uspeli na orkansku palubu, Marsh je bio sretan što je ugledao sunce. Ponovno je provjerio pušku. Gornja paluba uzdizala

se nad njima, a vrata njezinih kabina bila su zatvorena i čekala na njih. Još je u kapetanovoj kabini? upita Marsh. Joshua kimne. Uspeli su se kratkim stubištem do gornje palube i krenuli prema njoj.

U sjenama gornje palube čekao je Kiseli Billy Tipton.

Da mu oči nisu ostale iste, Abner Marsh ga nikad ne bi prepoznao. Kiseli Billy bio je jednako uništen kao brod. Oduvijek je bio koštunjav. Sada se pretvorio u pokretnog kostura, čije su oštre kosti stršile kroz bolesnožutu kožu. Njegova je put podsjećala na put čovjeka koji je godinama ležao prikovan za postelju. Njegovo je lice bilo prokleta lubanja, žučkasta, kozičava lubanja. Gotovo sva mu je kosa otpala, a tjele su mu prekrivale kraste i oguljene crvene rane. Bio je odjeven u crne dronjke, a njegovi su nokti izrasli četiri palca dugi. Samo su mu oči ostale iste: boje leda i nekako grozničave, zurile su s namjerom da uplaše, pokušavajući oponašati male vampirske oči, baš kao Julianove. Kiseli Billy je znao da dolaze. Sigurno ih je čuo. Kad su skrenuli iza ugla, stvorio se pred njima, s nožem u ruci, njegovoj smrtonosno vještoj ruci. Rekao je: No—

Abner Marsh podigne sačmaricu i ispali obje cijevi iz neposredne blizine u njegova prsa. Marshu nije baš bilo stalo da čuje onaj drugi: No. Ne ovaj put.

Puška je grunula i snažno se trznula, udarivši Marsha i ozlijedivši mu ruku. Prsa Kiselog Billyja obojila su se crveno na stotinu mjesta, a udar ga je odbacio natrag. Istrunula ograda gornje palube popustila je pod njim, te se survao na orkansku palubu. Još držeći svoj nož, pokušao se osoviti na noge. Zanjihao se i ošamućeno zateturao naprijed, poput pijanca. Marsh skoči za njim na orkansku palubu i ponovno nabije pušku. Kiseli Billy pokuša dohvatiti pištolj koji je zadjenio za pojas. Marsh ga zaspe s još dvije cijevi i odbaci ga s orkanske palube. Pištolj mu je poletio iz ruke, a Abner Marsh začu Billyja kako vrišti i udara o nešto na putu prema dolje. Provirio je preko ruba prema kaštelu. Billy je ležao potrbuške, izvijen pod neprirodnim kutom, s crvenom mrljom pod sobom. Još je držao svoj prokleti nož, ali činilo se da njime više neće činiti štetu. Abner Marsh zastenje, izvuče nekoliko novih metaka iz džepa i okrene se prema gornjoj palubi

Vrata kapetanove kabine stajala su širom otvorena, a Damon Julian je stajao na gornjoj palubi nasuprot Joshui, blijedi zlobnik s

crnim i privlačnim očima. Joshua York je stajao nepomično, poput čovjeka u transu.

Marsh spusti pogled na svoju sačmaricu i metke koje je držao u ruci. Pretvaraj se da nije ondje, rekao je samom sebi. Na suncu si, ne može ti blizu, ne gledaj ga, samo napuni pušku, napuni pušku i saspni mu obje proklete cijevi ravno u lice dok ga Joshua drži prikovanog. Ruka mu se tresla. Umirio ju je i ubacio jedan metak.

A Damon Julian se nasmijao. Na zvuk tog smijeha Marsh podigne pogled protiv svoje volje, dok mu se drugi metak još nalazio među prstima. Julian je imao tako muzikalan smijeh, tako topao i srdačan da je bilo teško bojati se, teško sjetiti se što je bio i kakve je stvari činio.

Joshua je pao na koljena.

Marsh opsuje i načini tri nagla koraka naprijed, a Julian se okrene, još nasmiješen, i pojuri prema njemu. Ilije to barem pokušao. Julian je skočio na orkansku palubu preko razbijene ograde, ali Joshua ga je vidio, ustao i bacio se za njim, uhvativši ga s leđa. Na trenutak su se hrvali na palubi. Tada Marsh začu Joshuin bolan krik, te odvrti pogled i gurne drugi metak na mjesto te zatvori pušku, podigne pogled i ugleda Juliana kako ide prema njemu, ono bijelo lice uzdizalo se pred njim, a zubi blistali, grozni zubi. Prst mu se grčevito trznuo na okidaču prije nego što je uperio prokletu pušku, te je pucanj otišao u prazno. Trzaj je bacio Marsha na leđa, i to mu je vjerojatno spasilo život. Julian ga je promašio, okrenuo se... i zastao kad je ugledao Joshuu kako ustaje, s četiri duga krvava traga na desnom obrazu. Pogledaj me, Juliane, tiho zovne Joshua. Pogledaj me.

Marshu je preostao jedan hitac. Ležeći na palubi, podigao je sačmaricu, ali bio je prespor. Damon Julian otrgne pogled s Joshue, i ugleda cijev uperenu u sebe. Zavrtio se, a pucanj je odjeknuo praznim zrakom. U trenutku kad je Joshua York pomogao Abneru Marshu da ustane, Julian je iščeznuo niza stube. Idite za njim! žurno će Joshua. I budite na oprezu! Možda vas čeka.

Što ćete vi?

Pobrinut ću se da ne ostavi brod, reče Joshua. A tada se okrenuo i skočio s ruba orkanske palube van na kaštel, brzo i gipko poput mačke. Sletio je oko metar od mjesta gdje je ležao Kiseli Billy, teško se dočekao i zakotrljao. Trenutak kasnije bio je na nogama, i hitao uz veliko stubište.

Marsh izvadi još dva metka i ponovno nabije pušku. Tada se zaputi prema stubištu, oprezno proviri niz njega i stane silaziti oprezno, korak po korak, držeći sačmaricu spremnom. Drvo je škripalo pod njegovim koracima, ali nije bilo drugog zvuka. Marsh je znao da to ništa ne znači. Kretali su se tako nečujno, svaki od njih.

Imao je predosjećaj da zna gdje će se Julian skriti. U velikom salonu, ili nekoj od susjednih kabina. Marsh je napeto držao prst na obaraču i ušao unutra, zastavši kako bi dopustio svojim očima da se priviknu na tamu.

Daleko na drugom kraju kabine nešto se pomakne. Marsh nacilja i sledi se, a onda se opusti. Bio je to Joshua.

Nije izašao, dovikne Joshua okrećući glavu dok su mu oči toliko bolje od Marshovih pretraživale kabinu. To sam i mislio, reče Marsh. Odjednom je u kabini postalo hladno. Hladno i tiho, poput zraka u davno zatvorenoj grobnici. Bilo je premračno. Marsh nije mogao vidjeti ništa osim nejasnih prijetećih sjenki. Treba mi malo prokletog svjetla, reče. Trgnuo je sačmaricu uvis i ispalio jednu cijev u krovni prozor. Prasak je zaglušno odjeknuo u zatvorenoj kabini, a staklo se rasprsnulo. Krhotine i sunčeva svjetlost prosule su se odozgo. Marsh izvadi metak da napuni pušku. Ništa ne vidim, reče, koraknuvši naprijed s puškom ispod ruke. Duga kabina bila je posve pusta i prazna koliko je on mogao vidjeti. Možda je Julian čučao iza šanka, pomisli Marsh. Oprezno mu se primaknuo.

Nejasan cilik dotaknuo mu je uši, zvuk kristala koji zveckaju na vjetru. Abner Marsh se namršti.

Joshua krikne: Abner! Iznad vas!

Marsh podigne pogled upravo kad je Damon Julian pustio veliki zaljuljani luster i strovalio se prema njemu.

Marsh pokuša podići i odapeti sačmaricu, ali bilo je prekasno, a on prokleta prespor. Julian je sletio ravno na njega, i izbacio pušku iz Marshova stiska, te su se obojica srušila na pod. Marsh se pokušao osloboditi. Nešto ga je dograbilo, povuklo. Slijepo je zamahnuo golemom, grubom šakom. Uzvratni udarac stigao je niotkuda i umalo

mu odvalio glavu. Na trenutak je ležao ošamućen. Netko mu je ščepao ruku i grubo mu je savio iza leđa.

Marsh vrisne. Pritisak nije popuštao. Pokušao se podići na noge, ali netko mu je povlačio ruku uvis strahovitom snagom. Čuo ju je kako se slama, i ponovno kriknuo, glasnije, dok ga je prožimala bol.

Netko ga je grubo gurnuo na pod, pritisnuvši mu lice o pljesniv tepih. Budete li se opirali, dragi kapetane, slomit ću vam i drugu ruku, reče mu Julianov blagi glas. Budite mirni.

Miči se od njega! reče Joshua. Marsh podigne pogled i ugleda ga kako stoji šest metara dalje.

Mislim da se to neće dogoditi, odvrti Julian. Ne miči se, dragi Joshua. Kreneš li na mene, razderat ću grlo našem kapetanu Marshu prije nego što nam se približiš na pet koraka. Ostani gdje si i poštedjet ću ga. Jesi li razumio?

Marsh se pokušava pomaknuti, i ugrize se za usnu od boli. Joshua je stajao na mjestu, ruku podignutih preda se poput pandži. Da, reče. razumio sam. Njegove su sive oči izgledale opasno, ali nesigurno. Marsh potraži pogledom sačmaricu. Ležala je gotovo dva metra dalje, dobrano izvan njegova dosega. Dobro, reče Damon Julian. A sad, zašto se ne bismo uTobnije smjestili? Marsh začu kako Julian dovlači stolac. Sjeo je točno iza Mđrsha. Ja ću sjesti ovdje, u sjenu. Ti se možeš smjestiti ispod one zrake sunca koju je kapetan tako ljubazno pustio u salon. Hajde, Joshua. Učini kako ti kažem, ukoliko ga ne želiš vidjeti mrtva.'

Ako ga ubiješ, više ništa neće stajati između nas, reče Joshua.

Možda sam voljan riskirati, odvrati Julian. A ti?

Joshua York se polako ogleda oko sebe namršti, podigne stolac i premjesti ga ispod razbijenog krovnog prozora. Sjeo je na sunce, dobrih pet metara daleko od njih.

Skini šešir, Joshua. Želim ti vidjeti lice.

York načini grimasu, odstrani svoj šešir širokog oboda i zavitla ga u sjenu.

Dobro, reče Damon Julian. Sad možemo skupa čekati. Neko vrijeme, Joshua. Lako se nasmijao. Do mraka.

TRIDESET TREĆE POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, svibanj 1870.

Kiseli Billy Tipton otvori oči i pokušava vrisnuti. Ništa mu nije prešlo preko usana osim tihog jecaja. Uvukao je dah, i progutao krv. Kiseli Billy je popio dovoljno krvi da prepozna okus. Samo što se ovog puta radilo o njegovoj krvi. Zakašljao je i borio se za zrak. Nije se osjećao dobro. Grudi su mu gorjele, a tamo gdje je ležao bilo je mokro. Krv, još krvi. Upomoć, poviknuo je slabo. Nitko ga nije mogao čuti na udaljenosti većoj od metra. Zadrhta je i opet sklopio oči, kao da je mogao zaspati i tako odagnati bol. Ali bolje ostala. Kiseli Billy je ležao ondje cijelu vječnost, sklopljenih očiju, dišući isprekidanim dahom ocakojeg su mu prsa drhtala i sijevala od boli. Nije mogao misliti ni na što osim na krv koja je curila iz njega, na tvrdu palubu pod svojim licem, i na miris. Okruživao ga je nekakav gadan vonj. Napokon gaje Kiseli Billy prepoznao. Usrao se u gaće. Ništa nije osjećao, ali mogao je nanjušiti. Počeo je plakati. Naposljetku, Kiseli Billy Tipton više nije mogao plakati. Suze su mu presušile, a previše ga je boljelo. Strahovito ga je boljelo. Pokušao je misliti na nešto drugo, na nešto osim boli, kako bi ga ona tada možda ostavila na miru. Polako mu se sjećanje vraćalo. Marsh i Joshua York, sačmarica koja je opalila u njegovo lice. Došli su nauditi Julianu, sjetio se, a on ih je pokušao zaustaviti. Samo što ovaj put nije bio dovoljno brz. Pokušao je ponovno viknuti. Juliane! zazvao je, malko glasnije nego prije, ali ipak ne dovoljno glasno.

Nije bilo odgovora. Kiseli Billy Tipton zajeca i opet otvori oči. Pao je, pao je odozgo s orkanske palube. Nalazio se na kaštelu, opazio je. A bio je dan. Damon Julian ga nije mogao čuti. Čak i da jest, bilo je tako svijetlo, bilo je jutro, Julian neće doći k njemu, Julian nije mogao doći do mraka. Do mraka će biti mrtav. Bit ću mrtav do mraka, rekao je naglas, tako tiho da je i sam sebe jedva čuo. Zakašljao je i progutao još krvi. Gospon Julian... rekao je slabašno.

Otpočinuo je na trenutak, razmišljajući, ili pokušavajući razmišljati. Bio je izrešetan rupama, pomislio je. Prsa su mu sigurno bila krvavo meso. Trebao je biti mrtav, Marsh je stajao ravno pred njim, trebao je biti mrtav. Samo što nije bio. Kiseli Billy se zasmijulji. On je znao zašto nije bio mrtav. Sačmarice ga nisu mogle ubiti. Sada je bio gotovo jedan od njih. Dogodilo se ono što je Julian rekao. Kiseli Billy je osjećao da se to događa. Svaki put kad bi se pogledao u zrcalo pomislio je kako je malo bjelji, a oči su mu sve više i više nalikovale na oči Damona Juliana, mogao je i sam to vidjeti, te mu se učinilo da bolje vidi i u mraku ovu posljednju godinu ili dvije. Krv je to učinila, pomislio je. Da mu samo od nje nije bilo toliko slabo, možda bi još više napredovao. Kadikad bi mu od nje zbilja pozlilo, te je imao grozne grčeve u trbuhu i povraćao, ali nastavljao ju je piti, kao što je Julian rekao, a ona ga je činila jačim. Mogao je to ponekad osjetiti, a ovo je bio dokaz, nastrijelili su ga i on je pao, a nije bio mrtav, ne gospodine, nije bio mrtav. Zacjeljivao baš kao Damon Julian. Sada je bio gotovo jedan od njih. Kiseli Billy se nasjpješi, i odluči da će ondje ležati dok posve ne zacijeli, te da će onda ustati i ubiti Abnera Marsha. Mogao je zamisliti kako će se Marsh prepasti kad ugleda Billyja, nakon što ga je onako nastrijelio.

Da ga samo nije toliko boljelo. Kiseli Billy se upitao je li i Juliana ovako boljelo onog dana kad ga je onaj prokleti nacifrani činovnik probio mačem. Gospon Julian mu je dobro pokazao. I Billy će pokazati nekim ljudima. Razmišljao je o tome neko vrijeme, o svemu što će raditi. Šetat će Gallatin Streetom kad god mu se prohtije, i svi će ga poštovati, a on će imati lijepe otmjene mulatkinje i kreolske gospe umjesto kurvi iz plesnih dvorana, a kad završi s njima, imat će i njihovu krv, te ih tako nitko drugi neće dobiti, i tako mu se nikad neće smijati, ne poput kurvi koje su mu se ponekad znale smijati, u loša stara vremena.

Kiseli Billy Tipton je volio razmišljati o tome kako će biti. Ali nakon nekog vremena nekoliko minuta, nekoliko sati, ni sam nije znao to više nije mogao. Umjesto toga neprestano je razmišljao o boli, o tome kako gaje strahovito peklo kad god je pokušao udahnuti. Trebalo bi boljeti manje, mislio je. Ali nije. I još je jako krvario, kako to da je još krvario? Odjednom Kiselog Billyja spopadne strah. Možda još nije dovoljno napredovao. Možda ipak neće zacijeliti i ustati kao nov, te otići po Abnera Marsha. Možda će samo iskrvariti do smrti. Kriknuo je: Juliane! Kriknuo je što je glasnije mogao. Julian je mogao dovršiti preobrazbu, mogao ga je učiniti boljim, još jačim. Kad bi samo uspio dozvati Juliana, sve bi bilo u redu. Julian će mu donijeti krv koja će ga okrijepiti, Julian će se pobrinuti za njega. Kiseli Billy je to znao. Sto bi Julian bez njega? Ponovno je stao dozivati, kriknuvši tako glasno da mu je grlo gotovo prepuklo od boli.

Ništa. Tišina. Osluškiavao je korake, Julianove ili nekog drugog tko mu je dolazio pomoći. Ništa. Osim... oslušnuo je pozornije. Kiselim Billyju se učini da čuje glasove. A jedan je pripadao Damonu Julianu! Mogao ga je čuti! Osjetio je slabost od olakšanja.

Samo što Julian nije mogao čuti Billyja. A i da je mogao, možda ipak ne bi došao, ne van na sunce. Pomisao je užasnula Kiselog Billyja. Julian će doći kad se smrkne, doći će i dovršiti preobrazbu. Ali do mraka će biti prekasno.

On će morati poći Julianu, odlučio je Kiseli Billy Tipton, dok je ležao ondje u svojoj krvi i boli. Morat će se pokrenuti i stići onamo gdje je Julian, kako bi mu Julian mogao pomoći.

Kiseli Billy se ugriže za usnicu i prikupi svu svoju snagu te pokuša ustati.

I vrisne.

Bol koja ga je prožela kad se pokušao pomaknuti bila je poput usijanog noža, iznenadna oštra agonija koja mu je probola tijelo i istjerala sve misli, nadu i strah iz njega, sve dok nije preostalo ništa osim same boli. Vrisnuo je i ležao nepomično, dok mu je tijelo bridjelo. Mogao je osjetiti kako mu srce divlje tuče, i bol, bol koja se polako gubila. Tada Kiseli Billy Tipton shvati da više ne osjeća noge. Pokušao je migoljiti nožnim prstima. Nije osjećao ništa tamo dolje.

Umirao je. To nije bilo pošteno, pomislio je Kiseli Billy. Bio je tako blizu. Trinaest je godina pio krv i jačao, mijenjao se, i bio je tako blizu. Kanio je živjeti vječno, a sada su mu to oduzimali, robili ga, uvijek su ga robili, nikad nije imao ništa. Bila je to prevara. Svijet ga je opet prevario, crnčuge, kreolci i bogati kicoši, uvijek su ga varali i smijali mu se, a sada su ga na prevaru lišavali života, osvete, svega.

Morao je doći do Juliana. Kad bi on samo mogao dovršiti tu preobrazbu, sve bi bilo u redu. U protivnom će ovdje umrijeti, a oni će mu se smijati, reći da je bio budala, smeće, sve što su uvijek govorili, pišat će mu po grobu i smijati mu se. Morao je doći do gospon Juliana. Onda će on biti taj koji se smije, itekako da hoće.

Kiseli Billy duboko udahne. Mogao je osjetiti svoj nož, još stisnut u šaci. Pomaknuo je ruku, stavio nož među zube, drhteći. Eto! To nije toliko boljelo, pomislio je. Ruke su mu još bile u redu. Prsti su mu se raširili i pokušali pronaći uporište na vlažnoj palubi, skliskoj od plijesni i krvi. Tada je upro svim silama, i dlanovima i rukama, te se povukao naprijed. Prsa su mu gorjela, oštrica noža ponovno mu se zarila u leđa, te je zadrhtao i snažno zagrizao čelik među svojim zubima. Srušio se od iscrpljenosti i boli. Ali kad se bol napokon malčice povukla, Kiseli Billy je otvorio oči i nasmiješio se još uvijek grizući sječivo noža. Pomaknuo se! Povukao se naprijed tridesetak centimetara, pomislio je. Još pet ili šest pomaka i bit će na dnu velikog stubišta. Tada će se moći uhvatiti za kičene stupiće ograde i iskoristiti ih da se popne. Oni su glasovi dopirali odozgo, pomislio je. On može stići do njih. Znao je da može. Moral Kiseli Billy Tipton ispruži ruke, zarije duge tvrde nokte u drvo i zagriže svoj nož.

TRIDESET ČETVRTO POGLAVLJE

Na parobrodu GROZNIČAVI SAN, svibanj 1870.

Sati su prolazili u tišini, tišini protkanoj strahom.

Abner Marsh je sjedio blizu Damona Juliana, leđima uza crni mramorni šank, zibajući svoju slomljenu ruku i znojeći se. Julian mu je napokon dopustio da se podigne s trbuha kad je pulsiranje u ruci Maršu postalo neizdrživo, te je počeo jaukati. U ovom ga položaju naizgled nije toliko boljelo, ali znao je da će bol nahrupiti natrag čim se pokuša pomaknuti. Stoga je Marsh sjedio vrlo mirno, pridržavao svoju ruku i razmišljao.

Marsh nikad nije bio dobar igrač šaha, kao što se Jonathon Jeffers pokazao više puta. Kadikad bi od igre do igre čak zaboravio kako se proklete figure pomiču. Ali čak i sada znao je dovoljno da prepozna pat poziciju kad je vidi.

Joshua York je ukočeno sjedio na svom stolcu, očiju tamnih i nečitljivih na ovoj udaljenosti, napet cijelim tijelom. Sunce ga je palilo, izgarajući život u njemu, otapajući mu snagu kao što je otapalo riječnu maglu svakog jutra. Nije se micao. Zbog Marsha. Jer ako napadne, Joshua je znao da će se Abner Marsh gušiti u vlastitoj krvi prije nego što York uspije doći do Juliana. Možda bi Joshua tada uspio ubiti Damona Juliana, a možda i ne, ali tada bi Maršu u svakom slučaju bilo svejedno.

Julian je također bio u pat poziciji. Ubije li Marsha, izgubio bi svoju zaštitu. Tada bi Joshua bio slobodan da ga napadne. Damon Julian se toga očito bojao. Abner Marsh je znao kako to ide. Poraz to čini čovjeku, čak i takvom stvorenju koje je sebe nazivalo Damon

Julian. Julian je slomio Joshuu Yorka desetke puta, i popio mu krv da zapečati pokornost. York je pobijedio samo jednom. Ali to je bilo dovoljno. Sigurnost je napustila Juliana. Strah ga je nastanjivao kao što crvi nastanjuju truplo.

Marsh se osjećao slabo i bespomoćno. Ruka gaje pakleno boljela, a nije mogao ništa učiniti. Kad nije proučavao Yorka i Juliana, pogled mu se vraćao sačmarici. Predaleko je, rekao je u sebi. Predaleko. Kad je sjeo uz šank, to je još više povećalo udaljenost između njega i puške. Više od dva metra, u najmanju ruku. Bilo je nemoguće. Marsh je znao da ne bi uspio, čak ni u najboljim prilikama. A sa slomljenom rukom... žvakao je usnicu i nastojao se dosjetiti nečeg drugog. Da je Jonathon Jeffers sjedio na Marshovu mjestu, možda bi nešto uspio smisliti. Nešto pametno, iznenađujuće i podmuklo. Ali Jeffers je bio mrtav, a Marsh se mogao osloniti samo na sebe, a jedino čega se mogao sjetiti bio je jednostavan, izravan, glup potez pokušati dohvatiti onu prokletu sačmaricu. Učini li to, znao je Marsh, umrijet će.

Smeta li ti svjetlo, Joshua? jednom je upitao Julian, nakon što su sjedili dugo vremena. Doista se moraš priviknuti na nj ako želiš postati jedan od njih. Sva dobra stoka obožava sunce. Osmijhnuo se. Brzinom kojom se pojavio, osmijeh je i nestao. Joshua York nije odgovorio, a Julian više nije prozborio.

Promatrajući ga, Marsh pomisli koliko je i sam Julian naizgled propao, baš kao što su i parobrod i Kiseli Billy istrunuli. Sada je nekako bio drugačiji, drugačiji i još strašniji. Nakon tog jednog, kratkog pitanja, nije imao drugih zajedljivih primjedbi. Nije više imao riječi. Nije gledao ni Joshuu Yorka ni Marsha niti išta posebno. Njegove su oči zurile u prazno, hladne, crne i mrtve poput ugljena. Još su posjedovale onu iskričavu kvalitetu, ali u sjenama gdje je Julian sjedio kadikad se činilo da gore vlastitim tamnim svjetlom ispod njegova blijedog, mrkog čela. Ali nisu djelovale ljudski. Nije ni Julian. Marsh se sjetio one noći kad je Julian došao na Grozničavi san. Kad je tada pogledao u te oči, kao da je vidio kako mu krinke padaju, jedna za drugom u beskrajnom slijedu, sve dok na dnu, ispod svih njih, nije provirila zvijer. Sada je bilo drugačije. Sada je bilo gotovo kao da su krinke prestale postojati. Damon Julian je bio najzlobniji muškarac

kojeg je Marsh ikad sreo, ali dio njegove zlobe bila je ljudska zloba: njegova pakost, njegove laži, njegov strašni melodični smijeh, njegovo okrutno uživanje u mučenju, njegova ljubav prema ljepoti i njezinu uništenju. Sada je sve to naizgled nestalo. Sada je ondje postojala samo zvijer, skutrena u tami s divljim očima, stjerana u škripac, uplašena, nerazumna. Sada Julian nije ismijavao Joshuu, ni vodio rasprave o dobru i zlu, snazi i slabosti, niti je punio Marsha nježnim, gnjilim obećanjima. Sada je samo sjedio i čekao, zaogrnut tamom, bezvremenskog lica lišenog svakog izraza, očiju drevnih i praznih.

Abner Marsh tada shvati da je Joshua bio u pravu. Julian je bio lud, ili gore nego lud. Julian je sada bio duh, a stvorenje koje je nastanjivalo ono tijelo bilo je gotovo posve bezumno.

Pa ipak, gorko je pomislio Marsh, ono će pobijediti. Damon Julian možda umre, kao što su i ostale krinke redom umirale tijekom dugih stoljeća. Ali zvijer će opstati. Julian je sanjao o tami i snu, ali zvijer nikad nije mogla umrijeti. Bila je pametna, strpljiva i jaka.

Abner Marsh ponovno odmjeri sačmaricu. Kad bježe samo mogao dosegnuti. Kad bi samo bio dovoljno brz i snažan kao prije četrdeset godina. Kad bi samo Joshua mogao dovoljno dugo prikovati pozornost zvijeri. Ali nije vrijedilo. Zvijer je odbijala pogledati Joshuu u oči. Marsh nije bio ni brz ni snažan, a ruka

mu je bila slomljena i boljela ga je. Nikad ne bi uspio na vrijeme skočiti na noge i domoći se puške. Osim toga, cijev je bila usmjerena u krivom pravcu. Pala je tako da je bila uperena u Joshuu. Da je ležala u drugom smjeru, možda bi vrijedilo riskirati. Tada bi se jednostavno morao baciti prema puški, brzo je podići i povući okidač. Ali ovako kako je ležala, morao bi je zgrabiti te zatim potpuno okrenuti kako bi pucao u stvorenje koje se nazivalo Julianom. Sa slomljenom rukom. Ne. Marsh je znao da bi bilo uzalud. Zvijer je bila prebrza.

Jauk se omakne s Joshuinih usana, napola prigušen krik boli. Metnuo je ruku na čelo, a onda se nagnuo naprijed i zario lice u ruke. Koža mu je već bila ružičasta. Ubrzo će postati crvena. Zatim pougljenjena, crna i izgorjela. Abner Marsh je mogao vidjeti kako mu životna snaga jenjava. Kakva ga je snaga volje držala u onom gorućem sunčevu krugu, Marsh nije znao. Joshua je imao muda, doista, proklet bio ako nije. Odjednom je Marsh morao nešto reći. Ubijte

ga, doviknuo je glasno. Joshua, maknite se odatle i napadnite ga, za ime svega. Pustite mene.

Joshua York podigne pogled i slabašno se osmjehne. Ne.

Grom i pakao, tvrdoglava budalo. Učinite što vam kažem! Ja sam prokleti starac, moj život ništa ne znači. Joshua, učinite što vam kažem!

Joshua odmahne glavom i ponovno ukopa lice u dlanove.

Zvijer je čudno zurila u Marsha, kao da nije razumjela njegove riječi, kao da je zaboravila sve jezike koje je ikad znala. Marsh joj pogleda u oči i zadrhti. Ruka ga je boljela, a u očima su mu se skrivale suze. Stao je psovati i proklinjati sve dok nije pocrvenio u licu. Bilo je to bolje nego plakati poput kakve proklete žene. Tada je poviknuo: Bili ste vraški dobar ortak, Joshua. Neću vas zaboraviti dokle budem živio. York se nasmiješi. Čak je i osmijeh bio bolan, mogao je opaziti Marsh. Joshua je vidno slabio. Svjetlost će ga ubiti, a onda će Marsh ostati sam.

Preostali su im sati i sati dnevnog svjetla. Ali sati su prolazili. Noć će pasti. Abner Marsh nije mogao spriječiti njezin dolazak nišo i više nego što je mogao dohvatiti onu prokletu, beskorisnu sačmaricu. Sunte će zaći i tama prekriti Grozničavi san, a zvijer će se nasmiješiti i ustati sa svog stolca. Duž cijelog velikog salona vrata će se otvarati kako se drugi budu komešali i budili, sva djeca noći, vampiri, sinovi, kćeri i robovi zvijeri. Iza razbijenih zrcala i izbljedjelih ulja na platnu izaći će tihi, sa svojim hladnim osmijesima, bijelim licima i jezivim očima. Neki od njih bili su Joshuini prijatelji, a jedna je nosila njegovo dijete, ali Marsh je znao s nepogrešivom sigurnošću da to ništa neće promijeniti. Pripadali su zvijeri. Joshua je imao riječi, pravdu i san, ali zvijer je imala moć, te će zazvati zvijeri koje su živjele u svima ostalima, probudit će njihovu crvenu žeđ i pokoriti ih svojoj volji. Ona sama nije žedala, ali se sjećala.

A kad se ona vrata stanu otvarati, Abner Marsh će umrijeti. Damon Julian je govorio o tome da će ga poštediti, ali zvijer nisu obvezivala Julianova glupa obećanja, znala je koliko je Marsh bio opasan.

Ružan ili ne, Marsh će ih noćas nahraniti. A i Joshua će umrijeti, ili još gore postati poput njih. A njegovo će dijete odrasti

u još jednu zvijer, i ubijanje će se nastaviti, crvena žeđ teći će stoljećima neutažena, grozničavi snovi pretvarat će se u bolest i trulež.

Kako je moglo uopće drukčije završiti? Zvijer je bila veća od njih, sila prirode. Zvijer je bila poput rijeke, vječna. Nije imala sumnji, misli, snova ni planova. Joshua York je mogao nadvladati Damona Juliana, ali kad je Julian propao, pod njim se skrivala zvijer: živa, neumoljiva, snažna. Joshua je omamljivao vlastitu zvijer, ukrotio je, te se samo svojom ljudskom stranom mogao suočiti sa zvijeri koja je obitavala u Julianu. A ljudskost nije bila dovoljna. Nije imao šanse za pobjedu.

Abner Marsh se namršti. Nešto gaje kopkalo u mislima. Pokušao je dokučiti što je to bilo, ali izmicalo mu je. Ruka mu je bridjela. Poželio je da mu je Joshuin prokleti napitak pri ruci. Imao je paklen okus, ali Joshua je jednom rekao daje sadržavao tinkturu opija, što bi pomoglo kod boli. A ni alkohol ne bi naškodilo.

Kut upada svjetla koje se slijevalo kroz prostrijeljeni krovni prozor promijenio se. Bilo je poslijepodne, zaključio je Marsh. A i ono se primicalo kraju. Imali su još nekoliko sati. Tada će se vrata početi otvarati. Pogledao je Juliana, pa sačmaricu. Stisnuo je šaku, kao da je to nekako moglo umanjiti bol. O čemu je ono, dovraga, razmišljao? O tome kako želi Joshuin prokleti napitalo za svoju ruku... ne, o zvijeri, o tome kako je Joshua ne može pobijediti zbog...

Oči Abnera Marsha se suze, a on prebaci pogled na Joshuu. On ga jest pobijedio, pomisli Marsh. Jednom, pobijedio ga je jednom, zvijer ili ne. Zašto nije mogao opet? Zašto? Marsh obuhvati ruku, zibajući se polako naprijednatrag, i pokuša odagnati bol kako bi mogao jasnije razmisliti. Zašto, zašto, zašto?

I tada mu sine, kao što se to uvijek događalo. Možda je bio spor, ali Abner Marsh nikad nije zaboravljao. Sinulo mu je. Napitak, pomislio je. Sada je shvatio što se dogodilo. Izlio je ono što je od njega ostalo niz Joshuino prokletu ždrijelo onomad kad se onesvijestio na suncu. Posljednja kap pala mu je na čizmu, te je bacio bocu u rijeku. Joshua je otišao nekoliko sati kasnije, te mu je trebalo... koliko?... dani, trebali su mu dani da se vrati na Grozničavi san. Trčao je, trčao svojim prokletim bocama, bježao pred crvenom žeđi. Tada je pronašao parobrod, i sve one mrtvace, te počeo čupati one daske, a tada je došao Julian... Marsh se sjeti Joshuinih vlastitih riječi... odjednom sam urlao na njega, urlao nesuvislo. Želio sam osvetu. Želio sam ga ubiti više nego što sam ikad ikog želio ubiti, želio sam mu rastrgati onaj bijeli vrat, okusiti njegovu prokletu krv! Moj gnjev... Ne, pomisli Marsh, ne samo gnjev. Žeđ. Joshua je bio tako bijesan da toga nije bio ni svjestan, ali nalazio se u prvom stadiju crvene žeđi! Sigurno je popio čašu napitka čim se Julian povukao, te nije ni shvatio što se dogodilo, zašto je taj put bilo drugačije. Marsha tada obuzme prava studen pitajući se je li Joshua znao pravi razlog zašto je čupao one daske, pitajući se što bi se dogodilo da se Julian nije umiješao. Nije ni čudo što je Joshua tada pobijedio, i nikad poslije. Njegove opekotine, njegovi strahovi, pokolj koji ga je okruživao, dani provedeni bez napitka... to je morala biti žeđ. Njegova se zvijer probudila te noći, i nadjačala Julianovu.

Nakratko Abnera Marsha zahvati veliko uzbuđenje. Tada mu munjevito sine da je njegova luda nada bila neumjesna. Možda je nešto dokučio, ali to im nije bilo ni od kakve vražje koristi. Joshua je ponio poveću zalihu svog napitka kad je posljednji put bježao. Popio je pola boce u New Orleansu prije nego što su se uputili prema Julianovoj plantaži. Marsh nije mogao pronaći način da probudi groznicu u Joshui, groznicu koja im je bila jedina šansa... njegove se oči vrate sačmarici, proklesoj beskorisnoj sačmaricu. Grom i pakao, promrmljao je. Zaboravi sačmaricu, rekao je samom sebi, nije ti od koristi, razmisli, razmisli kao što bi gospodin Jeffers razmislio, dosjeti se nečega. Kao u utrci parobroda, pomisli Marsh. Niste ga tek tako mogli pustiti da se natječe protiv drugog brzog broda, morali ste biti pametni, morali ste unajmiti brzog kormilara koji je poznao sve prečace i kako ih najbrže prijeći, a možda ste i otkupili svu bukovinu kako drugom brodu ne bi preostalo ništa osim kanadske topole, ili ste možda imali štogod masti u zalih. Trikovi!

Marsh se namršti i povuče za zaliske zdravom rukom. Ništa nije mogao učiniti, znao je. Sve je ovisilo o Joshui. Samo što je Joshua izgarao, Joshua je slabio iz minute u minutu, a odbijao se pomaknuti dokle god je Marshov život stajao na kocki. Da je barem postojao način da se Joshua pokrene... da se probudi njegova žeđ... nekako. Koliko se često sada pojavljivala? Svakog mjeseca, tako nešto, samo što se uopće nije pojavljivala kad biste koristili napitak. Nije li postojalo nešto drugo? Nešto što je moglo izazvati žeđ? Marsh je smatrao da je postojalo, ali nije se mogao sjetiti što bi to bilo. Možda je gnjev imao veze s tim, ali to nije bilo dovoljno. Ljepota? Doista lijepe stvari dovodile su ga u napast, čak i uz njegov napitak. Vjerojatno me izabrao za svog ortaka jer su mu kazali da sam najružniji čovjek na proklesoj rijeci, pomisli Marsh. Ali to još nije bilo dovoljno. Prokleti Damon Julian je bio dovoljno ljepušan, a k tome je strahovito razgnjevio Joshuu, ali Joshua je i dalje gubio, stalno gubio, napitak je utjecao na to, sasvim sigurno... Marsh se počeo prisjećati svih priča koje mu je Joshua ikad ispričao, svih mračnih noći, smrti, strašnih teških vremena kad mu je žeđ obuzimala i dušu i tijelo.

... pogodio me ravno u trbuh, rekao je Joshua, i obilno sam krvario. .. Ustao sam. Sigurno sam predstavljao stravičan prizor, blijed i obliven krvlju. Obuzeo me čudan osjećaj... Julian je pijuckao svoje vino, smiješeći se i govoreći. Zar ste se doista bojali da ću vam nauditi one noći u kolovozu? O, možda i bih, u svojoj boli i bijesu. Ali ne inače... Marsh mu je vidio lice, izobličeno i životinjsko, dok je izvlačio Jeffersov štap s mačem iz svog tijela... sjetio se Valerie, kako izgara, umire u čamcu, sjetio se kako je vrisnula i bacila se na vrat Karla Framma... čuo je Joshuu kako pripovijeda, kazujući: Čovjek me ponovno udario, a ja sam ga odalamio hrptom ruke... A tada me on opet napao...

Moralo je biti to, pomislio je Abner Marsh, moralo je, bilo je to jedino čega se mogao sjetiti, jedino što je mogao zaključiti. Zirnuo je prema krovnom prozoru. Kut je sada bio oštrij, a Marshu se činilo da je svjetlo poprimilo neznatno crvenu nijansu. Joshua se sada nalazio napola u sjeni. Sat ranije Marshu bi laknulo da to vidi. Sada nije bio tako siguran.

Pomozite mi... reče glas. Bio je to slomljeni šapat, od boli jezivo promuklo grcanje. Ali čuli su ga. U zamračenoj tišini svi su ga čuli.

Kiseli Billy Tipton dopuzao je iz tame, ostavljajući za sobom krvavi trag na tepihu. Nije zapravo puzao, primijetio je Marsh. Vukao se, zabijajući svoj prokleti mali nož u palubu i povlačeći se naprijed rukama, migoljeći se, dok su mu noge i cijela donja polovica tijela strugali po podu za njim. Kralježnica mu se svijala pod kutom pod

kojim se uopće nije mogla saviti. Billy je jedva izgledao poput čovjeka. Bio je prekriven sluzi i prljavštinom, krastav od osušene krvi, krvareći pred njihovim očima. Povukao se naprijed još tridesetak centimetara. Prsa su mu izgledala upalo, a bol mu je iskrivila lice u užasnu masku. Joshua York polako ustane sa stolca, poput čovjeka koji sanja. Lice mu je bilo strahovito crveno, vidio je Marsh. Billy... počeo je.

Ostani gdje si, Joshua, reče zvijer.

York ga tupo pogleda, i obilzne svoje suhe, ispucale usne. Neću ti zaprijetiti, reče. Dopusti mi da ga ubijem. Bilo bi to milosrđe.

Damon Julian se osmjehne i odmahne glavom. Ubij sirotog Billyja, reče, i ja ću morati ubiti kapetana Marsha. Sada je zvučao gotovo poput Juliana; sa žitkom rafiniranošću u glasu, hladnoćom između riječi i izrazom blage zabavljenosti.

Kiseli Billy se pomakne za još tridesetak bolnih centimetara i zaustavi, tresući se cijelim tijelom. Krv mu je kapala iz usta i nosa. Juliane, reče.

Morat ćeš govoriti glasnije, Billy. Ne čujemo te dobro.

Kiseli Billy stisne svoj nož i načini grimasu. Pokušao je uzdići glavu što je više mogao. Ja sam... pomoz mi... ranjen, ranjen sam. Teško. Unutra... unutra, gospodine Julian.

Damon Julian ustane sa svog stolca. Vidim to, Billy. Što hoćeš?

Usta Kiselog Billyja počеше drhtati na rubovima. Pomoć... šapnuo je. Preobrazbu... dovršite preobrazbu... moram... umirem...

Julian je promatrao Billyja, ali promatrao je i Joshuu. Joshua je još stajao. Abner Marsh napne mišiće i pogleda sačmaricu. Budući da je Julian već stajao, nije bilo moguće. Ne da je uperi u njega i puca. Ali možda... pogledao je Billyja, čija je patnja gotovo nagnala Marsha da zaboravi svoju slomljenu ruku. Billy je preklinjao. ... živjeti zauvijek... Juliane... preobrazite me... jedan od vas...

Ah, reče Julian. Bojim se da imam tužne vijesti za tebe, Billy. Ne mogu te preobraziti. Zar si doista mislio da stvor poput tebe može postati jednim od nas?

... obećali, piskutavo šapne Billy. Obećali ste. Umirem!

Damon Julian se osmjehne. Što ću ja bez tebe? reče. Bezbrizno se nasmijao, te je u tom času Marsh posve sigurno znao da je to bio Julian, da ga je zvijer opet pustila na površinu. Bio je to Julianov smijeh, bogat, melodičan i glup. Marsh je čuo smijeh i promatrao lice Kiselog Billyja, te ugledao kako mu se ruka trese dok je čupao nož iz podne daske.

Idi u pakao! zaurloao je Marsh na Juliana dok se podizao na noge. Julian pogleda k njemu, prenuvši se. Marsh proguta bol i poleti prema sačmarici, bacivši se preko prostorije. Julian je bio stotinu puta brži od njega. Marsh teško sleti na pušku, i gotovo se onesvijesti od boli koja ga je prožela, ali još dok je osjećao tvrdoću cijevi pod svojim trbuhom, osjetio je kako mu se Julianove hladne bijele ruke sklappaju oko vrata.

A tada su se povukle, a Damon Julian je vrištao. Abner Marsh se prevrne. Julian je teturao natrag, s rukama na licu. Nož Kiselog Billyja stršio mu je iz lijevog oka, a krv mu je curila između bijelih prstiju. Umri, proklet bio, vikne Marsh dok je povlačio okidač. Pucanj je pokosio Juliana s nogu. Puška se ritnula o Marshovu ruku, a on je kriknuo. Na trenutak se doista onesvijestio. Kad se bol dovoljno povukla da je mogao vidjeti, imao je poteškoća osoviti se na noge. Ali uspio je. Upravo na vrijeme d& začuje oštar prasak, kao kad se slama mokra grana.

Joshua York se podigne s tijela Billyja Tiptona s krvlju na rukama. Nije bilo nade za njega, reče York. Marsh je uvlačio zrak velikim udisajima, dok mu je srce lupalo. Uspjeli smo, Joshua, rekao je. Ubili smo prokletog—

Netko se nasmijao.

Marsh se okrene i ustukne.

Julian se smiješio. Nije bio mrtav. Izgubio je oko, ali nož nije zašao dovoljno duboko, nije mu dotaknuo mozak. Bio je poluslijep, ali ne i mrtav. Prekasno je Marsh uvidio svoju pogrešku. Nastrijelio je Juliana u prsa, u prokleta prsa, trebao mu je raznijeti glavu, ali je umjesto toga odabrao lakši hitac. Julianov kućni haljetak visio je s njega u krvavim dronjcima, ali nije bio mrtav. Nije me tako lako ubiti kao sirotog Billyja, reče. Krv mu je nadirala iz očne duplje i kapala niz obraz. Već se sušila, zgrušavala. Ne kao vas. Približavao se Marshu tromom, neminovnom sporošću.

Marsh pokuša pridržati sačmaricu slomljenom rukom dok je vadio dva metka iz džepa. Prikliješio ju je između ruke i tijela, koraknuvši natrag, ali bol ga je učinila slabim i nespretnim. Prsti su mu se izmakli, te je jedan metak pao na pod. Marsh bubne leđima o stup. Damon Julian se nasmije.

Ne, reče Joshua York. Stao je između njih, lica oguljenog i crvenog. Zabranjujem ti. Ja sam krvni gospodar. Stani, Juliane.

Ah, reče Julian. Zar opet, dragi Joshua? Dakle, opet. Ali ovo će biti posljednji put. Čak je i Billy otkrio svoju pravu prirodu. Vrijeme je da i ti otkriješ svoju, dragi Joshua. Njegovo je lijevo oko bilo zgrušana krv, njegovo desno zjapeći crni ponor.

Joshua York je stajao nepomično.

Ne možete ga poraziti, reče Abner Marsh. Prokleta zvijer. Joshua, ne. Ali Joshua York ga više nije čuo. Sačmarica je pala iz Marshove slomljene ruke. Sagnuo se, podigao ju zdravom rukom, bacio na stol iza sebe i počeo puniti. Sa samo jednom ro Jcom bio je to spor posao. Njegovi su prsti bili tusti i nespretni. Metak mu je štalno klizio. Napokon ga je ubacio, zatvorio pušku i nespretno je zataknuo ispod zdrave ruke.

Joshua York se okrenuo, polako, onako kako se Grozničavi san okrenuo one noći kad je proganjao Eli Reynoldsa. Načinio je korak prema Abneru Marshu. Joshua, ne, reče Marsh. Ne približavajte se. Joshua se primakne bliže. Drhtao je, pokušavajući se obuzdati. Maknite se, reče Marsh. Pustite me da opalim. Joshua kao da nije čuo. Imao je strašan, mrtav izraz na licu. Pripadao je zvijeri. Njegove snažne bijele ruke bile su podignute. Grom i pakao, reče Marsh, grom i pakao. Joshua, moram to učiniti. Sve sam shvatio. Ovo je jedini način.

Joshua York ščepa Abnera Marsha za vrat, raskolačenih, demonski sivih očiju. Marsh gurne sačmaricu ispod Joshua pazuha i povuče okidač. Nastala je strahovita eksplozija, miris dima i krvi. York se zavrtio i teško pao, kriknuvši od boli, a Marsh se odmaknuo do njega.

Damon Julian se podrugljivo osmjehnuo i pokrenuo poput čegrtuše, istrгнуvši zadimljenu sačmaricu iz Marshove ruke. A sad smo ostali samo nas dvojica, reče. Samo nas dvojica, dragi kapetane.

Još se smiješio kad je Joshua proizveo zvuk koji je bio napola režanje, a napola krik, i bacio se na Juliana odostraga. Julian iznenađeno povikne. Kotrljali su se po podu, divljački se hrvajući, sve dok nisu bubnuli o šank i razdvojili se. Damon Julian je ustao prvi, Joshua odmah za njim. Yorkovo rame bilo je krvava rana, a ruka mu je mlitavo visjela uz bok, ali u prorezima njegovih sivih očiju, kroz izmaglicu krvi i boli, Abner Marsh je mogao osjetiti bijes divlje zvijeri. Yorka je boljelo, pobjednički pomisli Marsh, a bol je mogla probuditi žeđ.

Joshua se primicao polako; Julian je koračao unatrag, smiješeći se. Ne ja, Joshua, reče. Kapetan te ozlijedio. Kapetan. Joshua zastane i kratko zirne prema Marshu, i jedan dug trenutak Marsh je čekao da vidi na koju će ga stranu žeđ odvesti, da vidi je li Joshua bio gospodar ili njegova zvijer.

Napokon se York blijedo osmjehne Damonu Julianu, a tiha borba otpočne.

Slab od olakšanja Marsh zastane na trenutak da prikupi snagu, prije nego što se sagnuo da podigne sačmaricu s mjesta gdje ju je Julian odbacio. Spustio ju je na stol, otvorio, i ponovno je napunio, polako i s naporom. Kad ju je podigao i smjestio ispod ruke, Damon Julian je klečao. Posegnuo je prstima u svoju očnu duplju i iščupao svoje slijepo i krvavo oko. Pružao ga je uvis, skupljena dlana, dok se Joshua York naginjao nad krvavim darom.

Abner Marsh brzo korakne naprijed, pritisne sačmaricu na Julianovu sljepoočnicu, uz jednu finu crnu kovrču, i opali iz obiju cijevi.

Joshua je djelovao ošamućeno, kao da su ga naglo otrgnuli iz nekog sna. Marsh zastenje i odbaci pušku. To vam se ne bi svidjelo, rekao je Joshui. Ostanite gdje jeste. Imam ono što vam treba. Teškim je korakom otišao iza šanka, i pronašao tamne neoznačene vinske boce. Marsh podigne jednu i otpuhne prašinu. U tom je času slučajno podigao pogled i ugledao sva otvorena vrata, sva blijeda lica, kako ga gledaju. Pucnjevi, pomislio je. Pucnjevi su ih izmamili van.

Jednoruk, Marsh je imao poteškoća da izvadi čep. Na kraju je upotrijebio zube. Joshua York se polako zaputi prema šanku, kao u omami. U njegovim očima borba se nastavljala. Marsh mu ponudi bocu, a Joshua pruži ruku i zgrabi ga za mišicu. Marsh se ukoči. Dug trenutak nije znao što će se dogoditi, hoće li Joshua prihvatiti bocu ili mu rastvoriti venu na zglavku. Svi moramo praviti proklete izbore. Joshua, rekao je tiho, prikovan stiskom Joshuinih snažnih prstiju.

Joshua York je buljio u njega gotovo cijelu vječnost. Tada je istrgnuo bocu iz Marshove ruke, zabacio glavu i nagnuo je. Tamna tekućina klokotala je iz boce i slijevala mu se niz vražju bradu.

Marsh izvadi drugu bocu gnusne mješavine, razbije joj grlić o tvrdu rub mramornog šanka, i podighe je uvis. Za prokleti Grozničavi sanl reče.

Pili su zajedno.

Epilog

Groblje je staro i obraslo, te ispunjeno zvucima rijeke. Stoji na visokoj litici, a pod njim se kotrlja Mississippi, kotrlja se i kotrlja, kao što se kotrljao tisućama godina. Možete sjesti na rub litice i, klataći nogama, gledati rijeku, upijajući spokoj, ljepotu. Tu gore rijeka ima tisuću lica. Kadikad je zlatna, i oživjela od valića koje kukci stvaraju klizeći po površini, i vode koja zaobilazi kakvu napola uronjenu granu. U suton nakratko postane brončana, pa potom crvena, a tada se crvenilo proširi i priziva vam u misli Mojsija i jednu drugu rijeku, daleko odavde. Za vedre noći voda teče tamna i bistra poput crnog satena, a pod njezinom treperavom površinom nalaze se zvijezde i vilinski mjesec koji se miče i pleše te je nekako veći i ljepši od onog gore na nebu. Rijeka se mijenja i s godišnjim dobima. Kad nahrupe proljetne bujice, smeđa je, blatna i prikrada se oznakama visokog vodostaja na drveću i obalama. Ujesen, lišće u tisuću boja lijeno plovi u njezinu modrom zagrljaju. A zimi se rijeka čvrsto zaledi, i snijeg doleprša da je pokrije, te je pretvori u divlju bijelu cestu po kojoj nitko ne može putovati, tako blještavu da vas zabole oči. Ispod leda voda još teče, ledena i uzburkana, nikad ne zastajkujući. A naposljetku, rijeka slegne ramenima, a zimski led pukne poput groma i razlomi se uz strašan, prodoran prasak. Sva se raspoloženja rijeke mogu vidjeti s groblja. Odavde, rijeka izgleda kao prije tisuću godina. Čak i sada na obali Lowe nema ničeg osim drveća i visokih, surih litica. Sama je rijeka spokojna, pusta, mirna. Prije tisuću godina mogli ste promatrati satima, i ne vidjeti ništa osim usamljenog Indijanca u kanuu od brezine kore. Danas ste mogli gledati isto toliko dugo, i vidjeti samo jednu dugu povorku zatvorenih teglenica koje gura tek jedan mali dizelski remorker.

Između onda i sada postojalo je vrijeme kada je rijeka vrvjela i živjela, kad su se dim, para, zvižduci i vatre vidjeli posvuda. No, parobroda sada više nema. Rijeka je utihnula. Mrtvima na groblju to se baš ne bi svidjelo. Polovica pokopanih bili su ljudi s rijeke.

I groblje je tiho. Većina parcela davno je popunjena, jako davno, a sada su čak i unuci onih koji tu leže umrli. Posjetioци su rijetki, a ono malo njih koji dolaze, posjećuju samo jedan, ni po čemu poseban grob. Neke grobove krasi veliki spomenici. Jednome na vrhu stoji kip, visok muškarac odjeven poput kormilara parobroda#coji drži ljomad kormila u ruci i zuri u daljinu. Nekolicini su na nadgrobnim spomenicima ispisani slikoviti prikazi života i smrti na rijeci, koji kazuju kako su izgubili živote u eksplozijama kotlova, ili u ratu, ili prilikom utapanja. Ali posjetitelji ne pohode nijedan od tih grobova. Grob koji traže razmjerno je običan. Kamen je već stotinu godina izložen vremenu, ali se dobro održao. Riječi uklesane u nj sasvim su čitljive: ime, par datuma, i dva retka poezije.

KAPETAN ABNER MARSH 1805.1873.

Nećemo više tako kasno Lutat u noćni sat

Iznad imena, uklesan u kamen velikom vještinom i velikom pažnjom, nalazi se mali ukras, reljefan i vrlo detaljan, koji prikazuje dva velika parobroda s bočnim kotačima u utrci. Godine i atmosferske promjene dobro su ga oštetile, ali još možete vidjeti dim koji im suklja iz dimnjaka, i možete gotovo osjetiti njihovu brzinu. Ako se nagnete dovoljno blizu i prijedete vršcima prstiju po kamenu, možete im čak razabrati imena. Brod koji zaostaje je Eclipse, slavan parobrod u svoje doba. Onaj na čelu nepoznat je većini riječnih povjesničara. Čini se da mu je ime Grozničavi san.

Posjetitelj koji najčešće svraća uvijek ga dotakne, kao za sreću.

Začudo, uvijek dolazi noću.